

ACTA
SOCIETATIS
PRO FAUNA ET FLORA FENNICA.

35.

HELSINGFORSIAE.
1909—1911.

CONSPECTUS FLORAE FENNICAE.

SCRIPSIT

HJALMAR HJELT.

VOL. IV. DICOTYLEDONEAE:
PARS III. VIOLACEAE—ELAEAGNACEAE.

Typis impr. 19¹²/_{XI}09—19²/_{XI}11.

— 卐 —

HELSINGFORSIAE.
EX OFFICINA TYPOGRAPHICA «HANDELSTRYCKERIET».
1911.

19169

*Vol. I. Pars I—III Actis Societatis pro Fauna et Flora
Fennica V continentur.*

Vol. II Ibidem XXI N:o 1.

Vol. III Ibidem 30 N:o 1.

A. 1900 A. K. Cajander orientalibus florae fennicae regionibus pervestigatis finem huius florae orientalem ad orientem versus movendum esse statuit ¹⁾. Fines, quos tum proposuit, quamquam magis magisque sunt probati ²⁾, mihi tamen visum est necesse esse, ne res confunderentur, in Conspectu florae fennicae eosdem, quos in principio operis statui fines, qui in tabulis geographicis volumini primo additis apparent, servare. Ad notas provinciarum tamen sunt addendae:

Ksv. = Karelia svirensis.

Kton. = Karelia transonegensis.

Kpor. = Karelia pomorica orientalis.

(Nota Kp. semper idem significat, quod in tabulis geographicis recentissimis Kpoc. designatur.)

Floram harum provinciarum, cum parum sit cognita, quamquam etiam in partibus insequentibus non respexi, res tamen singulas, quae ab aliis sunt allatae, et inprimis plantas lectas casu mihi cognitae, ut interdum iam in partibus superioribus, afferam.

In operibus et editis et manuscriptis, quibus distributio plantarum tractatur, his temporibus vulgo etiam qua plantae nascantur copia ratio habetur. Quam ob rem mihi necesse

¹⁾ Vide Medd. XXVI p. 172—184.

²⁾ Vide tabulas geographicas in Medd. XXX et insequentibus, Mela Kasv. V etc.

esse visum est adiuvante inprimis J. P. Norrlin notas proprias, quibus gradus copiae indicantur, proponere, quas infra attuli.

Cpp	copiosissime	{ mycket ymnig täckande	{ hyvin runsas peittävä valtava ylen runsas ¹⁾ vallitseva
Cp	copiose	ymnig	{ runsas [yleinen]
St cp	{ copiosius satis copiose numerose	{ tämligen ymnig tämligen riklig talrik [ganska ymnig]	jokseenkin runsas
Sp	{ sparsim hic illic [passim]	spridd	{ sirotettu hajanainen [paikottaisin] [paikotellen] [paikottainen] [siellä täällä]
St pc	{ satis parce parcius	{ tämligen sparsam [ganska sparsam]	{ jokseenkin niukasti jokseenkin harvassa vähässä määrin
Pc	parce	sparsam	{ niukasti harvassa niukalti
Pcc	parcissime	mycket sparsam	hyvin niukasti

Praeter haec vocabula concepta nonnulla alia inprimis in libris fennice scriptis usurpantur vocabula; quae cum partim intermedia partim ambigua sint, in schemate supra allato collo-

¹⁾ Litteris minoribus attuli vocabula concepta, vocabulis quae litteris maioribus notantur affinia, sed proprie aliud significantia; quam ob rem, si copiam respicias, non sunt usurpanda, id quod inprimis de vocabulis signo [] notatis valet.

care non potui. Notas igitur proprias non proposui, sed tamen quomodo ea converti afferam:

Sangen runsas = valde copiosus

Riklig = abundans

Runsaanlainen } = subabundans
Runsaanpuoleinen }

Vähävaltainen = subdominans

Strödd = dispersus

Enstaka = yksitellen (aut yksittäin kasvava) = solitarius (aut solit.).

Violaceae.

Viola ¹⁾ **epipsila** Led.

In Lapponia, parte orientali forsitan excepta, frequenter vel frequentissime provenit et quamvis rarior paululum supra terminum betulae progreditur, etiam in Fennia orientali frequenter occurrit, frequentia diminuta in tota fere Fennia legitur, sed in provinciis austro-occidentalibus rarissime tantum inveniri videtur.

In Lapponia kemensi (Schrenk): Led. I p. 247 (1842); ad ripas umbrosas rivulorum Ostrobotniae borealis v. c. Uloae ad Tuira et deinde multis locis ad fluvium Ii, in par. Kuusamo autem optima et frequens: Spic. I p. 28, ubi describitur nomine *V. fennica* (1843), cfr Trautv. Incr. p. 98; in summam Lapp. vulgata: Fries p. 556, ubi describitur nomine *V. suecica* (1846); maxima pars Fenn. et Lapp. or.: Fries, cfr l. c. p. 153; in Fennia orientali saltem adest: W. Nyl. Distr. ²⁾; Fenn., Lapp. or.: Nym. Consp. p. 79 ²⁾, cfr Trautv. Incr. p. 103 ²⁾, vide etiam Regel in Mosc. Bull. 1860, II p. 535—538, Borg Beitr. p. 99, 113, 115, 133 et 141 et Liro Ured. p. 285—286.

¹⁾ Specimina huius generis in H. M. F. asservata recensuit Sv. Murbeck a. 1887—1888.

²⁾ Nomine *V. suecica* Fr.

A l. rr: Bergstr.; [Föglö] Degerö: Bergstr. Beskr.; Finström Godby: Arrh. & K., vide etiam infra. — **A b.** Uskela: Nikl.!; [Muurila] rr ad ripam lacus Piilijärvi: Renv.; Karislojo Pellonkylä: E. af Hällström!; Lojo r Ojamo ad fontes et infra »Bryggeriet»: Lindb. comm.; Vihti Olkkala in prato Kolokka: af Hällstr.; Vihti Olkkala Joensuu: E. af Hällstr.; Vihti (»fq»): Flinck; [Pusula et Pyhäjärvi] (fq): Wecks.; Mynämäki in parte australi rr et non typica ad Kallavuori: Caj. Kasvist. — **N y l.** Esbo: Popp. p. 11; [Nurmijärvi] r ep in pratis humidis prope pag. Nummenpää: Stenr. ¹⁾, cfr Stenr. Thierl. p. 23; Thusby Mariefors: Sæl. herb.; Helsingfors: J. Kowin in herb. lyc. n.; (p), ut in Mäntsälä (K. Nordenskjöld) [spec. ad f. *scanicam* pert.], Mörskom, Artsjö, Orimattila (Sivén!): Sæl. Ö. Nyl. — **K a.** r Hanska Böhle: Blom; Viborg (Tranzschel): Liro Ured. p. 579; r Antrea Oravankytö!, Kirvu Sairala!, Tietävälä in ripis fruticosis lacuum et plagis silvaticis humilibus salice obsitis: Lindén. — **I k.** (»fq»): Malmb., spec. e Muola!; r lecta in Sakkola, Rautu et Valkjärvi: Lindb. comm., vide etiam Lindb. p. 25 etc.; [ut *V. palustris*: Meinsh. p. 43, vide etiam Schmalh. p. 53].

S a t. (p): Malmgr. ¹⁾, spec. e Mouhijärvi!; Loimaa [»Loimijoki»]: E. Rönnbäck!; r Birkkala Lukkila in prato: Hjelt!; Birkkala in nemore ad Pitkäniemi: Sæl. herb. — **T a.** (st fq): Leop., Norrl. s. ö. Tav., (vide infra) et Wainio Tav. or.; [Kalvola] r aliquoties ad ripam lacus: Knabe Fört., cfr Borg p. 429!; Hattula Leteensuu: Lindb. Medd. p. 277; p: Asp. & Th.; p—st fq: Borg Tiet.; Bonsd. omisit. — **S a.** Valkiala ad rivum prope officinam Kymmene: Hult Fört.; Villmanstrand in prato uliginoso praedii sacerdotis: Sælan!; [Ruokolaks] p, in insula Salonsaari ep: Hult; Nyslott: E. Nyl. & Chyd. — **K l.** in Ruskiala (!) saltem: Fl. Kar.; [Parikkala] (r) Viitasaari, Papinniemi et Pitkäsaari: Hann.; Valamo: Sæl. ann.; Uukuniemi: Nikl.!; in Ruskiala frequentior quam *V. palustris*: Zill. (1877) in dupl.!; Ruskiala fq et f. *scanica* et f. *suecica*: A. L. Backm. comm; Impilaks p: Backm.; st fq etiam in Pälkjärvi! et Suistamo: Hjelt Ant. p. 66. — Kol. (fq): Elfv.

¹⁾ Nomine *V. suecica* Fr.

O a. (p): Malmgr. ¹⁾; Laur. Växtf. non comm. — **T b.** p: Broth. ¹⁾, vide etiam Prim. p. 49 ¹⁾. — **S b.** p: Mela et M. & J. Sahlb. — **K b.** (p): Eur. & H.; st fq et st cp: Axels. Putk.; st fq: Wainio Kasv. — **K on.** (incl. *V. scanica* et *V. suecica*) fq — fqq, in nemorosis praes. humidioribus et pratis udis subturfosis cp, in paludibus fq, in Reg. occ. ad Suojärvi et Mökkö fq: Norrl. On., cfr Günth. p. 33.

O m. p, frequentior in interiore parte: Hellstr.; fq in parte interiore [»inåt l.»]: Tenn.; Soini Laasula, videtur in territorio [circa lacum Lappajärvi], quod mireris, (rarior) esse [»rätt sällsynt»]: A. L. Backman in Medd. XXX p. 104; p, enum. longa: A. L. Backm. Fl., quem l. inspicias, cfr l. c. p. 137. — **O k.** st fq, interdum fq: Wainio Kasv.; fq: Brenn. Obs. et Kyyhk. — **K p.** st fq, interdum fq: Wainio Kasv.; enum.: Beket. p. 548; fq — st fq saltem ad partem maximam: Bergr. Ant.

O b. fq: Brenn. Obs., quem l. inspicias; (fqq): Leiv., vide etiam Leiv. Veg. p. 200; (p) enum.: Keckm., cfr l. c. p. 10; [fq: O. R. Fries p. 160 ¹⁾]; fq — fqq: Hjelt & H. — **K u u s.** st fq, interdum fq: Wainio Kasv.; fqq — fq: Borg ann. — **K k.** st. fq, interdum fq: Wainio Kasv.; fq: Bergr. Ant.

L k. fq — fqq, saepe cp: Hjelt & H.; (p), enum.: Blom Bidr.; fq in Kuolajärvi, Kemijärvi et Sodankylä: Wainio Not.; fq in reg. silv., (r) in densis virgultis [»snår»] reg. subalpinae: Hult Lappm. ¹⁾; [Kuolajärvi] fqq — fq: Borg ann., vide etiam sub *V. palustri*. — **L i.** Utsjoki, Inari cp: Sæl. kat.; in locis scaturiginosis et lucis, in graminosis subturfosis fq cp, in salicetis udis fq, in ripis rivulorum herbis altius quam 100 m supra terminum betulae progreditur, Hammastunturit h. 342, Peldoaivi N 500, [Rastekaisa SO 383]: Kihlm. Ant.; fq in Inari et ad Paatsjoki usque ad Köngäs prope Mare glaciale: Wainio Not.; in Varangria meridionali iuxta flumen Paatsjoki [»Pasvigelv»] ad Elvenæs, ad Klostervand in palude ex adverso insulae Menikasö, ad catarrhactam inter Klostervand et Goalsejavre, ad flumen intra lacum intimum Bagjajavre nec non latere rossico in Store—Menikasö: Norm. p. 250—251 ¹⁾; e multis locis enum.:

¹⁾ Nomine *V. suecica* Fr.

Norm. Fl. Spec. p. 150—151¹⁾); [circa Nyborg fq ad scaturigines et in lucis humidis, copiosior quam *V. palustris*: Arrh.] — [L. ent. reg. subalp. fq: Læst. ¹⁾]; p in reg. subalp. in ripis et vallibus rivulorum, r in infima reg. alpina ad imum montem Kalkuoivi, Valtijoki, in ripa occidentali lacus Skatjajaur in saliceto: Lindén Bidr.]

Lapp. ross. in parte occidentali saltem adhuc circa oppidum Kola (!) obvia: N. I. Fellm. ¹⁾, cfr (l. c. p. XXXVII et) Beket. p. 548; [in parte occidentali prov. Lim.] fqq—fq: Borg ann.; Porjeguba, Olenitsa, Pjalitsa, Devjatoi, Ponoj et in locis magis ad occidentem versus: Mela Pl. ¹⁾); Ponoj: Mela herb. et Montell!; fqq in reg. silvatica secundum ripas fluvii Nuotjok in salicetis et vallibus rivulorum, his locis usque ad clivos montium Viertsioivi et Kahperioivi adscendit, sed in regionem alpinam non penetrat, fq secundum ripas rivulorum in reg. silvatica montium alpinorum ad meridiem et merid.-orientem versus a meridionali parte lacus Nuotjavr sitorum (Lim.) usque ad montes Vuojim: Lindén Ant.; pag. Ora: Enw. ann. ¹⁾); Orloff!, Hapajow septentr. versus e prom. Orloff!, Voroninsk!: Kihlman, vide etiam Lund p. 76.

De flesta finska författare, särskildt de nyare, förena *V. succica* och *V. femica* under *V. epipsila* Led.; jfr t. ex. Norrl. On., Wainio m. fl. Där emot upptaga några af de äldre förf. *V. epipsila* i den mening Fries och Hartm. fatta densamma, alltså såsom en underart under *V. palustris*, och åtskilja *V. succica* såsom en särskild art. I denna mening förekommer *V. epipsila* hos följ.

»In paludosis Ostrobotniæ borealis in par. II [»Ijo»], Pudasjärvi et Kuusamo haud infrequens»: Spic. I p. 27; norra (östra) Finl.: Fries under namn af *V. scanica*; »latissime in Fennia obvenire videtur. E Tavastia specimina optima in collectione Domini O. Blåfield vidi. Ad Helsingfors quoque adesse videtur»: W. Nyl. Distr., där liksom hos N. I. Fellm. och Hartm. *V. femica* anföres såsom synonym. Fenn.: Nym. Consp. p. 79, där *V. scanica* och *V. femica* anföras såsom synonym. — **Ab.** Vihti fq: W. Nyl. p. 209. — **Nyl.** »st r in par. Helsinge adest, ut ex. gr. ad rivum Tali»: W. Nyl. p. 209, jfr l. c. p. 70. — **Sat.** p: Malmgr. — **Oa.** p: Malmgr. — **Ob.** »sågs på några ställen vid Ii [»Yo»], men mycket rarare än den vanliga *V. palustris*»: F. Nyl. Utdr. p. 152²⁾. — **Li.** Puolmak (Sommerfelt):

¹⁾ Nomine *V. succica* Fr.

²⁾ Denna uppgift ger enligt min tanke tydligt tillkänna, att F. Nylander under denna resa med *V. uliginosa* f. och *V. umbrosa* afsett den äkta *V. epipsila*, som säkert är allmän i dessa trakter.

Norm. Fl. Sp. p. 155 under namn af *V. palustris* var. *epipsila*. — Lapp. ross. »cum priori [*V. palustris*] . . . orientem versus autem adhuc circa Ponoj observavi»: N. I. Fellm.; Porjeguba, Kuusreka, Olenitsa, Tetrina, Tshapoma, Ponoj och mera västerut: Mela Pl. — Upptages i Herb. Mus. Fenn. [ed. I] från Nyl., T. S., Kl., Kr., Ob. — I Nym. Suppl. p. 46 säges om nu ifrågavarande form: »deest in Lapp.», men detta beror säkert på något misstag. Enligt den numera antagna synonymiken borde *V. epipsila* Fr. afse hybriden *V. epipsila* × *palustris* (se t. ex. Neuman p. 271), men sannolikt är, att under de anförda uppgifterna innefattas dessutom såväl *V. epipsila*, såsom den ofvan blifvit begränsad, som former af *V. palustris*. Af detta skäl har jag här sammanfört dessa uppgifter. Tilläggas bör, att den just omnämnda formen förklaras vara = *V. palustris scanica*: Fries p. 556 eller identisk med *V. fennica* i F. Nyl. Und. p. 53: Bot. Not. 1849 p. 60, jfr äfven Trautv. Incr. p. 101–102 och 103.

Beskrifning m. m. öfver *V. epipsila* ingår bl. a. Rupr. Diatr. p. 47 och 48, Fl. Ingr. p. 126 etc.

A l. Det kan nämnas, att enligt Murbecks bestämning hybriden *V. epipsila* × *palustris* finnes från detta landskap. — **A b.** Arrh. framhåller, att han förgäfvos sökt arten i Pargas. — **S a t.** Häyr. Björneb. upptager ej arten. — Från **T a.** nämnes: »*V. epipsila* upptages som g. a. Frekvensgraden är möjligen för hög; jag misstänker, att till *V. epipsila* äfven hänförts någon form af *V. palustris*, men kan för tillfället ej afgöra saken. *V. epipsila* har jag under senare år anträffat vid en källa nära Nygård» [i Hollola]: Norrl. ant. — Senare nämnes: Evois af mig observerad endast spars, på bäckstrand nära institutet: A. L. Backm. comm. Exemplar i H. M. F. föreligger bl. a. från Asikkala: Nikl.! — Lapp. ross. N. I. Fellm. anger säkert artens både frekvens och utbredning alltför lågt, hvilket ju delvis framgår af de få nyare uppg. som föreligga.

Enl. min förmodan torde, utom Norrl. s. ö. Tav. (se under **T a.**), flere andra förf., t. ex. Flinck, Malmb., Leop. m. fl., under *V. epipsila* hafva innefattat former af *V. palustris*; se äfven ofvan under *V. epipsila* Hartm. Lindberg skrifver härom: »Mera troligt är, att med *V. epipsila* afsetts *V. epipsila* × *palustris*, hvilken enl. min tanke är en mellanform mellan bägge arterna och ej en bastard, så åtminstone ställvis; den s. k. bastarden har jag många gånger sett i södra Finland, där *V. epipsila* alldeles saknas; den uppträder äfven ofta i stora mängder, medan *V. epips.* här söderut ingalunda är ymrig»: Lindb. comm.

Oberäknadt de längre fram behandlade formerna upptages f. *albiflora* Neum., Wahlst. & Murb.: Mela Kasv. V.

Arten hybridiserar hos oss med *V. palustris* (se längre fram).

Viola epipsila f. **scanica** (Fr.) Neum., Wahlst. & Murb.

Anno 1887 a Sv. Murbeck apud nos rite distincta. distributio nondum satis explorata est; in magna quidem

parte Fenniae, sed nisi rara (aut rarissime?) occurrere non videtur. A forma typica vix separanda, vide infra.

Fenn. bor. or.: Fries; Ostrobotnia (Nylander): Fries p. 153, ubi describitur nomine *V. scanica*.

Ny1. Mäntsälä: N. K. Nordenskjöld!

K1. Ruskiala: E. Zilliacus!, vide infra. — Kol. Nikola in abiegno humido, umbroso: Elfving!

Ok. Sotkamo Vuokatti in abiegno turfoso inter Lääsö et Sarvivuori: Brenn. Obs.!

Ob. vide infra. — **Kuus.** Paanajärvi: F. Nylander!

K1. Zilliacus har antecknat på exemplaret: »allmän i Ruskiala», men detta hänför sig säkert till arten i sin helhet; se dock A. L. Backm. comm. under hufvudarten. — **Ob.** Brenner anför F. Nylanders uppg. i Spic. I p. 28 ang. *V. fennica* äfvensom F. Nyl. Utdr. p. 152 ang. *V. epipsila* [Hartm.] under denna form: Brenn. Obs. Huruvida emellertid uppg. hänföra sig till formen, såsom den begränsats af Murbeck, anser jag vara högst osäkert. — I detta sammanhang bör nämnas, att benämningen *V. fennica* F. Nyl. användes åtminstone såsom synonym af ett par andra förf., se ofvan p. (1), 4 och 5 och jfr Trautv. Incr. p. 98.

Formen upptages äfven från Kton.: Mela Kasv. V.

Lindberg framhåller, att de storblommiga och storbladiga exemplaren af *V. epipsila* betecknas såsom *V. epipsila a scanica*, medan de småväxta gå under namnet *V. epipsila f. suecica*, men att någon gräns dem emellan ej finnes. Formerna förtjena därför ej att upptagas särskildt: Lindb. comm. Arrhenius delar till fullo Lindbergs uppfattning. För att belysa uppg. i Herb. Mus. Fenn. II har jag dock låtit formerna kvarstå med särskild rubrik.

Viola epipsila f. suecica (Fr.) Neum., Wahlst. & Murb.

Inde a Lapponia septentrionali usque ad provincias australes lecta, sed quam frequenter occurrat, nondum exploratum est. A forma typica vix separanda, vide sub forma superiore.

Sa. Ruokolaks ad Kouvola in Salonsaari in prato turfoso: Hult!

Kb. Kontiolaks: Woldstedt!; Liperi Mutkanvaara: Europæus & Hällström! — Kon. Suojärvi pogost: Norrlin!; Tiudie: F. Nylander!

Ob. Turtola in prato: Hjelt & Hult!, cfr Brenn. Obs., vide ceterum infra.

Lk. Ylitornio Naamijoki! et Äkäslompolo!: Hjelt & Hult; [(f) . . . Muonionalusta . . . : Birg. p. 100, vide infra;] Muonio: Malmberg! — **Li.** Kultala in ripa boreali flum. Ivalojoiki: A. Tigerstedt!; Inari Toivoniemi! in betuleto subhumido et Kodosuvannonpää! reg. subalp. in betuleto humido: Arrhenius & Kihlman.

Vide ceterum infra et sub forma typica.

Ehuru, såsom framgår af det föregående, flere förf. såsom Fries, W. Nyl. Distr., Trautv. Incr. p. 103, Nym. Consp. p. 79, Stenr., Malmgr., Broth., Prim. p. 49, O. R. Fries p. 160, Hult Lappm., Norm. p. 250, Norm. Fl. Spec. p. 150—151, Læst., N. I. Fellm., Mela Pl. och Enw. ann. använda benämningen *V. suecica*, tager jag dock för afgjordt, att dessa uppgifter till alldeles öfvervägande del afse hufvudformen af *V. epipsila*, såsom den här blifvit framställd, hvarföre jag under denna form anført ifrågavarande uppgifter, jfr äfven Herb. Mus. Fenn. II p. VIII not. — **Om.** och **Ob.** Uleåborg Frihetsholmarna ej fåtaligt, Muhos 1888, Pyhäjoki 1889: Zidb., jfr Brenn. Obs.; jag misstänker, att Zidbäcks uppgifter afse hufvudformen af *V. epipsila*, som ej upptages af honom. — **Lk.** Birg. p. 100 använder benämningen *V. epipsila* β *suecica* (Fr.), men upptager ej hufvudformen af *V. epipsila*. Såsom redan delvis blifvit framhållet (p. 6), påpekar Lindberg, att någon gräns ej kan uppdragas emellan de exemplar, som af Murbeck betecknats såsom f. *suecica*, och de, som betecknats såsom *V. epipsila* utan någon uppgift om formen: Lindb. comm. — Formen upptages icke i Mela Kasv. V.

Viola epipsila f. glabra Murb.

Quantum adhuc constat, nisi in Karelia orientali non lecta est.

Kon. Käppäselkä inter Tiudie et Povjenets: Selin!

Formen omnämnes första gången från Finland i Herb. Mus. Fenn. II p. 61.

Viola palustris L.

In maxima parte Fenniae frequenter et saepe copiose—copiosius provenit; ad septentrionem versus frequentia minuitur, sed ad summum septentrionem indicatur. In regionem subalpinam vix nisi rarius procedit.

Fq in Fennia usque ad 64° inveniri consentiunt plurimi auctores, cfr Kalm et Prytz; maxima pars Fenn., in Lapp. (adventicia): Fries; Eur. omn. exc. . . .: Nym. Consp. p. 79, vide etiam DC. Prodr. I p. 294, Led. I p. 247, Borg Beitr. p. 99, 133 et 139 et Liro Ured. p. 285.

Om. fq: Hellstr.; fqq: A. L. Backm. Fl. et Tenn. — **Ok.** Kuhmo fq, Kianta! magna distributione usque ad templum, in Kianta septentrionali st r ex. gr. ad Saarijärvi: Wainio Kasv.; (fqq): Must.; fq: Brenn. Obs.; fq, sed vix cp: Kyyhk. — **Kp.** st r in maxima parte ex. gr. ad Uhtua: Wainio Kasv.; p — st fq, in parte austro-occidentali fq, etiam ad pag. Uhtua: Bergr. Ant.

Ob. (st fq): Jul. p. 293; fq: Brenn. Obs.; (fqq): Leiv. et Keckm.; [st fq: O. R. Fries p. 160;] fq: Hjelt & H., vide etiam Leiv. Veg. p. 200. — **Kuus.** st r ad Iijärvi maxime australi et ad pagum prope templum (Sahlb. Fört.): Wainio Kasv., vide etiam infra. — **Kk.** complur. locis ad fluvium Pistojoki in pratis udis — humidis: Bergr. Ant.

Lk. p et pc: Hjelt & H.!, [complur. loc. enum.: Birg. p. 100;] per totum territorium (»fq«): Blom Bidr., cfr Kihlm. Beob. p. XVIII, XIX, XX et 9; Kemijärvi ad Luusua, pag. Kemijärvi et Kostamusperä adnotata, forsitan st fq, Sodankylä fq ad flumina Kemijoki, Tenniöjoki et Kitinen: Wainio Not.; Ounastunturi Raututunturi in reg. alpina [forsitan confirmatione egeat]: Sandm. p. 29; in reg. subalp. huius montis: l. c. p. 32; fq in reg. silv., r in virgultis reg. subalpinae: Hult Lappm., cfr l. c. p. 116; [Kuolajärvi] ad ripas Ylä-Tenniö et Tuntsa: Borg ann., vide infra. — **Li.** Utsjoki, Inari: Sæl. kat.; st fq ad Ivalojoiki, ad Köngäs prope Mare glaciale (st fq — fq) in regione betulina: Wainio Not.; locis uliginosis reg. subsilvaticae p saltem, ex. gr. ad Toivoniemi!, templum inarense, Palokoski iuxta fl. Vaskojoki, Spaarassuoluu ad Tenojoki etc., in alpibus Utsjokiae ad betulae fere terminum adscendit, ex. gr. in Ailigas, Ruovuoaivi, Harmitshokka: Kihlm. Ant.; Varangria austr. in Iversdalen infra Beljek, Jarfjorden Karpedalen: Norm. Fl. Sp. p. 155; in alpe Harmitshokka in reg. subalp. adnotata: Arrh. ant., vide etiam Wege- lius p. 234, Blytt p. 1019 et Hartm. p. 225. — [**L. ent.** reg. subalp. (p): Læst.; Kaaresu'anto: L. L. Læstadius!; r?, in reg.

subalpina tantum ex Isokurkkio adnotata: Lindén Bidr., cfr Bot. Centr. LXI p. 221.],

Lapp. ross. »in parte inferiore usque ad pagos Kantalaks (!) et Tshavanga locis paludosis haud rara, in partibus vero magis borealibus aut orientalibus mihi (haud) obvia»: N. l. Fellm., cfr l. c. p. XXI, XLIII et Beket. p. 548; ad inferiorem partem fluv. Juonnijoki: Borg ann., vide infra; Tshun! et ad mediam partem fluvii Tupujoki!: Axelson & Borg; Umba in ripa fluvii! et Pjalitsa! prope pagum: Kihlman; Olenitsa (!), Kusomen, Tetrina et complur. loc. ad Tshapoma: Mela Pl.; Ponoj: Montell in Medd. XXVI p. 192!; st fq — p in reg. silv. ad ripas fluv. Nuotjok, sed adnotata etiam e vallibus rivulorum circa Viertsioivi, Siuluoivi et Siulutoldi, sed non in reg. alpina: Lindén Ant.; Lutto nonnulla km a finibus [Fenniae]: Fontell!; Kola: F. Nylander! et Brotherus!; prope pagum Voroninsk! ad rivulum et in ripa lapidosa lacus Kolmjavr!: Kihlman.

A l. p: Bergstr., men fq: Bergstr. Beskr. — **A b.** fqq: Arrh. Ann.; fq — fqq: Flinck; fqq: V. E. Broth. och Wecks.; st fq — fq: Caj. Kasvist., där närmare uppg. lämnas. — **N y l.** se Häyr. Stud. p. 170; cp: Stenr. — **S a t.** st fq — fq och st pc — cp. Hvittisbofjärd fq: Häyr. Björneb. — **S a.** cp: Hult. — Kol. fq — fqq: Elfv. — **S b.** [Iisalmi] st r: M. & J. Sahlb. — **K b.** fqq »runsaasti kosteilla ja heteniityillä, lehtimetsissä ja lehdoissa yli koko alueen»: Axels. Putk. — Kon. fq — fqq: Norrl. On. — **L a p p. f e n n.** »per partem silvaticam, subalpinam et inferalpinam usque ad Finmarkiam maritimam fere ubique parcins»: Wahlenb. p. 212. Uppg. afser säkert till större delen *V. epipsila*, då Wahlenb. själf säger: »folia in Lapponica planta saepe immo saepius cordata sunt», (jfr redan Fries p. 153); detsamma gäller äfven om Fellmans uppgifter; fq: Fellm. Lapp. — **Lapp. ross.** »haud infrequens»: Fellm. Ind.

Angående förekomsten i östra delen af **L k.** och angränsande delar af **K u u s.** och Lim. nämnes: »Jokirannoilla (santasilla) ennm. [se ofvan]. Ei näytä yleiseltä, vaikka erikoisesti haettu, laajoilla alueilla ei huomattu. — p?»: Borg ann. Däremot nämnes från **K u u s.**: »längs Oulanka på strandängar och grusiga stränder fq(q) [(m) a]»: A. L. Backm. comm.

Såsom fossil är arten funnen på flera ställen, se isynnerhet G. And. p. 132, men äfven Lindb. Subf. p. 73, Lindb. Bot. (ett par ställen) m. fl.

Viola palustris f. maior Murb.

Nisi paucis (?) locis Fenniae occidentalis non certa lecta est.

N y l. Borgå Bastö! et Hogland Välikallio! Brenner, vide infra. — **K a.** par. Viborg Lyykylä: Al. Lagus!

S a t. Karkku: Hjelt!

O b. Uleåborg: Brenner!

Alla de nyssnämnda exemplaren äro bestämda af Murbeck själf, då han 1887—88 granskade släktet *Viola* i H. M. F.

N y l. [Hogland] p: Brenner, där han beskriver formen. — **O k.** och **O b.** fq, exemplar från Rovaniemi Karvo, Alatornio Björkö och Uleåborg: Brenner. Obs. — För min del är jag ingalunda öfvertygad, att Brenner afser fullt samma form som Murbeck här ofvan, ehuru Murbeck godkänt Brenners bestämningar af ett par exemplar. Lika litet är jag böjd att anse denna form vara identisk med *V. palustris* var. *epipsila* (Hartm. ej Led.), hvarom ofvan p. 4—5. — Tämlichen säkert torde dock vara, att formen skall kunna upptäckas flerstädes, om den äfven torde vara af ringa betydelse. Efter det Murbeck granskat släktet *Viola* i H. M. F., har den samma emellertid mig vederligen blifvit inlämnad endast från **N y l.** Helsingfors Rödbergen: Brenner!

Enligt Murbecks bestämning förekommer äfven f. *sphagnicola* hos oss t. ex. **T a.** Sysmä Levonoja: Unonius! — *F. minor* finnes enligt samma bestämning från **A l.** Finström Emnäs: Arrhenius & Kihlman! — **T b.** Viitasaari Lakomäki in graminosis humidis: Kihlman! — **L k.** Kolari Ylläsaari in turfoso ad ripam fluminis Muonionjoki: Hjelt & Hult! — Sannolikt är ingendera formen synnerligen sällsynt, men såväl Sælan som Lindberg och Arrh. framhålla, att de liksom äfven f. *maior* äro af föga eller snarare intet systematiskt värde. — I Mela Kasv. V upptages endast mf. *sphagnicola*. Äfven af denna art omnämnes däremot f. *albiflora* Neum., Wahlst. & Murb.: Mela Kasv. V, där den uppgifves vara sällsynt.

Viola uliginosa Schrad.

In Fennia austro-occidentali rarissime ad 61° 25' ad septentrionem et 42° 30' long. ad orientem versus lecta est.

Fenn. mer.: Nym. Consp. p. 79; Fenn. in sola mer.-occ.: Nym. Suppl. p. 46.

A l. Hammarland iuxta templum: A. Bomansson & Lindberg!, cfr Medd. XIX p. 21. — **A b.** Vihti r Kourla ad lacum Averia: Printz, cfr W. Nyl. p. 209 (nomine f. *macrantha*) et Flinck, spec. ex eodem loco reportaverunt Edv. af Hällström!,

G. A. af Hällström! et alii!; Vihti Pääkslahti: Keckman!; Vihti Olkkala: G. Lång! — **Ny 1.** Nurmijärvi Hyvinge Krissi 1876: af Hällström!, cfr Stenr.; in eodem loco st ep 1889 (Sælan): Stenr.

S a t. rr Karkku in promuntorio prope pag. Palviala: Hjelt! — **T a.** Vanaja: Nylund! [huc certe spectat, cum Alc. e Tavastehus indicat].

Norra (el. östra) Finl.: Fries; en oriktig uppg., som grundar sig på de följande uppg. från **O b.** — **S a t.** Björneborg Viasvesi: G. Lindström herb. enligt Stud. Helmi Selin; uppgiften meddelad af Häyr., som dock ej själf sett exemplaret, jfr Häyr. Björneb. — **O b.** en *Viola*, som närmade sig *V. uliginosa*, vid Ii [»Yo»]: F. Nyl. Utdr. p. 152; härmed afses säkert en form af den då ännu ofullständigt kända *V. epipsila*, jfr t. ex. Bot. Not. 1849 p. 60.

Viola umbrosa (Læst.) Fr. ¹).

In Fennia austro-orientali rarior occurrit; ad septentrionem versus usque ad 66° 20', ad occidentem versus usque ad 40° 35' procedit; in Karelia Onegensi maiore frequentia inveniri indicatur.

Finlandia: Fries p. 154; Fenn.: Nym. Consp. p. 79; Fenn. (non nisi) in mer. et med. adest: Nym. Suppl. p. 46; in Finlandia australi et media r aut st r occurrit, in Finlandia boreali (tantum) in Kuusamo (66°) lecta est: Schedae p. 89.

A b. Lojo in promuntorio Karkali: Al. Lagus; Vihti (!) (p): Printz, cfr W. Nyl. p. 209 et Flinck, spec. e Vihti Irjala etiam legit Keckman!; Vihti Kourla: E. af Hällstr. et Arrh.; Vihti in alneto humido circa rivulum iuxta lacum Kirjava: G. Lång in Pl. Finl. exs. N:o 290 a. — **K a.** rr in Sippola ad rivum in lac. Suurjärvi influentem: Sæl. Ö. Nyl.!; ad canalem Saima ad occidentem a clastro catarrhactae [»sluss»] Lietjärvi: H. Buch!; r abundans in alluvionibus [»tillandningarna»] in parte australi promuntorii Papinsaari! prope templum par. Antrea: Lindén; Viborg Horttana (Nerv.!): Malmb.; par. Viborg Lyykylä: Al. Lagus!

¹) *V. Selkirkii* Pursh auct. nonnulli etiam apud nos.

S a t. r Birkkala (Simming!): Malmgr.; r Tyrvää Soukka, Birkkala ad Helvetinahde inter Korvola et Knuutila, inter Nokia! et Kohma, hoc loco nunc, quod sciam, exstincta, denique haud procul a Pitkäniemi!: Hjelt. — **T a.** Birkkala Partola: Well. comm., Lempäälä Pitkämäki: B. Malmlund in Lindb. herb.; Kangasala Kaivanto: Hjelt; Sääksmäki r Pietilä: Tikk.; Sääksmäki Pohjanniemi: Kihlm. herb., spec. e Sääksmäki report. O. Blåfield!, cfr W. Nyl. p. 209; Pälkäne (alumn. Blåfield): Hult herb.; Pälkäne in pascuis silva frondea consaepitis [»löfskogs-hagar»] ad Harhala et Kankahinen: Zidb.; Pälkäne Myttäälä in silva: K. Åström!; Vehkajärvi et complur. loc. ad scaturigines ad orientem versus a lacu Kukkia: Leop.; r Aulango (C. J. Arrhenius): Asp. & Th.; Tavastehus Hästhagen: O. Collin!; Vanaja ad praediolum Vuori circ. 9,5 km ad orientem versus a Tavastehus: O. Collin in Häyr. herb.; Hattula: [Sulin]!; Hauho: Norrlin!; Lammi p: Leop. coll., spec. in Pl. Finl. exs. N:o 290 b. lectum est Lammi Ronni scaturiginoso loco in silva umbrosa; p, ad ripam occidentalem lac. Vesijärvi complur. loc., in vicinitate lac. Matjärvi cp (E. Lang), Kalkkis, Keltaniemi (!), Urajärvi: Norrl. s. ö. Tav.; Sysmä Tepo ad Heronlampi: Unon.!; [par. Gustaf Adolf] r ad praedium sacerdotis et in Vehkasalo: Bonsd.!; r Luhanka Onkisalo!, Korpilahti Peuha, Veijo: Wainio Tav. or. — **S a.** Villmanstrand Parkkarila loco umbroso humido ad praedium sacellani! cp: Sæl. herb.; Mikkeli Varkaan taipale: alumn. I. Poppius!; Mikkeli Lagerholm 1890 (alumn. N. Molander): Arrh.; Sääminki Talvisalo! et Uuransaari!: K. H. Enwald; in vicinitate opp. Nyslott complur. locis: Buddén; Rantasalmi Vaahersalo in silva frondosa: G. Ekman! — **K l.** Sortavala Rausku: V. Jääskeläinen in Lindb. herb. et A. L. Backm. comm.; Ruskiala Ilola complur. locis, Impilaks Mäki vuori, infra Linnanvuori: A. L. Backm. comm.; Pälkjärvi p ex. gr. Anonniemi!, Kuhilasvaara et Korkianiemi, Impilaks p ex. gr. st cp ad Neulaislampi!: Hjelt Ant. p. 66. — **K o l.** Solomeno, inter Lohijärvi et Petrosavodsk compluribus locis, duobus locis prope Petäjäseltä, permultis (c. 17) locis in vicinitate orae lacus Onega inter Shoksu et Vosnessenje! [»Joensuu»], denique in interiore parte ad Munduksa! et Pjongoi ad flumen Svir: Caj., spec. etiam e

Kaskinen!, cfr Medd. XXV p. 25; Solomeno [»Solomina»]: Günther in dupl.!, Elfv. omisit.

T b. Jyväskylä Lohikoski: Wainio Tav. or.; rr Jyväskylä Tourujoki: Broth.! — **S b.** Jorois (!) Järvikylä: Lindberg!; hoc loco etiam r floribus albis: Lindb. comm.; Leppävirta haud infrequens in lucis umbrosis et in campis arenosis, in horto [»puistossa»] praedii Vokkola ep compluribus locis: Enw., spec. e Leppävirta Varkaus leg. Lundström & Palmén!; st r: Mela, spec. e Kuopio!, vide etiam Knabe p. 21; Maaninka Kinnulanlahti [ad Kitujoki!] prope Lahtela: Kyyhk. litt.; flor. albis Pielavesi (alumn. Ståhlberg): L. Y. 1898 p. 175. — **K b.** Tohmajärvi Jouhkela! et Niirala: Hjelt Ant. p. 66; Kide: U. W. Telén! et Brander in dupl.!, Liperi p in parte austro-orientali: Eur. & H., spec. e Liperi Simananniemi!; pag. Sulkama in parte occidentali: Hällstr.; [inter Pielisjärvi et Höytiäinen] p in partibus orientalibus et septentrionalibus territorii, nonnullis locis velut ad clivum orientalem montis Koli st ep: Axels. Putk. — **Kon.** st fq, in nemoribus et silvis frondosis, ad Mundjärvi! plur. locis ep in nemorosis umbrosis et inprimis in alnetis iuxta ripas lacuum, e parte bor. occ. haud adnotata, in Saoneshje per totam peninsulam obvia: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 33 et sub **Kol.**; multa spec. in H. M. F.

O k. rr Sotkamo Naapurinvaara prope Halola: Brenn. Obs.!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135; Kianta ad »Paha puro» prope Kiannanniemi epp, ad rivum Kaleettoma st pe, prope Luomajoki pe, etiam pe in declivi humido, haec tria loca in vicinitate laeus Saarijärvi: Kyyhk. litt.

O b. rr Simo Konttikivalo, extra territorium Rovaniemi Liesioja: Keckm., cfr l. c. p. 8 et 15. — **K u u s.** »unico tantum loco veram *V. umbrosam* legi in par. Kuusamo ad Paanajärvi prope Rajala ad latus umbrosum rupis iuxta molendinam»: Spic. I p. 28, cfr N. I. Fellm. p. XXV et Wainio Kasv.; pe ad ripam australem stagni Savilampi! et ad septentrionem versus ab Oulankajoki [prope Kiekeröjoki] inter Taivalkoski et Kiutaköngäs: A. L. Backman (in Medd. XXIX p. 117), cfr Medd. XXX p. 132.

Södra (och mellersta) Finl.: Fries; föga upplysande för artens verk-

liga utbredning. — **A l.** Arten upptages i Mela Kasv. äfven från denna provins [»1—13, 15»]; uppg. beror sannolikt på något misstag och rättas i Mela Kasv. V. Ej heller från **N y l.**, **I k.** och **O a.** föreligga f. n. några uppgifter. — **A b.** [Pojo] »ad ripas rivuli inter Henriksdal et Täcktom»: A. Nyl.; uppg. är högst sannolik, men behöfver dock bekräftas. — **O b.** »allmän i skugga» mellan Uleåborg och Li [»Yo»] kyrka: F. Nyl. Utdr. p. 152, säkerligen orätt; troligtvis ligger någon form af *V. epipsila* till grund för uppg., hvilket utan tvifvel äfven är fallet med uppgiften l. c. angående *V. uliginosa*.

Arten upptages äfven från Kton. och Kpor.: Mela Kasv. V.

I afseende å nomenklaturen har jag ansett mig böra följa Murbeck (se *Violae Sueciae exsiccatae* N:o 43).

Angående en hvitblommig form se under **S b.**

Viola hirta L.

Maximam partem per errorem apud nos indicata, in unico autem loco Fenniae austro-occidentalis his annis lecta est, sed forsitan antiquae culturae superstes.

Kalm; in nemorosis solo calcareo minus fq; Prytz, cfr Led. I p. 248, vide etiam Nym. Syll. p. 227 et Brenn. Flor.

A b. Sagu Paddais: A. Torekell!, cfr Mela Kasv. V, Alc. IV et vide infra.

Till. Icon. 110 enligt Fries Öfvers.; O. Hjelt hänför denna afbildning till *V. canina*. Norra (eller östra) Finl.: Fries; se längre fram. — **A l.** p öfver hela Åland [»A. B. C. D. Np.»]: Bergstr.; fq: Bergstr. Beskr.; Jomala »i en ganska torr, stenig gräsbeväxt backsluttning bland buskar»: (Eleven A. Skutnabb!), exemplaret inlämnadt af O. Collin. (Fyndorten måste betraktas såsom högst osäker; bestämningen är däremot granskad af Murbeck). — **A b.** Exemplar af arten äro tagna i Sagu åtminstone 1899, 1900 och 1903: Sæl. ann. och Lindb. comm. På 1880-talet planterades densamma i Lojo på SOLhem af S. O. Lindberg (plantorna från Stockholm); den har sedan dess trifts godt och äfven något spridt sig på SOLhem: Lindb. comm. Vissa omständigheter göra det icke osannolikt, att några af dessa plantor blifvit flyttade till Sagu Paddais, men någon utredning har ej kunnat erhållas i frågan. Enl. uppg. af Dr H. Hillebard, som tidigare ägt Paddais, hade stället i tiden tillhört en professor i botanik vid universitetet i Åbo, och vore det en möjlighet, att arten redan då blifvit planterad därstädes. — **S a t.** Kyrö: Asp, jfr Gadd Sat. p. 50. — **T a.** Hauho: Herk. — **O b.** nog allmän: Jul. p. 293, jfr Jul. i V. Ak. H. p. 176. I H. M. F. finnes ett exemplar från »Gamla Finland»: Hornborg!, på hvilket Ruprecht antecknat: »differt a *Viola hirta* et *collina* foliis reniformibus,

V. odorata differt sepalis obtusis et magis cum *V. suavi* M. B. (salvo colore floris) conveniret. Stigma uncinatum!, an petala lateralia imberbia? R.— Murbeck har bestämt detta exemplar till *V. odorata*. — Då någon dylik form ej blifvit återfunnen, ligger det antagandet nära till hands, det exemplaret varit odladt eller på sin höjd förvildadt. Emellertid har detta exemplar gifvit anledning till, att arten upptagits i de två första uppl. af Byteskat. m. m. Upplysande för öfrigt är uppgiften: »pr. Ruskiala vero e septentr. lacus Ladogae in umbrosis frequentius var. *umbricola* Reich.»: Rupr. Diatr. p. 49, jfr Fl. Kar. p. 194 och Fl. Ingr. p. 129. Häraf framgår, att i östra Finland *V. collina* tagits för *V. hirta* (se p. 16), och torde Fries' uppg. bero härfpå. Svårast är det att förklara Bergstrands uppgift från Åland; möjligtvis har han tagit *V. odorata*, som finnes förvildad i Jomala prästgårds trädgård: Arrh. & K.!, för denna art, möjligtvis äfven ung *V. mirabilis*: frekvensen är dock alltför hög. Då emellertid ingen annan botanist antecknat *V. hirta* från Åland och något säkert exemplar ej är känt, så måste uppg. tills vidare utgå. Uppgifterna från **S a t.** och **T a.** afse antagligen *V. umbrosa*; Julins uppg. sannolikt *V. epipsila*.

Viola odorata L.

In Fennia maxime australi colitur et rarissime disseminatur.

Odl. och någon gång förvildad (**A 1.** Jomala prästgård): Alc. III, jfr Brenn. Flor. — Angående artens allmänna utbredning nämnes: »Eur. omn. exc. . . . Scand. plur.»: Nym. Consp. p. 78, jfr äfven Nym. Suppl. p. 45.

V. odorata omnämnes äfven bland växter, som karakterisera Tavastlands flora: E. Nyl. Veg. p. 258, tydligen genom skriffel i st. f. *V. mirabilis*.

Se f. ö. under *V. hirta*. — I Mela Kasv. *V* omnämnes arten såsom tillfällig från **A 1.** och **I k.**

Viola collina Bess.

In Fennia austro-orientali trans. 47° 40' long. rarissime occurrit, ad septentrionem versus usque ad 62° 10' procedit.

In collibus nemorosis Fenniae saltem orientalis ex. gr. Jaakkima [»Jaakimvaara«], Ruskiala etc.: Spic. II p. 11, ubi descriptio, vide infra; Fenn. orientalis: Fries; Fenn. r: Nym. Consp. p. 78; Fenn. in sola or. (Carel.) adest: Nym. Suppl. p. 45, vide etiam Lindb. Pfl. p. 15 et Cajander in Medd. XXVI p. 182.

K 1. Fl. Kar. vide Spic., spec. e Ruskiala!; Ruskiala ad rupem marmor. pluribi: Norrl. Symb.!, spec. indidem leg. etiam

Zilliacus! et alii!; Ruskiala Karjalanlampi: Palmgren in Lindb. herb.; Ruskiala Ilola! (st fq) in locis natalibus variis, compluribus locis in vicinitate templi et calcariarum, in par. Sortavala compluribus locis prope fines par. Ruskiala et adhuc circ. 5 km a termino huius par. versus oppidum Sortavala: A. L. Backm. comm., cfr Liro Ured. p. 283.

Kon. rr ad lac. Mundjärvi in latere declivo fertilissimo montis editioris ep inter alnos iuniores aliisque locis subumbrosis: Norrl. On.!, ubi descriptio, cfr etiam Not. XIII p. 458 et Günth. p. 33.

Ruprecht har antecknat vid det äldsta exemplaret: »hanc olim pro *V. hirta* var. *umbricola* Rchb. habui, nam in eodem loco iuxta crescunt spece. radice debili». — Anmärkas må, att uppgiften från Jaakkima ej kan anses vara fullt säker, då något exemplar ej föreligger och arten sedan F. Nylanders tid ej blifvit återfunnen.

I Ingermanland förekommer arten endast i kalkstensområdet: Meinsh. p. 44 m. fl.

Viola stagnina Kit.

In Fennia australi usque ad 61° 40' fere rarissime legitur.

Fenn. mer.: Nym. Suppl. p. 44 nomine *V. persicaefolia* Roth.

A I. in prato humido ad ripam freti Saltviksström: Ch. E. Boldt!, cfr Lindr. Verz. p. 18; Saltvik Qvarnbo in prato humido: J. A. Bomansson!; Jomala Flatholm prope Mariehamn: Printz comm.; Lemland Slätholmen: Br. Florström! — **A b.** Lojo Storö Pietnäs: Tikkanen & Hult! — **K a.** Jääski: K. J. Walle!, spec. dedit Zilliacus, cfr Medd. XXXI p. 62; Vuoksi in ripa arenosa infra pontem haud procul a statione viae ferratae Antrea: Lindberg! — **I k.** Pyhäjärvi Sortanlaks in ripa lapidosa lacus Ladoga: Lindberg!, cfr Medd. XXI p. 5.

S a t. rr Karkku Harois: Hjelt!, cfr Not. XIII p. 465, nunc exstincta, cfr Medd. XXVI p. 16. — **T a.** Pälkäne prope ripam lacus Mallasvesi: O. Collin! — **K I.** Hiitola Pukinniemi: J. A. Fastberg!, cfr Diar. 5, XI, 1863, Herb. Mus. Fenn. II p. X et Lindén; Valamo in ripa septentrionali: V. Jääskeläinen!; Jaakima in insula prope Puutsaari! et Sortavala Haavus! in

prato uliginoso: Lindén; Impilaks: alumn. A. Backman!; Sortavala Jänissaari: V. Jääskeläinen in Lindb. herb. et J. S. W. Koponen in Häyr. herb.; Sortavala Karmala in ripa: T. Pesu!

Största delen af Finl.: Fries; uppg. är alldeles vilseledande. — **A b.** Pojo p: A. Nyl. under namn af *V. persicifolia*; uppg. behöfver bekräftas. Äfven artens förekomst i Lojo bör närmare undersökas. — **N y l.** Arten upptages bl. a. härifrån i Mela Kasv.; någon specialfyndort är mig icke bekant; måhända afses Lojo? Uppg. har utgått ur Mela Kasv. V.

Viola canina (L.) Reich.

*Plurimae indicationes nomine V. caninae divulgatae auctore Murbeck ad * montanam (L.) pertinent, vide sub hanc formam. Var. α ericetorum (Schrad.) apud nos neglecta est; quantum scimus, in Fennia australi et inprimis austro-occidentali plerumque varius (interdum passim aut satis frequenter) inveniri videtur.*

Deest etiam in Fenn. bor.: Nym. Suppl. p. 45; *V. * ericetorum* (Schrad.) tantum sat raro vel raro in Finlandia australi crescit: Schedae p. 90.

A 1. Lemland Jersö! et Björkö!: Palmgren; p in toto territorio [etiam ad **A b.** spectat]: Bergr., spec. e Kumlunge Visings! et Brändö! in litore marino arenoso. — **A b.** Kaks-kerta Kokkila in colle argilloso: Sæl. herb.; Lojo Kiviniemi: Lindb. herb., non a Lindberg ipso coll.; [Vihti] in prato (udo) [Ridal!] ad stationem viae ferratae Nummela et ad viam publicam! ab hac statione ad Sjundeå: Flinck; Vihti Kourla ad margines agri cp: Kihlman!; in parte australi territorii [Mynämäki et Mietoinen] (st fq) in collibus siccioribus: Caj. Kasvist., multa spec. in H. M. F., vide etiam sub **A 1.** — **N y l.** Tenala Tvärminne: Sæl. herb.; Kyrkslätt! compluribus locis!, Helsingfors Rödbergen! et Fölisön!, etiam Hogland! ad septentrionem versus a Suurkylä!: Brenner; in Helsingfors his annis extincta: Brenn. För. p. 134; Helsingfors promuntorium Lappvik et Thusby Mariefors: Sæl. herb.; Helsinge Nordsjö in litore marino arenoso: Sælan! — **K a.** Antrea Liikola: Lindén! — **I k.** Muola: Malmberg!; Valkjärvi Pähkinämäki in declivi sicco: Lindb. herb., [vide etiam Meinsh. p. 45].

S a t. Karkku! et Birkkala complur. locis: Hjelt. — **T a.** Tammela in declivi arenoso prope Jokkis: Arrhenius!; [Längelmäki, Orivesi et Kuorevesi] (st fq) parcior in rupibus: Borg Tiet. — **S a.** Villmanstrand Parkkarila locis arenosis st ep cum *V. rupestri*: Sæl. herb.

Vide ceterum sub var. *montana* L.

Ehuru flertalet uppgifter gå under namnet *V. canina*, utan att någon varietet upptages, så betviflar jag dock ej, att de till alldeles öfvervägande del hänföra sig till * *montana*: se under denna och jfr t. ex. Brenn. växtf. p. 78. Vid de ofvan anförda uppg. (utom Bergr. o. Nym. Suppl.) användes däremot namnet *V. canina* var. *ericetorum*. Uppg. hos W. Nyl., se under * *montana*, torde delvis afse var. *a*.

Viola canina * **montana** L. Fr.

In tota Fennia frequenter aut satis frequenter provenit: in Lapponia quamvis frequentia diminuta usque ad summum septentrionem progreditur. In regionem alpinam nisi rarissime non penetrat.

Fq usque ad 62° inveniri consentiunt omnes fere auctores (exceptiones vide infra), cfr Till., Kalm ¹⁾, Prytz ¹⁾; pascuis et pratis totius patriae ad Kaavi, Utsjoki: Wirz. pl. off. ¹⁾; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Eur. plur.: Nym. Consp. p. 77 (*V. canina*), cfr DC. Prodr. 1 p. 298 ¹⁾; adest in tota Fenn.: Nym. Suppl. p. 45²⁾; per totum territorium dispersum: Schedae p. 90 ²⁾, vide etiam Led. 1 p. 252—253, Borg Beitr. p. 99, 133 et 141 ²⁾ et Liro Ured. p. 280—281 ¹⁾.

O a. fq: Malmgr. ¹⁾ et Laur. Växtf. ²⁾ — **T b.** st fq: Broth. ¹⁾ — **S b.** fq: Enw. ¹⁾ et Mela ¹⁾; (p): M. & J. Sahlb. ¹⁾ — **K b.** fq: Eur. & H. ¹⁾; fq, subdominans, raro st ep: Axels. Putk. ²⁾; st fq: Wainio Kasv. ¹⁾ — **K on.** fq: Norrl. On. .

O m. fq: Hellstr. ¹⁾, A. L. Backm. Fl. ²⁾ et Tenn. ¹⁾ — **O k.** st fq in toto territorio: Wainio Kasv. ¹⁾; fq: Must. ¹⁾; st fq: Brenn. Obs. ²⁾ — **K p.** st fq: Wainio Kasv. ¹⁾; st fq ad partem maximam: Bergr. Ant. ²⁾.

O b. st fq: Jul. p. 293 et nomine *V. canina* et nomine

¹⁾ Nomine *V. canina* (formae non distinctae).

²⁾ Nomine *V. canina* var. *montana* (L.) aut *V. montana* L.

V. montana: st fq: Brenn. Obs. ²); (fqq): Leiv. ¹); fq in regione litorali, st fq in valli amnis Simo, sed r in partibus territorii interioribus, Simo Konttikivalo: Keckm. ²); [p: O. R. Fries p. 160 ²);] st fq: Hjelt & H. ¹) — **Kuus.** st fq: Wainio Kasv. ¹); st fq—p: Borg ann. ²); st fq—fq: A. L. Backm. comm. ²) — Kk. complur. locis: Bergr. Ant.; st fq: Wainio Kasv. ¹); Keret et Kouta: Fellm. Ind. nomine *V. canina*.

Lapp. fenn. st r esse videtur et tantum prope fluvia maiora provenit, ut ad fluvium Torneå circa Koskenniemi, Lappea et Kolari (plur. loc.), ad fluvium Ounasjoki circa Kaukkonen et Alakylä, denique st cp ad Paahtakallio: Hjelt & H. ¹); [p, enum.: Birg. p. 100 ²);] in declivibus arenosis fluviorum silvisque frondosis siccioribus p et parcius: Blom Bidr. ¹); »in montibus rupibusque Lapp. silv. r, in unico monte calcareo ad Akankoski Lapp. Kemensis legi»: Wahlenb. p. 213 et 214 ²); ad catarrhactas fluminum ubique: Fellm. Lapp. ²); ad flumen Tana (fq): Fellm. Lapp. nomine *V. canina*; fq—st fq in Kemijärvi et Sodankylä, fq etiam in cacuminibus iugi Suoloselkä prope Kopsusjärvi, p—fq in Inari, velut ad Kultala, plur. loc. ad Ivalojoki et Törmänen, ad Veskonieni, etiam ad Paatsjoki et plur. loc. ad Köngäs prope Mare glaciale: Wainio Not. ¹); st fq in reg. silv., p in lucis et collibus herbidis reg. subalp. r in formatione Dryae in reg. alp. montis Raututunturi ad 480 m: Hult Lappm. ²), cfr l. c. p. (149 et) 158 ²); st fq—p: Borg ann. ²), vide sub **Lapp. ross.**; Utsjoki: S. Castrén p. 352 ¹); »in lucis iuxta flumina reg. subsilv. p (forma typica certe provenit), ex. gr. ad Kultala et templum inarense, sed plerumque varietas maioribus et dentatis stipulis (= *V. montana* L. ²) reperitur; has tamen formas non sat diligenter cognovimus, ut distributionem earum exactam exponere possemus»: Kihlm. Ant., vide infra; Paatsjoki [»Pasvikelven»] ad partem infimam lacus »Klostervandet», [Nyborg (Th. Fries)]: Norm. Fl. Spec. p. 163—164 ¹); p in graminosis lucisque ad radices rupium per regionem subalpinam territorii investigati: Arrh. ant. ¹), cfr etiam Blytt p. 1026 ¹),

¹) Nominē *V. canina* (formae non distinctae).

²) Nominē *V. canina* var. *montana* (L.) aut *V. montana* L.

Hartm. p. 225 etc. — [L. e n t. reg. alp. r: Læst. ²]; in reg alp. ad lacum Kilpisjärvi: Norrl. Lappm. p. 265 ²); Lindén Bidr. non enumerat, vide etiam infra.]

Lapp. ross. ad lacum Imandra et flumen Tuloma: Fellm. Ind. et nomine *V. canina* et nomine *V. montana*; per totam Lapponiam (fq): N. I. Fellm.! nomine *V. canina*, cfr Beket. p. 548; »iisdem cum priori [f. typica] locis p»: N. I. Fellm. ²); Hibinä [»Umpdek«] in reg. alp.: Broth. Wand. p. 8 ¹); st fq — p ad ripas fluminum, interdum usque ad reg. subalpinam et semel in reg. alpina: Borg ann. ²); p, pc in reg. silvatica ad ripas fluminis Nuotjok et lacus Nuotjavr: Lindén Ant. ¹), vide etiam Lund p. 76 ²), Broth. Wand. p. 4 ¹) et Knabe Pfl. p. 280 ²); in H. M. F. multa spec., inter quae 4 e Lm.

Ända till dess Murbeck 1887—1888 reviderade släktet *Viola* i H. M. F., ansågs *V. canina* var. *montana* vara en hos oss, särskildt i södra delen af landet, mer eller mindre sällsynt form. Det enda undantaget är att om denna nämnes; »cum f. typica fq»: W. Nyi. F. ö. föreligga endast följande uppg. från södra Finland (jämte de allmänna uppg.). »In Finl. boreali rr prope Uloam (Julin), in monte Akankoski Lapponiae Sodankylensis (Wahlenb.)»: Prytz; norra Finl. och större delen af Lappl.: Fries; Fennia?: Nym. Consp. p. 77. — Ny I. Karis ad Rejböle: His. p. 58! — K a. Antrea Korpilaks Pampas i en lund: Lindén. — Angående uppgifterna från O b. och Lappland se texten. Under senaste tid användes benämningen *V. canina* var. *montana* vida oftare; jag har från södra Finl. (S. om 62°) antecknat följ. förf., som, oberäknadt florer etc., använda denna benämning: Bergr., Flinck, Häyr. Björneb., Borg Tiet, Hann. Oaktadt denna förteckning knappast är fullständig, framgår häraf dock, att benämningen *V. canina* i kollektiv mening fortsättningsvis användes rätt mycket. Ännu 1908 användes detta namn t. ex. af Martik. p. 37 (från Pudasjärvi). — I detta sammanhang bör nämnas, att benämningen *V. flavicornis* Smith användes i Fl. Ingr. och af Elfv. och Norrl. On. — Aldeles felaktigt är, att, såsom göres Led. I p. 251 (jfr Bot. Not. 1842 p. 88 och Beket. p. 548), citera uppg. om *V. montana* under *V. elatior* (Fr.), hvilken ej alls förekommer i Finland. Wahlenbergs uppg. om *V. montana* Sodankylä Kalkkivaara föres till *V. rupestris*: Wainio Not.; detta är dock säkert oriktigt, se längre fram p. 25.

O. Hjelt Nat. hänför Till. Icon. 110 till denna art, hvaremot Fries Öfvers. anser den föreställa *V. hirta*. Visserligen synes figuren snarare

¹) Nominis *V. canina* (formae non distinctae).

²) Nominis *V. canina* var. *montana* (L.) aut *V. montana* L.

hänföra sig till en stjäklös art, men å andra sidan är *V. hirta* i Finland ytterst sällsynt (möjl. endast förvildad), hvarföre frågan torde böra lämnas därbän.

Afvikande frekvens har jag antecknat hos följ.:

A b. fqq: Flinck; här tillägges: »under flere former, bland hvilka den vanligaste var. *montana* (L).»; fqq: V. E. Broth. och Wecks. ¹⁾ — **N y l.** [Hogland] p: Brenn. ¹⁾ — **K a.** st fq: Blom ¹⁾; fqq: Lindén. — [**I k.** ubiquo ep.: Fl. Ingr. p. 136; st fq: Meinsh. p. 46.] — **S a t.** st fq, Hvittisbofjärd fq: Häyr. Björneb. ²⁾ — **T a.** fq — st fq: Wainio Tav. or. ¹⁾.

Pl. Finl. exs. N:o 291 **S a t.** par. Karkku Kauniais in silva frondosa leg. Hj. Hjelt.

Af former upptagas utom var. *ericetorum* och * *montana* följ.

Var. *lucorum* Reich. st r: Mela Kasv. och Mela Kasv. IV. Tidigare fördes några exemplar i H. M. F. till denna form, men Murbeck har fört dem till * *montana*. Enligt benäget meddelande af Sælan och Lindberg är äfven var. *lucorum* (åtminstone hos oss) synonym till *V. * montana* L. Fr.: Sæl. ann. och Lindb. comm. Äfven Arrh. anser den närmast såsom en yppig * *montana*. — Brenn. p. 38 uppräknar var. *lucorum* bland dem, som han ej funnit på Hogland, oaktadt de upptagits af Schrenk p. 160. — [Formen upptages äfven Meinsh. p. 46.]

Var. *sabulosa* Reich. Upptages såsom r: Mela Kasv., men fq: Mela Kasv. IV. Så vidt jag känner, är den sistnämnda frekvensen vilseledande. [»In Ingria minus fq, ac sequentes formae, v. g. Kalamäkki optime»: Fl. Ingr. p. 136, jfr Meinsh. p. 45.] Sælan betraktar formen hos oss såsom synonym till *V. canina* var. *ericetorum* (Schrad.): Sæl. ann.

(Var. *stricta* (Horn.) Hartm. upptogs i Byteskat. etc. — Så vidt jag känner, beror detta på oriktig bestämning).

Brenner beskriver från **N y l.** Kyrkslätt var. *hamata* (Prot. 6, IV, 1889): Medd. XVIII p. 152. — Likaså omnämner Brenner från **N y l.** Kyrkslätt var. *crassifolia* Grönv. (Prot. 13, V, 1889): Medd. XVIII p. 185.

Slutligen märkes en *V. canina montana* f. foliis superioribus hirsutis

S a t. Kulla: Malmgren!

Med hvita blommor är var. *montana* tagen i **I k.** Pyhäjärvi ad Raakolanjärvi: Lindberg! — Hvitblommiga former omnämnas äfven från **A b.** s. v. Vihti: V. E. Broth. — **O k.** Kianta Hulkonniemi 1 ex.: Kyyhk.

Såsom framgår af det ofvanstående, omnämnas tvenne former från **L i.** i Kihlm. Ant. Den ena är nog * *montana*, men att den andra ej tillhör hufvudformen (*a ericetorum*) är tämligen säkert (exemplar i H. M. F. föreligga ej). Detsamma gäller äfven den *V. canina*, som upptages i Fellm. Ind. och af N. I. Fellm.

¹⁾ Under namn af *V. canina* (några former särskiljas ej).

²⁾ Under namn af *V. canina* var. *montana* (L.) eller *V. montana* L.

Att * *montana* »trifves inom Lappland gärna på flodstränder» framhålls i Bot. Not. 1883 p. 208. Den uppräknas bland arter och former, som saknas kring Kaaresu'anto: L. L. Læst. p. 292.

Viola canina hybridiserar hos oss med *V. Rivmiana* och *V. rupestris* (se längre fram).

Viola rupestris Schmidt.

In Fennia australi usque ad 62° aut 63° (in parte orientali) satis raro (— passim, interdum etiam satis frequenter) inveniri videtur, dein etiam, quamvis certe rarissime, usque ad 68° 30' lecta esse indicatur.

Forma glaberrima paullo maiore frequentia etiam longius ad septentrionem versus legitur. Species his demum temporibus rite distincta est, cur distributio vix certa sit.

Maxima pars Fenn.: Fries ¹⁾); Fenn.: Nym. Consp. p. 77 ¹⁾); (deest) ex. var. *glaberr.* Murb. in Fenn. bor. cum Lapp.: Nym. Suppl. p. 45 ¹⁾), vide etiam Borg Beitr. p. 99, 118, 133 et 141 et Liro Ured. p. 282.

A 1. p: Bergstr. ¹⁾); (st fq): Bergstr. Beskr. ¹⁾), vide infra; Eckerö Storby! et Geta prope Bolstaholm: Arrh. & K.; Finström Grelsby: Arrhenius in Medd. XV p. 211; Lemland Skobbolden in prato: A. L. Backm. comm.; Bergr. non comm. — **A b.** Pargas st fq (p) in calcariis in insula Ålön, ceterum st r—p: Arrh. Ann. ¹⁾; [Muurila] (rr) nonnulla spec. in parte orientali montis Pyymäki: Renv. ¹⁾); st r: Sel. ¹⁾); Lojo compluribus locis: Lindb. comm.; Vihti (»st fq»): Printz ¹⁾); Vihti (p) enum.: Flinck; Vihti Olkkala: af Hällström! ¹⁾ et E. af Hällstr.; Vihti r in parte austro-occidentali in rupe in Köykkälä: V. E. Broth.; Sand., A. Nyl., Weeks. et Caj. Kasvist. non comm. — **N y 1.** Ekenäs p: Häyr.; Esbo p in vicinitate pag. Dâvis: A. L. Backm. comm.; [Nurmijärvi] (st fq) pc: Stenr. ¹⁾); in par. vicinis p: W. Nyl. ¹⁾); Thusby Mariefors in clivo arido argilloso, Orimattila Teräniemi in collibus arenosis: Sæl. herb.; Helsingfors complur. locis Djurgården, Sörnäs, Fredriksberg: Hult coll. ¹⁾); st r ut in Borgå, Lovisa (G. R. Björkstén), Mäntsälä (K. Nordenskjöld!),

¹⁾ Nomine *V. arenaria* DC.

Orimattila (!), Hogland (E. Nylander): Sæl. Ö. Nyl. ¹⁾; Borgå Ruskis: Th. Lindh. ¹⁾; [Hogland] p: Brenn. ¹⁾; His. non comm. — **K a.** p in arenosis et collibus siccis: Lindén, spec. ex Antrea Liikola! — **I k.** p: Malmb. ¹⁾; Valkjärvi Pasuri: Sælan!, Lindb. comm. et alii; Sakkola prope templum! et Rautu in pineto arido prope lac. Rautjärvi!: Lindberg; Muola Kyyrölä: Lindb. herb.; Kivennapa in pineto arenoso inter Onkamojärvi et Kotselänjoki: O. A. Gröndahl!, cfr Medd. XXXI p. 27; [Parkala »Pargolae»] in arenosis: Fl. Ingr. p. 135; in collibus apricis arenosis locis idoneis fere ubique (fq): Meinsh. p. 45 ¹⁾].

S a t. Kulla, Birkkala: Malmgr. ¹⁾, cfr Häyr. Björneb.; p—st r, in Birkkala! forsitan frequentior: Hjelt; prope Tammerfors in colle argilloso: Sæl. herb.; Hämeenkyrö Kyröskoski in declivi iugi australi: Printz! — **T a.** Tammela Mustiala: Lindb. comm.; Lempäälä Lempoisten kylä loco arenoso ad viam: Sæl. herb.; Kangasala st fq multis cum formis: Hjelt; Sääksmäki complur. locis p ex. gr. Lahis et Lahdentaka: Arrh.; st fq inprimis in parte septentr.-orientali: Leop. ¹⁾; [Kalvola] haud fq: Knabe Fört.; (st fq): Asp. & Th. ¹⁾, Norrl. s. ö. Tav. ¹⁾ et Bonsd. ¹⁾, vide infra; Hattula in iugo Takajärvi: A. Wegelius!; Iitti Pättiälä: Arrh.; Asikkala: Nikl. ¹⁾!; [Lammi] Evo st fq — p: A. L. Backm. comm.; p sp ad Pitkävesi in australi parte par. Längelmäki!, (verisimiliter frequentior), quamvis non visa: Borg Tiet.; (st fq), maxime ad septentrionem versus in Korpilahti Rappukallio, Haukkavuori, Päiväkunta et Pajusalmi: Wainio Tav. or. ¹⁾, spec. e Luhanka Tientaali! — **S a.** Lappvesi Lauritsala: A. Brotherus!; Villmanstrand Parkkarila!, in colle arenoso ad viam st ep, Savitaipale ad templum, ad officinam serratoriam Putikko prope Punkaharju, in iugo Punkaharju st ep in pineto, Nyslott ad saxa: Sæl. herb.; Taipalsaari ad templum: Sælan!; st r: Hult ¹⁾, spec. e Ruokolaks Salonsaari prope Kouvola! — **K l.** st r ad Ladogam borealem: Fl. Kar. ¹⁾; Parikkala (st fq): Hann., spec. e Kirjola!; Uukuniemi: Nikl. ¹⁾; Sortavala: F. Nylander! ¹⁾; Ruskiala Ilola (fq): A. L. Backm. comm.; p etiam in Pälkjärvi: Hjelt Ant. p. 66 ¹⁾. — **K o l.** (rr) Mandroga in ericeto: Elfv., spec. e Rossia!; prope

¹⁾ Nomine *V. arenaria* DC.

Vosnessenje, Nimpelto, inter Nimpelto et Vavrutschej et ad Petrosavodsk: Caj.; Petrosavodsk: Kullhem! et Günther!

Tb. vide sub **Ta.** — **Sb.** Jorois Järvikylä: Lindb. comm.; Leppävirta: Lundstr. ¹⁾; (p): Mela ¹⁾, spec. in dupl. e Kuopio!, vide etiam Knabe p. 21 ¹⁾; Maaninka Kinnulanlahti! prope Lah-tela et in multis aliis locis parociae: Kyyhk. litt. — **Kb.** Kide: Brand. ¹⁾; Tohmajärvi Hiidenvaara: Hjelt!; Värttilä in campo graminoso: Kihlm. Beob. p. XXVI; Kontiolaks: Woldst.!, r Polvijärvi Selkäranta: Eur. & H.!, [inter Pielisjärvi et Höytiäi-nen] (st fq), sp in variis territorii partibus: Axels. Putk. — **Kon.** st fq?, in Saonshje ad Schungu et Tolvoja plurib. loc., in Reg. occ. ad Suojärvi! et Mökkö st fq: Norrl. On.; Tolvoja: Günth. p. 33 ¹⁾; Koselma: Simming!; Suopohja: Kihlman!; Jalguba! et Schungu!: Poppius.

Kp. Koivuniemi, Suondali, Paadane complur. locis: Liro. Ured. p. 282 (cum var. *glaberrima* coniuncta).

Kuus. Oulankajoki Taivalkoski in prato pe cum var. *glaberrima* provenit: A. L. Backm. comm.; Kuolajärvi Ruskea-kuru prope Kutsajoki: Borg ann. — **Kk.** in reg. subalpina montis Pesioiva: Borg ann. [ad varietatem forsitan spectet].

Lk. Kuolajärvi prope Vuorijärvi: Borg ann.!, cfr Medd. XXVII p. 91. — **Li.** Ivalo (A. Torckell in herb. A. L. Backman): A. L. Backm. comm.

Lp. »in devexis elevatis argillosis inter Pjalitsa et Tshapoma (Kenoverskij)»: Kihlman!, in Mela Kasv. V etc. ad **Lv.** refertur, vide etiam infra.

Såsom af det ofvanstående framgår, användes benämningen *V. arenaria* DC. särskildt af de äldre förf. I Fl. Ingr. p. 133 o. 134 framhöll emellertid Ruprecht öfvertygande, att vår art ej är identisk med *V. arenaria* DC. och ådagalade, att den bör kallas *V. rupestris* Schmidt (ej Reich.). Då han granskade exemplaren i H. M. F., framhöll han yttermera, att under namnet *V. arenaria* hade sammanfattats flere olika former; i detta afseende må här endast anföras hans anteckning vid Bonsdorffs exemplar af *V. rupestris* β *glaberrima* från **Ta.** Gustaf Adolfs socken!: »haec evidentius quam ceterae formae glabrae ad *V. flavicornem* Smith sive *V. ericetorum* Roth (*sabulosam* Reich.) pertinet (R.)». Med anledning häraf torde det vara skäl att antaga, det arten af flere förf. tilldelats alltför stor frekvens; särskildt

¹⁾ Nomine *V. arenaria* DC.

misstänker jag, att detta är fallet med Bergstr. Beskr., Meinsh. och vissa uppg. från **T a.** Det bör emellertid frambållas, att under senaste tid äfven en annan åsikt gjort sig gällande i afseende å artens namn. Så t. ex använder Neuman p. 273 benämningen *V. arenaria* (DC.) Fr. för hufvudformen och betecknar den form, som här kallas var. *glaberrima* Murb., med namnet var. *rupestris* Schmidt: l. c. p. 274. För min del har jag här följt Murbeck.

I detta sammanhang må ännu nämnas, att artens utbredning tydligen, såvidt man nu känner, är afbruten, i det att från **O a.**, största delen af **T b.**, likasom hela **O m.** och **O k.** ej föreligga några uppgifter. (Ang. **O b.** se något längre fram.) I Mela Kasv. upptages 1—13, 17, hvilket således ej är alldeles exakt; detta rättas i Mela Kasv. V. Särskildt anser jag mig böra betona, att inga fyndorter upptagas i Bergr. Ant. — **A b.** Kimito (enl. ex. i H. M. F.): Zett. & Br. ¹⁾, jfr Herb. Mus. Fenn. [ed. I] ¹⁾. Malmgrens exemplar från Kimito, hvilket uppg. tydligen afser, föres af Murbeck till *V. Riviniana* f. *minor*. — **O b.** mellan Uleåborg och Ii [»Yo»] kyrka: F. Nyl. Utdr. p. 152 ¹⁾, jfr Brenn. Obs. Uppgiften torde knappast hänföra sig till denna art, som emellertid i Mela Kasv. upptages från **O b.** — **K u u s.** r »Paanajärven luona tavattu Paloniemen seutuvilla huhdalla ja kalliolla sekä Ruskeakallion räystäällä»: Wainio Kasv.; exemplaren tillhöra den då ännu icke åtskilda var. *glaberrima*. — **L k.** »in Kalkkivaara in Sodankylä, ibi etiam a Wahlenb. (»*V. montana*») observata. Loco calcareo obvenit»: Wainio Not. Då uppgiften hänför sig till samma form, som Wahlenberg kallat *V. montana*, synes det mig högst osäkert, om den bör föras hit. Förekomsten af var. *glaberrima* vore f. ö. mera sannolik, ehuru Wahlenberg ingalunda afser denna form, utan sannolikt en höstform med kleistogama blommor af *V. canina* var. *montana*. — **L i.** »hist og her i Fyrreregionen i det sydlige Finmarken indtil. . . Fælledsdistrikterne»: Lund p. 76 ¹⁾; Varanger [M. N.] (Blytt): Th. Fries p. 184 ¹⁾, Blytt p. 1025 ¹⁾ och Norm. Fl. Spec. p. 159 ¹⁾. Ehuru arten går ända till 70° 20' — 21': Norm. Fl. Overs. p. 110 — 111 ¹⁾ (jfr Hartm. p. 225 ¹⁾), finnes dock i Norm. Fl. Spec. l. c. ingen speciallokal från Sydvaranger, hvarföre de nyssnämnda uppg. från **L i.** sannolikt hänföra sig till andra arter. — **Lapp. ross.** »Kola (F. Nylander pl. exs.): N. I. Fellm. ¹⁾, jfr l. c. p. XXVIII och XL äfvensom Beket. p. 548 ¹⁾. Något exemplar från Kola af *V. rupestris* finnes åtminstone icke numera i H. M. F.; uppgiften hänför sig därföre högst sannolikt till någon annan art. Uppg. i Herb. Mus. Fenn. [ed. I] ¹⁾ från **Lapp. ross.** afser Selins exemplar från Olenitsa, som tillhör var. *glaberrima*. — **Kantalaks:** Broth. Wand. p. 3 under namn af *V. arenaria*. Exemplaret tillhör var. *glaberrima*. — **Kantalaks,** nära byn Umba, Porjeguba, Kuusreka, Kaskarantsa, Tetrina, Pjalitsa (?), Ponoj ett par ställen: Mela Pl. ¹⁾. Sannolikt afse åtminstone flertalet fyndorter den tidigare ej särskilda var. *glaberrima*.

¹⁾ Under namn af *V. arenaria* DC.

berrima. Måhända hänför sig dock någon uppgift till hufvudformen. *Mela* betecknar själf uppg. från Pjalitsa såsom något osäker.

Arten upptages äfven från Kpor.: *Mela* Kasv. V.

F. angustifolia Murb. föreligger enligt Murbecks egen bestämning åtminstone från **T a.** Asikkala: Nikl.!

En hvitblommig form är tagen i **T a.** Tavastehus [Rapamäki skogsås] af O. Collin!, se (Prot. 2, IV, 1898) Medd. XXIV p. 39.

Från **K I.** nämnes: »circa Ruskialam, in sept. lacus Ladogae, in rupibus calcareis aliam affinem legi *Violam*, at iam defloratam; haec foliis fere magnitudine *V. odoratae* ab *V. rupestri* differt et hic indaganda est. Forsan *V. purpurascens* Schmidt 1794 . . ., sed locus non convenit»: Fl. Ingr. p. 134 och 135. Något vidare om denna form känner jag ej.

V. rupestris hybridiserar hos oss med *V. canina*, *V. mirabilis* och *V. Riviniana* (se längre fram).

Viola rupestris var. **glaberrima** Murb.

In Fennia raro, sed a provinciis australibus usque ad Lapponiam (67° 15' circ.) obvia.

S a t. Birkkala! in deusto [haud procul a templo], haud procul a Pitkäniemi! et prope Villilä!: Hjelt; Tammerfors in colle argilloso cum typo et Pyyrikke: Sæl. herb., spec. determ. Lindberg; Harju: D:r Blåfield! [forsitan ad **T a.** referendum]. — **T a.** Tammela in iugo Kaukola et ad Mustiala cum f. typica: Lindb. herb., cfr Liro Ured. p. 282; Hattula in iugo Takajärvi cum f. typica: A. Wegelius!; [Lammi] Evo nonnullis locis: A. L. Backm. comm.; Heinola: Arrh.; Sysmä! Sihvala prope Heronlampi: Unonius!; cum f. typica: Borg Tiet.; par. Gustaf Adolf: Bonsdorff! — **S a.** Mikkeli [»S:t Michel»]: Murbeck in Bot. Not. 1887 p. 186, ubi describitur.

S b. Jorois Järvikylä: Lindb. herb. — **K b.** Liperi Tikansaari pc in iugo extrema aestate 1901: A. L. Backm. comm., cfr Medd. XXVIII p. 38 A. — **Kon.** Valkiamäki in rupibus calcareis: Kihlman!; in insula lacus Santalo: Selin!

Kp. vide sub forma typica.

K u u s. Kuusamo: Nyberg!; Paanajärvi: M. & J. Sallberg! nomine *V. umbrosa*; Paanajärvi Palomaa in deusto: Wainio!; Kitkajoki Ahvenperänkallio, Aventojoiki spec. solitaria in monte nonnulla km ab effluvio e lacu Ollilanjärvi, Jäkälävuoma, Paanajärvi compluribus locis ex. gr. in prato ripario ad Kauppila,

Ruskeakallio in fissuris rupium, Kulju et Pikku Nilas prope Mäntyniemi, Juuma in prato arido, Oulankajoki Savilampi—Kiutaköngäs (st fq) in montibus: A. L. Backm. comm., cfr Medd. XXIX p. 113 et vide sub forma typica. — Kk. vide sub forma typica.

L k. Kuolajärvi [»Salla»] Vuorijärvi in margine agri: Borg!, cfr Medd. XXVII p. 91.

Lapp. ross. Kantalaks: Brotherus!, cfr Broth. Wand. p. 3 nomine *V. arenaria*; Olenitsa: Selin!, cfr Herb. Mus. Fenn. [ed. I] sub f. typica; »in devexis elatis argillosis inter Pjalitsa et Tshapoma (Kenoverskij)»! et Orloff ad parietes rupium ad Goguliha!: Kihlman, cfr Lindr. Verz. p. 18; Ponoj in declivi ad pagum: Montell!, vide etiam sub f. typica, ubi multae adnotationes, ad hanc varietatem verisimiliter referendae, afferuntur.

Viola Riviniana Reich.

In Fennia australi satis frequenter — frequenter usque ad 63° fere provenit, magis ad septentrionem versus rarescit, sed usque ad 66° 10' lecta est in parte interiore, ad oram non aequae longe procedit.

Maxima pars Fenn.: Fries¹⁾; Eur. omn. exc. Lappon. . . . : Nym. Consp. p. 77; (deest) etiam Fenn. bor. exc. Ostrob.: Nym. Suppl. p. 45, vide etiam Liro Ured. p. 281–282 et infra.

A l. st fq: Bergstr.¹⁾; (st) fq: Bergstr. Beskr.¹⁾; fq: Bergr. — **A b.** fq: Zett. & Br.¹⁾, Arrh. Ann.¹⁾, Renv.¹⁾, Sand.¹⁾, A. Nyl.¹⁾, Flinck et Caj. Kasvist., quem l. inspicias; (fq): V. E. Broth. et Weeks.; st fq: Sel.¹⁾ — **N y l.** fq: His.¹⁾, cfr Brenn. växtf. p. 78; st fq, pc: Stenr.; fq: W. Nyl.¹⁾; st fq: Sæl. Ö. Nyl.¹⁾; [Hogland] fq, Tytärsaari: Brenn.¹⁾, vide etiam Brenn. Till. p. 39¹⁾. — **K a.** (p) in lucis et betuletis fertilibus: Lindén. — **I k.** st fq: Malmb.¹⁾; [fq: Meinsh. p. 45¹⁾].

S a t. fq: Malmgr.¹⁾ et Hjelt; st fq, Hvittisbofjärd fq, Luvia (Hj. Wikman ex Fontell): Häyr. Björneb. — **T a.** st fq: Leop.¹⁾; fq: Knabe Fört., Asp. & Th.¹⁾ et Bonsd.¹⁾; st fq: Norrl. s. ö. Tav.¹⁾ et Wainio Tav. or.¹⁾; (st r) pc: Borg Tiet. — **S a.** st fq:

¹⁾ Nomine *V. silvatica* Fr. [aut *V. silvestris* (Lam) Reich.].

Hult¹⁾. — **Kl.** fq: Fl. Kar.¹⁾; Valamo st ep: Sæl. ann.; (p): Hann.; st fq: Hjelt¹⁾. — **Kol.** tantum ad Nikola lecta: Elfv.¹⁾; Petrosavodsk: Günther!¹⁾.

Oa. fq: Malmgr.¹⁾; p, ad oram r Malaks!, Vasa Vasklot, sed st fq in parte interiore: Laur. Växtf. — **Tb.** (st fq): Broth.¹⁾ [spec. ad *V. caninam* var. *montanam* pertinet]. **Sb.** fq: Enw.¹⁾; [Kuopio!] (fq): Mela¹⁾; Iisalmi (r): M. & J. Sahlb.¹⁾. — **Kb.** Liperi fq: Eur. & H!¹⁾; st fq inprimis in partibus orientalibus et septentrionalibus territorii, plerumque subdominans: Axels. Putk., spec. e Lieksa [»Pielisjärvi»] Koli! nomine *V. canina* × *Riviniana*; tantum Lieksa ad Viekki: Wainio Kasv.¹⁾ — **Kon.** »fq, e parte bor. occ. haud est adnotata»: Norrl. On.¹⁾, cfr Günth. p. 35¹⁾; Perttiniemi: Simming!

Om. p in interiore parte: Hellstr.¹⁾, spec. e Toholampi — Ullava in clivis silvaticis!, et Tenn.¹⁾; st fq (— fq): A. L. Backm. Fl., spec. e Lappajärvi Lammi — Perälä! et Pitkästönsaari!, etiam Esse! et Soini! Keisala! — **Ok.** rr Paltamo Melalaks [in insula]: Brenn. Obs.!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135. — **Kp.** Suksivaara in parte austro-occidentali territorii, in vicinitate Kellovaara ad Kallionpää (spec. det. Arrhenius) et Huhkakallio, in vicinitate Jyskjärvi ad Sirkonjärvi, in parte media ad Hiisivaara: Bergr. Ant.; Onda: Liro Ured. p. 282.

Ob. rr et (tantum) in partibus interioribus: Brenn. Obs., ubi sequentes commemorantur; Uleåborg Raatti ad viam publicam: Zidd.¹⁾; st r, tantum in partibus territorii interioribus, Simo prope Konttikivalo, Viantienjoki prope Pihlajaoja pe: Keckm., cfr l. c. p. 15; Kemi rr Penikanoja: Rantaniemi; Karunki Nivavaara: Hjelt & Hult!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135. — **Kuus.** non adnotata. — **Kk.** ad catarrhactas Taivalkoski et Koikeroinen fluvii Pistojoki in lucis: Bergr. Ant.

»In Finlandia australi frequenter obvia, in Finlandia media plerumque minus frequenter crescit, in vicinitate Sinus bottnici ad septentrionem usque ad 66° crescit. In interiore parte Finlandiae tantum ad 64° 15' et in parte orientali usque ad 63° 10' progreditur»: Schedae p. 90. — Laur. Växtf., Hellstr., Brenn. Obs. och Keckm. framhålla samstämmigt, att *V. Riviniana* antingen nteslutande förekommer i det inre eller åtminstone med

¹⁾ Nomine *V. silvatica* Fr. [aut *V. silvestris* (Lam.) Reich.].

större frekvens än vid kusten, hvarföre uppg. är i viss mån vilseledande. Den enda fyndort i **O b.**, som ligger vid Bottniska viken, är Uleåborg Raatti (65°), där arten dock möjligtvis är mer eller mindre tillfällig. Framhållas bör äfven, att dess nordligaste fyndort i Finland är belägen (30 à) 40 km från kusten. I Östra Finland har Bergroth numera funnit arten vida nordligare 65° 10' à 65° 30' än hvad uppg. i Schedae ger vid handen. De osäkra uppgifterna från Kk. och Lim. äro dock härvid icke tagna i betraktande. — **O b.** Pudasjärvi (yliopp. Karvonen): Must. p. 56¹⁾, jfr Brenn Obs., som liksom Must. anför uppg. med ett frågetecken. — Kk. Soukelo: N. I. Fellm.¹⁾ — Lim. Kantalaks: N. I. Fellm.¹⁾, jfr l. c. p. XX, XXVI och XXVIII. Då arterna af detta släkte först under senare tid blifvit fullt utredda och någon senare uppg. från dessa trakter ej föreligger, torde N. I. Fellmans uppgifter kräfvat bekräftelse. (Möjligen afses *V. rupestris* var. *glaberrima*, som senare blifvit tagen i Kantalaks.) Det bör emellertid framhållas, att hybriderna *V. Riviniana* × *rupestris* enligt Murbecks bestämning finnes från Lim. Kantalaks! Skulle riktigheten af dessa uppgifter konstateras, blefve artens nordgräns 67° 10'.

Arten omnämnes äfven från Kpor. Koschesero: Liro Ured. p. 282.

Såsom framgår af det ofvanstående, användes benämningen *V. silvatica* Fr. eller undantagsvis *V. silvestris* (Lam.) Reich. för denna art af alla finska författare ända till 1887. Visserligen hade Brenner 1871 från Hogland upptagit *V. silvatica* var. *Riviniana* (redan tidigare omnämnd af Schrenk), men denna ansågs då hos oss vara högst sällsynt (se äfven längre fram). I (Prot. 8, X, 1887) Medd. XV p. 212 framhöll emellertid Arrhenius, att »*V. silvestris* Reich. tills vidare måste betraktas såsom en icke finsk art. Alla de former, finske fytografer hittills kallat *V. silvestris* eller *V. silvatica*, tillhöra *V. Riviniana*». Efter denna tid har namnet *V. Riviniana* allt mer kommit till användning. Intet tvifvel förefinnes dock, att samtliga dessa uppg. afse samma form (ang. Kk. och Lim. se likväl ofvan).

Pl. Finl. exs. N:o 293 **S a t.** par. Karkku Kulju in silva mixta leg. Hj. Hjelt.

Af denna art upptagas **formerna** *minor* och *villosa* längre fram. Vidare omnämnas följ.:

Var. *frustranca* Læst. **N y I.** [Hogland] klyfta ofvanför Suurenkorkianlaksi: Brenn.

Var. *nemorosa* Neum., Wahlst & Murb. **N y I.** Kyrkslätt såväl i tall- och granskog som i lundar: Brenner i (Prot. 13, V, 1889) Medd. XVII p. 185. — **O m. r** Alajärvi Vesterbacka i löf-blandskog vid kalkbärgen t. a., Lappajärvi spars. i lund vid prostgården, Nyköseniemi i dike å steril öppen momark täml. ymn. en vacker form med smala, violetta kronblad och täml. lång, spetsig, violett sporre. Måhända tillhöra ex., anträffade (i blom sept. 1905) på torr gräsmark vid Lammi, samma form: A. L. Backm. Fl. — Formen finnes antagligen flerstädes, jfr Mela Kasv. V.

¹⁾ Under namn af *V. silvatica* Fr. [eller *V. silvestris* (Lam.) Reich.].

Såsom redan tidigare framhållits, upptogs *V. silvatica* var. *Riviniana* (Reich.) från **Ny1.** Hogland p i skog: Brenn. p. 447, jfr l. c. p. 38, Schrenk p. 160 och Brenn. Till. p. 39 och 40. Exemplaren föras af Murbeck på ett par undantag när till hufvudformen af *V. Riviniana* (ett exemplar till *V. canina* \times *Riviniana*, ett annat till *V. Riviniana* f. *minor*), men antagligen är det samma form, som kallas var. *magna* Mela, och säges vara st r: Mela Kasv. p. 44. Oberäknadt ett par af de här omnämnda formerna och hufvudformen (var. *vulgaris* Mela) beskriver Mela var. *pseudosilvatica*, som säges vara st fq, och var. *microphylla* Sæl. (Ang. var. *magna* se ofvan).

På ett exemplar från **S a t.** Karkku Järventaka: Hjelt! har Murbeck tecknat: »genom de korta foderbihangen påminner . . . mycket om *V. silvestris* Reich., hvilken det dock ej tillhör (på grund af kronan och stjäkbladens form etc.)»: Sv. Murb. dec. 1887.

Som **fossil** är *V. Riviniana* anträffad t. ex. vid Sortbäck, Helyläjoki etc.: G. And. p. 132, där svårigheterna af en fullt säker bestämning framhållas.

Hybrider med *V. canina*, *V. mirabilis* och *V. rupestris* behandlas längre fram.

Viola Riviniana f. minor Murb.

In Fennia australi raro inveniri videtur. His temporibus etiam unico loco Fenniae mediae indicata est, quod tamen confirmatione eget.

A1. Jomala! in luco prope praedium sacerdotis, Finström Godby!, Geta Bolstaholm! in coryletis inter α crescens; Arrhenius & Kihlman. — **A b.** Kimito: Malmgren! nomine *V. arenaria*. — **Ny1.** Hogland Suurkylä!: Brenner!, unum spec. nomine *V. arenaria*, alterum nomine *V. silvatica* var. *Riviniana*.

I Mela Kasv. IV uppgifves formen förekomma st fq [»jy»]. Såvidt mig är bekant, är detta ej riktigt. Formen upptages icke i Mela Kasv. V. — Exemplaren äro bestämda af Murbeck själf. — **K b.** [Lieksa] »Kolin kylässä eräällä aholla löydetty ainakin kymmenkunta exemplaaria kesäk. 8 p. 1898. (Determin. A. O. Kihlman)»: Axels. Putk.! — Lindberg anser emellertid, att formen ej är alldeles lik den sydfranska f. *minor*, hvarföre vidare undersökning erfordras.

Viola Riviniana f. villosa Murb.

In Fennia australi rarissime lecta est.

A1. Eckerö in parte occidentali freti Kyrksundet: Lindberg!, cfr Medd. XIX p. 113—114, ubi primum e Fennia adnotata est.

Kol. Soutujärvi in prato lucoso [»lehtoniitty»!] et in luco sub montem [»vaaralehto»!]: Cajander & Lindroth, cfr Medd. XXV p. 61, ubi dicitur compluribus locis in lucis partis australis ripae lacus Onega inveniri, sed maxima copia circa pagum Soutujärvi.

Viola mirabilis L.

In Fennia australi satis raro (aut passim) invenitur et usque ad 63° 16' progreditur, ubi tamen rarissima est; in Fennia orientali maiore frequentia occurrit.

Kalm; in umbrosis insularum maritimarum Finl. austr. st r: Prytz; Fenn. merid.: Fries; quoque in Tavastia (O. Blåfield) et Karelia adest: W. Nyl. Distr.; Scand.: Nym. Consp. p. 77; Fenn. mer. et or. Carel.: Nym. Suppl. p. 45; in Finlandia australi passim obvia, ad septentrionem versus in parte occidentali usque ad 62°, in parte orientali usque ad 63° 10' occurrit: Schedae p. 90, vide etiam DC. Prodr. I p. 297 et Led. I p. 251.

A1. r: Bergstr.; [Finström] Bastö: Bergstr. Beskr.; Geta: Hult ann.; Geta Bolstaholm!, Jomala Ramsholm et Vargsunda: Arrh. & K.; Finström Grelsby cp: Arrhenius in Medd. XV p. 211; Jomala (!) in ins. Jomala: Laur. Fört.; Saltvik Hjortö ad septentrionem versus a Färjsundet cp et Mariehamn ad septentrionem versus a Klinten: Gadol.; Saltvik Syllöda: Lindb. comm. — **A b.** [S:t Karins] Kathrinedal: K. Cronstedt!, cfr Zett. ! & Br.; Åbo Ispois, [S:t Karins] Kulho! cp: Gadol.; Pargas Bläs-näs: C. J. Arrh.; Uskela Karlberg: K. E. v. Bonsdorff!; p: A. Nyl.; p, cpp in promuntorio Karkali insulae Jalansaari, [cfr Saarinen p. 327] prope pagum Puujärvi et inter Vähäruokijärvi et Isoruokijärvi in Sammatti: Sel.; Lojo prope Ojamo: Hels.; Lojo Kihilä, Karislojo Tallnäs: Öhrnb.; Lojo Hevosaari et Karkali: Lindb. comm.; Vihti (!) (st fq): Printz, cfr W. Nyl. p. 209; Vihti p enum.: Flinck, spec. ex Irjala!; Vihti in parte austro-occidentati r Niemenkylä: V. E. Broth., cfr V. E. B. p. 202; st r in lucis Pyhäjärvi Haavisto!, Vaahteristo, Pusula Hyrkkölä ad infimum collem Hyypiö et prope Roso in valli rivuli: Wecks.;

Caj. Kasvist. non comm. — **Ny1.** Kyrkslätt Österby promuntorium Brunksnäs [in coryletis]: Brenner in Medd. XXIII p. 7!, cfr Rosb. Kyrksl. p. 111; Kyrkslätt Humaljärvi promuntorium Brunksnäs, Kyrkslätt in calcariis ad partem septentr.-occidentalem stagni Mejko: Gadol.; [Nurmijärvi] p in lucis (pc) [»harv.»]: Stenr.; [Helsingē] Nordsjö: J. Chydenius in dupl.!; p inprimis in parte septentrionali: Sæl. Ö. Nyl., spec. e Lappträsk!, et Mörskom!; Borgå r Borgnäs Laha (K. Nordenskjöld), Jordansböle ad fines par. Mörskom: Sæl. Öfvers.; Borgå Malmby 1895 (alumn. Elsa v. Born): Arrh. [forsitan idem locus ac sequens]; Borgå Molnby in calcariis: Gadol.; Askola: Sæl. ann.; Sibbo Löparö: Öhrnb.; Orimattila Sommarnäs: Nikl.!; His. non comm. — **Ka.** ad canalem Saima prope pagum Lalo in ripa occidentali amnis Soskuanjoki: H. Buch!; (st fq) in lucis lapidosis in vicinitate fluminis Vuoksi, in parte interiore tantum ad Kirvu Tietävälä Lapakonmäki obvia, his lucis semper fere *Tilia* plus minusve propria erat: Lindén, spec. e Räisälä Tuulankosken-saari! et Antrea Korpilaks Pampas! — **Ik.** p: Malmb.; Pyhäjärvi Mahois!, Valkjärvi Pähkinämäki!: Lindberg; [st r Kalamäki [»Kalamäkki»]: Fl. Ingr. p. 133; in Isthmo st r: Meinsh. p. 44].

S a t. Birkkala, Mouhijärvi!, Kyrö: Malmgr.; Loimaa [»Loimijoki»] etiam ad viam versus Suitula [in **A b.**?] (Ann. ad Till.): Leche p. 21; st r Karkku Kauniais! prope Joenalho! et Savia, Kulju, prope Nurmis, Tullu et Mäkipää, Birkkala p ex. gr. inter Tyrkkylä et Keho, in insula praedii Nokia, prope Haavisto etc.: Hjelt; spec. in Pl. Finl. exs. N:o 292 e Karkku Kauniais Joenalho in nemore leg. W. Wegelius et Hj. Hjelt; Karkku Hieta 1905: Well. comm.; Suoniemi in silva: A. Lindfors!; [Birkkala] Nokia: K. J. Lagus!; p: Sola Flor. p. 89; Ruovesi Toikko a. 1877: Hjelt & Hult!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135; a. 1899 ibidem non repperi: Hjelt. — **T a.** Birkkala Toppari Savilahti: Sola Flor. p. 88—89, vide sub **S a t.**, etiam Sæl. ann. indidem st ep comm.; Messukylä Hirvenniemi: Keso!; r Kalvola Kangais in silva frondea ad stagnum Kalvola st ep: Knabe Fört.; Sääksmäki p: Kihlm.; Pälkäne compluribus locis Äimälä, Kankahinen, Karhunsalo etc.: Zidb.; Kuohijoki, Padankuosi, Luopiois prope templum, Holja, Salo ep, Haapamäki, Saari (st fq): Leop.; p: Asp. & Th. et

Norrl. s. ö. Tav.; Lammi p — st r: Leop. coll.; Lammi Gammelgård: A. L. Backm. comm.; Sysmä Tepo! et [Hanko praediolum] Jalaa!: Unon.; [par. Gustaf Adolf] r Vehkasalo: Bonsd.; p(— st fq) usque ad vicinitatem sinus Rutalahti in par. Korpilahti: Wainio Tav. or., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135. — **S a.** Villmanstrand Parkkarila: Sæl. herb.; Taipalsaari: Simming!; Nyslott (M:l Lindfors): E. Nyl. & Chyd.; Nyslott: E. Nylander in Sæl. herb.; [Nyslott?] Tiheäsaari prope Laikansaari (A. Burgman herb.), Nyslott prope templum novum: Buddén; Sääminki Laitatsilta: K. Enwald! — **K l.** p usque ad Kareliam mediam: Fl. Kar.; prope ostium fluvii Hiitolanjoki in lacu Veijalanjärvi: Lindén; Valamo prope monasterium st ep: Sæl. herb.; Uukuniemi: Nikl.!; Sortavala Vaavalahti: J. S. W. Koponen in Häyr. herb.; ad Kirjavalaks (!) st fq: Norrl. Symb.; Ruskiala Ilola: A. L. Backman! — **K ol.** p — st r, in reg. aren. haud observata: Elfv.; magna distributione in vicinitate lacus Onega: Caj.; multa spec. in H. M. F.

T b. vide infra. — **S b.** r: Mela; Kuopio Haminanlaks: Sæl. herb.; Kuopio Rauhalaks: alumn. H. Kellgren in dupl.! [forsitan confirmatione egeat]; Pielavesi Katajamäki Otramäki (63° 16'): Kihlm. Nordgr. p. 91. — **K b.** Tohmajärvi: Fl. Kar.; Liperi r Lammol, Mäkelä: Eur. & H., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135; [inter Höytiäinen et Pielisjärvi] (p) in lucis infra montes [Lieksa] Koli!, Mäkrä, Havukkakallio, Mustavaara etc. circ. 7—8 locis diversis, sed in omnibus st pc: Axels. Putk. — **K on.** st fq, partim etiam fq obviam, in devexis nemorosis fq, in silvis frondosis rarius: Norrl. On.; in silvis circa Kivatsh: Günth. p. 33; in insulis ad Tolvoja et Kusaranda fq: Kihlm.; magna distributione in vicinitate lacus Onega: Caj., ubi ad septentrionem versus usque ad Klimetskoj [»Sennoguba»] et Kishi inveniri indicatur; Tiudie: F. Nylander!; spec. alia e partibus magis australibus.

O m. rr Soini Kusanmetsä! st ep, Alajärvi Ukonmäki! Sepän Antin perkkiö st ep inprimis sub *Lonicera*, [Vindala] Kuparikallio! unicum spec.: A. L. Backm. Fl., quem l. inspicias, cfr l. c. p. 133 et 136.

Arten upptages i Mela Kasv. III från »1—14». Några fyndorter från

O a. äro mig dock icke bekanta. — **A b.** [Muurila] »On löytynyt samassa paikassa kun *Viola arenaria* [Pyymäen itäsivulla], mutta on luultavasti nyt kokonaan hävinnyt»: Renv. — **N y l.** Hogland: Schrenk p. 160 Arten uppräknas bland dem som ej påträffats: Brenn. p. 38. — **T a.** [Längelmäki etc.] »Löytyy varmaan, joskin r — st r, vaikka jäi huomaamatta»: Borg Tiet. — **T b.** Gadol. nämner, att han vid Lohikoski nära Jyväskylä i Juni 1885 bland *Daphne*, *Lonicera xylosteum* och *Actaea* påträffat ett exemplar af denna art, som dock hade endast blad, jfr Prim. p. 51; uppgiften är högst sannolik. — Kp. Suma, Sjusma: Beket. p. 548; uppgiften är sannolikt oriktig, om än arten har en afgjordt östlig utbredning.

Arten upptages från Kton. och Kpor.: Mela Kasv. V, äfvensom särskildt Kton. [Povjenets] Tschobin: Ispol. p. 59.

Malmgr. uppgifver från **S a t.**, att stängelblommorna på exx. från Mounhjärvi äro fruktbarande, ej stjälkblommorna; ehuru detta fall någon gång inträffar (ex. från Karkku Kauniais: Hjelt!) är det dock nog sällsynt, jfr T. Lagerberg i Sv. Bot. T. 1907 p. 195—209.

Arten hybridiserar hos oss med *V. Riviniana* och *V. rupestris*, se längre fram.

Viola biflora L.

In regionibus superioribus Lapponiae plerumque satis frequenter occurrit, sed raro tantum in regionem silvaticam descendit.

Ad ripas fluminum Lapp. inferioris fq: Prytz; Scand. . . . alp.: Nym. Consp. p. 79; non solum alpina, sed etiam in subalp. et montium vallibus umbrosis adest . . . Fenn. non nisi in Lapp. lecta est: Nym. Suppl. p. 46, vide etiam DC. Prodr. I p. 300, Led. I p. 254 et Borg Beitr. p. 99, 104, 112, 133, 145.

O b. inter Pello et Naamijoki [»Namijock»]: Clarke p. 399 [forsitan in parte suecica], vide etiam infra.

L a p p. f e n n. in alpium omnium lateribus occultioribus inprimis vero radicibus et pratis inferalpinis [Nordlandiae] Finmarkiaeque vulgatissima omnium, ut etiam iuxta fluvios ex alpiibus delabentes per partem subsilvaticam Lapponiae suecicae p. ex. gr. . . . infra Enontekiäinen Lapp. Tornensis: Wahlenb. p. 213, cfr l. c. p. XVII et XXXIII; [Ylitornio [»Öfvertorneå»] ad officinam Kengis r: Jul. Fört. p. 103; Kengis (Brundin), Pajala (Backman & Holm): Birg. p. 100;] interdum ad ripas fluvii

Muonio in reg. silv., frequentior in reg. subsilvatica: Norrl. Lappm. p. 258; in Utsjoki ad alpes ripasque fluminum fq: Fellm. Lapp.; Ivalo: Silén!; locis umbrosis graminosis reg. subsilvaticae iuxta flum. Vaskojoki, Anarjok, Tenojoki, Utsjoki! st fq, in reg. subalp. frequentior, in alpinae quoque reg. clivis graminosis et apertis lecta, ex. gr. Ailigas, Rouvuoaivi, [Rastekaisa O 590]: Kihlm. Ant.; Pasvig [»Patsvik»]: E. Nylander & M. Gadd!; in lucis ad Köngäs prope Mare glaciale: Wainio Not., cfr l. c. p. 21; e permultis locis enum.: Norm. Fl. Sp. p. 171—172; multis locis enum.: Arrh. ant., vide etiam Wegelius p. 234, S. Castrén p. 58 (vel 351), Popp. p. 11, Blytt p. 1023, Hartm. p. 226 etc. — [L. ent. reg. alp. et subalp. fq, reg. silv. p: Læst.; in reg. subalp.: Norrl. Lappm. p. 262; st fq — fq in ripis lapidosis et in vallibus rivulorum reg. subalp. et alpinae, in declivibus montium alpinorum satis alte progreditur ex. gr. Tshaimo E 615, Angeloddi S 680 et E 694: Lindén Bidr.]

Lapp. ross. ad superiorem partem huius Lapp. st fq: Fellm. Ind.; secus totam oram Maris glacialis usque ad flumen Babja, inter Pjalitsa et Ponoj (!) Maris albi, atque ad sinum Kola. praesertim locis occultis haud rara: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XLIII et XLVI, vide etiam Broth. exk. p. 76, Knabe Pfl. p. 279, Broth. Wand. p. 13 et 15, Liro Ured. p. 284; enum.: Beket. 548; Porrvjavr: Kihlman!; multa spec. in vicinitate litoris lecta!; Lindén autem circa Nuotjavr non vidit: Lindén Ant.

Största delen af Lappl. och norra Finl.: Fries; Finl. bor.: Nym. Syll. p. 227. — Ylitornio Alkkula (Keckm.): Zidb. Ehuru Zidbäck senare försäkrar, att uppg. ej är tvifvelaktig, så hyser jag likväl den förmodan, att Keckmans exemplar äro tagna på svenska sidan, dit uppg. från södra delen af Lk. säkert hänföra sig. (Brenn. Obs., som anför Zidbäcks uppg., anser, att den hänför sig till Lk., hvilket dock knappast är fallet). Någon otvetydig uppgift från norra Finland föreligger därför ej. I detta sammanhang bör framhållas, att Hult och jag förgäfvades sökte *V. biflora* i södra delen af Lk. Hult framhåller uttryckligen, att den ej förekommer i Saariselkä distriktet eller södra Lappmarken: Hult Lappm. p. 93—94, jfr l. c. p. 85 och 150. Wainio Not. upptager, såsom framgår af det ofvan stående, arten endast från Köngäs. Borg ann. upptager alldeles icke den samma.

V. Mauritii Tepl. är påträffad i nejderna öster om Fennoskandiaområdet, se Cajander i Medd. XXVII p. 102—103, där de fynd af arten, som blifvit gjorda af finska botanister, uppräknas, jfr äfven Mela Kasv. V. I afseende å artens allmänna utbredning m. m. se Nym. Suppl. p. 46.

Viola tricolor L.

In Fennia australi frequenter (aut satis frequenter) provenit: forma typica iam circa 62° (Fennia orientali excepta) rarescere incipit, sed usque ad 66° 15' in Fennia septentr.-orientali et 66° 40' in Lapponia orientali lecta est. Cum var. arvensi, quia saepe coniuncta est, distributio ad septentrionem versus non prorsus certa sit. Subspecies, in quas nunc dividitur, apud nos non satis exploratae sunt, vide tamen Brenner in Medd. XIX p. 75—81 et XXIX p. 41—45.

Till. ¹⁾; Till. Icon. 47; Kalm ¹⁾; in arvis et montosis fqq: Prytz ¹⁾; Eur. omn.: Nym. Consp. p. 80; typica in Lapp. plur. deest: Nym. Suppl. p. 47; species in Finlandia australi plerumque frequenter et saepe copiose crescit, ad septentrionem versus in parte occidentali subito rarescit et haud ultra Ostrobotniam australem et Tavastiam borealem nisi adventicia non occurrit. In vicinitate Maris albi tamen propius ad septentrionem progreditur et (unico loco) in Lapponia Imandrae (66° 40') lecta est. Ceterum in Lapponia (omnino) non est: Schedae p. 90, vide etiam DC. Prodr. I p. 303 et Led. I p. 256.

A 1. fq: Bergstr.; p—st fq in litoribus et montibus: Bergr. — **A b.** fq: Zett. & Br. ¹⁾, Sand. et A. Nyl. ¹⁾; st fq: Arrh. Ann. et Sel.; p: Renv.; Vihti (fq): Printz; Vihti st fq: Flink; (st r): V. E. Broth.; (fq): Wecks.; st fq: Caj. Kasvist. — **N y 1.** fq: His.; st fq—p, (pc—solit.): Stenr.; fqq: W. Nyl.; fq: Sæl. Ö. Nyl.; [Hogland] Suurkylä et Välikallio: Brenn. p. 447; etiam Kiiskinkylä: Brenn. Till. p. 39. — **K a.** Lavansaari (H. M. F.): Brenn.; Haapasaari fq: Sælan in Medd. XXV p. 80; fq: Blom; st fq—fq: Lindén. — **I k.** p: Malmb.; [fq in toto territorio: Meinsh. p. 46—47].

¹⁾ Var. *arvensis* includens.

S a t. st fq: Malmgr. ¹⁾; p—st fq, Hvittisbofjärd fq, Luvia in taeniis (E. Hermonen): Häyr. Björneb.; p (—st fq): Hjelt. — **T a.** fq: Leop., Knabe Fört., Asp. & Th. ¹⁾, Norrl. s. ö. Tav.; (fq): Bonsd. ¹⁾ et Borg. Tiet. ¹⁾, vide infra; st fq—p: Wainio Tav. or. — **S a.** (fq): Hult. — **K l.** fq: Fl. Kar.; Valamo st cp: Sæl. ann.; st fq: Hann.; epp ad Kirjavalaks etc.: Popp. p. 11; p: Hjelt. — **K o l.** fq—fq, in deustis interdum cp occurrit: Elfv.

O a. vide infra. — **T b.** cum var. *arvensis*: Broth., spec. e Saarijärvi!; Viitasaari Lakomäki: Kihlman!, vide ceterum infra. — **S b.** r: Mela; Maaninka Roppolanmäki et Naarvanmäki: Kyyhk. litt., spec. adscriptum Kinnulanlahti in agro secalino! — **K b.** Värtsilä in campo graminoso: Kihlm. Beob. p. XXVI, cfr l. c. p. 9; [Liperi] p Simananniemi!, Mutkanvaara!, Ojanlaks, Karhunsaaari: Eur. & H.; [inter Pielisjärvi et Höytiäinen] (fq), spec. solitaria aut subdominans: Axels. Putk.; Wainio Kasv. non comm. — **K o n.** fq, in tota penins. Saoneshje, in Reg. occ. ad Suojärvi pl. l., ad Mökkö in campis arenosis deustis fq: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 33; Dvoretz cp: Kihlm.!, Koselma: Simming!

O m. vide infra. — **O k.** [Kianta] r [Pesiönkylä] Laaja in declivi st cp 1905: Kyyhk.!, [Kianta] Alavuokki Tolpanautio prope Järvelä! st cp et Hulkonniemi! in vicinitate templi, ambo loca coluntur et planta his locis forsitan adventitia: Kyyhk. litt., vide etiam infra. — **K p.** [Solovetsk: Selin!;] Särkijärvi nonnullis locis antea deustis, in parte media Ehätysvaara in colli herbido [»hårdvallsäng»] et in deusto ad Sjujunvaara, [Solovetsk nonnullis locis]: Bergr. Ant., spec. e Suondali Rahalampi! nomine var. *arvensis* [det. Lindberg] et Kilgamosaari! in Voijärvi; pag. Latvajärvi vix 10 km a finibus par. Kianta [Suomussalmi] st cp: Kyyhk. litt.

O b. vide infra. — **K u u s.** [Paanajärvi] in declivi australi montis Kulja aut Pieni Mutkavaara prope Mäntyniemi: Hirn Fört.!, cfr Medd. XX p. 9; ibidem cp locis minoribus: A. L. Backm. comm., vide etiam infra. — **K k.** ad Knjasha [»Knäsä-

¹⁾ Var. *arvensis* includens.

kuba»] et Kouta: Fellm. Ind., cfr Fl. Samoj. p. 8; Keret: N. I. Fellm. Pl. arct. N:o 32.

Lim. ad pagos circa sinum Kantalahti usque ad Umba, ubi terminum suum orientalem attigisse videtur: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XXI et XXXVIII et Beket. p. 548; Umba: Selin!; Umba in devexis herbis: Kihlman!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135.

»In locis siccis totius patriae in Lapponiam usque»: Wirz. pl. off.; största delen af Finl. och Lappl.: Fries. Dessa uppg. afse tydligen till öfvervägande del var. *arvensis*. Som af ofvanstående framgår, särskilja flere förf. icke denna varietet. Denna omständighet orsakar dock icke — med undantag möjl. för Bonsd. och Borg Tiet. — någon nämnvärd ändring med afseende å hufvudartens utbredning eller frekvens i södra delen af landet (S. om 62°), men väl däremot i fråga om dess förekomst i mellersta och norra Finland, enär flertalet hithörande uppgifter i hufvudsak afse var. *arvensis*. — **O a.** st fq: Malmgr.; då var. *arvensis* är härmed förenad, måste uppg. anses något osäker, så mycket mer som Laur. Växtf. ej upptager hufvudformen. Sannolikt synes mig dock, att äfven denna form skall anträffas. Något exemplar finnes emellertid icke i H. M. F. I Kihlm. Beob. p. 9 upptages arten visserligen från Vasa »Sandgrube», men här tillägges »spont.» — **T b.** st fq tillsammans med varieteten: Broth.; frekvensen gäller väl hufvudsakligen var. *arvensis*. — **O m.** »Borde egentligen, då den hittills alltid af mig funnits endast på odlade ställen, där den ofta utgår, anses som främling i distriktet»: Hellstr. p. 137 not!; i förteckningen säges: »icke egentligen inhemsk i distriktet, förekommer endast på ställen, dit trädgårdsjord blifvit förd». Tenn. upptager endast var. *arvensis*. — **O k.** st fq: Must. [var. *arvensis* fq], jfr Brenn. Obs. För min del betvivlar jag, att de former, som här i *Conspectus* sammanfattas under hufvudformen, äro fullkomligt vildt växande i västra delen af provinsen, jfr under **O b.** och Mela Kasv. V. — Tidigare antog Kyyhkynen. oaktadt han 1907 återfunnit *V. tricolor* vid Laaja, att den möjligen äfven där varit tillfällig. Sedan han numera funnit den säkert vildt växande i Kp., anser han för sannolikt, att den kan anses ursprunglig äfven vid Laaja i Kianta, då fyndorten därstädes mycket påminner om densamma i Kp.: Kyyhk. litt. 29, VIII, 1909. — **O b.** nog allmän: Jul. p. 293, jfr Jul. i V. Ak. H. p. 176; Kemi: M. Castrén p. 330, jfr Acerbi p. 128; uppg. gälla sannolikt i hufvudsak var. *arvensis*. Tillägget »[blommorna] i Öfvertorneå, Torneå och Kemi mera blå än här nere»: Jul. ann. gör dock, att hela uppgiften är något osäker; Uleåborg på barlast: Hongb. och Brenner! »Med blommor såsom hos den på berg och dylika ställen växande hufvudformen; kanske årligen, fåtalig . . . är sällsynt åtminstone i Uleåborgs-trakten, finnes i Simo»: Zidb.; f. *vulgaris* fq painolastilla ja painolastilla Hietasaaren puolella [»2 P. PH»]: Leiv. Betydligt senare formuleras denna uppg.: »Pelloilla ja painolastilla

satunnaisena»: Leiv. Putk. »De violettblommiga formerna, af brist på exemplar obekant hvilka, antecknade från Ylitornio, Torneå, Kemi, Simo, Uleåborg, Muhos»: Brenn. Obs., där ett större antal uppgifter anföres. Pudasjärvi: Martik. p. 42 (var. *arvensis* upptages icke, ehuru arten uppräknas bland växter, hvilka gå under namnet ogräs.) »Odl. st. trädgårdar, barlast. Några gånger observerad i närheten af Simo prästgård samt på barlast vid Kallio»: Keckm., som använder tecknet för tillfällig förekomst; Kemi rr gamla trädgårdar, småblommig, ej odlad: Rantaniemi! [Måne ej förvildad? — Tillägget »ej odlad» finnes icke på etiketten till Rantaniemis exemplar.] [Arten uppräknas bland ruderatväxter, som hafva sin nordgräns vid Pajala: Birg. p. 84, jfr Birg. Till. p. 73.] Hvad särskildt de af Brenner anförda uppgifterna angår, framgår ej af sammanhanget, att Brenner själf skulle iakttagit någon af dessa former, utan stödja sig dessa uppgifter dels på äldre obestyrkta eller osäkra uttalanden [af hvilka ett par icke anföras i *Conspectus*], dels framhålles mer eller mindre otvetydigt, att de nu betraktade formerna böra anses såsom tillfälliga [så kallas Brenners exemplar från Uleåborg! »hortensis»]. Någon uppgift, som otvetydigt skulle angiva, att de här behandlade formerna verkligen äro fullt spontana i **O b.**, föreligger därför enligt min tanke knappast. — **K u u s.** Kuusamo: Th. Wilander i dupl., jfr Herb. Mus. Fenn. [ed. I] under **O b.**, antagligen är exemplaret odladt, jfr Wainio Kasv. V. *tricolor* upptages äfven från Kuusamo: Moberg Nat. p. 139, men denna uppg. afser väl sannolikt var. *arvensis*. Att äfven hufvudformen förekommer verkligt vildt växande i denna provins, framgår emellertid af det ofvanstående.

Arten uppräknas från Kton. och Kpor.: Mela Kasv. V.

Såsom känt åtskiljas af V. *tricolor* L. numera ett stort antal subspecies och varieteter, se härom i synnerhet V. Br. Wittrock, *Viola-studier I* i Acta Horti Bergiani, Band 2 N:o 1, Stockholm 1897. Dessa former äro hos oss ännu föga studerade; dock har Brenner [troligtvis 1898–1900, möjl. dock tidigare] bestämt alla i H. M. F. då befintliga exemplar och redogjort för sina undersökningar i (Prot. 4, II 1893) Medd. XIX p. 75–81, jfr äfven Medd. XXIX p. 41–45. Brenner har sedermera äfven inlämnat ett stort antal exemplar af olika former, de flesta från södra Nyland. I Mela Kasv. V. p. 407–408 redogöres i korthet för de former Wittrock särskiljer, men där förekomma ej några upplysningar om utbredningen i Finland. Då således några uppgifter, som belysa utbredningen i vårt land, knappast tillkommit, sedan Brenner publicerat sina undersökningar, får jag här i hufvudsak blott hänvisa till nämnda original-upsatser. — Tilläggas bör dock, att exemplaren i Pl. Finl. exs. N:o 294, tagna **Nyl.** »Esbo Kilo in rupe» af Häyrén, tillhöra *a genuina* Wittr. f. *versicolor* Wittr.

Utom f. *vulgaris* Koch upptages endast var. *saraticilis* Schm., som uppgifves vara st fq: Mela Kasv. III.

Ang. f. *odora* Sæl. nämnes: »flere exx. vid Tullhuset» [K a. pa Haapasaari]: Sælan i Medd. XXV p. 80, där den beskrifves.

Ett par former särskiljas [utom hufvudf. o. var. *arvensis*] Meinsh. p. 46-47. De former, som uppräknas Brenn. Obs. p. 207-208, höra till var. *arvensis*, såsom den här blifvit begränsad.

Vissa former eller hybrider af denna art höra, såsom kändt, till våra trädgårdars allmännaste prydnadsväxter. Dock har jag endast antecknat följ. uppg. i detta afseende: *Viola* uppräknas bland arter, som odlas i Pudasjärvi: Elfv. Ant. p. 43, se äfven A. L. Backm. Fl. p. 26 och Leiv. [På svenska sidan uppräknas *V. tricolor maxima* bland fleråriga prydnadsväxter i L k. Pajala: Birg. p. 60.]

I detta sammanhang må nämnas, att utom *V. odorata* (se ofvan p. 15) odlas af detta släkte äfven, ehuru mig veterligen sällan, *V. cornuta* L. I H. M. F. har jag antecknat ett exemplar af denna art från K a. Viborgs socken: A. Weissenberg!, hvilket möjligen skulle antyda, att den någon gång förvildas, jfr Mela Kasv. V och Alc. IV.

I Mela Kasv. V uppräknas äfven några andra odlade arter och hybrider, men anser jag mig i afseende å dessa endast böra hänvisa till nyssnämnda arbete. Se äfven V. Br. Wittrock. Bidrag till de odlade penséernas historia (Acta Horti Bergiani Bd 2 N:o 7), Stockholm 1896.

Viola tricolor var. **arvensis** Murr.

In maxima parte Fenniae frequenter (aut frequentissime) et interdum copiose provenit; ad septentrionem versus usque ad 67° 34' procedit, ubi tamen iam rara est.

Eur. omn.: Nym. Consp. p. 80; per totam Finlandiam dispersa. In Lapponia tantum in L k. lecta est: Schedae p. 91, vide etiam DC. Prodr. I p. 303 et Led. I p. 257.

A l. fq: Bergstr. et Bergr. — A b. fqq: Arrh. Ann.; fq: Sand., Renv., Sel. et Printz; fqq: Flinek, V. E. Broth. et Wecks.; fq — fqq, ep in locis cultis: Caj. Kasvist., quem l. inspicias. — N y l. fq: His.; fq, hic illic st ep: Stenr.; fq: Sæl. Ö. Nyl.; fqq: W. Nyl.; [Hogland!] fq praecipue in ora orientali (E. Nyl. Ber.): Brenn.; [Hogland] Pohjasrivi: Brenn. p. 447, cfr Brenn. Till. p. 39. — K a. Lavansaari (H. M. F.): Brenn.; ep: Blom; fqq: Lindén. — I k. fq: Malmb. [vide etiam Fl. Ingr. p. 140 et Meinsh. p. 47].

S a t. st fq — fq in cultis: Häyr. Björneb.; fqq: Hjelt. — T a. fqq: Leop.; fq: Knabe Fört., Norrl. s. ö. Tav. et Wainio Tav. or. — S a. ep: Hult. — K l. fq: Fl. Kar.; fqq: Hann.; fq: Hjelt. — K o l. fq: Elfv.

O a. fq: Laur. Växtf. — T b. st fq cum f. typ.: Broth. —

S b. fqq: Enw. et Mela; (p): M. & J. Sahlb. — **K b.** fq: Eur. & H. et Wainio Kasv.; fqq, ep in agris per totum territorium: Axels. Putk. — **Kon.** fq in agris: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 33; »partim, ut circa Dvorets, ubi tantum spec. solitaria mihi obvia, r esse videtur, *V. tricolor* hic ep»: Kihlm.

O m. fqq: Hellstr.; fqq, st ep — sp in agris: A. L. Backm. Fl.; fq: Tenn. — **O k.** fq in toto territorio: Wainio Kasv.; fq: Must. et Brenn. Obs. — **K p.** fq: Wainio Kasv.; fq maximam saltem partem: Bergr. Ant.

O b. fqq, exc. parte maxime septentrionali par. Rovaniemi, ubi r, in Ylitornio non visa, Pudasjärvi fq, enum.: Brenn. Obs., ubi multae formae commemorantur; fqq: Leiv.; Pudasjärvi fq: C. Brand.!; fqq in agris secalinis et novalibus [»trädesåkrar»]: Keckm.; [p: O. R. Fries p. 160;] (r) Rovaniemi Tarkiainen, Tervo et Mäntyjärvi, sine dubio etiam in Ylitornio [»Öfvertorneå»]: Hjelt & H. — **K u u s.** fq: Wainio Kasv.; enum.: Hirn Fört. et A. L. Backm. comm. — **K k.** fq: Wainio Kasv. et Bergr. Ant. [verisimiliter tantum ad partem austro-occidentalem provinciae spectat].

L k. r Kolari Jokijalka: Hjelt & H.!; [Sodankylä] (fq): Blom Bidr., cfr Kihlm. Beob. p. XVIII; [Pajala 1905 et 1906: Birg. Till. p. 73;] in agris Lapp. infimae (fq): Fellm. Lapp.; ad pag. Kemijärvi in par. eiusdem nominis fq in agris, Sodankylä ad Kairala, Hietasuvanto, pag. Sodankylä, st fq ad Sattanen, ad Kaaretkoski: Wainio Not., cfr l. c. p. 31, Herb. Mus. Fenn. II p. 135, Hult Lappm. et l. c. p. 39 et 40; haud r in par. Kuolajärvi in agris: Borg ann., spec. e Kuolajärvi [»Salla»] ad ripam fluvii Sallanjoki!

Vide ceterum sub forma typica.

Anmärkningsvärdt är, att under det var. *arvensis* i västra delen af flora-området är så mycket allmännare och går så mycket högre mot norden än de former, hvilka här ofvan sammanfattats under hufvudarten, saknas den helt och hållet, såvidt man nu känner, i Lapp. ross. Särskildt nämnes från Lim.: »Ei tavattu lappalaiskotien ympärillä, eikä Juonnin uutistalon luona»: Borg ann. Det är därför oriktigt, att denna varietet upptages från arktiska delen af Kola landet: Beket. p. 548 i öfvers.

I Norge upptages varietetens nordgräns till 65° 24' — 25': Norman, Karplanternes udbredning i det nordenfjeldske Norge (Archiv for Math. og

Naturvid., Bind VIII), Kristiania 1883, p. 18, hvaraf synes, att den i Finland går betydligt högre.

I afseende å former och underformer af denna varietet eller underart se under hufvudarten. Här må endast tilläggas, att exemplaret i Pl. Finl. exs. N:o 295 tillhör *a communis* Wittr. och är taget **A b.** »opp. Nystad Birkholm inter segetes» af Hollmén.

Viola canina × Riviniana.

Quod a. 1887 primum apud nos adnotata est, distributio nondum certa sit; in magna parte Fenniae et saltem in parte australi haud raro inveniri videtur, quamvis multis plagis nondum certo observata sit.

A l. Finström Grelby: Arrhenius! in (Diar. 8, X, 1887) Medd. XV p. 212, cfr Bot. Not. 1887 p. 265, ubi descriptio; tum primum e Fennia adnotata, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. XIII; Geta Bolstaholm: Arrhenius & Kihlman!; Jomala Dalkarby: Sælan!; Mariehamn Badhusparken in prato silvestri (H. Buch): A L. Backm. comm.; Hammarland Västanträsk: Liro Ured. p. 282; (p) Kumlinge Visings: Bergr., spec. e Kumlinge Snäckö in luco!, vide etiam infra. — **A b.** (p) Töfsala Raumaharju!, Inio Jumo!: Bergr.; Pargas compl. locis una cum parentibus, Pojo in luco 1891 (alumn. T. Aschan): Arrh.; Lojo SOLhem, Mongola: Lindb. comm.; Vihti («st fq») multis formis, nonnullae ad *V. caninam*, aliae ad *V. Rivinianam* proximae: Flinck, spec. e Vihti Nummela! ad stationem viae ferratae et Torhola Hurri!; Vihti in luco prope Kourla: Kihlman!; Mietois complura spec. in luco ad Aarlahti!, Mynämäki Kivijärvi ad Korvensuu et ad viam versus Suorsala, Mynämäki in parte australi prope Kallis unie. spec.: Caj. Kasvist.; [Nystad] Kirsta: Söd. — **N y l.** [Ekenäs] Tvärminne Krogen: Inga Ström!, spec. determinavit Lindberg; Inga Stor-Ramsjö prope litus: Hisinger in dupl!; Inga Svartbäck in luco!, Kyrklätt Sundsberg prope »Haga villa»!, Strömsby! ad Heikkovik! et Edis!: Brenner; Esbo ad Rulludden, Finnå!, in umbrosis ad Punjo! et compluribus aliis locis: Arrh.; Helsingfors in promuntorio Lappvik st ep, ins. Sumparn, ins. Degerö Jollas, Thusby Mariefors: Sæl. herb.; Helsing Nordsjö: J. J. Chydenius!; Helsing in campo herbido 1891 (alumn. S. Stenius),

Elimäki (alumn. Florence v. Schoultz), Mäntsälä (alumn. E. Lund): Arrh.; Orimattila: Nikl.!; Hogland inter Suurkylä et Pohjaskorkia: Brenner! nomine *V. silvatica* var. *Riviniana*. — **K a.** Virolahti in nemore umbroso: Blom!; ad lacum Mustajärvi prope Rättijärvi: H. Buch!; Antrea Korpilaks Pampas in luco: Lindén! — **I k.** Kivennapa Rajajoki: Lindb. comm.

S a t. Raumo: alumn. A. N. Nordblad!; Kumo: Malmgren!; Birkkala: Simming!; st r (— p) Karkku! Järventaka Torseval complur. locis, Järvenpää et Linnais, Mäkipää, Kauniais Niemi, verisimiliter multis locis indaganda: Hjelt; Suoniemi: A. Lindfors! — **T a.** Lempäälä in prato Nurmisaari: Br. Malmlund in Häyr. herb.; Sääksmäki Juutikkala et Heinola: Arrh.; Pälkäne: K. Åström!, spec. determ. Lindberg. — **S a.** Villmanstrand 1881: Sælan!; Taipalsaari?: E. Nylander! — **K l.** Pötsävaara: J. J. Chydenius!, vide etiam Medd. XXVIII p. 39 A. infra. — Kol. var. *villosa*: Soutujärvi: Lindroth & Cajander!, cfr Medd. XXV p. 61.

T b. Saarijärvi Tarvaala in devexo graminoso pe: Kihlman! — **S b.** Kuopio: C. E. Roos! — **K b.** vide infra. — **K on.** Kishi: Liro Ured. p. 282.

O m. st r Lehtimäki Laukkonen in margine agri, Soini Laasala in lapidoso, in clivo Keisala in margine agri, Lappa-järvi Savo Eskeli in silva parva frondea, Haapaniemi! in pago prope templum inter frutices ripae, Harju! in silva frondea et in alnetis, (f₁) in vicinitate praedii sacerdotis, Kärnä Härkäniemi in silva parva frondea, Orava in margine agri, Nyköseniemi in colle sicco, Ammesmäki in silva parva frondea et Rämäkkösaari, extra territorium Esse Saloöjen: A. L. Backm. Fl., cfr Medd. XXX p. 105.

O b. vide infra.

Redan då Arrhenius år 1887 först framlade hybriden från Finland, påpekade han, att den sannolikt äfven fanns annorstädes än på **A l.**: Medd. XV p. 212. Senare nämnes: I Ladoga-Karelen likasom i södra Finland öfver hufvud rätt allmän, eluru ofta förbisedd: A. [L.] Backman i Medd. XXVIII p. 39 A. — Enligt senare skriftligt meddelande af Arrhenius saknas denna bastard — vanligen kombinationen *V. * montana* × *Riviniana* — sällan på lokaler, där stamarterna växa samman. Detta gäller i hvarje fall Åbo-trakten samt säkert äfven Åland och Nyland. I sydvästra och södra Finland kan *V. montana* × *Riviniana* rent af betecknas som en af floraus

vanligaste hybrider, ehuru den af de flesta samlare förväxlas med någon af föräldra-arterna. — Det kan tilläggas, att Arrhenii exemplar är taget 1885: Arrh. Fl.

A 1 Det bör framhållas, att ett exemplar från **A 1**. Brändö Åfva: Bergroth!, inlämnadt under namn af hybrididen, hör till *V. canina*. Detsamma gäller ett af Cajanders exemplar från **A b**. Mietois! enl. Lindberg. — **K b**. »r muutamain paikoin alueen koilliskulmalla, lehtomailla yhdessä vanhempiensa kanssa yksittäin kasvaen. Determ. A. O. Kihlman»: Axels. Putk. — Exemplaret från Lieksa [»Pielisjärvi»] Koli! tillhör enl. Lindberg *V. Riviniana*. — **O b**. Uleåborg Raatti holme på landsvägsbranten (Zidbäck): Brenn. Obs., där den kallas »*V. canina* × *Riviniana* (sannolikt)». Exemplar föreligga ej; uppgiften är f. ö. högst sannolik.

I Mela Kasv. V framhålles, att uppg. för det mesta afse *V. montana* × *Riviniana*, mera sällan *V. erictorum* × *Riviniana*.

Angående var. *villosa* se under Kol. och jfr Cajander i Medd. XXV p. 61. Denna form kallas, enligt min tanke mer exakt, *V. canina* × *Riviniana* f. *villosa*: Mela Kasv. V.

Viola canina × rupestris.

In Fennia australi, quantum nunc scimus, (raro vel rarissime invenitur.

A b. vide infra.

S a t. rr Karkku: Hjelt!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. XIII. — **T a.** Sääksmäki Juutikkala, Tyrväntö 1890 una cum parentibus: Arrh.; Tavastehus in nemore [»park»] in graminoso cum parentibus 1904: A. L. Backm. comm., cfr Medd. XXXIV p. 124. — **K 1.** circ. duodecim specimina in colle herbido et nemoroso in Ruskiala: A. [L.] Backman in Medd. XXVIII p. 39 A., spec. recensuit Arrhenius.

A b. f. *glabra* Kimito [Gammelby]: Olsson in Medd. XXI p. 91. I likhet med de flesta af Olssons uppg. kan ej heller denna anses fullt säker.

Hybrididen är tidigare tagen i närheten af vårt flora-område: Schmalb. p. 555.

Viola canina × stagnina.

Per errorem apud nos indicata est.

K a. Fredrikshamn (Bergroth): Arrhenius i (Prot. 3, III, 1900): L. Y. 1900 p. 79 och Bot. Not. 1900 p. 141. Enligt senare meddelande af Arrhenius referera dessa uppgifter till Bergroths egen första tydning af formen. Hithörande högväxta, fastän rätt spensliga individ äro i själfva verket endast en smallbladig *V. * montana* med fullt normalt pollen. I

det af Arrhenius själf affattade protokollet [se Medd. XXVI] är också berörda hybrid alls icke omnämnd: Arrh. — Naturligtvis är det emellertid ingalunda osannolikt, att hybriderna skall kunna upptäckas hos oss, då den finnes i grannländerna, se t. ex. Schmalh. hybr. p. 111, Schmalh. p. 555 å ena sidan och Neuman p. 275 äfvensom Bot. Not. 1900 p. 52—53 å den andra.

Viola epipsila × *palustris* ¹⁾.

A Lapponia usque ad provincias maxime australes hinc inde legitur; verisimiliter posthac multis locis detegetur.

A1. spec. sine loco speciali leg. Tengstr.! (inter *V. palustrem* crescens). — **Ab.** Lojo complur. locis: Lindb. comm., vide infra; [Vihti] in fossa ad stationem viae ferratae Nummela: Flinck!; Vihti Olkkala Kolkkuua in prato: E. af Hällstr.; Pyhäjärvi Haavisto: Wecksell! nomine *V. epipsila*, spec. determ. Lindberg. — **Nyl.** Thusby in prato humido prope Träskända: Kihlman! — **Ka.** Antrea Oravankytö cum *V. epipsila* et *V. palustri*: Lindén!; Antrea Liikola in prato humido: Lindén! nomine *V. palustris* f., spec. determ. Kihlman. — **Ik.** Muola: Malmberg!; Sakkola Isosuo in parte austro-orientali: Lindb. p. 25; Valkjärvi Pähkinämäki: Lindb. comm.

Sat. Kulla: Malmgren!; Karkku: Hjelt!; Birkkala: Simming! — **Ta.** Asikkala: Nikl.! — **Sa.** Villmanstrand in prato praedii sacerdotis uliginoso cum parentibus crescens: Sæl. herb. — **K1.** Uukuniemi: Nikl.!; Ruskiala Ilola in paludoso: A. L. Backman comm. — **Kol.** Gorki: Elfving!

Tb. Jyväskylä [cum *V. epipsila*]: Brotherus! — **Sb.** Jorois Järvikylä: Lindb. comm.; Kuopio [cum *V. epipsila*]: Malmberg! — **Kb.** Kontiolaks: Woldstedt!; Liperi Leppälaks ad lacum Pieniliima [cum *V. epipsila*]: Europæus & Hällström!

Om. rr Alajärvi Ukonmäki cum parentibus in silva humida frondea aut mixta, Lappajärvi ad pagum prope templum in prato humido ad septentrionem versus a pontone Kärnä: A. L. Backm. Fl. — **Ok.** Kajana [Paltamo!] ad coemeterium: Brenn. Obs. — [Kp. Suma: Brenner in dupl.!]

¹⁾ *V. pseudoepipsila* Mela.

Ob. Liminka »Limingo storäng» (!), Pudasjärvi ad fluvium Ii (!), Kuivaniemi ad Kuivajoki (!), Simo Ruona, Kemi Hietala [Rantaniemi], Alatornio Torp [num Torppa?] (!): Brenn. Obs.; [Uleåborg] hic illic sed pe inter supra allatas [*V. palustris* et *V. epipsila*]: Leiv. Putk.; r in ripis Simo Ruona: Keckm.; in prato humido ad oppidum Torneå inter parentes: Sæl. herb. — Kk. ad pag. Suvanto ad ripam amnis Pistojojoki: Bergroth & Fontell! nomine *V. epipsila* f. *glabra*, spec. determ. Lindberg.

Lk. Ylitornio Naamijoki: Hjelt & Hult! — [L. ent. Enon-tekiäinen Kilpisjärvi: Malmberg!]

Lim. ad flumen Umba in ripa graminosa: Kihlman! — **Lt.** ad flumen Kola: Brotherus! — **Lm.** prope pagum Voroninsk ad rivulum una cum *V. palustri*: Kihlman!

Såsom redan ofvan (p. 5) blifvit framhållet, anser Lindberg, att den här behandlade formen icke är en bastard utan en mellanform emellan *V. epipsila* och *V. palustris*. Särskildt påpekar han, att ifrågavarande form af honom anträffats flerstädes ymnigt växande, där *V. epipsila* saknas fullständigt eller är sällsynt: Lindb. comm.

Murbeck, som betecknar formen såsom hybrid, särskilde den hos oss 1887 och utredde då dess förekomst i olika delar af landet, jfr Herb. Mus. Fenn. II p. XIII.

I Mela Kasv. [ed. II], där benämningen *V. pseudoepipsila* användes, uppgafs denna vara fq [y*]; detta rättas i Mela Kasv. IV till st r.

Hybriden är äfven känd från trakten af Petersburg: Schmalh. hybr. p. 110 och Schmalh. p. 540.

Viola mirabilis × Riviniana.

In Fennia australi rarissime nascitur.

A1. Finström Grelsby 1885: Arrhenius in (Diar. 8, X, 1887) Medd. XV p. 211 et Bot. Not. 1887 p. 264, ubi describitur; tunc primum e Fennia adnotata, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. X not. et 135; Jomala Ramsholm 4 spec. inter parentes: A. [L.] Backman in Medd. XXVIII p. 39 A.

K1. Ruskiala Ilola in luco unicum spec. ad *V. Riviniana* accedens: A. L. Backman comm., cfr Medd. I. c.

Hybriden är tidigare funnen t. ex. vid Duderhof: Schmalh. p. 553.

Viola mirabilis × **rupestris**.

In Fennia australi rarissime nascitur.

Sat. Karkku Kauniais Joenalho nonnulla spec.: Hjelt!, cfr (Diar. 4, X, 1884) Medd. XIII p. 197, Medd. XI p. 168–170, ubi describitur (in »Tvenne för finska floran nya hybrider») et Herb. Mus. Fenn. II p. XIII. — **Kl.** Ruskiala Ilola multis formis, quae describuntur: A. [L.] Backman in Medd. XXVIII p. 39 A. (spec. recensuit Arrhenius).

Kon. Mundjärvi in declivi humidiusculo inter frutices: Kihlman!

Hybriden är tidigare tagen i närheten af Petersburg: Schmalh. p. 553–554, jfr Focke p. 47.

Ett exemplar från **A b.** Karislojo: elev K. J. Hj. Malmgren i dupl.! fördes med tvekan till denna hybrid af Arrhenius, men Murbeck anser det tillhöra *V. rupestris*.

Viola Riviniana × **rupestris**.

Rarissime tantum, quod nunc sciamus, sed a provinciis maxime australibus usque ad Lapponiam nascitur.

A1. Finström Grelsby pauca specimina 1885, in prato umbroso prope Mariehamn! altera forma [= *subrupestris* Murb.] cp: Arrhenius in (Diar. 8, X, 1887) Medd. XV p. 211, 212 et Bot. Not. 1887 p. 264–265, ubi descriptio; tunc primum e Fennia diserte adnotata, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. XIII.

Sat. Karkku Järventaka Torseva: Hjelt! — **Kl.** Ruskiala circ. duodecim spec. in colle herbido et nemoroso cum *V. canina* × *rupestri*: A. [L.] Backman in Medd. XXVIII p. 39 A., ubi descriptio, spec. recensuit Arrhenius; Sortavala Vorsu in betuleto-alneto: Lindén!

Lim. Kantalaks: Brotherus! (*V. Riviniana* × *rupestris* var. *glaberrima*).

Hybriden är tidigare funnen mellan Petersburg och finska gränsen, se Schmalh. p. 540.

Droseraceae.

Drosera rotundifolia L.

In toto fere territorio plerumque satis frequenter — frequenter provenit; in subalpinam autem regionem nisi raro procedere non videtur.

Till.; Kalm; fq in paludosis: Hell. p. 8; in paludosis muscosis fq: Prytz; in paludibus glaciem diu subterraneam servantibus per totam Fenniam et Lapponiam, alpihus tantum exceptis: Wirz pl. off.; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Eur. omn. exc. . . .: Nym. Consp. p. 82, vide etiam DC. Prodr. I p. 318, Led. I p. 261 et Diels p. 94.

A1. (p): Bergstr.; complur. loc.: Bergstr. Beskr.; (fq): Berggr. — **Ab.** st fq: Zett. & Br. et Renv.; fq: Arrh. Ann., Sand., A. Nyl., Sel., Printz et Flinck, vide etiam V. E. B. p. 206; (fq) [»yy»]: Wecks.; fq — deficiens, enum.: Caj. Kasvist., quem l. inspicias. — **Nyl.** in vicinitate opp. Ekenäs p—st r, exc. Tvärminne, ubi st fq: Häyr.; fq: His., Stenr. [etiam st cp] et Sæl. Ö. Nyl.; st fq: W. Nyl.; [Hogland] in paludosis et sphagnetis fq, Tytärsaari: Brenn. — **Ka.** fq: Blom; fq in turfosis et ripis paludosis [»försumpade»] stagnorum: Lindén. — **Ik.** st fq: Malmb.; [(fq): Meinsh. p. 118, vide etiam Fl. Ingr. p. 123].

Sat. st fq: Malmgr. et Hjelt; Björneborg p—st r et st cp—cp, enum., Hvittishofjärd p: Häyr. Björneb. — **Ta.** st fq: Leop. et Asp. & Th.; fq: Knabe Fört., Norrl. s. ö. Tav., Bonsd. et Wainio Tav. or.; p: Borg Tiet. — **Sa.** (fq): Hult. — **K1.** fq: Fl. Kar.; st fq: Hann.; Valamo cp: Sæl. ann.; p: Backm. et Hjelt. — **Kol.** fq: Elfv.

Oa. st fq: Malmgr.; fq: Laur. Växtf., cfr l. c. p. 11. — **Tb.** fq: Broth., vide etiam Prim. p. 49. — **Sb.** fq: Enw., Mela et M. & J. Sahlb. — **Kb.** fq: Brand. et Eur. & H.; fq, plerumque copiosior quam *Dr. anglica*: Axels. Putk.; st fq: Wainio Kasv. — **Kon.** fq in sphagnetosis per totum territorium, partim tamen deesse aut rarius provenire videtur: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 33.

Om. fq: Hellstr., A. L. Backm. Fl. [sp] et Lackstr.; st fq: Tenn., vide etiam Brenn. Obs. — **Ok.** st fq: Wainio Kasv. et Brenn. Obs.; (fq): Must. et Kyyhk. — **Kp.** st fq: Wainio Kasv.; fq — st fq: Bergr. Ant.

Ob. st fq, enum.: Brenn. Obs., vide infra; (fq): Leiv.; fq, interdum cp: Leiv. Putk., vide etiam Leiv. Veg. p. 198; st fq — p eadem frequentia per totum territorium: Keckm.; [fq: O. R. Fries p. 160;] st fq, (in par. Rovaniemi st r): Hjelt & H. — **Kuus.** st fq: Wainio Kasv.; p: Borg ann. — **Kk.** st fq: Wainio Kasv.; fq — fq: Bergr. Ant.

Lapp. fenn. st fq, »nonnullis plagis ut in vicinitate Äkäslompolo st r nobis obviam»: Hjelt & H.; in turfosis paludibusque sphagnetosis st fq: Blom Bidr.; [p, enum.: Birg. p. 61;] in paludibus silvaticis Lapp. merid. fq, septentrionalium parcius: Wahlenb. p. 75; haud infrequens: Fellm. Lapp.; in paludosis reg. abietinae: Norrl. Lappm. p. 256; Sodankylä in monte Pyhä-tunturi, in palude ad Aska, in turfoso ad pag. Sodankylä (in hac regione st fq teste E. W. Blom), in Vaulokankaat, Inari ad Kultala: Wainio Not.; p: Hult Lappm. et Borg ann.; »per reg. subsilvaticam in turfosis et paludibus sphagnetosis st fq, in territorio non lecta est, nisi forma tenuis, 5—8 cm alta, foliis 3—5 (raro 6) mm latis, racemis 1—3 (raro multi-) floris»: Kihlm. Ant.; in Varangria meridionali in iugo prope Elvenæs termino Betulae appropinquans, iuxta Klostervand ad paludem vastam ex adverso insulae Menikasö: Norm. p. 249; inter Ropelven et Iversdalen, in fundo sinus Jarfjorden, in parte rossica prope Elvenæs: Norm. Fl. Spec. p. 182, vide etiam Blytt p. 1016 et Hartm. p. 227. — [**L. ent.** reg. subalp. . . . Enontekiäinen (L. L. Læstadius): Læst.]

Lapp. ross. (fq): Fellm. Ind.; »in parte occidentali saltem usque ad oppidum Kola provenit, in parte vero orientali nullibi mihi obvia fuit»: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XXXVI et Beket. p. 548; Tetrina, Tshapoma et in locis magis ad occidentem versus: Mela Pl.; [in parte occidentali] p: Borg ann.; st fq in paludosis et sphagnosis reg. silvaticae inprimis in ripa occidentali fluvii Nuotjok et lacus Nuotjavr, etiam adnotata in ripa australi lacus Nuotjavr et ad imum montem Vuojim: Lindén Ant.;

Kola ad lacum [nomen non distinguere potui] nonnulla km ab oppido: Enw. Resa; Tshavanga!, Voroninsk!: Kihlman, cfr Diels p. 94.

Ob. Efter att hafva anförnt [den säkert på lokala förhållanden beroende] afvikelsen från den allmänna frekvensgraden i Rovaniemi, tilläggas: Alatornio [»Ndrt»] ej antecknad: Brenn. Obs.; sannolikt skall arten dock kunna påträffas därstädes.

Dr. rotundifolia (liksom *Dr. anglica*) betecknas såsom en äkta glacialväxt: Diels p. 46.

Af former upptages endast f. *pygmaea* Sæl. r: Mela Kasv.; den omnämnes äfven i Caj. Kasvist. och afses säkert med beskrifningen i Kihlm. Ant., men torde vara af mindre betydelse. Den enblommiga form, som omnämnes från Kianta [Suomussalmi] i Medd XXXIII p. 34, hör antagligen äfven hit.

Angående hybriden med *Dr. anglica* se längre fram.

Drosera intermedia Hayne.

In Fennia australi raro usque ad 62° 55' occurrit.

Fenn. merid.: Fries; Scand.: Nym. Consp. p. 82; deest Lapp. et in Fenn. bor.: Nym. Suppl. p. 48; in Finlandia australi st r usque ad Kareliam borealem (62° 45'): Schedae p. 77, vide etiam DC. Prodr. I p. 318 et Diels p. 84.

A1. r Hammarland: Bergstr. Beskr.!; Geta Dånö: Hult ann. et Bergr. comm.; Eckerö ad stagnum Böle, Geta Djupvik!, Sund Gesterby: Arrh. & K.; Saltvik Boxö Österörarna: E. Erics.; Eckerö Innerfjärden: Lindberg!; Eckerö Storby ad »Fladorna» et Emskär: Lindb. herb.; Geta Grästräsk etc. inter Långö et cavernas Djupvik: Ch. E. Boldt; Hammarland Äppelö in palude: L. Högman!; Geta in montibus Geta Lomträsk: Palmgren!; r Kumlinge ad stagnum Enklinge: Bergr. — **A b.** Korpo: l. Ringbom!, cfr Zett. & Br.; Korpo Vesterkalax: G. Renvall!; Pargas Mustfinn: Arrh. Ann. et K. Linkola!; Pargas Ålön Kapellstrand et Kimito Vestanfjärd ad stagnum Illo: E. Reuter; Bromarf (!) in sphagnetis prope Östanberg et Kansjärvi: Sand.; Bromarf Vettlaks: G. Sucksdorff!; Pojo [verisimiliter **Ny1**. Ekenäs] Tvärminne: A. Lönnbohm in Mela herb.; Kisko in palude iuxta lacum Puujärvi: Brotherus in Pl. Finl. exs. N:o 248 c.; Karis in palude ad Svartå prope Landsbron cpp: Sælan in Medd. XXI p. 66!, cfr Medd. XXIII

p. 40; (p): Sel.; Karislojo Härjänvatsa: A. Lagus; Lojo Vohls: Tikkanen et Hult herb.; Lojo Ojamo: Lindberg!; Lojo Palo-niemi, Pitkäniemi et ad pontonem Hiitis: Lindb. comm.; [Karjala] in vicinitate Lemmi st r ep prope »Borjelinin torppa»: Caj. Kasvist., spec. adscriptum Karjala ad Laajoki inter Karjala et Salavais! — **Nyl.** Hangö in palude ad Busträsk st ep: Sæl. herb.; Ekenäs Vesterby: E. v. Rettig in Lindb. herb.; Ekenäs non visa nisi in Tvärminne, ubi autem st fq et st ep — cp: Häyr.; spec. in Pl. Finl. exs. N:o 248 a. ibidem leg. Häyrén, 248 b. leg. Palmén; Fagervik in palude Kafvelbrokärret: His.!; Ingå Barö: Sæl. ann.; Kyrkslätt Svartvik in prato ripario: Gr. Andersin!; r Perno! in Reusomossen, Hogland (!) ep in oris stagnorum!: Sæl. Ö Nyl.; [Strömfors] Reimars ad Kasberget: C. J. Arrh.; [Hogland!] (fq) in paludosis, Tytärsaari: Brenn.; Hogland ex. gr. ad Liivalahdenjärvi et Lammaslampi ep: Sæl. herb. — **Ka.** vide infra. — **Ik.** Metsäpirtti loco turfoso inter stagnum Umpilampi et Ladoga: Lindberg!; [p in vicinitate maris a Lachta usque ad Siestarjoki »Sestorezk»]: Meinsh. p. 119).

Sa. [Ruokolaks et Rautjärvi] (p): Hult, spec. e Ruokolaks Utula!; Savitaipale in litore inundato ad Kuolimojärvi Olkkala cpp: Sæl. ann.! — **Kl.** Uukuniemi: Nikl.!; Impilaks Lavajärvi prope viam publicam: Wegel.

Tb. Pihlajavesi r: Norrl. n. v. Tav. p. 429, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135. — **Kb.** r [Kontiolaks] st ep in Kurkisuo in pag. Romppala: Axels. Putk.!

Fries Öfvers. för, ehuru med tvekan, Till. Icon. 10 till denna art. jfr under *Dr. anglica*. — **Ka** st r: Blom; ett exemplar från Virolahti är alldeles för ungt för att kunna fullt säkert bestämmas, hvarföre uppgiften behöfver bekräftas (se äfven under **Lk.**); jag har dock ej velat alldeles utesluta densamma. — **Ik.** r »Valkjärvi socken vid en insjö nära landsvägen en half mil från Pasuri åt Kiviniemi sidan»: Malmb.; exemplaret hör till *Dr. anglica* × *rotundifolia*. — **Sat.** Kyrö: Asp; troligtvis äfven genom förväxling med *Dr. anglica* × *rotundifolia*. — **Ta.** p: Asp. & Th.; ett högst osäkert exemplar af O. Collin från Tavastehus på en äng nära stationshuset! synes snarare tillhöra *Dr. anglica*, hvarföre detta ger mig anledning att äfven hysa tvifvel om riktigheten af Asp. & Th.s uppgift. — **Oa.** r endast i Bötom: Malmgr.; exemplaret tillhör *Dr. anglica* var. *pusilla*. — **Kon.** »credo me etiam legisse, at specimen perdidit»: Norrl. On. — **Om.** »förekommer troligtvis, ehuru den ej af mig funnits inom distriktet».

Hellstr.; arten torde dock knappast gå så långt mot nordn. — **O b.** Kemi socken: Rantaniemi i (Prot. 2, IV, 1898) L. Y. 1898 p. 79. I det protokoll, som publicerats i Medd. XXIV p. 45, ingår den rättade uppg. ang. *Dr. anglica* × *rotundifolia* [»*Dr. obovata*«]. — **K u u s.** Tavajärvi: M. & J. Sahlb.; Wainio anför uppgiften under *Dr. longifolia* var. *obovata* (se under *Dr. anglica* × *rotundifolia*); för min del anser jag det minst lika sannolikt, att den afser *Dr. anglica* f. *pusilla*, hvilken som steril i hög grad liknar *Dr. intermedia*, se Kihlm. Ant. — **L k.** Sodankylä p ep: Blom Bidr., jfr Kihlm. Beob. p. XXI, där artnamnet dock införes med? Säkert afses antingen *Dr. anglica* × *rotundifolia*, eller *Dr. anglica* f. *pusilla*, se under **K u u s.** — **L. e n t.** björkreg. p: Læst.; uppg. har sannolikt afseende på *Dr. anglica* f. *pusilla*, hvilken form Malmbergs exemplar från Kuttainen, inlämnadt under namn af *Dr. intermedia*, tillhör.

Arten uppgifves äfven från Kton. [Povjenets] på sumpig strand af Suksozero i närheten af Jewgori: Ispol. p. 59 i öfvers., men jag anser mest sannolikt, att denna uppgift afser *Dr. anglica* × *rotundifolia*.

Drosera anglica Huds. ¹⁾

In maxima fere parte Fenniae et Lapponiae satis frequenter invenitur, nonnullis autem plagis, ut inprimis in parte austro-occidentali, rarescit. In plagis septentrionalibus var. pusilla forsitan saepius obvia, sed haec varietas nondum rite distincta videtur. In reg. subalpinam rarius tantum progredi videtur.

Kalm; cum *Dr. rotundifolia* [»praecedente«] st fq: Prytz, cfr Wirz. pl. off.; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Eur. omn. exc. . . . : Nym. Consp. p. 82, cfr DC. Prodr. I p. 318, Led. I p. 261—262 et Diels p. 46 et 97.

A l. r: Bergstr.; [Kökar] Hamnö: Bergstr. p. 4; st r Kökar: Bergstr. Beskr.; Finström Bergö: Eric's.; Hammarland: Tengstr.!; Geta Gröndal: Hult ann.; Sund Gesterby, Eckerö ad stagnum Böle, Geta Djupvik: Arrh. & K.; Eckerö Storby: Lindb. comm.; Geta Brokträsk, Grästräsk, »Krokondalen« omnes inter Långö et cavernas Djupvik: Ch. E. Boldt; Geta Lomträsk: Palmgren!; p: Bergr. — **A b. (r):** Zett. & Br.; p, in par. Töfsala non adnotata: Bergr., spec. ex Iniö Kirstö stagnum Frisko!; in vicinitate Åbo saltem p: Arrh.; Åbo [»Abo«] (Bergroth): Diels p. 97; Par-

¹⁾ *Dr. longifolia* L. auct. fere omnes apud nos.

gas st r ex. gr. Mustfinn: Arrh. Ann.; Hiittis: Arrh.; Bromarf (fq): Sand.; Uskela Juvankoski: spec. in dupl., ut olim adnotavi; st fq: Renv.; p: A. Nyl.; Pojo Åminne: His.; Karis in palude ad Svartå prope Landsbron et ad pagum Dönsby cpp: Sælan in Medd. XXI p. 66!; st fq: Sel.; Vihti p: Printz, cfr W. Nyl. p. 209; Vihti p, enum.: Flinck!; (st r), enum.: Weeks.; st fq, enum. [interdum deficiens]: Caj. Kasvist., quem l. inspicias; Nystad Vohdensaari: Hollm. — **Ny 1.** Ekenäs Tvärminne st fq: Häyr.; Ingå ad Fagervik (Kafvelbrokärret) et in palude Stormossen prope Svartbäck: His.!; enum.: Brenn. Växtf. p. 78; st r, pe: Stenr.; in paludibus turfosis prope Helsingfors: W. Schochin in Herb. ross. N:o 106, cfr Diels p. 97; Helsinge Nordsjö (J. J. Chydenius): Sæl. ann.; Thusby (fq) in paludibus: Åstr. & H.; st fq: Sæl. Ö. Nyl.; [Hogland] in paludosis r: Brenn., cfr Schrenk p. 161, spec. e Pahalampi! et Liivalahdenjärvi!; [Hogland] r in paludosis ad Liivalahdenjärvi et Veteljärvi st ep: Sælan in Medd. XXV p. 76. — **K a.** Fredrikshamn (C. Qvist): Fl. Kar. p. 193; Lavansaari: Brenn.!; st fq: Blom!; r tantum in ripis udis sphagnosis stagnorum, Jääski Laitila Mutkalampi! et Kärkkäälä: Lindén. — **I k.** p: Malmb.; Pyhäjärvi Sortanlaks: Lindb. comm.; [cum *Dr. rotundifolia* sed minore frequentia: Meinsh. p. 118, vide etiam Fl. Ingr. p. 121].

S a t. st fq: Malmgr.; Björneborg st r—p, enum.: Häyr. Björneb.; st fq—p: Hjelt. — **T a.** st r: Leop.; [Kalvola] non visa nisi prope Keihäsjärvi: Knabe Fört.; (fq): Asp. & Th., vide etiam Lindb. Medd. p. 275; st r: Norrl. s. ö. Tav.; st fq: Bonsd.; p—st fq, enum.: Borg Tiet.; p—st r, Luhanka Markkula et Kesäin. Korpilahti Pohjola, Mutanen et Hartjärvi: Wainio Tav. or. — **S a.** (fq): Hult. — **K 1.** (fq): Fl. Kar.; [Parikkala] st r Kasuri, Tiviänlampi, Latvalampi: Hann.; Valamo: Sæl. ann.; (r) esse videtur: Norrl. Symb.; p: Backm.; Pälkjärvi st r, Impilaks frequentior: Hjelt. — **K o l.** p—st fq: Elfv.

O a. st fq: Malmgr.; st fq: Laur. Växtf., cfr l. c. p. 11. — **T b.** Jyväskylä Laurinniemi: Wainio Tav. or., vide sub **T a.**; p: Broth.; Jyväskylä Tuomiojärvi in paludoso silvestri: Prim. p. 49; Pihlajavesi (fq): Norrl. n. v. Tav. p. 429. — **S b.** st r: Mela; Jorois Järvikylä: Lindb. comm.; Hankasalmi: [L. M.]

Runeberg!; lialmi p: M. & J. Sahlb., cfr Lundstr.! — **K b.** p: Eur. & H.; st fq: Wainio Kasv.; fq, plerumque subdominans: Axels. Putk., quem l. inspicias. — **Kon.** fq in sphagnetis aquosis, apertis et paludibus, praecipue subsphagnosis, in Saoneshje inter Velikaja-guba et Vigorus visa, in Reg. occ. plurib. loc.: Norrl. On.; Loimala fq: Hjelt, vide etiam Günth. p. 33.

O m. st fq: Hellstr.; p, sp, enum.: A. L. Backm. Fl.; p: Tenn. — **O k.** st fq: Wainio Kasv., Must. et Brenn. Obs.; fq, forsitan copiosior quam *Dr. rotundifolia* [»edell.»]: Kyyhk. — **Kp.** st fq: Wainio Kasv.; st fq—fq: Bergr. Ant.

O b. st fq: Jul. p. 277; (fq): Leiv.; fq, interdum etiam cp: Leiv. Putk.; p, exc. parte maxime septentrionali, ubi (r), Pudasjärvi st fq, enum.: Brenn. Obs.; Pudasjärvi fq: C. Brand.; st fq—p, in vicinitate orae frequentior, in valle amnis Simo Ruona, Alaportino pe: Keckm.; [fq: O. R. Fries p. 160;] (r): Hjelt & H., vide sub f. *pusilla*. — **Kuus.** st fq: Wainio Kasv.; st fq—p: Borg ann. — **Kk.** st fq: Wainio Kasv.; (fq—fq): Bergr. Ant.

Lapp. fenn. »in vicinitate [pag.] Kittilä fq et cp, Kolari multis locis, ceteroquin r nobis obviam»: Hjelt & H., spec. e Kittilä Kaukonen!; [r, enum.: Birg. p. 101;] st r in sphagnetis apertis, aquosis prope rivulum Lintuoja, in viciniisque insulae Petäjäsaari, praeterea nonnullis locis sphagnetosis: Blom Bidr., cfr Wainio Not.; cum *Dr. rotundifolia* [»praecedente»] mixta in Lapponiis meridionalibus ubique, at in septentrionalibus altius adscendit et multo vulgatius reperitur [usque ad Kistrand Finmarkiae]: Wahlenb. p. 75; fq: Fellm. Lapp.; in Sodankylä ad Kairala, Aska ad pag. Sodankylä ibique nonnullis locis etiam teste E. W. Blom, in Vaulokankaat, ad Mutenia et fq prope Kopsusjärvi in Suolonselkä, in Inari in palude ad Paatsjoki, etiam ad Köngäs prope Mare glaciale. Etiam var. *pusilla* Kihlm. in territorio verisimiliter crescit, sed haud lecta: Wainio Not.; p in paludosis circa Mutenia et Kopsusjärvi: Hult Lappm.; st fq—p: Borg ann.; in Varangria meridionali prope Elvenæs termino betulae appropinquans: Norm. p. 250; Skogero in septentrionali parte insulae, Kirkenes: Norm. Fl. Spec. p. 184, quem l. inspicias, vide etiam Norm. ann. p. 13 et cfr Blytt p. 1016

et Hartm. p. 228. — [L. e n t. reg. (subalp. et) silv. p: Læst.; Lindén Bidr. non enumerat.]

Lapp. ross. cum *Dr. rotundifolia* [»praecedente»]: Fellm. Ind.; cum *Dr. rotundifolia* [»priori»] iisdem locis: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XXXVI et Beket. p. 549; Kantalaks: Mela herb.; [in parte occidentali] st fq—p: Borg ann.; st fq cum *Dr. rotundifolia*, etiam in palude infra Vuojim: Lindén Ant.; Tshapoma et in multis locis ad occidentem versus: Mela Pl. [ut antecedentes forsitan p. p. ad var. *pusillam* spectat].

I afseende å nomenklaturen har jag ansett mig böra följa familjens senaste monograf, se Diels p. 96. Af finska författare är mig veterligen Lindberg den förste, som användt namnet *Dr. anglica*: se t. ex. Lindb. Medd. p. 275.

O. Hjelt Nat. p. 52 för Till. Icon. 10 till denna art, hvaremot Fries Öfvers., om ock med tvekan, hänför den till *Dr. intermedia*. Figuren är mycket otydlig; bladen äro dock kortare än hos den typiska *Dr. anglica*. Angående hybriderna med *Dr. rotundifolia* se längre fram.

***Drosera anglica* f. *pusilla* Kihlm. 1)**

In Lapponia nonnullis saltem plagis haud rara esse videtur, ceterum in Fennia rara, sed usque ad provincias australes visa est.

I k. Pyhäjärvi ad stagnum ad meridiem versus a Tielampi: Lindb. comm.

S a t. Nakkila: Simming!; r Karkku Järventaka Sorvijärvi! et Nohkua in paludoso: Hjelt, vide etiam sub *Dr. anglica* × *rotundifolia*. — **T a.** Luopiois Hirvijärvi: Leopold!, cfr Kihlm. Ant. — **S a.** Lappvesi Palsa, specimina complura cum typo: Sæl. ann.! — **K I.** Suistamo Laitiois: Brotherus & Hjelt! — **K o l.** Kalajoki ad ripam lacus Onega [»Äänesjärvi»]: Cajander & Lindroth!

O a. Bötom: Malmgren! nomine *Dr. intermedia*. — **K b.** Juuka Lonkkavaara in palude specimina pauca cum typo: Sæl. herb. — **K o n.** Suistamo Uuksunjärvi: Brotherus & Hjelt!, cfr Kihlm. Ant.; Suopohja: Kullhem!

1) Kihlm. Ant. [Medd. XI] p. 96 describitur.

Kp. in paludoso ad septentrionem versus a Koivuniemenjärvi: Bergroth & Lindroth!

O b. Rovaniemi Alajääskä et Tervo: Hjelt & H., cfr Brenn. Obs. — Kk. Knjasha: N. I. Fellman!; Sonostrow: Mela herb.

L k. circa pagum Kittilä! st fq cum f. typica [»superiore«,] Kolari inter Sieppijärvi et Lompolo: Hjelt & H., cfr Kihlm. Ant.; pc cum f. typica: Hult Lappm.; Kuolajärvi [»Salla«] Ahmaava prope Peteri: Borg & Rantaniemi!, vide etiam infra. — **Li.** modo in sphagnetis aquosis ad Rassijsoki (in Muotkatunturit, reg. sub-silv.) et ad Väylä! cum praecedenti [*Dr. rotundifolia*] ep observata, sed in regionibus circa lacus Muddusjärvi et Inari (!) sitis haud raram esse verisimile est: Kihlm. Ant., ubi describitur, vide etiam Wainio Not. et sub f. typica et sub *Dr. anglica* × *rotundifolia* et Hult Lappm. sub **L k.** — [**L. ent.** Enontekiäinen Kuttainen: Malmberg! nomine *Dr. intermedia*, spec. recedens, vide infra.]

Lim. Kantalaks: Mela herb. — **Lv.** Tshavanga in sphagneto udo: Kihlman! — **Lm.** prope pagum Voroninsk in sphagneto: Kihlman!

Formen kallas f. *gracilis* Kihlm.: Mela Kasv. III. — Angående densamma nämnes: »Kerran, pari tavattu, (**L k.** ?)»: Borg ann.

Diels, som sett original exemplar från **Lm.** Voroninsk, säger om denna form »forma deminuta non nisi pedunculo (scapiformi) 4–8 cm longo unifloro vel bifloro distincta»: Diels p. 97.

Till denna form ansluter sig på det närmaste ett exemplar från **Sa.** Lappvesi Pula in palude cum typo 1882: Sælan!, inlämnadt under namn af *Dr. longifolia* f. *breviscapa*. Mera afvikande äro exemplar från **Ka.** Säkjärvi Salajärvi: Blom i dupl.! och **Sa.** Ruokolaks kärräng vid Utula: Hult i dupl.! (jfr under *Dr. intermedia*). Vid exemplaret från **L. ent.** Kuttainen! har Kihlman antecknat: »Endast det ovanligt grofva fruktskafet skiljer den från den vanliga *Dr. longifolia pusilla*».

Såsom Kihlman framhåller, då han beskriver denna form, äro flertalet af [de äldre] exemplaren inlämnade under namn af *Dr. longifolia* var. *oborata*, några äfven under namnet *Dr. intermedia*. Tilläggas må, att Sælan tidigare kallat en del af dessa exemplar *Dr. longifolia* var. *suboborata*.

Ehuru icke egentligen hörande till planen för *Conspectus*, må följande anteckning, som jag gjorde under 1880-talet här anföras:

Ehuru *Dr. longifolia* var. *pusilla* i södra Finland genom mellanformer öfvergår i hufvudformen, torde den dock vara en ganska konstant varietet, då den äfven där, t. ex. ställvis vid Sorvijärvi i Karkkul, uppträder i stor mängd, under det hufvudformen blott förekommer i få exemplar.

Var. *rotundata* Norrl., som utmärkes genom rundade — omvänt ägg-runda blad (längden högst dubbelt större än bredden), synes, att döma äfven af dess förekomst i få och spridda exemplar bland *Dr. rotundifolia* och *Dr. longifolia* var. *pusilla*, möjligen vara hybrid af dessa.

Drosera anglica × **rotundifolia.**

His demum temporibus rite observata haud admodum rara esse videtur, etsi nondum in omnibus provinciis adnotata est.

St r: Mela Kasv. ¹⁾; r: Mela Kasv. IV ²⁾, vide etiam Diels p. 96 ³⁾ et infra.

A 1. in montibus par. Geta 1901: Palmgr. ²⁾, spec. e Geta Lillträsk in pag. Vestergeta!; Brändö Afva: Bergr. ¹⁾ — **A b.** Iniö duobus locis cum f. typica: Bergr. ¹⁾, spec. e turfoso ad stagnum Frisko in Kirstö! ¹⁾; Uskela Juvankoski: K. E. v. Bonsdorff! nomine *Dr. longifolia*, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 63 ¹⁾; Karis in palude prope Dönsby 2 spec.: Sælan in Medd. XXI p. 66, ²⁾ complura spec. in palude minima ad amnem Svartå prope »Landsbron»! in eadem paroecia 1894: Sæl. ann. ²⁾, cfr Medd. I. c. ²⁾; Lojo Ojamo Källa: Lindb. comm. ⁴⁾; Vihti: Flinek ¹⁾, vide infra; r Pusula Ikkala ad ripam lacus Kotojärvi! et Hyrkölä ad ripam lacus Likolampi! ambobus locis sp: Weeks. ¹⁾; [Mynämäki] rr nonnulla spec. in palude ad Sulajoki in vicinitate Lemmi inter *Dr. anglicam* [»*longifoliam*»] et *Dr. rotundifoliam*: Caj. Kasvist. ²⁾, vide infra. — **N y 1.** [Ekenäs] Tvärminne in palude ad septentrionem versus a pago Tvärminne: K. H. Hällström!, cfr Medd. XXXIV p. 157 ⁴⁾, ubi e Lappvik datum esse dicitur; Tenala [nonne Ekenäs?] in sphagneto prope pag. Tvärminne: Inga Ström! ⁴⁾, [ad eundem atque superior locum verisimiliter spectat]; Kyrkslätt Navala: R. Witting! ¹⁾; Esbo Kaitans in sphagneto aperto, aquoso: Kihlman! ¹⁾; Borgå in insula maritima Långholmen [prope Sondby in palude s. d. Rudträsket!] 10 spec.: Sælan in Medd. XXIII p. 40 ²⁾; Perno in palude Valkom 1867 (C. J. Arrh., det. A. Arrh.): Lindberg in (Diar. 13, V. 1904) Medd.

¹⁾ Nominē *Dr. longifolia* var. *obovata* M. & K.

²⁾ Nominē *Dr. longifolia* × *rotundifolia*.

³⁾ Nominē *Dr. rotundifolia* × *anglica*.

⁴⁾ Nominē *Dr. anglica* × *rotundifolia*.

XXX p. 174 ²⁾. — **I k.** Valkjärvi 5 km a Pasuri versus Kiviniemi: Malmberg! ¹⁾); Pyhäjärvi ad stagnum ad meridiem versus a Tielampi forma parva inter formas parvas *Dr. anglicae* et *rotundifoliae* gignitur: Lindb. comm. ⁴⁾, [vide etiam Meinh. p. 118 ¹⁾] et Schmalh. hybr. p. 112 ²⁾].

S a t. p — st r cum *Dr. longifolia*: Hjelt ¹⁾ [forsitan ad *Dr. anglicam* f. *pusillam* maximam saltem partem spectet]; Karkku! Heinäjärvi: Hjelt! ⁵⁾, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 63 ⁵⁾, cum var. *rotundata* primum commemorata est. — **T a.** Messukylä [»Messuby»] in paludoso ad ripam lacus Särkijärvi: alumn. A. v. Bonsdorff! ¹⁾, spec. dedit O. Collin; Janakkala: alumn. Boije! ¹⁾; Evo: Norrl. ant. ¹⁾; Leivonmäki ad scaturigines nonnulla km ad septentr.-orientem versus a templo! et ad ripam australem lacus Rutajärvi!: E. Odenvall ²⁾. — **S a.** Lappvesi in sphagneto turfoso ad ripam septentrionalem lacus Karhusjärvi: H. Buch! ⁴⁾ — **K l.** vide infra.

O a. Korsnäs in palude Harrström (alumn. I. Forsman herb.): Buddén ¹⁾. — **T b.** Pihlajavesi complur. loc.: Norrl. n. v. Tav. p. 429! ¹⁾ — **S b.** Jorois Järvikylä: Lindb. herb. ⁴⁾ — **K b.** p — st r [Nurmes] Mujejärvi, [Repola] Koroppi: Wainio Kasv. ¹⁾ ³⁾, vide infra; Juuka ad Vuokko 2 spec. in palude Hattusuo: Sælan in Medd. XXIX p. 100 ²⁾. — **K on.** vide infra.

O m. Perho: Hellström! ¹⁾; Pyhäjoki r: Lackstr. ¹⁾; rr Soini Laasala Hoikkajärvi (Nyström), Alajärvi Ukonmäenneva!: A. L. Backm. Fl. ⁴⁾ — **O k.** p — st r Lentiira, Pietari, Hossa: Wainio Kasv. ¹⁾ ³⁾; Kuhmo in palude ad Pöyhölä: Lindberg! ²⁾ — **K p.** p — st r Uhtua, Kontokki, Luvajärvi et Lusmalhti: Wainio Kasv. ¹⁾ ³⁾; in sphagneto ad austro occidentem versus a Rukajärvi, ad septentrionem versus a Koivuniemenjärvi (»Sortansilta»): Bergr. Ant. ¹⁾.

O b. Kemi rr ad ripam lacus Kirvesjärvi: Rantaniemi!, cfr Medd. XXIV p. 45 ¹⁾, vide etiam infra; [r: O. R. Fries p.

¹⁾ Nomine *Dr. longifolia* var. *obovata* M. & K.

²⁾ Nomine *Dr. longifolia* × *rotundifolia*.

³⁾ Maximam saltem partem ad *Dr. anglicam* f. *pusillam* nescio an pertineat.

⁴⁾ Nomine *Dr. anglica* × *rotundifolia*.

⁵⁾ Nomine *Dr. longifolia* var. *rotundata* Norrl. in sched.

160¹⁾]. — **Kuus.** Tavajärvi (M. & J. Sahlberg nomine *Dr. intermedia*): Wainio Kasv. ¹⁾ ³⁾ — **Kk.** (p — st r) Vuorankylä: Wainio Kasv. ¹⁾ ³⁾, spec. adscriptum Vuoransalo!; Sonostrow: Malmberg! ¹⁾, cfr Diar. 5, XI, 1870, cum primum H. M. F. data est (sub **Lapp. ross.** ¹⁾).

Lk. st r in sphagnetis aquosis prope insulam Petäjäsääri et Mantovaara, in sphagnetosis prope Onnela et pag. Sattanen: Blom Bidr. ¹⁾; Sodankylä ad Lokka, ad Kopsusjärvi in iugo Suoloselkä, plur. loc. in Vaulokankaat: Wainio Not. nomine *Dr. obovata*, vide sub **Li.**; in paludibus [circa Sompio]: Hult Lappm. p. 17 ¹⁾ [non in enumeratione; forsitan *Dr. anglica* f. *pusilla*?]. — **Li.** Inari in palude ad Paatsjoki, in palude etiam in regione betulina ad Kõngäs prope Mare glaciale. »Certi nunc non sumus, anne hanc speciem cum var. *pusilla* Kihlm. commiscuissemus»: Wainio Not. nomine *Dr. obovata* Koch.

Lapp. ross. plur. loc.: Fl. Samoj. p. 23 ¹⁾, cfr N. l. Fellm. ¹⁾; prope pagum Voroninsk in sphagneto udo inter *Dr. rotundifoliam* et *Dr. longifoliam* pcc crescens: Kihlman! ²⁾, cfr Medd. XXI p. 66 ²⁾.

Ab. Efter att hafva uppräknat 7 fyndorter från Vihti för *Dr. anglica* [*longifolia*] tillägges: »På de flesta ställena anträffades tillsammans med hufvudformen former, mer eller mindre närmande sig f. *obovata* M. & K.»: Flink. — **Ta.** [Luopiois] Hirvijärvi på gungfly bland föreg. [*Dr. longifolia*]: Leop. ⁴⁾. Exemplaret hör till den tidigare ej åtskilda *Dr. anglica* f. *pusilla*, se Kihlm. Ant. — **Sa.** [Ruokolaks] r Utula: Hult ⁴⁾. Exemplaret [i duplett-samlingen] är svårt att säkert bestämma; det torde dock stå närmare *Dr. anglica* f. *pusilla* (se under denna). — **Kl.** och **Kon.** »Suistamo ad Jänisjärvi et Uksunjärvi, formam huc pertinentem ad Sammallaampi in par. Ruskiala legi»: Hjelt Ant. p. 66 ⁴⁾. Exemplaren från **Kl.** Suistamo Laitiois! och **Kon.** Suistamo Uksunjärvi! höra till den tidigare ej särskilda *Dr. anglica* f. *pusilla*, se Kihlm. Ant. Dock är jag fullt öfvertygad om att äfven *Dr. anglica* × *rotundifolia* finnes i det af mig undersökta området. — **Kon.** »Suopohja (Simming), verisimiliter haud rara est»: Norrl. On. ⁴⁾. Kullhems exemplar från Suopohja! hör till *Dr. anglica* f. *pusilla*. Någon otvetydig

¹⁾ Nominē *Dr. longifolia* var. *obovata* M. & K.

²⁾ Nominē *Dr. longifolia* var. *rotundata* Norrl. in sched.

³⁾ Maximam saltem partem ad *Dr. anglicam* f. *pusillam* nescio an pertineat.

⁴⁾ Under namn af *Dr. longifolia* var. *obovata* M. & K.

uppgift om hybriden föreligger således icke från denna provins, ehuru dess förekomst är sannolik (se under **K l.**). — **K b.**, **O k.** Kp., **K u u s.** och **K k.** Wainios uppgift afser enligt min åsikt otvifvelaktigt till stor del den då icke särskilda *Dr. anglica* f. *pusilla*. Då emellertid det enda inlämnade exemplaret från **K k.** Vuoransalo! tillhör *Dr. anglica* \times *rotundifolia*, har jag dock velat anföra uppgiften under det namn Wainio själf använder. — **O b.** Ett exemplar från Kemi kärr 8—9 km söder om staden vid landsvägen: V. W. Westerlund! ¹⁾ hör möjligen äfven till hybriderna. — *Dr. longifolia* var. *obovata* upptogs i några ståndortsanteckningar från **O b.** och **L k.** i Medd. VIII [t. ex. p. 123 liksom Hjelt & H. p. 48] Uppgifterna afse *Dr. anglica* [*longifolia*] f. *pusilla*: Hjelt & H.

Brenner upptager f. *subobovata* från **O k.** Kajana: Brenn. Obs. Uppgiften torde hänföra sig till ett exemplar af Lackström! Se f. ö. om denna form under *Dr. anglica* f. *pusilla*.

Tidigare ansågs *Dr. longifolia* var. eller f. *obovata* M. & K. hos oss för en varietet af *Dr. longifolia* och behandlas på detta sätt ännu i Herb. Mus. Fenn. II, där den förmodan uttalas, att *Dr. longifolia* var. *rotundata* vore hybriderna *Dr. longifolia* \times *rotundifolia* (se längre fram). Bl. a Focke p. 155 uttalade dock den åsikt, att *Dr. longifolia* var. *obovata* vore identisk med ifrågavarande hybrid och uppräknar flere förf., som hysa samma åsikt, bland hvilka Grenier Fl. ch. Jur. p. 91 skall fullständigast redogöra för förhållandet. Samma åsikt uttalas äfven af Neuman i Öfvers. af Sv. V. Ak. II. 1889 p. 77—78, och Caj. Kasvist. anför uttryckligen *Dr. longifolia* var. *obovata* såsom synonym, jfr äfven Nym. Consp. p. 82, Hartm. p. 228 och framför allt Diels p. 96. Med anledning af dessa samstämmiga uttalanden har äfven jag anslutit mig till nämnda åsikt, men tillika sökt noga framhålla, under hvilket namn de särskilda uppgifterna äro publicerade. I själfva verket står var. *rotundata* närmare *Dr. rotundifolia* än de öfriga formerna. Angående denna form nämnes för öfrigt: »Inter *Dr. rotundifoliam* et *Dr. longifoliam* medium tenet et forsitan hybrida»: Herb. Mus. Fenn. II p. 135.

I Finland har nyssbehandlade form åtminstone allmännare ansetts vara af hybrid natur först 1895, se Medd. XXI p. 66.

Till hybriderna *Dr. intermedia* \times *longifolia* för Sælan, ehuru med tvekan, exemplar från **A b.** »Karis in loco paludoso prope Landsbron cum

¹⁾ Under namn af *Dr. longifolia* \times *rotundifolia*.

Dr. longifolia, *intermedia* et *rotundifolia*: Sælan!, jfr Medd. XXI p. 66 och Mela Kasv. V. Lindberg anser emellertid dessa exemplar vara späda individer af *Dr. anglica* och framhåller, att formen är fertil och har frön lika dem hos *Dr. anglica*, men däremot väsentligen olika dem hos *Dr. intermedia*, hvars frön äro alldeles afvikande: Lindb. i bref af 23, IX, 1906. — Hybriden upptages icke af Diels.

Cistaceae.

Helianthemum chamaecistus Mill. ¹⁾

In Alandia continente, quae dicitur. satis frequenter provenit: ceterum (raro vel) rarissime in Fennia australi usque ad 62° 5', dein autem etiam var. arcticum Gross. in Lapponia orientali ad 66° 35' occurrit.

Till.; Kalm; in colli arenoso luci Kathrinedal [»Cathrinædal»] prope Aboam: Prytz; Eur. omn. exc. . . . Lappon. Fenn. plur.: Nym. Consp. p. 74, vide etiam DC. Prodr. I p. 280, Led. I p. 241 et Hjelt Utbr. p. 174 [41].

A l. (p): Bergstr., cfr l. c. p. 5; »torra ängsbackar öfver hela Aland»: Tengstr.!; st fq in Sund, Saltvik, Geta (!), Eckerö et Hammarland, Föglö r ad Degerby: Hult ann.; ad templum par. Finström fq, Godby st fq, Jomala st fq, Lemland Lemböte »Flakaholmen»: Arrh. & K.; in Alandia [continente] (fq): E. Reuter; (fq) in omnibus collibus [»ängsbackar»] apricis [in par. Sund]: Prim. p. 65, vide etiam Popp. p. 15; Föglö Juddö st r: Arrh.; Lumparland Ängö et in insula ad occidentem versus a Vårdö, sed non longius ad orientem versus obvium: Laur. Fört.; Lemland Hamnbacka: R. Dahlberg!; r Kumlinge Snäckö: Bergr., cfr l. c. p. 44 et Medd. XX p. 37. — **A b.** r »observerad för några år tillbaka vid Kathrinedal»: Zett. & Br., cfr Prytz, Justander et Rupr. Diatr. p. 24; etiam nunc in eodem loco: Arrh.; Vihti r in ins. Kinava: Printz; ibidem nunc ex-

¹⁾ *H. vulgare* Gaertn. auct. plurimi apud nos, etiam Herb. Mus. Fenn. II p. 63.

strictum, vide infra; Vihti ad stationem Nummela: alumn. E. J. Pettersson in dupl.!

T a. r Janakkala »Hakoisten linna»: Asp. & Th., spec. indidem leg. [G. W.] Kekoni! et [O.] Brusii!, cfr Rupr. Diatr. p. 67 et Fl. Ingr. p. 118, vide etiam infra. — **K l.** Pälkjärvi Korkianiemi [cp]: Backm.!, Hjelt Ant. p. 65 et Zilliacus!, cfr Kihlm. Beob. p. XXVII.

Lim. loco arenoso, argillaceo ad peninsulam Turja [»Turii»]. Maris albi orae bor. occ. cp: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XX, XXVI et XXXVIII, N. I. Fellm. Lettre p. 500 et Beket. p. 548. spec. in Pl. arct. N:o 28 ad var. *arcticum* Gross. pertinet: (Grosser W., Cistaceae (Das Pflanzenreich H. 14) p. 83, cfr Bot. Not. 1905 p. 313.

»Locis aridis, apricis Tavastiae Hauho, Janakkala»: Wirz. pl. off.; arteus förekomst har ej blifvit bekräftad från Hauho, därifrån den ej ens upptages af Herk. Upptages Hattula (Wirzén): O. Hjelt M. S.; en senare uppg. än föregående, men äfven osäker. — **A b.** Upptages af Bergstr. från D, d. v. s. Korpo, hvilken uppgift visserligen icke bekräftats, men upptages till närmare undersökning. Angående förekomsten i Vihti nämnes: »Uppgafs för mig växa på Kinava holme, men efter dess svedjande blef den totalt utrotad, så att jag ej själf mera kunde anträffa densamma» (Printz): Flinck p. 54; äfven Flinck sökte den förgäfves därstädes: Flinck [p. 37]. I Wecks. muist. uppgifves, att arten af fåren torde blifvit utrotad på Kinava holme. — **T a.** Selan och Lindberg omnämna flere exemplar i sina herbarier tagna på olika tider å Haga gård i Janakkala (se ofvan). Det senaste är taget 1902 af Ellen Taucher i Lindb. herb. — Hauho och Hattula se ofvan.

Alla de här omnämnda exemplaren från södra delen af landet höra till *a tomentosum* Koch, jfr Rupr. Diatr. p. 67 och Fl. Ingr. p. 118. Grosser (se under Lapp. ross.) omnämner ej särskildt formen från södra Finland. Den skulle kallas *H. chamaecistus* * *nummularium* (Mill.) *a tomentosum* (Scop.) f. *vulgare* (Gaertn.): Lindb. comm., jfr Grosser p. 84. I afseende å nomenklaturen har jag ansett mig böra följa Grosser (se ofvan under Lapp. ross.). Lindb. Pfl. använder benämningen *Helianthemum helianthemum* (L.).

Helianthemum chamaecistus var. **petraeum** Wahlenb.

Per errorem apud nos indicatum est.

Uppgafs vara funnen på **A l.** [Saltvik vid Berdtby vik]: E. Erikson! i (Prot. 3, XII, 1881) Medd. IX p. 129 o. 145. Exemplaret tillhör dock var. *tomentosum*, hvilket först påpekades af Kihlman. Varieteten upptogs i Brem. Flor.

Hypericaceae.

Hypericum montanum L.

Perpaucis locis valde propinquis Fenniae austro-occidentalis his annis lecta est.

Eur. plur. (exc.) . . . Fenn.: Nym. Consp. p. 132.

A b. Lojo Sedola in colle arido, pcc 1888: E. Stenberg!, spec. communicavit Lindberg, cfr (Diar. 2, IV, 1892) Medd. XIX p. 28 et 38; Lojo prope Sedola duobus locis 1906 et 1907 (alumn. O. Setri): Lindb. comm., cfr Medd. XXXIII p. 104 et 134 et Medd. XXXIV p. 158; Lojo Jandoniemi in monte prope lacum Horna: O. Setri!

Hypericum hirsutum L.

In Fennia maxime austro-occidentali rarissime occurrit.

Till.?: Kalm; in dumetis solo calcareo Finl. austral. (rarius): Prytz; Eur. plur. exc. . . . Fenn. (nonnisi in ins. Aland.): Nym. Consp. p. 133; Fenn. etiam Aboae lectum: Nym. Suppl. p. 74, vide etiam DC. Prodr. I p. 551.

A 1. Kökar Ängholmen r, Idö! in devexo sicco lapidoso litoris occidentalis cp: Arrh.; Kökar ins. Lindö sp in lucoso declivi inter saxa: Arrh. Fl.; Kumlinge Ingersholmen: Laur. Fört.!, cfr Bergr. et Medd. XX p. 37; Lemland in tribus insulis et in Lemland continente, quae dicitur, Husö Skatan: Palmgr., spec. e Slätskär! et Espskär!; Mariehamn in insula parva: R. Ruoranen in Häyr. herb. — **A b.** Korpo praedium Korpo Tvegyltan: I. Ringbom!, cfr Zett. & Br. et Herb. Mus. Fenn. II p. 135, spec. ex eodem loco leg. etiam E. Kynberg in Häyr. herb.; Korpo Gyltgalten, Tvegyltan (alumn. lyc. Aboensis 1891), Arrh. ipse 1892: Arrh.

Största delen af Finl.: Fries; uppg. är fullkomligt oriktig och grundar sig säkert helt och hållet på analogislut, då arten i Norge går ända till 68° 12'—13': Norm. ann. p. 17 och Norm. Fl. Overs. p. 186. — **Nyl.** Arten upptages [såsom olland] i Bot. trädgården i Helsingfors (Aulis Westerland): Liro Ured. p. 560. — **S a t.** uppräknas af Gadd Sat. p. 49, jfr Rupr. Diatr. p. 77, som dock anför uppg. med reservation. Denna uppg. har hittills icke blifvit bekräftad.

Hypericum quadrangulum L.

In Fennia australi et media (usque ad 63° aut in parte orientali 63° 30') plerumque frequenter (aut satis frequenter) proceñit, magis ad septentrionem versus subito rarescit et ultra 65° nisi unico loco ad 66° 40' in Lapponia orientali vix visum est.

Till.; Kalm; in pratis dumosis fq: Prytz; maxima pars Fenn.: Fries; Scand. (exc. Lapp. Fenn. bor.): Nym. Consp. p. 133; Fenn. bor. adest in Ostrob. et circ. Imandra: Nym. Suppl. p. 74; in Finlandia australi frequenter, propius septentrioni minus frequens, usque ad 64° 15' lectum est. In Lapponia Imandrae unico loco (66° 40') crescit, ceterum in Lapponia omnino non est: Schedae p. 89, vide etiam Fl. Suec. p. 265, DC. Prodr. I p. 548, Led. I p. 448 et Liro Ured. p. 560.

Al. (p): Bergstr.; st fq: Bergstr. Beskr.; fq: Bergr. — **Ab.** fq: Zett. & Br., Sand., Renv., A. Nyl., Printz et Flinck; st fq—fq: Arrh. Ann.; st fq: Sel.; (fq): V. E. Broth. et Wecks.; fq, saepe cp: Caj. Kasvist. — **Nyl.** fq: omnes auct. — **Ka.** fq: Blom et Lindén. — **Ik.** fq: Malmb.; [ubique fq in Isthmo: Meinsh. p. 68].

Sat. Euraâminne: Malmgr.; p, st cp, enum. Hvittisbofjärd fq: Häyr. Björneb.; fq: Hjelt; etiam in omnibus indicibus plantarum enumeratum. — **Ta.** fq: Leop.; fq: Knabe Fört., Asp. & Th., Norrl. s. ö. Tav., Bonsd. et Wainio Tav. or.; fq — st fq, sp interdum st cp: Borg Tiet. — **Sa.** fq: Hult. — **Kl.** st fq usque ad Onegam: Fl. Kar.; Valamo fq: Sæl. ann.; fq: Hann. et Backm. — **Kol.** fq: Elfv.

Oa. st fq: Laur. Växtf.; Oravais st fq: Laur. comm. — **Tb.** fq: Broth. — **Sb.** fq: Enw.; (fq): Mela; Iisalmi (fq): M. & J. Sahlb., indidem etiam a Lundstr. comm. — **Kb.** fq: Eur. & H.; fq, interdum cp — subdominans per totum territorium: Axels. Putk.; st fq: Wainio Kasv. — **Kon.** fq per totum territorium: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 35 et sub **Kl.**

Om. »videtur ex Ostrob. media, ubi ex. gr. in superiore parte par. G. Karleby legimus, in dit. Kajanensem transiri, unde report. W. Nylander»: Hellstr. Distr. p. 22, cfr l. c. p. 12 et Malmgr.; Nykarleby (fq): Laur. comm., vide sub **Oa.**; r Perho,

Alaveteli [»Nedervetil»!]: Hellstr.; [Lappajärvi etc.] p, st cp — cp: A. L. Backm. Fl., cfr Moberg Klim. II p. 68; Kalajoki: Chr. Salmenius, Historisk och oekonomisk beskrifning öfver Calajoki Sökn uti Österbotn, Praes. P. Kalm, Åbo 1754, p. 35; r Oulainen, Pyhäjoki et Salo: Zidd., vide etiam Linné Iter lapp. p. 196; Tenn. non comm. — **Ok.** Sotkamo, Kajana Koivukoski, locus maxime septentrionalis ad Törmälä c. 10 km [»ungefär 1 mil»] ad septentrionem versus a templo par. Ristijärvi: Brenn. Reseb. p. 74, 67 et 71, cfr Hellst. Distr. p. 10 et 22 et Herb. Mus. Fenn. II p. 135; (fq): Must.; in parte australi st r Ristijärvi Törmälä, Paltamo (fq), Kajana Koivukoski, Sotkamo: Brenn. Obs.; Kajana in prato humido: Kihlman!; Kianta prope Roinila in vicinitate templi pec: Kyyhk. litt.; Wainio Kasv. ex hac provincia non comm. — **Kp.** fq in vicinitate lacus Särkijärvi, maxime ad septentrionem versus ad Otrosenvaara: Bergroth in Medd. XXI p. 20; in Bergr. Ant. e 18 locis enumeratur, inter quos Sirkonjärvi in vicinitate lacus Jyskjärvi et Shuja ad oram. spec. e Tarassow-ostroff in flumine Vig!

Ob. Utajärvi Myllyranta: Brenn. Reseb. p. 73!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135; [Uleåborg] (st fq): Leiv.; in margine silvae prope Oulujoki supra Madekoski in praedio Kannainen: Leiv. Putk., cfr Leiv.; [rr] Oulu Kapakka in margine agri (herb. alumn. E. Hasselblatt): Zidd., cfr Brenn. Obs.; Pudasjärvi: Martik. p. 39 [forsitan confirmatione egeat], vide ceterum infra. — **Kuus.** et **Kk.** non adnotatum.

Lim. Umba: Selin!, cfr N. I. Fellm., l. c. p. XXVIII et XXXVIII, Beket. p. 553 et Herb. Mus. Fenn. II p. 135; Umba inter frutices in devexo fertili, graminoso: Kihlman!

Spec. in Pl. Finl. exs. N:o 288 in **Ab.** Lojo SOLhem in margine silvae leg. Lindberg.

Ob. Simo 1885–1886, möjl. införd med höfrö: Zidd., jfr Brenn. Obs. Arten upptages ej af Keckm.; sannolikt har dess uppträdande på detta ställe varit tillfälligt.

Se äfven under *H. perforatum*.

Hypericum perforatum L.

In Fennia australi passim — satis raro invenitur; ad septentrionem versus usque ad 62° 30', ubi rarissime occurrit, progreditur.

Till.; Till. Icon. 139 [parum bene depictum]; Kalm; (in fossis et ad margines agrorum): Hell. p. 15; in dumetis siccioribus (fq): Prytz; Eur. omn. exc. . . . Fenn. bor.: Nym. Consp. p. 133, vide etiam DC. Prodr. I p. 549, Led. I p. 447 et Liro Ured. p. 560.

A1. p: Bergstr.; (fq): Bergstr. Beskr.; p — st fq inprimis in taeniis exterioribus, fq in insulis minoribus et vadis partis septentrionalis par. Brändö et Kumlinge: Bergr. — **Ab.** (r): Zett. & Br.; p circa Aboam: Arrh., cfr Justander; Pargas (rr) ex. gr. in insulis in Gullkronefjärd: Adl.; Pargas p — st fq: Arrh. Ann.; Bromarf Bredvik, Kansjärvi, Finby Pettu: Sand.; Uskela Karlberg: K. E. v. Bonsdorff!; p: Renv.; [Pojo] p: A. Nyl.; Lojo Heposaari, Hiitis: Hels.; r Pellonkylä: Sel.; Vihti (fq): Printz, cfr W. Nyl. p. 204; Vihti st fq: Flinck; [Vihti in parte austro-occidentali] (st r) in ripa sicca, arenosa ad Pääkslahti: V. E. Broth.; r Pusula prope Roso et Hiirlampi in vicinitate Akonpää Haijala: Weeks.; in par. Mietois et australi parte par. Mynämäki p, in media parte huius par. rr prope Mielismäki: Caj. Kasvist.; Nystad p: Hollm., spec. e Rauhaluoto!; [Nystad] Sorvako in Ykskoivu (Cajander) et Pietarkari: Söd. — **Nyl.** Ekenäs p, Dalsbruk st cp: Häyr.; Ingå Sångars et Hirfdal, Karis in ins. Strömsjö: His., spec. ex Ingå Fagervik!; Ingå Vesterkulla Orrholm: Brenn. växtf. p. 78; Esbo: Popp. p. 15; [Nurmijärvi] st r, saltem in parte australi parociae pc: Stenr.; p: W. Nyl. et Sæl. Ö. Nyl.; Helsingfors Rönnskär: G. Sucksdorff!; Helsingfors Humleviken, Borgå in insula maritima Sandön cp: Sæl. ann.; Hogland (!) r in declivi montis Haukkavuori [»Havukkavuori»]: E. Nyl. Ber.!; [Hogland] r in montibus et lapidosis: Brenn., spec. e Maahällinlahti!; Åstr. & H. non comm. — **Ka.** st r: Blom, spec. e Säkjärvi Alahämes!; p in partibus interioribus, in vicinitate fluvii Vuoksi non adnotatum, sed minime desit: Lindén, spec. e Kirvu Tietävälä! — **Ik.** p: Malmb., spec. e Käkisalmi!, vide etiam Liro Ured. p. 560; [inprimis in aliis partibus territorii: Meinsh. p. 68].

Sat. (p): Malmgr.; Euraâminne: Simming!; Björneborg: A. N. Nordblad in herb. lyc. n., cfr Häyr. Björneb.; [in viciniis opp Björneborg] Pihlava 1906 (Bertel Norén ex Fontell), Råfsö

pe 1904 et 1906 (Printz): Häyr. Björneb., cfr l. c. p. 46; Birkkala inter Korvola et Nokia p: Hjelt!; Karkku Heinois: Printz comm.; Mouhijärvi Uotsalo (E. Wellenius): Well. — **T a.** Kangasala: J. E. Wegelius in herb. lyc. n.; [Kalvola] r prope stationem viae ferratae: Knabe Fört.; tantum ad [Luopiois] Kantola in betuleto: Leop.; (st fq): Asp. & Th. et Norrl. s. ö. Tav.; Bonsd. et Tikk. non comm.; Wainio Tav. or. vide sub **T b.** — **S a.** st r: Hult; Imatra, Utula, Narsakkala: Hult coll.; Villmanstrand (!) Parkkarila p: Sæl. ann., vide etiam infra. — **K l.** p (Backman): Norrl. Symb.; Parikkala p: Hann.; Valamo p: Sæl. ann., spec. leg. Malmberg!; Uukuniemi: Nikl.!; Impilaks p: Hjelt; in Fl. Kar. non comm. — **K ol.** tantum ad Mandroga lectum: Elfv.!; ad meridiem versus a Kalajoki: Caj.

T b. rr Korpilahti Vuurunvuori: Wainio Tav. or.!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135; Korpilahti Vaarovuori: Prim. p. 59 [verisimiliter idem locus atque superior]: — **S b.** Jorois Järvikylä: Lindb. comm. — **K b.** Liperi r Harjula: Eur. & H.!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135. — **K on.** in tota fere peninsula Sennoguba! et nonnullis insulis minoribus adiacentibus: Caj.

»In arvis et pratis prov. meridionalium et mediarum. Tavastkyrö»: Wirz. pl. off.; i Tavastkyrö funnen hvarken af Asp, Printz eller mig. Största delen af Finl.: Fries; kan ej anses riktigt. — **N y l.** Arten omnämnes bland dem, som under de senaste decennierna utrotats vid Helsingfors: Brenn. För. p. 134, jfr Brenner i Medd. XXXI p. 12. — **S a t.** Uppräknas bland sällsyntare arter såsom förekommande å fältbackar [i Ikalis]: Herlin p. 136. Måhända har uppgiften påverkats af Malmgren, se under **O a.** — **S a.** Finsk benämning på arten uppgifves från Kristiina [»Ristiina»] af A. J. Siltala i L. Y. 1907 p. 189. — **O a.** p: Malmgr.; då *H. quadrangulum* upptages just från Euraåminne, därifrån *H. perforatum* är insamlad, förefaller det som en förväxling skulle ägt rum mellan dessa arter. Frekvensen för *H. quadrangulum* är i hvarje händelse alltför låg både i **S a t.** och **O a.** Uppgiften om *H. perforatum* förefaller därför mindre sannolik, och dess frekvens är säkert alltför hög. Tilläggas bör, att Smith p. 223 för Liunés uppg. [Linné Iter lapp. p. 196 endast *Hypericum*] till denna art i st. f. till *H. quadrangulum*. — **O m.** Arten uppräknas bland dem, som ej gå till Gamla Karleby: Hellstr. p. 135. — **O k.** Ett stånd vid Paltamo prästgård: Jul. p. 291; ett uppenbart misstag i st. f. *H. quadrangulum*. »Melalahden kylässä Palt. (N. Karjalainen)»: r: Must.; sannolikt gäller härom detsamma. Brenn. Obs. anför uppgifterna med framhållande af deras opålitlighet.

Elatinaceae.

Elatine alsinastrum L.

In parte austro-occidentali (non autem in Alandia) raro—satis raro invenitur: ad septentrionem versus usque ad 61° 40' procedit, ad orientem versus apud nos non ultra 44° 25' long. visa est. His proximis annis frequentia diminuta est, vide Medd. XXVI p. 19.

Hab. Aboae in fossis argillaceis (Prof. D. Leche): Fl. Suec. p. 133; Kalm; inundata in fossis limosis Finl. austr. p: Prytz; in fossis circa Aboam et locis vicinis, unde iam Linnaeo innotuit: Spic. I p. 17 et 18; Fenn. mer. occ.: Nym. Consp. p. 123; tantum in **Ab.**, **Nyl.**, **Sat.** et **Ta.**, ubi sat multis locis lecta est: Schedae p. 89, vide etiam W. Nyl. Distr. p. 73, Led. I p. 421 et Lindb. Pfl. p. 15.

Ab. Kuppis (C. J. Arrh.), Pargas [A. Nordenskjöld!]: Zett. & Br.; »in fossis argillaceis derelictis extra portam Tavastensem» (Ann. ad Till.): Leche p. 11; Kuppis: G. Renvall in Lindb. herb.; »Kosackstallen» et »Majfältet» prope Åbo: C. J. Arrh. & [A.] Arrh.; »p (—st r)» in vicinitate oppidi Åbo: Arrh., cfr Justander, Herb. Mus. Fenn. II p. 135 et vide supra et infra; Åbo: [I. Ringbom!]; Åbo Hirvensalo: Elfving!; Merimasku: Karsten in dupl.!; Piikkis Radelma: Lindb. herb.; Sagu Paddais: A. Torckell in Häyr. herb.; Pemar: alumn. Armfelt in dupl.!; Pemar Vista: O. Brander!; Uskela Karlberg: K. E. v. Bonsdorff! et Nikl. in dupl.!; [Muurila] r: Renv.; Vihti (!) (»fq»): Printz, cfr W. Nyl. p. 210; [Vihti] st r Härköilä in fossis argillaceis prope viam ad praediolum Suomi, Ridal! in fossis ad argillam sumendam factis, Suksela in amne prope pontem, Suontaka in fossa [»dikespöl»] ad viam publicam, Olkkala: Flinck, spec. alterum adscriptum »Torhola kovägen»!; Vihti prope pagum ad templum in fossa ab Hangassuo fluente: Wecks. muist.; Vihti (r) a. 1903 in ripa limosa annis Suksela, sed posthac non ibidem reperta: V. E. Broth.; [Mynämäki et Karjala] Lemmi in amne Laajoki a Salavais usque ad Juva p cp, Mietois st r in compluribus fossis argillaceis

ad Kaulakko et Tervois, minima quamvis ep et floribus et fructibus ad Kalela et Lemmi prope Valkamajärvi!, etiam in Laajoki Ruuti! prope »Forsströmin torppaa»: Caj. Kasvist., quem l. inspicias; [Nystad] 3 spec. a. 1895 in fossis Sorvakko contra Madonmaa: Söd.!; Somero Åvik in fossis laterariorum, frequentia immo minuta: Gadol., cfr Medd. XXVI p. 19. — Nyl. Sjundeå ad viam magnam (W. Myrberg): His., qui tamen spec. non vidit, vide etiam infra; Sjundeå: af Hällström!; Sjundeå Myrans (!), Helsinge Bäckby (Ilmoni): Sæl. ann.; [Helsinge] r in fossis agri ad Åggelby: W. Nyl. p. 210; Thusby prope Träskända olim st fq, nunc autem exstincta: Åstr. & H. comm.; Thusby Mariefors: Sæl. ann.; Thusby Träskända: V. Örn in herb. lyc. n.; Askola Grefvas: Sælan in dupl.!; in fossis argillaceis ad Askola Hofvarböle ep: Sæl. herb.; p ex. gr. in Mörskom!, Artsjö!, Lappträsk, Perno! et in parte septentrionali par. Strömfors et Pyttis: Sæl. Ö. Nyl.; sacell. Liljendal: Sæl. & Str.; Perno Sarflaks ad laterariam in fossis argillaceis in aqua etiam ad »Östra storängen»: Gadol., cfr W. Nyl.; Perno Sarflaks in fossa argillacea ad viam versus Lappnor: G. Sucksdorff!; Lovisa complur. loc.: Arrh., vide etiam Fl. Ingr. p. 198.

Sat. r Euraåminne, Mouhijärvi: Malmgr., spec. ex Euraåminne Lapinkylä leg. Simming!; Huittinen: Car. p. 24 et Lydén; Humppila ad septentrionem versus a praedio sacerdotis: Laurén!; olim st r Tyrvää prope templum et haud procul ad Svenni, Karkku in amni Kärppälä, ad Koljas!, Kiurala, prope Huita et Sarkola ad Kalmasaari (1896 Heikki Forsström), in plurimis saltem locis iam multos ante annos exstincta, vide Medd. XXVI p. 19 et infra, Vesilahti Mantere Laurila et Marttila ad lacum Mantere (W. Wegelius): Hjelt, spec. in Pl. Finl. exs. N:o 289 lectum est Karkku ad Koljas; Karkku in pago Koivu saltem 1897 et 1898, prope Kärppälä ep 1898: Well. comm.; Kyrö: Asp et Wirz. M. S. — **Ta.** Tammela Forssa: W. Westerlund in Häyr. herb.; Sääksmäki r Pietilä: Tikk.; Sääksmäki Valkeakoski: Kihlm. herb. et O. Collin!; Hauho: Herk.; [circa Tavastehus] p ex. gr. in sacell. Tyrvântö, ad Hätilä etc.: Asp. & Th.; Tyrvântö in rivulo ad meridiem versus a praedio Tykölä pe: Zidb.; Tavastehus ad viam versus pag. Idenpää: O. Ticcander!; Janakkala

Turenki: Leop. ann.; rr [Asikkala] Kaitas (!) ad ripam Kaidan-kärki: Norrl. s. ö. Tav.!; Sysmä Suopelto et prope Lopperi (K. W. Renqvist!): Unon., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135. — **Sa.** Valkiala r prope templum: Hult Fört., cfr Alc. III et Herb. Mus. Fenn. II p. 135.

Största delen af Finl.: Fries; uppg. är uppenbarligen oriktig, jfr redan W. Nyl. Till. p. 302. — **Ab.** »Kaaris (Myrberg)»: W. Nyl. p. 35 not.; då His. citerar Myrberg för Sjundeå, så förefaller det möjligt, att något misstag blifvit begånget. Sel. omnämner ej arten. Arten upptages bl. a. från Pargas och Kuustö, liksom **Sat.** Yläne: Wirz. ann.

I Medd. XXVI p. 19 har jag anfört såväl egna som Arrhenii och Gadolins observationer i afseende å artens minskning; här kan tilläggas, att jag vid Tyrvis kyrka såg arten senast 1893, men 1896 och senare har den varit försvunnen. Dessutom bör i detta afseende framhållas V. E. Brotheri uppg. från **Ab.** Vihti och Åströms uppgift från Thusby (se under **Nyl.**) Till kontroll af artens förekomst i trakten närmast Åbo må tilläggas, att den 1886 antecknats vid det s. k. »Kobetet»: E. Reuter.

Elatine triandra Schkuhr.

In Fennia australi et media plerumque raro, multis quidem plagis passim, aliis autem prorsus non invenitur; ad septentrionem versus etiam ad 68° adnotata est.

In ripis limosis urbis Torneå et ad ostium fluminis Uloënsis ad insulam Hietasaari cum [*E.*] *hydropipere*: Spic. I p. 18; Fenn. bor. (or.): Fries; Fenn. mer. med.: Nym. Suppl. p. 70, vide etiam Trautv. Incr. p. 134.

Ab. ad stagnum Littois (C. J. Arrh.): Zett. & Br.; S:t Karins Aurajoki ad catarrhactam Hallis: Arrh.; Pargas Mustfinnträsk: C. J. Arrh.; Sagu! et Uskela!: Nikl.; Pojo Åminne: His.; p: Sel.; Lojo Pullis: Tikkanen & Hult herb.; Lojo compluribus locis ad lacum Lojo: Lindb. comm.; Nummi in lacu Valkerby: E. af Hällström in Häyr. herb.; Vihti (p) ex. gr. ad ripam ins. Irjalansaari: Printz, cfr W. Nyl. p. 204; [Vihti] st r Enäjärvi ad Kuikku, Oravalampi!, ambobus locis et in aqua et in ripa, Kukkajärvi, Irjala: Flinck, quem l. inspicias; st r Pyhäjärvi in ostio rivi Haavisto! et infra Vattola: Wecks., vide infra; [Mynämäki] st r in lacu Kivijärvi p fundo vadoso, arenoso, Mietois st fq in amne Mynäjoki a Kaski usque ad mare, in

ripa [»vesiäyräillä»] hic illic cp: Caj. Kasvist. — **Nyl.** Fagervik ad Finpada et Kafvelbrokärret: His., spec. e Labbobäck!; rr in lacu Nurmijärvi unico loco in ripa australi cp fundo arenoso in aqua 1—6 dm alta: Stenr., cfr Stenr. Thierl. p. 28 et 29; rarius cum *E. hydropipere*, quae frequentior est in amne Helsinge: W. Nyl. p. 210!; Askola in amne Illby-å: Sæl. herb.; p: Sæl. Ö. Nyl., spec. e Lappträsk! — **Ka.** in ripa inundata fluvii Vuoksi in par. Antrea in vicinitate templi (Sælan): Lindén p. 151 not; Jääski in ripa lacus Jääskjärvi: H. Buch!; Vainikka: Nerv.! — **Ik.** r: Malmb.; Uusikirkko [»Nykyrka»] Halolanjärvi!, Pyhäjärvi in ripa argillacea ad lacum Kahvenitsa! et compluribus aliis locis: Lindb. comm.; [rr et tantum ad Schlüsselburg in flumine Neva, ad Lachta . . . sed plerumque cp: Meinsh. p. 67, cfr Schmalh. p. 107].

Sat. r: Malmgr.; Björneborg in ostio amnis Kumo elf: Häyr., vide infra; Hvittisbofjärd st r Stengård: Häyr. Björneb., cfr l. c. p. 25 et 43; st r, frequentia his annis diminuta: Hjelt. spec. e Karkku!; Hämeenkyrö in ripa Enonselkä ad Kalkunmäki: Printz!; Ruovesi: Simming! — **Ta.** [Kalvola] Ojajärvi et Muulijärvi interdum cp: Borg p. 444 et 445; haud infrequens cum superiore [*E. hydropipere*]: Leop., spec. e Luopiois!; ad ripas lacuum Vesijärvi et Päijäne [= ut superior, *E. hydropiper*]: Norrl. s. ö. Tav.; p: Bonsd.; st fq in ripis argillaceis lacus Längelmävesi multis locis [»jotenkin yleinen»] interdum cp, etiam in amne supra Vilkkilä: Borg Tiet.; Jämsä: Nikl.!; Kuorevesi Maitovalkama et Keuruu Mänttä: Sæl. herb.; Päijäne complur. loc.: Wainio Tav. or. — **Sa.** p [in Savonia]: E. Nyl. & Chyd.; Nyslott: Hasselbl. — **Kl.** Uukuniemi (Nikl.): Fl. Kar. p. 189; Impilaks ad intimum sinum eiusdem nominis: Hjelt Ant. p. 66! — **Kol.** nondum adnotata.

Oa. nondum adnotata. — **Tb.** st r Jyväskylä (!) Palokkajärvi, Pihtipudas Kärvasjärvi!: Broth., vide etiam sub **Ta.** — **Sb.** p: Mela; Jorois Frugård: Lindb. herb.; Varkaus Tyyskiniemi: Hasselbl.!; Nilsjä: E. Nylander! — **Kb.** Juuka in lacu Vuokkojärvi: Sæl. herb.; r in ripa lacus Pielisjärvi ad oppidulum Nurmes: Wainio Kasv.! — **Kon.** Saoneshje ad Velikaja-guba: Norrl. On.!, cfr Günth. p. 35.

O m. semel lecta ad Gamla Karleby Yxpila: Hellstr.; r Alajärvi Iirujärvi! in sinu ad septentr.-orientem versus, Lap-pajärvi Rapalahti ad pagum prope templum [spec. ad f. *callitrichoidem* pertinet], Evijärvi in amne Esse ad ostium rivi Riitojanpuro! et ad Hanhikoski, verisimiliter frequentior: A. L. Backm. Fl., cfr l. c. p. 136. — **O k.** nondum adnotata. — **K p.** in ripa australi lacus Jyskjärvi et Lukkasenlampi!, Kemi in litore septentrionali sinus Kemi circa 3 km extra oppidum denique in ripa argillacea in ostio fluminis Vigjoki: Bergr. Ant.

O b. Uleå: Eberhardt!; Uleåborg Hietasaari pcc: Leiv. Oul. p. 40, cfr Spic. (supra); spec. parva incerta inter plantas aqua-ticas (Oulunsalo), in par. Oulu visa est: Leiv. Veg. p. 200 [ad eundem locum atque superior spectat]!; Kemi rr Lassila in ripa Pörhölänpudas: Rantaniemi, vide etiam Keckm.; Torneå: Lilj. p. 188; r Torneå (Hartm.): O. R. Fries p. 161, cfr Spic. et Brenn. Obs., ubi rr inveniri indicatur; in ripa fluminis Tornio ad oppidum Torneå: Sæl. ann., vide etiam supra.

L k. in vicinitate Muonio: Norrl. Lappm. p. 268, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135.

Angående förekomsten i **A b.** Pyhäjärvi nämnes: »Kasvoi runsaim-min vähän yläpuolella veden rajaa, jotavastoin seuraava [*E. hydropter*] tavattiin ainoastaan veden alaisena»: Weeks. — **S a t.** Angående före-komsten i n. v. delen nämnes åter: »[Björneborg i Kumo elfs] delta och mynningsvik; frekvensen kan ej uppgifvas med säkerhet (troligen p—st fq). På ytterst grundt vatten, helst på lerhaltig sand, äfven på småstenig botten»: Häyr. Björneb.

Tilläggas må, att artens nordgräns i Sverige uppgifves vara Kalix—Haaparanta: Birg. p. 82.

Se äfven under *E. hydropter*.

Elatine triandra f. callitrichoides W. Nyl.

Cum forma typica, quantum nunc scimus, raro sub aqua submersa invenitur.

Fenn.: Nym. Consp. p. 124 nomine * *E. callitrichoides* Rupr., vide etiam Trautv. Incr. p. 133 et 134—135.

A b. Lojo prope pontonem Hiitis: Lindberg!; Nummi [»Nummis»] in lacu Valkerby: E. af Hällström!; Vihti ad Kourla [»Kourula»] una cum *Chara gracili*: W. Nyl. p. 210!, ubi pri-

num describitur, cfr l. c. p. 204 et Herb. Mus. Fenn. p. 44 not., ubi etiam describitur; [Vihti] r in fossis argillaceis in via vacuarum interdum inundata ad pag. Hulttila! et ad Poikkipuoli: Flinck. — **Ny 1.** Borgå in sinu amnis Borgåensis »Maren»: Sælan!. Lindb. comm. et Arrh.; Artjärvi: Sælan & Strömborg! — **K a.** Vainikka (Nerv.): Malmb. — **I k.** Koivisto [»Björkö»] in flumine Humaljoki iuxta oram submersa: Lindberg!; [in aqua stagnante . . . pr. Lempaala [»Lembalowa»] cpp et submersum: Fl. Ingr. p. 197 nomine *Alsinastrum callitrichoides* (W. Nyl.) Rupr.; in lacu Saoserskij prope Koporja: Schmalh. p. 56 ut sequens nomine *E. callitrichoides* Rupr.; rarior: Meinsh. p. 67, quem l. inspicias].

T a. Sysmä [veris. ad praedium sacerdotis]: K. [V.] Renvist!; Längelmäki in stagno Majavajärvi: E. af Hällström!: Längelmäki in sinu Hiukko in fundo: Borg! — **S a.** Villmanstrand: Simming!

O m. Lappajärvi Rapalahti in pago ad templum: A. L. Backman!, cfr Mela Kasv. V.

Formen upptages i Herb. Mus. Fenn. II p. 64, liksom Mela Kasv. V från **S b.**; bör vara **S a.**

Såsom af det ofvanstående framgår, upptages denna form som art af Meinsh. och som underart af Nym. Consp., hvaremot densamma i Mela Kasv. V betecknas såsom en mindre formförändring [»mf»]. Lindberg framhåller, att berörda form är ingenting annat än vattenformen af *E. triandra*: Lindb. comm.

Elatine hydropiper L.

In Fennia australi et media plerumque passim invenitur. multis autem plagis rara aut prorsus neglecta est; ad septentrionem versus rarescit, sed usque ad 67° 12' procedit.

Kalm; sub aqua ad ripas lacuum et fluviorum p: Prytz; Scand.: Nym. Consp. p. 123; Fenn. mer., med. et Ostrob. . . . in Lapp. plur. deest: Nym. Suppl. p. 70, vide etiam Spic. I p. 18 et Led. I p. 421.

A 1. r: Bergstr.; r Eckerö, Finström: Bergstr. Beskr. — **A b.** [Muurila] cp in ripa septentrionali lacus Ylijärvi: Renv.; r Kattelus ad Kotojärvi: Sel.; Lojo Vohls et Kihilä: Tikkanen &

Hult herb.; Vihti [!] (st fq): Printz, cfr W. Nyl. p. 204; [Vihti] p in ripis limosis Enäjärvi ad Kuikku, Hiidenvesi ex. gr. ad Oravala (cp)! et Tarttila, Irjala, in insula Kinava, Niuhalala etc., etiam f. *orthosperma*: Flinck; st r: Weeks., spec. e Pyhäjärvi Nyhkälä!, vide infra; Karjala r nonnulla spec. in ripa orientali lacus Lahlamenjärvi: Caj. Kasvist.; Nystad p: Hollm.; [Nystad] in ripa australi lacus Ruokolanjärvi: Söd. — **Ny1.** Ekenäs: A. Brotherus in herb. lyc. n.; Fagervik ad Finpada: His., spec. e sinu »Backa viken»!; Kyrkslätt in lacu Hvitträsk: Sæl. herb.; st r in amne Helsingae: W. Nyl.; Thusby: Astr. & H.; p tamen rarior quam *E. triandra*: Sæl. Ö. Nyl.; Borga st cp in sinu amnis Borgå-å, qui dicitur »Maren»!, Askola in amne Illby-å cum *E. triandra*: Sæl. herb.; Borgå Maren etiam: Lindb. herb.; Tytärsaari: Brenner!, spec., ut olim adnotavi, nomine *Glauc. r maritima* f. *minima*. — **K a.** st r Kirvu in vicinitate templi, Torajärvi et Kirvunjärvi, Jääski Jääskjärvi! [spec. partem maximam ad var. *orthospermam* pertinent] in ripis lacuum limosis saepe cum *Subularia aquatica*, etiam in ripa inundata fluvii Vuoksi in vicinitate templi par. Antrea [cum *E. triandra*] (Sælan): Lindén; Vainikka: Nerv.! — **I k.** p: Malmb.; Koivisto: E. Nylander!; Sakkola: Nikl.!; etiam Lindb. complura spec. legit; [pr. Lempaala [»Lembalowa»]: Fl. Ingr. p. 196 nomine *Alsinastrum gyrospermum* (Düb.); spec. huius generis (frequentissime) in aquis in vicinitate proxima S:t Petersburg inprimis in ostio fluminis Neva: Meinsh. p. 66 nomine *E. gyrosperma* Düb.].

S a t. p: Malmgr. et Hjelt!; [Björneborg in ostio fluminis Kumo] p — st fq et pc — cpp, plerumque st cp — cp: Häyr. Björneb., vide infra et cfr l. c. p. 25 et 43 et Häyr. und. p. 27 B. — **T a.** secundum ripas lacuum fq: Leop.; st fq: Asp. & Th.; ad ripas lacuum Vesijärvi et Päijäne: Norrl. s. ö. Tav.; Padasjoki (Norrlin): Wainio ann.; Längelmäki in lacu Längelmävesi p: Sæl. ann. et Fört.!; p — st fq in ripas lacus Längelmävesi haud tam fq quam superior [*E. triandra*]: Borg Tiet., spec. e Hiukonlahti!; p: Bonsd.; Päijäne complur. loc.: Wainio Tav. or. — **S a.** Villnaustrand in ripa lacus Saimaa st cp: Sæl. ann.!; Lappvesi: Simming!; Nyslott: O. Carlenius! — **K l.** p: Fl. Kar.; Hiitola Veijalanjärvi: Lindén; Parikkala r in limo ad lacum Pieni

Rautjärvi: Hann.; Uukuniemi Kirkkolampi: Nikl.!; st r Suis-tamo! prope templum: Hjelt. — Kol. in Svir ad Sermaks lecta: Elfv.!; in flumine Svir a Nikola fere ad lacum Onega, etiam in Soutujärvi: Caj.

O a. p: Malmgr.; (p) ad oram: Laur. Växtf. — **T b.** Jy-väsjärvi: Wainio Tav. or.; Broth. non comm. — **S b.** Leppä-virta (fq) in ripis et ad aquas: Enw.; Jorois Frugård: Lindb. herb.; p: Mela; Kuopio: E. Nylander!; Iisalmi (fq): M. & J. Sahlb. — **K b.** Juuka in lacu Vuokkojärvi cum *E. triandra*: Sæl. herb.; Lieksa ad pag. eiusdem nominis et ad Nevala, Nurmes in ripis lacus Pielisjärvi ad oppidulum, Repola ad Kolvas-järvi: Wainio Kasv. — **Kon.** (*gyrospermum* Düb) r Vornova (Simming!), Saoneshje ad Velikaja-guba!: Norrl. On., cfr Günth. p. 35; Sennoguba unico loco, Suoju secundum fluvium: Caj.

O m (fq): Hellstr.!; (r) Alajärvi Iirujärvi! in sinu septentr.-orientali [= cum superiore], Lappajärvi prope templum in Rapa-lahti! et [in lacu Lappajärvi in ripa septentr. occidentali] insulae Kärnä! in sinu inter Kanta et Ahvenniemi, verisimiliter frequentior: A. L. Backm. Fl.; Tenn. non comm. — **O k.** non-dum adnotata. — **Kp.** Kostamus ad Luvajärvi: Wainio Kasv. [spec. ad f. *orthospermam!* pert.]; in parte australi ad Ehätys-niemi ex obliquo pag Suondali oppositum, Kellovaara ad pag. Tshirkkakemi! in ripa vadosa et Urajärvi, Jyskjärvi Suopais-salmi, in reg. maritima Soroka in ripa argillacea prope serratrinam cum *E. triandra*, Kemi in ripa australi sinus circ. 3,5 km ab oppido, Onda ad »Harjunsasjna» [?] in ripa arenosa: Bergr. Ant.

O b. Uleåborg: W. Nylander!; r Kemi etiam Torvinen, Simo! etiam in litore maris ad Ruikka, li Maakrunni! in litore maris, Uleåborg etiam ad Mustasalmi, Liminka! in litore maris ad praedium sacerdotis: Brenn. Obs., ubi sequentes enumerantur, cfr etiam Leiv. Veg. p. 200; st r, lecta in ripis fluvii Simo prope Ylikärppä cp, ad Hosio r, verisimiliter compluribus locis, quamvis neglecta: Keckm., cfr l. c. p. 16; Kemi rr Lassila in ripa Pörhölänpudas: Rantaniemi; »ad Tornoam repperi»: Wahl-enb. p. 101, cfr O. R. Fries p. 161 et vide Spic.; rr Ylitornio [»Öfvertorneå»] in ripa lacus Portimojärvi prope serratrinam:

Hjelt & H., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135. — **Kuus.** et Kk. nondum adnotata est.

Lk. in lacu Kemijärvi ad pagum eiusdem nominis, in flumine Kitinen ad Kairala (67° 12') in Sodankylä, locis argillaceis obvia: Wainio Not., cfr l. c. p. 31.

Lim. Hirvasjärvi prope pagum magnum in fundo arenoso: Axelson & Borg!, cfr Medd. XXIX p. 38.

Största delen af Finl. och Lappl.: Fries; arten förekommer endast i allra sydligaste delen af Finska lappmarken, jfr Nym. Suppl. p. 70. — **Ob.** Uleå (Eberhardt): Brenn. Obs.; exemplaret hör dock till *E. triandra*.

Ab. Angående förekomsten i Pyhäjärvi och Pusula skrives: »Sammoilla kasvupaikoilla samalla leviämällä kuin edellinen [*E. triandra*]. Kasvoi aina paljoa harvemmassa edellistä»: Wecks., jfr under *E. triandra*. I **Sat.** och **Ta.**, där jag sett bägge arterna, har i allmänhet *E. hydropiper* varit allmänare och ymnigare än *E. triandra*. Se dock å andra sidan uppg. i Sæl. Ö. Nyl. och Borg Tiet. — **Sat.** Angående förekomsten i n. v. delen af provinsen nämnes: [Björneborg i Kumo elfs] delta och mynningsvik p-st fq. Unga tillandningar, ytterst grundt vatten, helst på lerhaltig sand, äfven bland småsten. Ofta jämte föregående [*E. triandra*] Häyr. Björneb. — **Ta!** se under *E. triandra*.

Kton. [Povjenets] sjön Tikschejärvi i närheten af byn Stora Tikscha: Ispol. p. 60 i öfvers.

Arten uppräknas bland dem, som i Sverige hafva sin nordgräns vid Neder-Kalix — Haaparanta: Birg. p. 82.

Elatine hydropiper f. orthosperma (v. Düb.)

Cum f. typica, quantum nunc scimus, rarior invenitur.

Ab. Uskela Karlberg: K. E. v. Bonsdorff!; Lojo compluribus locis ad lacum »Lojo sjö»: Lindb. comm., spec. e Lojo Hiitis leg. S. O. Lindberg!; Pyhäjärvi ad ripam amnis: Wecksell!, vide etiam sub f. typica. — **Nyl.** Artsjö: Sælan & Strömborg! — **Ka.** Fredrikshamn [inter typum]: W. Nylander!; Jääski Jääskjärvi cum f. typica: Lindén!, vide supra. — **Ik.** Valkjärvi Saarijärvi: Lindberg!; [cum superiore, sed minore frequentia: Meinsh. p. 67 nomine *E. orthosperma* Düb.].

Sat. Karkku Koskis in ripa lacus Riippilä: Hjelt. — **Ta.** Asikkala: Nikl.! — **Kl.** Uukuniemi Kirkkolampi: Nikl.!; Sortavala [inter typum]: W. Nylander!; Joensuu: J. J. Chydenius! (in Herb. Mus. Fenn. II p. 64, cfr Mela Kasv. V etc., ad **Kb.**

refertur, sed locum in par. Sortavala ad ostium amnis Jänisjoki inveniri credo].

T b. Jyväskylä ad ripam lacus Leppävesi: Lindroth!

Kp. [Kostamus] Luvajärvi: Wainio!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135; in lacu Jyskjärvi prope pagum! in ripa et Lukkasenlampi, Kemi ad Usmana in litore australi sinus Kemi: Bergr. Ant.

O a. Jurva: Malmgr.!, jfr Herb. Mus. Fenn. II p. 64 etc.; exemplaret föres dock numera till hufvudformen.

Sannolikt är, att denna form finnes flerstädes, ehuru den tills vidare blifvit förbisedd.

Malvaceae.

Malva borealis Wallm.

In Fennia maxime australi satis raro — passim invenitur; supra 61° 40' vix nisi in saburra etc. saltem in parte occidentali occurrit; in Fennia orientali etiam ad 62° 35' lecta est.

Till.; Kalm¹⁾; in cultis et ad domos (fq): Prytz¹⁾; ad vias et in ruderalis Alandiae, regionis circa Aboam, Nylandiae et Careliae meridionalis: Wirz. pl. off.¹⁾; maxima pars Fenn.: Fries [spontanea non tantum procedit]; Scand. exc. bor., Fenn.: Nym. Consp. p. 130; Fenn. in sola mer. adest: Nym. Suppl. p. 73, vide etiam Led. I p. 436.

A 1. p in media parte Alandiae orientalis [»Bm.»]: Bergstr.; Geta Pansarnäs: [P. F.] Molander & [O.] Hoffström!; Jomala Önningby, Finström Torrbolsta, Sund Kulla: Arrh. & K.; Eckerö Storby in ruderalis ad Kars: Lindberg!; Geta Östergeta: Hult herb.; Geta in pago Finnö: Ch. E. Boldt; Vårdö Vargata: Laur. Fört.; r Brändö in pag. Brändö, Kumlinge in pag. Kumlinge: Bergr., vide etiam sub **A b.** — **A b.** p: Zett. & Br.; Korpo: Bergstr. Beskr. et Å. G. H. in dupl.!, cfr Bergstr.; Jurmo: Bergr.

¹⁾ Nomine *M. rotundifolia* L.

[forsitan non sacell., sed pag. in **A 1.** par. Brändö]; Pargas p — st r: Arrh. Ann.; Töfsala: A. E. Jahnsson in herb. lyc. n.; Uskela Karlberg: K. E. v. Bonsdorff!; Uskela infra templum: E. G. Printz; [Muurila] rr Isontalo ad domos: Renv.; [Pojo] p: A. Nyl.; Bromarf Kivitok: Sand.; Lojo Vendelä: Lindb. comm.; Vihti r Vanhala Juotila in horto: Printz, vide infra; Mynämäki r annis diversis varia copia in horto aeditumi [»lukkanin puustellia«], saltem 40 annis in hoc loco fuit: Caj. Kasvist., quem l. inspicias. — **Ny 1.** Ekenäs: J. H. Törnégren in herb. lyc. n.; Ingå ad praedium sacerdotale et ad Fagervik!: His.; Esbo Finnå Rulludd: Kihlm. ann.; in urbe r: W. Nyl.; Helsingfors: Sievers in herb. lyc. n.; Helsingfors praedium Tali 1888: Lindb. comm.; Helsingfors Skatudden 1876: Sæl. ann.; ibidem 1888: Lindb. comm., vide etiam Brenn. För. p. 132; in plateis opp. Borgå: Sæl. Öfvers.; p in cultis ad oram maritimam: Sæl. Ö. Nyl., spec. e Strömfors Reimars!; Hogland Suurkylä: Brenner! nomine *M. rotundifolia*, spec. det. Sælan; Hogland Suurkylä fq ad vias 1898: Sælan!, cfr Medd. XXV p. (73 et) 76, vide etiam sub *M. neglecta*; Perno Lappnor: G. Sucksdorff! — **K a.** Virolahti in insula Pitkäpaasi in area graminosa spec. nonnulla: Sæl. herb.; r Jääski Ahola st ep in area: Lindén!; Viborg: Simming!, cfr Malmb. — **I k.** in oppido Käkisalmi et in par. Pyhäjärvi!: Malmb.; Sakkola: alumn. Savander in dupl.!; [in ruderatis et hortis haud infrequens: Meinsh. p. 69].

S a t. Tyrvää (Karsten): Malmgr.; Raumo: W. Wallenius!; Kjulo: E. Cedercreutz!; Björneborg: A. N. Nordblad in herb. lyc. n., cfr Häyr. Björneb. ¹⁾; r oppidum Björneborg (herb. alumn.): Häyr. Björneb. ¹⁾; Birkkala: Carls., vide iam Gadd Sat. p. 49 ¹⁾. — **T a.** Sääksmäki p: Kihlm., spec. report. M. Gadd!; r ad viam pagi in vicinitate templi par. Kalvola: Knabe För.; Hauho: Herk. ¹⁾ [forsitan confirmatione egeat]; [Tavastehus] (fq): Asp. & Th.; Lammi Ronni: Leopold!, cfr Diar. 7, XII, 1878. — **S a** nondum adnotata. — **K 1.** in urbibus usque ad Sortavala (!): Fl. Kar.; Kronoborg ad deversorium: Hjelt!, cfr Hjelt Ant.

¹⁾ Nomine *M. rotundifolia* L.

p. 65; [Sortavala] pag. Airanne in area: J. Cantell! ¹⁾ — Kol. Petrosavodsk (Günther!): Norrl. On.; locis graminosis circa Petrosavodsk: Günth. p. 35; etiam Caj. e Petrosavodsk comm.

Kon. Saoneshje Schungu: Poppius!, cfr Medd. XXIII p. 50.

Ang. Till. Icon. 129 se under *M. neglecta*. — **A b.** Flinck nämner, att han förgäfvets sökt arten i Vihti Vanhala Juotila trädgård; af E. G. Printz upptogs arten äfven från Juotila (beskr.): Flinck. Arten uppgifves vidare [Nystad] »Blasieholmankadulla ja Saunasillan tien kaupungin äärisessä päässä lähellä pakkahuonetta»: Söd., men denna uppg. hänför sig enligt mitt förmenande till en tillfällig förekomst å barlast. — **S a t.** Kyrö: Asp; uppg. bör bekräftas. — **O a.** Gamla Wasa: Strömb., Alc. och Laur. Växtf.: Wasa på barlast: O. Hallstén!; [Wasa ångkvarn] 1881–84, 87, ibland g. allm.: Laurén i Medd. XXII p. 39; [Wasa ångbåtsbrygga] enstaka: l. c. p. 41; Nya Wasa en gång på en gata: Hjelt. — Alla dessa uppgifter antyda en tillfällig förekomst, och äfven i Laur. Växtf. betecknas arten såsom tillfällig. Under de senaste åren har jag sett arten hvarken i Gamla eller Nya Wasa. Se f. ö. äfven under **O m.** — **S b.** Maaninka Kinnulanlahti: Kyyhkynen! Enl. bref af 5, X, 1909 är arten här tillfällig och inkommen med hafre: Kyyhk. litt. i öfvers. — **O m.** »primum in viciniis Gamla Karleby observare licet»: Hellstr. Distr. p. 12, jfr Alc.; tämmeligen mycket på barlast: Hellstr., jfr l. c. p. 136. Arten uppräknas af Malmgr. från **O a.**, hvilket sannolikt afser Hellströms äldsta uppg. — **O b.** Uleåborg på barlast: Houg. herb.; Uleåborg på barlast (Toppila?): Zidb., jfr Leiv. och Brenn. Obs.; [Uleåborg] »löytynyt useilta paikoin, vaan eri vuosina eri paikoin, palopaikoilla, kulkupaikoilla y. m. s. Luultavasti satunnainen»: Leiv. Putk.; flere somrar å rad observerad i Kemi stad på barlast: Keckm., jfr l. c. p. 17.

Nämnas kan måhända, att arten österut uppgifves ända till Arhangelsk i köksträdgårdar: Kusn. p. 108 i öfvers.

De äldre författarenas *M. rotundifolia* L. har jag utan tvekan fört till denna art, hvaremot Nyman, Bergstr. m. fl., hvilka upptaga *M. borealis* särskildt, med *M. rotundifolia* afse den art, som här kallas *M. neglecta* Wallr.

Malva neglecta Wallr. ²⁾

In parte maxime australi rarissime invenitur.

In taeniis ad Aboam lecta est a Keckman: W. Nyl. Distr.; Eur. plur. exc. Scand. bor. Fenn. . . . : Nym. Consp. p. 130 ¹⁾; adest Fenn., sed solum in max. mer. (Nyland. etc.): Nym Suppl.

¹⁾ Nomine *M. rotundifolia* (L.).

²⁾ *M. vulgaris* Fr. auct. nonnulli, etiam Herb. Mus. Fenn. II.

p. 73¹⁾, vide etiam DC. Prodr. I p. 433¹⁾ [superior non distincta].

A1. [Finström] Godby: Bergstr. Beskr. ¹⁾); Saltvik Haraldsby et Qvarnbo, Sund Tranvik: E. Erics. ¹⁾ [forsitan confirmatione egeat]. — **Ab.** Korpo: Bergstr. Beskr. ¹⁾, cfr Bergstr. ¹⁾); Katrinedal: C. J. Arrh.; Åbo Lill-Heikkilä: Printz in Häyr. herb., vide etiam supra. — **Ny1.** [Hogland] («fq») in viis in Suurkylä: Brenn. ¹⁾, vide infra. — **Ka.** in Viborg (Nerv.), ad Havis [veris. Haavis] (B. Alfthan!): Malmb. ¹⁾, vide etiam Herb. Mus. Fenn. II p. X.

Till Icon. 129 hör enl. Fries Öfvers. till *M. rotundifolia*; då arten betecknas såsom odlad, måste bestämningen anses osäker, för att icke säga osannolik. — I Mela Kasv. III upptages arten från flere provinser [»1-9, 14, 16.], men denna uppg. rättas i Mela Kasv. V. — **Ab.** [På barlastplatsen vid Åbo slott] »anträffades åren 1882 och 1883 i åtskilliga exemplar, men i år har blott ett enda blifvit iakttaget»: Sæl. Fröv.; Nystads kaj: Hollm. ¹⁾ — **Ny1.** Helsingfors Sörnäs på barlast 1879: Unonius!; iakttagen därstädes äfven 1884 o. 1886: Lindb. comm. Såsom framgår af det ofvanstående, hör ett af de exemplar, Brenner under namn af *M. rotundifolia* inlämnat från Hogland, till *M. borealis*. Ehuru andra individ tillhöra *M. neglecta*, kan emellertid Brenners frekvens icke betraktas såsom riktig. I detta afseende nämnes: »uppgifves orätt såsom allmänt växande på vägen i Suurkylä på Hogland. I dess ställe förekom *M. borealis* Wallm. ymnigt vid vägarna i nämnda by»: Sælan i Medd. XXV p. 74. I detta sammanhang må tilläggas, att jag sett exemplar af hvardera arten från Hogland i A. Westerlinds herbarium. — [**Ik.** »Bisher nur auf der Insel Gutujew, auf Schuttplätzen, am Ausflusse der Newa gefunden, ob unserer Flora angehörig, ist noch zu entscheiden»: Meinsh. p. 69¹⁾.] — **Sat.** Rr Råfsö 1896 (A. Pallin): Häyr. Björneb., jfr l. c. p. 52. — **Ob.** Uleåborg sundet 1883: S. W. Liljebloom!, tydl. på barlast; Uleåborg Toppila 1886: Zidb., jfr Brenn. Obs.

Angående nomenklaturen se under *M. borealis*.

Malva silvestris L.

In hortis colitur, unde raro disseminatur: etiam in saburra interdum occurrit.

»Eur. omn. exc. Scand. bor. Fenn. . . .»: Nym. Consp. p. 129; arten upptages äfven i florum etc. — **A1.** Odlad i Geta och Finström: Elfv. Ant. p. 34. — **Ab.** Barlast i Åbo hamn: Tallgr. p. 97; »löytyy usein istutettuna ja metsistyy (usein)»: Caj. Kasvist.; Nystad Villisalo: Hollmén!

¹⁾ Nomine *M. rotundifolia* (L.).

[antagligen ursprungligen förvildad], jfr Alc. IV under **S a t.**; [Nystad] v. 1893 yksi kappale erään talon pihalla, jossa sitä ei viljelty, ja v. 1894 kaksi kappaletta Prännimäessä»: Söd. — **N y l.** Hangö [på barlast?] 1886: K. R. Böcker!; Esbo: Popp. p. 14 [otvifvelaktigt odlad]; Helsingfors förvildad på gamla lutherska begravningsplatsen 1875 och 1878: Sæl. ann., jfr Alc. IV. — **K a.** Vehkalahti [»Vekkelaks»] på barlastplats: A. Westerland herb. — [**I k.** »nicht bei uns einheimisch»: Meinsh. p. 69.] — **S a t.** rr Råfsö 1900 (H. Grönlund) och d. 20 juli 1906 (Ingrid Larsson genom Fontell): Häyr. Björneb., jfr l. c. p. 52. — **O b.** Uleåborg 1869: Malmberg!; Uleåborg Sundet 1883: S. W. Liljebloom!, jfr Alc. III, Leiv. och Brenn. Obs.; några exemplar i Kemi stad på barlast 1892, äfven tidigare antecknad därifrån: Keckm. Tilläggas må, att en *Malva*, möjl. denna art, iaktogs i **O b.** Uleåborg Toppila på barlast 1881, 1885 o. 1886 i få ex., men alltför ung för att kunna säkert bestämmas: Zidb.

M. alvea L. »Eur. plur. exc. . . . Fenn.»: Nym. Consp. p. 129; odl. och någon gång förvildad: Alc. IV. — **A l.** Jomala »Kirchhof» [säkert odlad]: Lindr. Verz. p. 19. — **A b.** Lojo odlad eller förvildad i trädgård vid Hiitis bro: Brenner! — **N y l.** Sibbo Östersundom vid kanten af en skogbeväxt backsluttning sannolikt förvildad 1885 [tagen af en skolelev]: O. Collin i dupl., jfr Mela Kasv. V.

M. moschata L. **N y l.** Borgå tillfällig i trädgården på Stor-Kroksnäs 1885: Sæl. herb. — **I k.** Sakkola Hofläger: Lindb. comm. — I Mela Kasv. V uppräknas arten såsom tillfällig från **A b.** och **I k.**, jfr äfven Alc. IV.

Såsom känt höra flere arter af denna familj till de vanligaste trädgårdsväxterna. I Mela Kasv. V upptagas, utom de nyssnämnda, 6 odlade arter, och ännu ett par kunde sannolikt tilläggas. Dessa 6 arter äro följande.

Malva verticillata L. v. *crispa* (L.). I afseende å denna må nämnas, att redan Till. upptager *M. crispa*, men huruvida han afser samma form som den nyssnämnda, måste lämnas ofgjordt. — **N y l.** Helsingfors tillfällig i trädgården å Villa Arkadia 1898: Sæl. herb.; Sibbo »in vico Paipis ad praedium Kesis in horto (quasi spontanea)»: W. Wahlbeck! — **S a.** Puumala odlad i kyrkoby 1880: Sæl. herb.

En *Malope* upptages såsom odlad i trädgårdstäppor ännu i **O b.** Pudasjärvi: Elfv. Ant. p. 43 och **L i.** Toivoniemi på kalljord: Nördling p. 315. I Mela Kasv. upptages af detta släkte endast *M. trifida* Cav. såsom odlad, men i trädgårdskataloger uppräknas flere arter. Härom nämnes: *M. trifida* Cav. är den som allmännast odlas i trädgårdar, kallas af hortulaner *M. grandiflora*: Sæl. ann.

Af släktet *Althaea* upptages i Mela Kasv. *A. officinalis* L. och *A. rosea* (L.) Cav. Angående den senare säges: allmänt odl. i trädg.: Alc. III, jfr Brenn. Flor. — **A l.** odlad i Geta och Finström: Elfv. Ant. p. 34. Se

äfvén Medd. XXV p. 13 äfvensom Liro Ured. p. 278 o. 279. O. Hjelt Försök p. 212 tolkar 'Tillandz' *Althaea* såsom *A. officinalis*. Det må dock lämnas oafgjordt, hvilken art härmed afses Detsamma gäller måhända den *Althaea*, hvilken upptages från trädgårdar i s. v. Nyland: Efv. Ant. p. 38. Däremot kan tilläggas, att om *A. officinalis* nämnes: »Eur. omn. exc. . . . Scand. plur.; saepe etiam culta et spontanea facta»: Nym. Consp. p. 127.

Angående *Lavatera thuringiaca* L. har jag antecknat följ. Odlad som prydnadsväxt: Brenn. Flor. och Alc. III; »in Suec. med. . . . probab. ex antiqua cultura superstes et inquilina»: Nym. Suppl. p. 72. — **A1**. [Odlad i] Geta och Finström: Efv. Ant. p. 34. — **Ab**. Vihti Kourla (G. F. af Hällström): Moberg Klim. II p. 60 [antagligen odlad]. — **Nyl**. Odlad i det fria på Hogland: Sælan i Medd. XXV p. 81. — **Ik**. Käkisalmi förvildad nära en trädgård med *Dianthus barbatus*: Sælan I, jfr Mela Kasv. V; [»nicht bei uns einheimisch»: Meinsh. p. 69]. — **Sa**. Villmanstrand tillfällig i trädgården å Parkkarila 1885: Sæl. herb. — **K1**. Ruskiala i kalkbrotten! [troligen förvildad], jfr Mela Kasv. V. — **Kb**. odlad i Nurmes 1900: Sæl. ann. — **Ob**. Odlad i Muhos 1900: Sæl. ann.

En *Lavatera* upptages redan af Till. enl. O. Hjelt Försök p. 230, men det torde vara omöjligt att afgöra, om härmed afses denna eller möjl. följ. art. Detsamma gäller äfvén om den *Lavatera*, hvilken upptages såsom allm. odlad i blomstertäppor i **Ob**. Pudasjärvi: Efv. Ant. p. 43 och **Li**. Toivoniemi på kalljord: Nordling p. 315.

Lavatera trimestris L. upptages såsom allmänt odl. i trädgårdar: Ale. III, jfr Mela Kasv. etc.

Tiliaceae.

Tilia ulmifolia Scop.

In parte australi passim (— satis frequenter) saepe etiam ut arbor satis alta occurrit; parum supra 62° rarescere incipit, sed usque ad 63° 40' visa est, in plagis magis septentrionalibus nisi rarissime non floret et saepe fruticosa fit, ceterum cfr. descript. Sælani in Medd. V p. 241—245. His temporibus frequentia et copia in partibus inprimis septentrionalibus usque minuitur.

Till.; Kalm; st fq in silvis, epp in par. Padasjoki Tavastiae:

Hell. p. 12; in dumetis montosis st fq: Prytz; in pratis nemorosis Tavastiae, Alandiae, provinciarum austr. et mediarum, Norrmark: Wirz. pl. off., cfr Trautv. II p. 33; maxima pars Fenn.: Fries; Eur. plur. exc. . . . Scand. bor.: Nym. Consp. p. 131 nomine *T. parvifolia*, Ross. bor. or. etiam Fenn.: l. c. nomine * *T. septentrionalis*; Fenn. australis: Trautv. Incr. p. 142, cfr l. c. p. 140 et 142 variis nominibus; terminus polaris arboris . . . Fenn. hic in Ostrob. med. ponitur: Nym. Suppl. p. 73, vide etiam Gadd Underrätt. p. 5, Led. I p. 441, Ign. Geogr. p. 340, Köppen Verbr. I p. 20—22 et 25 et tabulam geographicam in l. c. II, Kihlman in L. Y. 1897 p. 48—50, Hult Vedv. p. 8—9, Hjelt Utbr. p. 148 [15—16], cum tabula geogr., Sallm. p. 2, Lindr. Bidr. p. 15—16, et inprimis *Kihlm. Nordgr.* [Medd. XXIII] p. 84—101, ubi p. 85—94 e 29 locis enumeratur.

A 1. (p): Bergstr.; frequentior in parte occidentali quam in parte orientali Alandiae: Bergstr. p. 6; complur. loc. [Finström] Bastö, [Hammarland] Skarpnätö etc.: Bergstr. Beskr.; Saltvik Toböle (poss. Hausen): Arrh. & K.; Kökar Idö Lindö arbores humiles: Arrh.! et Palmgren!; Hammarland Äppelö (Bergroth): Ch. E. Boldt, ceterum vide infra (p. 94). — **A b.** st fq: Zett. & Br.; Pargas (!) una cum *Quercu* maxima copia circa Muddais: Elmgr. p. 142; Pargas p: Arrh. Ann., spec. e Stortervo Lenholmen! circ. 18 m [»60 fot»] alt.; Sagu r: Cavander p. 14; Marttila [»St Mårtens socken»] saltem in saltu Rahkio: Elmgr. Beskr. p. 180; par. Eura in silva Kolva: Lindstr. p. 101; [Muurila] (rr) ad lacum »Itäinen Lampijärvi»: Renv. [errore typographico nomine *T. ulmistora*]; (p): Sel.; Lojo Storön Paavola: E. af Hällström in Häyr. herb.; Karislojo Karkali, Lojo Jalansaari et in parva insula prope Laxpojo: Lindb. comm.; Vihti p: Printz; [Vihti] p maximam partem fruticosa, sed etiam arbores circ. 7—8 m altae: Flinck, ubi e locis plus quam 10 enum., quem l. inspicias; etiam E. af Hällstr. et V. E. Broth. e par. Vihti enumerant; Pyhäjärvi et Pusula st fq, enum.: Wecks., vide infra; Mietois, Mynämäki et Karjala st r (interdum r, nonnullis plagis p): Caj. Kasvist., ubi e permultis locis (saltem 13) enumeratur, quem l. inspicias; A. Nyl. et Sand.

non comm. — **Nyl.** p in par. Ingå prope Fagervik in Stor-Bonäs et in taeniis Nötön, Elgö [»Elisjö»] etc., in par. Karis ad Snällböle (Grönkärr) et in taeniis prope Höstnäs: His., vide infra; Karis ad viam publicam prope fines par. Ingå: Brenn. växtf. p. 78; [Kyrkslätt] ad Korbärgen ad Humaljärvi, Peders etc., Övidskog: Rosb. Kyrksl. p. 109, cfr Brenner in Medd. XXIII p. 6—7 et vide infra; Kyrkslätt Hooxholmen et Granholmen ad Sperringssund et in insula Rilax: Brenn. l. c. p. 7; Kyrkslätt in luco ad praediolum Fiskartorpet ad sinum Esboviken ep, in insula lacus Hvitträsk epp: Sæl. herb.; Esbo Niemi Storängsbacken haud procul a finibus praedii Urberga et praedium Esbo: Gadol., cfr Popp. p. 15; [Nurmijärvi] (st fq): Stenr., cfr l. c. p. 13 et infra; [Helsinge] Nordsjö, Sibbo (Chydenius): Sæl. ann.; r Degerö: W. Nyl.; Thusby st fq: Åstr. & H.; p: Sæl. Ö. Nyl.; Borgå insula maritima Korssund 2 arbores excelsae: Sæl. herb.; [Hogland] frutescens in rupe in Haukkavuori: Schrenk p. 161; [Hogland] unicus frutex parvus in faucibus profundis supra »Suuren korkian lahti«!: Brenn. — **K a.** st r saepe arbores altiores, maximae circ. 15 cm [»1 kvarter«] in diam.: Blom et Blom in litt. 1878; st r in parte interiore, in vicinitate fluvii Vuoksi (fq), plerumque fruticosa, ut Antrea Kuparsaari et Pampas, Kirvu Sairala Tietävälä et Kuismala ad Viialampi, sed in vicinitate fluvii Vuoksi, ubi frequentior et copiosior provenit inprimis in insulis par. Räisälä, arbores 5--8 m altae haud rarae fuerunt: Lindén, cfr l. c. p. 125, Diar. 6, IV, 1889 et de magnitudine arborum vide infra. — **I k.** st fq: Malmb.; multa spec. in H. M. F.; [arboris forma deficere videtur: Meinsh. p. 69—70].

S a t. p usque ad Ruovesi: Malmgr.; Luvia Peränkylä ad fines par. Euraâminne prope viam publicam spec. unicum, duo fere [»ett par«] m altum, fruticosum, complura etiam spec. in silva vicina inveniri dicuntur (E. Hermonen): Häyr. Björneb.; p—st fq nonnumquam arbores humiliores, saepius autem frutices magni: Hjelt; [in partibus ad occidentem versus a Näsijärvi sitis], ut videtur, st fq: Sola p. 89; Ikalis r: Carlsson p. 4; [Jämijärvi] in summo iugo Soininharju: Herlin p. 148, cfr l. c. p. 131, 133, 149 et inprimis tabulam geographicam; Soininharju

nonnullae tiliae enum., rustici dicunt ibidem antea st cp fuisse: T. J. Blomqvist in Forstf. Medd. XXII p. 139, quem l. inspicias; Jämijärvi in parte austro-occidentali p: Herlin in litt., vide infra; Kuru: Furuhjelm! [var. *macrophylla*]; Kuru Niinimäki nunc maximam partem exstincta, prope Aureejärvi complur. locis velut in insula Majasaari frutices 2,5–3 m alti, Heinäaho et Jänisniemi, ad Uljas nunc exstincta: Kihlm. Nordgr. p. 85–87 quem l. inspicias, vide etiam supra et infra. — **T a.** Sääksmäki st fq: Tikk.; [Kalvola] haud infrequens: Knabe Fört., cfr Borg p. 438; st fq ad Haapamäki parvas silvas conficiens et arboris forma, eodem modo ad Kuohijoki et in saltu Suoniemi in Sahalahti, diam. media 10–15 cm [»4–6 tum«], in insulis in Kukkia spp, sed saepissime fruticis instar: Leop.; Tyrväntö fq: Pal. p. 7; (p): Asp. & Th.; st fq quamvis plerumque pc, in Padasjoki copiosior: Norrl. s. ö. Tav.; cp ex. gr. in promuntorio Papinsaari in Vesijärvi: Norrl. s. ö. Tav. p. 83; Padasjoki inter Verho et templum arbores magnae usque ad 250 cm in ambitu basali: Hult coll., vide etiam Hult tr. p. 194 et Hell. p. 12 [supra p. 82 impressum]; Längelmäki (p) (Grahm): Sæl. Fört.; Längelmäki ad Isolöytänejärvi prope Läkänen: Hult coll. et G. O. Timgren in litt.; Längelmäki st r Sinivuori in lucis et pratis silvaticis, ad clivum Hattis, in vicinitate Nihuanjärvi et ad ripas lacus Hirvijärvi in pratis silvaticis: Borg Tiet.; Juupa [»Juupajoki«] Kopsamo Kölli circ. 5 km a statione Korkeakoski nonnullae tiliae in vicinitate lac. Hirvijärvi inveniri dicuntur: A. M. Heikinheimo in L. Y. 1908 p. 130; Jämsä complur. locis (Forstm. Grönholm): Hult coll.; [par. Gustaf Adolf] (fq); Bonsd.; (st fq): Wainio Tav. or., vide etiam sub var. *obovata* Mela; plerumque fruticis instar non tam propter coelum asperum, sed quod priusquam ad arboris magnitudinem perveniat ad restes fabricandas caeditur: Wainio Tav. or. p. 6, vide ceterum infra. — **S a.** complur. loc. ex. gr. Taipalsaari!, Nyslott: E. Nyl. & Chyd. nomine *T. vulgaris*; Valkiala p arbores solitariae vetustae complur. loc. in betuletis ad Ruotsula, Kuusanlammi etc.: Hult Fört.: Villmanstrand Parkkarila in colle silvatico arbores perpaucae altitudinis mediocris, fructiferae, Taipalsaari in nemore fructifera: Sæl. herb.; [Ruokolaks (!)] p »in silvis quaedam Tiliae

species passim reperiri dicitur, nunquam florens»: Hult; et in Kytösaari et huic finitima insula Oritsaari arbores altae (v. Weymarn, Londén): Hult p. 133; cum arbores steriles in horto instituuntur, florent velut ad Rautio (v. Weymarn): Hult coll.: Ruokolaks ins. Kytösaari in nemore cp, arbores mediocres 1889: Sæl. herb. — **K**1. r usque ad Ladogam borealem: Fl. Kar.; st r in vicinitate lacus Ladoga ex. gr. Hiitola in vicinitate templi fruticosa: Lindén; Parikkala arbor sponte nata, multa metr. [»famnar»] alta: M. & J. Sahlberg!; Parikkala p: Hann., vide infra; Valamo locis nemorosis st cp, vere spontanea, 1881: Sæl. ann.; Uukuniemi: Nikl.!; p [in Sortavala (!) et Impilaks] (Backm.): Norrl. Symb.; Ruskiala p: Zill., vide infra; Pälkjärvi Korkianiemi cp, arbores sat altae, in vicina quoque insula Niinisaari dicitur esse, etiam ad Pirttiniemi!, Ruskiala Korpikallio circa 4 m [»14 fot»], Suistamo ad Suistamonjärvi: Hjelt Ant. p. 24, 26 et 27, cfr etiam l. c. p. 65 et vide Middend. p. 574. — **K**ol. st r—p »in reg. silv. et coll., ubi arbuscula in declivibus silvarum fertilibus, praesertim in vicinitate rivulorum crescunt, saepe singillatim, in luco prope Mjatusova arbores numerosas observavi (diam. bas. usque ad 0,3 m). Ad templum pagi Vosnessenje! arbores nonnullae, verisimiliter cultae, adsunt, quarum unius basis diam. 1,3 metr. est; altera harum ad f. *microphyllam* pertinet. In reg. aren. rr»: Elfv.; Solomeno (Simming!), Petrosavodsk!: Norrl. On.; Günth. et Caj. vide sub **K**on.

O a. p usque ad Jurva!: Malmgr.; Kristinestad Storå (A. Nyström): Strömb.; Jalasjärvi Anttila ad praediolum Jussila: Bäckman p. 271; Alavus Sydänmaa inter viam ferratam et lacum Kaarasjärvi a. 1888 arbor 4—5 m alta (M. E. Österman): Kihlm. Nordgr. p. 87; Kurikka prope fines par. Jurva ad Niinistöjärvi nonnullis locis, Ilmola prope fines par. Jurva ad Pässilänvuori Äijänpelto lucus satis magnus etiam arbores magnae usque ad 12—14 m, Niinimaa infra Sikavuori prope fines par. Laihela 2 arbores et frutices, denique Ilmola Santavuori (alumn. Jääskeläinen): R. Hammarström comm., cfr Hammarström in Geogr. F. T. 1902 p. 159, 160, quem l. inspicias, et effigiem (aut Medd. af Geogr. F. VI, Helsingfors 1903, p. 9) et Pohjan Poika 1905

N:o 2, ubi dicuntur arbores usque ad 15 m altae esse; Alavus Sydänmaa: Alc. IV; Laur. Växtf. omnino non comm., vide etiam Kihlm. Nordgr. p. 97. — **T b.** p—st r per totum territorium: Broth.; plerumque frutices circ. 2 m [»famns höga»] ad ripas rivulorum, arbores a me tantum in Tavastia maxime septentr. occ. [Pihtipudas] ad deversorium Aho! visae, erant 5—7 m [»3—4 famnar»] alt., sed gracillimae, adhuc locus Fenniae maxime septentrionalis, in finitima enim Ostrobothnia non esse dicitur¹⁾: Broth. p. 189, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135; Vuorisalo prope Jyväskylä nonnullae tiliae, fere ad praecipitem montem reptantes: Prim. p. 53, vide etiam Prim. p. 58; Keuruu Mäntänvuori in silva mixta frutex ulnaris (60—70 cm altit.), sterilis (1868): Sæl. ann. et herb., cfr Medd. V. p. 242; haec arbor, ut narrant rustici, r in paroecia [Pihlajavesi] occurrit, ad Kitunen in par. Virrat [»Virdois»] tilia visa est, cuius surculus e silva propinqua sumptus est: Norrl. n. v. Tav. p. 429; Kivi-järvi in pago Kinnula: Furuhjelm!, cfr Medd. V p. 242; Saari-järvi Pajumäki nunc exstincta, Viitasaari Lakomäki antea complur. locis nunc autem fere exstincta, Pilkkasuo frutices circ. 2 m alti, ad Pikku-Vuorijärvi, prope Vuorijärvi, ad pagum Niinilaks prope Keitele nunc exstincta, Sakarila Keihärinkoski (adv. Jack), Purala in ripa lacus Kolimajärvi et saltem antea in Aittoniemi, Pihtipudas Ilosjoki 3—4 frutices, quorum maximus 5 m altus et diam. 8 cm, sterilis: Kihlm. Nordgr. p. 87—90, quem l. inspicias, vide etiam sub **O m.**, spec. e Viitasaari Lakomäki Niinotko! adscriptum: »frutex unicus fundo argilloso c. 2,5 m altus sterilis»: Keitele 5 km ad septentrionem versus a templo: l. c. p. 91. — **S b.** in partibus septentrionalibus raro floret, circa Kuopio et usque ad Iisalmi et Pielavesi: E. Nyl. & Chyd., cfr E. Nyl. Veg. p. 261; Jorois Järvikylä nunc tantum in insula minima haud procul a praedio unus alterve frutex sterilis: Lindb. torff. p. 2; Leppävirta p: Enw.; st r: Mela, spec. e Kuopio!; Läväs prope Kuopio: N. af Ursin!; Kuopio Kiviniemi 8—9 cm in diam. 0,3 m [»en fot»] a radice: Sælan in Medd. V p. 243; Kuopio ad praedium Jynkkä florescens 9, VIII, 1879:

¹⁾ Postea ibidem reperta.

Sæl. herb.; Kuopio Hirvilahti Petynsaari: Buddén!; Kuopio in insula lacus Melavesi 25 km ad septentr.-orientem versus a Kuopio, ubi bene viget: H. J. Aminoff in Forstf. Prot. 1891 p. 224; Pielavesi Tuovilanlaks 0,9 m alta: Lundstr., spec. in dupl.!, cfr Medd. V p. 242 et 243 et Herb. Mus. Fenn. II p. 135; maxime ad septentrionem versus in Viannansaari ad catarrhac-tam Vianta circ. 40 km [»4 peninkulmaa»] ad septentrionem versus a Kuopio, arbores in Viannansaari sunt magnae et validae, etiam in Säyneensalo prope Kuopio nonnullae tiliae: Aug. Ahlqvist, Kalevalan Karjalaisuus, Helsingissä 1887, p. 124 not; Maaninka Kauvanniemi in pag. Hyttilä frutex magnus [spec. adscriptum Pieni Lappi ad ripam!], Haataanniemi ad Ruokovirta complures frutices vetusti [»pehkoja»], denique in insulis lacus Onkivesi in par. Lapinlahti: Kyyhk. litt.; Pielavesi Sääskyniemi nunc exstincta, Katajamäki Otramäki duobus locis, Nilsiä multis locis ex. gr. Kaareslaks ad Ruuskalanmäki, 2 km ad septentrionem versus a Pieksänkoski, Rissalanmäki, Lierisaari lacus Vuotjärvi cp inveniri dicitur, Karttusensaari lacus Syväri nunc multo minore quam antea copia, Partala nunc exstincta, ad fluvium Äläänteenjoki, ad rivum Paljakanpuro, in iugo Niiniharju 2,5 km a Partala cp (in his tribus locis, ut comm. possessor praedii Partala), ad Köyritymäki in pago Suojärvi et ad orientalem ripam lacus Vaarajärvi, denique in par. Iisalmi ad Niinimäki nunc exstincta et ad Näätämäki: Kihlm. Nordgr. p. 91—94, quem l. inspicias; M. & J. Sahlb. non comm. — **K b.** Tohmajärvi Kyperävaara prope Everilä: Hjelt Ant. p. 65; Tohmajärvi Värttilä: Kihlm. Beob. p. XXX, cfr l. c. p. 14—15; Liperi p Outokumpu!, infra Pärnänvaara, Pahapohja etiam in Polvijärvi Niinikkosaari et insulis Telmo inveniri dicitur: Eur. & H., cfr Medd. V p. 242; secundum iugum Hiekkaharju! arbores usque ad 3 aut 4 m [»2 eller 2 1/2 famn»] altae: Hällstr., cfr Medd. V p. 243; [inter Pielisjärvi et Höytiäinen] p—st r arbores solitariae inprimis in partibus orientalibus et septentrionalibus territorii: Axels. Putk., vide infra; ut certi auctores tradidere, nonnullis locis ad Pielisjärvi et Viekijärvi, velut in ins. Kynsisaari in par. Nurmes et Varpainen in par. Lieksa, etiam ad Lieksanvaara fuisse dicitur, nunc autem obusta esse:

Wainio Kasv., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135. — *Kon.* r usque ad Onegam: Fl. Kar.; st r »omnino spontaneam vidi ad Perttiniemi!, ubi sub rupes in declivi saxosa arbores nonnullas inter quas unam 16,6 m [»55 pedes»] alt. observavi, Mundjärvi in prato fertili declivo, Tiudie! 7 m alt. [24'], Jalguba, Koselma (Sahlberg), in pago Valkiamäki culta; in Saoneshje ad pag. Schungu! 2 arbores vetustas (verisim. spont.) altitud. 9 m [30'] ambitumque 2,7 m [9'] attingentes vidi, in parte australi quoque dicitur adesse; in Reg. occ. desideratur»: Norrl. On., ubi descriptio, cfr l. c. p. 26—27 et Herb. Mus. Fenn. II p. 135; Suis-tamo Loimala frutices nonnulli (Modéen): Hjelt Ant. p. 65, cfr l. c. p. 53; Dvovets: Sahlb. Dagb. et Bidr.; a Vosnessenje usque ad Schungu [vide infra], in locis prope ripam lacus Onega et in omnibus fere insulis eiusdem lacus . . . Terminus septentrionalis contra pagum Tshelmush, ubi tantum frutices humiles: Günth. p. 35, cfr l. c. p. 24; e permultis locis enumeratur, ad septentrionem versus usque ad Klimetskoj [»Sennoguba»] et Kishi: Caj.; prope Kusaranda in insulis lac. Onega: Kihlman in Medd. XVIII p. 15, vide etiam infra et p. 93 et p. 94.

Om. r Lestijärvi: Hellstr., vide infra et cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135; Reisjärvi ad finem superiorem lacus Pitkäjärvi prope praedium Kokkoniemi [aut Kolkkoniemi] prorsus spontanea, a. 1884 7 arbores, 15 arbores nuper caesae (läneagronomen Laurin): Blomqvist in litt. 1894; has arbores etiam comm. Zidd., qui ramulos vidit; ad Leppämäki in limite inter Pihtipudas et Pyhäjärvi, ad Niinimäki in limite inter Pyhäjärvi et Kiuruvesi et in insula australis partis lacus Pyhäjärvi arbor 7,5 m alta prope solum 78 cm in diam. (B. Dyhr), Reisjärvi Kangaspää 63° 40' lat. 24° 40' long. (J. E. Wierimaa): Kihlm. Nordgr. p. 90—91, quem l. inspicias, vide etiam infra et p. 94 et p. 94—95.

Under olika tider har detta träd benämnts med olika namn. Så innefatta Kalm, Hell., Prytz m. fl. det under namnet *T. europaea* L.; därefter kallades det i allmänhet *T. parvifolia* Ehrh. (hos His. finner man var. *α polyantha* och *β intermedia* Koch, under hvilket senare namn de särskilda lokalerna äro uppräknade). Ruprecht utbröt ur denna art *T. septentrionalis* och antecknade å ett exemplar från Strömfors »forma *T. vulgaris* Hayne . . . omnia reliqua specimina Tiliarum fennicarum pertinent

ad *T. septentrionallem* m. (nec *T. cordatam* Miller ¹⁾) = *T. parvifoliam* auct. cyma multiflora insignem», jfr Not. XIII p. 470, Fl. Ingr. p. 219 o. 221, äfvensom Norrl. On. p. 144. I de flesta arbeten under den närmast följande tiden finner man linden omnämnd under det af Ruprecht gifna namnet (Brenn. Flor. åtskiljer *T. ulmifolia* och *T. ulmifolia* var. *septentrionalis* Rupr.), se äfven Nym. Consp. Sælan anser dock den medeleuropeiska linden identisk med vår, hvarföre han med förkastande af det kollektiva namnet *T. europæa* kallar den *T. ulmifolia* Scop., jfr Medd. III p. 192 och V p. 243. Under senaste tid har äfven benämningen *T. cordata* Mill. kommit till användning, se t. ex. Mela Kasv. IV och V. Då emellertid alla dessa benämningar otvifvelaktigt afse samma form, synes det icke vara skäl att fullständigt utreda, hvilket namn, som användes af hvarje särskild författare.

I afseende å lindens förekomst må, utom hvad här ofvan anförts, ännu tilläggas ett antal **detaljuppgifter**. Om förekomsten i **A b.** Pyhäjärvi och Pusula lämnas följande upplysningar: »Pyhäjärven Haavistonpuron laaksossa, Haaviston! Talleen lehmihaassa kolme yksinäistä puuta, ja monin paikoin vesoja kannoista, Vaskijärven Töyrään torpan luona runsaasti vesoja kannoista, Pusulan Ikkalan Kotojärven ympärillä pari puuta, Kaitlammista laskevan puron varrella muutamia vesoja, Roson kohdalla lehtomaisessa puron laaksossa pensasmaisena runsaasti, Tarkeilan järven länsirannalla muodostaen tiheän pensaikon vuoren juurella, saman järven itärannalla yksinäisiä puuta ja vesoja, Hyrkkölän! Hyypiön mäen juurella 5-6 puuta»: Wecks. — Från senaste tid skrives om förekomsten i **N y l.** Ekenäs skärgård: »Snappertuna Dragsvik Storholm och Lillholm (i Dragsviksfjärden) åtskilliga lindar, delvis rätt stora, på Storholmen åtminstone en mindre dunge. Ekenäs Hästö några medelstora träd; finnes nog äfven annorstädes i Ekenäs skärgård»: Häyr. — Om artens förekomst i Kyrkslätt tillägges: »Linden är mycket vanligare än eken. I synnerhet i lundar vid sjöstränder anträffas den ofta. På flere ställen i Övidskog anträffas den i hela dungar, synnerligast å Jofsholmen och på Storträskets södra strand klänga lindbuskar i bergsskrefvorna. För öfrigt anträffas lind här och där vid Kalljärvi, äfvensom på Öfverkurk, nära Saltfjärden och vid Sperringssundet»: Rosb. Kyrksl. p. 110-111. — Angående förekomsten i Nurmijärvi tillägges: »Harvinaisempi, mutta tavataan sitäkin alueen eteläosassa, joskus hyvinkin suuria. Jotkut puut Nurmijärven etelärannalla ovat lähes 0,5 metriä paksut»: Stenr. p. 13. — Gadol. m. fl. anföra flere specialuppg. särskildt från östra Nyland; jag har dock ej ansett skäl förefinnas att införa dem. Däremot förtjänar det framhållas, att då en stor lind på Våtskärs bys mark i Pernå skärgård

¹⁾ Se dock härom Trautv. Incr. p. 140 och längre fram.

omtalas, tillägger Ossian Reuter: Linden växer där ej alldeles sällsynt såsom vild, men nästan alltid i buskform: Medd. XXXII p. 38-39. — **K a.** Kirvu Kuismala ett 11 m. högt enstaka träd midt i byn: Lindén; »på Pöyryniemi udde på gränsen mellan Antrea, Kirvu och Räisälä socknar såg jag på en åkerbacke en väldig lind af omkring 18 meters höjd och med en stamdiameter af omkring 50 cm en half meter ofvan marken. I närheten af detta ställe observerades flere andra träd af anseelig storlek, hvilka dock ej visade sig vara af mer än 12 meters höjd med en stamdiameter af 40 cm, en storlek, som kunde uppnås af lindar i Räisälä»: Lindén p. 125 not.

S a t. Om förekomsten i trakterna väster om Näsijärvi skrifves: »Lehmusta on Ylöjärvellä, Viljakkalassa, Hämeenkyrössä, Snoniemessä ja Pirkkalassa [Birkkala] siksi lukuisissa paikoissa, ettei yksityisten löytöpaikkojen luetteleminen voi tulla kysymykseen. Useimmiten se kasvaa puronvarsilla ja lehdoissa, varjoissa paikoissa, ja tulee silloin verrattain hoikaksi, mutta yli 10:nkin m korkeaksi. Harvoissa, valoissa lehti- tai sekametsissä jää se matalammaksi, miltei pensasmaiseksi. Vihdoin näin Hämeenkyrössä Kalkunmäen kylän läheisellä Patasen vuorella miltei paljalla kalliolla muutamia lehmuksia, joiden 4:kin dm paksut rungot olivat hyvin mutkaisia ja aluksi maata pitkin painuneita»: Sola p. 89, jfr l. c. p. 88. Till hvad här nämnes anser jag mig böra tillägga, att man åtminstone i Birkkala, ehuru tämligen sällan, äfven ser linden i trädform på jämförelsevis öppen mark. Särskildt de vackra lindarna vid Korvola by, som äro synliga såväl från järnvägen som från landsvägen, böra i detta afseende framhållas. Angående lindarna å Peltosaari i Karkku se längre fram p. 96: Hjelt. — Herlin framhåller, att han i Jämijärvi »icke funnit någon enda ung lind, hvaremot äldre enstaka lindar anträffas ännu här och hvar i Jämijärvi kapells sydvästra del. Sälunda har jag öfverkommit under exkursioner därstädes rätt många, men sjukliga lindar, t. ex. vid Rasi en lind, 3-grenig ungefär 2,7 m [»1¹/₂ famn»] från roten och mätande vid brösthöjd i medeldiameter c. 89 cm [»36 tum»]. Stammen dock nedtill genomruten och löfverket glest. Grenarna mätte 1 à 2 m [»par alm»] fr. strålpunkten 20-30 cm [»8-12 t.»] i diam. Vid Lantaluoma funnos 5 äldre lindar i samma lundbacke, mätande 30-17 cm [»12-7 t.»] i brösthöjd. En mängd lindar (12-8) funnos vid Isovihi [namnet svårsläsligt], men voro möjligtvis ditplanterade från någon skogsbacke. Den största 35 cm [»14 t.»] i diam. och reslig. Vid Pajulahti uppgifves likaså finnas lindar. I sådant fall kan man säga, att äldre lindar ej äro sällsynta . . . i SV. Jämijärvi, men tynande»: Herlin i bref 1890. — Senare nämner han om förhållandena i samma trakt. »*Tilia ulmifolia* anträffas vanligen i enstaka, buskformiga exemplar i lundar, björkblandskogar, vid en stenig bäck eller fors; nästan alltid finner man därjämte rester af en lundartad undervegetation. Här och hvar anträffar man enstaka lindar med utbildad stam. I Jämijärvi i närheten af Ratakko hemman finnes ett uråldrigt och mur-

ket, vid brösthöjd ursprungligen tregrenigt exemplar, mätande nära en half meter i genomskärning nedanför de trenne grenarna. Vid Vihusaari hemman på en holme i en väldig ljungmosse står en liten grupp af större lindar, hvilka hade ymnigt stubb- och rotskott. Vid Pajulahti stå 4 spridda sådana på fältbackar. Vid Rautavihu mätte ett enstaka, vackert exemplar 34 cm i genomskärning vid brösthöjd. Det stod år 1892 i full blom ännu så sent som den 30 augusti och hade då frostskaadade blad och blomskärm. Vid Lantaluoma återstå några mindre lindar af en förut större grupp . . . : Herlin p. 133. — **T a.** »De flesta af de lindar, som jag sistlidne sommar (1907) anträffade i Birkkala å Toppari vid Pyhäjärvi, voro låga och busk- lika, några få uppnådde en längd af 2 å 3 manshöjder och dessa voro långt ifrån kraftiga till växten. För öfrigt tycktes dessa lindar hufvudsakligen hafva fortplantat sig genom rotskott»: Sæl. ann. [Dessa lindar sågos äfven af Sola, se under **S a t.**] — Angående förekomsten i Sääksmäki skrives: »Några exemplar vilda lindar i denna del af socknen [Lahis hörnet] . . . I det inre af Salo . . . Här växer linden vild. Två bland de största exemplaren mäta i omkrets 3,85 m, resp. 3,15 m. På Pohja udden finner man . . . lind [likaså på] Vainioniemi torp. . . Öfverallt på Rauttuudde . . . Konhoängarna äro kända för sin kantvegetation af lind»: Rosb. Utk. p. 216–219. — »Pälkäne, flerstädes vid Mallasvesi, Pälkänevesi o. Roine: Äimälä nära byn och på dess utågor vid Suolahti vik af förstn. sjö, Karhunsalo och Hausalo stora holmar samt andra ställen på Myttäälä gods o. Mälkilä, Huhti o. Paino byars ågor vid Mallasvesi o. Roine, nära Hunttila by vid Pälkänevesi. På dessa orter uppträder linden talrikt. Fåtaligt l. blott i enstaka exemplar förekommer hon dessutom inom löf- l. barrskog i några andra trakter af socknen»: Zidb. — Härom nämnes yttermera: »Lindens ståndorter utgöras i Pälkäne af lundar företrädesvis på steniga ängs- och löf- eller blandskogs-backar med riklig mylla. Den uppträder mest såsom högre buske spridd bland andra löfträn, mindre ofta bland barrträn. Icke sällan, såsom t. ex. ställvis på Kyöntäänniemi vid Suolahti, bilda dock lindbuskarne under den högre skogen ett sammanhängande och löfrikt underbestånd eller snår, som nästan fullständigt skyler den med stenblock fyllda mark, hvarpå de växa. Att den vilda linden företrädesvis antager buskform, beror i väsentlig mån därpå, att den nästan aldrig får växa ostörd, utan upprepadt med omkring ett årtiondes mellantid blir nedskuren eller huggen i och för bast- eller löftäkt. De från den lifskraftiga roten och stubben talrikt uppväxande skotten utmattas genom sin ymnighet, aftaga genom den upprepade afverkningen småningom i växtkraft och undertryckas af öfverväxande björk- eller blandskog. Otvifvelaktigt är, att linden, om den finge växa i fred, ganska ofta skulle utbilda sig till ett rätt ståligt träd samt t. o. m. kunde utgöra hufvudbeståndet i sammanhängande lundar. Det händer nämligen icke sällan, att då en lind på en något så när öppen plats af en tillfällighet får stå ostympad blott 2–3 årtionden, den redan under denna tid utvecklat

sig till ett lumligt träd af inemot 10 meters höjd eller mera. Den vilda linden synes ej fortplanta sig genom själfsådd såsom lönnen, men väl genom rotskott»: Zidb. [tillägg]. — För längesedan skrefs: »Lammassaari holme [i Tyrvöntö] är anmärkningsvärd för sin sköna och stora växt af Lindar»: Pal. p. 5. — **K 1.** Angående förekomsten i Parikkala skrives: »Siellä täällä rehevissä lehdoissa muiden puiden joukossa pensasmaisena. Puun nuotoisia harvemmassa: Pitkässä saarella useita n. 6–7 m korkuisia 15 cm paksuja. Papinniemessä samoin; Lehmusniemessä iso puu ca 12–15 m korkea 30–35 cm paksu»: Hann. — Angående förekomsten i Ruskiala skrives åter: »Jag uppmätte 2:ne exempl., som voro ung. 7 m höga och stammen nedtill i omkrets 0,35 m. Den förekommer här och där på och invid bergsluttningar tillsammans med lönn, *Viburnum* etc. I Sortavala däremot skall den (enl. Apotekar Relander) förekomma ymnigt nog, men aldrig uppnå någon betydligare storlek, emedan alla större träd skalas och bastet användes till såll-bottnar»: Zill.

K b. Från trakten mellan Pielisjärvi och Höytiäinen skrives: »Jalommista puulajeista on niinipuu eli lehmus ainoa, joka alueellamme, niin kankana pohjoisessa, enää menestyy ja sekin harvinaisena esiintyen. Niinipuu viihtyy parhaiten vaarojen päivänpuoleisilla rinteillä, multarikkaissa, kivikkoperäisissä senduissa ja sielläkin enää luetuilla kohdin yksinäisinä puina, vaikka ennen kyllä on tavallisempikin ollut. Itse olen nähnyt niinipuita ainoastaan kolmessa paikassa yksittäin kasvavana: Kolivuoren juurella laivalaiturin läheisyydessä, Melliehtänlahden länsirannalla erään niityn laidassa sekä Vaaralamin läheisyydessä Jaakkolanvaaran rinteellä. Viime-mainittu puu, joka lienee suurin, mitä näillä mailla enää on olemassa, on varmaan jo sängen vanha. Se näet on 10–12 m korkea ja monihaaraisen vartensa tyvestä lähes 2 m paksu (ympärimitat). Tuo komea puu kukki paraikaa täydessä kukoistuksessaan heinäk. 20 p. 1897, kun oppaan neuvomana kävin sitä katsomassa. — Useiden vaarojen multarikkailla rinteillä kertoo vanhempi kansa niinipuita heidän lapsuutensa aikana vielä löytyneen, paikottain runsaamminkin, niinkuin Mäkrän itärinteillä. Myöhemmin ovat ne metsiä haaskatessa tai kaskeksi kaadettaessa tulleet muitten puitten mukana maahan hakatuiksi»: Axels. Putk. p. 21–22. — **Kon.** Angående förekomsten i denna provins nämnes senare: »Koselma, Suopohja spars., Dvoret, Utukki, Hallijärvi etc. täml. spridd, på holmar vid Tolvoja; på holmarna utanför Kusaranda ytterst ymnig, snårbildande, Kusaranda, vid Schungu! flerst. enstaka, gamla träd i åkerbackarna, ett af dessa hade, uppmätt med mätband, vid brösthöjd en omkrets af 517 cm och var 17,5 m högt. Kronan var frisk och yfvig, men mycket sparsamt fruktificerande; stammen var i midten torkad och ihålig, djupt fårad och sönderfrätt, så att dagern på flere ställen lyste igenom. I en annan åker sägs ett träd i full växtkraft och rikligt fruktificerande; den nedtill nedliggande, trinda och sprickfria stammen mätte vid brösthöjd 227 cm i omkr., 14,5 m hög»: Kihlm. — Uppgifterna angående det största trädet vid Schungu ingå af-

ven i Medd. XVIII p. 151, hvarjämte Kihlman tagit och till samlingarna inlämnat en fotografi öfver detta träd, se l. c. äfvensom Medd. XVIII p. 245.

O m. Angående förekomsten i Gamla Karleby provinciälläkaredistrikt nämnes: »Har här förr varit allmännare än nu. Med säkerhet finner man den endast på gränsen emellan Lesti- och Reisjärvi. För ett par tiotal år tillbaka ¹⁾ var en större holme, Niinisaari i Lestijärvi, alldeles öfvervuxen af detta trädslag. Bönderna insågo omsider på sitt sätt dess nytta; de fällde träden och svedjade. Då jag för några år tillbaka besökte holmen, funnos där ej flere än tvenne lindar af vid pass 4,5 m [»15 fots»] höjd och äfven dessa tvinande, snart utgående»: Hellstr. p. 133–134. — Från senare tid tillägges: »Es scheint übrigens als die Linde in den Grenzwäldern zwischen Reisjärvi und Haapajärvi eine weitere Verbreitung hätte, resp. gehabt hätte; darauf deuten die hier gebrauchten Namen »Niinikoskenaho» ²⁾ (etwa 63° 42' n. Br.) und Niinijärvi (63° 45' n. Br.)»: Kihlm. Nordgr. p. 91. Angående den mig veterligen nordligaste fyndorten, som kan anses såsom fullt säker, näml. Reisjärvi Kangaspää (63° 40') nämnes: »leider fehlen alle nähere Nachrichten von diesem Standorte»: l. c. — Arten uppräknas bland dem, som saknas i trakten af Lappajärvi sjö, ehuru de finnas i närliggande trakter: A. L. Backm. Fl. p. 136.

Anmärkas må, att linden, tvärtemot hvad man kunde vänta, synes vara nog så sällsynt på Åland. Åtminstone sågo ej Arrh. & K. den samma på fasta Åland, och Bergr. upptager alls icke arten från gränstrakten mellan **A l.** och **A b.**, där eljest så många af våra ädlare trädslag förekomma. I sammanhang härmed må nämnas, att den äfven i **A b.** Lojo är sällsynt: Lindb. comm.

Bode uppdrager å sin karta II lindens nordgräns i kretsen Lodeinopole i Olonetskska guvernementet, hvilket tydligen är alltför lågt; sedan drager han gränsen till Kargopol, jfr l. c. p. 56.

I Moberg Klim. p. 74–75 och Moberg Klim. II p. 58–60 uppräknas en hel mängd uppgifter om linden; då det ju är sannolikt, att åtminstone en del hänför sig till odlade exemplar, har jag ej ansett lämpligt att här upptaga dem.

Kon. Enl. Gomilefskij skulle träden vid Schungu vara planterade: Köppen Verbr. I p. 22. Kihlman, som både fotograferat ett af dem och inlämnat exemplar från Schungu! till H. M. F., nämner emellertid ingenting härom. I Norrl. On. kallas de »verisim. spont.», se ofvan p. 89. — **O m.** »in der Umgebung von Gamla Karleby (Berg p. 127)»: Köppen Verbr. I

¹⁾ Hellströms uppsats är tryckt 1880, men torde sannolikt vara hopskrifven 1875 eller 1877: Sæl. ann.

²⁾ Till upplysning för läsare, som äro obekanta med finska språket, må nämnas, att »niinipuu» är den finska benämningen på lind.

p. 20; då Köppen särskildt upptager Lestijärvi, bör det framhållas, att någon fyndort för vildt växande lind ej är känd i denna trakt utom i Lestijärvi och Reisjärvi.

I Kihlm. Nordgr. p. 94—98 framlägger förf. med stöd af egna iakttagelser och alla då kända uppg., huru linden under senaste tid alltmera tränges tillbaka vid sin **nordgräns**, jfr L. Y. 1897 p. 50—52, se äfven ofvan under **S a t.**, **T b.**, **S b.**, **K b.** och **O m.** och jfr Medd. XXVI p. 16. — På filologiska grunder kommer Ahlqvist (se titeln under **S b.**) till ett liknande resultat och uppräknar en mängd ortsnamn från nordliga delen af landet, där artens finska namn ingår: Ahlqvist l. c. p. 123 och 124.

Såsom **fossil** är linden allmän inom några af sydvästra Finlands mossar: G. And. p. 125, där flere fyndorter uppräknas. Senare har den äfven anträffats såsom fossil flerstädes ända till **S b.** Jorois Järvikylä: Lindb. torff. p. 13 m. fl., jfr Lindb. Subf. p. 73, L. Y. 1900 p. 78 etc. F. ö. har jag antecknat uppgifter om lindens förekomst såsom fossil eller subfossil bl. a. Andersson i »Naturen» 1894 p. 115, Sern. p. 575, Lindb. torfm. I p. 32—34, 47, 49 etc. Äfven här af framgår, att linden ingått rikligare i den tidigare vegetationen, hvilket uttryckligen framhålles t. ex. Sern. p. 579. Likaså påpekas, att den antingen icke alls anträffas i den nuvarande vegetationen i närheten af vissa fyndorter för densamma fossila förekomst, se Lindb. torfm. I p. 46, eller såsom mycket sällsynt: Lindb. torff. p. 2. — I sammanhang härmed kan framhållas, att linden torde hafva invandrat mot slutet af Ancyclus-tiden, men knappast någonsin ägt mera betydande andel i skogens sammansättning: Sallm. p. 8—9.

Såsom **odlad** går linden ända till **O b.** Torneå, där »söder om ett brädplank i fru Guvenii trädgård» finnes en 3,5 m [=12 fot.] hög buske: Kihlm., jfr Uleåborgs Tidning 1884 N:o 29 och Puut. 1900 p. 34. — Huruvida den trifves i Kajana trakten Sutela, där den planterats, nämnes ej: Must. p. 41, se äfven Ign. Geogr. p. 340.

Här må yttermera anföras några speciella uppg. »I **T a.** Tavastehus funnos för någon tid sedan flera planterade, ganska väldiga lindträd af denna art. Af dem kvarstå ännu [omkr. 1890] några, som ej voro de största. De nå en höjd, som kan anslås till omkr. 20 m samt äga en rak och kraftig stam, hvars genomskärning vid brösthöjd torde uppgå till 3 dm. Kronan, som omger stammen under större delen af dennas längd, är icke bred»: Zidb. — **K b** Det uppgafs 1899, att linden ej går till i Joensuu-trakten som odlad; den fryser näml. ned om vintrarna: Sæl. ann. [*T. vulgaris* går däremot därstädes]. — »I **O b.** Uleåborg å en af Frihetsholmarna

finnes i aldeles skyddadt läge en 6—7 m hög, vackert vuxen lind; år 1896 mätte den 53 cm i omkrets vid basen. Det var mig omöjligt att afgöra, huruvida detta exemplar, som ännu icke hade blommat, tillhörde *T. ulmifolia* eller *T. vulgaris*; det förra synes mig troligt: Elfv. Ant. p. 95. Senare skrives: »Hupisaarilla [Frihetsholmarna] yksi kukkiva puu, Kirkkomaalla useita nuorimpia»: Leiv. Putk., jfr äfven Forstf. Prot. 1891 p. 223, Leiv. och Puut. 1900 p. 34. Uppgifter angående artens odling ingå f. ö. åtminstone i Kihlm. Nordgr. p. 92; se f. ö. under *T. vulgaris*, hvilken art, såvidt jag känner, odlas vida allmänare, hvarför det icke vore aldeles omöjligt att någon af de nu anförda uppg. om odlade ex. skulle hänföra sig till sistnämnda art.

Angående den **storlek** linden kan uppnå i vårt land föreligga särskildt från senaste tid ett större antal uppgifter. Oberäknadt hvad som i själva texten nämnes från **A b.**, **K a.**, **S a t.**, **T a.**, **K l.**, **K o l.**, **O a.**, **T b.**, **S b.**, **K b.**, **K o n.** och **O m.** äfvensom i detaljuppgifterna från **N y l.**, **K a.**, **S a t.**, **T a.**, **K l.**, **K b.**, **K o n.** och **O m.**, får jag i detta afseende främst hänvisa till *Kihlm. Nordgr.*, hvarifrån jag endast anført en del af de många detaljuppgifterna, jfr äfven *L. Y.* 1897 p. 48—50. Här må dessutom tilläggas följ.: »Planterade träd nå 40 m höjd, men de vildt växande sällan mer än 20 m, längst åt norr äro de knappt manshöga och busklikta»: *Ale. III.* — »Å Klobben vid Storvik i **A b.** Kimito [finnes] en lind, hvars omkrets vid 2 m höjd var 310 cm. Trädets höjd var c. 17 m och kronans diam. c. 10 m»: *Geogr. F. T.* 1895 p. 255. **A b.** [Tenala] Lindö en lind på 1 m höjd omkr. 415 cm i omkrets, [se längre fram], **N y l.** Anjala 402 cm [närmare beskr. lämnas], **K a.** Viborgs socken Lavola på en m [höjd] 250 cm i omkrets: *Thesleff i Geogr. F. T.* 1893 p. 92 och 93. Angående trädet från **A b.** Tenala Lindö nämnes senare: brösthöjdsdiameter 1,65 m och höjd 20 m; en ännu gröfre finnes, men öppen i sidan: *Hufvudstadsbladet* 1905 N:o 181 sida 4. — **N y l.** På Sällyvik vid Ekenäs fanns 1901 en lind, som 1 m från roten mätte 285 cm i omkrets; i Kyrkslätt på »Fiskartorpet» vid Bobäck växer en vild lind, som vid brösthöjd 1907 mätte 270 cm i omkrets och var omkr. 36 m hög: *Sæl. ann.*, se f. ö. ofvan. — **I k.** Käkisalmi [»Keksholm»] en lind, fälld 1891, var på en höjd af 65 cm 434 cm i omkrets, vid marken 464 cm, en kvist var 250 cm i omkrets: *Geogr. F. T.* 1893 p. 196. — Det största vildt växande träd jag sett i **S a t.** Karkku förekommer på Peltosaari vid Karo by; det är 1 m öfver marken något öfver 1,2 m i omkrets och bibehåller samma tjocklek ännu i det närmaste på 2 m höjd, hvarefter det grenar sig: *Hjelt.* — **T a.** på en åker å Rekola hemman i Kangasala socken Heponiemi by växer en lind, hvars stam vid roten mäter 5,3 m [»9 alnar»] i omkrets. På någon tums höjd delar sig stammen i två delar, af hvilka den ena grenen är 3,5 m [»6 alnar»] i omkrets på 0,6 [»en alns»] höjd från marken och den andra 1,8 m [»3 alnar»] på samma höjd. Trädets täta och lummiga grenar betäcka marken

på en yta af 187 m² [»530 kv. alnar»]. Ehuru trädet är mycket gammalt, är det ännu saftigt och blommar fortfarande: Morgonbladet 1884 N:o 190, jfr Aamulehti 1905 N:o 127. — **S a.** »Rantasalmi Pyyvilän kartanossa ympärimitta rungon tyvestä 5,62 m»: E. W. S. i L. Y. 1907 p. 213, där närmare uppg. lämnas; det framgår ej, huruvida trädet varit vildt växande eller planteradt. — **O a.** En af de största lindarna nedanför Äijänpelto [i Ilmola] uppgifves vara 130 cm i omkrets: Hammarström i Geogr. F. T. 1902 p. 159—160.

För jämförelsens skull må anföras, att den största linden i Westpreussen har en omkrets af 7,5 m på en höjd af 1,5 m, och att dess hela höjd är 23 m: Conwentz, Merkbuch [se Consp. II p. 70] p. 82 i öfvers.; den näst största, säkert vildt växande har en omkrets af 5,8 m och en höjd af omkr. 22 m: l. c. p. 77.

Utförliga beskrifningar om de i vårt land förekommande formerna finnas, förutom hos Sælan i hans uppsats »Om de i Finland förekommande formerna af släktet *Tilia*» i Medd. V p. 237—245, hos His. p. 25 äfvensom Norrl. On. p. 144, jfr äfven Elfv. p. 142 (se under *Kol.*) och Wainio Tav. or. p. 59.

Af **former** beskriver *Mela* Kasv. I p. 29 f. *obovata* *Mela*, under det formen med runda frukter kallas f. *globosa* *Mela*. Ang. f. *obovata* nämnes från **T a.**: »Korpilahdella Alpakkan luona tapasin Päijänteen rannalla tätä lajia puun, joka sanottiin eräästä Päijänteen saaresta sinne istutetuksi. Veijon järven rannoilla lähellä samannimistä kylää kasvoi samaten muutamia tähän lajiin kuuluvaa isompia puita»: Wainio Tav. or., jfr l. c. p. 7. — Padasjoki i kyrkobyn: Wainio ann. — Äfven f. *globosa* kallas r: *Mela* Kasv. IV.

F. rividis [Sæl.] finnes i H. M. F. från **T a.** Sysmä vid foten af Tepo-åsen: Unonius!, **S a.** Villmanstrand: Simming! och **O m.** Lesti: Hellström!, jfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135 och Sælan i Medd. V p. 244, där formen beskrifves.

F. rostrata Sæl. finnes från **T a.** »pr. Tavastehus»: O. Collin! och **N y l.** »Helsingfors in area»: Sælan!; det senare odladt; jfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135 och Medd. V p. 244, där formen beskrifves.

Äfven af f. *macrophylla* [Sæl.] finnas exemplar i H. M. F. t. ex. från **T a.** Sysmä: Unonius! och **S a.** Villmanstrand Parkkarila: Sælan!, jfr om denna form Medd. V p. 244, där densamma beskrifves.

Emellertid torde dessa former icke vara konstanta. Särskildt anmärker Sælan i Medd. V p. 244—245, att hos lindar, uppdragna af frön från frukter af f. *rostrata* å Lappviksudden vid Helsingfors, ha utvecklats frukter af den vanliga formen. Framhållas bör äfven, att i *Mela* Kasv. V ingen af dessa former vidare upptages.

Tilia vulgaris Hayne ¹⁾.

Saepe aut saepissime colitur.

»In Fenniae prov. Nyland plantata?»: Trautv. Incr. p. 139 under namn af *T. bohemica* Micheli; odlas hos oss allmänt i parker och alléer i Åbo län, Nyland, södra Tavastland och södra Karelen och visar sig vara fullkomligt härdig: Sælan i Medd. V p. 240-241, jfr l. c. p. 238 och Medd. III p. 192; »in Fennia tantum culta»: Herb. Mus. Fenn. II p. 135; planterad till Torneå: Alc. III [se längre fram], jfr äfven Brenn. Flor., Hjelt Utbr. p. 149 [16] etc. — **Nyl.** Pyttis och Strömfors: Sælan & Strömborg! enl. bestämning af Ruprecht 1869 de enda exemplar af *T. vulgaris*, som då funnos i samlingen; han tillägger dock: »forsan ex arboribus olim plantatis», jfr för öfrigt His. och Herb. Mus. Fenn. [ed. I]. — **Sa.** Upptages från Savolaks i Herb. Mus. Fenn. [ed. 1], hvilket beror på oriktig bestämning. Uppg. hos E. Nyl. & Chyd. har jag därför ansett mig kunna omedelbart upptaga under *T. ulmifolia*. — **K1.** »in Uukuniemi spont.» (Nikl.): Fl. Kar. p. 189, jfr Herb. Mus. Fenn. [ed. I]. Exemplet hör till *T. ulmifolia*. På öfriga, nyare exemplar upptages uttryckligt, att träden varit odlade, jfr äfven Herb. Mus. Fenn. II p. IX not. Vilsledande är därför, då Trautv. Incr. p. 142 upptager *T. vulgaris* från »Fennia, Karelia» — Odlade ex. finnas däremot i H. M. F. från flere ställen; det torde ej vara nödigt att uppräknas dem. Den upptages såsom odlad bl. a. **Kb.** Joensuu 1899: Sæl. ann. Huru *T. vulgaris* uthärdar klimatet i Torneå (se Alc. III), känner jag icke. Anmärkningsvärdt vore emellertid, om både *T. ulmifolia* och *T. vulgaris* skulle odlas i Torneå. Kihlman's uppgift hänförde sig till *T. ulmifolia*: i Uleåborgs Tidn. kallas trädet endast lind. En möjlighet vore därför, att Alcenii uppgift afser samma exemplar, som omtalas ofvan sida 95. Märkas bör näml., att uppg. utgått från Alc. IV. Här kan jag endast tillägga, att *T. vulgaris* odlas rätt mycket i **Oa.** Vasa och därstädes trifves väl. (*T. ulmifolia* förekommer däremot mig veterligen endast å ett ställe i staden): Hjelt.

Angående uppg. **Nyl.** Frugård: Medd. XXV p. 13 under namn af *T. europaea* måste det anses osäkert, om den hänför sig hit eller till *T. ulmifolia*. Se äfven Elfv. Ant. p. 95 (anförd ofvan p. 95-96) och Punt. 1900 p. 34.

»Joskus vähän mets.»: Mela Kasv. V; någon specialuppgift i detta afseende är mig icke bekant, emedan uppg. från **Nyl.** enligt Sælans senare uppgifter måste anses hänföra sig till odlade exemplar.

Redan 1877 framhöll Sælan i Medd. III p. 192, att *T. vulgaris* sannolikt är en hybrid af *T. platyphyllos* och *T. ulmifolia*, jfr Medd. V p. 238 (och 245); jag har dock fortsättningsvis använt det hos oss oftast förekommande namnet med särskildt afseende å de tidigare, om också oriktiga uppgifterna.

¹⁾ *T. cordata* × *platyphyllos* t. ex. Mela Kasv. V; *T. platyphyllos* × *ulmifolia* Neuman p. 288-289.

Äfven *T. platyphyllos* Scop. anträffas hos oss någongång odlad. Härom nämnes: »Odlas hos oss vanligen endast i enstaka exemplar och liksom tillfälligtvis i södra delen af landet, ss. vid Åbo!, Helsingfors!¹⁾, Borgå; i Viborg finnes dock en längre allée, bestående af detta trädslag, i den s. k. Belvedere-esplanaden. Den tyckes vara ganska härlig, åtminstone utstodo de i Helsingfors¹⁾, Borgå och Viborg odlade träden utan skada den mycket stränga vintern 1876–1877»: Sælan i Medd. V p. 239–240, jfr Medd. III p. 192, där några närmare uppgifter från Helsingfors förekomma, Brenn. Flor., Mela Kasv. IV o. V etc. Senare tilläggas: **O m.** Nykarleby prydliga, rikt blommande träd: Elfv. Ant. p. 95, jfr Alc. III. Angående denna arts allmänna utbredning se Nym. Consp. p. 131 och Suppl. p. 73, hvaraf framgår, att den närmaste punkt, där den förekommer vildt växande, är sydvästra Sverige, jfr Hartm. p. 211.

Långt mera sällan odlas i Finland *T. americana* L. och *T. tomentosa* Moench, se Mela Kasv. V. Angående den förra nämnes: buskartad i **O b.** Uleåborg: Elfv. Ant. p. 95. På senaste tider har man börjat odla den från Krim härstammande *T. cuculora* C. Koch, som tyckes vara fullt härlig i Helsingforstrakten och på Pitkäniemi nära Tammerfors: Sæl. ann.

Oxalidaceae.

Oxalis acetosella L.

In maxima parte Fenniae frequenter et copiose provenit; ad septentrionem versus saltem usque ad 66° 10' progreditur, ubi iam rarissima est.

Fq aut fq²⁾ in Fennia usque ad 63° aut parum supra inveniri omnes fere auctores consentiunt, cfr Till., Till. Icon. 57, Kalm, Hell. p. 9 et Prytz; Eur. omn. exc. . . . : Nym. Consp. p. 141; omnino desideratur in Lapp. fenn. et ross.: Nym. Suppl. p. 79, vide etiam DC. Prodr. I p. 700 et Led. I p. 482–483.

¹⁾ Sælan anmärkte våren 1907: Odlades under flere år icke i Helsingfors. Trädet, som växte i Runebergs-esplanaden, har utbytts mot ett annat hörande till *T. vulgaris*: Sæl. ann.

²⁾ Arrh. Ann., V. E. Broth., Weeks., Stenr., Sæl. Ö. Nyl., Blom, Leop. (et cp), Hult (cp), Mela et Norrl. On.; »fq'q»: Norrl. s. ö. Tav; fq–fq: Elfv.

Sb. Iisalmi p: M. & J. Sahlb. — **Kb.** [inter Pielisjärvi et Höytiäinen] (fq—fqq) in lucis, betuletis et alnetis, plerumque st ep: Axels. Putk.; st fq circa Pielisjärvi et Viekijärvi: Wainio Kasv., spec. in dupl. lectum ad templum par. Nurmes!

Om. fq: Hellstr. et Tenn.; fq, »sp (— st ep)»: A. L. Backm. Fl. — **Ok.** tantum ad Kiannanniemi in par. Kianta: Wainio Kasv.!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135 etc.; Kajana (»fq»): Must., cfr Moberg Klim. p. 79; p: Brenn. Obs., vide sub **Ob.**, spec. e Sotkamo Vuokatti ad Pöllyvaara!; occurrit etiam nunc [1908] quamvis pc in [Kianta] Kiannanniemi!, nonnullis locis ad Kianankylä etiam in declivi ripario ad catarrhactam Ämmä in Ruukki (Sorsakoski): Kyyhk. litt. — **Kp.** in parte australi st fq, Kemi st fq, Kellovaara p, ceterum enum., sed non admodum multis locis: Bergr., spec. ex Ontrosenvaara!; Wainio Kasv. ex hac prov. non comm.

Ob. Liminka: Hellström!, cfr Moberg Klim. p. 79 et Brenn. Obs.; [circa Uleåborg] (fq): Jul. ann. ad p. 283, ubi tantum enumerata, cfr Jul. i V. Ak. H. p. 175; p, ad oram frequentior, in multis partis interioris paroeciis deest, maxime ad septentrionem versus in Karunki et in vicinitate templi par. Rovaniemi: Brenn. Obs.; [Uleåborg] (fqq): Leiv.; [Uleåborg] nonnullis locis ad pag. Korkela prope Oulujoki, ad meridiem versus ab oppido st ep complur. locis: Leiv. Putk., vide etiam Leiv. Veg. p. 200; Kemi: M. Castrén p. 330; Haukipudas, Ii, Kemi ad oppidum, Torneå, sacell. Karunki ad Nivavaara!: Hjelt, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135 et vide Moberg Klim. p. 79; [Kemi et Simo] st fq — p in regione litorali, in partibus interioribus par. Simo deest aut st r: Keckm.; Kemi (fq): Rantaniemi; in vicinitate Torneå st fq (Houghb.): Brenn. Obs.; [inter flum. Kalix et Torneå p: O. R. Fries p. 160, vide etiam Birg. p. 82;] Aavasaksa (Julin): Acerbi p. 171, vide infra. — **Kuus.** nondum visa. — **Kk.** compluribus locis ad Kepajoki in vallibus rivulorum, silvis frondosis et abietinis, epp in silvis abietinis, laetis [»frodiga»] circa Songankoski: Bergr., vide ceterum infra.

»In juniperetis et silvis muscosis per totam patriam ad Sodankylä usque»: Wirz. pl. off.; största delen af Finl. och Lappl.: Fries. Dessa uppgifter, som troligtvis stå i samband med hvarandra, torde ej vara

riktiga, då hvarken Fellman eller någon senare botanist iakttagit harsyran i västra Lappland; Wirzéns uppgift från Sodankylä måste därför också utdömas. Framhållas bör måhända i sammanhang härmed, att arten i Norge går ända till 69° 39': Norm. Fl. Overs. p. 193—194 m. fl. — Redan Wahlenb. p. XVII påpekade, att harsyran föredrager hafsklimat. — **O b.** Måhända behöfver Julins uppg. från Aavasaksa bekräftas; vore den riktig, skulle artens nordgräns vara 66° 25'. — **L k.** Förekomsten är högst osäker, se ofvan. — Lapp. ross. och Kk. »Ad infimam partem huius territorii haud infrequens»: Fellm. Ind. p. 314, jfr bl. a. Led. I p. 483. N. I. Fellm. har ej sett arten i Ryska lappmarken och antagligt är, att uppgiften blott afser trakten söder om Keret, hvilken trakt J. Fellman ännu räknar till »territorium Kolaense». Alldeles oriktigt är, att arten skulle gå till Kola, såsom Beket. p. 544 säger på grund af uppg. i Fellm. Ind. Redan N. I. Fellm. p. XXV hänför f. ö. uppg. till Keret, jfr l. c. p. XXXVIII.

Endast följ. uppgifter om afvikande frekvens har jag antecknat. **A l.** och **A b.** fq i Töfsala och Gustafs socken. Ej anträffad i Iniö. Brändö r Jurmo Blomö Äfva; Kumlinge p: Bergr. Uppgiften är mycket anmärkningsvärd; mig synes dock sannolikt, att arten ej alldeles saknas i **A b.** Iniö. — **A b.** Pt [Mynämäen pitäjän aukia] »st fq, munten fq»: Caj. Kasvist. — **Nyl.** Arten uppräknas bland dem, som trotats i Helsingfors under de senaste decennierna: Brenn. För. p. 134.

Att arten ofta är ymnig framhållas t. ex. Stenr. och Häyr. Björneb., i hvilket senare arbete den uppgifves förekomma st cp — cp.

Såsom **fossil** är arten funnen i **I k.** Sakkola hofläger: Lindb. Subf. p. 13.

Af former särskiljas utom f. *lilacina* Lange äfven f. *rosea* Hartm. I Herb. Mus. Fenn. II skiljes denna icke från f. *lilacina*, se under denna. Hufvudformen kallas var. *alba* Mela;: Mela Kasv.

Oxalis acetosella f. *lilacina* Lange.

Cum forma typica raro occurrit.

A b. Lojo Ojamo: Lindb. comm.; Vihti Kourla in margine viae umbrosae: Kihlman!, G. Lång! et Arrh.; Pyhämaa Rihtniemi: A. M. Tallgren in Turistföreningens i Finland Årsbok 1908 p. 19. — **Nyl.** Esbo Sökö in silva frondosa: Kihlman!; Borgå Karsby: Nikl. et (Fastberg): Sæl. ann.; [Hogland] in silva pinifera ad occidentem versus e Veteljärvi: Brenn. p. 447! et Brenn. Till. p. 38. — **K a.** st cp in silva frondea in Kirvu Sairala!: Lindén. — **I k.** r Muola: Malmb.! nomine var. *rosea*; Pyhäjärvi in abiegno iuxta viam inter Riiska et Sortanlaks: Lindberg!

S a t. Kulla: Malmgren!; rr Karkku Kulju prope viam publicam: Hjelt!; Vesilahti: Oiva Eronen!¹⁾, cfr Medd. XXXIV p. 157¹⁾. — **T a.** Tavastehus Rapamäki: Aspelin! et A. Wegelius!; r, ut narrant rustici, quondam lecta in abiegno denso in Kuorevesi: Borg Tiet. — **K l.** Parikkala Huotikkala! st cp: Hann. — **K ol.** Shoksu [»Schokschu»] in abiegno: Lindroth & Cajander!

S b. Jorois Järvikylä: Lindb. comm.; r: Mela nomine var. *rosea*, sed spec. e Kuopio Veräjämäki! ad f. *lilacinam* pertinet.

Denna form kallas i Mela Kasv. V f. *coerulea* DC. Namnet är visserligen äldre, men synes mig vilseledande, då blommorna i lefvande tillstånd vanligen äro ljusgredelina (ej blåa). — Formen upptages l. c. äfven från Kton. — Exemplaren från **A b.** Vihti Kourla: G. Lång! och **N y l.** Borgå Karsby: Nikl.! äro inlämnade under namn af f. *rosea* Hartm. och torde afses med uppg. i Mela Kasv. V, där denna form upptages från **A b.** och **N y l.** — Såsom framgår af det ofvanstående är äfven uppg. från **I k.** publicerad under namnet *rosea*, men exemplaret tillhör f. *lilacina*. Detta gäller äfven ex. från **T a.** och **S b.** — I öfverensstämmelse med Herb. Mus. Fenn. II p. 65 har jag ej särskilt formerna i den egentliga texten.

Oxalis corniculata L.

In saburra rarissime occurrit. F. tropaeoloides (Hook.) saepe colitur.

O b. Uleåborg på barlast: Hough., jfr Brenn. Obs.

I Mela Kasv. V upptages arten såsom tillfällig från **A b.**, **N y l.** och **O m.**; specialuppgifterna äro mig icke bekanta. Arten uppgifves från Helsingfors Botaniska trädgården: Lindb. comm. Se äfven Alc. IV. Angående artens allmänna utbredning nämnes: »Eur. omn. exc. Scand. . . »: Nym. Consp. p. 141.

I afseende å odlingen af f. *tropaeoloides* eller såsom den äfven kallas *O. tropaeoloides* Hook. må anföras: allm. odl. för sin säregna färg: Alc. III, jfr äfven Mela Kasv. V. Från Pajala på svenska sidan om Torneå älf nämnes: går ibland bra: Birg. p. 61.

Äfven *O. stricta* L. förekommer på barlast etc. Härom nämnes: »subspont. usque in Suec. med. . . »: Nym. Suppl. p. 79. — **A b.** Lojo Maikkala klöfverfält: Lindb. comm. — **N y l.** Helsingfors tillfällig på gräsplaner i Botaniska trädgården: Lindb. comm.; Helsingfors barlast: Alc. IV, jfr äfven Mela Kasv. V. — **O b.** [Uleåborg] »Toppila 1887 täml. nödvuxen med korta enblommiga och ensamma blomskäft från bladveckan, fåtalig»: Zidb., jfr Leiv., Mela Kasv. V och Alc. IV.

¹⁾ Nomine var. aut f. *coerulea*.

Af familjen **Tropaeolaceae** odlas hos oss i synnerhet *Tropaeolum majus* L. dels som köksväxt, dels och oftare som prydnadsväxt. I afseende härå får jag främst hänvisa till Elfv. Ant. p. 92, där det bl. a. nämnes, att arten odlas »här och där af herremän i hela Finland ända upp till Kittilä och Inari». Här må endast tilläggas, att det om indianska krassen från Pajala på svenska sidan om Torneå älf nämnes, att resultatet varit godt — medelgodt: Birg. p. 59, och att den uppräknas bland arter, som i **L i.** Toivoniemi odlats på kalljord: Nordling p. 315—316. Uppgifter om odlingen ingå f. ö. Brenn. Flor., Alc. III, där den säges vara allmänt odlad [se dock Elfv. Ant. här ofvan], Mela Kasv. V, Medd. XXV p. 13, Elfv. Ant. p. 37 [ang. **T b.** Multia], A. L. Backm. Fl. p. 26, Jul. p. 21 [**O b.** Uleåborg] äfvensom F. Trädg. 1909 p. 127 [**O b.** Ylitornio Johma].

Här och där odlas i trädgårdar som slingerväxt *Tr. peregrinum* Jacq.; Sæl. ann. Se härom äfven A. L. Backm. Fl. p. 26 [**O m.** Lappajärvi].

Från **O m.** Lappajärvi omnämnes dessutom odling af *Tr. canariense* och *Tr. Lobbianum* [Hook.]: A. L. Backm. Fl. p. 26. Härvid bör ihåg kommas, att enligt (E. Lindgren) G. Löwegren, Handbok i svensk trädgårdsskötsel VI, Andra uppl., Norrköping 1884, p. 270 är *Tr. canariense* Hort. synonym till *Tr. peregrinum* Jacq.

Linaceae.

Linum usitatissimum L.

In tota fere Fennia colitur, maxima autem copia in parte media: imprimis in parte marime australi interdum efferatur.

Odlad i största delen af Finl., var. *humile* (Mill.) »cult., sed etiam inq. Fenn.»: Fries; »colitur in omni fere Europa et hinc inde . . . etiam subsponte occurrit. Patria vera ignota»: Nym. Consp. p. 125.

A i. »förvildad här och där»: Bergstr. p. 131. — **A b.** fq: A. Nyl., påtagligen förvildad; »yl. viljelty ja usein vähäsen metsistynyt»: Caj. Kasvist.; [Nystad] »v. 1895 yksi kappale Saunasillan tien vieressä, v. 1896—97 useampia»: Söd. — **N y l.** »rarius ut efferata obviam»: W. Nyl. — **O b.** Uleåborg Toppila årligen, fåtalig: Zidb., jfr Brenn. Obs.; »kylvömailla, jyvääkaatopaikoilla, puutarhojen läheisyydessä y. m. s. paikolla satunnaisena. (Usein) pilhoilla»: Leiv. putk., jfr Leiv.

I afseende å artens odling får jag främst hänvisa till den fullständiga framställningen i Elfv. Ant. p. 92—93 jämte åtföljande karta, som äfven ingår hos Elfv. i Atlas. Häraf framgår, att linet odlas »allmänt till

63° (**O a.** Lillkyrö), särdeles i Tavastland, mindre till 64° (**O m.** Lohtaja): Alc. III, jfr äfven Ign. Geogr. p. 348, Eلف. Kult. p. 147—148, Eلف. Ant. p. 18, Eلف. i Atlas p. 5, florer etc. Här må tilläggas följ.: Linet upptages redan af Till. Från slutet af 1700-talet nämnes: »I Längelmäki, Orivesi, Pälkäne, Lammi, Janakkala och Hauho Socknar idkas den mesta Linsåningen»: Tuneld p. 392; »Längelmäki- och Orivesi-boerne öfvergå alla andra i Finland i anseende til Linets skötsel och godhet»: l. c. p. 392 not [jfr härom Eلف. Ant. p. 93]. — **K b.** Juuka täml. allm. odlad 1900: Sæl. ann.

Från de nordligaste delarne af Finland nämnes: **O k.** »I Paltamo är väl Linplantering försökt; men i anseende til långsam Wårköld och tidig Höstfrost, har den intet velat lyckas»: Jul. p. 21. [Kianta]vilj. harv., tavattu jonkun kerran niuk.»: Kyyhk. — **K p.** Lin sågs alls icke: Bergroth i Medd. XXI p. 19. — **I O b.** Rovaniemi har linodlingen bedrifvits »med ringa framgång»: Fellm. Anteckn. I p. 290. Enstaka försök hafva dock lyckats t. o. m. nordligare; så nämnes, att Öfvertorneå [på svenska sidan] »lärer vara sista och nordligaste stället i Skandinavien, där linfrö sås och där linet verkligen trivfes och växer»: Zetterstedt I p. 124. — Linodlingen har ej lyckats [i **L k.** Kemiträsk] och är efter gjorda mindre försök aflagd: Fellm. Anteckn. I p. 273. — Från **Li i.** Toivoniemi uppgifves: Har förträffligt lyckats, mognat och vuxit till ovanlig längd: Nordling p. 307. Äfven från **Li i.** Svanevik omtalas odling af lin, ehuru fröna ej mognat: Schüb. p. 331.

Enligt Statistisk årsbok för Finland 1906 p. 85 utgjorde skörden i hela landet år 1888 1,902,319 kg och 1889 1,799,482 kg. Enligt de utdrag jag gjort på statistiska byrån utgjorde skörden 1888 i hela Uleåborgs län 1,349 kg [»158,7 L☉»], hvaraf i Haapajärvi härad 1,262 kg [»148,5 L☉»]; 1889 voro motsvarande siffror 1,976 kg [»232 ½ L☉»] och i Haapajärvi 1,823 kg [»214 ½ L☉»]. Den senaste uppgift jag sett är, att skörden i hela landet år 1904 utgjorde 1,161,549 kg: l. c.

Häraf framgår, att linodlingen under senaste tid något aftagit. Sin kulmen uppnådde den år 1888, då den, såsom nämndes, utgjorde 1,902,319 kg: l. c. — I ett kommittébetänkande angående linodlingen af 1909 konstateras, att skördebeloppen för lin från 1,560,872 kg år 1878 nedgått till 990,250 kg 1906: Hufvudstadsbladet 1909, N:o 259 s. 8.

Äfven några speciella uppg. om ett dylikt aftagande föreligga, se t. ex. Renv. p. 18 [från **A b.** Muurila] och jfr Eلف. Ant. p. 92. Uppgifter om linodling har jag f. ö. antecknat: Tuneld p. 482 not och 516, Moberg Nat. p. 136—137, Moberg Klim. p. 81—82, Moberg Klim. II p. 64, där uppg. från Ylitornio anföras, Caj. Kasvist. (se ofvan), Rosb. Kyrksl. II p. 44, Medd. XXV p. 12, Eلف. p. 119, Norrl. On, p. 24, A. L. Backm. Fl. p. 25, Leiv., men denna förteckning gör ej anspråk på fullständighet.

I trädgårdar odlas rätt ofta som prydnadsväxt *Linum grandiflorum* Desf. Härom nämnes från Pajala på svenska sidan om Torneå elf: går bra: Birg. p. 61; se äfven A. L. Backm. Fl. p. 26. — *L. roseum*, som omnämnes från **L i**. Toivoniemi såsom odlad på kalljord: Nordling p. 315. torde väl afse *L. grandiflorum*.

Linum catharticum L.

In Alandia satis frequenter, ceterum passim vel satis raro in vicinitate litoris austro-occidentalis et lacuum Ladoga et Onega, sed in Fennia interiore nisi raro aut rarissime non invenitur; ad septentrionem versus saltem usque ad 62° 40' procedit.

Kalm; in pratis humidis (st fq): Prytz; Eur. omn. exc. Lapp. . . .: Nym. Consp. p. 126; exc. etiam Fenn. bor. (cum Lapp.): Nym. Suppl. p. 71; in Finlandia austro-occidentali haud raro occurrit. ceteroquin in Finlandia australi usque ad 62° 55' plus minus rarum: Schedae p. 87, vide etiam DC. Prodr. I p. 428, Led. I p. 425, Lindr. Lisät. p. 13 et Liro Ured. p. 557.

A l. (p): Bergstr.; st fq: Bergstr. Beskr. et Arrh. & K.: Brändö et Kumlinge st fq: Bergr. — **A b.** p: Zett. & Br.; par. Gustafs Lypörtö et Kaurissalo, Iniö st fq: Bergr.; Pargas p: Adl.; Pargas st fq: Arrh. Ann.; Hiitis p — st fq: Arrh.; [Bromarf] st fq: Sand.; Pojo (fq): A. Nyl.; (p): Sel.; Lojo Hiitis: Hels.: Lojo in insulis in Lojo sjö ex. gr. Mangsön: His.; Lojo Isosaari: Öhrnb.; Vihti (p) velut Irjala Kailaissuo: Printz, cfr Flineck; [Vihti] r, a me non visum nisi in prato ad sinum inter Tarttila et Väakkylä, Irjala in prato »Storängen» (E. G. Printz): Flineck; Vihti Kirjava in prato ripario infra calcarias: Weeks. muist.; Vihti Olkkala Joensuu: E. af Hällstr.; Vihti r a. 1902 in Pääkslahti, sed his proximis annis non ibidem repertum: V. E. Broth., cfr etiam W. Nyl. p. 205; Mietois st r in litoribus circa Tervois et ad ripas Iluvii Mynäjoki a mari usque ad Lehtis: Caj. Kasvist.; Nystad st fq in taeniis: Hollm.!; spec. in Pl. Finl. exs. N:o 283 a. in Nystad Birkholm Käpyli leg. Hollmön; fere in omnibus litoribus et ad Sorvacko prope »Beckman'in lähdettä»: Söd. — **N y l.** Ekenäs Danskog, Tvärminne Storlandet st cp, Björkskär st cp in prato ripario: Håyr., cfr A. J. Silfvenius in

L. Y. 1904 p. 275; Ingå ad Fagervik, ad templum principale et in taeniis st fq, Sjundeå Myrans et Pikkala (Nerv.): His., spec. ex Ingå Nötön in taeniis!, cfr Lindr. Lisät. p. 13; Ingå Degerby prope Svenvik (!): Brenn. Växtf. p. 78; Esbo, Kyrkslätt Edes! cp: Kihlm.; Kyrkslätt Smeds: Rosb. Kyrksl. p. 109; r Sörnäs: W. Nyl.; Helsingfors Kampen 1876!, postea non repertum [cfr Brenn. För. p. 129], Sibbo Löparö, Borgå Svartbäck Lökholm (Fastberg): Sæl. ann. — **K a.** nondum observatum, sed verisimiliter indagandum. — **I k.** Konnevits: Fl. Kar.; Käkisalmi (Tengström): Chyd., spec. leg. W. Nylander!, cfr de ambobus Malmb.; Pyhäjärvi: M. Werving!; Uusikirkko Uusisaha in prato prope amnem Raivola: O. A. Gröndahl!; Valkjärvi Päkkinämäki!, Pyhäjärvi Larjava!: Lindberg, [vide etiam Meinsh. p. 70 et XXIII].

S a t. Ulfsby: Malmgr., spec. e Källfjärd!; Raumo: Wirz. ann. et W. Wallenius in dupl.!: Euraaminne (!) Ilavais: Kl. Wahlman! [Alc. errore typographico scripsit Havais, Liro Ured. p. 557 Ivalois]; Björneborg: A. N. Nordblad in herb. lyc. n., cfr Häyr. Björneb.; Björneborg tantum in Kumnäs!, ubi p et st pc — st cp in pratis humilibus, litoralibus, carice obsitis, arenosis: Häyr. Björneb., cfr l. c. p. 40 et 46. — **K l.** Kirjavalaks: Chyd.; Parikkala (!) rr Surumäki sp: Hann., cfr Lindén p. 137; Parikkala Kangaskylä Nurmi: J. Lagervall!; »p in Sortavala (Bergström) et Impilaks (!) (Backman). Ad Kirjavalaks Lahentausta nonnullis locis cpp vidi, in Ruskiala quoque ad lapidinam marmoream»: Norrl. Symb.; Sortavala Rausku in prato sicco: E. W. Suomalainen!; Pälkjärvi Pirttiniemi: Hjelt Ant. p. 65! — **K o l.** in reg. silv. fq, ad Mandroga st r: Elfv., spec. e. Nikola!; Petrosavodsk: Kihlm.; permultis locis, inprimis in vicinitate lac. Onega, sed etiam ad flumen Svir et haud procul ab Ostretshina: Caj., cfr Medd. XXV p. 25 et Liro Ured. p. 557, spec. e Petrosavodsk Dreflianka!

O a. Kristinestad: Malmgr., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135. — **S b.** vide infra. — **K o n.** st r Selki, Gorka — Suunu, Pirttiniemi!, Käppäselkä (Simming!), in Saoneshje per partem bor. or. (Schungu—Padmosero) in collibus campisque quoque aridis fq, in primis iuxta litt. Onegae, Velikaja-guba: Norrl. On., cfr Günth. p. 35 et Herb. Mus. Fenn. II p. 135; Dvoretz et Verchne-

lamba complur. locis, Valkiamäki, Tolvoja in insulis: Kihlm.; multis locis in vicinitate lacus Onega usque ad Kishi: Caj.; epp in insulis ad Kishi [»Kiischi»] et Sennoguba: Cajander in Medd. XXV p. 26.

»In pratis et campis pinguioribus per provincias meridionales et medias»: Wirz. pl. off.; uppg. är ej fullt riktig, lika litet som största delen af Finl.: Fries. I Norge går arten emellertid ända till $68^{\circ} 56' - 57'$: Norm. Fl. Overs. p. 185. — **Nyl.** Mäntsälä: elev Reuter i dupl.!; uppg. förefaller osäker. — **Sb.** Kuopio: A. H. Petander!, jfr Medd. VI p. 256; då fyndorten ligger alldeles afskildt från artens öfriga utbredningsområde, är det möjligt, att den endast varit tillfällig härstädes, jfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135. Arten upptages emellertid utan reservation från Kuopio t. ex. Alc. III, Mela Kasv. V etc. Dess nordgräns skulle då vara $62^{\circ} 55'$.

Af former upptages var. *minimum* Hartm. **Al.** och **Ab.** observerad på några ställen vid stränder: Bergr. — Den omnämnes äfven i några publicerade växtförteckningar, men torde som form sakna betydelse. Exemplaren i Pl. Finl. exs. N:o 283 b. äro tagna »**Ab.** opp. Nystad Birkholm in prato iuxta litus» af Hollmén.

Geraniaceae.

Geranium sanguineum L.

In Alandia, unde ad provincias vicinas disseminatum est, satis frequenter (— frequenter) provenit; ad septentrionem versus non certo longius quam ad $60^{\circ} 45'$, ad orientem versus ad 41° long. fere procedit, sed unico loco etiam ad $43^{\circ} 5'$ long. lectum est. Ultra hos terminos raro subsponte occurrit.

Till.; Kalm: in collibus dumosis asperis Finl. austr. minus fq: Prytz; in (nemorosis) Alandiae et prov. maxime merid.: Wirz. pl. off.; Fenn. merid.: Fries; [Eur. omn.] exc. etiam Fenn. plur. (adest in sola mer.-occ.) cum Lappon.: Nym. Suppl. p. 76; in **Al.** st fq obvium, in **Ab.** et **Nyl.** in vicinitate maris st r aut r occurrit: Schedae p. 86, vide etiam DC. Prodr. I p. 639 et Led. I p. 460.

A l. (fq): Bergstr., cfr l. c. p. 5; fq: Bergstr. Beskr.; st fq: Arrh. & K.; fq et saepe ep in Alandia continenti. quae dicitur. ut etiam in taeniis par. Lemland, Föglö et Kökar, imprimis in clivis lapidosis et pratis frondosis [»löfängar»]: Arrh.; multis locis [in Geta et Hammarland] partim epp: Ch. E. Boldt; [Sund] in omnibus fere clivis pratorum [»ängsbackar»] lapidosis: Prim. p. 65; fq in parte media et occidentali: Bergr., cfr Medd. XX p. 37. — **A b.** Korpo Kälö: Tengstr.!, cfr Bergstr., Zett. & Br. et Rupr. Diatr. p. 24; Korpo Hässlö, in pratis et lucis [»locis»] st fq et ep invenitur: Granit!; Korpo Tvegyltan in prato silvatico: A. Dahl!; Iniö Lahdenholm: Bergroth!; Lemo: A. Grunér in herb. lyc. n.; Hiitis Tunnhamn st ep: Arrh.; Uskela: Hollm.; Kimito: A. Ramsay!; Bromarf Hangöby Hamnholmen duobus locis st ep: Häyr., cfr Häyrén in Geogr. F. T. 1905 p. 204; in taeniis Nystad, Puttsaari: Kl. Wahlman!; Nystad p: Hollm. — **N y l.** Ekenäs Tvärminne (!) in insula Konungsholmen epp, ad stationem zoologicam epp, Kallvassa st ep, Hasselholmen, forsitan etiam in aliis locis insulae, Hästö-Busö pcc, Hästö! nunc st pc, Busö in promuntorio sito exadversum iter, quo cursus est navibus, st ep, Alglo in tribus locis st pc — st ep, denique in terra continenti ad fretum contra insulam Tvärminne: Häyr., cfr Häyr. Ber., Geogr. F. T. 1900 p. 228 et de Tvärminne etiam Hufvudstadsbladet 1903 p. 198, Sydväst 1904 p. 602, L. Y. 1904 p. 275 etc.; spec. in Pl. Finl. exs. N:o 280 Ekenäs Tvärminne Krogen! in declivi montis inter corylos leg. Palmén; Kyrkslätt in Kyrkogårdsö etc.: Rosb. Kyrksl. p. 109; Borgå in ultimis taeniis maritimis in insula Pörtö: Sæl. Ö. Nyl.!

Sat. Björneborg: Malmgr.; Björneborg Aittaluoto: K. Schantz!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135, Alc., Häyr. Björneb., Häyrén in Medd. XXXV p. 55 etc. et vide infra.

»Eur. exc. Norv. bor., Suec. bor. Ross. bor. . . .»: Nym. Consp. p. 136; uppg. rättas af Nyman själf (se ofvan). »Cop. in Fennia merid.»: Fl. Ingr. p. 229; uppg. måste anses hänföra sig till Kälö (och Åland). — **A b.** Lojo stenig ängsbacke 1891 (elev Edv. af Hällström): Arrh.; uppg. måste bekräftas, jfr under **Sat.** — **Sat.** För min del misstänker jag starkt, att uppgiften från Björneborg hänför sig till en tillfällig förekomst, då arten ej sågs i Björneborgs-trakten af Häyrén, som dock undersökte just de ställen, därifrån arten uppgifves. Ihågkommas bör vidare, att

arten icke så sällan odlas och tämligen lätt förvildas. Atminstone å Järventaka i Karkku hade den icke blott spridd sig i trädgården, utan äfven i dess allra närmaste grannskap och bibehöll sig därstädes under många år. Uppgifterna från **T a.** och **O a.** anser jag otvifvelaktigt hänföra sig till en dylik tillfällig förekomst, ehuru i Mela Kasv. V arten endast i **O a.** betecknas såsom tillfällig. Nämnas bör emellertid, att Häyrén i Medd. XXXV p. 55 påpekar, att den möjligen blifvit utrotad å Aittalnoto. I sammanhang härmed kan nämnas, att arten i Norge går till 61° 20': Schüb. p. 116, i Sverige till Medelpad: Hartm. p. 214. — **T a.** Sääksmäki Walkiakoski Lotila: R. Granberg!, jfr Rosb. Utk. p. 220; »quoque in **T a.** forte eff., sed eodem loco (in clivo graminoso) per complures annos floret (P. W. Granberg)»: Herb. Mus. Fenn. II p. 135. — **O a.** Wasa nära Hofrättshuset: V. Brander!, jfr Malmgr. och Alc. III. Enligt anteckning vid exemplaret ej återfunnen af Malmgr.; då ej heller Laurén upptager arten, torde dess förekomst här med allt skäl kunna betraktas som rent tillfällig.

Geranium pratense L.

In Fennia orientali usque ad 67° 10' procedit et multis plagis copiose provenit, in Fennia occidentali raro et cis 42° long. vix nisi efferatum occurrit.

In pratis litoralibus Maris albi occidentalis usque ad Kantalaks Lapp. ross.: Spic. II p. 10; Fenn. et Lapp. (bor.) or.: Fries; Eur. omn. exc. Scand. bor. . . . ceterum saepe cultum et subspontaneum: Nym. Consp. p. 137; Lapp. or. indicatur in territ. Kola ¹⁾ et Imandra: Nym. Suppl. p. 77, vide etiam DC. Prodr. I p. 641—642.

A b. Vihti prope Nummela: Tikkanen & Hult herb.; Vihti r in prato prope pag. Pietilä: Printz in dupl.!, cfr Flinck et vide infra. — **N y l.** Esbo Ahlberga: Tikkanen! — **K a.** Lavan-saari: E. Nyl. Ber.!, cfr Brenn.; r [Viborg] Vainikka (Nerv.!: Malmb.; Viborg in declivitate valli exteriori [»glacisen»] ad Saunalahti 1880: Sæl. herb.; Viborg »Huttu-Tuomaan kenttä» in fossa arenosa: A. J. Silfvenius in Häyr. herb. — **I k.** Pyhäjärvi Konnitsa ad fossam iuxta hortum (efferatum?): Lindberg!; [hic illic: Meinsh. p. 73].

S a t. vide infra. — **T a.** Lammi: alumn. Lagerblad in dupl.!, rr Padasjoki ad viam versus Saksala: Norrl. s. ö. Tav.,

¹⁾ Vide infra.

spec. leg. E. Lang! [= Wainio]; Sysmä prope templum ad viam publ., Nya Olkkola!, Rantala, Nuoramoi: Unon.; in Sysmä certe spont.: Unonius in litt.; [par. Gustaf Adolf] in parte australi paroeciae (st fq), sed in parte septentrionali omnino deest: Bonsd.! — **S a.** Imatra (Gobi & Tranzschel p. 75): Liro Ured. p. 116 [sub **K a.**]; Lauritsala prope oppidum Villmanstrand in prato (H. Buch 1901): Sæl. herb. — **K l.** r in par. Kurkijoki [»Kronoborg»]: Fl. Kar.!; Kurkijoki pag. Otsanlaks in prato Ryyhä: E. Juslin!; Sortavala inter deversorium Leskelä et Impilaks: Enw. hav. — **K o l.** Nimpelto!, Petrosavodsk: Caj. et Cajander in Medd. XXV p. 27.

S b. r: Mela, spec. e Kuopio Julkula! — **K b.** Kide Hvilo-dahl: U. Telén!; Liperi: Hasselbl.; Repola Vuosiniemi! et Koroppi haud ep: Wainio Kasv. — **K o n.** r Dvoret! in gaminosis duris, Perttiniemi (Kullhem!), in Saoneshje prope Schungu: Norrl. On., cfr Günth. p. 35; r Santalo: Ispol. p. 60.

O k. Kajana: Lönnbohm in Bot. Byt. et K. E. Lindén! in Brenn. herb. [hoc loco verisimiliter adventicium]; r [Kianta] Juntusranta prope Kyrö: Kyyhk.!; Kianta etiam ad Jokela in pago Ruhtinansalmi st ep: Kyyhk. litt., vide etiam infra. — **K p.** aucta frequentia a Repola usque ad pag. Oulanka, in vicinitate pag. Uhtua vix ep, sed in pago Röhö in par. Uhtua et inde ad septentrionem versus quam cpp in parte australi praefecturae Archangelsk, loca maxime occidentalia sunt pagi Vuokkiniemi et Kiimasjärvi: Wainio Kasv.; [Solovetsk! et] ad Kaltalaks inter Kemi et Keret!: Selin; in parte australi st fq — fq, in parte media fq et ex omnibus pagis adnotatum, etiam multis locis in vicinitate Jyskjärvi: Bergr. Ant., spec. e pago Särkijärvi!; r Paadane in pago ad templum: Ispol. p. 60, vide etiam Lindr. Lisät. p. 11, Liro Ured. p. 116—117 et l. c. p. 275.

K u u s. r et pe Kantoniemi! [ad Tavajärvi, spec. leg. M. & J. Sahlberg!, qui nomen scripserunt Koutaniemi], Välijärvi (Nyberg!) et Akso: Wainio Kasv.; Paanajärvi Kauppila, Rontti ad septentrionem versus ab Alakitka spec. solitaria, etiam Multila in praedio Lyhytniemi (V. Brenner): A. L. Backm. comm. — **K k.** ad Kankahinen ad septentrionalem partem lac. Pääjärvi haud obvium neque ad Vartiolampi et inde ad occidentem ver-

sus: Wainio Kasv., vide ceterum sub Kp.; pag. Suvanto: Bergr. Ant.!; Kiimasvaara ad Pistojoki prope fines par. **K u u s.**: V. Brenner comm.; Keret: F. Nylander!; Knjasha: [N. I. Fellman] in dupl.!; Ruvajärvi [forsitan Ruanjärvi], Koutajärvi et Knjasha: Mela Pl.; Koutajärvi: Enw. ann.

Lim. usque ad pagum Kantalaks st pc in pratis: N. I. Fellm., spec. e Kantalaks in dupl.!, cfr l. c. p. XXI, XXVI, XXXVIII et Beket. p. 554, vide etiam Spic. [supra]; Seredna ad Kantalaks, Kantalaks in ruderatis et agris, Umba, Porjeguba: Mela Pl.; Umba in saxosis nemorosis prope pagum: Kihlman! — Lv. Olenitsa: Mela Pl. — Lp. Devjatoi [forsitan adv.], Tshapoma et Ponoj: Mela Pl.; Ponoj: Knabe Pfl. p. 280.

Då arten dels odlats, dels ännu, ehuru sällan, odlas i trädgårdar, förefaller det, som om flere uppgifter skulle hänföra sig till odlade exemplar eller åtminstone till en tillfällig förekomst; möjligt är dock, att arten utbreder sig alltmer åt väster. — **A b.** Åbo Kuppis icke odlad: Ilmoni i dupl.!, jfr Alc. och Alc. III; arten förefinnes i stor mängd vid Kuppis, men knappt ursprungligen vild. Äfven i Sagu Karuna: Arrh.; möjligt är, att arten på det sistnämnda stället är vildt växande; St Karins »in prato inxta viam»: A. Dahl!; Nagu: Å. G. H.!; männe vild? Angående förekomsten i Vihti nämnes: »Pietilä Alitalo gårdsplan, där den antagligen för lång tid tillbaka blifvit planterad; enligt Printz skulle den växa på en äng invid Pietilä by, hvilken uppgift äfven ingår i Alcenii Flora; antagligen då förvildad från nämnda gårdsplan, enär man numera blott känner den därifrån. Finnes äfven på Oravala gårdsplan, enligt uppgift för längesedan planterad. Äfven anträffas den, men med hvita blommor, i Härkölä Nissola trädgård, år 1891 planterad med plantor från trädgårdsmästare Stenius i Helsingfors»: Flinck. — **N y l.** Sjundeå Pikkala förvildad: Kihlm.; Esbo (elev Ester v. Christerson): Arrh.; sannolikt är arten härstädes tillfällig. — I Kihlm. Beob. p. 17 upptages *G. pratense* från Helsingfors, men denna uppg. hänför sig sannolikt till Botaniska trädgården. Borgå Stor-Kroksnäs på gårdsplan tillfällig, sedermera utgången: Sæl. ann. — **K a.** Mälkiä sluss planterad?: Wainio ann. — **S a t.** [Björneborg] Viasvesi 1904 (Kerstin Lindström enl. Fontell), Luvia 1906 (Hjördis Wikman enl. Fontell), Luvia Sassila Koivnkari och odlad på prästgården (E. Hermonen): Häyr. Björneb. Sannolikt är arten tillfällig i dessa trakter; bemärkas må i detta sammanhang, att en del hithörande uppgifter härstamma från skolelever. — Karkku Kulju trädgård under många år (åtminstone 1876—1889), men torde ursprungligen varit odlad; förgäfvets eftersökt 1898 o. 1899, men återfunnen 1905—1909 å en närbelägen plats: Hjelt! — Spridd på många ställen kring Kyröfors: Printz comm (1903), jfr Sola Flor. p. 88!; jag förmodar, att arten äfven här är tillfällig. Nämnas

bör, att finsk benämning på arten upptages från Punkalaidun: L. Y. 1907 p. 191. — **T a.** Tavastehus park: K. Collin in dupl.! och trädgården Stjärnan: O. Collin i Bot. Byt.; antagligen förvildad. Hollola trädgård: W. Ruin i herb. lyc. n., möjligen odlad. — **O a.** Toikko: elev Ehrström i dupl.!, jfr Desideratkat. p. 21; uppg. torde vara tvifvelaktig. Gamla Wasa: Alc. och Alc. III; manne ej arten här varit förvildad? För min del såg jag *G. pratense* härstädes ej långt från kyrkan d. 11 sept. 1893. [Vasa ångkvarn] enstaka 1885: Laurén i Medd. XXII p. 40. I Laur. Växtf. upptages arten alldeles icke. — **S b.** Finsk benämning på arten upptages från Pieksämäki: L. Y. 1907 p. 165. — **O k. r.** »Kajaanin kirkon luona Korhosen potaatti-maalla ja korttelissa»: Must.; Brenn. Obs. betraktar arten härstädes såsom förvildad, hvilket sannolikt är riktigt. I Brenn. Obs. anföres Kantonieniemi under Kianta, men, ehuru på etiketten står Kianta, antager jag, att härmed afses Kantonieniemi i **K u u s.** (se ofvan). — **O b.** Uppräknas såsom förvildad [från Uleåborg] af Leiv. — **L i.** Utsjoki: S. Castrén p. 353; säkert beroende på något misstag. — **L t.** »ad sinum Kolaensem»: N. I. Fellman!, jfr Herb. Mus. Fenn. II p. 65 och 135, Mela Kasv. V etc.; då N. I. Fellman i sitt arbete uttryckligen nämner, att artens nordgräns är Kantalaks, är jag tämligen öfvertygad om, att något misstag föreligger äfven i afseende å Lt.

Angående artens förekomst på ryska sidan om den naturalhistoriska gränsen föreligger ett stort antal uppgifter; se t. ex. Fl. Samojs. p. 9, Bot. Not. 1900 p. 242, Caj. Westgr. p. 10, Liro Ured. p. 330 etc.

Af former upptages var. *parviflorum* [Nyl. Lovisa] Nyvik (Iverus): Sælan i Medd. XXIV p. 21.

Angående en hvitblommig form se under **A b.** Vilti p. III.

Geranium silvaticum L.

In tota Fennia et Lapponia, excepta tantum regione alpina superiore, frequentissime aut frequenter et saepe copiose--copiosissime provenit. In maritimis tamen frequentia plerumque minuitur.

Fq vel fqq ¹⁾ in tota Fennia inveniri omnes fere auctores indicant (exceptiones vide infra), cfr Till., Till. Icon. 33 [haud bona], Kalm et Prytz; cum var. maxima pars Fenn. et Lapp.:

¹⁾ Flinck, V. E. Broth., Weeks., Stenr. (etiam cp), Blom, Leop., Norrl. s. ö. Tav., Borg Tiet. (saepe st cp), Wainio Tav. or., Hult, Broth., Mela, Axels. Putk. (st cp), Norrl. On., vide infra, Must., Kyyhk. (etiam cp), Keckm., Brenn. Obs., vide infra; fqq — fq: Lindén et Bergr. Ant. (in Kp.); Elfv. Ant., vide infra; [Pudasjärvi] »paikotellen hyvin tiheästi»: Martik. p. 36.

Fries; Eur. omn. exc. . . . : Nym. Consp. p. 137, vide etiam DC. Prodr. I p. 641, Led. I p. 464–465, Borg Beitr. p. 99, 116, 133 et 141, Liro Ured. p. 115–116, 274 et 275.

Lapp. fenn. fq et interdum cp: Hjelt & H.; [fq enum.: Birg. p. 100;] in campis et pratis graminosis declivibus fertilioribus riparum nec non in lucis silvisque frondosis subhumidis fq provenit: Blom Bidr.; per partem silvaticam, subsilvaticam et subalpinam omnium Lapp. vulgatissime, ut etiam in inferalpinis et radicibus alpium [Nordlandiae] Finmarkiaeque . . . fq, nec non in salicetis siccioribus alpium inferiorum p: Wahlenb. p. 183; fq: Fellm. Lapp.; fq in Kuolajärvi, Kemijärvi, Sodankylä, Inari et ad Paatsjoki usque ad Kõngäs prope Mare glaciale: Wainio Not.; fq in reg. silv., compluribus locis in campis herbidis in reg. subalp. montium Saariselkä, ad rivulos reg. alp. in Lupukkapää usque ad 500 m: Hult Lappm., vide etiam Borg in L. Y. 1899 p. 157; in ripis fertilioribus rivulorum, ubi una cum *Trollio europaeo* plerumque occurrit, in clivis graminosis vel herbidis, nec non in lucis et silvis frondosis humidis reg. subsilv. et subalpinae fqq cp. secundum rivulos st fq quoque in reg. alpinam progreditur; varietates *lilacina* et *parviflora* multis locis, ex. gr. ad Tenojoki, vix minus frequenter quam forma genuina proveniunt; Pietarlauttasoaivi NO 373, Hammasuro h. 382, Tuarpumoaiivi NO 278, Peldoaiivi N 500, Kudossuvannonpää N 369, Ailigas SV 389: Kihlm. Ant.; e permultis locis enum.: Norm. Fl. Spec. I p. 280–281, vide etiam Blytt p. 1104, Hartm. p. 215 etc. — [**L. e n t.** reg. subalp. et silv. fq: Læst.; fqq — fq secundum ripas annuum et in vallibus rivulorum reg. subalpinae, st r in reg. alpina, a Tenonmuotka ad Jokkasjaur st fq, sed ceterum in hac regione non adnotatum, nisi ad declivem australem montis Angeloddi (672 m) et cp ad infimum montem Mehkasvaarri: Lindén Bidr., vide etiam Norrl. Lappm. p. 261 et 262.]

Lapp. ross. locis graminosis fertilioribus per totam Lapponiam fq: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XLVII, Fellm. Ind. et Beket. p. 554; fq circa Nuotjavr et Nuotjok: Lindén Ant., vide infra, vide etiam Lindén Beitr. p. 16, Broth. exk. p. 78, Broth. Wand. p. 5, 9, 11 et 13, Kihlm. & Palm. p. 9, Kihlm. Ber. p. 23 etc.

A b. Pargas fq — st fq: Arrh. Ann.; Bromarf st fq: Sand. — **Nyl.** Ekenäs st fq: Häyr.; Helsingfors knappt mer än ganska allmän och sparsam: Kihlm. ann.; »förekommer på Lappviksudden, men jag har ej observerat den på holmarna i Helsingfors skärgård»: Sæl. ann.; »är, såvidt jag funnit, rätt sälls. väster om Borgå viken i Borgå granregion; österut åt Perno till finnes den allmännare, men icke ymnigt»: Gadol. 1890; [Hogland] p: Brenn. Se äfven längre fram. — **K a.** Lavansaari [E. Nylander!]: Brenn. — **S a t.** R och st pc — st cp [Ulfsby] Gammelby nära tingsgården, [Björneborg] Pihlava nära folkskolan. Lundar, men endast på krosstengrus från istiden. Hvittisbofjärd på torrare ställen: Häyr. Björneb., jfr Häyr. växtl., där det betonas, att arten endast finnes på två ställen i Björneborgs-trakten. — **K o l.** fq — fqq, »certe etiam in reg. aren. occurrit, quamquam non adnotatum»: Elfv. — **O a.** ganska allm. inuti landet, saknas vid kusten, västligast anträffades den i Vöra! Andiala by, Storkyrö Vändelä by: Laur.; senare nämnes: st fq och fq inuti landet; vid kusten r vid äldsta vägen mellan Wasa och gamla staden: Laur. Växtf. — **O m.** r vid kusten, allmän uppe i landet: Hellstr., jfr l. c. p. 137; fq — st fq: A. L. Backm. Fl., där närmare upplysningar lämnas, jfr l. c. p. 137, st fq: Tenn. — **O b.** st fq i skogarna: Jul. p. 290; i **O b.** **O k.** och **O m.** fqq, i de nordligaste och ostligaste trakterna fq: Brenn. Obs., där flere detalj-uppg. anföras; [st fq, omkr. Haaparanta mycket varierande: O. R. Fries p. 160].

Beträffande de ståndorter, på hvilka arten förekommer, nämnes från **Kon.**: »in nemoribus, lucis frondosis, populetis aliisque silvis frondosis populo immixtis, devexis et campis fertilioribus, graminosis vel herbis silvaticis et saepe etiam in abiegnis cp — cpp»: Norrl. On. Angående förekomsten i **Lapp. ross.** tillägges: fq längs Nuotjoks stränder, fqq öfverallt på Nuotjavrs stränder. Öfverhufvud fq längs a- och bäckstränder och i dalgångar i skogsregionen på hvardera sidan af Nuotjok och kring Nuotjavr; fq äfven i dalgångar och på lägre sluttningar i fjälltrakterna på sydöstra stranden af Nuotjavr, men *icke* anträffad högre upp på fjällsluttningarna i själfva reg. alp.: Lindén Ant. — Om artens förekomst i angränsande delar af Sverige uppgifves, att »få växter genom sin allmänna förekomst [äro] mera karakteristiska för porsregionen»: Bot. Not. 1883 p. 160.

I Medd. XVIII p. 264 uppräknar Kihlman *Geranium silvaticum* bland arter, som i Helsingforstrakten äro litorifoba. I Medd. XXIX p. 24–25 bestrider Brenner förekomsten af dylika litorifoba arter och uppräknar några fyndorter för nyssnämnda art i hafstrakten. I Medd. XXXIV p. 130 påpekar Brenner yttermera dess ymniga uppträdande i Ingå sockens skärgård, t. ex. på ön Nötö. Af de ofvan anförda uppgifterna från **Nyl.**, **S a t.** och särskildt de från **O a.** och **O m.** framgår dock otvetydigt, att arten öfverhufvud är sällsyntare i kusttrakten än i det inre af landet. Af senare förf. är, såvidt jag vet, Bergr. den enda, som upptager arten

såsom allmän äfven i hafstrakten. En del äldre förf., såsom His., W. Nyl. m. fl., torde icke egnat saken särskild uppmärksamhet. I afseende å andra åter, t. ex. Sæl. Ö. Nyl., Malmb. och Malmgr., bör ihågkommas, att i de af dem undersökta områdena är den inre delen alldeles öfvervägande öfver kusttrakten, hvarföre frekvensen för *Geranium silvaticum*, då delarna tagas i ett sammanhang, måste vara hög — till de sistnämnda ansluter sig Brenn. Obs. Nämnas kan, att redan Ruprecht fann, att arten i Samojedernas land ej förekom vid kusten: Fl. Samoij. p. 28.

Af **former** är f. *parviflora* v. Post säkert rätt allmän i hela området. Angående densamma jämte de följ. formerna nämnes: »Formae *lilacinae* vel *albinae* et *parviflorae* per totum territorium haud raro proveniunt»: Herb. Mus. Fenn. II p. 135. Dessutom märkas följ. uppg.: **A b.** icke sällsynt tillsammans med hufvudarten: Sel.; [Vihti] tagen på en bergbacke vid Nummela station: Flinck; »ff. *parviflora*, *lilacina* ja *albiflora* eivät ole vallan harvinaisia»: Caj. Kasvist. — **N y l.** st fq, (pc): Stenr.; Ingå Svartbäck: Brenner i Medd. XXIX p. 24–25; Inga Nötö: Brenner i Medd. XXXIV p. 130, där formen yttermera beskrifves. — **I k.** Terävälä (Nerv.), Muola: Malmb. — **S a t.** p: Hjelt. — **T a.** flerst.: Leop. — **S a.** (st r): Hult. — Kol. Nikola: Elfv. — **S b.** (r): Mela. — Kon. »ad Perttiniemi, Mundjärvi et Schungu vidi»: Norrl. On.; sågs äfven täml. allm. både med ljusa och mörka blommor kring Dvoretts, Hallijärvi, Kivatsb, Tiudie, etc.: Kihlm., jfr under f. *lilacina*. — **O k.** Paltamo, Kajana, Sotkamo, Vuokatti: Brenn. Obs.; [Kianta] »sekä sinipuna- että valkeakukkaisena. Ämmän ruukilla»: Kyyhk. litt.! — **O b.** Åkerrenar, löf-backar, p i kustomr., f. ö. uppr.: Keckm., jfr Brenn. Obs. — **L k.** »Kolari ad Äkäsjoensuu et Joki-jalka»: Hjelt & H.; »p in pratis et campis graminosis una cum f. genuina st pc, in lucis autem vel silvis frondosis mihi non obvium»: Blom Bidr. — **L i.** Hit hänför sig säkert den form med mycket smärre blommor, som säges förekomma ganska rikligt: Popp. p. 16, där formen beskrifves. Kihlm. Ant. se under hufvudformen. — Formen omnämnes äfven i Mela Kasv. V etc., och många exemplar i H. M. F., t. ex. från **O a.**, **T b.** etc., höra till densamma; den är dock icke fullständigt särskild och öfvergår, såvidt jag kunnat finna, utan gräns i hufvudformen.

I Medd. XXXIV p. 130 särskiljer Brenner från **N y l.** Ingå Nötö! yttermera f. *minoriflorum*, som beskrifves.

Ang. f. *albinea* Wainio nämnes: **N y l.** Ingå Nötö: Brenner i Medd. XXXIV p. 130. — **S a t.** flerstädes: Hjelt. — Kol. »ad Mjatusova typo frequentior»: Elfv. — **O k.** »Kiannan pitäjässä p, vaan pohjaisemmilla seuuduilla st fq»: Wainio Kasv.; Sotkamo Naapurinvaara: Brenn. Reselb. p. 67 (enligt beskrifningen); Kianta Juntunen: Brenn. Obs.; [Kianta.] »eroaa silmiinpistävästi etelämpänä näkemistäni *albinea* muodoista; sen eroittaa helposti muista *alb.* muodoista kokonaan vihreän ulkoasunsa kautta; punertavaa ei näe juuri muualla kuin hyvin hiukan ponsissa; verhotkin viheriät; kasvaa pappilan luona ja Joutepuron varrella»: Kyyhk., ex. äfven

från »Ämmän ruukilta»! — **Kuus.** »runsainen»: Wainio Kasv., se under **Ok.** — **Lapp. fenn.** »fq praecipue ad Martti in Sodankylä et ad Törmänen in Inari»: Wainio Not. — Se äfven under f. *parviflora* och Brenners uppg. i Medd. XXXIV p. 130, där formen kallas *albiflorum* Blytt. Osäkert synes mig dock vara, om alla uppg. afse fullkomligt samma form; se under **Ok.**, hvarvid märkes, att Kyyhkynens uppgift kom mig tillhanda först efter det jag i hufvudsak afslutat redaktionen; angående hithörande förhållanden i andra länder, jfr Fl. Samojs. p. 28 och 29.

Angående f. *lilacina* nämnes från **Al.**: funnen t. ex. Geta Bolstaholm (Arrh. & K): Arrh. (exemplar i herb. lyc. n.) — **Kon.** Är ställvis, såsom kring Dvoretz, nästan ymnigare än den vanliga mörkblommiga formen: Kihlm. — **Li.** Kihlm. Ant. se under hufvudformen. — Se äfven under f. *parviflora* och i Medd. XXXIV p. 130.

Till åtskillnad från f. *parviflora* kallar Mela Kasv. den vanliga formen var. *vulgare* Mela.

G. alpinum upptages från **Li.** Utsjoki af S. Castrén p. 60; att härmed afses den vanliga *G. silvaticum* eller någon form däraf, framgår af publikationen i Hush. p. 353.

Geranium palustre L.

In Fennia austro-orientali inprimis in vicinitate lacus Ladoga et ad flumen Scir passim invenitur: his annis quamvis raro etiam in Alandia et Fennia austro-occidentali lectum est; ad septentrionem versus apud nos 61° 55' vir superat.

Fenn. mer.: Fries; »nonnisi e Fennia orientali hucusque novi»: W. Nyl. Distr.; Fenn.: Nym. Consp. p. 137; Fenn. non nisi in mer. adest: Nym. Suppl. p. 77, vide etiam Lindb. Pfl. p. 15 et Lindr. Bidr. p. 16.

Al. Jomala prope Ramsholm 1899: Palmgr.; Jomala Brändö pc: Palmgren!, cfr Medd. XXXII p. 41 [forsitan idem locus atque superior]. — **Ab.** Pojo Skuru ad ostium amnis Fiskars in prato uliginoso spec. numerosa: Sælan in Medd. XXX p. 101; Bromarf Söderstrand: Sand. — **Nyl.** [Nurmijärvi] rr prope salicetum ad ripam occidentalem lacus Nurmijärvi prope praediolum Taipale pc: Stenr.; Helsinge Drumsö: Hult herb. [spec. forsitan ab alumno collectum, num certum?]; Strömfors Vahterpää praediolum Kungshamn: C. J. Arrhenius!; Strömfors Kungshamn in prato humido: G. Sucksdorff! [ad eundem atque superior locum spectat].

— **K a.** Antrea ep ad viam publicam: Sæl. ann.; par. Viborg Liimata: G. A. Thesleff! — **I k.** p par. Käkisalmi [»Kexholm»], Pyhäjärvi, Sakkola (!), Valkjärvi et Rautu: Malmb., spec. e Rautu Sirkensaari!; Pyhäjärvi Ivaskansaari in declivi prati fruticibus obsito: Lindberg!; Rajajoki: R[uprecht]!; [inter plantas frequentissimas: Meinsh. p. 72].

T a. Tavastehus circ. 1 km ad septentrionem versus ab oppido ad viam publicam iuxta castra rossicorum [»Stenkasärnen»] in latere limoso fossae, quo in loco multos per annos persistit: O. Collin!; Lammi, Koski et Kärkölä (p—) st r: Leop. coll.; Lammi Mommila: alumn. F. v. Schantz!, cfr Lindberg in Medd. XXX p. 4; r, Koski! inter et circa pagos Hyväneula et Hudjala st ep, Lahti (E. Lang): Norrl. s. ö. Tav.; Lahti in uliginoso infra praedium: Norrl. ant.; Hollola Kärkelä Huovila: Wainio ann.; Sysmä Tepo (Blom): Unon. — **S a.** Kerimäki et Ruokolaks: W. Nylander in dupl.!, cfr Hult; Villmanstrand in prato uliginoso ad praedium sacerdotis ep: Sæl. ann.!, r Sulkava: E. Nyl. & Chyd.: Sääminki (spec. in herb. alumnorum), in insula Törninyörä prope Nyslott: Buddén in litt. 1891. — **K l.** p inde a Vuoksi ad Ladogam borealem et Impilaks: Fl. Kar., spec. e Jaakkima!; Parikkala r ad ripam lacus Kivijärvi st ep, Änkilä pe: Hann., cfr Lindén p. 137; Uukuniemi: Nikl.!, Impilaks (!) st fq: Hjelt; Kirjavalaks: Hj. Neiglick in herb. lyc. n. et Popp., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135, spec. etiam leg. H. Federley!; Kitilä in ins. prope Pitkäranta: Chydenius in dupl.! — **K ol.** »p fq in reg. silv. et coll.; ad viam publicam prope Vosnessenje! formam petalis impresso-bifidis! legi»: Elfv.; rr »Solomeno (Sahlberg!), ad viam publicam inter Petrosawodsk—Selgä (!) locis humidiusculis depressis (duce Günther) legi»: Norrl. On.; ad fossas et in locis humidis circa Vosnessenje, Ivina, [Ladva], a Petrosavodsk ad septentrionem versus non visum: Günth. p. 35; in tota reg. Svirensi a Nikola! et magis ad meridiem versus usque ad ostium, Ostretshina, Kuschlega, Derevjannoje et ad meridiem versus a Petäjäselkä: Caj., vide etiam Liro Ured. p. 116 et 229.

Kon. Sennoguba: Liro Ured. p. 116.

A b. Koskis: Alc.; afser Koskis i Tavastland; rättas Alc. IV. [Pojo] »in prato ad villam Äminne»: A. Nyl., som själf tillagt ett frågetecken:

äfvén **A b.** i Herb. Mus. Fenn. [ed. I] beror antagligen på förväxling med **N y l.** — **N y l.** Arten uppräknas bland växter, som förekomma i Helsingfors i Botaniska trädgården: Brenn. För. p. 132—133. — **O b.** Aavasaksa: Acerbi II p. 170 (genom tryckfel *Genarium palustre*); uppg. afser tydligen (*G. silvaticum*).

I Herb. Mus. Fenn. II p. 135 anföres Kirjavalaks såsom nordgräns. Den af Buddén senare angifna fyndorten vid **S a.** Nyslott ligger dock något nordligare och ännu nordligare är Kon. Sennoguba; från dessa lokaler föreligga dock icke exemplar i H. M. F.

Längre österut går arten ända till Archangelsk: Fl. Samoj. p. 10 m. fl. I Spic. II p. 10 antydes, att den i Finland förekommande *G. palustris* ej vore identisk med den i sydliga trakter förekommande formen. Ruprecht åter för de finska exemplaren till *β karelica* »caulis vix semipedalis, antherae cito deciduae, foliorum lobi apice nigro-punctati, carpidorum setae aequaliter sparsae nec ad dorsum confertiores, ad limitem gubern. Petrop. pr. Systerbäck [»Rajajokki»], pr. Sortavala in sept. Ladogae leg. F. Nylander»: Fl. Ingr. p. 229. — Angående Elfving's exemplar se under Kol.

Geranium bohemicum L.

In Fennia australi usque ad 62° occurrit, plerumque non continue in eodem loco adest.

In silvis deustis Fenniae australis, etiam in Tavastiae par. Längelmäki leg. Stud. Lilius: Spic. I p. 23; Fenn. merid.: Fries; Fenn.: Nym. Consp. p. 138; Fenn. in sola mer. et or. Oneg.: Nym. Suppl. p. 77, vide etiam Hjelt in Medd. XXVI p. 20 et Tallgr. p. 80.

A l. rr Finström Bergö ad Norrgård 2 spec.: Arrh. & K.! — **A b.** Merimasku 1901 et 1902: Tallgr. p. 80, vide infra; Åbo Hirvensalo: Arrh.; Åbo Lillheikkilä: Hollm.; Pargas Pexor 1850, non autem serius repertum: Adl.; Pargas Lemlaks Bredvik, Långholm cp 1881 et 1882, Lofsdal Gunnarsnäs inprimis cp 1906 in culto novo ad Nyängen, Ålön complur. locis: Arrh. et Arrh. Fl.; Pargas Stortervo Lofsdal: O. & E. Reuter, spec. e Pargas reportavit t. Ringbom in dupl.!; Kimito Norrsundvik: Arrh.; Halikko in insula Valtila holme: K. E. v. Bonsdorff!; Uskela: Nikl.!; Bjärno praedium Pojo: E. G. Printz; st cp in deustis in Bromarf Kansjärvi! et Finby Pettu: Sand.; Tenala Karsby: [K.] W. Bruncrona!; Tenala Rilaks Näs (G. Westfelt):

His.; Pojo Skarpkulla: A. Nyl., cfr Rupr. Diatr. p. 74; p in-primis in deustis: Sel.; Karislojo prope deversorium Särkjärvi: Arrh.; Karislojo (st fq): Öhrnb.; Lojo (!) complur. loc.: Hels., Öhrnb. et Hult herb.; [in vicinitate lacus Lojo] p—st r: Ch. E. Boldt, vide etiam E. H[äyrén] in Hbl. 1906 N:o 164 et Saarinen p. 327; Nummi Järvenpää (Ilmoni!): Sæl. aun.; Vihti (!) (st fq): Printz, cfr W. Nyl.; [Vihti] p, enum.: Flink, vide infra et cfr V. E. B. p. 204; Vihti praedium Kopu ad Haapkylä locousto: etiam Sæl. herb.; Vihti st r nonnullis annis st ep, aliis st pe: V. E. Broth.; [Nystad] a. 1892 in silva superiore aestate combusta prope Santtioranta (Cajander): Söd. — **Nyl.** Ekenäs Danskog loco deusto pe et iam exstinctum: Häyr.; r Ingå prope Fagervik Bykärr et ad Busse-mossen, Karis ad Rejböle! et ad viam magnam prope Fagernäs: His.; Ingå Svartbäck in agro rapa consito: Brenner!, vide infra; [Nurmijärvi] p in vicinitate lac. Nurmijärvi complur. locis in locis nuper deustis, prope Jokela (W. W. Wilkman) sp: Stenr.; Esbo Urberga 1895, 1897 et ep [»ovanligt ymn. förek. detta år»] 1902, 1896 non autem visum. Kyrkslätt in calcariis ad partem septentr.-occidentalem stagni Mejko: Gadol.; [Helsingfors] »semel intra urbem»: W. Nyl.; Helsingfors prope »Långa bron»: Öhrnb.; Thusby haud r in deustis: Åstr. & H.; st r in Borgå, Perno, Lappträsk cum Artsjö et Mörskom: Sæl. Ö. Nyl.; Borgå ad praediolum Lerbacka, ad Karsby, Askola Monnby: Sæl. Öfvers.; Perno Hardom: C. J. Arrh., vide etiam infra. — **Ka.** et **Ik.** nondum visum.

Sat. Birkkala!, Karkku: Malmgr.; Euraâminne Lutta: Kl. Wahlman!; r Karkku Kuivaluoto. Järventaka 1872 et 1892 unicum spec. recedens!, prope Hoikka 1875, Kauniais semel 1871!, Mouhijärvi Saikala, Birkkala Korvola, ad Haavisto epp a. 1874, a. 1876 autem exstinctum: Hjelt, vide etiam infra; Birkkala ad Pitkäniemi spec. numerosa (Hougborg 1902): Sæl. herb.; Kyrö: Asp. — **Ta.** Kangasala: H. E. Svanström in herb. lyc. n.; Pälkäne prope Äimälä in deusto: Leop.; r tantum in monte Aulango [prope Tavastehus]: Asp. & Th.!; Tyrvântö ad Huija spec. unicum loco deusto in silva 1890: Sæl. herb.; Janakkala Turenki prope stationem viae ferratae pe: Häyr.; Janakkala in iugo glareoso ad Harakkamäki: Kihlman!; st r Lah-

denpohja et nonnullis locis in parte septentr.-orientali pa-roeciae (Strömborg): Norrl. s. ö. Tav.; Asikkala Liuhtula: Nikl.!; Asikkala Kalkki (Hougborg): Sæl. ann.; Hollola Pyhäniemi: Wainio ann.; Hollola inter Upila et Nygård (O. Lang) et ad Evojärvi prope Evo: Norrl. ant.; Längelmäki: Spic. (vide supra) et cfr Rupr. Diatr. p. 74; r [Längelmäki] Tunkelo in horto (E. Ekman), iam extinctum: Borg Tiet.; Kuhmois: Nikl.!; Sysmä Liikola Salmentaus (!): Unon.; r Luhanka Tientaali! in deusto et Keihäsniemi, Korpilahti Putkilahti: Wainio Tav. or.; Korpilahti Livansaari 1886: Prim. p. 57. — **S a.** Lappvesi: Simming!; Villmanstrand Parkkarila spec. unicum loco deusto 1879, etiam a. 1881: Sæl. ann., vide etiam infra. — **K l.** Kirjavalaks (Backm.): Chyd., a Backm. semel tantum repertum; Kirjavalaks Hakasaari: Wegel.; Sortavala: Hasselbl. — **K o l.** [rr Nikola: Elfv., spec. in dupl. e Rossia!; Vosnessenje, Nimpelto! et compluribus locis inter Petrosavodsk et Selga: Caj., cfr Medd. XXV p. 27.

K o n. Jalguba »in rupibus» (Günther): Norrl. On., spec. in dupl., cfr Günth. p. 35 et Herb. Mus. Fenn. II p. 135.

S b. Iisalmi: elev Hjelmman i dupl., jfr Desideratkat. p. 21; troligtvis är exemplaret dock ej från den angifna lokalen.

Ett par uppgifter, grundade på exemplar, inlämnade af skolelever och förvarade i dupl. samlingen, anföras för vinnande af ytterligare bekräftelse och för komplettering af ofvanstående uppg. **N y l.** Esbo 1885: K. Kyllöinen!; Helsinge Hoplaks 1888: G. Ahlström! — **T a.** Janakkala Leppäkoski 1888: E. Liljeroth! — Till dessa ansluta sig följ. uppgifter: **N y l.** [Helsingfors] Degerö 1887 (elev R. Furuholm), Helsingfors Toivola svedjeland (elev H. Tunzelman v. Adlerflug), Sibbo Östersundom 1894 (elev Elin Bergström): Arrh., som anser dessa uppgifter absolut tillförlitliga. — **S a.** Sääminki »Heposalon ranta» (A. Burgman herb.): Bnddén.

Såsom känt är, uppträder arten mycket föränderligt: ett år ymnig, ett annat år alldeles försvunnen och sällan en längre följd af år på samma ställe, se Medd. XXVI p. 20, Tallgr. p. 80, V. E. Broth. etc. Angående orsaken härtill m. m. se bl. a. E. Almqvist i Bot. Not. 1899 p. 81—85 och T. Hedlund i Bot. Not. 1902 p. 1—39. Vidkommande artens irreguliera förekomst må här anföras några specialuppgifter. Från **A b.** skrives: »Så till exempel uppträdde densamma år 1901 synnerligen talrikt på ett kyttland tillhörande Vaha torp i Merimasku, året därpå saknades den fullständigt, men uppträdde samma sommar i ett fåtal exemplar på en träda hörande under Taatis gård i samma socken, skild af ett bredt sund

och 4 km land från den förra fyndorten»: Tallgr. p. 80-81. Från Vilti nämnes: vanligen enstaka eller mer och mindre sparsamt (Uusitalo, skogsbacke; bränd fläck invid banan nära Nummela station; Kirjava holme; Irjalansaari; gårdsplanen i Vanhala by; nedanför strandberg: Leppärlä och Vanjärvi Sandbacka), men särdeles ymnigt och tätt utbredd öfver en större sträcka på och nedanför sluttningen af de året förut, 1891, af skogseld härjade Haapkylä Kopu strandbergen. [Enligt] E. G. Printz vid Juotila, Hevonoja hage; flere svedjeländer: Flinck [p. 38], jfr l. c. p. 54. — **Nyl.** Ingå Svartbäck, endast en sommar ymnigt i ett svedjadt rofland, påföljande sommar några få, knappt till blomning komna stånd: Brenn. växtf. p. 78. — Från **S a t.** må här till det ofvan anförda tilläggas följ.: Karkku vid Sorvijärvi bäcken 3 stånd år 1900, försvunnen redan 1901 och senare, Linnais flere stånd i trädgården 1902, ej återkommen sedan 1903, Mäkipää vid Nieminens stuga ett exemplar 1904, senare ej sedd därstädes, Kulju ett exemplar 1886, Birkkala vid järnvägen ej långt från Korvola 1902, mellan kyrkan och Pitkäniemi 1880 och 1889: Hjelt.

Heintze Växtg. p. (54-55) uppgifver, att *G. bohemicum* invandrat till Sverige österifrån öfver södra Finland. Det ligger utom planen för *Consp.* att närmare ingå på denna uppgift; jag har dock velat omnämna densamma.

Geranium pyrenaicum L.

In Fennia interdum colitur et semel vel bis disseminatur.

»Eur. omn. exc. . . . Scand. bor. . . . saepe etiam in areis v. hortis hinc inde inquilinum»: *Nym. Consp.* p. 138. [Uppgifterna från Finland härstamma från betydligt senare tid än Nymans.] »Vilj. usein . . . josk. mets. **Nyl. Ta.**»: *Mela Kasv. V.* — **Nyl.** Helsingfors Botaniska trädgården, för några år sedan tillfällig: *Lindb. comm.* 1909. — **Ta.** Tavastehus park på en gräsplan nära stranden: *G. Idestam & O. Collin!*, exemplaret inlämnadt under namn af *G. bohemicum* f., men bestämdt af *Lindberg* 1906

Geranium columbinum L.

His annis in Alandia inveniri indicatum est.

Eur. omn. exc. . . . Fenn.: *Nym. Consp.* p. 138.

Al. Geta Vestergeta 1902: *Palmgr.!*, cfr (*Diar.* 2. XII, 1905) *Medd. XXXII* p. 41, cum primum in Fennia est indicatum, *Medd. XXXIII* p. 133 et *Mela Kasv. V.*

Geranium dissectum L.

In Alandia raro aut rarissime invenitur, ceterum nisi adventicium non occurrit.

Eur. omn. exc. . . . Fenn.: Nym. Consp. p. 138; r in parte austro-occidentali: Brenn. Flor., cfr Mela Kasv. etc., vide etiam DC. Prodr. I p. 643.

A1. Finström Ennäs: E. Erikson! in (Diar. 1, III, 1884) Medd. XIII p. 184, cfr Medd. XIII p. 192; ibidem leg. A. Dahl!; Saltvik: J. A. Bomansson!; Lemland in tribus insulis 1902, Geta Vestergeta 1902: Palmgr., cfr Medd. XXXII p. 41 et vide infra, spec. e Geta prope portum Geta! et Lemland Granö!; Geta in declivi petroso («kallioinen mäki»): Keso!; Hammarland Skarpnätö in margine agri: V. Brenner!

A1. Angående fyndorten för Eriksons exemplar må tilläggas, att denna var belägen »nära bryggeriet; [växten] förekom ymnigt på en torr plats», hvarför man kunde betvifla, att arten vore fullkomligt spontan. Så nämnes: »ex Alandia adest, sed vix omnino indigena»: Herb. Mus. Fenn. II p. 135, se ännu Mela Kasv. V. Däremot framhåller Palmgren i Medd. I. c., att han och Klingstedt funnit arten »på flere, äfven på obodda, holmar i Lemlands skärgård», hvarför den numera bör anses vildt växande i Finland.

Ny1. Helsingfors Djurgården eff.: A. Brotherus! — **O m.** Jakobstad barlastplats 1891: Fontell in dupl.! — Dessa uppg. afse tydligen en rent tillfällig förekomst.

Geranium pusillum L.

Maiore frequentia tantum ex Alandia indicatur, ceterum in Fennia austro-occidentali raro legitur; supra 61° 30' mea sententia vix nisi adventicium occurrit: in Fennia orientali prorsus non visum est.

Kalm ¹⁾; in ruderatis st r: Prytz; Eur. omn. exc. . . . Lapp.: Nym. Consp. p. 138; Fenn. extra mer.-occ. parce lectum est: Nym. Suppl. p. 77, vide etiam DC. Prodr. I p. 643, Led. I p. 470 et Lindr. Verz. p. 19.

A1. (fq); Bergstr.; st fq: Bergstr. Beskr.; ad oppidum Mariehamn ad vias, in rupibus et areis fq: Sæl. ann.; p Jomala in cultis ad praedium sacerdotis!, Sund prope templum, Hammarland Skarpnätö et prope templum, Finström Grelsby, Godby, Bergö: Arrh. & K.; Lemland Lemböte: Tengstr.!; Föglö in coe-

¹⁾ Nomine *G. rotundifolium* L.

meterio: spec. in dupl., ut olim adnotavi, cfr Alc. III; Sund Hög-
bolstad: Brenner!; Föglö compluribus locis in clivis aridis, suis
locis fq, saepe una cum *G. molli* obveniens: Arrh.; Geta Höck-
böle: Hult ann.; [Geta et Hammarland] complur. loc.: Ch. E.
Boldt; Hammarland Frebbenby. Mörby et Västanträsk: Lindr.
Verz. p. 19; haud infrequens, adnotatum ex. gr. ad templum par.
Sund, ad ruinas Bomarsund et in aliis locis: Prim. p. 65; Sund
Kastelholm; Hult ann. et Bergr. comm., vide etiam infra. —
A b. (r): Zett. & Br. ¹⁾; p in proxima vicinitate urbis Åbo ex.
gr. Kakola, Observatorieberget etc., etiam ad Lillheikkilä, Pargas
p—st r, in Ålön saepe cp ex. gr. in coemeterio: Arrh.; Nagu ad
templum: A. A. Branders!; Merimasku: Karsten!; Korpo: [I.]
Ringbom! et alii!; Kimito Vestanfjärd Gräggnäs in saburra navali
1893: Sæl. herb.; Kimito Långvik: H. M. Lindén in herb. lyc.
n., vide etiam Alc.; Bromarf Kansjärvi et Håkansarf: Sand.;
Bromarf Kansjärvi (G. Sueksdorff): Lindr. Verz. p. 19; Tenala:
J. A. Öberg in herb. lyc. n.; Lojo Vohls (Tikkanen): Hult herb.;
Lojo ad praedium sacerdotis: Hels.; Lojo Storö Paavola, Her-
mola et Seppälä, Karislojo Maila (!), Karis officina Svartå: Ch.
E. Boldt; r Isosaari Maila sub ulmo magna: Sel. ¹⁾; Lojo Lin-
kulla in pascuo: Brenner!; Vihti r in pag. Vanhala: Printz, cfr
Flinck; Vihti Olkkala: Keckman in dupl.!; r Vihti in campo
[»nurmikolla»] praedii Salmi in austro-orientali parte paroeciae:
V. E. Broth.; Nystad r Piikainkari: Hollm., vide etiam in-
fra. — **N y 1.** Snappertuna Strömsö in area [»kring gårdsbygg-
naden»] st cp annis ab a. 1890 sequentibus, Helsingfors locis
consitis [»skvären»] ad »Gamla kyrkan» eodem tempore pc: Häyr.;
ad Fagervik! et forma pusilla et elata: His. ¹⁾; Sibbo Löparö
in rupibus: Öhrnberg! — **K a.** et **I k.** nondum adnotatum.

S a t. Björneborg! in areis oppidi, Räfsö 1896 (domina
A. Pallin): Häyr. Björneb. — **T a.** Sääksmäki r Rapola: Tikk.!,
cfr Rosb. Utk. p. 220; rr [Hollola] Parinpelto (E. Lang!): Norrl.
s. ö. Tav.; Sysmä Storby in agro: K. W. Renqvist!, cfr Not.
XIII p. 465 et Unon. — **S a.** Nyslott [»Savonlinna!»] Kalkkuun-
niemi, Ilokallio et aliis locis: Buddén, cfr Medd. XXIII p. 13;

¹⁾ Nomine *G. rotundifolium* L.

Nyslott in litore arenoso ad Kyrönsalmi 1901: Sæl. herb. — **K1.** Sortavala Kesämäki in rupe sicca [kuiva kalliorinne]: J. M. Vartiainen!

T b. et **K b.** vide infra.

Största delen af Finl.: Fries¹⁾; måste anses oriktigt. — **A b.** [Tenala Lappvik lastageplats] iakttagen åren 1905–1908 (K. Holmberg!): Häyr. Adv. p. 159. [Nystad] »Yhteiskoulun mäellä, lähellä vapaehtoisen palokunnan paviljonkia sekä Präninmäessä»: Söd.; fyndorterna synas mig tyda på en tillfällig förekomst, om äfven arten uppträder vildt växande i Nystads-trakten. — **Nyl.** [Helsingfors Sörnäs på barlast] äfvensom å den närbelägna lastageplatsen å holmen Sumparn: Sæl. exk.; Helsingfors Tölö park: F. Lönnberg i herb. lyc. n. — **O a.** Gamla Wasa vid järnvägen: Hjelt i dupl., jfr Alc. III; 1882 o. 1886 ymnig [vid Wasa ångbåtsbrygga]: Laurén i Medd. XXII p. 41; 1884–85 allm. [i Wasa hofrättspark]: Laurén l. c. p. 42; Gamla Wasa i groparna och på banken: Laurén l. c. p. 43. Alla dessa fyndorter antyda en tillfällig förekomst; arten upptages icke i Laur. Växtf. — **T b.** Jyväskylä Haapakoski: Lindr. Verz. p. 19. Det synes mig sannolikt, att arten äfven här varit tillfällig; i annat fall vore dess nordgräns i Finland belägen vid 62° 14'. — **K b.** Tohmajärvi Värtsilä (Backm.): Chyd.; då denna uppgift står i strid med artens utbredning för öfrigt, och någon nyare uppgift från dessa trakter ej föreligger (sålunda omnämnes arten icke af Petander), anser jag troligt, att arten här varit tillfällig. — **O m.** Gamla Karleby på barlast: Hellstr. p. 136. — **O b.** Uleåborg på barlast: Houghb. i dupl.¹⁾; [Uleåborg] Toppila de flesta år, sparsamt: Zidd., jfr Brenn. Obs.; Uleåborg (st fq), painolastilla kuivilla paikoilla ja Hietasaaren puolella, Kasarmin kartanolla [?] [»4 P. Kp. PH. Kasarm. kar.»]: Leiv.; senare nämnes: »Hietasaaren lastauspaikalla painolastikasvina, löydetty myös muualta satunnaisena»: Leiv. putk.; barlast r några exemplar vid Kallio i Simo 1886 o. 1889: Keckm.

I H. M. F. finnes intet exemplar af *G. viscidulum* Fr., och alla de exemplar, som inlämnats under namn af *G. rotundifolium* L., tillhöra enligt den nu använda nomenklaturen *G. pusillum* L. Utan tvekan har jag därför fört alla uppgifter från vårt land angående *G. rotundifolium* till *G. pusillum*, utom i de fall, där hvardera arten upptages. Dessa äro följ.: »In ruderatis et cultis»: Prytz, jfr Led. I p. 471, där äfven andra uppg. ang. *G. rotundifolium* anföras. (Finl. (adv.?): Nym. Syll. p. 215. — **A1.** På odlad mark i Jomala (H. M. F.): Bergstr. p. 131. Denna sistnämnda uppg. synes mig visa, att *G. rotundifolium* endast på grund af olika namnbeteckning upptagits i vår flora. (Det bör emellertid framhållas, att det ifrågavarande exemplaret ej vidare finnes i stora samlingen). Så-

¹⁾ Under namn af *G. rotundifolium* L.

som framgår af det föregående, användes benämningen *G. rotundifolium* af Kalm, Fries, Zett. & Br., Sel., His. och Houghb., liksom arten i Herb. Mus. Fenn. [ed. I] upptages under detta namn.

Geranium viscidum Ehrh.

Per errorem apud nos indicatum est.

Tillfällig i Finl.: Fries. Uppg. grundar sig antagligen därpå, att namnet *G. rotundifolium* användes i st. f. *G. pusillum*; jag förmodar nämligen, att benämningen *G. viscidum* Ehrh. afser den art, som äfven kallas *G. viscidulum* Fr., jfr Trautv. Incr. p. 154. Se f. ö. under *G. pusillum*.

Geranium molle L.

In Alandia passim — satis frequenter invenitur; in reliqua Fennia maxime austro-occidentali rarissime inveniri indicatur.

Eur. omn. exc. . . . Fenn.: Nym. Consp. p. 138; adest in ins. Aland. (Fenn. mer.-occ.): Nym. Suppl. p. 77, vide etiam DC. Prodr. I p. 643.

A 1. Föglö ad templum: Kl. Wahlman!, cfr Diar. 24, X, 1862, cum primum in Fennia adnotatum est, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. X; Sund Högbolstad: Brenner!; Lemland Granboda: H. Ingelius & Elfving!; [Eckerö] Degerby, Sund Kulla: Hult ann.; p Saltvik Haraldsby holmen, Hammarland Frebbenby!, Finström [aut Saltvik] Färjsund!, Grelsby, Godby, Emkarby et fq in pago ad templum, Jomala Möckelö, Dalkarby, Gölby et praedium Jomala, Lemland »Flaka holmen» (Nylund): Arrh. & K.; in Alandia »st fq (— p)», Föglö Degerby et ad templum complur. loc.: Arrh.; Jomala in pag. Jomala!, Lumparland Ängö: Laur. Fört.; Jomala Ämnäs et complur. locis (fq esse videtur): Bergr. comm.; [Sund] r multa spec. in ruinis ad Bomarsund (!), Prästö in promuntorio ad sinum Bomarsund versus, etiam Saltvik ad Färjsundet: Prim. p. 65; Sund [inter Bomarsund et Kastelholm] in marginibus siccis viarum ubique [»kaikkiialla»]: Geogr. F. T. 1905 p. 71; Lemland Hamnbacka: R. Dahlberg in Häyr. herb.; Lemland Slätholmen: Br. Florström!; Lemland Jersö in loco sicco: Palmgren! — **A b.** Korpo Hässlö ad ruinas in colle ad orientem

versus: P. Hj. Olsson!, cfr Medd. XIX p. 64; Korpo Hässlö Österäng (alumn. Aboënses 1891): Arrh.; ex **A b.** confirmatione egeat, vide infra.

A b. Hvad förekomsten i Korpo angår, måste väl Olssons uppg. också i detta fall emottagas med misstroende; då den emellertid bekräftas af elevuppg., har jag, ehuru med tvekan, anført uppg. i den egentliga texten. Arrhenius, som i aug. 1892 besökte Hässlö, påpekar det rent åländska draget i denna ös natur och vegetation och anser uppgiften högst sannolik. I Mela Kasv. V anföres **A b.** med? — Vihti gamla kyrkan: E. G. Printz; såsom Flinek framhåller, afser uppg. antagligen *G. pusillum*. — **O b.** [Utajärvi] Kurimo anträffad i Stud. A. Backmans herbarium: Brenn. Reseb. p. 73. Såsom framhålles i Brenn. Obs., var arten utan tvifvel tillfällig i trädgården.

Enligt Sælan höra åtminstone Wahlmans och Brenners exemplar till en »forma inter *G. pusillum* et *G. molle* intermedia, carpellis glabris, staminibus omnibus antheriferis et caule piloso huius, sed floribus minoribus lilacinis petalisque ungue ciliato illius; vide Lange, Danmarks Flora p. 253–254».

Geranium lucidum L.

In Alandia, unde etiam rarissime in taeniis Aboënses dispersum est, rarius occurrit.

In montosis Alandiae rarius: Prytz, cfr W. Nyl. Distr. et Rupr. Diatr. p. 74; Eur. omn. exc. . . . Fenn.: Nym. Consp. p. 138; adest in Fenn. mer.-occ. ins. Aland et (casu) Aboae: Nym. Suppl. p. 77, vide etiam DC. Prodr. I p. 644 et Schedae p. 87.

A1. Vårdö, Jomala, Eckerö (p) in taeniis: Tengstr.!, cfr Bergstr. p. 131; Finström Bergö: Eric's.; Hammarland pag. Äpplö Måsklobb: Eriksson!; Finström Grelsby Saltvik »södra Haraldsbyholmen«!: Arrh. & K.; Föglö Nötö: Arrh.; Hammarland Rönnskär ad promuntorium septentrionale insulae Finbo: Ch. E. Boldt; in taeniis par. Lemland! (fq), etiam in taeniis par. Jomala: Palmgr., multa spec. e Lemland!, etiam e Jomala Lilla Bogskär ad orientem versus ab Hammarudda!; Jomala Lågskår 1887: E. Erikson in Häyr. herb.; Eckerö in monte arido prope Kyrksundet ad septentr.-orientem versus a pago Torp: Lindberg!; Kökar Idö cp 1887: Gadol!; ibidem iam multo prius leg. Bren-

ner & Nyberg in herb. lyc. n.; Sottunga Yxklobben in cumulo lapidoso una cum *Potentilla verna*: A. Wahlberg!; spec. in Pl. Finl. exs. N:o 281 e Saltvik Haraldsbyholmen leg. Arrhenius et W. Granberg. — **A b.** Korpo Gyltgalten: Arrh., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135.

Geranium Robertianum L.

In parte austro-occidentali plerumque satis frequenter aut passim occurrit; in Fennia maxime occidentali ad 62° 40' et ultra indicatur, ad orientem versus raescit neque tam longe procedit: in Fennia orientali adhuc prorsus non visum est.

Till.; Kalm; cp in Borgoa ad templum, ceterum in montibus et saxosis minus fq: Hell. p. 14; in montosis silvaticis st fq: Prytz; in saxosis Alandiae, Nylandiae, circa Aboam, Kareliae meridionalis: Wirz. pl. off.; Fenn. mer. occ.: Fries; Eur. omn.: Nym. Consp. p. 138; deest in . . . Lappon. p. d. et in Fenn. bor. cum media plur.: Nym. Suppl. p. 78. vide etiam DC. Prodr. I p. 644, Led. I p. 473 et Schedae p. 87; spec. in Pl. Finl. exs. N:o 282 leg. in Lojo SOLhem ad radices rupium Lindberg.

A1. (p): Bergstr.; st fq: Bergstr. Beskr. et Arrh. & K; par. Brändö st fq, saepe in calce, in par. Gustafs et Kumlinge nonnullis locis adnotatum: Bergr., cfr l. c. p. 8. — **A b.** (fq): Zett. & Br.; in par. Iniö et Töfsala haud adnotatum: Bergr., cfr l. c. p. 8; Åbo st fq: Arrh. & Hollm.; st fq: Arrh. Ann.; (p): Renv.; st fq: Sand.; fq: A. Nyl.; (fq): Sel. et Printz; st fq, enum.: Flinck; st fq, enum.: Weeks!; st r—st fq, enum.: Caj. Kasvist!., quem l. inspicias. — **Nyl.** Ekenäs st fq: Häyr.; st fq: His.; p—st fq, subdominans: Stenr.; fq: W. Nyl.; fq: Sæl. Ö. Nyl., vide sub **K a.**; p: Brenn. — **K a.** ad ostium fluminis Kymmene: Sæl. ann!; in Vehkalahti et sacell. Sippola non visum: Sæl. Ö. Nyl.; Blom etiam non vidit; verisimiliter in reg. maritima (= **K a.**) obvenit: Fl. Kar.; r Räsälä Sirlaks! specimina singula in rupibus umbrosis, Antrea Papinsaari cp in terra antea inundata [»tilländningar»]: Lindén; par. Viborg ad

serratinam Rapukoski: Al. Lagus! — **Ik.** Käkisalme Hevossaari: Chyd., cfr Malmb.; [Meinsh. p. 73—74 non ex **Ik.** comm.].

S a t. Birkkala: Malmgr.!, cfr Carlss.; Euraâminne: Kl. Wahlman!; Björneborg st r et pec — st pe, Härpö Torbonäs. Ytterö (Hj. Rosenlew ex Fontell), Tahkoluoto, Hvittisbofjärd in locis aridis, lapidosis: Häyr. Björneb.; ins. Råfsö st ep 1901: Sæl. ann.; Huittinen: Car. p. 24 et Lydén; p — st r: Hjelt, spec. e Karkku!; Kyrö: Asp; Ikalis: Carlsson p. 4. — **T a.** p: Leop., Asp. & Th., Norrl. s. ö. Tav. et Bonsd.!: Sysmä ad pagum prope templum (K. V. Renqvist), Vuorisalo in pago Liikala (Blom) et Jalaa: Unon.; rr Orivesi in fissura rupis (J. P. Maunu): Borg Tiet.; p, maxime ad septentrionem versus ad Nisula ad Rutilahti [in par. Korpilahti]: Wainio Tav. or., spec. e Luhanka Judinsalo!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135 [Korpilahti]. — **S a.** Valkiala p: Hult Fört.; Lappvesi Doosansaari: Simming!; ad oppidum Villmanstrand: Sæl. ann.; Sääminki Tiheäsaari (A. Burgman herb.): Buddén. — **K l.** Kirjavalaks, Läskelä et Avoinlaks (Bergström): Norrl. Symb., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135; Sortavala: W. Nylander!; Impilaks; [A.] Genetz in dupl.!

O a. Jurva: Malmgr.!: r Vörå in pag. Andiala, Lappo Simsiö: Laur. Växtf., cfr l. c. p. 6 et 17, Alc. et Herb. Mus. Fenn. II p. 135.

O m. på barlast täml. allm.: Hellstr. p. 136. — **O b.** »täml. allm. i skogarna»: Jul. p. 290; uppg. är säkert fullkomligt oriktig. Uleåborg på barlast, fyndställe, tid och talrikhet likväl ej antecknade; arten torde dock hafva förekommit vid Toppila tillfälligt och blott under ett år samt då i ett enda eller några få exemplar: Zidd., jfr Brenn. Obs.; förekom i Kemi stad ganska rikligt [på] barlast: Keckm.

Erodium cicutarium L'Hérit.

In Fennia inprimis australi plerumque satis raro occurrit; ad septentrionem versus quamquam rarescit, usque ad 65° lectum est.

Till.; Kalm; in rudertis (et silvis) st fq: Prytz; in plateis et agris per meridionales et medias Fenniae provincias: Wirz. pl. off.; Fenn. (merid.): Fries; inde a Fennia australi ad Uleåborg occurrit: W. Nyl. Distr.; Eur. omn. exc. Lapp.: Nym.

Consp. p. 140; deest etiam . . . in Fenn. bor. multa: Nym. Suppl. p. 78, vide etiam DC. Prodr. I p. 646 et Led. I p. 476—477.

A1. p: Bergstr.: (st fq): Bergstr. Beskr. — **Ab.** Korpo [»D»]: Bergstr.: Åbo »Nummisbacken»: Arrh.; Nagu Ernholm in horto herba iners: A. Dahl!; Pargas Attu Jermo: Arrh. Ann.; Kimito: A. Ramsay!, cfr Zett. & Br.; Bromarf Kivitok: Sand.!; [Muurila] rr in campo sicco ad Isontalo, Ylijärvi ad ripam septentrionalem: Renv.; »Lojo backen» Mongola: Hels.; Lojo (!) in vicinitate templi (!) in areis: Ch. E. Boldt [ad eundem atque superior locum spectat]; Vihti (fq): Printz, spec. vidi ex Irljala Kailansuo in herb. Bot. Byt., vide ceterum infra; Mynämäki r magis quam 40 a. in horto praedii aeditumi [»lukkarin puustellin»], sed non aliis locis visum: Caj. Kasvist.; Nystad: Hollm. — **Nyl.** Ekenäs (!) in oppido inprimis circa templum novum methodistarum [»metodistkyrkan»]: Häyr.; Fagervik!, Sjundeå Myrans (Nerv.): His.; Esbo Finnå: Kihlm. herb. et ann.; [Nurmi-järvi] r in vicinitate Jokela (W. W. Wilkman) et in area praedii Rajamäki sp: Stenr.: [Helsingfors] in urbe (r): W. Nyl.; Helsingfors p ex. gr. Nordsjö, Skatudden etc.: Sæl. ann.; [Helsingfors] ad Lappviken: Brenn. För. p. 131; Thusby: Åstr. & H.; p: Sæl. Ö. Nyl.; [Hogland] (fq) in rupibus: Schrenk p. 161, Brenn. p. 38 dubitat rectene; Hogland Suurkylä: R. Sievers & A. Berner!, vide etiam Brenn. Till. p. 38 et 40. — **Ka.** Sippola in pago prope templum: Sæl. ann.!; Haapasaari st fq: Sælan in Medd. XXV p. 80; Virolahti in horto praedii sacellani Hinkka: Blom!; r Kaukola Järvenpää, Kirvu in pago! ad templum (fq), Jääski Järvenkylä in areis et agris solano consitis adnotatum: Lindén; in taeniis ad Viborg (E. Nylander): Fl. Kar. p. 193 [in E. Nyl. Ber. autem non enumeratur]. — **Ik.** Malmb. tantum enumerat, spec. e Pyhäjärvi!; Nykyrka: A. Collan in herb. lyc. n.; [(fq) in toto territorio: Meinsh. p. 74].

Sat. r: Gadd Sat. p. 49; »vid ölbryggeriet i Tammerfors fann Simming ett enda exemplar, för öfrigt påträffades den hvarken i **Sat.** eller **Oa.**»: Malmgr., cfr Carlss.; Raumo: K. R. Paqvalin!; Loimaa Aittamäki st ep in horto: Gadol.; st r et pec — st ep Björneborg 1901 in agris prope domum, ubi indi-

gentes publice sustentantur [»fattiggården»] (E. V. Selin), Räfsö in saburra 1901: Häyr. Björneb., vide infra; Nakkila: Å. G. H.!, cfr Häyr. Björneb. — **T a.** Sääksmäki Valkiakoski et Huittula: Kihlm.; Pälkäne ad Kostia (Zidbäck): Leop.; Hauho: Herk.; Hattula: G. K. F. Kuhlefeldt in herb. lyc. n.; p: Asp. & Th.; st r: Norrl. s. ö. Tav.; Sysmä (!) Fältimäki »Lillbacken i kyrkoby» (Blom), Nordenlund: Unon.; [par. Gustaf Adolf] p: Bonsd. — **S a.** (fq): Hult; Villmanstrand: Simming!; Sääminki: J. E. Gummerus in herb. lyc. n.; Sääminki Kyröniemi in agro: K. Enwald! — **K l.** st r: Fl. Kar.; [Parikkala] p Kangaskylä, Savikumpu, Kivijärvi, Tiviä, Tyrjä, Kaukola: Hann.; Jaakkima in pag. Lahdenpohja: Hjelt Ant. p. 65; Uukuniemi: Nikl.!, Impilaks [Hoviniemi]: Chydenius!; etiam Enw. hav. commemorat. — **K ol.** haud infrequens: Sahlb. Bidr.; Himijoki [?], Kalajoki, Soutujärvi, Shoksu, Solomeno: Caj.; Petrosavodsk: Simming!; Elf. non comm.

O a. Kristinestad (A. Nyström): Strömb.; r ad Vasa verisimiliter introductum: Laur., spec. leg O. Hallstén!, cfr Laur. Växtf. [rr], vide etiam infra. — **T b.** Jyväskylä: Wainio Tav. or.; r Jyväskylä!, Saarijärvi ad praed. sacellani: Broth. — **S b.** [Leppävirta] in vicinitate praediorum in hortis haud fq [»ryytimaissa ei aivan tavallinen»]: Enw.; Kuopio (!) p: Mela; Maaninka Pitkänaho, Toivala, Käärmelahdenkylä: Kyyhk. litt., spec. ex Hyttilänkylä Pitkänaho! — **K b.** Kide: Brand.!, Liperi p — st fq ex. gr. ad praedium sacerdotis: Hällstr.; r Repola Vuosiniemi: Wainio Kasv., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135. — **K on.** »rarius usque ad Onegam (Kenjärvi)»: Fl. Kar.!, plurib. locis in cultis, in Saoneshje ad Velikaja-guba: Norrl. On.; Suoju, Klimetskoi [»Sennoguba»] in tota insula et nonnullis insulis minoribus in eius vicinitate: Caj.; Jalguba: Kullhem!; Ashebnavolok! [inter *Linum usitatissimum* st ep], Tolvoja: Kihlm., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135, vide etiam Günth. p. 35.

O m. verisimiliter cum saburra introductum, nunc st fq in cultis: Hellstr., spec. e Gamla Karleby Nygård!; Jakobstad: Karsten! — **O k.** nondum visum est. — **K p.** in parte australi ad Ondarvi! in agro solano consito et a. 1894 et a. 1896, Saarenkylä in agro hordeo consito: Bergr. Ant.

O b. [Uleåborg] (»st fq») (in silvis): Jul. p. 290, vide infra; ad Uleåborg Pokki: W. Nyl. Till. p. 303, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 135; Uleå p: Eberh.!, vide ceterum infra.

A b. [Tenala Lappvik lastageplats] år 1905 tvenne stånd på gamla ångbåtsbryggan, iakttagen af K. Holmberg åren 1905 och 1907: Häyr. Adv. p. 159. Angående förekomsten i Vihti nämnes: r »af mig anträffad blott på en gräsbevuxen bergskulle på Suksela Lautta gårdsplan. Enl. E. G. Printz Vanhala Juotila trädgården»: Flinek p. 38; st fq vid byarna på fetare platser (Printz): l. c. p. 54; [Vihti] sjukhusets i Vanhala trädgård, potatisland nedanom Laukkamäki i samma by, potatisland midtemot Sipilä på andra sidan landsvägen: Wecks. muist. — **S a t.** Till det ofvan anförda tillägges: Björneborg 1903 (Kerstin Lindström enl. Fontell), Råfsö något enda exemplar på barlast 1904 och 1905 (Printz), Råfsö begravningsplatsen (Linnea Hedenström enl. Fontell): Häyr. Björneb. — **O a.** [Wasa vid ångkvarnen] 1881–83, 1887 enstaka: Laurén i Medd. XXII p. 40. — **O b.** [Uleåborg] Toppila årligen, ej talrik; Uleåborg, förutom på barlast, ganska talrikt såsom ogräs eller förvildad i en trädgård: Zidb. I en tidigare uppg. nämnes: »finnes i Uleåborg på odlade ställen (trädgårdar, gräsplaner), dock mera sällsynt. Har äfven blifvit tagen i Pudasjärvi [elevherbarier]: Zidb., jfr Brenn. Obs., där äfven de öfriga uppg. från **O b.** (utom Leiviskäs) anföras, men arten betecknas såsom tillfällig. Emellertid synes mig Zid. bäcks uppg. gifva vid handen, att arten med samma skäl som öfriga ogräs kan räknas till de vildt växande arterna i Uleåborg, jfr Leiviskäs uppgifter. Sannolikt är emellertid, såsom Sæl. ann. framhåller, att arten ursprungligen inkommit med barlast, men sedermera bibehållit sig och spridit sig. Att Julins uppg. är vilseledande, torde däremot knappt behöfva framhållas, jfr Brenn. Obs. — [Uleåborg] (fq) kuivilla paikoilla viljelömailla, painolastilla, lähellä tulitikkutehdasta, palop[aikoilla] [»2 Kp. Vilj. P. K. Palop.»]: Leiv. Senare nämnes: »Ilmestyi suuren tulipalon jälkeen v. 1891 palotonteille ja muuallekin, vaan on sittemmin vähennyt harvinaiseksi»: Leiv. putk.; uppg. innebålla delvis detsamma som Zidbäcks; Leiviskäs och Zidbäcks uppg. åro dock tydligen fullkomligt oberoende af hvarandra. — Barlast Kemi stad 1892: Keckm. — Det kan framhållas, att arten öster om Finland går till Archangelsk: Fl. Samoj. p. 10, jfr Beket. p. 554 etc., och i Norge ånda till Ranen 66° 5' (Heltzen): Blytt p. 1110, jfr Schüb. p. 113 etc. Var. *holoporphyreum* Krause **T a.** på banvallen af järnvågen emellan Kangasala och Suinula stationer, tagen af refendariesekreteraren A. W. Lindström!: Brenner i (Prot. 11, XI, 1905) Medd. XXXII p. 14.

Erodium romanum (L.) Willd.

Per errorem apud nos indicatum est.

Barlast r S.: Brenn. Flor., jfr Alc. III och IV; Al. Nyl.: Mela Kasv. V. [A l. afser ett exemplar från Eckerö: Lindberg!]. — N y l. [Helsingfors]

Sörnäs på barlast: S. O. Lindberg! i (Prot. 1, XI, 1884) Medd. XIII p. 199. — **T a.** Ett exemplar, taget af A. W. Lindström! på banvallen mellan Kangasala och Suinula stationer, öfverensstämmet med denna art: Brenner i Medd. XXXII p. 14. — **O a.** [Wasa ångbåtsbrygga] enstaka 1882: Laurén i Medd. XXII p. 41; [Wasa hofrättspark] 1883—85 i flere exemplar: l. c. p. 42.

Emellertid nämnes: Allt hvad hos oss bestämts till *E. romanum* är endast former af *E. cicutarium*, mest »acaula» former. *E. romanum* är flerårig och af alldeles annat utseende; denna art måste därför utgå: Lindb. comm.

Erodium moschatum (L.) L'Hérit.

In Fennia australi in saburra rarissime occurrit.

»Eur. omn. exc. praec. . . . Scand.»: Nym. Consp. p. 139. — **N y l.** Helsingfors Märholmén 1891: Fontell!, jfr Mela Kasv. V och Alc. IV.

Balsaminaceae.

Impatiens noli tangere L.

In magna parte Fenniae australis et mediae satis raro—passim occurrit; nonnullis autem plagis prorsus non reperta est, quamvis aliis plagis usque ad 64° 30' legatur.

Till.; Kalm; in umbrosis subhumidis Finl. austr. et interioris p: Prytz; in irrigatis et umbrosis prov. meridionalium (Viborg, Virolakti, Kymmene, Borgå, Pargas) et mediarum (Tyrväå, Ikalis ad Kungskällan): Wirz. pl. off., vide infra; maxima pars Fenn.: Fries; Eur. plur. exc. Lapp. . . .: Nym. Consp. p. 141; exc. etiam Fenn. bor.: Nym. Suppl. p. 79, vide etiam DC. Prodr. I p. 687 et Led. I p. 481.

A l. nondum visa est. — **A b. r.** Zett. & Br.; »vid Heldola qvarn et alibi» (Ann. ad Till.): Leche p. 29; Kimito Mathildedal: G. Renvall!; Uskela prope Pullola: K. E. v. Bonsdorff!; [Muurila] r cp prope molas Yrjälä ad orientem versus ab Haukkamäki: Renv., ubi forma describitur, quem l. inspicias; Bjärno praedium Pojo, ad officinam Kirjakkala: E. G. Printz; Bromarf

Håkansarf: Sand.; Tenala: G. F. Berndtson in herb. lyc. n.; Pojo: U. A. Broberg in herb. lyc. n.; (st r) [Sammatti] Haarijärvi Paikkari (Malmgren), Myllykylä, Junni in Kiikala, Härjänvatsa, Isoaari ad Maila: Sel.; [circa lacum Lojo] p: Ch. E. Boldt; Vihti (fq): Printz; [Vihti] (p), enum. longa: Flinck, vide etiam Elfving in Medd. XXII p. 35; Wecks. muist., E. af Hällstr. et V. E. Broth. etiam e multis locis in Vihti enum., cfr V. E. B. p. 203; [Mynämäki] in vicinitate Lemmi rr haud procul a lacu Lemminjärvi!: Caj. Kasvist.; Letala Palttilaholm: Hollm. — **Nyl.** Snappertuna Raseborg in ruinis: Häyr. herb.; ad Fagervik! haud r etiam in rivulo per prata Finnholmarna profluente, in par. Sjundeå ad Sjundby et ad praedium sacerdotale (Nerv.): His.; Ingå Svartbäck in Svartbäcken: Brenn. växtf. p. 78; Kyrkslätt! Kolsarby! et Vohls!: Brenner; Esbo Mårtensby: Kihlm. ann.; [Nurmijärvi] p, suis locis cp: Stenr., etiam Sæl. ann. e Nurmijärvi comm.; st r: W. Nyl.; Helsingfors! Sörnäs et Gumtäkt cp: Kihlm. ann.; Degerö cp Stansvik (Ilmoni): Sæl. ann.; Thusby haud r: Åstr. & H.; Sibbo: N. K. Nordenskiöld in dupl.!: Borgnäs Löfkoski cp prope lacum Kotojärvi: Gadol. 1902; Borgå (!) ad amnem Svartå, ad lacum Stiggsböle et ad Illby, Strömfors Tessjö, ad Särkijärvi, Reimars et st fq ad praediolum Vargas, Pyttis ad pag. Ahvio et Hinkaböle: Sæl. ann.; Borgå Molnby in ripa umbrosa rivuli: W. Wahlbeck!; p: Sæl. Ö. Nyl., spec. e Pyttis Klåsarö!; Lovisa compluribus locis ut ad »Vallarna» et in »Kommandants trädgården» interdum cp: C. J. & [A.] Arrh. — **K a.** Sippola ad pagum prope templum: Sæl. ann.; ad Käyräsuo in pag. Ala Urpala: Blom; Jääski praedium Kostiala ad fluvium Vuoksi st cp: Sæl. herb.; r Jääski in vicinitate templi, ad Ahola! st fq in vallibus rivulorum hic frequenter obvenientibus, Antrea Oravankytö: Lindén; Viborg Kiiskilä: J. Krohn!; Viborg Koto-kallio contra Tirhiä prope Seiniöjoki: Iverus!, vide etiam supra. — **I k.** (st fq): Malmb., spec. e Pyhäjärvi!; Kakki praedium Kirjola (V. Blomstedt): Sæl. ann.; Käkisalmi: Nikl.!: [st fq: Meinsh. p. 75].

S a t. sp [»spridd»]: Malmgr., spec. e Nakkila!; Euraäminne Vuojoki: C. G. Björkenheim!; r et st pc, in oppido Björneborg (Helmi Selin), Lyttskär Pirunpesä, Harjavalta (V. Suomalainen

ut comm. Helmi Selin et E. Nordling ut comm. Fontell), Hvittisbofjärd: Häyr. Björneb.; p (—st fq), etiam fl. albis!: Hjelt; st fq: Sola Flor. p. 89, vide etiam Herlin p. 132 et supra; etiam in multis plantarum catalogis enumerata. — **T a.** p: Leop. et Asp. & Th.; Pälkäne complur. locis st ep: Zidb.; »p (—st fq)»: Norrl. s. ö. Tav.; [par. Gustaf Adolf] st r ep in insulis Vehkasaari et Ohraasaari: Bonsd.!; [Längelmäki, Orivesi! etc.] p, sp interdum st ep: Borg Tiet.; Jämsä: Nikl.!; Padasjoki Tarittu: Ehnb.; Sysmä Särkilaks!, in pago ad templum (K. V. Renqvist) et Virdois: Unon.; Luhanka p, Korpilahti Peuha et Pohjola: Wainio Tav. or. — **S a.** nondum visa est. — **K l.** r Sortavala (Relander): Fl. Kar.; r Hiitola in vicinitate templi: Lindén; [Parikkala] rr prope molas Änäjoki: Hann.; prope Sortavala (Arppe): Chyd.; nonnullis loc. in par. Sortavala et Impilaks (Backman, Bergström): Norrl. Symb. — **K o l.** st r in reg. silv. et coll.: Elfv., spec. e Mandroga!; complur. locis, ut ad meridiem versus a Nikola, Vakrutschej, multis locis inter Pjongoi et Vosnessenje ad Svir, ad meridiem versus ab Ivina, Soutujärvi, Derevjannoje et Solomeno: Caj., cfr Liro Ured. p. 277 et vide infra; Petrosavodsk (!): Fl. Kar.!; modo iuxta Petrosavodsk ad rivulum in nemorosis umbrosis humidis: Norrl. On., cfr Günth. p. 36; Salmis Uusikylä: Chyd.!

O a. sp [»spridd»]: Malmgr.; Närpes: Simming!; Vasa: alumn. F. W. Ehrström!; Nykarleby: Alc. et Alc. III. — **T b.** Jyväskylä Lohikoski: Wainio Tav. or., vide etiam sub **T a.**; r Jyväskylä (!) Tourujoki, Laukkas Vihtajärvi!: Broth.; [Jyväskylä] Lohikoski: Prim. p. 51. — **S b.** [Leppävirta] ep inter Alapiha et rivum Suomala, etiam ep ad Varkaus: Enw.; r Leppävirta pag. Suomala [cfr Enw.] Alapiha ad viam a templo: Mela, spec. e Kuopio Karpijärvi! et ad pag. Toivola! in valli rivuli molarum prope viam publicam, cfr Medd. XXII p. 3 et vide Knabe p. 22, spec. e Toivola Uuhimäki etiam leg. K. Linkola! — **K b.** nondum visa est. — **K o n.** vide infra.

O k. Ristijärvi Juurikkakorpi ad scaturiginem: Lackstr.!, cfr Medd. I p. 98, [vide infra], Brenn. Obs. et Herb. Mus. Fenn. II p. 136.

A b. I Wirz. ann. upptages arten bl. a. från Pargas och Åminne.

jfr Wirz. pl. off. här ofvan; Arrhenius har dock ej sett arten i Pargas. — Kon. Arten upptages härifrån i Mela Kasv. V. Enligt benägen uppgift afses Solomeno, då fyndorten är belägen norr om sundet, således på Kon.-sidan: Cajander i bref 29. XI, 1909. — O m. Hellström framhåller, att arten ej går till Gamla Karleby: Hellstr. p. 135. — O k. Medd. I p. 98 kunde genom otydlig redigering gifva vid handen, att arten skulle förekomma i Kianta, hvilket dock, så vidt man för närv. känner, ej är fallet. — I Norge går *Impatiens noli tangere* till Salten, se t. ex. Blytt p. 1115, Norm. Fl. Overs. p. 192, Norm. Fl. Spec. p. 282 m. fl.; i Sverige till Skellefteå: Bot. Not. 1883 p. 208 m. fl. På östra sidan om Fenno-Scandia går den till Archangelsk: Fl. Samoij. p. 10 m. fl.

Impatiens parviflora DC.

Helsingforsiae et in confinibus iam compluribus locis et multos per annos occurrit.

En egentligen sibirisk form, hvilken hem är Altai och Alatau, men hvilken han [Sælan] år 1874 observerat på ett par ställen i Helsingfors [se längre fram]. Då Prof. Elmgren meddelade sig hafva funnit arten redan före 1860 i botaniska trädgården, och den således under mera än 18 år bibehållit och spridt sig, ansågs den böra betraktas såsom tillhörande vårt lands flora: (Prot. 6. IV, 1878) Medd. VI p. 195, då den förevisades af Sælan; i botaniska trädgården (!) årligen [1883]: Kihlm. ann., jfr Brenn. För. p. 132-133. Här må framhållas, att det äldsta exemplaret från botaniska trädgården är taget 1867 af Brenner!, och att exemplaren i Pl. Finl. exs. N:o 286 äro insamlade därstädes 1878 af Arrhenius, Hjelt och Hollmén. Helsingfors Observatoriebergen 1874: Wainio herb.; i en gård vid Georgsg.: Hjelt [på 1870-talet]; i samma gård vid Georgsg. 1874, på »Kampmalmen» förekom den 1881 rikligt på affallsbögar, ursprungligen planterad i Lappviksparken, där den sedan blef ett svårt ogräs i trädgården [jfr Brenn. För. p. 131]: Sæl. ann.; Helsingfors bakom kampvallarna 1887: K. J. Tallberg!; »introduceta, sed iam per multos annos in Helsingfors persistit»: Herb. Mus. Fenn. II p. 136; »håller på att utbreda sig i landsbygden närmast omkring hufvudstaden, längs båda chausséerna»: Brenner i Medd. XVIII p. 201; [Helsingfors] vid Bergmansgatan: Brenn. För. p. 133, se äfven l. c. p. 132; [Helsingfors] flerstädes, utbredande sig på fuktigare och fetare mark inom och utom staden: l. c. p. 134; Helsingfors Brunnsparken flerstädes, Kampvillorna, Gamla begravningsplatsen vid porten ett år på 1890-talet cp, senare försvunnen: Häyr.; »nonnullis locis in Finlandia australi adventicia, saepe cp crescens»: Schedae p. 98. [Det bör dock framhållas, att, såsom af det ofvanstående framgår, några fyndorter utom den närmaste omgifningen af Helsingfors f. n. [1910] icke äro mig bekanta; än vidare må tilläggas, att några uppgifter från andra de-

lar af södra Finland senare blifvit dementerade]. Jfr f. ö. Brenn. Flor., Mela Kasv., Hjelt i Medd. XXVI p. 13 etc.

I Alc. III framhålles, att arten troligen kommit från botaniska trädgården i S:t Petersburg. Angående artens allmänna utbredning i Europa nämnes: »e Sibiria meridionali in Angliam . . . etc. migravit, hinc inde nunc quasi sponte occurrens»: Nym. Consp. p. 141, jfr Nym. Suppl. p. 79 etc. och i synnerhet F. Höck i Bot. Centralblatt Beih. 1905, 2 p. 87, där många hithörande uppg. omnämnas. Här må endast tilläggas, att *Impatiens parviflora* upptages för Dorpat (Schmidt): Wied. & W. p. 136, jfr Klinge p. 445, där den betecknas såsom ett »oft lästiges Unkraut». I Sverige (Dalsland) Baldersnäs förekommer den mycket ymnig och naturaliserad: Wittrock i Bot. Not. 1885 p. 58 o. 59, jfr Neuman p. 293.

En fullständig beskrifning öfver arten förekommer i Medd. V p. 249 af Sælan.

I. balsamina L. förekommer rätt mycket såsom odlad. Särskildt odlades den allmänt åtminstone ännu på 1880-talet såsom fönsterväxt af allmogen, jfr Brenn. Flor., Mela Kasv., Alc. III, etc. — Här må tilläggas, att arten uppräknas af Jul. p. 26. Att den *Impatiens*, som uppräknas från **Li.** Toivoniemi på kalljord: Nordling p. 315, afser ifrågavarande art, anser jag sannolikt, men ej säkert.

Af familjen **Rutaceae** odlades i synnerhet tidigare *Ruta graveolens* L. Den upptogs redan af Till. På 1700-talet nämndes om densamma från **O b.** Uleåborg: »säs årligen i varm bänk, kom intet fort på kall jord: tål intet våra vintrar»: Jul. p. 22. Från nyare tid har jag endast antecknat: **Nyl.** Lovisa ett exemplar i en sogrop i staden: Iverus i Medd. XXIX p. 96, jfr Mela Kasv. V, där den omnämnas både såsom sällsynt odlad och tillfälligtvis förvildad. Se om densamma äfven Nym. Consp p. 143.

I Nym. Consp. p. 142 nämnes ang. *Dictamnus albus* L.: »Eur. omn. exc. Batav. . . .» Då Scand. ej uppräknas bland dessa länder, är uppg. vilseledande, hvilket icke allenast gäller Finland.

Aceraceae.

Acer platanoides L.

In Fennia australi satis raro occurrit; ad septentrionem versus fere ad 62° procedit.

Till.; »in media via inter Christinam et Bioerneburgum: Fl. Lapp. Proleg. § 30; Kalm; »växer nog allmän här i skärgården, den ses ock här och der på fasta landet, dock mest ned mot sjökanten»: Kalm Rön p. 31; in Tavastia inprimis in par. Hattula spont.: Tuneld p. 392; in insulis Nylandiae: l. c. p. 429, vide etiam sub **S a.**; in lucis fertilibus Finl. inferioris p: Prytz; in pratis silvaticis provinciarum meridionalium et mediarum, Norrmark, Tyrvää: Wirz. pl. off.; Fenn.: Nym. Consp. p. 135; Fenn. bor. et med. deest: Nym. Suppl. p. 75, vide etiam Gadd Underr. p. 4, DC. Prodr. I p. 595, Led. I p. 456, Trautv. II p. 33, Ign. Geogr. p. 340, Köppen Verbr. I p. 82—83 et tabulam geographicam N:o 3 in II, Hjelt Utbr. p. 149 [16 - 17] et tabulam geographicam, Sallm. p. 2, Pax, F. Aceraceae (Engler, Das Pflanzenreich H. 8), Leipzig 1902, p. 49—50, Norrl. in Oma maa p. 40 etc.

A 1. p: Bergstr.; st r Hammarland Skarpnätö!, Finström Bergö, Jomala (!) Ramsholm, Lemland Flaka, Kumlinge Sörholm et Ingersholm: Arrh. & K.; Föglö Juddö st r—p, sed semper humilis, Kökar Idö st fq, sed humilis: Arrh.; etiam Gadol. 1887 e Kökar Idö comm.; Hammarland Äppelö spec. juvenilia in coryleto nemoroso: Ch. E. Boldt; haud infrequens in taeniis ad occidentem versus a Skiftet, Kumlinge cp in Ingersholm et Södholm [num Sörholm?] et adnotatum in 7 insulis in Brändö: Bergr. p. 19, cfr Medd. XX p. 37; Houtskär Äpplö, Brändö p: Bergr. comm. — **A b.** »finnes allmänt planterad, vild på Run-sala»: Zett. & Br., cfr l. c. p. 4; ad orientem versus a Skiftet r, Iniö Äpplö, par. Gustafs Kattkuru et, ut narratur, spont. etiam in promuntorio ad occidentem versus a templo huius paroeciae: Bergr. p. 19; Eura in silva Kolva: Lindstr. p. 101;

Sagu r: Cavander p. 14; Halikko Vaisakko: Nikl.!; Bromarf complur. locis in insulis: Sand.; complur. loc. in Karis, Pojo et Tenala: His.; r spont. tantum in Jalansaari, ceterum modo cultum: Sel.; Lojo Jalansaari Ekudden: E. H[äyrén] in Hufvudstadshbladet 1906 N:o 164 et Saarinen p. 326; Lojo Kouvola lucos formans: Hult coll.; Vihti r Niemenkylä (Enäjärvi) in prato Vahteristo: Printz; Vihti r: Flinck, vide infra; Vihti Niemenkylä nonnullum acer vagum [»eksynyt»]: V. E. B. p. 200; r Pyhäjärvi Haavisto in saltu [»korvessa»] Vaahteristo nonnulli surculi, Pusula ad molas Hyrkkölä ad rivum a Vahermajärvi in Tarkeilajärvi influentem etiam, ut multi indicant, ad Pyhäjärvi Vuotinaisten Sämallampi prope praedium in silva: Weeks.; silvas formans in vicinitate opp. Nystad: Hollm.!, vide etiam infra. — **Nyl.** Ekenäs Tvärminne Björkskär in silva mixta ad Bakledomalmen versus complura spec., maximam partem 1—2 m alta: Häyr., vide etiam infra; [in taeniis Ekenäs] Algio aequae fq ac abies: Häyr. Ber.; plur. loc. in Ingå: His. (vide sub **Ab.**), spec. e Fagervik!; Raseborg lucos formans: Hult coll.; Kyrkslätt Humaljärvi in promuntorio Brunknäs spont. procul a domibus: Gadol. 1902; Kyrkslätt ad Övidskogs Storträsk spont. inveniri dicitur: Rosb. Kyrksl. p. 112, vide etiam infra; Esbo: W. Nyl.; [Nurmijärvi] p: Stenr., cfr l. c. p. 13 et vide infra; Helsingfors novellas arbores spontaneas complur. loc. ad Gumtåkt vidi: Kihlm. ann.; Thusby pag. Yläkervo in praedio Nisilä spontaneum (K. Lindberg): Thesleff in Geogr. F. T. 1893 p. 95; p ad oram [»i kusttrakten»]: Sæl. Ö. Nyl., spec. e Strömfors!; Pyttis insula Byön prope Hinkaböhle, Strömfors ad ostium fluminis Kymmene in insula Sandholmen, ad praediolum Vargas et in insula Vyskön prope Reimars arbores complures: Sæl. ann.; Hogland unica arbor juvenis: Schrenk p. 162; [Hogland] Kiiskinkylä veris. eff.: Brenn.!, cfr l. c. p. 6—7. — **Ka.** r [Virolahti] in saltu pagi Muurikkala, [Virolahti] Käyräsuo ad Ala-Urpala, [Säkjärvi] Ristiniemi!: Blom; Säkjärvi: J. V. Johnsson in dupl.!, p—st r in lucis humo abundantibus in vicinitate fluvii Vuoksi, Antrea Kuparsaari, Räisälä Tuulankoskensaari!, Härskiänsaari et in insulis prope Unnunkoski, Kaukola Järvenpää. In parte interiore singuli tantum frutices, vix viri altitudinem

adaequantes, adnotati sunt, scil. in Kirvu Lapakonmäki a pago Tietävälä ad orientem versus in loco plantis propriis, ut sunt *Viola mirabilis*, *Tilia*, *Hieracium prenanthoides*, *Epipogon aphyllus*, insigni. *Acer* ubique parcissime invenitur, sed in insulis in fluvii Vuoksi in Räisälä et Kaukola sitis 4—6 m altitudinem adaequat: Lindén, cfr l. c. p. 125. — **Ik.** r Valkjärvi!, Rautu et Kivennapa (!) [»Kivinebb»]: Malmb.; in tota ripa septentrionali lacus Suvanto deest, in ripa australi nisi pe unico loco non adest: Lindb. p. 48; Koivisto [»Björkö»] Vasikkasaari: E. Nyl. Ber.; [Meinsh. p. 76 ex hac parte non comm.].

S a t. Dispersa [»spridd»], maxime ad septentrionem versus in Sastmola! Bogaskär pag. Peippo: Malmgr.; iam Linné scripsit: »vid Sastmola fick jag först igen *Acer*»: Linné lter lapp. p. 199, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136; Euraâminne Qviflax: Kl. Wahlman!; [Björneborg] p et st pe — pe: Häyr. Björneb., spec. e Lyttskär Porinnokka!, vide ceterum infra; [Björneborg] Pihlava: Häyr. und. p. 30; Tyrvää unico loco: Warel. p. 18; etiam A. Nyholm in Tyrvää sponte inveniri indicat; r Birkkala Nokianluoto, Keho. una arbor satis alta verisim. spontanea etiam ad Tyrkkylä: Hjelt; Ylöjärvi Mastonjärvi: G. O. Timgren comm., vide etiam supra et infra. — **T a.** Birkkala Toppari ad ripam sinus Savilahti: Sola Flor. p. 88—89, ubi et locus describitur et plantae, quibuscum unum *Acer* obvenit, enumerantur, vide etiam infra; Sælan ibidem vidit multas arbores mediocres 1907: Sæl. ann.; Kangasala Heponiemi (U. Bremer): Åbo Tidning 1886 N:o 77; Pälkäne cum *Tilia* compluribus locis ad Mallasvesi, Pälkäneenvesi et Roine ex. gr. Äimälä prope pagum et ad sinum Suolahti ad lacum Mallasvesi, in insulis magnis Karhunsalo et Hausalo, etiam aliis locis in praedio Myttäälä et in pagis Mälkilä atque Paino ad lacum Mallasvesi et Roine, prope pag. Huntala ad lacum Pälkäneenvesi etc. denique unica arbor prope praedium Pietilä in pago Harhala: Zidb., vide infra; Sääksmäki prope Rapola (Tikkanen): Hult herb.; Sääksmäki Valkiakoski arbores altae: Kihlm.; Sääksmäki ad praediolum Vainoniemi [in parte septentr.-occidentali par.] nonnullum acer: Rosb. Utk. p. 219; Sääksmäki in ripa septentrionali lacus Va-

najavesi [prope iugum Rapola]: Häyrén in Geogr. F. T. 1903 p. 87 [forsitan ad eundem locum, ad quem Tikkanen spectat]; Kalvola (haud fq): Knabe Fört.; [Kalvola] inter species rariores . . . non legitur nisi hic illic: Borg p. 438; »Luopiois (st fq) för öfrigt sällsynt, förekommer nästan alltid i spridda exx., endast på Haikonkärki nära Kuohijoki, Suoniemi skogsmark i Sahahti samt på Vekunansaari holme i Kukkia i större mängd och af betydligare storlek, medeldiameter vid brösthöjd omkr. 10 cm [»4 tum»] och medelhöjd 3 till 3,5 m [»5—6 aln.».]. På Vehkajärvi utmark stod ännu för några år tillbaka en lönn, som enligt böndernas uppgifter vid roten i omkrets mätt närmare 1,78 m [»en famn»]: Leop. [1876]; Hauho: Herk.; r spont. ad praediolum Vuori prope Tavastehus: Asp. & Th.; Vanaja prope praediolum Ojala circ. 16 km ad austro-orientem versus a Tavastehus, prorsus spont., prope lacum Kangais ad Konduvuori, nemora formans una cum *Tilia*, arbores maximae superstites 29—32 cm [»12—13 tum»] in diametro, trunci arborum veterum fere 0,6 m [»2 fot»] in diametro: O. Collin!; Tyrväntö [»Kulsiala»] complur. loc.: Palander p. 7, cfr Tuneld p. 392; Hollola Messilä: Bucht p. 24; p: Norrl. s. ö. Tav. »på steniga och bördiga ställen helst i grannskapet af de större sjöarna ss. längs stränderna af Vesijärvi; talrikast möter man den vid [Asikkala (!)] Keltaniemi, där den tillsammans med lind och andra löfträd bildar herrliga lundar» . . . »Ännu i nordligaste ändan af Kuhmoinen [»Kuhmoin»] vid en bäck nära Sarvitaipale fann jag sommaren 1866 ett lönträd af 7,4 m [»25 fots»] höjd och 32 cm [»13 tums»] omkrets»: Norrl. s. ö. Tav. p. 83; Hollola Tiirismaa: Wainio ann. et Gadol. 1903; Evo: Furubjelm!; [par. Gustaf Adolf] r ad Kumu: Bonsd.; Sysmä ad fines versus Luhanka praediolum Jalaa: Unonius in dupl.!; Jämsä Tiirihagen et ad Waheri, Längelmäki ad Isolöytänejärvi prope Läkänen (Forstm. Grönholm): Hult ann.; Längelmäki in praedio [»boställe»] Läkänen: G. O. Timgren litt. [idem locus atque superior]; [Längelmäki?] Sinivuori in pratis silvaticis complures arbores parvae: Borg Tiet.; tantum in parte australi par. Luhanka p — st r Onkisalo!, Vahermäki, Avosalmi, ad Kesäin (nonnullis loc.) ut in interiore parte ad Taikinajärvi, etiam ad Tientaali inveniri

dicitur: Wainio Tav. or., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136; plerumque arbor fruticosa, semel tamen vidi stipitem, cuius peripheria erat fere 30 cm [»kahden korttelin paksulla rungolla»]: Wainio Tav. or. p. 6. — **S a.** in Savonia (tantum) unico loco in Rantasalmi: Tuneld p. 477; complur. loc. Taipalsaari Orjainniemi!, Puumala, usque ad Rantasalmi: E. Nyl. & Chyd., cfr E. Nyl. Veg. p. 259 et 260 et Herb. Mus. Fenn. II p. 136; Joutseno ins. Muukkosensaari [aut Muukansaari] indicatur: Sæl. ann.: r [Ruokolaks] lucos in insula parva Kytösaari [vide infra] inter Salonsaari et Vuoksenniska constituere et pratum prope domicilium sacellani in insula Salonsaari sponte inhabitare dicitur: Hult; [par. Kristiina] in pag. Karhila praed. Hauhais in silva: A. J. Siltala in L. Y. 1906 p. 162; Puumala praedium Ahonpelto arbor unica in silva mixta (S. v. Knorring): Sæl. ann. — **K l.** p usque ad Ladogam borealem et Kirjavalaks: Fl. Kar., spec. e Sortavala!; Hiitola in vicinitate templi, ut dicitur: Lindén, vide sub **K a.**; Parikkala rr Innasennurkka Haukkavuori nonnullae arbores parvae c. 3–5 cm crassae et 2–3 m altae: Hann.!, vide etiam infra; Valamo sponte nascens, cp disseminatum: Sæl. ann.; Uukuniemi: Nikl.!, fq (Bergström, Backman): Norrl. Symb., cfr l. c. p. 5 et 8; Ruskiala cum *Tilia*: Zill., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136; Impilaks et Sortavala fq: Enw. hav., vide etiam Middend. p. 579, Hjelt Ant. p. 26. Geogr. F. T. 1893 p. 172, Norrl. in Oma maa p. 40 etc. — **K ol.** r »pluribi circa Vosnessenje arbuscula vidi, ad rupes dioriticas prope Schtjeliki arbores altas observavi (diameter maximus fere 1 meter), ad Mjatusova! parcissime occurrit, dein ad Humbaritsa individua nonnulla vidi»: Elfv.; »von Vosnessenje bis Schokscha am Fusse des Bergrücken»: Günther in dupl.!, cfr Günth. p. 24 et 36 et Herb. Mus. Fenn. II p. 136; compluribus locis in vicinitate lacus Onega a Vosnessenje usque ad Shoksu [»Schokschu»!] et parum ultra, ceterum tantum ad flumen Svir in vicinitate Vosnessenje: Caj., cfr Medd. XXV p. 25, ubi dicitur in parte interiore deficere aut rr inveniri; Schtjeliki [»Stjelegi»], Soutujärvi: Lindr. Bidr. p. 16, cfr l. c. p. 21 et 22 [ad eadem atque superior loca spectans].

Största delen af Finland: Fries; gäller icke för det vildt växande

lönträdet. Bode uppgifver lönnens nordgräns i nv. Ryssland till Novo-Ladoga, och äfven där såsom odlad (Notizen in Bær und Helmersen Beiträge XIX, Petersburg 1854, p. 10). Däremot säger han, att Blasius funnit den enstaka på västra stranden af Onega: Bode p. 41. Han fäster dock tydligen ej afseende vid uppg., som emellertid senare bekräftats af flere botanister (se under Kol.).

Här må tilläggas några mer speciella uppgifter från olika delar af landet: **A b.** [Muurila] »ei kasva ensinkään viljelemättömänä»: Renv. p. 12. — [Mietois ja Mynämäki] »asumusten läheisyyksissä paikkakunnan eteläosissa. Todellisena metsäpuuna en ole sitä tavannut»: Caj. Kasvist. — Angående artens förekomst i Vihti anföres: »Haapkylä—Leppärlä strandbergsafsatserna: 5 à 6 större, ända till c. 6 m höga träd förutom buskar och telningar; Hynnöla strandskog: ett större och ett par tre mindre exemplar; Irjala stranden åt Pääkslaks till: talrika både större och mindre exx.; Oravala udden, hvarifrån dock de flesta exemplaren borttagits och utplanterats på gårdar i Kalakoski»: Flinck. — **N y l.** Från trakten af Ekenäs tillägges: »ytterligare Hästö (enl. uppgift af allmogen, själf har jag ej här sett något exemplar); Alglo några exemplar i dungar af björk, asp och ask; Juserö ett exemplar, enl. uppgift ej planteradt, men synes dock osäkert»: Häyr. — Vidare nämnes: »Nurmijärven etelärannan lehdossa löytyi vielä joitakuita vuosia sitten useita 30—50 cm paksuja [vaahteria], mutta myytiin suurimmaksi osaksi Suomen paviljongin permantopalkeiksi viime Parisin näyttelyssä. Pienempiä vaahteroita olen tavannut Vihtilamin ja Pojanjärven rantalehdoissa»: Stenr. p. 13. — Angående förekomsten i **S a t.** Björneborgs-trakten nämnes yttermera: »på hvarje ställe endast ett l. några få träd. Härpö Lazarusberget 1,5—2 km från byn (J. F. Palin); Lyttiskär Porinnokka 2 medelhöga exemplar på stenig mark; Inderö Halsöudden, men möjligen numera utrotad (fiskaren Kolander); Inderö i närheten af de s. k. Holmanniityt, d. v. s. på backarna emellan Pihlava såg, Pihlava station och Ytterö haltpunkt, p och pc, medelhög; Inderö vid vägen mellan Pihlava och Riitasarka torp ses flere lönnar (F. A. Lönnmark); Kumnäs tre stora lönnar (H. Selin); Kumnäs invid Linjevägen flere exemplar, endast 1—3 m höga. Hvittisbofjärd p, t. ex. Stengård [K. G. Ollonqvist] . . . [Sastmola] Bågaskär [jfr Malmgr.] Klupuniitty i mängd (J. F. Palin)»: Häyr. Björneb. — Angående förekomsten i **T a.** Birkkala Toppari må åter yttermera anföras: . . . »siroteltuna monta yksilöä, pensasmaisista alkaen noin 9 m korkeisiin ja tyvestä 1,5 dm paksuihin puihin saakka»: Sola Flor. p. 89. I afseende å lönnens förekomst i **T a.** Pälkäne lämnas följ. upplysningar: »På nästan likadana lokaler som linden förekommer också lönnen, dock mycket fåtaligare och mera spridd bland andra träd än den förra. Ehuru ej så benägen för antagande af buskform som linden, utbildar sig dock icke heller den vilda lönnen ofta

till ett verkligt träd. — Orsaken till detta förhållande har man, likasom hvad linden beträffar, främst att söka i den stympning, för hvilken nästan hvarje lönn blir utsatt, innan den hunnit nå någon mer betydande ålder eller storlek. Denna stympning eller afverkning förorsakas främst af allmogen, hvilken har en synnerlig benägenhet att aflagga och använda trädet ej så mycket till löftäkt, som icke mera såsom en raritet eller ett kuriosum till förfärdigande af redskap eller också blott till gårdsprydnad (»limo») jämte unga björkar vid midsommaren eller vid andra högtidstillfällen. Från stubben uppväxa vanligen flere skott, hvilka naturligtvis ej kunna utveckla sig med samma kraft, som en ensam stam, och dessutom förr eller senare blifva utsatta för samma öde, som deras föregångare. Äfven den betande boskapen, som särdeles begärligt förtär lönnens löf, gör mycken skada på trädet. Isynnerhet äro de nyssnämnda skotten under flere års tid utsatta för att blifva afbitna eller afbrutna af de glupska kreaturen. Inom ett bestånd af samtidigt uppväxande ungskog, bestående af andra trädslag, kunna de unga lönnskotten visserligen bättre än i ett friare läge undgå boskapens uppmärksamhet och därför mera ostördt utveckla sig; men under sådana förhållanden sker icke utvecklingen med erforderlig kraft och stubbskotten öfverväxas därför snart af de omgifvande, mer lifskraftiga björkarna, asparna o. s. v., som ej lida af någon åvärkan. Inom björk-, asp- eller blandskogs-dungar påträffar man därför långa, gängliga och glesbladiga lönnar, understundom af mer än 6 meters höjd, men med blott några få centimeters stamdiameter. Om fristående, vilda lönnar finge mera ostördt utveckla sig, kunde säkert ganska vackra och kraftiga exemplar af trädet påträffas. — Blott en enda sådan vild lönn har jag lyckats öfverkomma. Trädets höjd kunde, enl. hvad jag numera kan erinra mig, anslås till omkr. 7 m, stammen var vid brösthöjd ungefär af en grof mansarms tjocklek och kronan ganska lummig. Lönnen förekom på en någorlunda öppen plats i en hage på Harhala bys egor och var, om jag minnes rätt, den enda, jag påträffade där i trakten. De äldre planterade lönnarne i Pälkäne socken ha troligen allesamman blifvit hämtade från skogen (eller äro delvis också afkomlingar i första led af ursprungligt vilda träd) samt innehafva den storlek, lummighet och frodighet, som i allmänhet utmärker odlade lönnar i södra Finland. Genom själfsädd alstra de under lämpliga förhållanden telningar i mängd. Från frön direkte utvecklade telningar eller verkligt unga och för plantering användbara lönnar påträffar man däremot i skogen numera mycket sparsamt¹⁾; till utseendet unga träd befinnas nämligen oftast vara skott från en äldre stubbe med grofva rötter. Det finnes omständigheter, som tyda på, att lönnen och för det mesta äfven linden och hasseln på samma backar, där de ännu förekomma, fordom vuxit inom ett skogs-

¹⁾ Äfven denna brist förorsakas naturligtvis i väsentlig grad af den på bete gående boskapen. (Zidbäcks not).

bestånd, företrädesvis bildadt af grof tall och ej såsom nu hufvudsakligen af löfträd. På nästan alla dessa platser höja sig nämligen enstaka gamla tallar af anseeligare storlek än lundarnas löfträd och de få bland dem inmängda yngre granarna o. tallarna. De gamla tallarna med sin nedtill ofta ännu mer eller mindre svarta bark äro synbarligen rester af en ursprunglig tallskog, som fått vika för sveden, där lönnen, linden och ställvis hasseln sedermera åter uppspirat bland talrikt uppväxande björkar, aspar, alar, o. s. v. — Förhållandena på Karhunsalo, Myttäälä militärbo-ställe underlydande, tämligen vidsträckt holme, äro ännu mer bevisande för riktigheten af ofvan framställda förmodan. På holmen, som till större delen är högländt och bildad af stor rullsten, kvarstod ännu för mindre än ett årtionde tillbaka den ståtligaste skog, skonad för yxans och eldens härjningar, nästan i sitt ursprungliga naturtillstånd. Holmens mer högländta del intogs af grof tallskog med någon inblandning af väldiga granar och björkar. Här inom denna skog, som öfverhufvud ej var mycket tät, växte i synnerhet på öppnare ställen spridda lönnar och lindar, öfverskuggade af de högre träden. I den på holmens lägre och jämnare delar växande löfskogen (björk o. asp) saknades däremot åtminstone lönnen — Fortfarande har skogen på holmen samma sammansättning med den skillnad, att barrskogen blifvit lägre och till en början glesare till följd af det mogna virkets d. v. s. de resligaste trädens afverkning»: Zidb. 1893. — **S a.** »Angående lönnens förekomst på Kytösaari i Ruokolaks må här tilläggas, att jag vid ett besök på holmen den 2 juli 1889, oaktadt ifrigt efterletande, icke lyckades påträffa någon lönn, men väl funnos där talrika lindar»: Sæl. ann. . . **K l.** [Parikkala] »Melkoniemessä sanottiin myöskin ennen olleen, vaan hävinneen sukupuuttoon»: Hann. — Enl. Backman finnes lönnen på Korpikallio i Ruskiala; ehuru hvarken jag kunde finna den därstädes eller allmogen på stället kände densamma, är dock dess förekomst på detta ställe sannolik; artens nordgräns skulle då vara 62° 3'. — Lönnen uppgifves äfven från Kton.: Mela Kasv. V.

Anmärkningsvärdt är, att jag i den tryckta litteraturen påträffat endast en enda uppgift om att lönnen ofta torde så sig själf (se här nedan under **N y l.**). Ätminstone i **S a t.** Karkku, hvarest jag aldrig sett någon enligt mitt förmenande verkligt vildt växande lönn, hafva på de flesta äldre herrgårdar funnits eller finnas alltjämt unga lönnplantor. På de gårdar, där sådana plantor erhållit nödig skötsel, hafva några af dem vuxit upp till vackra träd. — Ännu i **O a.** Gamla Vasa har jag sett själfsådda plantor: Hjelt. — Från **N y l.** Kyrkslätt skrives: Från Strömsby, där det finnes förvildade lönnar i mängd, sprida de sig, säkert i följd af sydväststormar, mot Smeds: Rosb. Kyrksl. p. 112. I parken på Lappviksudden vid Helsingfors hafva lönnarna under de senare 10 à 15 åren sått sig själfva i

ett otal plantor: Sæl. ann. — Se vidare Zidd, under **T a.** p. 143 och om **K l.** Valamo p. 141.

Såsom **subfossil** är lönnen anträffad på några ställen. Härom har jag antecknat följ. Ganska rikligt i [**N y l.** Ingå] Stubbängen på 1,5 m djup tillsammans med åtskilliga »ekväxter», men äfven med gran: G. And. p. 90, jfr G. Andersson i Naturen 1894 p. 115 och Sern. p. 583; Ingå Kalkulla: Lindb. torfm. I p. 34, jfr Lindb. Subf. p. 13. — **I k.** Sakkola Isosuo: Lindb. comm., jfr Lindb. p. 43 och 48; Sakkola hofläger: Lindb. Snbf. p. 73.

I detta sammanhang må nämnas, att lönnen invandrade under (slutet af) Ancyclus-tiden . . . »har knappast någonsin egt mera betydande andel i skogens sammansättning»: Sallm. p. 9.

I fråga om lönnens **odling** får jag främst hänvisa till Elfv. Ant. p. 93-94. Redan tidigare uppgafs den förekomma såsom odlad i Gamla Karleby: Berg Verbr. p. 127 och i Uleåborg: Schüb. p. 315. Dessutom uppgifves lönnen hafva blifvit planterad i Kajana-trakten å Sutela, ehuru osäkert med hvilken framgång: Must. p. 41 i öfvers. (Uppgifterna i Moberg Klim. p. 56-58 och Moberg Klim. II p. 43-46 anser jag delvis afse odlade exemplar; dessa uppg. äro dock alla från södra delen af landet. Huru det förhåller sig med uppg. från **T a.** Messuby: Popp. p. 16, känner jag ej). Många speciella uppg. kunde ännu tilläggas, t. ex. Zett. & Br. och Sel. (se ofvan), Caj. Kasvist., Stenr. p. 16, Medd. XXV p. 11, A. L. Backm. Fl. p. 25, Leiv. etc. Här må endast anföras följ.: **S b.** Leppävirta »jotekin yleisesti viljelty puu. etenkin säätyläisten kartanoilla»: Enw. — **K b.** Enligt hvad det uppgifvits, går lönnen icke mera till vid Joensuu; den fryser ned under vintrarna: Sæl. ann. [enligt min förmodan beror detta åtminstone delvis på lokala förhållanden]. — Lönn liksom lind utplanterad på villorna i närheten af **O b.** Uleåborg, i synnerhet ass. Westerlunds: A. Borenius i Forstf. Prot. 1891 p. 223. [Uleåborg] »kasvaa Hupisaarilla [= Frihetsholmarna] yksi isompi kukkiva puu. Kirkkomaalla useita pienempiä. Istutettuna kaupungin puistossa»: Leiv. Putk. — I mer än 20 år i en trädgård i Haaparanta, [men har] först i år [1895] blommat; trädet har aldrig nått högre än till snödrifvans gräns: Hufvudstadsbladet 1895 N:o 163. Uppräknas bland arter, som trivas ännu i Torneå: Puut. 1900 p. 34. Se äfven bland specialuppgifterna från **A b.** och **T a.**

Angående den **storlek** lönnen i Finland kan uppnå, föreligga, såvidt mig är bekant, endast ett fåtal uppg. Se dock ofvan under **N y l.**, **K a.**, **T a.**, **K l.** och **K o l.** äfvensom i specialuppgifterna från **A b.**, **N y l.**, **S a t.**, **T a.** Här må tilläggas, att trädets höjd uppgifves till 10-25 m: Mela Kasv. V. — **A b.** Lojo Gerknäs i trädgården 3,28 m i omkrets vid brösthöjd: E. H[äyrén] i Hufvudstadsbladet 1906 N:o 164 och Saarinen p. 329. — Å Svedja egendom i [Nyl.] Sjundeå socken (60° 20') [på] 1½ m höjd hade [stammen af ett träd] en omkrets af 300 cm, nedanom det uppmätta stället var den något smalare: Thesleff, Finska trädjättar V i Geogr. F. T.

1893 p. 92. — För jämförelsens skull må nämnas, att i Tyskland de gröfsta träden uppgifvas uppnå en omkrets af 1,85 till 2,85 m med en höjd af 15 till 18 m: Conwentz [se titeln Consp. II p. 70] p. 4 och jfr l. c. p. 10; l. c. p. 54 omtalas ett träd af 30 m höjd.

Ännu kan tilläggas, att uppgifter om könens fördelning hos lönnen ingå Medd. IX p. 140 äfvensom Medd. XVI p. 61–65, jfr Medd. XV p. 218–219. — Angående »häxkvast» hos detta träd se Medd. XXXIII p. 58–60 med afbildning.

Förutom den vanliga lönnen, hvilken, såsom ofvan framhållits, allmänt odlas i största delen af landet, förekomma, särskildt i södra delen af Finland, flere andra arter af detta släkte mer eller mindre sällan ollade.

Acer rubrum L. Helsingfors, Lojo: Elfv. Ant. p. 94, jfr Alc. III och Mela Kasv. V.

A. pseudoplatanus L. Härom får jag främst hänvisa till Elfv. Ant. p. 94, jfr Brenn. Flor., Mela Kasv., Alc. III, där Wasa uppgifves såsom nordgräns för planteringen [detta ändras Alc. IV till Uleåborg], etc. Här må tilläggas, att trädet upptages såsom odladt från **A b**. Svartå [»Mustio»]: Saarinen p. 330. **N y 1**. Lovisa Östra Hästhagen (Iverus): Sælan i Medd. XXIV p. 12. Enl. senare meddelande är det omnämnda trädet numera nedhugget, men i en trädgård finnes ett af professor [C. H.] Lindeqvist planteradt träd, hvilket [1909] var 4,45 m [»2 1/2 famn»] högt och hade ett frodigt utseende: Iver. litt. **O b** Uleåborg: Leiv. och Leiv. Putk.; se äfven Elfv. Ant. från Uleåborg. — Angående artens allmänna utbredning i Europa och odling se Nym Consp. p. 135 och Nym. Suppl. p. 75.

A. negundo L. uppräknas såsom odlad Mela Kasv. V och om densamma skrives: »Ett ungefär 4 m högt exemplar i **O b**. Uleåborg; det hade 1896 stått minst 10 år på platsen, men hade ej ännu blommat»: Elfv. Ant. p. 94 under namn af *A. fraxinifolium* (Nutt.).

A. campestre L. likaså. För egen del har jag sett arten i Helsingfors.

A. tataricum L. Se Elfv. Ant. p. 94, där det bl. a. uppgifves, att arten fortlevver i Uleåborg, och jfr Brenn. Flor., Alc. III, Mela Kasv. V äfvensom Puut. 1900 p. 34.

A. saccharinum L. upptages under namnet *A. dasycarpum* Ehrh. från Helsingfors, Fagervik, Lojo: Elfv. Ant. p. 94, jfr Alc. III. Stådtiga exemplar i Helsingfors i en gård vid Fredsgatan: Sæl. ann. Se äfven Brenn. Flor., Mela Kasv. V äfvensom i afseende å nomenklaturen Pax [se titeln p. 137] p. 38.

A. ginnala Maxim. har blommat i **O m**. Nykarleby och fortlevver i **O m**. Haapavesi och **O b**. Uleåborg: Elfv. Ant. p. 94, jfr Mela Kasv. V.

Af familjen **Sapindaceae** (**Hippocastanaceae**) odlas hos oss i synnerhet *Aesculus hippocastanum* L. (Släktet fördes, särskildt i äldre arbeten, till **Aceraceae**, men se t. ex. Engler—Prantl, Die natürlichen Pflanzenfamilien, III Abt. 5. p. 275). Angående hästkastanjens odling får jag främst hänvisa till Elfv. Ant. p. 94. Arten upptogs f. ö. redan af Till.; Fries, som äfven upptager trädet såsom odladt i Finland, säger om detsamma »fere inqv.» Uppgifter om odlingen har jag ytterligare antecknat i följ. arbeten: Rein p. 81, Moberg Klim. p. 58, Radl. p. 236, Saarinen p. 330, Medd. XXV p. 81 [Ny1. Hogland], Schüb. p. 319 [O a. Wasa], dessutom florer etc. Från Ny1. nämnes: sedan gammalt odlad i Ekenäs stad, rätt allmänt: Häyr. — Angående trädets odling särskildt i O a. nämner Alc.: går med svårighet i Wasa, där det dock blommat. — Tilläggas bör, att det nämnes om trädet, att det är betydligt hårdigare, då det uppdragits af frukter, skördade i Finland eller norra Ryssland: G. Niklander i Forstf. Prot. 1891 p. 218, jfr äfven Schüb. p. 319. Historiska uppg. om hästkastanjens odling i Europa lämnas Nym. Consp. p. 136.

Högst sällan, så vidt jag känner, odlas i Finland *Ae. paria* L., se Mela Kasv. V. Härom skrives: »*Paria rubra* Lam. (*Aesculus paria* L.) och *Pavia flava* (Ait.) Moench odlas bägge i Lappviks parken vid Helsingfors och tyckas vara hårdiga. Annorstädes har jag icke sett dem odlade hos oss»: Siel. ann.

Polygalaceae.

Polygala vulgaris ¹⁾ L.

Maiore frequentia inveniri non indicatur nisi in Alandia, ceterum rarissime tantum usque ad 62° 35' in Fennia orientali et ad 61° 55' in occidentali occurrit.

Till.; Kalm; in pascuis siccis et collibus minus fq: Prytz cont. p. 273; Fenn. in sola mer. et Oneg.: Nym. Suppl. p. 49, vide etiam DC. Prodr. I p. 324, Led. I p. 270—271 et infra.

¹⁾ Enligt benäget meddelande af öfverläraren Hj. Appelqvist är *Polygala* femininum, ehuru det grekiska stamordet *πολύγαλον* är neutrum.

A1. fq: Bergstr.; st fq: Arrh. & K.; [Sund] st fq: Prim. p. 65, vide infra; st r Kumlinge Snäckö, Lökvik, compluribus locis in vicinitate Visings: Bergr., cfr l. c. p. 43 et Bergroth in Medd. XX p. 37, ubi p in par. Kumlinge inveniri indicatur, vide etiam infra. — **Ab.** Korpo: [I. Ringbom]!, cfr Zett. & Br. et Bergstr., vide etiam infra; Houtskär Näsby: Wellenius!; Tenala Karsby: [K.] W. Bruncrona!; Kimito Vestankärr: alumn. Meller in dupl.!; promuntorium Hangö: E. Juslin! — **Ik.** r Rautu in pag. Raasuli! [spec. etiam leg. Lindberg!], par. Kivennapa ad »tullstationen» [= ad Rajajoki!] et in Kakki: Malmb.; [hic illic, Parkala [»Pargola»], Ossinowaja Rostscha [num in Isthmo?] . . .: Meinsh. p. 48].

K1. Suistamo (F. Nylander!): Fl. Kar.; (»fq») in Impilaks septentrionali et Suistamo non autem alibi, sed *P. uliginosa* est frequentior in ceteris plagis: Chyd., spec. ex Impilaks Hilmi!; Kirjavalaks, Sortavala: Backm.; r Suistamo haud procul a Haapaselkä: Hjelt.

Kon. r ad Tiudie (F. Nylander!): Norrl. On., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136.

»In pratis Alandiae, Nylandiae, Careliae meridionalis»: Wirz. pl. off.: tills vidare är arten dock icke bekräftad från Nyland. Största delen af Finl.: Fries; angifver alltför vidsträckt utbredning, hvilket ännu mera måste anses vara fallet med »Eur. omn. exc. Suec. bor. Ross. bor. . .»: Nym. Consp. p. 83. I detta sammanhang kan framhållas, att arten i Norge går ända till 68° 5': Norm. Fl. Overs. p. 123—124 och på östra sidan till Archangelsk: Fl. Samoj. p. 10, jfr Beket. p. 549. Nymans uppg. rättas af honom själf, se ofvan. — **A1.** »*Polygalae* tyckas saknas i östra skärgården, af mig observerade blott i Lumparland på Ängö»: Laur. Fört. I Hult ann. upptages *P. vulgaris* från Saltvik Haraldsby. Exemplaren i H. M. F. äro från västra eller sydv. Al. — **Ab.** *Polygala* uppg. från Korpo Kälö Kyrkåker (Åbo lyc. 1891): Arrh., men jag är tveksam, huruvida uppg. afser denna art eller *P. amara*.

Arten förekommer med hvita blommor från **A1.** Hammarland nära kyrkan: Hult ann.! samt med hvitaktiga från Rautu! Vidare uppgifves: »valkealla terällä **A1.** Saltvikissa — punaisilla terälehdillä **A1.** Sundissa»: V. A. Åstberg i L. Y. 1904 p. 313. Med anledning häraf upptages f. *carnea* Reich **A1.** och f. *pallida* Chod. **Al.**, **Ik.**: Mela Kasv. V. Här må äfven framhållas följ. uppg. från **Al.** Sund: »Utom den vanliga formen med blå blommor, hafva äfven individer med röda och hvita blommor anträffats. I synnerhet är den röda färgvarieteteten ej sällsynt kring prästgården»: Prim. p. 65.

Polygala comosa Schkuhr.

Non certa est nisi e finibus austro-orientalibus.

Fenn. merid.: Fries, cfr Nym. Syll. p. 210; Fenn. mer-or. (Olonets): Nym. Suppl. p. 49, vide etiam [Nym. Consp. p. 83 et] Lindb. Pfl. p. 15.

Kol. Mjatusova: Sahlberg!, cfr Elfv., l. c. p. 137, Not. XI p. 454-455 [errore typographico nomine *P. amara*, recte in ipso diario] et Herb. Mus. Fenn II p. XI.

»In pratis Alandiae, Nylandiae (ad Helsingforsiam) et Kareliae»: Spic. I p. 23, jfr i afseende å **Nyl.** W. Nyl.; r SV o. SO: Brenn. Flor. — **A l.** r: Bergstr.; Sund: Bergstr. Beskr. — **Ik.** Ett exemplar från Sakkola, jfr Desideratkat. p. 21, af elev Savander! tycktes något närma sig denna art, men fyndorten föreföll tvifvelaktig, hvarföre exemplaret ej vidare förvaras i H. M. F. — Artens förekomst på Åland och i Nyland har senare icke vunnit någon som helst bekräftelse. I afseende å den senare provinsen anför W. Nyl. uppgiften med en viss reservation; också uppräknas arten bland växter, som ej blifvit funna i landet: W. Nyl. Distr. Från Helsingfors nämnes särskildt: Har med säkerhet icke tillhört traktens flora: Brenn. För. p. 126. [Däremot upptages arten från ryska delen af **Ik.**: Meinsh. p. XXII, jfr l. c. p. 48; om densamma nämnes: påträffas öfverallt med undantag af den låga landsträckan vid Finska vikens strand: Schmalh. p. 54 i öfvers.]

Polygala amara L. ¹⁾

In Fennia maxime occidentali 60° 30' non superat et excepta Alandia nisi rarissime non occurrit. ad orientem versus autem longius ad septentriones procedit, ut in Lapponia rossica 66° 35' attingat et passim — satis frequenter in magna parte Kareliae occurrat.

In pascuis apricis Alandiae p: Prytz cont. p. 273; »in pratis humidis usque ad fines septentrionales Gub. Olonets. Haec longe vulgatissima Polygalarum nostratium. Saporem saepe amaricantem observavi nec tutos characteres, quibus a *P. amara* australi differt eruere potui»: Spic. II p. 10 nomine *P. uliginosa* Reich.; Fenn. media: Fries; Fenn. Scand. exc. bor. plur.: Nym. Consp. p. 83 nomine *P. amara* * *austriaca* Cr.; in Alandia

¹⁾ * *amarella* Cr., vide infra.

st fq crescit, ceterum in Finlandia australi r¹⁾ occurrit. In parte orientali territorii usque ad Lapponiam Varsugae procedit: Sche-dae p. 88 nomine *P. amarellum* Cr., vide etiam DC. Prodr. I p. 325 et Led. I p. 272.

A1. (Sadelin): Bergstr.; st fq: Leop. ann. et Arrh. & K.; Eckerö Storby fq in pratis humidis: Lindberg!; [Sund] rarior quam *P. vulgaris*, sed tamen visa in multis pratis humidis et ripis lacuum: Prim. p. 65; Laur. Fört. vide sub *P. vulgari* p. 148; Bergr. non comm., vide etiam infra. — **Ab.** Vihti (!) r Oravala: Printz, spec. in dupl. e Vihti Myyril, cfr W. Nyl.; e Vihti Oravala etiam comm. Häyr. et V. E. Broth., spec. in Pl. Finl. exs. N:o 284 ibidem 1904 leg. E. af Hällström; Vihti Oikkala complur. loc. Kellarmäki, Hosioiskorpi, »Joensuu hage» etc.: af Hällstr., cfr de his Flinck; [Vihti] (r) Ridal in prato humido ad meridiem versus a statione Nummela, ep in parte australi: Flinck!; [Vihti] pratis humidis in vicinitate templi [»Kyrkobyn»], Hangassuo, Kirjava etc.: Weeks. muist. — **Ny1.** Kyrklätt Oitbacka st ep, Esbo praed. Esbo Norrkulla Lock-kärr ep ad fines praed. Urberga et ad Niemis: Gadol.; Esbo Nupurböle: alumn. E. A. Stenberg!; Helsinge Nordsjö! Fotängen: Chydenius in Sæl. herb. — **Ka.** nondum certa, vide infra. — **Ik.** r Pyhäjärvi (Læthén!): Malmb.; [per totum territorium: Meinsh. p. 48–49].

Ta. Tyrvântö in devexis pratorum humidiusculis haud procul ab Huuna: W. Granberg!, forsitan adventicia, vide infra. — **Sa.** Imatra: W. Nylander!, cfr Hult; Villmanstrand: Simming!; Kerimäki (herb. alumn.): Buddén. — **K1.** p usque ad Ladogam borealem et Ruskiala (!): Fl. Kar.; [Parikkala (!)] (r) Tetrisuo! ep, Pitkäsaari: Hann., cfr Lindén p. 137 [ubi p inveniri indicatur]; Pälkjärvi st fq: Hjelt!, vide etiam Chyd. sub *P. vulgari*; haud pauca spec. in H. M. F. Kol. ad Vosnessenje! et Mjatusova! p — st r, ad Schtjeliki st fq in pratis ad ripam lacus Onega: Elfv.; magna distributione in vicinitate lacus Onega inde a Vosnessenje usque ad Petäjäselkä, etiam ad Solomeno: Caj., spec. e Soutujärvi!; Petrosavodsk (!) fq in pratis humidis: Sahlberg!, cfr Lindr. Bidr. p. 17.

¹⁾ In multis plagis Kareliae inprimis orientalis haud raro.

K b. Kide r: Brand.! — **Kon.** »st fq, plurib. part., ut ad Tiudie (!), Selki (ubi copiose) frequenter est obvia, at aliis locis pc provenit vel omnino desideratur, devexa pratorum humidiuscula inprimis amat. In Saoneshje haud est lecta, in Reg. occ. ad Suojärvi! locis nonnullis»: Norrl. On.; Dvoret's (!) fq cp, in Saoneshje ad Schungu! complur. loc. et ad Kusaranda: Kihlm., spec. etiam e Verchne lamba!; compluribus locis in Klimetskoi et in insulis minoribus inter hanc insulam et Kishi: Caj., vide etiam Günth. p. 34.

Kp. in parte media ad aerariam [»koppargrufva»] Shuigarvi: Bergr. Ant.!, vide infra; complur. locis inprimis in ripa australi lacus Siesjärvi [Segosero]: Ispol. p. 59 [ad **Kton.** ad partem spectet].

Kk. non visa.

Lapp. ross. in parte meridionali v. gr. ad peninsulam Turii et pagum Tetrina rarior: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XXI. XXVI et XLIII et Beket. p. 549, spec. in Pl. arct. N:o 65 lectum est ad Tetrina.

Såsom af det ofvanstående framgår, för Nyman den i Finland och Skandinavien förekommande formen till *P. austriaca* Cr., hvilken form han tolkar som synonym till *P. uliginosa* Reich. Det senare namnet användes åter af F. Nylander i Spic. liksom Hult ann. Emellertid förklarar Cajander i Mela Kasv. V, att vi i Finland af den kollektiva *P. amarum* L. endast hafva * *amarellum* (Cr.), och Lindberg använder, såsom redan framhölls, benämningen *P. amarellum* Cr. (Angående genus för *Polygala* se p. 147 not.)

»Ad litora insularum Sinus Fennici, Drumsö, Kotka, Vihti [Wichtis]»: Wirz. pl. off.; utom det att utbredningen är nog bristfälligt angifven, äro uppgifterna både från Drumsö och Kotka obekräftade af senare undersökningar. Härom nämnes: »jag skulle knappast tro, att arten åtminstone numera förekommer hvarken på Drumsö eller i Kotka, ty på ingendera stället finnas lämpliga lokaliteter för växten»: Sæl. ann. I Mela Kasv. [ed. II] upptages arten från **A 1.** — **K 1, K b.** [»1-9, 13»]. Emellertid förefinnes ingen uppg. från **S a t.** och åtm. tills vidare ej heller någon pålitlig från **K a.** — Uppg. rättas i Mela Kasv. V, där arten i stället upptages från **Kton.** — **A 1.** Arten saknas enl. Laur. Fört. i östra skärgården, se under *P. vulgaris.* Uppg. i Hult ann., Lindr. Verz. p. 20 m. fl. hänföra sig äfven alla till västra (eller mellersta) Åland, liksom exemplaren i H. M. F. äro därifrån. — **A b.** Se under *P. vulgaris.* — **T a.** O. Collin, som äfven uppgifver arten ifrån Tyrväntö vid Palsari ej långt från Huuna, påpekar, att

densamma i Tyrvântö måhända inkommit med boskapsfoder (ex. i duplettsaml.!) — Кр. Angående lokalen vid Shuigarvi [»Schuigarvi»] lämnas följ. upplysningar: »Lundartad lokal på kalkhaltig mark (dioritberg), växande på och invid högar af uppkastade sprängstenar, som betäckts med mylla af nedfalla blad, kvistar m. m.»: Bergr. Ant.

Af former hafva vi mig veterligen hos oss endast f. *homophylla* Sæl., jfr Mela Kasv. V. Denna form finnes i H. M. F. från A I. Eckerö Finnbo: P. E. Ericsson!; Finström Bergö: Arrhenius & Kihlman! — A b. Hangöudd: E. Juslin! [äfvensom ett exemplar från »Walduschki prope Archangelsk»: F. Sivén!]

Ericssons exemplar inlämnades under namn af var. *alpestris*. På grund af detta exemplar upptogs var. *alpestris* Widegr. i Byteskat. II, men bör, såvidt man nu känner, utgå.

Celastraceae.

Euonymus europaea L.

Per errorem apud nos sponte inveniri indicatur. Haud raro autem colitur.

»In insulis Alandiae et Sinus fennici»: Wirz. pl. off. p. 18 o. 19, jfr Led. I p. 497, Trautv. II p. 25 och 27, Köppen Verbr. I p. 120; »in Nylandia et partim in Fennia australi (vulgaris?) sec. auctores . . . etiam in Alandia ind.»: Rupr. Diatr. p. 23, se äfven Wied. & W. p. 135. Arten förekommer i Finland endast såsom odlad, hvarföre Wirzéns uppg. tydligen är oriktig. De öfriga uppg. grunda sig uppenbarligen direkt eller indirekt på densamma, hvarföre äfven dessa måste betecknas såsom oriktiga. — Se om artens allmänna utbredning Nym. Consp. p. 144.

I fråga om artens odling anser jag mig i hufvudsak endast behöfva hänvisa till Elfv. Ant. p. 93, jfr Moberg Nat. p. 127, Brenn. Flor., Mela Kasv. III—V, Alc. IV [odl. till Uleåborg] etc. Här må emellertid tilläggas, att arten såsom odlad upptages från Wasa redan af Schüb. p. 321, och att trädgårdsmästar Engström i samma stad på 1880-talet uppgaf för mig, att den trufdes väl därstädes på magrare jord. I Puut. 1900 p. 34 uppräknas arten bland dem, som gå till Torneå.

Vida sällsyntare odlas hos oss *E. nana* Bieb., jfr Mela Kasv. V. Ang. densamma nämnes: Lojo: Elfv. Ant. p. 93. Denna art uppräknas bland dem, som torde gå i Uleåborg: Puut. 1900 p. 34.

Angående *Staphylea pinnata* L. nämnes: »Sie hält sich nämlich bei [O a.] Wasa, leidet aber dort oft durch die Kälte»: Schüb. p. 320; någon

senare uppg. är mig icke bekant. Här må tilläggas, att det, såvidt jag känner, var trädgårdsmästar Engström i Wasa, som meddelat Schübeler denna och flere andra uppgifter. Sælan nämner emellertid: »Jag har aldrig hört, att *Staphylea pinnata* odlats hos oss»: Sæl. ann.

Af familjen **Vitaceae** odlas vinrankan, *Vitis vinifera* L., i Finland nästan uteslutande i drifhus, jfr Brenn. Flor. och Mela Kasv. V. Emellertid nämnes från Nyl. Sibbo Eriksnäs: »vindrufvor hafva där åtskilliga år mognat. Vincula växer där öfver vintern på kall jord»: Tuneld p. 442. Likaså nämnes, att vinrankan i Akademi-trädgården [i Åbo] »uthärdat mera än 10 à 14 års vinterkjöld utan att taga skada i växten»: Gadd Rön II p. 8, se äfven D. Juslén, Aboa vetus et nova, Præs. J. B. Munster, Åbo 1700, p. 79 eller öfversättningen [af Fr. J. Rabbe] i Suomi I, 1841 H. 3, p. 31. [I likhet med Sælan, som meddelat mig dessa uppg., antager jag, att de af Juslén omnämnda drufvorna odlats i växthus.] Närmare 100 år efter Tuneld uppgifves om vinrankan: »Odlas i eldade drifhus. Odlad å kall jord, ehuru öfvertäckt om vintern, har vinplantan äfven på några ställen burit frukt»: Ign. Geogr. p. 350. Mig veterligen hafva försöken att odla vinrankan på kall jord allt mera upphört. Äfven Sælan uppgifver sig hafva hört endast om ett dylikt fall: Sæl. ann. — Såsom odlad i drifhus uppnår emellertid vinrankan någon gång täml. stora dimensioner; så nämnes, att i Nottbecks trädgård i S a t. Tammerfors har ett exemplar, planteradt 1848, blifvit 30 cm i omkrets vid roten: Puutarha 1899 p. 30 i ungefärlig öfversättning.

Ampelopsis quinquefolia (L.) Michx. odlas ej sällan i södra delen af landet. Angående dess odling får jag hänvisa till Elfv. Ant. p. 95 och 108, jfr Brenn. Flor. och Mela Kasv. V. Här må endast tilläggas, att den upptagits »bis Wasa»: Schüb. p. 287 och såsom allm. odl. ätm. till södra Österbotten: Alc. III. Från annat håll nämnes: »täinä kasvaa vielä Oulussakin, mutta tahtoo kitua»: Puutarha 1898 p. 85. Går väl till vid Nyslott (1901): Sæl. ann.

Rhamnaceae.

Rhamnus frangula L.

In parte australi plerumque satis frequenter aut frequenter provenit, deinde fere usque ad 65° passim invenitur, magis ad septentrionem versus maximam partem rarescit, sed etiam ad 66° 50' lecta est.

Till.; Kalm; cp in vallibus umbrosis Tavastiae: Hell. p. 5; in dumetis st fq: Prytz; in silvis locis humidiusculis, usque ad Frantsila: Wirz. pl. off.. cfr Trautv. II p. 35; maxima pars Fenn.: Fries; Eur. omn. exc. . . .: Nym. Consp. p. 145; exc. etiam . . . Lapp. plur. (adest in sola suecic. mer.): Nym. Suppl. p. 80; per totam Finlandiam dispersa, in Lapponia australi rr indicatur: Schedae p. 88, vide etiam DC. Prodr. II p. 26, Led. I p. 503—504, Ign. Geogr. p. 342, Köppen Verbr. I p. 148—150, tabulam geogr. N:o 3 eiusdem in II, Hjelt Utbr. p. 148 et 161 [15 et 28] et tabulam geogr. I.

A1. st fq: Bergstr. et Laur. Fört.; st fq — fq: Bergr., cfr l. c. p. 21. — **Ab.** (p): Zett. & Br.; p?: Bergr., vide sub **A1.**; st fq — p: Arrh. Ann.; st fq: Renv., cfr l. c. p. 12; fq: Sand., A. Nyl., Sel., Printz, Flinck, V. E. Broth. et Wecks.; st fq interdum p, in parte australi minore frequentia, ad partem maximam haud cp: Caj. Kasvist., quem l. inspicias. — **Nyl.** fq: His., W. Nyl., Sæl. Ö. Nyl. et Brenn.; st fq, spec. solitaria: Stenr. — **Ka.** st fq: Blom; st fq — fq, inprimis ad ripas amnium obvia, in vicinitate templi par. Kaukola frutex patulus 5 m. altus in rupe («bergafsats») provenit: Lindén. — **Ik.** st fq: Malmb.; [fq] per totum territorium: Meinsh. p. 115].

Sat. st fq: Malmgr. et Hjelt; p — st fq et st pc, Hvittisbofjärd, Luvia enum.: Häyr. Björneb.; fq: Sola p. 89. — **Ta.** st fq: Leop.; (fq): Knabe Fört.; (p): Asp. & Th.; st fq: Norrl. s. ö. Tav. et Wainio Tav. or.; (fq): Bonsd.; st fq (— p), sp: Borg Tiet. — **Sa.** fq: Hult. — **Kl.** st fq usque ad Onegam: Fl. Kar.; st fq: Hann. et Hjelt. — **Kol.** st fq: Elfv.

Oa. (st fq): Malmgr., spec. e Jurva!; p Malaks, Vörå complur. locis, Lappo Simsiö!, Oravais Kimo (Cand. med. Wangel), Kuortane: Laur. Växtf., cfr l. c. p. 6 et 9. — **Tb.** st fq: Broth. — **Sb.** (fq): Enw. et Mela; p: M. & J. Sahlb. — **Kb.** Liperi (fq): Eur. & H.!; st fq, sp raro subdominans: Axels. Putk.: »p (— st fq)»: Wainio Kasv. — **Kon.** fq in omni territorio: Norrl. On.

Om. (fq) ad iugum, ad oram marit. deest: Hellstr., cfr l. c. p. 133 et 137; fq, inprimis fq ad lacus Lappajärvi et Evijärvi et alias aquas maiores, ceterum st r, enum. longa: A. L. Backm.

Fl. quem l inspicias, cfr l. c. p. 23 et 137—138 et A. L. Backman in Medd. XXX p. 103!; st fq in parte interiore: Tenn.; Pyhäjoki Liminkaoja (st fq): Lackstr.; r, ad stagnum in par. Frantsila inventa: Jul. p. 276; Laur. Växtf. ex hac parte non comm. — **Ok.** Paltamo: E. Castrén p. 55; p: Wainio Kasv.; Kuhmo Ontojärvi: Brenn. Reseb. p. 75; st fq: Must.; st fq, in parte orientali p: Brenn. Obs., spec. e Kajana Leihmovaara!; [Kianta] (fq), interdum in paludosis, ex. gr. ad viam publicam inter praedia sacerdotum: Kyyhk. — **Kp.** [p — st fq in par. Repola], dein p usque ad Kuittijärvi: Wainio Kasv.; Kaitajärvi inter Povjenets et Vig: Selin!; in parte austro-occidentali fq, plerumque st fq (ad Onda haud fq), enum.: Bergr. Ant., spec. e ripa lacus Merujärvi!; st fq in valle fluvii Kemi: Malmgren!, vide etiam Köppen Verbr. I p. 149 et Beket. p. 554.

Ob. in parte maxime septentrionali [»Nor.»] rr Ylitornio Mieköjärvi, in Kemi, Simo in viciniis inter Simo et Tervola p, in parte maxima [»Obor.»] st r, Pudasjärvi p, Uleåborg, Oulu, Muhos et Utajärvi: Brenn. Obs., ubi sequentes et nonnulli alii commemorantur; Liminka: Hellström!; Uleå ad Sorsuanjoki: Eberh.!; Pudasjärvi (!) Ontamojärvi: Brenn. herb.; (fq) adhuc in Simo, Uleå, Pudasjärvi pc: Zidd., vide etiam Martik. p. 39; Kemi: Hellstr. Distr. p. 20!; Kemi inter Marrostenmäki et oppidum ad viam publicam: Hjelt; p in partibus interioribus territorii Simo a Konttikivalo secundum totum declivem australem iugi usque ad Alapenikka et Ervasti, Kemi Kallinkangas et ad Elijärvi: Keckm., cfr l. c. p. 11 et 15; Kemi p: Rantaniemi: Alatornio pag. Liakka et Katajamaa (fq): Hough. not.; [r: O. R. Fries p. 159;] ad viam publicam inter Kemi et Rovaniemi nonnullis locis: A. L. Backm. comm.; rr Ylitornio [»Öfvertorneå»] in insula quadam minima lacus Mieköjärvi parum supra circum polarem: Hjelt & H.!, spec. lectum e frutice circ. 0,6 m [2-ped.]. — **Kuus.** st r haud procul a Näränkävaaara, ad Maivalainen! et nonnullis locis prope Paanajärvi. scil. ad Riekki, Selkäjoki et Ruskeakallio (M. & J. Sahlberg!): Wainio Kasv.; prope viam inter Säkkilänvaara et Juuma prope Vuotanki: Hirn Fört.; inter Juuma et Säkkilänvaara st cp ad ripas rivulorum et stagnorum, etiam ad Kurvinen in ripa fluvii Särkijoki! et

Someronjoki (V. Brenner): A. L. Backm. comm.; Kuolajärvi [»Salla»] in insula in Tervajoki: Borg! — Kk. magis ad septentrionem versus r Kiestinki ad Vuorankylä!: Wainio Kasv., vide sub Kp.; ad meridiem versus a Malvaisperä!, infra Paa-tinvaara ad stagnum, etiam ad lacum Valgea Siero ad viam inter Malvaisperä et Uhtua: Bergr. Ant.; in insulis in lacu Koutajärvi: Mela Pl.; ad pagum Knjasha (Karsten): N. I. Fellm., cfr l. c. p. XXI et XXXVIII et Herb. Mus. Fenn. II p. 136.

Lk. [Sodankylä] rr »in luco ad rivulum Lintuoja unicum fruticem parvum vidi»: Blom Bidr., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136; [Kuolajärvi] »ad Kutsanjoki (circ. 66° 43') provenit, ut ab incolis mihi indicatum est»: Wainio Not., cfr Herb. Mus. Fenn. l. c.

På sin karta II låter Bode artens nordgräns börja från norra ändan af Onega, i det han säger, att den saknas i kretsen Kemi, jfr l. c. p. 61; detta strider tydligen mot det ofvanstående. Äfven Köppen drager på sin karta N:o 3 dess gräns i trakten af Hvita hafvet något för lågt. Anmärkas må f. ö., att redan Linné Frut. p. 10 uppgifver: »immo et Lapponia crescit». Likaså nämner Fellman, att den förekommer i sydligaste delen af Lappm.: Fellm. Anteckn. III p. 103. På svenska sidan uppräknas arten bland dem, som hafva sin nordgräns Neder-Kalix—Haaparanta: Birg. p. 82. — Lim. »Etiam ad Nuortjoki ab incolis observata est et *pah-jakka* nuncupatur»: Wainio Not.; detta förefaller mig dock icke troligt. — L. i. Inari?: Moberg Klim. p. 49 är alldeles oriktigt.

Såsom fossil upptogs arten från [A b. Karis Mölneby] Anta inom ekzonen samt [S a t. Parkano] Parkanojoki inom furu- och granzonen (Herlin): G. And. p. 118, jfr Herl. p. 167 och 169. Senare hafva flere fyndorter tillkommit, se Lindb. p. 46, Lindb. torff. p. 9 och 13, jfr Lindb. torfm. I p. 16 och Lindb. Subf. p. 73, äfvensom Lindb. torfm. I p. 34, Lindb. und. p. 97, Lindb. Bot. p. 259 och 260. Af de senaste uppgifterna framgår, att arten är funnen såsom fossil ännu i O a. Kurikka, Kuortane och Lapua.

Såsom känt uppträder arten för det mesta i buskform och uppgifves uppnå en höjd af 2—4 m: Alc. III; i Mela Kasv. V uppgifves endast 1—2 1/2 m, hvilket ej öfverensstämmer med mina iakttagelser i S a t. I detta afseende må nämnas, att jag den 25 november 1909 å Linnais parcell i S a t. Karkkn uppmätte de 8 fullvuxna buskar af brakveden, hvilka förekomma å parcellen. Deras höjd var lägst 3 m, högst 4,5 m, i medeltal 3,74 m. Emellertid vill jag minnas, att jag å Järventaka gård sett ännu högre exemplar under 1870- och 1880-talen, men dessa äro numera nedhuggna. — Å andra sidan anser jag mig böra framhålla, att arten blommar och bär frukt vid en höjd af 1 m eller t. o. m. därunder. Se äfven uppg. från K a. och O b. här ofvan. — Kihlm. nämner, att han

sett *Rhamnus frangula* i trädform med tjock stam och regelbunden krona (spec. fyndorten och mått uppgifvas ej). Vid [T a. Padasjoki] Myllyoja uppgifves den förekomma trädartad: Hult tr. p. 194. [Att arten på kartan till Hjelt Utbr. ingår bland träden, beror emellertid endast på att dess upptagande på kartan öfver buskarna skulle hafva förorsakat otydlighet].

Det bör framhållas, att exemplaret i Pl. Finl. exs. N:o 287 är taget i Nyl. Ekenäs Tvärminne ö af Palmén.

Arten omnämnes såsom **odlad** i O b. Uleåborg (manshöga buskar, som blommat): Elfv. Ant. p. 95; äfven i Leiv. och Leiv. Putk. upptages den endast såsom odlad.

Rhamnus cathartica L.

In Alandia passim, ceterum in Fennia maxime austro-occidentali raro usque ad 40° 50' long. invenitur; ad septentrionem versus apud nos fere ad 60° 30' lat. procedit.

Till.; Kalm; »är mest skärgårdsträd i Finl.»: Gadd Plant. VIII p. 4; »finnes på samma orter som villapeln»: Gadd Underrätt. p. 4; cp in taeniis par. Nagu et Korpo: Hell. p. 5; in dumetis Finl. inferioris (st fq): Prytz: Fenn. mer. occ.: Fries; Fenn. non nisi in mer.-occ. (Aboa, Aland.): Nym. Suppl. p. 81, vide etiam DC. Prodr. II p. 24, Led. I p. 501—502, Trautv. II p. 28, Köppen Verbr. I p. 138—139 et 667 et tabulam geogr. in parte II, Hjelt Utbr. p. 155, 166 [22 et 33] et tabulam geogr., ut etiam infra.

A1. in taeniis [C, D] p: Bergstr.; complur. loc. [Kökar] Idön, [Jomala!] Ramsholm, [Finström] Bastö: Bergstr. Beskr.; Finström Bergö (!) Husö: Erics.; Sund Högbolstad ♀: Brenner!; ad oppidum Mariehamn, Lemland insula Gersö (!) frutices complures: Sæl. ann.; Geta Höckböle ♂, Bolstaholm ♀, Hammarland Strömma ♂: Hult ann., cfr Popp. p. 17; Saltvik Haraldsbyholmen ♂!, Germundsö ♂, Jomala Möckelö ♀, Ramsholm (!) ♂, prope templum, Eckerö Storby [cfr Liro Ured. p. 159], Kumlinge Ingersholmen, Lemland Flaka-holmen, maximam partem frutices solitarii: Arrh. & K.; Föglö Juddö, »Sottunga kyrklandet»: Arrh.; Hammarland »Jölpo'n», Geta Mattskär cum *Pyro malo*, *Sorbo fennica*, *Crataego monogyne* (?). Ramsholmen, Isaksö ♀, Finnö complur. locis cum *Ulmö montana* et magna arbor ♂

ad ripam occidentalem etc.: Ch. E. Boldt; [Sund] nonnulli frutices in clivis herbidis [»ängsbackar»] ad ripam inter receptaculum scapharum [»båthus»] praedii Mångsteckta et Delvik: Prim. p. 65; Sund Högbolstad st cp: Gadol., cfr Alc.; Jomala Ramsholm, cp in Tersö contra Mariehamn 1886: E. Reuter; Lumparland: T. Paavonen!; Lemland Slätholmen: Br. Florström!; Finström Kulla, Hammarland Frebbenby: Liro Ured. p. 159; st fq in parte media et occidentali: Bergr., cfr l. c. p. 19 (infra) et Medd. XX p. 37, vide etiam infra. — **A b.** Kimito: Mahlgren!, cfr Zett. & Br. etc.; Korpo Kälö: Rupr. Diatr. p. 25; Korpo Kälö cp in promuntorio septentr.-occidentali (alumni lyc. Åbo 1891): Arrh.; ad septentr. versus a templo par. Korpo: G. O. Timgren in litt.; Korpo ad pagum Kuupois frutices 3 m altitudinis (Thorv. Sælan): Sæl. herb.; Pargas Jermo in Attu ♂, ♀ arbor 2 à 3 m [»8—10 ped.»]: Arrh. Ann.; Hiittis Tunnamn: Arrhenius!; Uskela: K. E. v. Bonsdorff!, vide etiam supra; Bergr. ex hac provincia [parte orientali] non comm., nisi ex occidentali parte par. Iniö, vide infra.

»In fruticetis insularum Maris baltici et Sinus fennici»: Wirz. pl. off.; uppg. ger tydligen en oriktig föreställning om artens utbredning. — »Eur. omn. exc. Norv. bor. Suec. bor. et Ross. bor.»: Nym. Consp. p. 145; uppg. rättas af Nymän själf, se ofvan. — **A l.** Om förekomsten på **A l.** säges: »nästan öfverallt observerad på ställen med frodigare vegetation»: Laur. Fört. Angående förekomsten i gränstrakten emellan **A l.** och **A b.** nämnes yttermera: Tämmligen allmän på friska, steniga backar i Kumlinge, Brändö och västra delen af Iniö, men saknas alldeles längre österut: Bergr. p. 19. De yttersta nu kända fyndorterna äro **A l.** Brändö Brändöskär och Blomö, **A b.** Iniö Åselholm: Bergr. comm., jfr Hjelt Utbr. p. 166. — **N y l.** »Helsingf. indicata»: Rupr. Diatr. p. 25, uppgiften grundar sig troligtvis på Wirzén, men är säkert oriktig, liksom Gamla Finland: Knorrning p. 26.

I Ryssland förekommer arten ej nordligare än i Estland vid Pskow, hvarifrån gränsen går mot SE: Bode p. 60, se Köppen Verbr. I p. 138 och kartan N:o III, där dock fyndorterna i **A b.** ej äro tagna i betraktande. Framhållas bör äfven, att Meinsh. p. 114 ej upptager arten från Isthmus, ehuru den längre mot söder betecknas såsom »häufig». I sammanhang härmed må ännu nämnas, att arten på senare tid blifvit funnen i Sverige ända upp till Medelpad: Neuman i Bot. Not. 1887 p. 8.

Höjden uppgifves till 1—3 m: Alc. III eller $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ m: Mela Kasv. V. Att arten åtminstone såsom odlad hos oss kan blifva betydligt högre, framgår af Elfv. Ant., se längre fram.

Enligt uppgift af bebyggarna på Bergö i Finström skulle frukterna mycket sällan blifva fullkomligt mogna därstädes: Sæl. ann.

Såsom odlad uppgafs arten redan tidigare gå ända till Wasa: Schüb. p. 324; den blommar därstädes enl. trädgårdsmästar Engström. Senare nämnes: Uleåborg manshöga buskar, som blommat. Å Eriksnäs i Sibbo ett 6 m högt exemplar, som 75 cm öfver marken mätte 80 cm i omkrets: Elfv. Ant. p. 94-95. Se äfven Liro Ured. p. 159.

Euphorbiaceae.

Euphorbia palustris L.

Ad oram Sinus fennici rarissime lecta est.

Nyland: Nym. Consp. p. 648; Fenn. mer.-or. (Carel. mer. Isthm. carel.): Nym. Suppl. p. 274, vide etiam DC. Prodr. XV, 2, p. 121.

Ny 1. rr Borgå in insula parva prope Ängsholmen in taeniis Pellinge (!), in taeniis par. Strömfors! et Pyttis complur. loc. cp: Sæl. Ö. Nyl., spec. e Borgå in taeniis maritimis, ins. [Rabbas-] Hasselö! et Pyttis Byön!; Strömfors ad ostium fluminis Kyminjoki in insula minima prope insulam Sandholm, ad praedium Bullers! compluribus locis et ad praedium Reimars: Sæl. ann.; Perno Kämpholmen: O. Reuter in Häyr. herb.; [Strömfors] Bullers: C. J. Arrh., G. R. Björkstén! et G. Sucksdorff! — **K a.** r in Venänsaari in sinu Viburgensi (Nerv.): Malmb.; Viborg Lihaniemi: O. Brander!, vide etiam infra. — **I k.** r Kakki Kaitasaari: Malmb.!

Tithymalus marimus hos Till. torde väl hafva afseende på denna art (möjl. dock *E. esula*), men antagligen på odlade ex. af densamma. »In pratis uliginosis rr Tav. (Gadd), in Ostr. austr. (Aejmelé)»: Prytz cont.; ingendera uppgiften har blifvit bekräftad. — **K a.** arten finnes på Batteriholmen vid Trångsund: Nervander! [fyndorten på etiketten åtminstone någon tid förd till **I k.**], men detta ställe är sannolikt detsamma som Venänsaari eller, såsom namnet äfven skrives, Vänäjänsaari: Sæl. ann. — **I k.** Meinsh. p. 310 (och XXXII) upptager icke arten från Isthmus, men däremot såsom »häufig im Litoral-Gebiete». — **T a.** *E. palustris* uppräknas

från Tavastland af Gadd Unders. p. 35; måhända afses *E. esula*. — »In Savolaxia alicubi aderit vel saltem olim adfuit, ut expertus sum per litteras ab ill. Fries verbis: En Capten, som gjort 1788—90 års campagne, hade från Savolaks hemfört frö af *Euphorbia palustris*, som ännu hos oss luxurierar derefter»: W. Nyl. Distr.; artens förekomst i Savolaks har emellertid i senare tid ej blifvit bekräftad.

Euphorbia esula L.

In partibus australibus Tavastiae et Kareliae ut etiam in Nylandia rarissime inventa est. Etiam in saburra interdum legitur.

Fenn. mer.: Nym. Consp. p. 652; verisimiliter ubique et saltem in **K I**. Ruskiala adventicia: Herb. Mus. Fenn. II p. 136, vide etiam DC. Prodr. XV, 2, p. 160.

N y I. Hogland: Sælan in Medd. XXV p. 73, cfr l. c. p. 76! — **I k**. Muola [»Mohla»] (Bernh. Paldani!): Chyd., cfr Malmb. et Diar. 7, V, 1857, cum primum e Fennia enum., huc spectat **K a**. in Herb. Mus. Fenn. [ed. 1]; r Rautu Sumbula: Malmb.!, vide infra; Rautu (G. Lång): Lindr. Lisät. p. 13; Rautu in agro avenae in pago Mäkrälä: Lindberg!; Muola Perkjärvi: Hannikainen!; prope Käkisalmi [»Kexholm»]: Silén Blomb. II p. 37, vide etiam Liro Ured. p. 559.

T a. r [Hattula] pag. Ihalempi: Asp. & Th.; specimina ex eodem loco reportaverunt: A. Sandberg! et Sulin!; Hattula Ihalempi prope praedium Bettyniemi in glareis [»sandgrus»] 1898! et 1901!: O. Collin, vide infra. — **S a**. Lappvesi Parkkarila in margine agri adventicia (1880): Sæl. ann.!.; Sääminki Kyröniemi in agro: K. Enwald!; Kerimäki Putikko in agro avena et secali consito: K. J. Hirvensalo! — **K I**. Ruskiala prope lapicidas marmorum: Hj. Neiglick!, cfr Diar. 3, XI, 1877, vide etiam supra et infra.

I K I. Ruskiala är arten sannolikt tillfälligtvis inkommen med ryska arbetare. Däremot har densamma under många år bibehållit sig i **T a**. Hattula; så synes äfven vara fallet i **I k**. Rautu. I Herb. Mus. Fenn. II p. 66 borde därför **K I**. och möjl. äfven **S a**. anföras inom parentes, se ofvan. Tilläggas bör dock, att O. Collin skriver: Arten har i tiden sannolikt inkommit med ryska kosacker, som under en lång följd af år voro härstädes regelbundet stationerade.

I det ofvanstående hafva endast de fyndorter upptagits, där arten uppgifvits såsom vildt växande. Dessutom föreligga några uppgifter om tydligen tillfällig förekomst. **A b.** [Tenala Lappvik lastageplats] åren 1906, 1907 och 1908 (K. Holmberg): Häyr. Adv. p. 160. — **N y l.** Helsingfors vid Lappviken: Brenn. För. p. 131; hvarom nämnes: »Dit planterad af mig från trädgården på Granö nära Mejlans, där den förekom tillfälligt 1887; den är äfven förvildad i Botaniska trädgården»: Sæl. ann. Borgå 1883: H. Stjernvall!; Borgå nära Kroksnäs på barlast 1888: Gadol.; Borgå Lindörn vid Kråkö, barlast 1892: Brenner!; Borgå Kråkö barlastholmen 1898: G. Sucksdorff!; Borgå Hammars 1902: V. Wahlbeck! [De olika uppgifterna från Borgå afse dels samma, dels närbelägna lokaler, se Consp. III p. 179.] — **K a.** »Viipuri Ravansaari heinäisellä törmällä lähellä lastauspaikkoja»: K. Linkola! — **S a t.** Rr och pcc Björneborgs stad på afstjälpningsplats 1901 (R. Malmberg och Into Selin): Häyr. Björneb., jfr l. c. p. 57. — **O b.** Uleåborg painolastilla Toppilan puolella [»S P, PT»]: Leiv.; »Oulun ympäristö, muualta tullut»: M. Huuonen i L. Y. 1904 p. 236; »aina joinakin vuosina löydetty harvinaisena Toppilan painolastilla ja Potenniemen lastauspaikalta»: Leiv. Putk.

Om artens spridningsförmåga må anföras: Då denna art en gång infunnit sig på ett ställe, är den mycket svår att utrota, ty den utskickar talrika rotskott och utbreder sig sålunda envist: Sæl. ann.

Öster om vårt områdes naturalhistoriska gräns är arten ställvis allmän. Så omnämnes den såsom formationsbildande i Onegas floddal: Caj. Oneg. p. 17, jfr bl. a. Liro Ured. p. 559 [Kton.]. Från mera aflägsna trakter föreligga flere uppg., hvilka det dock ej torde vara nödigt att här anföras. (Meinsh. p. 310 upptager endast *E. virgata*).

Malmbergs exemplar från **I k.** Rautu Sumbula! föres af Cajander till f. *latifolia* Rupr.: Mela Kasv. V.

Euphorbia virgata M. & K.

In ipso territorio nisi forsitan adventicia rix occurrit, sed in vicinitate eius plus minusve frequenter inveniri indicatur.

Om ett exemplar från **I k.** Parkala [»Pargala»]: Flinck!, inlämnadt under namn af *E. esula*, skrifver Cajander: »potius *E. virgata*». — Angående denna art nämnes vidare: »in ganz Ingrien, häufiger im Kalksteingebiete»: Meinsh. p. 310. — I fråga om förekomsten längre åt nordost säges: »kasvaa yleisesti tai jokseenkin yleisesti Onegan laaksossa, mutta . . . ei tavattu ensinkään rajan länsipuolella»: Cajander i Medd. XXVI p. 181.

I Mela Kasv. V upptages * *E. virgata* såsom tillfällig från **K a.** Sannolikt afser uppg. ett exemplar från **S a.** Imatra: E. v. Herten i Lindb. herb.

Euphorbia cyparissias L.

Raro colitur, sed diu persistit.

Odl. och förvildad i gamla trädgårdar o. kyrkogårdar, åtm. till södra Österbotten (Wasa): Alc. III, se äfven Mela Kasv. V. — »Muutamina kesinä tavattiin . . . Helsingin Eläintarhassa lähellä Borgströmin muistopatsasta, on viime kesänä löydetty Oulun sendussa» (lyseolainen M. E. Huumanen) [sannolikt Huuemonen]: L. Y. 1903 p. 253. — **O a.** En *Euphorbia*, som jag ett par gånger, senast 1907, sett tagen å kyrkogården vid Gamla Wasa, men alltför ung för att säkert kunna bestämmas, tillhör med största sannolikhet *E. cyparissias* och afses säkert med *Alcenii* uppg.; senare insamlad därstädes af A. Lindfors! — **O m.** Jakobstad förfallen trädgård 1891: Fontell! — **O b.** se ofvan.

Euphorbia helioscopia L.

In Fennia maxime austro-occidentali plerumque rarius, quamvis interdum maiore frequentia, invenitur, ceterum in Fennia australi et media rarissime: supra 63° vix nisi adventicia occurrit. In Fennia orientali rarissime occurrere videtur.

Till.; Till. Icon. 65; Kalm; inter plantas rariores, non vidi nisi in Hauho Tavastiae, in urbe [Åbo] etiam inveniatur: Hell. p. 10; enumeratur: Prytz cont.; in agris pinguioribus Tavastiae, Hauho, Pälkäne: Wirz. pl. off. p. 39¹⁾; maxima pars Fenn.: Fries; Eur. omn. exc. . . : Lapon. Fenn. bor. plur.: Nym. Consp. p. 651, vide etiam Led. III p. 562—563 et DC. Prodr. XV, 2, p. 136—137.

A 1. (p): Bergstr.; complur. locis [Finström] Godby!, Hammarland: Bergstr. Beskr. — **A b.** (fq): Zett. & Br.; in cultis oppidi Aboae! et in vicinitate eiusdem proxima st fq: Arrh.; Korpo: I. Ringbom!; Kuustö Jollas in horto st ep 1876, exstincta autem 1893: Sæl. ann.; Pargas r Lofsdal: Adl.; Merimasku: Karsten!; Kimito: O. Engström in herb. lyc. n.; Pojo («fq»): A. Nyl.; Karis Svartå: His.; Lojo Laxpojo et Ojamo: Hels.; Mieto et in parte centrali par. Mynämäki [»Mt. ja Pt.»] p in hortis et oleraceis: Caj. Kasvist. — **N y 1.** Ekenäs: A. H. Brotherus et G. Grotenfelt in herb. lyc. n.; Ängholm in taeniis

¹⁾ Vide infra.

Ekenäs: Häyr., vide etiam infra; r Fagervik: His.!; [Kyrkslätt] in horto ad Strömsby: Rosb. Kyrksl. p. 109; Esbo Laanus (af Tengström): W. Nyl.; Helsingfors Gumtäkt: Hult herb. et Hjelt; Helsingfors prope »Långa bron»: Öhrnb.; Helsingfors Sörnäs 1883: Kihlm. ann.!, cfr Kihlm. Beob. p. XI et Liro Ured. p. 559; Borgå in saburra 1883: H. Stjernvall!; Lovisa 1899: Iver. p. 33, quem l. inspicias; Perno Forsby in horto: G. v. Frenckell!; [Hogland] Suurkylä in agro solani: Brenn.!, vide infra. — **K a.** Kaukola: alumn. Warttainen in dupl.!; r Viborg »S:t Annae promenad» (Nerv.!): Malmb., cfr Chyd., spec. e Viborg Pantsarlaks leg. G. A. Tommila! — **I k.** versus Kakki (Tommila): Malmb.; Kakki Kirjola: B. Alfthan in dupl.!; Kakki [»S:t Johannes»] Kaita: J. V. Johnsson in dupl.!

S a t. st r (— p) Björneborg in oppido in nonnullis areis et in agris (H. et I. Selin), Kumo (G. Knorring in herb. lyc. n.), Nakkila (Å. G. H.): Häyr. Björneb., vide etiam infra. — **T a.** [Tammela] Mustiala (Karsten): Liro Ured. p. 559; r »ölbryggeritomten» in Tavastehus: Asp. & Th.; Tavastehus in horto publico: K. Collin!; Tavastehus in »skolgården»: O. Collin!; Hauho: Herk. p. 59 et Hell., vide supra; Lammi ad praed. sacerdotis: Leop. ann.; adventicia nonnulla specimina in agris ad Kaitas: Norrl. s. ö. Tav.; Hollola Ustila [forsitan Uskila] in agro solani: Wainio herb.; [par Gustaf Adolf] r ad Kalho: Bonsd. — **S a.** Nyslott prope oppidum: Hasselblatt! — **K l.** Sortavala pag. Liikala: Chyd.! — **K o l.** nondum adnotata.

O a. Kristinestad (Nyström) et Vasa: Strömb.; Kaskö in horto: R. Dahlberg!; r Gamla Vasa: Laur. Växtf.; Vasa in oppido et novo et vetusto: Alc., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136. — **T b.** r Saarijärvi in praedio sacellani: Broth., spec. ibidem leg. A. A. Lilius! — **S b.** rr: Mela; Kuopio Pelonniemi: alumn. Heikkinen in dupl.! — **K b.** Kide Hvilodahl: U. Telén!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136. — **K o n.** Tolvoja [»Tolwui»]: Günther in dupl.!, cfr Günth. p. 50 et Herb. Mus. Fenn. II p. 136.

Oaktadt denna art af några förf. (Bergstr., Zett. & Br. och A. Nyl.) uppgifvits förekomma med stor frekvens i sydv. Finland, torde den dock vara rätt sällsynt äfven därstädes; så anträffade Arrh. & K. ej densamma på Åland, och Hollm. uppgifver, att den ej förekommer i Nystad.

(Visserligen upptages arten af Söd., men denna uppg. afser måhända förekomst på barlast.) Zett. & Br.s uppgift kan därföre blott gälla Åbo stad och dess närmaste grannskap. A. Nylanders slutligen vederlägges indirekte af His. — **A b.** Tenala: Alc.; högst sannolikt. — **N y l.** Angående förekomsten i Ekenäs stad skrives: »ett karakteristiskt ogräs i trädgårdarna (åtm. de äldre)»: Häyr. — Arten uppräknas bland dem, som ej återfunns på Hogland [år 1898]: Sælan i Medd. XXV p. 74. — **S a t.** Oberäknadt de ofvan anförda fyndorterna tillägges: Björneborg 1906 (Elna Grönblom enl. Fontell), »rätt vanlig på de odlade fälten rundt staden» (Fontell i februari 1908), Räfsö 1896 (A. Pallin), Pihlava vid ångbåtsbryggan några få exemplar 1904 (Printz), Luvia Laitakari på barlast 1900 eller 1901, icke observerad 1907 (E. Hermonen): Häyr. Björneb.; Huittinen: Car. p. 24; arten upptages ej af Lydén, hvarföre uppg. är högst osäker. — **T a.** Pälkäne: Wirz. pl. off. (se ofvan) behöfver måhända bekräftas. Så är äfven fallet med några af de i texten anförda uppg., såsom t. ex. **A b.** Lojo, **K a.** Kaukola, **S a t.** Nakkila, **O a.** Kristinestad. — Huruvida arten för öfrigt utom i syd. Finland bör anses fullt vild, kan vara tvifvel underkastadt (jfr Norrl. s. ö. Tav.); med säkerhet tillfällig är den på följ. ställen: **O a.** Wasa Vasklot ett stånd 1893: Hjelt. — **O m.** Nykarleby fåtaligt på odlad mark (exemplar i elev G. Petersons herb.): Zidb.; [Gamla Karleby] på barlast: Hellstr. p. 136. — **O b.** Uleåborg [på barlast]: Houghb. herb. och Sandman!; på sistnämnda ort syftar sannolikt äfven Ostrobottnia (F. Nylander in litt.): Led. III p. 563; [Uleåborg] Toppila 1882 fåtaligt, Kemi 1882: Zidb., jfr Brenn. Obs. — Barlastgrus rr Simo Kallio såg 1889, numera försvunnen: Keckm.

Euphorbia peplus L.

In Fennia maxime austro-occidentali raro legitur, ceterum nisi in saburra etc. non occurrit.

Till.?.; Fenn. mer.-occ.: Fries; Eur. omn. exc. . . . Lapp., Fenn. bor.: Nym. Consp. p. 655; Fenn. hab. in sola mer.-occ.: Nym. Suppl. p. 276, vide etiam DC. Prodr. XV, 2, p. 141.

A 1. (p) in agris Alandiae continentis [»A, B, A p»]: Bergstr.; complur. loc. [Finström] Godby!: Bergstr. Beskr.; Saltvik Haga in horto: Ch. E. Boldt. — **A b.** Åbo: J. M. af Tengström! [nomine *E. helioscopia*,] cfr Zett. & Br. et vide infra; [S:t Karins] Lill Heikkilä: E. G. Printz, Arrh. et Hollm.; Nagu Ernholm in horto herba iners: A. Dahl!; Pargas Lofsdal in horto multa spec.: E. Reuter, cfr Arrh. Ann.; Vihti (!) r in horto ad

Olkkala: Printz, cfr Flinck! et V. E. Broth., spec. ibidem etiam leg. af Hällström! et A. Heikel!; rr a. 1897 nonnulla spec. in horto praedii sacerdotis par. Mynämäki: Caj. Kasvist.; Nystad [»Uusikaupunki»] Birkholm [»Pirkholma»] Huvila: Hollmén! — **Nyl.** Karis ad praedium sacerdotis et Fagervik: Hult coll.; Kyrkslätt Koskis in horto: Brenner!; Helsingfors Sumparn! in horto, in horto ad Lappviken adventicia 1871, anno sequente iam exstincta: Sæl. ann.; Helsingfors in horto botanico (Tikkannen): Hult herb.; Thusby in horto ad Gammelby: Åstr. & H.; Mäntsälä Frugård ([A. et] K. Nordenskjöld!): Sæl. Ö. Nyl., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136; Perno Tervik in horto: G. v. Frenckell!; Strömfors: Alc. IV.

Angående förekomsten i **A b.** Åbo skrifves: Sparsamt som ogräs i trädgårdar åtminstone på 1870–80-talen, ofta tillsammans med den vanligare *E. helioscopia*: Arrh.

[På barlastplatsen vid Åbo slott (!) åren 1882–83 tämligen sparsamt, men numera försvunnen: Sæl. Fröv. »Vihti in horto Kourula» (E. af Hällström): W. Nyl. p. 210, jfr Alc. och Alc. III p. 103; enligt meddelande af G. A. af Hällström beror uppgiften på ett misstag; lokalen bör vara Olkkala (se ofvan). — **Nyl.** Både i Botaniska trädgården och på Sumparn måste arten anses vara förvildad och tillfällig; äfven de följ. uppg. hänföra sig till en dylik förekomst. — **S a t.** [Björneborg] portus Reposari 1895: N. Aschan!, jfr Häyr. Björneb. och l. c. p. 52. — **O a.** Ett enstaka litet exemplar [i Wasa hofrättspark] 1883: Laurén i Medd. XXII p. 42. — **O m.** [Gamla Karleby] på barlast: Hellstr. p. 136. — **O b.** Uleåborg på barlast: Hougberg i dupl.!, [Uleåborg] Toppila 1882, 1886 och 1887 på barlast ett eller få exemplar: Zidb., jfr Brenn. Obs.; »löydetty useina vuosina peräkkin Hietasaaren puoleiselta lastauspaikalta harvinaisena, yksityisinä kappa-leina»: Leiv. putk., jfr Leiv.; barlast r några enstaka exemplar 1892 i Kemi stad: Keckm.

Euphorbia exigua L.

In saburra raro vel rarissime occurrit.

A b. Åbo på barlast vid Åbo slott (J. Lindén!): Sælan i (Prot. 2, X, 1886) Medd. XV p. 182, jfr Mela Kasv. V.

Upptages redan i Byteskat. I, men är i Finland uteslutande barlastväxt. (Dylika växter ingå icke f. ö. i nämnda upplaga af Byteskat.) Angående artens allmänna utbredning nämnes: »Eur. omn. exc. . . . Fenn.»: Nym. Consp. p. 655.

Mercurialis annua L.

In saburra compluribus locis occurrit.

Barlast SV. o. S.: Brenn. Flor. — **A 1.** Hammarland på barlast vid Marsund ej långt från Frebby: W. Granberg i Medd. XIII p. 204, ex. från Frebby taget af K. Linkola!; tvenne ind. på barlasthögen vid Bomarsunds ångbåtsbrygga [i Sund]: Prim. p. 76. — **A b.** [På barlastplatsen vid Åbo slott (!)] ganska allmänt: Sæl. Fröv., jfr Tallgr. p. 78; Nagu Ernholm »in horto»: A. Dahl!; Kimito Vestanfjärd Greggnäs »in saburra navali adventicia»: Sælan!; [Nystad] »v. 1891 Saunasillan rannalla paino-lastilla muutamia kappaleita (Cajander) ja v. 1897 Saunasillan tien vieressä vastapäätä pakkahuonetta yksi ♂ ja kaksi ♀»: Söd. — **N y 1.** Pojo Lappvik lastageplats: J. Sucksdorff! (under namn af *M. perennis*). Häyr., som äfven tagit arten vid Lappvik, framhåller, att stället ligger i Tenala, jfr f. ö. Häyr. Adv. p. 160; [Helsingfors Sörnäs (!) på barlast!] »i några exemplar och ännu [okt.] i blomning»: Sæl. exk.; Helsing lastageplats 1884: E. Forselius! [afser sannolikt Sörnäs]; Borgå barlastholme: G. Sucksdorff!; Borgå barlastholme utanför Hammars lastageplats 1901: O. Collin! [afser otvifvelaktigt samma ställe som föreg.] — **S a t.** Raumo: [K. R.] Paqvalin!, jfr Alc. [ex. inlämnadt under namn af *M. perennis*]; [Björneborg] r och st cp Råfsö på barlast 1901!, icke återfunnen 1907, ehuru samma plats besöktes: Häyr. Björneb., jfr l. c. p. 52. — **O b.** [Uleåborg] Toppila 1885 flere ♂ och ♀ stånd, 1886, 1887 ett stånd: Zidb., jfr Brenn. Obs.; [Uleåborg] »neina vuosina peräkkäin löydetty harvinaisena lastauspaikoilta»: Leiv. Putk., jfr Leiv.; barlast, förekom ganska rikligt vid Kemi stadshamn samt vid Pitkäkari lastageplats i Kemi aug. 1892, flertalet undersökta stånd voro ♀: Keckm.

Arten upptages äfven från **O a.** och **O m.**: Mela Kasv. V; uppg. är mycket sannolik, ehuru jag ej känner några specialuppgifter.

Angående artens allmänna utbredning nämnes: »Eur. omn. exc. Scand. plur. . . »: Nym. Consp. p. 647.

Mercurialis perennis L.

In Fennia maxime australi raro vel rarissime inventur. Ulterius ad septentrionem versus nisi in saburra non occurrit.

Kalm; Fenn. merid.: Fries; Aland. Fenn. max. mer.: Nym. Consp. p. 647, vide etiam Led. III p. 580 et DC. Prodr. XV, 2, p. 796.

A 1. [Lemland] Lemböte, [Jomala] Öfvernäs (H. M. F. ¹⁾):

¹⁾ Vide infra.

Bergstr. p. 132; Lemland Lemböte: Leop. ann.; circa sinum »Slemmen», Lemland Knutsboda: Arrh. & K.; Lemland Hambacka: Palmgren! — **A b.** r cpp in promuntorio Karkali et Jalan-saari: Sel.; his locis etiam nunc cp: Printz comm., cfr Liro Ured. p. 535 et Saarinen p. 327; Karislojo Suurniemi: R. Krogerus!; [Lojo] Isosaari ad Maila (Tikkanen): Öhrnb.; [in vicinitate lacus Lojo] st r: Ch. E. Boldt; Lojo Ojamo: Lindberg! et A. Luther! — **N y l.** Sjundeå inter Bollsta[d] et Öfverby duo spec.: Sel.!; [Kyrkslätt] »Fiskartorpet Fiskars» [prope Bobäck] 1902 multa spec. ♂ et ♀: Gadol.; eodem loco spec. numerosa ♂ 1907: Sæl. ann.; Esbo! haud procul a Masaby: Lindb. comm.; spec. etiam leg. Palmgren!, cfr Alc. IV [ad eundem locum atque superior spectat]; Helsingfors Mjölö: Wainio ann., vide infra; Helsinge Viksgård (J. Kavaleff), Helsingfors in taeniis occidentaliibus Kalvik: Liro Ured. p. 535; Thusby r tantum prope Ilonniemi [prope templum]: Åstr. & H.!, cfr Not. XIII p. 458, ex eodem loco vidi spec. in Sæl. herb.; Borgå Dreggsby: J. A. Fastberg!, A. Neovius in dupl.!, cfr Liro l. c., et W. Wahlbeck! — **K a.** Viborg (Larsen!): Flor. Kar., cfr Malmb. — **I k.** r Kirjola Kakki [1866]: Malmb.!, eodem loco spec. numerosa ♂ et ♀ 1907 (V. Blomstedt): Sæl. herb.; Nykyrka in coryleto prope pagum Puumala: Lindberg!; [fq et cp imprimis in reg. calcaria: Meinsh. p. 311; l. c. p. XXXII etiam ex Isthmo (I) enumeratur].

»In nemoribus umbrosis rr, in praetorio Satac. superiore (Gadd)»: Prytz cont.; uppg. måste anses oriktig, se längre fram. »In nemoribus Alandiae et circa Aboam»: Wirtz. pl. off.; arten är ej återfunnen i grannskapet af Åbo, då uppg. från Åbo 1773: Moberg Nat. p. 167 torde hänföra sig till exemplar i Åbo botaniska trädgård. — **A l.** Ehuru det af Bergstrand omnämnda exemplaret ej vidare finnes kvar i H. M. F., är det dock ganska troligt, att ett exemplar af Tengström!, utan närmare angifven fyndort, är insamladt på det omnämnda stället, ehuru etiketten förväxlats. — **A b.** [På barlastplatsen vid Åbo slott] något sällsyntare än *M. annua*: Sæl. Fröv. — En växt, som enligt beskrifningen torde vara *M. perennis*, förekommer i Björnå på Pojo gårds egor: Hjelt. Uppgiften upptages till vidare undersökning. — **N y l.** Antagligen är arten utrotad å Mjölö, där vegetationen undergått betydliga förändringar under senaste tid. — **S a t.** r: Gadd Sat p. 50; Raumo: Alc. III. Ett exemplar från Raumo: [K. R.] Paqvalin!, inlämnadt under namn af *M. perennis*, bestämdes af Sælan 1884 till *M. annua*; Alcenii uppg. afser antagligen detta och bör således utgå. Ännu mindre är Gadds uppg. riktig. — **O b.** Uleåborg på barlast: Hough., jfr

Brenn. Obs.; Simo å barlast 1887 (Keckman); Zidb., jfr Brenn. Obs.; Några blommande exemplar på barlast vid Kallio i Simo 1889 och 1890: Keckm.

Af denna familj odlas *Ricinus communis* L., jfr Alc. III och Mela Kasv. V. Arten uppgifves såsom odlad ännu i **O b.** Simo: Elfv. Ant. p. 43. — Dessutom uppgifves den hafva blifvit iakttagen på barlast å [**O b.** Uleåborg] Toppila 1886 2 stånd vid begynnande blomning i september: Zidb., jfr Brenn. Obs. Sælan framhåller, att detta är högst anmärkningsvärdt. *Ricinus*-plantorna odlas näml. hos oss vanligtvis sålunda, att fröna sås i drifbänk eller kruka och de unga plantorna utsättas sedan på kalljord: Sæl. ann.

Af dess former omnämnes såsom odlad *R. sanguineus* Hort., se Mela Kasv. V och A. L. Backm. Fl. p. 26 [**O m.** Lappjärvi].

Callitrichaceae.

Callitriche stagnalis Scop.

Per errorem apud nos indicata est.

Södra Finl.: Fries; Aland.: Nym. Consp. p. 250. — **A I. r** [Finström] Godby: Bergstr. Beskr.!, jfr Herb. Mus. Fenn. I, floror, t. ex. Brenn. Flor., etc. Redan W. Nylander uppgaf »a me non visa»: W. Nyl. Distr., och senare nämndes: »e Fennia olim indicata (Herb. Mus. Fenn. ed. I), sed specc. allata sterilia et ad *C. vernalem* aut *polymorpham* robustam pertinentia»: Herb. Mus. Fenn. II p. 136, jfr l. c. p. IX not.

Ehuru arten således tills vidare måste utgå ur vår flora, är dock dess förekomst i Finland ingalunda osannolik, då den i Norge når upp till 67° 40': Norm. Fl. Overs. p. 279 och i Sverige till Medelpad: Neuman i Bot. Not. 1885 p. 155.

Callitriche vernalis Koch.

In tota Fennia et Lapponia, excepta tantum regione alpina, saepe satis copiose occurrit. Cum C. polymorpha usque ad haec tempora saepius coniuncta; frequentia quamquam nescio an parum explorata sit, in maxima tamen parte territorii frequenter (— satis frequenter) inveniri videtur;

ad septentrionem et imprimis septentr.-orientem versus frequentia minuitur.

Kalm; in aquis stagnantibus vulgatissime: Prytz; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Eur. omn. exc. . . . : Nym. Consp. p. 250, vide etiam DC. Prodr. III p. 70 et Led. II p. 121–122.

A1. fq: Bergstr.; st fq — fq: Bergr. — **Ab.** fq: Zett. & Br., Arrh. Ann., Sand., Renv., A. Nyl., Sel., V. E. Broth. et Caj. Kasvist.; fqq: Flinck et Wecks. — **Nyl.** fqq cum var.: His.; fq, cp: Stenr., quem l. inspicias; fq: W. Nyl.; fqq: Sæl. Ö. Nyl.; [Hogland] p, Tytärsaari: Brenn. — **Ka.** Lavansaari (H. M. F.): Brenn.: fq: Lindén. — **Ik.** fq: Malmb.; [fq per totum territorium Meinsh. p. 122].

Sat. fq: Malmgr. et Hjelt; st fq — fq et st pc — cp, Hvit-tisbofjärd fq: Häyr. Björneb. — **Ta.** st fq: Leop.; fq: Knabe Fört., Asp. & Th., Norrl. s. ö. Tav. et Bonsd.; fq — st fq. saepe st cp — cp: Borg Tiet.; Wainio Tav. or. tantum var. e complur. locis enumerat. — **Sa.** (p): Hult. — **K1.** fq: Fl. Kar., Hann. et Backm.; Valamo minus fq quam *C. polymorpha*: Sæl. ann. — **Kol.** st fq: Elfv.

Oa. fq: Malmgr. et Laur. Växtf. — **Tb.** fq: Broth. — **Sb.** fq: Enw.; fqq: Mela; fq: M. & J. Sahlb. — **Kb.** fq: Eur. & H.; st fq, interdum cp: Axels. Putk.; Juuka st fq: Sæl. ann.: Nurmes ad Jokikylä: Wainio Kasv. — **Kon.** fq?: Norrl. On.: fq esse videtur, e multis locis adnotata: Kihlm., vide etiam Günth. p. 38.

Om. fq: Hellstr. et Tenn.; (fq) enum.: A. L. Backm. Fl., vide infra. — **Ok.** Kuhmo ad Kirkonkylä et Kovala: Wainio Kasv.; in parte australi fq: Brenn. Obs., vide etiam Must. — **Kp.** Luvajärvi, Kiimasjärvi, Jyvälahti et Uhtua: Wainio Kasv.; fq (— st fq): Bergr. Ant.

Ob. circa Torneå st fq: Jul. p. 271; fq: Brenn. Obs. et Keckm.; fqq: Leiv.; [fq: O. R. Fries;] »st fq (— fq)»: Hjelt & H., vide etiam Leiv. Veg. p. 200. — **Kuus.** (st) fq, ut videtur, in Kitka et Oulankajoki!: A. L. Backm. comm., vide ceterum infra. — **Kk.** Sohjenansuu: Wainio Kasv.; enum., verisim. fq: Bergr. Ant.

Lapp. fenn. »st fq (— fq)»: Hjelt & H.; (p), in rivulo quodam ad catarrhactam Kelukoski, in rivulis Lintuoja et Kom-

mattioja, in fluvio Kelujoki prope Onnela: Blom Bidr.; [fq, enum.: Birg. p. 107:] per totam Lapp. silv. et subsilvaticam p: Wahlenb. p. 2; p: Fellm. Lapp.; st fq ad flumina Kemijoki et Kitinen in Kemijärvi et Sodankylä, st fq — fq etiam ad flumen Ivalojoiki et lacum Inari in Inari, st fq ad Salmijärvi et lecta etiam ad Kögäs prope Mare glaciale, praecipue ad f. *minimam* Hoppe pertinet: Wainio Not.; complur. loc. in amnis reg. silv. [»barrskogsreg.»]: Hult Lappm.; Toivoniemi!, Väylä!, Kettu-Matti, nec non ad Näytämö (!) Varangriae, in reg. subsilvatica circa lac. Inari haud raro occurrere videtur: Kihlm. Ant.; Paatsjoki: Fontell!; in Varangria merid. iuxta Pasvig ad Elvenæs, ad Klostervand (Brandhoug), ad Bagjajavre . . . iuxta partem interiorem fluminis Tanaelv ad Holmen: Norm. p. 264 et 265; [Varangria Nyborg: Arrh. Ant.]; e multis locis enumeratur: Norm. Fl. Spec. p. 450. vide etiam Blytt p. 396, Hartm. p. 382 etc. — [L. ent. reg. subalp. et silv. fq: Læst.; (r) in reg. subalp. Pingiskoski in rivulo, Hirvasvuopio in fundo lacus et ad ostium amnis Rommaeno in ripa arenosa (f. *repens*), cp in fluvio infra Vähäkurkkio: Lindén Bidr., spec. e Lätäseno!, vide etiam Zetterstedt II p. 178.]

Lapp. ross. ad Koddojaur, Sulkesjok et alibi p: Fellm. Ind.; in aqua stagnante partis occidentalis usque ad pagum Umba (Selin) et oppidum Kola!: N. I. Fellm., cfr Beket. p. 562; non adnotata nisi in aqua vadosa ad ripam sinus Peskivuopio prope ostium fluminis Nuotjok: Lindén Ant.; Olenitsa: Selin!; Pjalitsa et Ponoj: Mela herb.; Pjalitsa: Kihlman!; latere rossico in insula Savasuolo et prope pagum ad lacum Bagjajavre: Norm. p. 264; in media parte fluminis Petshenga: Fontell!; inter Varsina! et Jenjavr: Brotherus!; Voroninsk: Kihlman!; spec. etiam e Kantalaks!

Ehuru denna art, såsom af det föregående synes, af nära nog samtliga författare upptages såsom allmän eller åtminstone tämligen allmän, måste dock kännedom om dess utbredning inom vårt flora-område betraktas såsom ganska ofullständig. Endast relativt taget få författare ¹⁾ skilja *bestämmt* emellan denna art och *C. polymorpha*, och af dessa

¹⁾ Norrlin upptager visserligen hvardera arten från Kon., men är osäker på utbredningen. — A. L. Backm. Fl. säger, att åtm. den ena arten är fq — fqq.

upptaga Wainio och Leopold, liksom äfven Hartm. p. 383, *C. polymorpha* med större frekvens, hvarvid Wainio särskildt endast uppräknar *C. vernalis* från enstaka ställen.

Om det sålunda är antagligt, att de äldre uppgifterna delvis afse *C. polymorpha*, är det dock å andra sidan säkert, att de ingalunda helt och hållet eller ens till en större del göra det. Visserligen äro de allra flesta äldre exemplar i H. M. F. mer eller mindre obestämbara; större delen af det öfriga materialet tillhör emellertid med säkerhet *C. vernalis*, ja i de nordliga delarne af området synes denna art vara alldeles öfvervägande. Norm. p. 265 uppgifver bestämdt om *C. polymorpha* »non a me in agro arctico visa est»; likaså tillhörde all den bestämbara *Callitriche*-vegetation jag såg i **Lk.** och **Ob.** *C. vernalis*. I H. M. F. föreligga från hela Lappland endast två exemplar af *C. polymorpha* (från **Lm**), och från **Lk.** uppgifves denna art med säkerhet endast från nämnda områdes sydliga del. I södra delen af landet åter förekomma ifrågasvarande arter med all sannolikhet blandade om hvarandra; i **Sat.** tyckes dock *C. vernalis*, om jag ej tar fel, vara den vida vägnar allmännare arten. För (**Kol.** och) **Kon.** betecknar Kihlm., såsom ofvan blifvit framhållet, *C. vernalis* såsom allmän, hvaremot *C. polymorpha* upptages endast från två ställen med tillägget »mihi tantum ad . . . obviam». Framhållas bör vidare, att *C. vernalis* i H. M. F. är representerad från alla provinser utom **Kol.**, **Ok.**, **Kk.** och **Lp.**, hvaremot *C. polymorpha* f. n. saknas från långt flere; se under denna art. — **Kuus.** Wainio Kasv. upptager endast varieteterna; Sahlb. Fört. säger däremot »allm.»; det riktiga förhållandet torde vara, att arten visserligen förekommer, men antagligen spridd eller åtminstone ej allmän vidare än ställvis (se A. L. Backm. comm.).

Formerna *maxima*, *minima*, *repens* och *fluitans*, hvilken sistnämnda i södra Finland kanske är allmännast, äro, såvidt jag kunnat finna och som äfven Lindberg framhåller (Lindb. comm.), endast ståndortsformer, som sinsemellan förete talrika öfvergångar. Samtliga, åtminstone de tre sistnämnda, förekomma säkerligen mer eller mindre allmänt inom området. Det bör framhållas, att formerna ej äro fullständigt särskilda i H. M. F., se Herb. Mus. Fenn. II p. 136. Följ. uppg., af hvilka dock en del måhända afse former af *C. polymorpha*, föreligga:

C. vernalis f. *maxima* Hartm. Nyl. p: Sæl. Ö. Nyl. — **Ta.** uppräknas af Norrl. s. ö. Tav. (!) — Ex. i H. M. F. finnas dessutom åtminstone från **Sb.** och **Kon.**

F. fluitans Hartm. **Ta.** uppräknas af Norrl. s. ö. Tav. — **Ob.** Ylitornio Karanes: Brenn. Obs.

F. minima (Hoppe). . . Fennia: Trautv. Incr. p. 290 under namn *C. minima* Hoppe, jfr äfven Brenn. Flor., Herb. Mus. Fenn. II p. 136 och Mela Kasv. V. — **Ab.** st fq: Renv.; p: Sel. — **Nyl.** p: Sæl. Ö. Nyl. — **Sat.** Unga tilländningar: Häyr. Björneb. — **Ta.** uppräknas af Norrl. s. ö. Tav., »useissa paikoin» [liksom f. *divaricata*]: Wainio Tav. or. — **Sa.**

Villmanstrand: Sæl. herb. — **O a.** Jurva: Malmgr.! — **K b.**, **O k.**, **K u u s.** och **K a r.** ross. p: Wainio Kasv. **K b.** p, cp: Axels. Putk.; Juuka Vuokkojärvi: Sæl. herb. — **O m.** uppr. från flera ställen: A. L. Baekm. Fl. — **O b.** äfven Torneå vid staden: Brenn. Obs! **O b.** och **L k.** »saepissime (cum f. *reptante*) inventur»: Hjelt & H. — **L a p p.** **f e n n.** Wainio Not. anföres under hufvudformen, se äfven Wahlenb. p. 2. — [**L. e n t.** björk-reg. fq: Læst. (!)] — I H. M. F. finnes dessutom ett antal ex., se ofvan.

F. repens Hartm. — **A b.** Vihti anträffas ofta: Flink¹⁾, där närmare uppg. meddelas. — **K a.** Påträffas ofta på uttorkade sjöstränder, i pussar o. s. v.: Lindén. — **S a.** (st. v): Hult. — **O b.** och **L k.** »saepissime (cum f. *minima*) inventur»: Hjelt & H.¹⁾, jfr Brenn. Obs.¹⁾ — [**L. e n t.** se under hufvudformen.] — Exemplar i H. M. F. finnas dessutom från olika delar af landet; se äfven Herb. Mus. Fenn. II p. 136.

Yttermera omnämnas följ. former:

F. angustifolia (Hoppe). Under detta namn har Lindberg i enlighet med Aseherissons Flora des Nordostdeutseh. Flachlandes upptagit alla submersa former med jämbreda, smala blad: Lindb. comm., jfr Lindb. Enum., där formen omnämnes.

F. caespitosa Schultz. [**K b.**] »Nurmeksen pitäjässä samannimisen kauppalan luona, [**K u u s.**] Kuusamon pitäjässä Kirkonkylän luona ja [**K k.**] Oulangan pitäjässä Sohjenansuun luona»: Wainio Kasv. Enligt benägen uppg. af Lindberg har denna form ej högre systematiskt värde än de öfriga: Lindb. comm.

Var. *dicaricata* Sæl. i Herb. Mus. Fenn. [I] p. 56 not, där formen fullständigt beskrifves. **N y l.** Borgå: Sælan!; Pyttis Hinkaböle med *C. autumnalis*, helt och hållet under vatten: Sælan i Not. IV p. 250!, där formen först omnämnes, jfr Herb. Mus. Fenn. [ed. I]. — **T a.** Hauho: M. Gadd!: »useissa paikoin» [med f. *minima*]: Wainio Tav. or. — Ett par andra exemplar hafva åtminstone någon tid blifvit förda till denna form, men då de äro alltför ofullständiga för att säkert kunna bestämmas, må de här förbigås. — Formen upptages i Brenn. Flor., men icke i de på senaste tid utkomna floristiska arbetena m. m. Enl. Lindberg hör den till *f. angustifolia*: Lindb. comm.

C. vernalis var. *ambigua* Brenn., som i (Prot. 6, II, 1886) Medd. XIII p. 242 och 243 beskrifves från **N y l.** Kyrkslätt, tillhör enl. Brenner *C. polymorpha*.

Tilläggas må, att Wahlenb. p. 2 upptager 3 var.: *α*, *β* *intermedia* och *γ* *minima* från olika ståndorter. Flere former upptagas äfven Meinsb. p. 121—122.

En form, habituellt påminnande om *C. autumnalis*, omnämnes af Stenr. från **N y l.** Nurmijärvi, och får jag i afseende å denna hänvisa till beskrifningen l. c.

¹⁾ Under namn af *C. vernalis* f. *reptans*.

Callitriche polymorpha Lönnr.

In toto fere territorio occurrere videtur, quamvis nondum in omnibus provinciis sit adnotata. Quanta vero frequentia inveniat, quamquam non satis exploratum est, tamen haud infrequens nonnullis saltem Fenniae australis (et mediae) plagis videtur esse, vide sub C. vernali.

Fenn. mult. praecipue mer., detecta in (Satakunta) [lege **Sa.** non **Sat.**] a Sælan 1859: Nym. Suppl. p. 123; gubernium Olonets: Trautv. Incr. p. 291.

Al. r Brändö Lappo ep in fossis agrorum et lacunis: Bergr.!, cfr Medd. XX p. 38. — **Ab.** Åbo in »Kobetet», quod dicitur, cum *C. autumnali* 1886: E. Reuter; Halikko Toppjoki: U. Collan!; Lojo SOLhem in fossa: Lindb. herb.; Vihti (fqg): Flinck, spec. e Nummela! et Langila!, vide etiam infra; saltem in partibus australibus territorii [par. Mietois et Mynämäki]: Caj. Kasvist. — **Nyl.** [Ekenäs] circa Brovik ep in nonnullis fossis: Häyr. Stud. p. 167, spec. e Snappertuna Köpböle!; Snappertuna ad Raseborg in aqua substagnante, Kyrkslätt ad praedium Fasa in fonte: Sæl. herb.; Ingå Svartbäck! [in ripa stagni exsiccati (f. *terrestris*)] et Haga! fq: Brenn. växtf. p. 80; Esbo Finnå! et [Kaitans] Skälörn!: Kihlm. ann.; [Nurmijärvi] r in nonnullis lacunis silvestribus [»metsälätäkössä»] ad ripam australem lacus Nurmijärvi ep: Stenr., spec. e Nurmijärvi Kyläjoki!; Thusby ad fines inter Gammelby et Träskända: Åstr. & H.; Thusby Solbacka in rivulo: Sælan in dupl.!: Thusby Saksa: A. Brotherus in dupl.!: Helsingfors (!) Tölö (!) in fossa: S. O. Lindberg!, vide infra; Helsingfors ad Fredriksberg in aqua stagnante: Sælan!; Askola Grefvas in fossis aqueis argillosis: Sælan!; Mörskom ad Labbom in fonte: Sæl. herb., vide etiam infra. — **Ka.** Säkjärvi in lacuna prope Kaukiala: Blom!; Antrea Oravankytö in fossa: Lindén! [non inter enumeratas]. — **Ik.** Koivisto: J. V. Johnson!; Sakkola Kiviniemi in litore arenoso fluvii Vuoksi: Sælan!; Valkjärvi in stagno prope Metsäkylä!, Pyhäjärvi in fl. Lohijoki!: Lindberg; in fluvio Riiska, Valkjärvi Pasuri, Metsäpirtti Saaris in stagno prati: Lindb. herb.; [Meinsh. non distinxit]. **Sat.** r et st ep [Ulfby] Gammelby, Sonnäs prope Musta-

lähde, Kulla (Malmgren!): Häyr. Björneb.; r? Karkku Mäkipää in lacuna coenosa: Hjelt!; Birkkala Pitkaniemi in rivulo: Sæl. herb. — **Ta.** (fq): Leop.; Hattula Takajärvi in rivulo silvatico: Borg!; Hausjärvi Herajoki Laurila Kortiomäki: Brenner!; Hollola Hersala et Upila: Wainio ann.; Sysmä Gamla Olkkola Ajos in fossa prati, Kankaanpää! in lacuna, Nordenlund, Pakkasela in aqua stagnante et Nya Olkkola!: Unon.; r Orivesi in stagno silvestri ad meridiem versus a Savijärvi st ep: Borg Tiet.; (fq), [Korpilahti ad] Peuha! forma foliis latioribus: Wainio Tav. or., spec. etiam e Luhanka Koivisto! — **Sa.** Villmanstrand Lauritsala in fossa (!): Sælan!; Joutseno Leppälä in fossa, Ruokolaks Rasila in stagno: Sæl. herb., spec. etiam e Ruokolaks Vuokseniska in fossa aquosa! — **Kl.** Parikkala: Hannikainen!; Uukuniemi: Nikl.!; Valamo in fossis: Sælan! — **Kol.** Petrosavodsk: Kihlm.; Salmi Lunkulansaari, Ulahta: Wegel.

Oa. (st r) Vasa, verisimiliter frequentior: Laur. Växtf. — **Tb.** Viitasaari in aqua tranquilla rivuli ad Lakomäki: Kihlman! — **Sb.** Kuopio (!) Jynkkä in fossa: Sælan! — **Kb.** Kide: Brander!; Liperi Simananniemi Halola: Europæus & Hällström!; Polvijärvi ad pagum prope templum in fossa, Juuka in fossa ad Vuokkojoki: Sæl. herb.; (st fq): Wainio Kasv.; Axels. Putk. non comm. — **Kon.** ad Kendjärvi adhuc tantum est lecta (Günther!), at certe plur. loc. provenit, in Reg. occ. saltem ad Mökkö: Norrl. On., cfr Günth. p. 38; Kusaranda: Kihlm.!

Om. st r Jeppo, Munsala complur. locis: Laur. Växtf., vide sub **Oa.**; Gamla Karleby: Hellstr.!; (fq): A. L. Backm. Fl., ubi e compluribus locis enumeratur, multa spec. in H. M. F., ex. gr. Lappajärvi Tarvala Nyyslölä!, vide etiam supra p. 170 not. — **Ok.** Kianta Lehtovaara: Wainio Kasv., cfr Brenn. Obs., sed incerta, vide infra; [Kianta] compluribus locis, sed non ep: Kyyhk.! — **Kp.** Tuhkakoski! in ripa argillacea exsiccata, Rukajärvi Ruuhioja, in fluvio Vig ad Matkatsch et in insula minima prope Soroka: Bergr. Ant.

Ob. frustra quaesivi: Keckm.; Brenn. Obs. ex hac parte non comm. — **Kuus.** forma verisimiliter ad hanc speciem pertinens ad Oulankajoki! circ. 30 km ab ostio in lacu Paana-

järvi: A. L. Backm. comm. — Kk. Oulanka Majavalahti, var. *reptans* ex eodem loco!: Wainio Kasv.

Lk. [(fq) e multis locis enum.: Birg. p. 107:] ad Vuostimovaara et in Pyhäjoki in Kemijärvi, in rivulo limoso in Pyhäntunturi in Sodankylä: Wainio Not., vide ceterum infra.

Lm. prope pagum Voroninsk in stagno iuxta flumen: Kihlman!; Varsina in aqua stagnante: Brotherus!

Under *C. vernalis* är redan omnämndt, att denna art först på senare tid blifvit fullständigt särskild — det första exemplaret togs 1859 af Sælan i **Sa.** [Villmanstrand Lauritsala]: Herb. Mus. Fenn. II p. X — äfvensom att den, ehuru antagligen ej sällsynt eller ställvis t. o. m. någorlunda allmän i södra delen af landet, dock torde aftaga i frekvens och ynnighet mot nordn. Själffallet är, att alla de äldre exemplaren i H. M. F. äro insamlade under namn af *C. vernalis* eller rättare *C. verna*. Detsamma är äfven fallet med några exemplar af senare datum, t. ex. (Bloms och) Lindéns från **Ka.**, Hannikainens från **Kl.** m. fl. Tilläggas må äfven, att jag i **Lk.** i Äkäsjoki nära Saivio såg en *Callitriche*, som antagligen hörde hit; den var dock alltför ung för att kunna med säkerhet identifieras, jfr Hjelt & H. Kihlman förmodar, att arten också finnes i **Li.**, se Kihlm. Ant.

Angående förekomsten i **Ab.** Vibti tillägges: »Ehuru ofta förekommande tillsammans och på liknande lokaler, tyckes *C. vernalis* mera älska stillastående vatten och lerbotten, *C. polymorpha* däremot rinnande vatten och dybotten»: Flinck.

Ok. Wainios exemplar från **Ok.** Kianta Lehtovaara tillhör högst sannolikt *C. vernalis*, men är alltför ungt för att med full visshet kunna bestämmas.

Brenner beskriver i Medd. XVIII p. 154—155 en f. *ambigua*, och nämner i Brenn. För. p. 134, att den under de senaste decennierna blifvit utrotad vid Helsingfors. — Exemplar i H. M. F. föreligga från **Nyl.** Helsingfors »Gardesträdgården» i dike!, Helsingfors Fabriksparken! och Kyrkslätt Vårnäs dike!, alla samlade af Brenner. I Medd. I c uppgifver Brenner, att äfven S. O. Lindbergs exemplar från Helsingfors Tölö tillhöra denna form. (Formen fördes i Medd. XIII p. 242 till *C. vernalis* Koch, men denna uppg. rättades af Brenner själf i Medd. XVIII p. 154.)

Angående var. *reptans* se under Kk. — Från **Ta.** omnämner Wainio en annan form, se ofvan.

Callitriche autumnalis L.

E Sinu fennico usque ad summam Lapponiam obvia est. Quamquam in nonnullis plagis inprimis maritimis maiore frequentia inveniri indicatur, plerumque viz frequens

sit, quamvis interdum copiosa. In interiore parte rara est multisque plagis non obvenit.

Kalm; cum priore [*C. verna*] (fq): Prytz; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Scand.: Nym. Consp. p. 251; Fenn.: Nym. Suppl. p. 123, vide etiam DC. Prodr. III p. 71 et Led. II p. 122.

A 1. (»p«): Bergstr.; Eckerö Kyrksundet: Lindberg!, cfr Medd. XIX p. 50 et vide infra; Geta in stagno Bolstaholm: Bergroth!; Arrh. & K. non viderunt, vide etiam infra. — **A b.** (»fq«): Zett. & Br.; p: Arrh. Ann.; Åbo in »Kobetet«, quod dicitur, mixta cum *C. polymorpha* 1886: E. Reuter; r par. Gustafs nonnullis locis in Kivimaa et Vartsala: Bergr.; Pargas compluribus locis in sinibus maris limosis: Arrh.; Uskela: Nikl.!; Birilä Syväkulju prope Aboam et in amne Salo: Hollm.; (»fq«): A. Nyl.; Bromarf Söderstrand: Sand.; Vihti r non visa nisi in Kirvelä Saukonkoski aut amne Åminki et in rivulo ad Enäjärvi fluente ad Langila: Flinck, vide infra; Mietois p compluribus locis in imo sinu Saari et in lacunis prope litus: Caj. Kasvist.; [Nystad] Sorvakko in fossis et in fossa contra Madonmaa: Söd. — **N y 1.** p: His.!; »(fq) praesertim in aqua marina ad litora«: W. Nyl.; Helsingfors Sörnäs in portu grandis et cp, Borgå Maren infra Borgbacken: Lindb. herb., cfr Medd. XXXIV p. 170; Borgå ad insulam Emsalö: Sæl. herb.; r Borgå! [in sinu amnis Maren, qui dicitur] ad Hammars et ad effluvium amnis Borgå, Perno Fallholmen, Pyttis Hinkaböle!: Sæl. Ö. Nyl. — **K a.** Juvankoski: M. Werving!; r tantum in Jääski in amne Kasila: Lindén!; Jääskjärvi in parte septentrionali: H. Buch!; Vainikka (Nerv.): Malmb. — **I k.** [Kakki] Kirjola: Malmb., spec. etiam e Käkisalmi!; Valkjärvi in Valkoja!, Koivisto [»Björkö«] in sinu Humallahti!: Lindberg; Kakki [»S:t Johannes«] in sinu vadoso Laurikkalahti ad septentrionem versus a deversorio Vaahtola: Lindberg in Medd. XXXV p. 72; Kuolemajärvi in sinu argilloso ad orientem versus a Styrsudds båk: Lindb. herb.; [in plagis litoralibus st fq: Meinsh. p. 122].

Sat. enumeratur a Malmgr., spec. e Källfjärd!, cfr Häyr. Björneb.; Eura: Wirz. ann. [forsitan confirmatione egeat]; [in vicinitate opp. Björneborg] r et cp [Hvittisbofjärd] Ruohokari!

in aqua dulci, Hvittisbofjärd complur. locis (K. G. Ollonqvist: Häyr. Björneb. — **T a.** [Kalvola] r unico tantum loco prope praedium Niemis in stagno [Kalvola]: Knabe Fört.; [Tavastehus] (st fq): Asp. & Th. [forsan incerta]; Hauho: M. Gadd!; Hollola Hersala in Vesijärvi: Lang!, cfr Lindberg in Medd. XXXV p. 73; Asikkala in canali Vesijärvi: Lindberg!; [par. Gustaf Adolf] st r: Bonsd. — **S a.** nondum adnotata est. — **K I.** Parikkala r tantum ad Huotikkala ad ripam: Hann.!; in sinu ad Sortavala (Bergström): Norrl. Symb.; (p): Enw. hav.; Impilaks (!) Hunnukaniemi: Hjelt; Mantshinsaari: Chydenius! — **K o l.** rr Sermaks: Elfv., [spec. e Rossia!]; Mjatusova ad fl. Svir: Sahlberg!; secundum maximam partem fluminis Svir, saltem a Rovskoja ad Vosnessenje, et ad septentrionem versus a Nikola, etiam duobus locis circa Kalajoki!, ad Soutujärvi et Shoksu: Caj.

O a. enumeratur e prov. a Malmgr.; Qvarken: Simming!; Laur. Växtf. omittit. — **S b.** r: Mela; Jorois Järvikylä in lacu Valvatos: Lindb. herb., cfr Medd. XXXIV p. 170. — **K o n.** in lacu Mundjärvi sub aqua altiore p cp, Tiudie, Kendjärvi (Kullhem), Suopohja (!) et Unitsa (Simming), in Saoneshje ad Schungu: Norrl. On., cfr Günth. p. 38; Ukshosero: Günther!

O m. st fq in mari: Hellstr.! — **O k.** rr Paltamo: Brenn. Obs. — **K p.** in ripa australi lacus Jyskjärvi! et in ripa australi sinus Kemi: Bergr. Ant., vide etiam Beket. p. 562.

O b. circa Torneå (st fq): Jul. p. 271; p secundum oram, in parte interiore r, Ylitornio, Rovaniemi, in confinio par. Simo et Tervola, Simo, Muhos: Brenn. Obs., spec. ex li! ad insulam Pikku Konni in ostio amnis et in herb. e Simo; Muhos: Wirz. ann.; Muhos Matokorpi: Brenn. Ber. 1870; Uleåborg: E. Nylander!: Uleåborg (fq): Leiv. et Leiv. Putk.; [Uleåborg] Hietasaari: Leiv. Oul. p. 40; inter Piispanletto et Kello pc: l. c. p. 60, vide etiam Leiv. Veg. p. 200; in sinibus maris vadosis et lacubus p, in partibus interioribus rarior Simo Konttijärvi. Koukkulanjärvi: Keckm.; Kemi st r: Rantaniemi!; Rovaniemi Tervo in Ounasjoki, Ylitornio [»Öfvertorneå«] in lacubus Isovietonen! prope confluentem lacum Raanujärvi et in Portimojärvi, denique ad Pello in flumine Torneå, fortasse plur. locis in fluminibus, etsi facile neglecta: Hjelt & H. — **K u u s.** Kuu-

samonjärvi: Silén!, cfr Wainio Kasv.; in fossa ad Hentelä et ad Kantoniemi: Hirn Först. — Kk. ad flumen Kouta: Fellm. Ind.; Ruanjärvi: N. I. Fellm.

Lapp. fenn. Kittilä prope pagum eiusdem nominis in flumine Ounasjoki: Hjelt & H.!, vide sub **O b.**; [Sodankylä] rr in fossa aquosa ad Anneberg: Blom Bidr.; (fq): Fellm. Lapp.; Muonioniska in fluv. Muonio: Sælan!, cfr Norrl. Lappm. p. 268; [p Muonionalusta: Birg. p. 107;] Kemijärvi in Pyhäjoki ad Vuostimoaara, Sodankylä in flumine ad Kairala et in stagno ad pag. Sodankylä: Wainio Not., cfr l. c. p. 30; Riesto, Lokka: Hult Lappm., cfr l. c. p. 31 (et 86); usque ad fines orientales Lapponiae passim et ulterius ad Pasvig etc. (Deinboll): Wahlenb. Fl. Suec. p. 599, cfr Th. Fries p. 198; a Deinboll iam dudum indicata epp habitat in lacu fluminis Paatsjoki [»Pasvigelf«], varians *lunulifera*: Norm. Ind. p. 16, ubi forma describitur: non tantummodo in lacu Klostervand [ad Brændhaug], sed quoque in lacu infra posito Goalsejavre: Norm. p. 265, cfr Norm. Fl. Spec. p. 450, vide etiam Blytt p. 398 etc.; Kihlm. Ant. non comm. — [**L. ent.** reg. subalp. (»fq«): Læst., vide etiam Hartm. p. 384; Lindén Bidr. non enum.]

Lapp. ross. in aqua tranquilla infra litora fluminis Tu-loma, iuxta oppidum Kola: N. I. Fellm., cfr Beket. p. 562; Kusomen: Mela herb.; Hirvasjärvi ad pagum magnum in fundo arenoso! et Talvijoki!: Axelson & Borg; cp in aqua profundiore ad sinum Peskivuopio [lacus Nuotjavr] prope ostium fluminis Nuotjok contra coloniam: Lindén Ant.!, cfr Lindén Beitr. p. 9.

Att denna art af flere förf. angifvits med alltför stor frekvens är säkert; så är t. ex. fallet på **A 1.**, där Arrh. & K. ej sågo densamma och äfven Bergstr. Beskr. blott upptager »flestädes». Lindberg har på exemplaret från Eckerö antecknat, att han tagit lösryckta simmande bitar i norra ändan af Kyrksundet i Eckerö; Bergr. upptager den i sin växtförteckning endast från **A b.** — Äfven i **A b.** är den ingalunda allmän enl. Hollmén. — Anmärkningsvärdt är, att Brenn. ej upptager arten från **N y 1.** Hogland, lika litet som Laur. Växtf. (från **O a.**) och O. R. Fries [från **O b.**], hvilket synes utvisa, att den ej heller i hafstrakterna förekommer öfverallt. — Äfven Wahlenb. p. 2 upptager den blott från Luleå Lappm. — Då f. ö. förväxling understundom synes hafva egt rum emellan *C. autumnalis* och *C. cernalis*, såsom fallet är t. ex. med Simmings exemplar från Nakkila och Malmgrens från Laihela, hvilka inlämnats under namn af *C. autumnalis*,

men höra till *C. vernalis* (se äfven längre fram under **Nyl.**), äro måhända några uppgifter ej säkra; så är särskildt fallet med Asp. & Ths och Bonsdorffs från **Ta.** (Tilläggas må, att äfven ett och annat exemplar af *C. polymorpha* inlämnats under namn af *C. autumnalis*). — Uppgifter, som förefalla mig än mera osäkra, äro: **Ab.** Vihti fq: Printz. — **Nyl.** Thusby Gammelby: Åstr. & H. in litt. — **Sat.** Kyrö: Asp; Birkkala?: Carlss. — Åtminstone är frekvensen alldeles oriktig i uppgiften från Vihti, jfr Flinck: med afseende å uppgifterna från **Sat.** märkes, att jag ej sett arten i dessa trakter, och att Simming, från hvilken uppg. från Birkkala sannolikt härstammar, förväxlat *C. autumnalis* med former af *C. vernalis*. Ett par uppg. i M. S. har jag helt och hållet bortlämnat.

Nyl. Lappträsk Norrby: Sæl. Ö. Nyl.; exemplaret från Lappträsk hör enl. Kihlm. till *C. vernalis*. — Arten upptages i Herb. Mus. Fenn. [ed. I] från **Sav.** F. n. finnes ej något exemplar från denna provins i H. M. F.; måhända föreligger något misstag. I Fl. Kar. upptages arten såsom säkert förekommande, ehuru någon tyndort ej kan angifvas. — **Kuus.** Kuukmojärvi: Desideratkat.; uppg. afser säkert Kuusamonjärvi, såsom redan Wainio tolkat densamma. — Från **Lp.** och **Lm.** föreligga inga uppgifter. — Arten upptages äfven från **Kpor.**: Mela Kasv. V.

Angående f. *lunulifera* Norm. se under **Lapp. fenn.**

Af familjen **Buxaceae** odlas i Finland, ehuru mig veterligen mycket sällan, *Buxus sempervirens* L. Angående denna art nämnes: Enligt uppgift skall man hafva lyckats hålla denna vid lif under åtskilliga år i **Oa.** Wasa (Alcenius): Elfv. Ant. p. 93, jfr äfven Alc. III och Mela Kasv. V. — Sælan nämner, att han ej sett den odlad på kalljord: Sæl. ann.

Empetraceae.

Empetrum nigrum L.

In Lapponia etiam in partibus superioribus frequentissime et copiosissime, in Fennia plerumque frequenter et saepe copiose provenit, quamquam nonnullis plagis praecipue in interiore parte Fenniae australis frequentia minuitur, ita tamen ut passim inveniatur.

Till.; Kalm; in montosis et collibus sterilissimis fq: Prytz cont.; tota Fenn. et Lapp.: Fries; Scand. s. l.: Nym. Consp. p. 646; per totum territorium fq dispersum: Schedae p. 88 [non prorsus recte, vide supra], vide etiam Led. III p. 556, DC. Prodr. XVI, 1, p. 24, Ign. Geogr. p. 343, Köppen Verbr. II p. 9 et 10, Hjelt Utbr. p. 170 [37], Borg Beitr. p. 99, 133 et 139, Kranck Tallf. p. 181—182, Liro Ured. p. 455 et Sæl. marj. p. 22.

A l. fqq: Bergstr, cfr l. c. p. 5; fq: Bergstr. Beskr.; fqq et cp: Bergr. — **A b.** fq: Zett. & Br.; circa Aboam fq, saepe cp: Arrh.; Pargas fq — st fq: Arrh. Ann.; fq: Sand. et Renv.; ubique fq: A. Nyl.; st fq: Sel.; Vihti fq: Printz; [Vihti] fq in turfosis [»myrar»] et sphagnetis, p in pinetis aridis et iugis ex. gr. »Lojo ås»: Flink; [Pyhäjärvi et Pusula] st r, enum.: Weeks.; st fq: Caj. Kasvist., quem l. inspicias. — **N y l.** fq: omnes auct. — **K a.** fq: Blom; p: Lindén. — **I k.** fq: Malmb.; secundum totam oram maritimam in numero plantarum frequentissimarum: Thesl. Dynb. p. 62—63; [fq in tota Ingria: Meinsh. p. 309].

S a t. fq: Malmgr.; [Björneborg] st fq et st cp, hand prope ostium [»i deltat»], Hvittisbofjärd st fq, ex. gr. Sandö cp: Häyr. Björneb.; in interiore parte p: Hjelt. — **T a.** p: Leop.; (fq): Knabe Fört. et Asp. & Th.; p: Norrl. s. ö. Tav.; fq: Bonsd.; fq — p: Borg Tiet., vide infra; p — st fq: Wainio Tav. or. — **S a.** fqq: Hult. — **K l.** fq: Fl. Kar.; st fq: Hann.; (r): Backm.; Pälkjärvi st r, paullo frequentior in Ruskiala, Impilaks (st fq): Hjelt; in Ruskiala et Impilaks rarior: Hj. Neiglick & J. Lupander comm. — **K o l.** Vosnessenje p, Mjatusova st r, Gorki in ericetis: Elfv., cfr l. c. p. 122; magna distributione in vicinitate lacus Onega saltem a Vosnessenje ad Petrosavodsk, non autem in parte interiore: Caj.

O a. fq: Malmgr.; fqq: Laur. Växtf. — **T b.** st fq: Broth.; Pihlajavesi fq: Norrl. n. v. Tav. p. 430. — **S b.** fq: Enw.; fqq: Mela; fq: M. & J. Sahlb. — **K b.** fq: Eur. & H. et Wainio Kasv.; fq, suis locis cp, aliis subdominans: Axels. Putk., quem l. inspicias. — **K o n.** fq in sphagnetis et campis iugisque arenosis sterilibus subpinosis: Norrl. On.; Loimala fq: Hjelt, vide etiam Günth. p. 49.

O m. fq: Hellstr.; fq — fqq: A. L. Backm. Fl.; fqq: Tenn.

et Brenn. Obs. — **Ok.** (fq): Wainio Kasv. et Kyyhk.; fq: Must.; fq, in parte orientali (fq): Brenn. Obs. — **Kp.** fq: Wainio Kasv.; fq, in maritimis cpp, ad partem maximam cp, sed in partibus australibus non cp nisi nonnullis locis [»ställvis»], [Solovetsk fq et cpp]: Bergr. Ant.

Ob. fq in insulis (et lapidosis): Jul. p. 13; fq: Brenn. Obs., quem l. inspicias, Leiv., Keckm. et Rantaniemi: [fq: O. R. Fries;] fq interdum cp per totum territorium: Hjelt & H., vide etiam Linné Iter lapp. p. 175, Leiv. Veg. p. 206 etc. — **Kuus.** (fq): Wainio Kasv.; fq in parte septentrionali: A. L. Backm. comm. — **Kk.** (fq): Wainio Kasv.; fq et cp: Bergr. Ant.

Lapp. fenn. fq, praecipue in montibus subalpinis saepe cp: Hjelt & H.: [fq, enum.: Birg. p. 105;] in campis arenosis, silvis frondosis siccioribus, pinetis arenosis et turfosis supra caespites per totum territorium fq: Blom Bidr.; ubique omnium vulgatissimum seil. in collibus et campis siccioribus silvaticis atque subalpinis fq, in ipsis alpibus etiam maritimis earumque lateribus campisque omnibus vix parcius, sed summa cacumina haud frequentat, ante *Andromedam tetragonam* desistens: Wahlenb. p. 273 et 274; fq cp, in ipsis alpibus supra terminum Betulae adscendit ex. gr. in Utsjoki 650 m [»2000 pedes par.»]: Fellm. Lapp.; fq in Kuolajärvi, Kemijärvi, Sodankylä, Inari, et ad Paatsjoki usque ad Mare glaciale: Wainio Not.; fq in omnibus regionibus usque ad summa cacumina: Hult Lappm., vide infra; Utsjoki fq: Sæl. kat.; fq et saepe cp per omnes regiones, usque in cacumina suprema territorii fertilis aggrediens. Baccae huius plantae in his regionibus, ut iam animadvertit G. Wahlenberg, multo succosiores sunt, quam in Fennia meridionali . . . [Rastekaisa SO 730]: Kihlm. Ant., quem l. inspicias; reg. subalp. — reg. alp. (inf.) (st fq—) fq: Arrh. ant.; e permultis locis, interdum maxima copia enumeratur: Norm. Fl. Spec. p. 936. — [**L. ent.** reg. alp., subalp. et silv. fq: Læst.; in reg. subsilv. cpp: Norrl. Lappm. p. 259, vide etiam l. c. p. 263; fq et cp in reg. subalp. et alp. . . . Tshaimo 780, Saivaarri 815 et Mehkasvaarri 960 m: Lindén Bidr., vide etiam infra.]

Lapp. ross. »ubique vulgatissimum, quotannis fere baccas suas maturat, quas hic succosiores sapidioresque quam in Fin-

landia cognovi»: Fellm. Ind.; »in collibus campisque siccioribus ubique fqq, baccae, hic grandiores sapidioresque quam in Finlandia, a Lapponibus avidè eduntur«: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XLIV; enum.: Beket. p. 590; fqq et cp ubique secundum Nuotjok atque Nuotjavr et in reg. silv. et alte in clivis montium alpinorum reg. alpinae: Lindén Ant., vide etiam Middend. p. 693, Broth. Wand. p. 8, 12, 13 etc.

I afseende å kråkbärets förekomst må ännu framhållas, att arten redan i **S a t**. Ylöjärvi var allmänare och förekom oftare på torrare mark än i mellersta delen af provinsen, som jag företrädesvis undersökt. — Från **T a**. skrives: »Soilla, korvissa ja myöskin kallioilla sekä joskus ahoilla ja kankailla, usein runsas etenkin suomailta. Längelmäen ja Oriveden eteläosissa p»: Borg Tiet. — **L k**. Hult framhåller, att arten är allmänare i norra Sodankylä än i södra Lappmarken: Hult Lappm. p. 39, jfr l. c. p. 35. — [Från **L. ent.** nämnes yttermera: Bekläder till stor del de jordklädda fjällen och går upp till och med på steniga och klippiga fjälltoppar: Lindén Bidr.] — I afseende å förekomsten i **Lapp. ross.** skrives: »Wohl die häufigste phanerogame Pflanze des Gebietes»: Kihlm. Pfl. p. 108.

N:o 285 i Pl. Finl. exs. är tagen **S a t**. Karkku Järventaka Sorvijärvi ej Savijärvi].

Uppgifter om den ålder och storlek arten uppnår i södra Finland (**T a**.) finnes i Keso Alt. p. 11—14, jfr L. Y. 1909 p. 39—43. Här af framgår, att de undersökta exemplaren i allmänhet voro 19—40 cm höga, men då de krypa längs marken, blir deras hela längd ända till 274,5 cm. Stammens ålder varierar emellan 15—28 år, men kan dock blifva ännu högre. Den gröfsta stammen var 7 mm, men i allmänhet varierar den största diametern emellan 3,5 och 6,25 mm; oftast äro stammarna endast 2,25—3 mm: l. c. p. 11. De längsta årsskotten äro 5—10 cm långa: l. c. p. 12. Af intresse är att jämföra dessa förhållanden med dem, som iakttagits i **Lapp. ross.**, därifrån en tabell i detta afseende publicerats i Kihlm. Pfl. p. 226. Här må från densamma endast anföras följ.: »Die Stämme haben durchschnittlich einen Durchmesser von 7—8 mm, einzelne sogar 10—12 mm». »Die Länge der Jahrestriebe ist meistens 1—2 cm, selten 3 cm». Den högsta ålder, som anføres, är 79 år, den nästhögsta 73 år, hvarvid dock bör framhållas, att i den förra stammen dessutom ingår en oräknad del [»X»]. I öfrigt får jag hänvisa till originaluppsatserna och särskildt till tabellen i Keso Alt. p. 13—14.

Såsom fossil uppräknas *Empetrum* endast från ett par ställen: G. And. p. 102, jfr l. c. p. 21 och Herlin p. 176. Senare hafva dock några nya fyndorter tillkommit, se Lindb. torfm. I p. 7, jfr Lindb. Subf. p. 73 och Lindb. und. p. 104. Redan 1890 påpekade f. ö. Kihlman: »Reiner *Empetrum*- Torf hat nur eine sehr geringe Verbreitung»: Kihlm. Pfl. p. 7.

Umbellatae.

Laserpicium latifolium L. ¹⁾

Non certum nisi ex Alandia, ubi passim invenitur, et ex insulis proximis.

»Crescit in Alandia, attulit M. Crist. Alander»: Till. nomine *Elaphobosum*; Kalm; »träffas ibland på öarne i skären, nog sällsynt växt uppe i landet»: Hell. p. 6, vide infra; in pratis montosis umbrosis p, praesertim insularum maritimarum Finl. australis: Prytz; Fenn. merid. occ.: Fries; Aland.: Nym. Consp. p. 277, vide etiam DC. Prodr. IV p. 204 et Led. II p. 335.

A1. p: Bergstr., cfr l. c. p. 5; p in coryletis Geta Bolstaholm, Sund prope templum, Finström prope templum, Jomala Möckelö, Kumlinge in pago eiusdem nominis et st fq in insulis Sörholmen et Ingersholmen, Lemland Flaka-holmen et Knutsboda, Hammarland Skarpnätö: Arrh. & K.; Finström Bergö in nemoribus st ep 1877, Mariehamn in nemore ad praediolum Klinten st ep 1891: Sæl. herb.; Hammarland Äppelö, Geta Dånö, Isaksö et Snäckö: Ch. E. Boldt; Saltvik Togböle, Lindholmen, Syllöda etc.: E. Erics.; Geta Gräggnäs: Hult ann.: in taeniis australibus haud infrequens, Finström Emnäs, Vårdö Listerbyholmen: Laur. Fört.; [Sund] ep in agro et in campo herbido ad septentrionem versus a templo: Prim. p. 68; Geta Bolstaholm, Finström Bergö in promuntorio Husö: E. Reuter; Finström Grelsby, Föglö Juddö st r, Sottunga in vicinitate templi st r, Lemland Nötö, ubique in coryletis: Arrh.; Finström Grelsby et Geta Snäckö: Bergr. comm.; Geta Dånö: Poppus in Medd. XXIX p. 3, cfr Popp. p. 29; Jomala Klinten in luco: H. Buch!, cfr Medd. XXXI p. 4; r Brändö Blomö Åfva, Kumlinge Ingersholm ep, Söderholm [= Sörholm] (Arrhenius), ad occidentem versus a pago Kumlinge (Arrhenius): Bergr., cfr l. c. p. 43 et Medd. XX p. 37. — **Ab.** [Korpo] ins. Kelö: Rupr. Diatr. p. 24, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136, vide ceterum infra.

¹⁾ *Laserpitium latifolium* L. Herb. Mus. Fenn. II et alii.

»In insulis maritimis Finl. australis nec non locis siccis, imprimis ad radices montium, Nylandiae, Tavastiae et Satacundae»: Wirz. pl. off.; »ex Helsingfors indicatur»: Rupr. Diatr. p. 24; Gamla Finland: Knorring p. 27. Samtliga dessa uppgifter hafva icke blifvit bestyrkta genom senare undersökningar, Wirzéns icke, såvidt den berör **Nyl.**, **Ta.** och **Sat.** Äfven Hellenii uppgift, att arten skulle förekomma i det inre af landet, är ej bekräftad. — **Ab.** Vihti Juotila Kuntola [eller troligen Kultala: Flinck] äng: E. G. Printz, jfr Flinck; [Vihti] torp vid gamla kyrkovägen: Flinck. Något exemplar föreligger icke från Vihti, och de många andra botanister, som exkurrerat därstädes, omnämna ej arten; det bör sålunda utredas, om denna möjligen varit tillfällig, eller om något misstag här föreligger. Flinck använder beteckningen för tillfällig förekomst. — **Nyl.** se ofvan. — **Sat.** Nakkila: Å. G. H. i dupl.; antagligen genom förväxling med något åländskt exemplar; se äfven här ofvan. — **Kb.** Polvijärvi (sem. oppilas J. Hirvonen): L. Y. 1903 p. 223–224 och Mela i Medd. XXX p. 3. För min del är jag öfvertygad om, att arten här uppträdt tillfälligt; äfven i Mela Kasv. V upptages **Kb.** inom parentes för att beteckna en sådan tillfällig förekomst.

Enl. Ascherson m. fl. använder jag benämningen *Laserpicium*, hvilken enl. benäget meddelande af öfverläraren Hj. Appelqvist i språkligt afseende är riktigare.

Daucus carota L.

In toto territorio colitur, in parte australi interdum efferatur.

Daucus Till. Icon. 87 föres hit af Fries Öfvers.; O. Hjelt Nat. hänför figuren till *Libanotis montana* All.; »Enr. omn. exc. . . . Fenn.; occurrit insuper, etiam in his, subsponete. In usum oeconomicum frequenter coluntur varr. radice carnosae eduli»: Nym. Consp. p. 279; r SV: Brenn. Flor.; »in Fennia australi interdum efferatus»: Herb. Mus. Fenn. II p. 136.

A1. r i mellersta delen af västra Åland [»Am.»]: Bergstr.; förvildad flerst. i trädgårdar: Bergstr. Beskr.; Små Kastelholm spont., inl. af Nikl.! Då emellertid Niklander enligt uppgift af Saelan aldrig besökt Åland, är det antagligt, att han erhållit exemplaret af någon annan, hvarföre »spont.» måste anses osäkert; Finström Emnäs: E. Erics.; Geta Westergeta: Brenner!; Geta Bolstaholm enl. uppg. vild: Arrh. & K.!; Geta: L. Högman i Medd. XXIX p. 172; Lumparland »kuiva lastauspaikka siis villinä»: T. Paavonen! — **Ab.** [Tenala Lappvik lastageplats] »aug. 1894 några individer ofvanför gamla ångbåtsbryggan. H. M. F. aug. 1904. Herb. Tvärminne»: Häyr. Adv. p. 160, exemplar af Palmén!; [Muurila] »metsistyneenä eräällä pellolla Isontalon aitan takana, mutta on nyt luultavasti kokonaan hävinnyt»: Renv.; [Vihti] förvildad på Suksela Laatta [enl. Weeks. muist. ej »Lautta»] gårdsplan: Flinck; [Nystad] »v. 1890 pari kappaletta Sauna-

sillan rannalla» (Cajander): Söd. — **Nyl.** Helsingfors Mjölö: Sahlberg!; Helsingfors Observatoriebergen: Unonius i herb. lyc. n. — **Ka.** [Virolahti] rr i en klöfveråker i Muurikkala by: Blom! — **Ik.** Valkjärvi »pag. Valkiamatka in prato Trifolio consito»: Lindberg! — **Sat.** Karkku Kauniais på odlad äng: Hjelt! Tilläggas må, att nämnda exemplar är insamladt 1879, och att arten visserligen icke bibehöll sig, men ånyo inkom med höfrö de följ. åren. Särskildt förekom den år 1887 ganska talrikt å Kauniais, ehuru då i en annan åker, men senare har jag icke antecknat densamma. — **Ta.** Janakkala på en äng: Hollmén! — **Oa.** Ett exemplar [vid Wasa ångbåtsbrygga] 1882: Laurén i Medd. XXII p. 41: ett enda litet, men fullständigt exemplar i Wasa hofrättspark 1884: Laurén l. c. p. 42. — **Sb.** Leppävirta: J. V. Johnsson! — **Ob.** Toppila i sept. 1886 få exemplar med blommor och n. mogen frukt: Zidb., jfr Brenn, Obs.

Flertalet uppgifter tyder afgjort på en tillfällig förekomst, se t. ex. under **Sat.** Huru härmed förhåller sig på Åland, torde dock böra närmare undersökas; det ligger onekligen nära till hands att äfven här för en så allmänt och delvis i stort odlad växt misstänka, att arten varit adventiv.

I afseende på artens odling får jag i hufvudsak hänvisa till den fullständiga framställningen i Elfv. Ant. p. 97—98. Här må endast tilläggas följ. Arten upptogs redan af Till.; var. *satira* största delen af Finl. och södra Lappl.: Fries; kan odlas i hela landet ända upp till Utsjoki: Ign. Geogr. p. 349, jfr Elfv. Ant. l. c., men se längre fram. — **Ob.** [Uleåborg] blir ock nog klen: Jul. p. 20. — Från svenska sidan nämnes: Haaparanta, »korta» godt resultat, »långa» medelgodt, Pajala godt: Birg. p. 59. — [**L. ent.** Enontekiäinen prästgård, flere års försök [hafva utfallit] skäligen väl: Fellm. Anteckn. III p. 503, jfr Clarke p. 466.] — **Li.** Toivoniemi på kalljord med stor framgång: Nordling p. 307; gåfvo ymnig afkastning: l. c. p. 315, jfr Elfv. Ant. p. 23. Däremot nämnes: morötterna gåfvo icke ekonomisk fördel [i Utsjoki 1822]: Fellm. Anteckn. I p. 138.

Uppgifter angående odlingen har jag f. ö. antecknat: Rein p. 83, Elfv. Kult. p. 114, Stenr. p. 16 [Nurmijärvellä »viljelevät talonpojat harvemmin», Medd. XXV p. 12, Geogr. F. T. 1899 p. 43, A. L. Backm. Fl. p. 26, Kyyhk. [**Ok.** Kianta], Turistf. årsbok 1902 p. 80 och F. Trädg. 1909 p. 126 [**Ob.** Ylitornio], [Buch p. 70, Svansten,] Fellm. Anteckn. III p. 646 [**Lk.** Kemijärvi], [Læst. p. 9,] florer etc.

Torilis anthriscus (L.) Gmel.

Iam a Kalmio in Fennia indicata; a. 1897 in Alandia est reperta; quantum scimus, nisi rarissime non occurrit.
Kalm; in ruderatis Finl. australis rarius: Prytz, cfr Led.

Il p. 343; Fenn. austr. occ.: Fries; Scand. (exc. Lapp.): Nym. Syll. p. 164; Eur. omn. exc. Fenn.: Nym. Consp. p. 281.

A1. Geta Dånö: Montell! in Medd. XXIV p. 15, cfr l. c. p. 62, Bot. Not. 1898 p. 63, Medd. XXVIII p. 41 A et Medd. XXIX p. 170; Hammarland in litore occidentali in dumeto Hippophaës 1903: Palmgr., cfr Medd. XXXIII p. 53, spec. lectum inter Marsund et Hammarudda!

»In Nylandia et partim in Fennia australi (vulgaris?) sec. auctores»: Rupr. Diatr. p. 23. Såvidt man för närvarande känner, har arten ej blifvit funnen i Nyland.

Under en lång följd af år ansågs *Torilis* främmande för Finlands flora (se t. ex. Hjelt Känn. p. 18 not 5), tills den 1897 anträffades på Åland af Montell. I Medd. XXIX p. 170 framhåller Montell, att arten sommaren 1900 förekom på flera naturliga lindor inom samma inhägnad, där han förra gången funnit denna växt, hvarföre han anser den böra räknas till den inhemska floran. — Meinsb. p. 140—141 upptager den samma endast för kalkstensområdet.

Denna växt kallas af några förf. *T. rubella* Moench, se t. ex. Neuman p. 242.

Levisticum officinale Koch.

Antea sarpe colebatur et nunc quoque persistit, rarius autem effertur.

»Colitur vero hinc inde in territorio omni, prae. ut herba medicinae veterinar., etiam subsponte occurrens»: Nym. Consp. p. 282.

A1. r: Bergstr.; förvildad t. ex. i Geta och Finström: Bergstr. Beskr.; Lemland Jersö kvarstående på en gårdsplan 1891: Sæl. ann.; »Hammarland Frebby und Mörby»: Lindr. Verz. p. 22; Sund Högbolstad flere gårdar: Gadol. — **A b.** [Pojo] »p ad pagos, cultum primitus»: A. Nyl., se äfven Moberg Nat. p. 128; Bromarf Bredvik förvildad: Sand.; [Vihti] enl. E. G. Printz flerstädes omkring boningshus, t. ex. prästgården. »Af mig iakttagen å hemman vid Vihtijärvi»: Flinck; [Vihti] »Olkkalan Nybackan torpan luona»: E. af Hällstr.; »metsistyneenä Pyhäjärven Haaviston Talteen ja Pusulan kirkonkylän talojen puutarhoissa»: Wecks.; [Mynämäki etc.] »paik. puutarhoissa (Kallisessa, Ristimäessä y. m.) muistoina niiltä ajoilta, jolloin sitä viljeltiin lääkkeiksi»: Caj. Kasvist. — **Nyl.** Ekenäs Danskog, förvildad i ängsbacke (för flere år sedan fanns här ett torp), Ekenäs Tvärminne Björkskär, förvildad i trädgård: Häyr.; Fagervik, Sjundeå Myrans (Nerv.), Karis Rejbole (eff.): His.; Ingå Svartbäck r: Brenn. växtf. p. 76; [Nurmijärvi] »Simonsbergin talon puutarhassa Nurmijärven etelärannalla metsistynyt»: Stenr.; »intra vicus rurales adventitium»: W. Nyl.; Helsingfors i Botaniska trädgården: Brenn. För. p. 132—133, jfr Lindr. Verz. p. 22; Borgå kvarstående på en gård 1905: Sæl. ann. — **Ik.** Viborg:

Alc. och Alc. III. — **S a t.** r [Björneborg] Pihlava förvildad på gårdsplan (A. Helander), Hvittisbofjärd förvildad i trädgårdar i kyrkoby. Luvia Niemenkylä Joopi, odlas fortfarande; tidigare odlad äfven i Hanninkylä Pulli och Peränkylä Uusiseppä; användes såsom medicin åt kreturen (E. Hermonen): Häyr. Björneb., jfr l. c. p. 57. — **T a.** r förvildad på en gammal tomtplan i närheten af Aulango: Asp. & Th., jfr Alc.; Sysmä Vinturi gårdstomt: Unonius!; [Orivesi etc.] »(st fq—p) talojen ympärillä, metsistyneenä, usein runsas, vaikka on saanut 30—40 vuotta olla hoidotta»: Borg Tiet.; Längelmäki på en gårdsplan, Keuruu Mänttä 1863: Sæl. ann.; Gustaf Adolf väggkant: S. Sahlberg! — **S a.** Nyslott kvarstående på en gårdsplan 1881: Sæl. herb. — **K l.** r »in Valamo ad monasterium, primitus verisimiliter cultum»: Fl. Kar. — **T b.** Saarijärvi! Saarikoski, Karstula Lintulaks: Broth. — **O k.** Sotkamo Juurikkalahti 1900: Sæl. ann. — **O b.** Pudasjärvi: Martik. p. 42 [uppräknas bland »rikkarnohoja»].

Såsom kändt odlades libstickan fordom rätt mycket som medicinalväxt och finnes ännu kvar på många ställen såsom minne af den forna odlingen (se bl. a. Häyr. under **N y l.**, Häyr. Björneb. under **S a t.**, Borg Tiet. under **T a.** m. fl.). I detta afseende får jag främst hänvisa till framställningen i Elfv. Ant. p. 97. Här må tilläggas följ. Arten upptogs redan af Till.; »ex antiqua cult. inquil.» Fenn. spor.: Fries; »vilj. ja melk. kotiunut»: Mela Kasv. V, jfr Brenn. Flor., Lindr. Verz. p. 22 etc. — **A b.** Pargas allm. i trädgårdstäppor: Arrh. — **T a.** Pälkäne sen gammalt odlad, ses här och hvar inom täppor tätt invid väggen af inhysings- och torparstugor helst i aflägsna bygder: Zidb. [Likartadt har jag funnit förhållandet vara i **S a t.** Karkku: Hjelt]; se äfven ofvan. — **O m.** p — st fq odlad som prydnadsväxt i allmogens trädgårdstäppor: A. L. Backm. Fl., jfr l. c. p. 26. — **O k.** »Rohtokasvina taitaa vanhastaan olla muutamilla . . . esim. Porolassa Paltaniemellä»: Must. p. 41. — **O b.** [Uleåborg] »i Apotheksträdgården. Hinner ej till blomma»: Jul. p. 20.

Archangelica officinalis Hoffm.¹⁾

In occidentali saltem Lapponia frequenter aut satis frequenter occurrit: ad meridiem versus apud nos saltem usque ad 66° 10' progreditur.

In Europae montanis, ad rivulos praesertim in Lapponia . . . : DC. Prodr. IV p. 169; Lapp.: Nym. Consp. p. 282, vide etiam Borg Beitr. p. 99, 115, 133, 142, 152 et ceterum infra.

O b. in parte maxime septentrionali st fq, ad meridiem versus r, Rovaniemi: Brenn. Obs., spec. e Kemi in ripa fluminis

¹⁾ F. *norvegica* (Tabern., Rupr.) Neum.

ad Torvinen!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136, vide ceterum infra; Ylitornio [*Öfvertorneå»]: H. M. F. [sine nomine] in dupl.!: [Korpilombolo: Backm. & H. p. 69;] circa Torneå (Prytz), Ostrobotnia (Nylander msc.): Led. II p. 298; st fq praecipue in Lapponia: Hjelt & H. — **Kuus.** e lacu Tavajärvi ad septentrionem versus p. ad Paanajärvi st fq: Wainio Kasv., spec. in dupl. ex Ukonvaara!; Rajala: Nyberg!, vide etiam Hellstr. Distr. p. 9. — **Kk.** Sonostrow: Mela Pl. et Sahlberg!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136.

Lapp. fenn. st fq, in interiore parte fq: Hjelt & H.: [enum. complur. locis: Birg. p. 98;] per omnium alpium latera et radices convallesque . . . vulgaris, descendit quoque iuxta flumina in parte subsilvatica Lapp. kemensis et tornensis p: Wahlenb. p. 72, cfr l. c. p. LXIII; (fq): Fellm. Lapp.: Ounastunturit cp in reg. subalp.: Sandm. p. 22 et 32; Kuolajärvi ad Onkamo. Koirankyrpoja, Salla, Tenniöjoki, Kemijärvi ad Luusua, Sodankylä ad Kalkkivaara, ad flumen Kemijoki, prope Värriö et Seitajärvi. Inari st fq — fq ad flumen Ivalojoiki, in litore marino, lucis, cet., ad Köngäs st fq: Wainio Not., cfr l. c. p. 6, 10 et 30; r in reg. silv. Kopsusjärvi, Luirojärvi, Luirohaara, Seitajärvi (Wainio): Hult Lappm., cfr l. c. p. 94; iuxta rivulos reg. subalpinae st fq, sed plerumque st pc, supra terminum betulae vix observavimus, in subsilvatica autem reg. specimina solitaria hinc inde ad ripas lapidosas fluviorum reperiuntur. Lappones caulibus succulentis, dum in vaginis foliorum inclusi sunt, fruuntur et eos adeo perquirunt, ut haec planta vix, nisi sterilis, inveniatur, Ailigas SV 400, [Rastekaisa SO 297]»: Kihlm. Ant.; usque [ad Nordcap] finesque Rossiae fq: Wahlenb. Fl. Suec. p. 182; e multis locis enum.: Norm. Fl. Spec. p. 524, quem l. inspicias, vide etiam Blytt p. 878—879, Hartm. p. 146 etc. — [L. ent. fq: Grape p. 104; reg. alp. et subalp. fq: Læst.; p — st fq in ripis, ad scaturigines et rivulos alpinos in reg. subalp. et alp.: Lindén Bidr., vide etiam Hartm. p. 146, Heintze Växtg. p. 24 etc.]

Lapp. ross. haud infrequens: Fellm. Ind.; p, st pc ex gr. in insula Kildin et in viciniis pagi Ponoj (!): N. I. Fellm., cfr Beket. p. 567 et Knabe Pfl. p. 280; Seredna, inter Shelesna et

Seredna, Tshun, Tshapoma et Ponoj; Mela Pl.; Lujauri urt in reg. silv.: Bot. Not. 1887 p. 268, cfr Kihlm. & Palm. p. 9; p secundum ripas fluminis Nuotjok et in vallibus rivulorum reg. silv., in reg. alpina nisi in valle alpium Vuojim non visa: Linden Ant.; planta fruticetorum ad Orloff propria: Kihlm. Ber. p. 15; Tuloma, »Ora» [= Uura?], Kola etc.: Enw. ann.; Muotkavuono [»Bumansfjord«], Subovi: Broth. Wand. p. 13 et 15, vide ceterum infra.

Enär var. *litoralis* hos de äldre förf. förenades med *A. officinalis*, hänför sig en stor del af deras uppgifter om *Angelica archangelica* L. till den förra. Eluru dessa uppgifter kunnat direkt anföras under var. *litoralis*, upptagas de dock här i ett sammanhang. Till.; Kalm; »är något sällsynt, finnes dock temmeligen ymnigt i Tavastland vid bäckar»: Hell. p. 7; »in pratis subsilvaticis humidis p praesertim in Finl. boreali vulgaris»: Prytz; »per totam Fenniam et Lapponiam regione Aboensi forsan excepta ad rivos et in pratis humidis»: Wirz. pl. off., jfr om flere af dessa uppg. Led. II p. 297—298; Gamla Finland: Knorring p. 27. — **A i.** Radl. p. 235. — **A b.** Pargas: Elmgr. p. 144; Eura: Lindstr. p. 117. — **O b.** (fj): Jul. p. 277; Kemi: M. Castrén p. 338. — Af dessa uppgifter hänföra sig dock de af Hell. och Lindstr. anförda antagligen till någon form af *Angelica silvestris*. Julins, M. Castréns och Prytz' uppg. kunna lika väl hafva afseende på var. *litoralis* som på *A. officinalis*.

Största delen af Finl. och Lappl.: Fries, hvilket afgjordt är oriktigt, då *A. litoralis* upptages af honom särskildt; W. Nyl. Distr. säger: »e Fennia a me non visa» och Wirz. M. S. upptager riktigt »Torneå — alpes». — [**I k.** se längre fram.] — **O b.** Kemi Torvinen: Brenner!, jfr Brenn. Obs.; ett exemplar hör dock enligt Kihlman troligen till var. *litoralis*; Kemi prästgårdsholme i elfven: Brenn. Obs.!; äfven detta exemplar föres numera till var. *litoralis*. — Slutligen må här påpekas, att den ringa frekvens, som blifvit arten tillagd i Lapp. ross., måhända beror därpå, att särskildt N. I. Fellm. företrädesvis undersökte kusten, vid hvilken *Archangelica officinalis* i analogi med sitt allmänna förekomstsätt torde uppträda mindre allmänt än inne i landet; så säger Wahlenb.: »in inferalpinis Norvegiae vix reperitur». Henoerne el. Ainak just på gränsen mellan **L i.** och Lapp. ross. voro dock bevoxna med »en Skov af Angelica»: Friis p. 165. Att *Archangelica officinalis* för öfrigt i vissa trakter förekommer mindre ymnigt, än man af dess utbredning i öfrigt kunde förmoda, framgår t. ex. däraf, att den på Pallastunturit i **L k.** ej var allmän och blott sågs i granreg. — Att arten dock trifves väl i Lapp. ross., bevisas emellertid bl. a. däraf, att jätteexemplar omtalas från Lm. Vishnjak: Broth. Wand., hvarjämte densamma uppräknas från många ställen i Mela Pl. Äfven i H. M. F. finnas flere ex., bl. a. Lim. Luhtschijoen varrella! och Juonnijoen varrella!: Axelson & Borg.

Öster om vårt flora-område är *Archangelica* mer eller mindre allmän långt söderut; så nämnes bl. a.: »Onegan laaksossa osittain yl. . . ei länsipuol. reg.»: Cajander i Medd. XXVI p. 181; »ist ein ziemlich häufiger Nebenbestandtheil der Wiesenbestände des Onega-Thales»: Caj. Oneg. p. 31, jfr äfven Mela Kasv. V. Många uppg. från aflägsnare ställen föreligga dessutom. (Arten upptages dock icke af Günth.). I Meinsh. p. 138 skrives: »häufig am Meeresstrande (auf den Inseln nahe bei Petersburg, bei Strelna)» och l. c. p. XXV upptages arten I–IV. Då *A. litoralis* ej upptages, antager jag emellertid, att denna uppgift, hvad Isthmus (I) angår, hänför sig till sistnämnda art.

»Ubique fere culta»: DC. Prodr. IV p. 169, jfr Nym. Consp. p. 282. Någon uppgift, att arten inom vårt flora-område skulle vara föremål för odling, föreligger mig veterligen icke. Af resebeskrifningar m. m. framgår dock, att växten användes såsom föda äfven i Lappland, se bl. a. Kihlm. Ant. under **Lapp. fenn.**

I likhet med Neuman p. 238, Lindb. Enum. och Mela Kasv. V har jag här fört *Archangelica litoralis* såsom varietet till *A. officinalis* Hoffm., hvarföre den nu behandlade växten bör kallas f. eller var. *norvegica* (Tabern. Rupr.) Neum. Såväl Sælan som Lindberg ause nämligen, att *A. litoralis* ej kan betraktas såsom en särskild art: Sæl. ann. och Lindb. comm. Se äfven Nym. Consp. p. 282 och [Rupr.i] Fl. Samoij. p. 37.

Archangelica officinalis var. **litoralis** (Fr.) Neum.¹⁾

Ad litora marium usque ad 65° 45' passim aut satis frequenter obvia est.

Fenn. merid.: Fries, cfr l. c. p. 181; Fenn. mer. occ.: Nym. Consp. p. 282; Fenn. bor. occ. (Ostrob.): Nym. Suppl. p. 136, vide ceterum sub *A. officinali*, Spic. sub **Ny1.**, DC. Prodr. IV p. 170 et Led. II p. 298.

A1. p: Bergstr., cfr l. c. p. 5; (st r) Saltvik! in insulis in Färjsundet, Finström Bergö, Jomala Rättgrundet ad Mariehamn: Arrh. & K.; [Sund] (fq) in litoribus insularum sinus ad Bomarsund: Prim. p. 68; in litoribus (fq): Bergr. — **Ab.** p: Zett. & Br.; p Matgrufvan: A. Nyl. — **Ny1.** Ekenäs p in taeniis exterioribus et extimis, enum.: Häyr.; (in litoribus st fq): His.; [Kyrkslätt] st fq in taeniis: Rosb. Kyrksl. p. 109; st fq: W. Nyl.

¹⁾ *Archangelica litoralis* (Fr.): Herb. Mus. Fenn. II; *Angelica litoralis* Fr. auct. perique.

p. 209; in taeniis par. Sibbo ad Löparö: Spic. I p. 17; st fq in maritimis: Sæl. Ö. Nyl.; in Hogland non visa est: Sælan in Medd. XXV p. 80. — **Ka.** Virolahti ad Virojoki in litoribus maritimis st ep: Sæl. ann.; »Batteriholmarna» prope Trångsund (Nerv.): Malmb.; in Haapasaari multa spec.: Sælan in Medd. XXV p. 80; Brenn. et Blom non comm. — **Ik. r** Kakki Kaitasaari: Malmb.; [Meinsh. vide sub *A. officinale* supra p. 190].

Sat. st fq in litoribus: Malmgr.; p et pec — st ep, maximam partem st pc, inprimis in reg. maritima, enum.: Häyr. Björneb., cfr l. c. p. 45 et 46.

Oa. st fq in litoribus: Malmgr.; p ad oram: Laur. Växtf., cfr l. c. p. 12.

Om. (st fq): Hellstr. et Tenn. — **Kp.** Kemi! p in litoribus taeniarum inter lapides, Shuja (Sahlb. Dagb.), [Solovetsk in litoribus,] Shuigarvi! in ripa lapidosa insulae parvae: Bergr. Ant.

Ob. p in litoribus Torneå, Kemi, Simo etiam Maksniemi, li Maagrunni: Brenn. Obs., quem l. inspicias; p per totam regionem litoralem Simo Tiuranen et Rajaletto ep, Kemi Ajosaari, Hattsaari, Pajusaari etc.: Keckm., cfr l. c. p. 13; Kemi st fq: Rantaniemi; (terminum septentrionalem attingit ad) li Maagrunni: Brenn. Reseb. p. 77! et Not. XIII p. 456, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136; Kemi Torvinen: Brenner! nomine *Angelica archangelica*, vide sub hac; Kemi in insula praedii sacerdotis: Brenner! primum nomine *A. archangelica*, dein *Angelica silvestris*, vide etiam Leiv. Veg. p. 201. — **Kk.** ad »Särovatka» [= Siirobatka?]: Ångstr. p. 51; Keret ad Mare album: F. Nyl. Utdr. p. 153.

Om. Hellströms frekvens är ej fullt säker, då jag tidigare antecknat, att ett af hans ex. under namn af *A. litoralis* hör till *Angelica silvestris*. Likaså är Hisingers exemplar af *Angelica silvestris* från Nyl. Ingå Nötö inlämnadt under namn af *A. litoralis*. — **Ob.** inlämnad från Uleåborg af Brenner: Not. XI p. 459, hvilket bör vara från li, se ofvan. — **Lapp.** ross. Lapponia (Schrenk in litt.): Led. II p. 298; säkert genom förväxling med *Archangelica officinalis*, som Schrenk ej tyckes omnämna.

Särskildt anmärkningsvärd är fyndorten i **Kp.** Shuigarvi såsom den enda, hvilken icke ligger vid hafvet. Äfven Kihlm. i Atlas p. 5 upptager arten bland dem, som äro uteslutande hafsstrandsväxter.

I likhet med Cajander i Mela Kasv. V har jag betecknat denna växt såsom varietet. Neuman p. 238 kallar den f. och i Lindb. Enum.

skiljes den ej från *Archangelica officinalis*, ehuru den tidigare (ännu i Herb. Mus. Fenn. II) betecknades såsom särskild art. Se f. ö. ofvan p. 190.

Ex. »med ovanligt delade blad» omnämnas från [O b. Simo] på Tiuras grund: Keckm.

Angelica silvestris L.

In tota Fennia frequenter—satis frequenter provenit; ad septentrionem versus usque ad 67° saltem procedit, sed etiam ad 68° 23' inveniri indicatur.

Till.; Till. Icon. 80; Kalm; cp (in pratis udis) Tavastiae et alibi: Hell. p. 7; ad rivulos et in pratis humidis fq: Prytz; in silvis et pratis paludosis per Fenniam et Lapponiam silvaticam: Wirz. pl. off.; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Eur. omn. exc. . . .: Nym. Consp. p. 283, vide etiam DC. Prodr. IV p. 168 et Led. II p. 296.

Al. cpp per omnes insulas: Tærnstr. p. 57; st fq: Bergstr., cfr l. c. p. 5; (p) in toto territorio: Bergr. — **Ab.** fq: Zett. & Br.; st fq -- fq: Arrh. Ann.; (p), in par. Iniö non adnotata: Bergr.; st fq: Renv.; fq: Sand.. A. Nyl., Sel., Printz, Flinck et Weeks.; (p—) st fq, enum.: Caj. Kasvist., quem l. inspicias. — **Nyl.** fq: His.; fq. plerumque pc: Stenr.; fq: Sæl. Ö. Nyl.; fq c. var. *maior*: W. Nyl.; [Hogland] (r): Brenn.; [Hogland] (r) in declivi montis Lounatkorkia: Sælan in Medd. XXV p. 76. — **Ka.** (p): Blom; st fq. f. *maior* Hartm. Jääski Kärkkäälä: Lindén. — **Ik.** fq: Malmb.; [per totum territorium fq: Meinsh. p. 137].

Sat. st fq in interiore parte: Malmgr.; st fq et pc — cp. . . . Hvittisbofjärd fq: Häyr. Björneb.; st fq: Hjelt. — **Ta.** (p): Leop.; st fq: Asp. & Th., Norrl. s. ö. Tav. et Wainio Tav. or.; fq: Bonsd. et Borg Tiet. — **Sa.** [in tota Savonia] fq: E. Nyl. & Chyd.; p: Hult. — **Kl.** fq: Fl. Kar. et Backm.; st fq: Hann; Valamo st fq: Sæl. ann. — Kol. fq: Elf.

Oa. st fq in interiore parte: Malmgr.; st fq: Laur. Växtf. — **Tb.** st fq: Broth. — **Sb.** fq: Enw.; (fqq): Mela; fq: M. & J. Sahlb. — **Kb.** fq: Eur. & H.; fq, st cp: Axels. Putk.; fq — st fq: Wainio Kasv. — **Kon.** fqq, in nemorosis, pratis, silvis

humidis vel subterfaceis, clivosis, deustis etc. fq et haud r cp. in Saoneshje et Reg. occ. fq, e Pertnavolok f. ad var. *montanam* verg. (Kullhem): Norrl. On., vide etiam Günth. p. 39.

O m. fq: Hellstr. et Lackstr.; st fq, enum.: A. L. Backm. Fl., quem l. inspicias; st fq: Tenn. — **Ok.** fq — st fq: Wainio Kasv.: fq: Must.; fq: Brenn. Obs.; st fq, sed non cp: Kyyhk. — **Kp.** fq — st fq: Wainio Kasv.; fq (— st fq): Bergr. Ant.: enum.: Beket. p. 567.

Ob. fq: Jul. p. 277; fq, in parte maxime septentrionali tamen minore frequentia: Brenn. Obs.; fq: Leiv. et Keckm.; Tornea: Linné Her lapp. p. 173 nomine *Ang. tenuifolia*, cfr Smith p. 142; [st fq: O. R. Fries p. 159;] p — st fq: Hjelt & H., vide etiam Leiv. Veg. p. 201 et Caj. Torn. p. 43, 44, 63, 87 et 129. — **Kuus.** fq — st fq: Wainio Kasv.; fq in septentrionali parte: A. L. Backm. comm., cfr Medd. XXXV p. 200. — **Kk.** fq — st fq: Wainio Kasv.; fq: Bergr. Ant.

Lapp. fenn. [r enum.: Birg. p. 98, cfr l. c. p. 85;] in parte silvatica tota omnium Lapp. suecicarum . . . sat vulgaris: Wahlenb. p. 72; haud infrequens: Fellm. Lapp.; in Kuolajärvi et Kemijärvi fq — st fq, ad Kairala (67" 12') et Hietasuvanto in Sodankylä: Wainio Not., cfr l. c. p. 6 et 31; Kemijärvi ad templum, Sodankylä Pelkonen—Hietasuvanto: Kihlm.; Kuolajärvi [»Salla»] ad Enianjoki: Borg & Rantaniemi!; in septentrionali parte par. Sodankylä non obvia: Hult Lappm. p. 40, vide etiam infra. — [**L. ent.** reg. subalp. r: Læst; vix ad partem fennicam spectat.]

Lapp. ross. in silvarum locis humidis: Fellm. Ind.; (fq): N. I. Fellm., cfr Beket. p. 567; Kantalaks: F. Nylander!; Shelesna: Broth. Wand. p. 5; ad fontes [»latvoilla»] amnis Tupujoki f. monstrosa: Borg & Rantaniemi!; ad lacum Nuotjavr: Enwald & Hollmén!; Pjalitsa in fruticetis ad fluvium: Kihlman!; Tshapoma: Mela ann.; in Mela Pl. insuper e multis locis magis ad occidentem versus enum.; p, sed pc secundum ripas amnium et in vallibus rivulorum reg. silv. [ad Nuotjavr et Nuotjok]. etiam in declivibus silvaticis udis prope reg. alpinam ex. gr. in declivi australi montis Siulutoldi et in paludosis ad infimos montes Vuojim: Lindén Ant., vide etiam infra.; Ponoj: Mela herb.

Tilläggas bör, att arten finnes nära Finlands botaniska norra gräns vid Nyborg: Schüb. Virid. p. 127, jfr äfven Blytt p. 878, Hartm. p. 145, Norm. ann. p. 28 etc. Den nordligaste fyndorten på finskt område är Lt. sparsamt å Rahkujokis stränder 68° 23': Lindén i bref af 1, X, 1907. — **Lk.** »r Kolari ad Koskenniemi et Kojoma ad Naamijoki, sed ulterius non observata»: Hjelt & H.; exemplaret från Koskenniemi! hör enl. Kihlman till *Archangelica officinalis*, hvarföre uppg. från Naamijoki äfven behöfver bekräftas.

Af denna art omnämnas exemplar af 2,4 m [»4 alns»] höjd från **O b.** Uleåborg på små holmar i älfmyningen: Zidd.

Som fossil är *Angelica silvestris* tagen vid [**S a t.** Ikalis] Kovelähti i furuzonen: G. And. p. 92, jfr Herlin p. 160.

Monströsa former, som omnämnas Hartm. p. 145, saknas ej heller i Finland; hit höra bl. a. Nybergs exemplar från **O b.** Kemi! och framför allt Borgs och Rantaniemis från Lim.! Sannolikt är det en någorlunda likartad form, som omnämnes från **K a.** Jääski af Lindén p. 156 not, jfr Medd. XVIII p. 152.

Från Kton. omnämnes f. *incisa* Asch.: Mela Kasv. V.

Angående f. *maior* Hartm. se under **N y I.** och **K a.** — Den upptages enl. Brenn. Obs. äfven från **O b.** Kemi holmar vid prästgården: F. Nylander; jag känner emellertid ej, hvar Nylanders uppg. ingår. — Enl. Sælan är denna form allmän i **N y I.** på fuktiga skogsängar och holmar i Helsingfors och Borgå skärgård: Sæl. ann.

En form, närmande sig var. *montana* (Schleich.), omnämnes från **Kon.**; se Norrl. On., där formen beskrifves.

Selinum carvifolia L.

In parte maxime australi Fenniae rarius legitur; ad septentrionem versus 60° 40' vix superat.

In graminosis submontosis Nylandiae rarius (af Forselles): Prytz; Fenn. merid.: Fries; Fenn. mer.-occ.: Nym. Consp. p. 283, vide etiam DC. Prodr. IV p. 165 et Led. II p. 292—293.

A I. Geta prope insulam Geta-ö: Hult herb.; r Saltvik Gullbergs-holmen et Haraldsby-holmen! in Färjsundet, Lemland Flaka-holmen: Arrh. & K. — **A b.** r: Zett. & Br.; Åbo (!) Lill-heikkilä: Alc.; Uskela: Nikl.!; Bjärno praedium Pojo: E. G. Printz; Vihti r prope Oravalampi: Printz, cfr Flinek; r in prato Ratila prope Oravalampi!, Niemis, in prato ad amnem Kivisilta, in prato ad Vanhala, Ijala, ad viam publicam inter Oravala et Pietilä: Flinek; Vihti Vanajärvi (G. Lång): Lindr.

Umb. p. 105 et Liro Ured. p. 305; Vihti ad praediolum Myyri Stenbacka prope templum: Wecks. muist. — **Nyl.** r Fagervik ad Horssund: His.!; Ingå Barösund: Sæl. ann. et Hult coll.; Ingå Stor-Ramsö et Nötö ad Blindsund!: Brenn. växtf. p. 78; Kyrslätt Bergstad Lakaudd in litore: Brenner!; Esbo Kaitans et Löfö: Kihlm.; Helsinge Drumsö Mossviken: Hult herb.; Helsinge Villinge (Helène Simelius): Sæl. herb.; Helsingfors Humleviken 1869, Helsinge Degerö et insula Repoholm: Sæl. ann.; Sibbo Granö pc in alneto: Häyr.; secundum oram maritimam (st fq), in Mörskom et Artsjö! st pc: Sæl. Ö. Nyl; Borgå in taeniis maritimis ins. minima Sälsholmen in freto Stensundet: Sæl. herb.; Perno! Härkääpää ad fines par. Borgå: Sæl. Fört.; Perno prope Lappnor: Arrh. et G. Sucksdorff!; Strömfors Bullers! st fq, Pyttis Hinkaböle, Orimattila Hillsdal: Sæl. ann. — **Ka.** Virolahti ins. Rapasaari ad Hailila in litore marino: Sælan!; r st ep in pratis silvestribus fruticosis in Jääski Kasila et Kärkkäälä!: Lindén; [Viborg] Horttana (Nerv.): Malmb. — **Ik.** Pyhäjärvi! et Kakki: Malmb.; [in reg. calcifera fq, ceterum st pc: Meinsh. p. 136].

Ta. Somero Ävik Horsiannummi 1884! in prato silvatico humido et ad Hästhagen etiam ad Lautela: Gadol., cfr Ale. IV.

Kol. rrr prope Nikola ad oram silvae spec. juvenile legi: Eلف., jfr Mela Kasv. V; exemplaret är dock alltför ungt för att kunna säkert bestämmas och hör enl. Kihlm. möjligen till *Peucedanum palustre*.

Selinum lineare Schum. se under *Cnidium venosum* Koch.

Imperatoria ostruthium L.

Per errorem apud nos indicata est.

Majstrandia hos Till. anses i O. Hjelt Försök afse denna växt, hvarjämte den upptages bland officinella växter: O. Hjelt Nat. Enl. Till. Icon. 59 är växten odlad, och synonymet äfvensom figuren föres i Fries Öfvers. p. 104, om än med tvekan, till *Astrantia maior* L.

Peucedanum palustre (L.) Moench.

In maxima parte Fenniae satis frequenter aut frequenter, interdum autem passim provenit; ad septentrionem versus fere ad 67° progreditur.

Till.; Till. Icon. 106; Kalm; in paludosis silvaticis st fq: Prytz; Scand.: Nym. Consp. p. 286; Fenn.: Nym. Suppl. p. 137, vide etiam DC. Prodr. IV p. 179, Led. II. p. 310 et Häyr. Stud. p. 169.

A l. (p): Bergstr.; st fq: Bergstr. Beskr. et Arrh. & K.; p — st fq in pratis uliginosis: Bergr. — **A b.** fq: Zett. & Br.; st fq: Arrh. Ann. et Renv.; fq: Sand., Sel., Printz, Flinck et V. E. Broth.; (fq): Wecks.; st fq, st cp: Caj. Kasvist.; A. Nyl. omittit. — **N y l.** fq: His.; st fq, pc: Stenr.; fq: W. Nyl., Sæl. Ö. Nyl. et Brenn. — **K a.** st fq: Blom et Lindén. — **I k.** fq: Malmb.; [fq in tota Ingridia: Meinsh. p. 139].

S a t. p: Malmgr.; p, pec — st pc, enum.: Häyr. Björneb.; st fq: Hjelt. — **T a.** st fq: Leop., Norrl. s. ö. Tav. et Wainio Tav. or.; fq: Knabe Fört., Asp. & Th. et Bonsd.; st fq, sp: Borg. Tiet. — **S a.** st fq: Hult. — **K l.** p: Fl. Kar.; st fq: Hann. et Hjelt. — **K o l.** st fq: Elfv.

O a. (p): Malmgr.; st fq: Laur. Växtf. — **T b.** st fq: Broth. — **S b.** fq: Enw.; (fq): Mela; (p): M. & J. Sahlb. — **K b.** fq: Eur. & H.; st fq, ad partem maximam spec. solitaria: Axels. Putk., quem l. inspicias; st fq: Wainio Kasv. — **K o n.** fq in omni territorio: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 39.

O m. fq: Hellstr., Tenn. et Lackstr.; fq, sp: A. L. Backm. Fl. — **O k.** p: Wainio Kasv., Must. et Brenn. Obs.; p, haud cp: Kyyhk. — **K p.** [Repola] st fq et inde ad septentrionem versus p: Wainio Kasv.; p — st fq: Bergr. Ant.

O b. »Limingo (!) äng»: Jul. p. 276; p, ad oram st fq, in parte maxime septentrionali r: Brenn. Obs., quem l. inspicias; (fq): Leiv., vide etiam Leiv. Veg. p. 201; st fq: Keckm. et Rantaniemi; ad summum Sinus bottnici usque: Hellstr. Distr. p. 6; [p: O. R. Fries p. 159;] cp florens in par. Karunki prope Raumajoki: Hjelt; r in pratis paludosis et ad ripas uliginosas Rovaniemi Tolonen ad Mäntyjärvi et Haukijärvi, Turtola: Hjelt & H.; Ounasjoki: Fellm. Lapp., vide infra. — **K u u s.** lectum etiam ad Poussu: Wainio Kasv.; ad Kuontijärvi, Peräjärvi et Salmisenjärvi (Brotherus & F. v. Wright): Broth. litt.; ad Karhu-perä et Vaarulampi: Hirn Fört., vide etiam infra. — **K k.** p, lectum usque ad Kiestinki Vuarankylä: Wainio Kasv., cfr Herb.

Mus. Fenn. II p. 136; (fq): Bergr. Ant. [ad Kp. partem maximam spectat].

Lk. ad flumen Ounasjoki: Fellm. Lapp. [ad **Ob.**? referendum, vide infra]; Kuolajärvi: Nyberg!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136.

Största delen af Finl. och Lappl. Fries; uppg. är knappast riktig, åtm. ej i fråga om Finland, se längre fram. — **Kuus.** Förekommer ej utmed Oulanka. Enl. V. Brenner (fq) i s. ö. Kuusamo: A. L. Backm. comm. — **Lk.** antecknad för Kolari: Hjelt & H., men uppg. måste anses osäker, enär exemplaren voro alltför unga för att med full säkerhet kunna bestämmas. »Ad flumen Ounasjoki: Fellm. Lapp.: denna uppg. anser jag åtminstone företrädesvis afse Österbotten, då ju Lappmarkens gräns tidigare drogs betydligt mera åt söder än f. n., se t. ex. Hjelt Känn. p. 53 not 1. I detta fall bör särskildt ihågkommas, att Wahlenb. p. 71 säger »per partem silvaticam Lapp. meridionalium ubique», och att arten uppräknas bland dem, som hafva sin nordgräns mellan Nederkalix och Haaparanta: Birg. p. 82, äfvensom bland dem, som visserligen finnas i södra Lappmarken, men saknas i norra Sodankyläs barrskogsregion: Hult Lappm. p. 40. — **Lapp. ross.** »p parcius»: Fellm. Ind. under namn af *Thysseli[n]um palustre* hänför sig enl. N. I. Fellm. p. LXII till *Conioselinum tataricum* Fisch. [»*C. Fischeri*» Wimm.].

Tilläggas må, att *Peucedanum palustre* kallas »Finsk Ingefära»: Fl. Suec. p. 86, jfr Fl. Lapp. p. 67.

Som fossil omnämnes *Peucedanum palustre* från tvenne ställen: G. And. p. 111, se äfven Sern. p. 590. Sedermera har dock Lindberg funnit densamma på minst 4 nya ställen, se Lindb. p. 44 o. 45, Lindb. Torfm. I p. 35, Lindb. [exk. p. 16 o. 17, jfr Lindb. Subf. p. 74, äfvensom Lindb. und. p. 98. Då arten sålunda icke synes vara sällsynt bland aflagingarna, torde det ej vara skäl att uppräknas de speciella fyndorterna.

Var. *selinifolium* förevisades och beskrefs af Brenner från **Nyl.** Kyrkslätt 4, XII, 1886: Medd. XV p. 191. Denna form finnes äfven från **Nyl.** Helsinge Turholm: elev G. A. Andersson i dupl.!, jfr äfven *Mela* Kasv. V.

Brenner anför vidare var. *filifolium* från **Ok.** Puolanka emellan Kivari och Housuvaara: Brenn. Obs., där formen beskrifves.

En abnorm form omnämnes af Lindén p. 156 not, jfr Medd. XVIII p. 152; en annan af Flinck.

Anethum graveolens L.

In toto fere territorio colitur et nonnunquam efferatur, sed non persistit.

»Colitur ubique in hortis culinaribus, e quibus passim aufugit»: Nym. Consp. p. 288. — **AI.** nordv. och mellersta delen af fasta Åland [»Anv.

m. p: Bergstr.; Hammarlands prästg. förvildad: Bergstr. Beskr. — **Ab.** »usein vilj. ja melkein aina metsistyneenä ryytimaissa»: Caj. Kasvist. — **Nyl.** [Helsingfors] på Skatudden: Brenn. För. p. 132, jfr Medd. XXXIII p. 76; Botaniska trädgården: l. c. p. 132–133. — **Ta.** Mustiala: Karsten!, jfr Mela Kasv. V, där arten upptages såsom förvildad.

Dill odlas ganska allmänt af herremän i hela landet ända upp till Inari och Utsjoki samt träffas äfven å förnämligare bondgårdar i de trakter, där allmogen sysslar med odling af köksväxter: Elfv. Ant. p. 97, jfr Fries, Rein p. 83, Ign. Geogr. p. 349, Elfv. Kult. p. 205, Brenn. Flor., Mela Kasv., Alc. III. Här må tilläggas följ. uppg.: Arten upptages redan af Till. — [**Ob.** Uleåborg] frön mognade 1789: Jul. p. 20. — **Li.** Toivoniemi på kalljord med stor framgång: Nordling p. 307, jfr l. c. p. 315 och Elfv. Ant. p. 23. — Däremot nämnes från svenska sidan: odlas hvarkeu i Haaparanta eller Pajala: Birg. p. 59. — [**Lent.** försök i Naimakka: Læst. p. 9.] — Uppgifter om odlingen har jag vidare antecknat: Stenr. p. 16, Medd. XXV p. 12, A. L. Backm. Fl. p. 26, Leiv., Turistför. Årsbok 1902 p. 80, F. Trädg. 1909 p. 127 [**Ob.** Ylitornio Jolma], Fellm. Anteckn. III p. 646 [Kemiträsk's prästgård 1809]; se f. ö. ofvan.

Pastinaca sativa L.

In toto fere territorio colitur; in Fennia australi saltem usque ad 62° 15' nunquam efferatur et diu persistit.

Till.; Kalm; »växer vill på flere ställen i Finland, der hon sått sig från trädgårdarna»: Hell. p. 7; »iamiam spontanea in aggeribus et cultis ad pagos Finl. australis p ex hortis propagata»: Prytz; »in ruderatis et prope domicilia per Careliam meridionalem, Nylandiam et Alandiam»: Wirz. pl. off.; södra Finl.: Fries; »Eur. omn. exc. Scand. plur. . . . (in Fenn. . . . non nisi planta efferata)»: Nym. Consp. 289; förvild. S., allmänt odlad: Brenn. Flor.; »adest e multis locis Fenniae australis, sed ubique adventicia»: Herb. Mus. Fenn. II p. 136, se äfven DC. Prodr. IV p. 188–189 och Led. II p. 317–318.

Al. p: Bergstr.; först. förv.: Bergstr. Beskr. — **Ab.** p »sannolikt allestädes förvildad»: Zett. & Br.; numera vild vid Kuppis på ängarna: Holm [uppg. förefaller mig mindre sannolik, äfven Arrhenius betviflar dess riktighet]; Nådendal: Brenner!; Kuustö slott i ruinerna förv.: Adl.; Bromarf Kansjärvi trol. förvildad: Sand.; Uskela Karlberg: K. E. v. Bonsdorff!; [Muurila] »metsistyneenä Kaukelmaan puutarhassa, Marttilan viressä»: Renv.; r, växte ymnig på stranden vid Sakkola, trol. förv.: Sel.; Vihti (!) st fq: Printz; [Vihti] förvildad i byarna kring kyrkan m. fl. st., torp mellan Irjalansaari och Laukkamäki: Flinek; Vihti »villinä Olkkalan puutarhassa»: E. af Hällstr.; [Mynämäki etc.] »vilj., joskus metsistynyt»: Caj. Kasvist.; [Nystad] uppräknas såsom tillf.: Söd. — **Nyl.** »forma glaberrima Fagervik r, in par. Sjundeå ad Myrans sine dubio eadem forma

(Nerv.): His.; Ingå Svartbäck r.; Brenn. Växtf. p. 78; [Nurmijärvi] p »puutarhoissa paik. erittäin runsaasti»: Stenr.; »p adventitia»: W. Nyl!; Helsingfors »Eisenbahnbank fast konstant, wenn auch nicht reichlich»: Kihlm. Beob. p. X; Thusby förv.: Åstr. & H.; Borgå nära Kroksnäs på barlastholme, såväl blad som stjälk voro ludna: Gadol.; Borgå Lindörn vid Kråkö på barlast: Brenner!, inl. under namn af *P. opaca* Bernh., men bestämd till *P. sativa* af Lindb. 1904 [samma lokal som föreg.]; »in der Umgegend von Lovisa 1899 . . . Höhe 1,83—1,90 m, Durchmesser 1,2 cm, Länge der Zweige 0,6—0,8 m»: Iver. p. 33. — **K a.** circa Viborg!: Fl. Kar. — **I k.** Nykyrka: Malmb.!; Käkisalmi: M. Werving!; Uusikirkko Sykiälä Mustamäki äng midt stationen: O. A. Gröndahl!; [Meinsh. upptager ej arten från Isthmus].

S a t. Huittinen förv.: Lyd.: förvildad i trädgården vid Tyrväa gamla prästgård: Hjelt; Kyrö: Asp. — **T a.** [Tavastehus] p förv.: Asp. & Th., exempl. från Tavastehus af Sælan!; förv. »har i årtionden vuxit ganska talrikt på renarna och dikeskanterna kring en liten åkertappa vid Kantokylä gamla herrgård i Pälkäne»: Zidb.; »numera växande vild vid Kaitas»: Norrl. s. ö. Tav. — **S a.** Villmanstrand »in castris»: Sælan!

O a. [Wasa ångkvarn] enstaka 1891: Laurén i Medd. XXII p. 40; [Wasa ångbåtsbrygga!] i ett par exemplar 1886: l. c. p. 41. — **T b.** Jyväskylä »(metsistyneenä)»: Wainio Tav. or. — **S b. r.** Mela; [Leppävirta!] »ryytimaissa ei tavallinen. Löytyy jotenkin runsaasti Vokkolan ryytimaassa»: Entw. — Kon. Dvoretz (Sahlberg): Norrl. On.

O m. upptages härifrån Mela Kasv. V; måhända afses dock Kon. [»On.»].

Med undantag af Hollméns uppg. från Åbo gifva de öfriga uppg. mer eller mindre tydligt vid handen, att arten endast bör betraktas såsom förvildad eller eljest tillfällig. *Pastinaca sativa* upptogs i Herb. Mus. Fenn. [ed. I] bland vilda växter, ehuru betecknad såsom »efferata», men uppräknas i Herb. Mus. Fenn. II p. IX not bland dem, hvilka uteslutits såsom tillfälliga eller förvildade.

I afseende å artens odling får jag främst hänvisa till Elfv. Ant. p. 97, jfr bl. a. Rein p. 83 och Elfv. Kult. p. 114, där den omnämnes från Rovaniemi och Kittilä. Utöfver det ofvan meddelade må ytterligare följande tilläggas om *Pastinaca*. — **O b.** [Uleåborg] rötterna bli smala och greniga: Jul. p. 20. [Från svenska sidan nämnes: Haaparanta »korta» godt resultat, »långa» medelgodt, Pajala osäkert: Birg. p. 59. — **L. e n t.** Enontekiäinen prästgård flere års försök [hafva utfallit] skäligen väl: Fellm. Anteckn. III p. 503.] — **L i.** Toivoniemi [odlad] på kall jord med stor framgång: Nordling p. 307, jfr l. c. p. 315 och Elfv. Ant. p. 23.

Uppgifter om odlingen har jag dessutom antecknat: Medd. XXV p. 12, A. L. Backm. Fl. p. 26, Turistför. årsbok 1902 p. 80 och F. Trädg. 1909 p. 126 o. 127 [**O b.** Ylitornö], Fellm. Anteckn. III p. 646 [**L k.** Kemijärvi].

Heracleum villosum Fisch.

Semel apud nos casu lectum est. In Fennia australi raro colitur (nomine H. giganteum Fisch.)

Förvild. r S.: Brenn. Flor. — Nyl. En glattare, i Sibbo funnen form af denna växt förevisades af Brenner (Prot. 7, X, 1871): Not. XIII p. 463. Säkert var arten därstädes odlad eller förvildad, såsom äfven framgår af Brenners senare uppg. i Brenn. Flor.; växtens storlek 3 m [»omkring 10 fot»] talar äfven därför. Exemplaret från Sibbo Salpar! kallas af Brenner β *subrillosum* DC. Lindberg har granskat exemplaret, men är ej säker på bestämningen.

Enl. benäget meddelande af Lindberg är *H. giganteum* Fisch. identisk med *H. villosum*: Lindb. comm. Angående *H. giganteum* nämnes: »vilj. joskus koristuskasvina»: Mela Kasv. V. — Sælan nämner, att han ej sett den odlad annorstädes än i Nyl. och Ab.: Sæl. ann. I Sat. Karkku Linnais har arten såsom planterad fortlevvat flere år, men ej blommat, hvarföre jag ej kunnat granska bestämningen; den rekvirerades under namnet *H. giganteum*.

Heracleum sibiricum L.

In Fennia orientali frequenter vel frequentissime invenitur et usque in Laponiam (saltem ad 67°) progreditur: in parte occidentali tantum ad 64° 10' ad septentrionem versus procedit et multis plagis inprimis in interiore parte raro vel deest, in aliis provinciis passim — satis frequenter occurrit.

Till.; Till. Leon. 83 [male depictum]; Kalm; »på skuggrika ställen på öarne i skären till myckenhet»: Hell. p. 6 nomine *H. sphondylium* L.; in pratis nemorosis Finl. australis et medialis st fq: Prytz; in pratis, locis umbrosis et agris per Kareliam meridionalem, Nylandiam, Alandiam, Tavastiam, Satacundam provinciamque Aboënsem: Wirz. pl. off., ut superior nomine *H. Sphondylium*; var. *angustifolium* per omnes Fenniae regiones ad agros etc., *latifolium* cum praecedente specie [*Cenolophium Fischeri*] ad Mare album: Spic. I p. 17; maxima pars Fenn.: Fries, cfr l. c. p. 181; Scand.: Nym. Consp. p. 290; Fenn. (deest in Lapp. exc. max. or. ross., sed adest in Bottnia): Nym. Suppl. p. 139, vide etiam Lindr. Verz. p. 21 et sub var. *sphondylia*.

A1. p: Bergstr.; st fq: Bergstr. Beskr. et Arrh. & K.: st

fq in par. Brändö et Kumlinge: Bergr., vide etiam Liro Ured. p. 299. — **Ab.** p: Zett. & Br.; p (— st fq): Arrh. Ann.; Kuustö ad ruinas arcis st cp: Sæl. ann.: st fq in par. Iniö, in par. Gustafs et Töfsala non adnotatum: Bergr.; p: A. Nyl.; Pojo: His.; Bromarf Kansjärvi, Söderstrand: Sand.; Vihti (p): Printz; [Vihti] st r in pagis, Palojärvi, Ridal, Nummela, Vanhala: Flinck; Mietois et in vicinitate templi par. Mynämäki [»Pt»] st fq, in aliis plagis p, st r aut deficientes, enum.: Caj. Kasvist., quem l. inspicias: [Nystad]: Söd.; Sel. et Weeks. non comm. — **Nyl.** p in oppido Ekenäs: Häyr.; circa Fagervik p, Karis ad Rejböle: His.; st r, »ad Sörnäs in nemoribus forma eximie latifolia»: W. Nyl.: Helsingfors insula Sumparn 1876: Sæl. ann.; Thusby r: Åstr. & H.; p ex. gr. in Borgå, Elimäki et Pyttis: Sæl. Ö. Nyl.; ad oppidum Borgå et ad amnem Svartå, Elimäki, Ratula, Lovisa: Sæl. ann.; Stenr. non comm. — **Ka.** Kymmene: Sæl. Ö. Nyl.; st r in vicinitate fluvii Vuoksi, Kaukola Järvenpää, Räisälä in vicinitate templi: Lindén, cfr l. c. p. 128; Viborg: Larssen!; Brenn. et Blom non comm. — **Ik.** fq: Malmb.; [fq in tota Ingria: Meinsh. p. 139].

Sat. fq: Malmgr.; r et st pc, in oppido Björneborg 1901. Pihlava 1907 (Hjördis Rosenlew per Fontell), Räsö 1901 (V. Jakobson) in ruderalis [»afstjälpningsplatser»] et saburra: Häyr. Björneb.; p (— st r): Hjelt. — **Ta.** Luopiois prope templum, Kantola, Pohja etc.: Leop.; st fq: Tikk. et Asp. & Th.; p: Norrl. s. ö. Tav.; Lahtis: Sæl. ann.; Sysmä complur. loc. enum.: Unon.; (st fq): Bonsd.; Wainio Tav. or. et Borg Tiet. non comm. — **Sa.** Villmanstrand: Simming!; prope oppidum Villmanstrand in ruderalis et ad vias cp, ad Parkkarila in pascuis, Ruokolaks Vuoksenniska, in oppido Nyslott: Sæl. herb.; r [Ruokolaks] Utula, Rasila: Hult. — **Kl.** fq: Fl. Kar.; (st r) in vicinitate lac. Ladoga, Kaukola Rami, Hiitola Vavoja: Lindén; [Parikkala] (r) Surumäki: Hann.; p: Hjelt. — **Kol.** in reg. silv. et aren. observatum in pagis et eorum viciniis: Elfv.

Oa. fq inprimis in Vasa: Malmgr.; st fq: Laur. Växtf. — **Tb.** non adnotatum. — **Sb.** Leppävirta Leppäsalo ad praedium Koponen cp: Enw., vide ceterum infra. — **Kb.** Tohmajärvi Värtsilä: Hjelt; Liperi r Harjula unicum spec.: Eur. & H.!

in parte maxime australi par. Repola ad Kiimovaara et orientem versus a lacu Lieksa ad Vuosiniemi et ad Tsholka, ubi cp: Wainio Kasv. — Kon. fq — fqq per omne territorium in collibus et clivis duris, praesertim iuxta pagos st cp, interdum etiam in nemoribus, ad Dvoretz in saxosis ad vias cet. atque in deustis cpp: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 40.

O m. p: Hellstr.; r Soini Laasola plantae solitariae, Alajärvi praedium Iiru [ad ripam orientalem lacus Iirujärvi!] cp in colle herbido [»ängsbacke«], Mänkijärvi, Orava, extra territorium etiam Soini Pahkamäki, Lappajärvi ad praediolum Väkkärä ad viam versus Kortesjärvi (Nyström) et Esse Hjulfors: A. L. Backm. Fl.; Tenn. non comm. — **O k.** Kajana: Eberh. et Lackström!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136; Sotkamo Sopala, Kajana ad Koivukoski: Must., cfr Brenn. Obs., ubi rr esse dicitur, vide etiam infra. — **K p.** fq et cp: Sahlb. Bidr.: fq, inprimis in parte austro-occidentali in omnibus pagis adnotatum, enum.: Bergr. Ant.; enum.: Beket. p. 567; [Solovetsk: Selin!, cfr N. I. Fellm.]; Wainio Kasv. vide sub **K b.**

Kk. Keret: F. Nylander!, vide etiam Beket. p. 567; ad Maris albi oram occidentalem foliis angustioribus l. latioribus legitur: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XXI not. et XXVI; Kouta: Mela herb.; Sonostrow, Knjasha et in promuntorio inter Knjasha et Kouta: Mela Pl.; Fedosersk prope Kantalaks: Broth. Wand. p. 4; Wainio Kasv. et Bergr. Ant. non ex hac parte comm.

Lim. Kantalaks: N. I. Fellm. p. 30, vide ceterum sub **Kk.**; Kantalaks et in ruderatis et in marginibus agrorum, Umba: Mela Pl.; Umba in devexis herbidis: Kihlman! — **Lv.** Kuusreka, Kaskarantsa et Tetrina: Mela Pl.; ad promuntorium Kenoverskij inter Pjalitsa et Tshapoma: Kihlman! — **Lp.** Tshapoma et Ponoj: Mela Pl.; ad ostium flum. Ponoj: Kihlman!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136, vide etiam Knabe Pfl. p. 280 et ceterum sub *H. arctico*. — **Lt.** vide infra.

I afseende å nomenklaturen etc. se under *H. sphondylium* p. 204.

S b. Uppgifves förekomma »här und da»: Knabe p. 21; uppgiften behöfver bekräftas. Kuopio gårdsplan: Buddén; arten torde här böra betraktas såsom tillfällig. — **O k.** [Kianta] »löydetty Suomussalmen Vuokin kylästä Kuivajärven torpparin pientarelta yksi kappale. »Kylässä» asuu venäjänkarjalaisia, jotka kuuluvat kunnallisessa suhteessa Suomussalmeen»:

Kyyhk.! Tillägget synes mig tyda på en tillfällig förekomst. -- Lv. Njam-meljok [i denna provins?] »hantes de 1 m 70 cm»: Rabot Ch., Explorations dans la Laponie Russe (Bull. de la Soc. de Geographie sept. ser. Tom X), Paris 1889. Kihlm. misstänker, att härmed afses *Archangelica officinalis*. -- Lt. Tsiptnavolok: Broth. Wand. p. 11. Då fyndorten är alldeles isolerad, torde det böra undersökas, om artens uppträdande här möjligen varit tillfälligt. — Lm. Oposovo: Beket, p. 567. Huruvida uppg. afser stället med detta namn i Lm., synes mig något osäkert; äfven i öfrigt torde uppg. kräfva bekräftelse.

Till åtskillnad från var. *angustifolium* Jacq. kallar Mela Kasv. p. 66 den vanl. formen var. *eulgare*. Angående f. *latifolium* se Spic. äfvensom under Nyl. (och Kk.). Denna form tyckes ej hafva blifvit särskild af senare florister.

Heracleum sibiricum f. angustifolia (Jacq.)¹⁾

Inter formam typicam raro vel rarissime occurrit.

A1. r: Bergstr.; [Föglö] Degerby: Bergstr. Beskr.; Sund Sundby et Finström Godby: Arrh. & K.; Sund prope templum: A. Tigerstedt!

Kol. Petrosavodsk: Simming!

Kon. Sennoguba in margine agri: Lindroth & Cajander!

Lim. insula Polaschka prope Kantalaks cum (f.) *latifolia* crescens: N. I. Fellman!; ad pag. Umba in graminosis herbidas una cum typo: Kihlman!

I enlighet med Neuman p. 240—241 m. fl. har jag kallat denna form *H. sibiricum* var. [eller snarare f.] *angustifolium* och betraktat *H. elegans* Jacq. såsom en form af *H. * australe*.

Af utbredningen m. m. framgår, att var. *angustifolium* [F. Nyl.] i Spic. I p. 17 ej är identisk med denna form, ehuru Brenn. Obs. anför den utan reservation; se f. ö. äfven Brenn. Flor.

Formen uppräknas äfven från Kton. och Kpor.: Mela Kasv. V under namn af *H. sphondylium * sibiricum f. angustifolia*.

Heracleum sphondylium L.

In saburra etc. imprimis in Fennia australi raro occurrit.

A b. inom planteringen å kyrkotorget i Abo stad (C. J. Arrh.): Zett. & Br.²⁾, exemplar på samma ställe taget af Hollmén!; detta afses med »Abo adventicium»: Herb. Mus. Fenn. II p. 136. — Nyl. Perno Lassdal bar-

¹⁾ *H. sibiricum* var. *elegans* (Jacq.): Herb. Mus. Fenn. II p. 67.

²⁾ Under namn af *H. sibiricum* var. *australe* Hartm.

lastplats 1903: G. v. Frenckell! — **S a t.** Björneborg Räfsö på barlastplats (1901): Sæl. herb.

Ett exemplar från **A I.** Finström Emnäs ängen norr om bron: E. Erikson! närmar sig äfven till denna form. Likaså tror jag mig i **O a.** Wasa sett ett exemplar, som står nära densamma.

Såsom framgår af det ofvanstående, använda Kalm, Hell., Prytz och Wirz. pl. off. namnet *H. sphondylium* för den form, som här ofvan kallats *H. sibiricum*, hvarföre Led. II p. 322 upptager *H. sphondylium* från Finland och *H. sibiricum* endast från Lapponia (Schrenk pl. exs.): l. c. p. 321, jfr äfven Wiedl. & W. p. 167. Neuman p. 240 och Mela Kasv. V betrakta däremot *H. sphondylium* (eller såsom Neuman skriver namnet *H. sphondylium*) såsom en kollektiv art, hvaraf * *sibiricum* L. och * *australe* Hartm. äro underarter. I Hartm. p. 144 framhålles, att bägge formerna icke kunna skiljas såsom arter, och att namnet *H. sphondylium* L. ej kan vändas åt den sydliga formen i Sverige, jfr redan Fries p. 181. — Säkert är, att de äldre förf. hos oss torde afse samma form, som af flertalet finska botaniker kallats *H. sibiricum*, hvarföre jag anfördt deras uppg. under denna. Endast Lindb. Enum. och efter honom Häyr., Kyyhk. och A. L. Backm. Fl. använda benämningen *H. sphondylium* * *sibiricum*.

Heracleum arcticum Rupr.

Ut ait N. I. Fellman, ab H. sibirico non potest internosci.

Lp. Ponoj (Schrenk): Fl. Samoj. p. 37, där växten beskrifves såsom en ny art, jfr Trautv. Incr. p. 341. Äfven i Nym. Consp. p. 290 upptages den, ehuru med?, såsom en särskild art. N. I. Fellman, som vid Ponoj sett exemplar af denna form, hvilka alldeles öfverensstämma med original-exemplaren och beskrifningen, håller före, att *H. arcticum* ej kan skiljas från *H. sibiricum*. För min del får jag endast hänvisa till N. I. Fellmans framställning p. 29—30.

Foeniculum officinale All.

In Fennia nunc saltem raro vel rarissime colitur.

Fenkol odlas ytterst sällan af herremän såsom en kuriositet ända upp till Nykarleby: Elfv. Ant. p. 97 under namn af *F. capillaeum* [Gilib.], jfr Brenn. Flor., Alc. III, Mela Kasv. V. — Arten upptogs redan af Till., liksom Till. Icon. 86 (*F. sativum* i O. Hjelt Nat.). Sannolikt var dess odling tidigare af relativt taget större betydelse än i våra dagar. — Exemplar föreligga i H. M. F. från N y l. Helsingfors Rödbergen afstjälpningsplats: Brenner!

Silauus pratensis Bess.

Per errorem apud nos indicatus est.

»In pratis uliginosis Nylandiae rr (af Forselles)»: Prytz under namn af *Peucedanum Silaus*, jfr Spic. I p. 16, Led. II p. 287 och Wirz. pl. off.

under namn af *Cnidium Silaus* Spreng.; »en umbellat, som af inhemska blott kan jämföras med en ytterst frodig *Silaus pratensis*» från Kk. Keret: F. Nyl. Utdr. p. 191; »legi ad litora glareosa Maris albi ex. gr. ad Gridinä, Plaveschnaja guba etc.»: Spic. I p. 17; södra Finl.: Fries; Finl.: Nym. Syll. p. 154; »von Finnland durch d. russ. Ostseeprovinzen» (Patze, Meyer n. Elkan): Wied. & W. p. 162, jfr äfven l. c. p. 163 o. XC. F. Nylander själf hänför i Spic. II p. 6 formen från Hvita hafvet till *Cenolophium Fischeri* Koch * *lapponicum* F. Nyl. Formen från Nyland åter förmodar han höra till *Cnidium venosum* Koch, som förekommer vid Petersburg. Säkert är, att någon nyare uppgift om *Silaus pratensis* ej föreligger.

Haloscias scoticum (L.) Fr.

Ad litora Maris glacialis et albi plerumque saltem frequenter provenit.

Maxima pars Lapp.: Fries: a Mari albo usque ad Öresund: Fries p. 181; Lapp. or.: Nym. Consp. p. 293; Lapp. fenn. max. bor. (Inar. Kol.[aënsis]), Fenn. bor. or. (Kp.): Nym. Suppl. p. 140, vide etiam DC. Prodr. IV p. 157 et Led. II p. 286.

Kp. haud infrequens ad litora Maris albi: Sahlb. Bidr.; Soroka! [et Solovetsk!]: Selin; [in insula Anverskij ostroff: Beket. p. 566;] secundum oram arenosam Maris albi, [insula Solovetsk]: Kusn. p. 117; in reg. litorali fq in litoribus, [Solovetsk! st fq in litoribus]: Bergr. Ant.!, vide etiam infra.

Kk. Sonostrow et Knjasha: Mela Pl., vide ceterum sub Kp. et Lapp. ross.

Li. ad litora exteriora maris Nordlandiae et Finmarkiarum p fq: Wahlenb. p. 72, cfr l. c. p. XVII; ad mare septentrionale per . . . Finmarkiam usque ad fines Rossiae ubique: Wahlenb. Fl. Suec. p. 181; in litore Maris glacialis ad Kōngäs: Wainio Not., cfr l. c. p. 20; Söholmen, Reppen, Karlbunden, Bugönæs, [Nyborg!]: Arrh. ant.; Varangria australis enum. ex 6 locis: Norm. Fl. Spec. p. 514; Var. austr. Kirkenäs! et Jakobs elf!: Fontell, vide etiam Blytt p. 872, Hartm. p. 149 etc.

Lapp. ross. ad litora maris haud infrequens: Fellm. Ind.; ad litora sinus Kola! et Maris glacialis usque ad ostium fluminis Ponoj, ut etiam ad oram occidentalem Maris albi fq: N. I. Fellm.; etiam in Lv. ex gr. Kusomen ad ostium flum. Varsuga: Kihl-

man!; spec. in H. M. F. nunc etiam adsunt e Lim., Lp., Lt. et Lm.; enum.: Beket. p. 566, vide infra, vide etiam Broth. Utdr. p. 132, Knabe Pfl. p. 281, Broth. Wand. p. 4 et 13 et infra; in Mela Pl. e multis locis enumeratur ex. gr. Kuusreka, Sosnovets et Devjatoi.

Kp. Angående förekomsten härstädes nämnes: Anträffas redan vid pass 4 km [»verst»] från Kemi vid buktens stränder: Bergr. Ant. — Ob. r kivinen merenranta ja merensaari Hailuoto [»9 Kivin. M. Merens. Hailuoto»]: Leiv. under namn af *Ligusticum scoticum*. Ehuru säkra data om artens förefintlighet i vårt flora-område endast föreligga från Hvita hafvets och Ishafvets stränder, har jag dock ej velat alldeles utesluta uppg., utan upptager den såsom manande till vidare undersökningar; det bör dock framhållas, att senare nämnes: »on arveltu löytyneen Hailuodossa, vaan ei liene uskottava»: Leiv. putk. — Lt. vid floderna Tuloma och Kola: Beket. p. 566 i öfvers. Det förefaller mindre sannolikt, att *Haloscias* skulle förekomma vid floderna i det inre af landet. Ingen annan exkurrent har heller anmärkt den därstädes, om äfven arten, enl. Bergr. Ant., anträffas något högre upp från hafsstränderna. — Arten förekommer äfven i Kpor.: Mela Kasv. V.

Conioselinum tataricum Fisch.

Ad litora Maris glacialis frequenter provenit; ad meridiem versus frequentia minuitur, sed ad Mare album satis frequenter occurrere videtur; quamvis raro in vicinitate lacus Onega et ad flumen Scir et in Fennia maxime austro-orientali (Isthmo karelico) occurrit, ubi usque ad 60° 40' ad meridiem versus descendit.

Ad litora Maris glacialis et albi fq: Spic. II p. 6, ubi descriptio ¹⁾; Lapp. bor. or.: Fries nomine *Haloscias Gmelini*: Lapp. or. Finm.: Nym. Consp. p. 293 ¹⁾; Fenn. or. tota: Nym. Suppl. p. 140 ¹⁾, vide etiam Led. II p. 290 ¹⁾ et Lindb. Pfl. p. 14.

Ik. [Sakkola] infra pag. Mönkö in fruticeto ad ripam australem lacus Suvanto cp cum *Festuca gigantea*, *Aconito* et *Rumice crispo*: Lindberg in Medd. XXIV p. 82 ¹⁾!, cum intra fines civiles Fenniae primum est adnotatum; [fq in regione litorali, locis ab hac magis distantibus st pc: Meinsh. p. 136 nomine *Ligusticum Gmelini* Cham. & Schl.].

¹⁾ Nomine *Conioselinum Fischeri* Wimm. & Grab.

Kol. ad flumen Svir [fere a Rovskoja] ad Nikola et a Vavrutschej ad Knjastora [?] haud procul ab ostio, etiam ad Ivina!, Kuschlega et Petrosavodsk: Caj.; »prope Petrosavodsk in betuleto iuniori saxoso et ad marginem eiusdem specimina usque 1,5 m [»5-pedalia»] legi»: Norrl. On.!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136; in silva betulina iuveni circa fluvium Lososinka ad Petrosavodsk: Günth. p. 39.

Kon. rr Unitsa (Simming!): Norrl. On.; Suoju: Caj.

Kp. tantum ad litus Maris albi ad Shuja [»Tschuja»]: Sahlb. Bidr. et Dagb.; in reg. litorali fq — st fq in litoribus inprimis pratensibus taeniarum, in pratis herbidis secundum amnem Shuja!, Tuhkakoski! in colle herbido et ad catarrhactam Matkatsh, [Solovetsk st fq inprimis in litoribus]: Bergr. Ant., cfr Medd. XXI p. 21, ubi r [in tota Kp.] inveniri indicatur. spec. etiam e Kemi »Gorelloi ostrow!», vide etiam supra et cfr Ångstr. p. 51.

Kk. Keret: F. Nylander!, cfr N. I. Fellm. p. XXV¹⁾; Knjasha: N. I. Fellman!; Sonostrow, Knjasha et in promuntorio inter Knjasha et Kouta: Mela Pl. ²⁾; Fedosersk: Broth. Wand. p. 4¹⁾, vide ceterum Ångstr. p. 51 et sub Lapp. ross.

[Li. complur. loc. circa sinum Varangricum: Th. Fries p. 183 nomine *C. Gmelini*, cfr Blytt p. 874 eodem nomine, Norm. Fl. Spec. p. 514 et Hartm. p. 148; Skibegård—Nyborg: Arrh. ant.; Wainio Not. non comm. e Kögäs.]

Lapp. ross. ad litora Maris glacialis arenosa et albi orae occidentalis fq, etiam ad sinum Kola: N. I. Fellm. ¹⁾, cfr l. c. p. XXXIV¹⁾ et Beket. p. 566¹⁾; Tshapoma: Mela herb.; Tshavanga: Kihlman!; Marjok ad ripam: Palmén!; etiam multa alia in H. M. F. adsunt spec., ut in omnibus huius territorii provinciis lectum sit, vide ceterum Broth. Utdr. p. 132²⁾, Broth. exk. p. 77²⁾, Knabe Pfl. p. 280 nomine *C. Gmelini*, Broth. Wand. p. 15¹⁾ etc.; etiam in Mela Pl. ²⁾ e multis locis enumeratur.

Med undantag af några af de allra nyaste förf. använda endast Norrl. On. och Hartm. namnet *C. tataricum*. — Enl. N. I. Fellm. skulle

¹⁾ Nomine *Comioselinum Fischeri* Wimm. & Grab.

²⁾ Nomine *Selinum Gmelini* [de Bray].

vår form motsvara *Conioselinum univittatum* Turcz., hvilken han dock, liksom äfven Led., betraktar blott såsom synonym till *C. Fischeri*. I Herb. Mus. Fenn. [ed. I.] kallas arten *Selinum tataricum* (Fisch.).

Lapp. ross. N. I. Fellm. hänför uppgiften i Fellm. Ind. aug. *Thys-seli[n]um* (= *Peucedanum*) *palustre* till denna art. Nym. Consp. p. 293 anmärker, att ex. i N. I. Fellm. Pl. arct. N:o 114 är en »pl. depauperata».

Arten hör till dem, som äro särskildt utmärkanle för området på ryska sidan om den l. c. föreslagna naturalhistoriska gränsen: Cajander i Medd. XXVI p. 178, jfr l. c. p. 182. Den upptages äfven för Kpor.: Mela Kasv. V.

Af *Conioselinum tataricum* upptager Mela formerna *denselobatum* Mela och *angustifolium* Mela: Mela Kasv.; den senare afser emellertid den då ännu icke hos oss särskilda *C. cenolophioides* Turcz., se Mela Kasv. V.

Conioselinum cenolophioides Turcz.

Quod his demum annis apud nos rite distinctum est, distributio vix certa sit. Quantum scimus, in Fennia et Lapponia orientali rarissime occurrit.

De distributione vide Medd. XXVII p. 64—65, cfr l. c. p. 134 et Lindb. Pfl. p. 12; in Nym. Consp. non comm.

Kp. in litore marino extra Shuja: Bergroth & Lindroth! nomine *C. tataricum* [f. *dissecta*].

Kk. Kouta: Malmberg! nomine *Selinum Gmelini* Bray.

Lt. Kildin: Schrenk ex Trautvetter, vide infra.

Ehuru Melas exemplar redan är insamladt 1870, var det först H. Lindberg, som 2, II, 1901 påpekade, att det tillhörde den tidigare hos oss icke särskilda *C. cenolophioides*, se Medd. XXVII p. 64—65 och jfr L. Y. 1901 p. 41—42 äfvensom Bot. Not. 1901 p. 128. Angående förekomsten i Lt. nämnes: »Planta . . . omnino congrua, aequae ac cum specimen Schrenckiano in insula Kildjin collecto (sub nom. *C. Fischeri* v. *temuifoliae*) Trautvetter in sched.»: Lindberg i Medd. XXVII p. 65.

Det förtjänar framhållas, att både Mela och Bergroth särskilde denna växt från *C. tataricum* (såsom f. *angustifolia* el. *dissecta*); då nu Mela betecknar den såsom rr [»yh»], och Bergroth upptager den endast från en lokal, torde arten förekomma synnerligen sällsynt inom flora-området.

Cnidium venosum (Hoffm.) Koch.

Ad fines orientales raro aut rarissime lectum est.

In territorio Fennoscandiae orientalis tantum rarissime in parte australi Kareliae rossicae crescit: Schedae p. 93.

[Ik. p in territorio, saepe cpp: Meinsh. p. 136¹⁾.]

[Kol. vel] Ksv. ad flumen Svir inter Rovskoje [quamvis non hoc loco] et Nikola, etiam ad Ivina!: Caj.¹⁾, spec. etiam ad Nikola Ostretshina in prato ripario leg. Cajander & Lindroth!, cfr Cajander in (Diar. 5, XI, 1898) Medd. XXV p. 26¹⁾, l. c. p. 98¹⁾, L. Y. 1898 p. 192¹⁾, Bot. Not. 1898 p. 284¹⁾, Lindr. Umb. p. 105 et 162¹⁾, Liro Ured. p. 305 et 568, vide etiam infra.

Kton. in ripa fluminis Vodla ad pag. Kukulinskaja: Cajander & Lindroth!

Emedan arten är iakttagen i Ksv., uppräknar Cajander i Medd. XXVI p. 183 densamma bland arter, som äro främmande för Finlands flora.

Angående F. Nylanders förmodan, att *Cnidium venosum* för länge sedan skulle hafva blifvit funnen i Nyl., se ofvan p. 205. Tills vidare föreligger ingen nyare uppgift härom. I Medd. XXV p. 26 omnämner Cajander, att arten är sällsynt vid Ivina, men förekommer talrikare [»enemän»] vid Ostretshina Nikola.

N:o 304 i Pl. Finl. exs. är insamlad »in prato humido prope pag. Nikola» 16, VII, 1898 af Lindroth & Cajander.

I afseende å artens allmänna utbredning se Nym. Consp. p. 293.

Cenolophium Fischeri Koch.

Ad litora Maris albi et sinus Kantalaks rarius invenitur; ad septentrionem versus usque ad 66° 44' procedit.

Ad litora Maris albi occidentalis et borealis (fq), Keret, Kantalaks etc.: Spic. II p. 5 et 6, cfr Ångstr. p. 51 et Fries p. 180; Fenn. bor. or. et Lapp. bor. or.: Fries; Fenn. bor. or.: Nym. Suppl. p. 140, vide etiam Cajander in Medd. XXVI p. 181, Lindb. Pfl. p. 14 et infra.

Kp. tantum ad litus Maris albi ad Shuja [»Tschuja»]: Sahlb. Bidr.! et Dagb., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136 et vide infra; [Solovetsk: Selin!, cfr N. I. Fellm. et Enwald & Knabe!; Solovetsk fq et ep in litoribus: Bergr. Ant., cfr Medd. XXIII p. 37].

Kk. Keret: F. Nylander!, cfr N. I. Fellm. et vide Ångstr. p. 51; Sonostrow: Mela Pl.; Kouta: Sahlberg in herb. lyc. n.; Fedosersk: Broth. Wand. p. 4.

¹⁾ Nomine *Sclimmum lineare* Schum.

Lim. ad litora sinus Kantalaks inter Keret et Umba p rarior: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XXIV et XXV, Beket. p. 566 et Broth. Utdr. p. 132; Porjeguba: Selin! et Mela Pl.; Umba (66° 44') in litore arenoso: Kihlman!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136.

Enl. Spic. II p. 6 hör den nordiska formen af *Silauis pratensis* i Spic. I p. 16 och säkert äfven den umbellat, som omnämnes i F. Nyl. Utdr. p. 191, till denna art. På samma ställe försäkrar Nylander, att den lappska formen är väl skild från den ryska och beskriver den under namn af *C. Fischeri* * *lapponicum*. Denna olikhet förnekas, såsom det synes på goda skäl, af N. I. Fellm.; arten kallas emellertid i Herb. Mus. Fenn. [ed. I] *C. lapponicum* Nyl., jfr Trautv. Incr. p. 330, Nym. Consp. p. 294 och Nym. Suppl. p. 140, där namnet dock endast upptages såsom synonym. — Kp. Bergroth sökte 1894 förgäfvos arten på den af Sahlberg angifna lokalen (små gräsholmar vid Shuja ås mynning): Bergr. Ant.

Arten uppräknas bland dem, som ställvis äro allmänna i Onegas floddal: Cajander i Medd. XXVI p. 181 och upptages från Kpor.: Mela Kasv. V.

Libanotis montana Crantz.

In Fennia maxime austro-occidentali usque ad 60° 30' ad septentrionem et 40° long. ad orientem versus rarior occurrit.

Till.; Kalm; in collibus pratorum p: Prytz nomine *Athamanta Libanotis*; Fenn. merid. occ.: Fries; Fenn. mer.-occ.: Nym. Consp. p. 295, vide etiam DC. Prodr. IV p. 150 et Led. II p. 279.

A 1. (rr): Bergstr., cfr l. c. p. 7; r [Finström] Bastö et [Geta] Bolstaholm: Bergstr. Beskr.; Geta Östergeta et Gräggnäs: Hult ann.; p fq ex. gr. Eckerö in pago ad templum: Hult coll.; p — st r Saltvik Germundö, Finström fq in tumulis gentiliicis [»ättehögarna»] ad Godby!, Lemland prope templum: Arrh. & K.; Saltvik prope Qvarnbo, Finström Godby »ättehögarna»: Ch. E. Boldt; Lemland ins. Jersö prope Mariehamn st cp 1891, Finström Godby in tumulis gentiliicis apricis cp 1891: Sæl. herb.; in pag. Jomala: Laur. Fört.; Jomala Klinten: Br. Florström!; Geta Bolstaholm 1886: E. Reuter; [Sund] st r in Söderby et ad ruinas castelli Bomarsund pauca tantum specimina:

Prim. p. 68; Sund prope templum: Bergr. comm.; Lemland Jersö 1902: Palmgr., vide etiam infra. — **A b.** r; Zett. & Br.; ad agros eorumque limites, qua itur ad Kathrinedal (!), Lill-Heikkilä (Ann. ad Till.): Leche p. 26; Åbo: Nikl.! et Zetterman!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136; Åbo Batterierna: E. G. Printz; Åbo Ispois: Hollm. in dupl.!, cfr Lindr. Umb. p. 93, ubi errore typographico legitur Ilpois, Liro Ured. p. 310 et E. Reuter.

Till. Icon. 87 enligt O. Hjelt Nat.; Fries öfvers. hänför teckningen till *Daucus carota*. — **A l.** Redan på 1860-talet var arten känd från ättehögarne vid Godby (C. J. Arrh.); Arrh. — **I k.** Sakkola: elev Savander i dupl.!, jfr Desideratkat. p. 17; för min del anser jag troligt, att exemplaret är taget i västra Finland, Lindberg såg icke arten på Isthmus: Lindb. comm. — **S a t.** »in Sat. sup.»: Gadd Sat. p. 48; en högst osäker, för att ej säga osannolik uppgift. — **O b.** Uleåborg r: Jul. p. 276; säkert alldeles vilseledande, jfr Brenn. Obs.

Aethusa cynapium L.

In Fennia australi (passim—) satis raro usque ad 61° 10' invenitur, ulterius ad septentrionem versus interdum in saburra etc. occurrit.

Kalm; in cultis (*fqq*): Prytz; circa Aboam: Wirz. pl. off.; Fenn. merid.: Fries; Eur. omn. exc. . . . Fenn. plur.: Nym. Consp. p. 297; Fenn. extra mer.-occ. vix adsit: Nym. Suppl. p. 142; in Finlandia australi (r vel) st r crescit, in parte occidentali Finlandiae mediae et septentrionalis tantum rr adventicium: Schedae p. 93, vide etiam DC. Prodr. IV p. 141 et Led. II p. 270.

A l. p: Bergstr.; Jomala in horto praedii sacellani, Geta Bolstaholm!: Arrh. & K.; Sund Kastelholm: Bergr. comm. — **A b.** [Åbo] (st fq): Zett. & Br.; spec. ex Aboa leg. S. Salmenlinna!, vide etiam infra; Lemo Bukkila st ep in horto: Hjelt; Nagu in coemeterio: A. Dahl!; Pargas r Gunnarsnäs: Adl.; Pargas Lofsdal (O. M. Reuter): Arrh. Ann.; Uskela: Nikl.!.; Bjärno praed. Pojo: E. G. Printz; Pojo (*fq*): A. Nyl.; Bromarf Rilaks: Sand.!.; Vihti p: Printz, cfr Flinck, qui ipse non vidit; Mietois et Mynämäki in vicinitate templi [*Mt ja Pt] p — st r inprimis in hortis et oleraceis: Caj. Kasvist.; Nystad: Kl. Wahl-

man!, vide etiam infra. — **Nyl.** in oppido Ekenäs (fq) et pc — st cp, in par. Ekenäs p — st fq: Häyr., vide infra; ad Fagervik p: His. I; Ingå Svartbäck: Brenn. växtf. p. 78; [Kyrkslätt] Gunnarskulla in horto: Rosb. Kyrksl. p. 109; [Helsingfors] p: W. Nyl.; Helsingfors in hortis culinariis: Sæl. ann.; Sveaborg in cultis: Kihlman!; Borgå: W. Grefberg in dupl. I; Borgå Finby (Fastberg): Sæl. ann.; Svartholm f. reducta: Aspelin! — **K a.** r Viborg: Fl. Kar., Larssen!, Malmb. et Zill. — **I k.** Uusikirkko Sykiälä Mustamäki in cultis ad stationem viae ferratae: O. A. Gröndahl!; [in tota Ingria p, non fq: Meinsh. p. 135].

S a t. Raumo: W. Wallenius!; r in oppido Björneborg (V. Jakobsson), Räsö in saburra pc 1901, Räsö 1905 (A. Lindfors): Häyr. Björneb., ubi insequentes ex parte afferuntur; Nakkila: Å. G. H. I; Ulfsby: Malin in herb. lyc. n.; Birkkala: A. Törn gren in herb. lyc. n.; Birkkala Kaarila [Carlsberg] in horto: Th. Grönblom!, vide etiam Gadd Sat. p. 48. — **T a.** Sääksmäki Voipala: O. Ticcander!, cfr Rosb. Utk. p. 220; [Tavastehus] p: Asp. & Th.; Hattula Stjernsund: Sælan in dupl. I; Koski Palomaa r: Leop. ann.; rr [Hollola] Laitiala in horto: Norrl. s. ö. Tav. I; Hollola Parinpelto: Wainio herb.

A l. och **A b.** Bergstr. upptager arten från hela Åland och angränsande skärgård »A. B. C. D.» — **A b.** Arten är vanlig i trädgårdar i Åbo: C. J. & A. Arrh. Den finnes äfven från Tenala Lappvik hamn, barlast plats: K. Holmberg! — **Nyl.** Här tillägges angående förekomsten i Ekenäs: Ett af de mest karaktäristiska ogräsen i stadens trädgårdar: Häyr. Borgå: H. Stjernvall! — **S a t.** Kyrö: Asp; en ganska osäker uppg. — **T a.** Hauho: Herk.; troligt, men behöfver bekräftas. — **K l.** Kronborg: A. E. Olsoni in herb. lyc. n. — **O a.** Gamla Wasa 2 exemplar 1881, sannolikt tillfällig, ehuru ymnig 1883: Hjelt!, jfr Alc. III och Laurén i Medd. XXII p. 43, där det nämnes, att arten »förekommer därstädes troligen årligen»; [Wasa ångkvarn] enstaka 1890: Laurén l. c. p. 40; [Wasa hofrättspark] en liten individ med blommor och frukt 1884: l. c. p. 42. Det bör framhållas, att Laurén ej upptager arten i Laur. Växtf., hvarföre **O a.** i Herb. Mus Fenn. II p. 68 måhända borde inneslutas inom parentes; l. c. p. 136 nämnes: »Gamla Wasa, forsitan non persistens». Arten upptages från [Gamla] Wasa redan i Wirz. ann. — **O m.** Gamla Karleby barlast: Hellstr. p. 136. — **O b.** Uleåborg på barlast: Hougb. I och S. W. Liljebloom! — »Förekommer årligen, men i små exemplar och föga talrik på barlast vid Uleåborg (särdeles Toppila) och Kemi; i en trädgård anträffades däremot ett exemplar af ovanlig storlek, 1,2 m [»4 fot»] i okt. 1886»: Zidb.,

jfr om denna m. fl. uppg. Brenn. Obs.; [Uleåborg] (st fq) painolastilla Hietasaaren puolella [»5 P. PH.]: Leiv., jfr Leiv. Putk.; på barlastgrus i Simo vid Vasankari samt i Kemi stad: Keckm.; Kemi: Enwald & Hollmén!; till förekomst å barlastplats hänför sig enligt all sannolikhet äfven uppg. »Ostrobottnia (Nylander msc.)»: Led. II p. 270.

N:o 303 i Pl. Finl. exs. är insamlad »A b. opp. Nystad in horto»: Hollmén!

Oenanthe phellaudrium Lam.

In Fennia australi raro, sed nonnunquam copiose, usque ad 61° 20' ad septentrionem versus reperta est.

Kalm; in lacubus et rivulis st r: Prytz; »haud mihi late distributa apparuit, nec nisi in Fennia australi hucusque obvia fuit»: W. Nyl. Distr.; Eur. omn. exc. . . . Fenn. p. d.: Nym. Consp. p. 297; Fenn. adest (extra Aland.) in mer. parcius: Nym. Suppl. p. 142, vide etiam DC. Prodr. IV p. 138 et infra.

A 1. r: Bergstr.; r Jomala ad praedium sacerdotis: Bergstr. Beskr.!, spec. ibidem leg. Arrh. & K.!; Jomala Öfverby: Laur. Fört. — **Ik.** r in Rautu ad Sumbula: Fl. Kar., cfr Malmb.; ex eodem loco reportavit Lindberg!, cfr Medd. XXIV p. 83, ubi st pc inveniri indicatur; Käkisalmi in ripis limosis stagni Pärnälampi: V. Jääskeläinen!, vide etiam Knorring p. 27; [in tota Ingria (fq): Meinsh. p. 135].

S a t. Källfjärd! [in par. Norrmark], Euraåminne: Malmgr., spec. ex Euraåminne leg. Simming!; Euraåminne [»Eurajoki»] in Sinu bottnico ad ostium flum. Eurajoki: C. G. Björkenheim!; in amne Lappo: Kl. Wahlman!; in ostio fluminis Kumo st fq — fq et pc — cpp, etiam fq in Hvittisbofjärd in Norrmarks å: Häyr. Björneb., cfr l. c. p. 19, 25, 26 et 43, Häyr. und. p. 27 et vide infra, spec. e Björneborg Gåsholmen prope »Kalafornien»! — **K 1.** Valamo: Europæus in Hjelt herb. et Öberg in herb. lyc. n. — **Kol.** rr Sermaks in fossis limosis: Elfv.! et Kihlm.; ad flumen Svir a Rovskoje usque ad Nikola!, etiam [ad fluvium Ivina] ad Muuromi: Caj.; Salmis (Lungula): Chyd., spec. lectum inter Kuronlaks et Lungula! [= **K 1.** in Herb. Mus. Fenn. ed. I].

Tillandz' Cicutaria afser troligen *Cicuta virosa*, ehuru Leche och Wirzén föra den till *Oenanthe*, jfr O. Hjelt Försök p. 219. »In aquis stagnantibus vel lente fluentibus, ut ad ostia amnium per totam australem

et mediam Finlandiae partem. Inderö, Uleåborg: Wirz. pl. off.; uppg. grundar sig delvis på Julin och är således oriktig i afseende å **O b.** (se längre fram); största delen af Finl.: Fries är äfven orätt. — **A b.** Poppo p: A. Nyl.; antagligen afses *Peucedanum palustre*, som saknas i förteckningen. — **I k.** Lumbula: Desideratkat. p. 17; tryckfel i st. f. Sumbula eller egentligen Sumpula. — **S a t.** Kyrö: Asp; en mycket osäker uppg. — Kon. Arten uppgifves vara inlämnad från detta landskap af Poppius enl. Medd. XXIII p. 50. Det sterila exemplar från Saoneshje Velikaja-guba, som uppgiften afser, är enligt Lindberg en f. *submersa* af *Sium latifolium*. Uppg. bör därför utgå. — **O b.** »Sällsynt jämte *Sium latifolium* och *Oenanthe fistulosa*; jag har hittills endast funnit dem i Stadsbäcken vid staden»: Jul. p. 277. Hela uppgiften är fullkomligt falsk. Emellertid hvilat antagligen på densamma Ostrobotnia (Nylander msc.): Led. II p. 269 liksom delvis Wirzéns uppg.; uppg. anföras bland oriktiga i Brenn. Obs.

Angående förekomsten i nordv. delen af **S a t.** nämnes: »På än[nu] djupare vatten [än *Butomus*] uppträder sedrmera, blandad med många andra vattenväxter, den för denna vik [Kellahti eller Källfjärd hafsvik i Hvittisbofjärd socken på gränsen till Norrmark] karaktäristiska *Oenanthe phellandrium* vid kanten: f strömfåran, någongång så tätt, att den med sina grofva stjälkar försvårar all båt fart»: A. Wahlroos, Bidrag till kännedom om hafsstrandens förskjutning vid en del af Finlands västkust, (Fennia XII N:o 9), Helsingfors 1896, p. 15. Senare skrives om denna växt: »Förekommer i nordre delen af deltat (ungefär från Lotsöre nedåt) och i mynningsviken: st fq — fq och pc — cpp, mest st pc — st cp (cpp t. ex. vid Krootila och å Lyttskär mellan Alholminkari och fastlandsudden). Vanligen innanför vattengräsbestånden på 2—10 dm djup; igengroende ådror och vikar, strandängar bland *Agrostis alba*, *Heleocharis*, *Polyg. hydropiper* m. fl. Hv. [Hvittisbofjärd] fq Norrmarks-å, Polhajakoki m. fl. I åarna utanför säfven med *Sagittaria* m. m.»: Häyr. Björneb., där äfven föregående uppgifter anföras.

Oenanthe fistulosa L.

Per errorem apud nos indicata est.

[Uleåborg] r i stadsbäcken: Jul. p. 277, se under *Oc. phellandrium*, och Jul. i V. Ak. H. p. 175, jfr Prytz, Wirz. pl. off. och Led. II p. 268. Fries anför förekomsten såsom osäker, men F. Nyl. Spic. I p. 3 förnekar den på det bestämdaste och uppvisar dess orimlighet, jfr Brenn. Obs.

Myrrhis odorata (L.) Scop.

In hortis veteribus etc. Fenniae imprimis austro-occidentalis efferata occurrit

»Colitur hinc inde in hortis, praec. rusticorum, unde etiam extra aream geogr. . . . subsponte occurrit»: Nym. Consp. p. 299; »vix indigena,

sed multis locis st ep per annos perdurans; specc. adsunt ex **Al.**, **Ab.**, **Sat.**, **Ta.**, insuper e provv. **Nyl.** et **Sb.** indicatur: Herb. Mus. Fenn. II p. 136, jfr l. c. p. IX not. (I ed. I ingår arten utan reservation bland vilda växter). Förr odlad och använd, numera förvildad i gamla trädgårdar i södra och sydvästra Finland; gränspunkterna för dess utbredning äro Mäntsälä, Asikkala, Vesilahti: Elfv. Ant. p. 96, jfr äfven Brenn. Flor., Mela Kasv. etc.

Al. r: Bergstr.; flerst. förv., t. ex. Finström, Hammarland: Bergstr. Beskr.; Lemland nära kyrkan: Hult ann.; Jomala i en trädgård: R. Chydenius!; st r Finström Godby, Jomala prästgård, Hammarland Skarp nåtö, prästgården och Posta, öfverallt ursprungligen odlad: Arrh. & K.; Finström Grelsby, vid Jomala prästgård: E. Reuter; »Hammarland Bovik, Finström kyrkkotarhassa» (A. Kajava & Lindroth): Lindr. Lisät. p. 8 och Liro Ured. p. 293, jfr Lindr. Umb. p. 16. — **Ab.** Åbo [odl.?): Moberg Nat. p. 127; Pargas: I. Ringbom!, jfr Zett. & Br.; Pargas r trol. förv. Gunnarsnäs: Adl.; Pargas Gunnarsnäs Östergård, uppenbarligen odlad som prydnadsväxt i trädgården under förra hälften af 1800-talet och nu uppträdande där i väldiga, frodiga massor, men ej spridd utom nämnda område och gårdsplanen invid detsamma: Arrh.; Bromarf Bredvik förvildad: Sand.; r »vid odlade ställen förv.»: Sel., ex. från Lojo Jalansaari!; Lojo prästgårdsträdgården: Hels.; Lojo Kihilä, Karis prästgård: Hult herb.; Vihti Kourla (G. F. af Hällström): Moberg Klim. II p. 40; [Vihti] förvildad i Olkkala trädgården: Flinck; r [Vihti] »rikkaruohona Irjalan ja Olkkalan puutarhoissa»: V. E. Broth. — **Nyl.** Ekenäs Danskog förvildad i trädgård: Häyr.; Kyrkslätt Wohls trädgård förvildad: Brenner!; »Simonsberg'in talon puutarhassa Nurmijärven etelärannalla erinom. runsaasti»: Stenr.; Helsingfors: Hult herb.; Helsingfors förvildad i parken på Lappviks udden: Sæl. ann.; Thusby Lepola förv.: Åstr. & H.; Sibbo Eriksräs: Sæl. ann.; Borgå Gammelbacka park st ep: Gadol.; Borgå Karlsborg: W. Wahlbeck!; Mäntsälä: Elfv. Ant. p. 96.

Sat. Raumo: W. Wallenius!; Tyrvää Jaatsi, Tammerfors kyrkgården, Vesilahti Laukko! förv.: Hjelt. — **Ta.** Sääksmäki r Rautu: Tikk.; [Tavastehus] r »i närheten af apoteksträdgården äfven vid Lahdentaka (O. Idestam)»: Asp. & Th.; »vid Sarholm och Reivila [i Asikkala] trol. förvildad»: Norrl. s. ö. Tav.; tagen i Asikkala redan af Nikl.!

Sb. Leppävirta Vokkola trädgården cpp: Enw. och Mela, som dock ej omnämner ymnighetsgraden.

Arten uppräknas äfven från **Ka.** och **Om.**: Mela Kasv. V; jag känner ej, hvarpå dessa uppg. äro grundade.

I afseende å artens odling har jag endast antecknat, att den upp räknas såsom odlad i **Ob.** Uleåborg: Jul. p. 20 under namn af *Scandix odorata*; där nämnes dock ingenting om den möjliga framgång, med hvilken odlingen bedrivits.

Chaerophyllum Prescottii DC.

In parte maxime occidentali ad meridiem versus tantum ad 67', quo loco circ. 41° 30' long. etiam ad terminum occidentalem pervenit, in Fennia orientali autem ad 61° 50' ad meridiem versus progreditur; quantum scimus, frequenter inprimis inter 64° et 66° aut 66° 30' lat. et inter 47° et 50° long. provenit.

Lapp. bor. or.: Fries; Lapp. or.: Nym Consp. p. 300; Lapp. fenn. Fenn. bor., or. (Oneg. Olon.): Nym. Suppl. p. 143, vide etiam Lindb. Pfl. p. 13 et Spic. sub Kk.

Kol. Petrosavodsk(!) in versuris unacum *Anthriscu* [»*Cerefolio*»] *silvestri* obvium, Suosaari (Simming!): Norrl. On.; circa Petrosavodsk locis umbrosis: Günth. p. 40.

Kon. st r ad Dvoretz et Tiudie: Norrl. On., ubi brevis descriptio; Santalo [»Sondolu»]: Ispol. p. 61.

Ok. Kianta r et pc ad Lehtovaara [etiam auct. Kyyhk. litt.] et Kiannanniemi: Wainio Kasv., cfr Brenn. Obs. et Herb. Mus. Fenn. II p. 136; [Kianta] Kiannanniemi!, etiam prope templum par. Hyrynsalmi in valle rivuli prope viam publicam: Kyyhk. — Kp. in toto territorio exc. ad occidentem versus a lacu Lieksa et in vicinitate lacus Kiide, ad orientem versus a lacu Lieksa et pag. Luvajärvi fq, ad meridiem versus tantum nonnunquam cp ex. gr. ad Kontokki, Luvajärvi et Tsholka [in par. Repola]: Wainio Kasv., spec. e Repola Vuosiniemi!; (p): Sahlb. Bidr., spec. e Paadanel, cfr Norrl. On. et vide Ispol. p. 61; e permultis (saltem 19) locis enum. in Bergr. Ant.; etiam 3 spec. in H. M. F.!

Kuus. in parte australi r Päätaalo et st cp ad Manninen, iam in vicinitate lac. Kuusamonjärvi st fq et magis ad septentrionem versus fq, quamvis haud saepe cp (ex. gr. ad Riekki): Wainio Kasv.; Paanajärvi: F. Nylander!; Tavajärvi: M. & J. Sahlberg!; Ruutoniemi! et Häkkilä Määlävaara!: Nyberg; Päätaalo (ad orientem versus a Mäntyniemi) ad Mäntyniemi et Koutaniemi: Hirn Fört.; in clivis herbicidis [»ängsbackar»] ad deversoria Paanajärvi et Pohjola: A. L. Backm. comm.; Kenttijärvi in agris: W. Brenner!, vide etiam N. I. Fellm. — Kk. fq, in

par. Oulanka et Kiestinki plerumque ep: Wainio Kasv.; in pagis Kiimasjärvi et Suvanto in marginibus agrorum: Bergr. Ant. [forsitan ad Kp. saltem ad partem referendum]; in pratis ad pagum Keret! iuxta Mare album cum *Anthriscus* [»Ch.»] *silvestri*: Spic. I p. 17 nomine *Ch. bulbosum*, cfr F. Nyl. Utdr. p. 153 et vide Ångstr. p. 51; Knjasha: Karsten!; vide ceterum sub Lapp. ross.

Lk. st r Kittilä! e pago eiusdem nominis usque ad Kaukkonen st fq, Kolari Sieppijärvi st ep et [Ylitornio] Koskeniemi!: Hjelt & H., cfr l. c. p. 92; Kittilä Kiistala: Sælan!, vide etiam Silén Bl. p. 86; [Sodankylä! in vicinitate templi] in agris et cultis per totum territorium fq, interdum ep: Blom Bidr., cfr Kihlm. Beob. p. XVIII; Kemijärvi ad Kostamusperä et Vuostimovaara pc, Sodankylä ad Martti fq, ad Lokka et Mutenia, ad pag. Sodankylä fq, ad Sattanen fq et sat abundanter, ad Kaaretkoski haud r: Wainio Not., cfr l. c. p. 30, Hult Lappm., l. c. p. 38, 39, 93 et vide infra; [Muonioniska] Liepimäjärvi: Malmberg!, cfr Norrlin in Not. XIII p. 273 not.; Kuolajärvi [»Salla»] in pago Salla: O. Möller!; Kuolajärvi [»Salla»] in pago Ala-Kurtti: Borg & Rantaniemi!

Lapp ross. e Keret (!) ad Kantalaks! et ad sinum Kola-ënsem: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XXV, XXVI et XXXVII et Beket. p. 567; ad Seaptirjavr [nomen difficile lectu] in Lim.: Axelsson & Borg!; Mela Pl. tantum e Kantalaks (multis locis) comm.; Hirvasjoki [in Lt.]: A. Torckell!

Såsom delvis framgår af det ofvanstående, använda F. Nylander, Ångstr. p. 51, Brenn. Reseb. p. 76, (liksom Beket. p. 567 m. fl.) för denna art benämningen *Ch. bulbosum* L. Nyman (liksom Mela Kasv. V) kallar densamma *Ch. bulbosum* * *Prescottii*, N. I. Fellm. och Zidb. *Ch. bulbosum* v. *Prescottii* (DC.). Att dessa benämningar hänföra sig till samma form, som här ofvan kallats *Ch. Prescottii*, torde vara fullt säkert.

Odlas med godt resultat i Helsingfors (Sælan). Rotknörlarna af vildt växande exemplar hafva stundom anrättats; de prisas såsom högst välsmakliga (läneagronom A. Th. Europæus): Elfv. Ant. p. 96. Zidb. omnämner arten såsom odlad i Uleåborg med tillägg, att den härstammar från Kittilä. På försök odlad i Inari, Wasa, Helsingfors: Ale IV.

O b. Uppgifves för Uleåborg af F. Nylander: Brenn. Reseb. p. 76 under namn af *Ch. bulbosum*. I Brenn. Obs anføres uppg. under *Ch. Prescottii*, hvarjämte tillägges, att den här är »sannolikt förvildad».

Möjligt vore enl. min tanke, att äfven Nylanders uppg. kunde hafva afseende på odlade exemplar, jfr Zidb. Säkert torde vara, att arten icke förekommer vild i dessa trakter. Under senaste år har densamma äfven blifvit anträffad på svenska sidan om Torneå älf: Cajander i (Prot 1, XI, 1902) Medd. XXIX p. 36, jfr L. Y. 1902 p. 313 etc.

Öster om Finlands botaniska gräns förekommer arten sannolikt mer eller mindre allmänt såsom fullt spontan, hvilket synes mig framgå bl. a. af Cajanders uttalande i Medd. XXVI p. 182. Kton. Pelkula: Ispol. p. 61. Framhållas bör emellertid i sammanhang härmed, att tills vidare inga uppgifter föreligga från Lv., Lp. och Lm.

Hult Lappm. p. 38 angifver, att artens nordgräns vore vid [Lk. Sodankylä] Mutenia, hvilket nog är sannolikt, hvad **L a p p. f e n n.** angår. Arten förekommer likväl nordligare i Ryska lappmarken, där den enl. N. I. Fellm. och A. Torckell är iakttagen i Lt.

Chaerophyllum bulbosum L.

Quantum quae e territorio indicantur maximam partem ad Ch. Prescottii neseio an pertineant, tamen raro (aut rarissime) coli videtur et imprimis in Fennia australi raro adventicium inveniri indicatur.

Att de uppgifter om vildväxande *Ch. bulbosum*, hvilka ingå i Spic. I p. 17 liksom i F. Nyl. Utdr. p. 153 och 191, Angstr. p. 51, Ispol. p. 61 och Beket. p. 567, jfr Wied. & W. p. 172, torde hänföra sig till *Ch. Prescottii*, framhölls ofvan p. 217. Detsamma är äfven fallet med uppg. i Brenn. Reseb. p. 76. Huru det ställer sig med uppg. [**O b.** Uleåborg] rr niityillä ja rannoilla lähellä tulitikkutehdasta [»10 N. R. K.»]: Leiv., vågar jag ej afgöra.

I afseende å artens säkert ytterst obetydliga odling får jag hänvisa till Elfv. Ant. p. 96, jfr Nordling p. 307 och 315; se äfven Zidb. här nedanför. Vidare uppgifves arten såsom tillfällig från **A b.** och **N y l.**: Mela Kasv. V, jfr Mela Kasv. (rr från **N y l.**), Mela Kasv. IV och Alc. IV. — **N y l.** Helsingfors i Botaniska trädgården: Brenn. För. p. 132—133; Helsingfors odlad och förvildad på holmen Sumparn 1875, likaså i Lappviks trädgård 1884: Sæl. ann. — **O b.** Förut odlad i en trädgård nära Uleåborg, numera [1885—87] förvildad och uppträdande i några exemplar på en gräsplan ej långt därifrån: Zidb., jfr Brenn. Obs.

Se äfven angående artens förekomst Lindberg i Medd. XXIX p. 174

Chaerophyllum temulum L.

Quantum scimus, rarissime adventicium occurrit.

Arten uppgifves såsom »Sat. puistossa **A b.**»: Mela Kasv. V och Alc. IV. Då Cajander exkurrerat i dessa trakter, grundar sig uppg. antagligen på hans egna undersökningar. — **A b.** Åbo Vårdberget (N. Aschan 1893): Sæl. herb. — **O b.** Uleåborg Toppila 1882 1 exemplar: Zidb., jfr Brenn. Obs.

Angående artens allmänna utbredning nämnes: »Eur. omn. exc. . . . Fenn.»: Nym. Consp. p. 300.

Sat. Tyrväå: Warel.; enligt min tanke sannolikt skriffer för *Anthriscus silvestris*, som ofta den tiden kallades *Chaerophyllum silvestre*.

Chaerophyllum aromaticum L.

In Karelia Onegensi trans 51° 20' long. raro invenitur.

Fenn. or. (Carel. Oneg., ubi a Sahlberg detectum 1869): Nym. Suppl. p. 143; in territorio Fennoscandiae orientalis tantum in parte australi Kareliae rossicae nonnullis locis lecta est: Schedae p. 93 nomine *Myrrhis aromatica* (L.) Spreng., vide etiam Lindb. Pfl. p. 14.

Kon. r ad Dvorets! (vers. Kendjärvi) fq et st cp in declivibus lapidosis olim deustis atque in marg. saxosis viae publicae, etiam ad domicilium Iso-ojanselkä circ. 1 km [»stad. ross.»] e Dvorets in versuris cp, ad Mundjärvi (Lahti!) st pc: Norrl. On., cfr Not. XI p. 454 et Günth. p. 40; ad Dvorets primus leg. Sahlberg! 1869, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. XI; 5 locis ad Klimetskoi [»Sennoguba«], etiam Oleniostroff!: Caj., cfr Medd. XXV p. 26, ubi ex insulis [»saaristo«] Kishi [»Kiishi!«] et Sennoguba profertur; spec. in Pl. Finl. exs. N:o 305 ad Kishi [»Kiishi«] in insula Klimotsk in agro lapidoso 1898 leg. Lindroth & Cajander; Saoneshje Kosmosero: Poppius!

[Från **Ik.** nämnes: »hin und wieder, nicht häufig in Ingrien, doch häufiger im Kalksteingebiete»: Meinh. p. 133; l. c. p. XXV upptages arten I–III; någon fyndort från I är icke mig bekant.]

Anthriscus silvestris (L.) Hoffm.

In tota fere Fennia frequenter (interdum frequentissime) saepeque copiose provenit; quamquam ad septentr.-orientem versus et inprimis in Lapponia frequentia minuitur, tamen ad summum septentrionem progreditur.

Fq (aut fq¹⁾) in Fennia usque ad 65° inveniri consentiunt plurimi auctores (exc. Wainio Kasv.), cfr Till., Till. Icon. 73,

¹⁾ Prytz, Bergstr., Bergr., Flinck, V. E. Broth., Weeks., Lindén, Leop., Fl. Kar., Hann., Elfv., Mela, Norrl. On. (vide infra), Tenn. et Must.

Linné Fl. Suec. ed. I (Stockholm 1745) p. 85, Kalm, Hell. p. 7, Prytz, ut nonnulli alii nomine *Chaerophyllum silvestre* L.; in pratis et ad habitationes hominum sepesque per totam Fenniam atque Lapponiam: Wirz. pl. off., cfr Fries; Eur. omn. exc. . . .: Nym. Consp. p. 301, vide etiam DC. Prodr. IV p. 223, Led. II p. 346 347 et Häyr. Stud. p. 166.

Ob. fq: Jul. p. 277; fqq, in partibus septentrionalibus minore frequentia: Brenn. Obs., quem l. inspicias; fqq et cp in Uleåborg: Zidb.; fqq: Leiv. et Keckm.; [st fq: O. R. Fries p. 159;] fq in collibus et locis cultis, st pe in lucis: Hjelt & H., cfr l. c. p. 109 et infra sub **Lapp. fenn.**, vide etiam Leiv. Veg. p. 201. — **Kuus.** Muosalmi!, Akso et Vatajärvi: Wainio Kasv.; Rajala: Hirn Fört.; Oulankajoki st fq—p a Savilampi deorsus: A. L. Backm., vide etiam Moberg Nat. p. 128 et infra. — **Kk.** Oulanka p: Wainio Kasv., spec. e Päänuorunen!; fq saepe cp: Bergr. Ant.; Keret: Brenner!; Kuolajärvi [»Salla»] ad infimum fluvium Kutsa: Axelson & Borg!; etiam in Mela Pl. e multis locis commemoratur.

Lapp. fenn. fq, in nonnullis partibus tamen aut non esse aut rarius inveniri videtur: Hjelt & H., cfr l. c. p. 109 et sub **Ob.**, spec. lectum ad Kukasjärvi!; [p enum.: Birg. p. 98;] p in pratis graminosis prope Emaus et pagum Sattanen st pe nonnullisque aliis locis graminosis: Blom Bidr.; per partem silvaticam et subsilvaticam omnium Lapp. p cp nec non in inferalpinis . . . Finmarkiae usque ad . . . Kistrand st r: Wahlenb. p. 73, cfr Kihlm. Ant.; (fq): Fellm. Lapp.; Kemijärvi ad Suorsa abundanter, ad Luusua et pag. Kemijärvi, Sodankylä ad Kairala st fq, ad Hietasu'anto, in luco cet. pluribus locis ad pag. Sodankylä, ad Sattanen st fq, Inari in luco et in clivo arenoso ad flumen Ivalojoeki et in campo graminoso ad Törmänen in regione coniferarum mixtarum, in culto prope Menikka et ad Salmijärvi fluminis Paatsjoki, abundanter in luco, in cultis cet. fq ad Köngäs prope Mare glaciale: Wainio Not., vide etiam Hult Lappm. p. 40; Näytämö [»Neiden»]: E. Nylander & M. Gadd!; Utsjoki: S. Castrén p. 354, cfr Kihlm. Ant.; »nobis nusquam, nisi in Varangria Näytämö etc., obvia»: Kihlm. Ant.; in Varangria ad Karlbunden [et Nyborg]: Arrh. ant.; in Varangria

austr. e 9 locis enum.: Norm. Fl. Spec. p. 533, quem l. inspicias, vide etiam Blytt p. 881, Hartm. p. 141 etc. — [L. e n t. reg. subalp. r [longe a finibus Fenniae]: Læst.]

Lapp. ross. p: Fellm. Ind.; haud r: N. I. Fellm.; Teriberka, Oposovo, Kantalaks: Beket. p. 567; inter Shelesna et Seredna, Umba, Jokostrow, Hibirä ad habitacula, Kuusreka, Olenitsa, Kaskarantsa, Tshapoma et Ponoj: Mela Pl.; Shelesna: Broth. Wand. p. 5; inter Dshynosero et Jokostrow: Brotherus!; Lujauri urt!, Seidjavr ad rivulum in abieto!: Kihlman; in Lujauri urt, non autem in Umptek: Kihlm. Veget. p. 34, cfr Bot. Not. 1887 p. 268; Ponoj: Mela herb. et Knabe Pfl. p. 280; st r secundum ripas fluvii Nuotjok in reg. silv., in domicilio vetusto ad superiorem partem fluvii et prope coloniam compluribus locis inprimis in insulis vicinis: Lindén Ant.; Vaidoguba: E. Nylander & M. Gadd!; Subovi: Broth. Wand. p. 13; Petshenga! ad monasterium: Fontell!

A b. st fq: Caj Kasvist., där närmare uppg. lämnas. — **N y l** W. Nyl. endast uppräknar arten från Helsingfors trakten, men utsätter ej frekvensen; den förekommer där fq: Sæl. ann. — **S a t.** st fq—fq och st cp—cpp: Häyr. Björneb., där ståndorterna uppräknas. — **K b** »eteläisemmässä osassa Repolaa (Vuosiniemen, Kiimovaaran ja Tuulijärven seutuvilla) tav. [fq] ja runsas [cp]; Pohjois-Karjalassa j. harv. [st r] ja parastaan tavattu Pielisjärven seutuvilla»: Wainio Kasv. Denna uppgift, liksom uppg. l. c från **O k.** och **K p.**, strider alldeles emot de öfriga om artens utbredning; dock upptager äfven M. & J. Sahlb. densamma såsom r i Iisalmi (**S b.**) Sahlb. Fört. betecknar *Anthriscus silvestris* såsom fq ännu i **K u u s.**, hvarföre förhållandet bör närmare undersökas. [Pielisen ja Höytiäisen välisellä kannaksella] st fq »nurmikoilla, vanhoilla asuinpaikoilla, heinäpieliksien pohjilla y. m. vähässä määrin eri osissa aluetta. Herajärven länsirannalla kasvaa sitä pohjanurmikoilla muutamain paikoin joks. runs » [st cp]: Axels. Putk. — Kon. »fq, Saoneshje ad Velikaja-guba fq, in Reg. occ. st fq». Norrl. On. — **O k.** Kehmo Lentiira: Wainio Kasv.; Kajana: W. Nylander!; Sotkamo Naapurinvaara cpp: Brenn. Reseb p. 67; fq: Must.; fq, i ostligaste delarne mindre a, i Kianta ej observerad: Brenn. Obs., där några andra uppg. från denna trakt anföras; [Kianta] p »kartanoiden läheisyydessä ja kylvöpelloilla»: Kyyhk. Se under **K b.**; uppg. från Kianta härstammar från allra senaste tid — **K p.** »Vuokiniemen ja Kontokin kylissä»: Wainio Kasv., se under **K b.**

Att arten förekommer ymnigt framhålles af flere förf.; så t. ex. »usein erinom, runsas»: Stenr., se äfven Häyr. Stud. p. 166 och Häyr. Björneb. (under **S a t.**).

Brenner omnämner i (Prot. 6, II, 1886) Medd. XIII p. 243 en f. *furcata* från Nyl. Helsinge.

F. *parviflora* Iverus »ymnig i en mot söder dosserande sänka å skäret Dunkahäll i Nyl. Lovisa-viken»: Iverus i Medd. XXIX p. 96.

Anthriscus cerefolium (L.) Hoffm.

In territorio raro colitur, nisi rarissime non disseminatur.

»Est planta in usum culinarem saepe culta et facile subspontanea evadens»: Nym. Consp. p. 301; någongång förvildad: Alc. IV. — Nyl. [Helsingfors] i Botaniska trädgården!: Brenn. För. p. 132–133, jfr Mela Kasv. V.

Södra Finl.: Fries; »Scand. (exc. Lapp.)»: Nym. Syll. p. 168. Hvari-från Fries har sin uppgift, framgår ej; W. Nyl. Distr. säger »non hinc mihi innotuit».

Angående artens odling får jag hänvisa till Elfv. Ant. p. 96, jfr Elfv. Kult. p. 134, Brenn. Flor. under namn af *Chaerophyllum sativum* Lam., Alc. III, F. Trädg. 1909 p. 127 [O b. Ylitornio], Nordling p. 315. Här må endast tilläggas, att arten upptogs redan af Till. (*Cerefolium Gingidium*: O. Hjelt Nat. p. 44 under namn af *Scandix cerefolium*). — Från [O b. Uleåborg] nämnes: frön mognade 1789: Jul. p. 20, där arten äfven ingår under namn af *Scandix Cerefolium* [L.].

Scandix pecten L.

In saburra raro vel rarissime occurrit.

»Eur. omn. exc. . . . Fenn.»: Nym. Consp. p. 302 under namn af *Sc. Pecten Veneris* L. — Nyl. Borgå Gersnäs: W. Wahlbeck!, jfr Mela Kasv. V och Alc. IV. — O a. [Wasa ångkvarn] alltid enstaka eller i [ett] par exemplar: Laurén i Medd. XXII p. 38. — O b. Uleåborg på barlast: Houg., jfr Brenn. Obs.

Cicuta virosa L.

In maxima parte Fenniae passim vel satis frequenter, nonnullis plagis Fenniae mediae etiam frequenter saepeque copiose occurrit; ad septentrionem versus quamquam nonnihil rarescit, usque ad 68° 22' lecta et usque ad 68° 30' adnotata est.

Till., vide sub *Oenanthe*; »intra fines Lapponiae raro admodum . . . Tornoeae autem in Vestrobohtnia & Limingae in Ostrobohtnia vulgatissima fuit»: Fl. Lapp. N:o 103 p. 71 et 72; in

Ostrobothnia, tota Finlandia: Fl. Suec. p. 92; Kalm; »Akkas [»Achas»] prästgård i Tavastehus län»: Gadd Anm. om *Cicuta* i K. Sv. Vet. Akad. Handl. 1774 p. 241; »i åar och bäckar, uti Lemo å vid Portas torp till största myckenhet»: Hell. p. 7; ad ripas lacuum et fluviorum fq: Prytz; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Eur. omn. exc. . . .: Nym. Consp. p. 304, vide etiam DC. Prodr. IV p. 99 et Led. II p. 241.

A1. p: Bergstr. et Arrh. & K.; (r) Kumlinge in stagno Enklinge: Bergr. — **Ab.** p: Zett. & Br.; Pargas (r) Qvidja: Arrh. Ann. et Fl.; Bromarf saltem ad Vätflaks: Sand.; p: Renv.; p: Sel.; Vihti fq: Printz et V. E. Broth.; [Vihti] fq et interdum epp ad ripas: Flinck; fq: Wecks.; nonnullis plagis st r, aliis p, sed maximam partem st fq, st ep: Caj. Kasvist., quem l. inspicias; A. Nyl. non comm. — **Nyl.** p: His.; p, interdum ep, ad ripas lacus Nurmijärvi planta fere dominans [»kasvustoina»]: Stenr.; p fq: W. Nyl.; fq: Sæl. Ö. Nyl. — **Ka.** p: Blom; st fq in paludibus vacillantibus et secundum ripas amnium: Lindén. — **Ik.** fq: Malmb.; [fq in toto territorio: Meinsh. p. 131].

Sa. fq: Malmgr.; st fq-fq et pe-st ep: Häyr. Björneb., quem l. inspicias, cfr Häyr. Växtl.; p: Hjelt. — **Ta.** p: Leop. et Asp. & Th.; fq: Knabe Fört.; p-st fq: Norrl. s. ö. Tav.; fq: Bonsd.; st fq-p, st fq ad ripas et in pratis ripariis lacus Längelmävesi, ceterum rarior, sp: Borg Tiet.; st fq: Wainio Tav. or. — **Sa.** p: Hult. — **Kl.** fq: Fl. Kar.; Parikkala st r Koantausjärvi, Rautalahti: Hann.; p: Backm. — **Kol.** (»st r-r»): Elfv.

Oa. fq: Malmgr. et Laur. Växtf., cfr l. c. p. 10. — **Tb.** p: Broth. — **Sb.** fq: Enw. et M. & J. Sahlb. — **Kb.** fq: Brand. et Eur. & H.; (r) pcc, enum.: Axels. Putk.; p-st r: Wainio Kasv. — Kon. st fq, in Saoneshje fq, in Reg. occ. quoque est visa: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 39.

Om. fq: Hellstr., Tenn. et Lackstr.; p, enum. longa, in parte interiore [frequentia] manifesto minuitur [»aftager märkbart»]: A. L. Backm. Fl., quem l. inspicias, cfr l. c. p. 137; (fq): Brenn. Obs. — **Ok.** p st r: Wainio Kasv.; (fq): Must.; p: Brenn. Obs.; [Kianta] (r) unicum spec. inter Kuormajärvi et Torvinen, ep ad ripam stagni Hattulampi, etiam prope par.

Hyrnsalmi in rivo prope viam publicam: Kyyhk.; in pago Piispajärvi ad ripam freti Haapalampi: Kyyhk. litt. — Kp. p-st r: Wainio Kasv.; p (-st r), enum.: Bergr. Ant.; enum.: Beket. p. 565.

O b. in prato Liminka [»Liminge äng»]: Linné Iter lapp. p. 193 nomine *Cicutaria aquatica*; [Uleåborg] st cp in »Stadsbäcken» ad oppidum: Jul. p. 277; fq, in parte maxime septentrionali p, in parte maxime australi ab Ylikiiminki ad meridiem versus fqq: Brenn. Obs., quem l. inspicias; fqq: Leiv., vide etiam Leiv. Veg. p. 201; fq: Keckm., vide etiam Linné Iter lapp. p. 173; [st fq: O. R. Fries p. 159]; p: Hjelt & H., vide etiam sub f. *tenuifolia*. — **Kuus.** st r livaara et Hänninen [= Hännilä: Sahlb. Fört.]: Wainio Kasv.; ad flumen Pernojoki: Wainio Not.; complur. locis inter Ylikitkajärvi et Autinkögäs (Brotherus & F. v. Wright): Broth. litt., vide etiam infra. — Kk. p-st r, in paroeiciis maxime septentrionalibus st r: Wainio Kasv., spec. ex Oulanka Sohjenansuu!; ad stagnum quoddam prope Uhtua: Bergr. Ant. [ad Kp. verisim. spectat]; ad flumen Kouta: Fellm. Ind.; in lacusculo quodam iuxta pag. Knjasha!: N. l. Fellm., cfr l. c. p. XXXVIII et Beket. p. 565; Keret: Beket. l. c.

L k. r Kittilä Alakylä! cp, Kolari Naamijoki complur. loc., Monaoja et Rautujärvi ad Äkäsjoki (ex his duobus loc. fortasse var.): Hjelt & H., vide etiam sub f. *tenuifolia*; [complur. locis cum var. enum.: Birg. p. 98;] r in stagnis Kartelampi et Kommattilampi st pc: Blom Bidr., cfr ad partem Wainio Not.; per partem silvaticam totam omnium Lapp. suecic. p cp . . . tota planta hisce in locis multo tenerior est quam in nostra suecia, foliorum serraturis magis inflexis: Wahlenb. p. 73; Kemijärvi ad Pyhäjoki et Vuostimosalmi abundanter, Sodankylä ad pag. Sodankylä: Wainio Not., cfr l. c. p. 30, vide etiam Hult Lappm. p. 40; lacus Kemijärvi [»Kemiträsk»]: Nyberg!; Kuolajärvi [»Salla»] in palude ad ripam lacus Matarakutsajärvi prope pagos Kurtti: Borg & Rantaniemi! — [L. ent. vide sub f. *tenuifolia*.]

Lim. ad ripas Talvijoki in ripa paludosa: Axelson & Borg!; r non visa nisi ad ripas paludosas sinus Peskivuopio et lacus

Peskilampi contra coloniam, ubi ep obvia: Lindén Ant., spec. adscriptum prope ostium flum. Nuotjok! [ad fines provinciae Lt.]. — Lv. Kuusreka: Mela herb., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136.

»In paludosis et humidis per totam Fenniam ad alpes lapponicas usque»: Wirz. pl. off.; oaktadt *Cicuta* växer i Lappland, går den dock ej till fjällen. — Nyl. Här nämnes: »Ekenäs st r—p i inre skärgården och på fastlandet, icke af mig observerad i yttre och yttersta skärgården, där i stället *Penecdanum* är de våta och fuktiga lokalernas umbellat»: Häyr. — Kuus. »Saknas längs Oulanka, ej heller för öfrigt af mig eller W. Brenner observerad i Kuusamo»: A. L. Backm. comm. — Li. Kjelmesö (F. C. Schübeler): Herb. Mus. Fenn. II p. 136. Schübelers uppgift har l. c. genom ett beklagligt misstag blifvit anförd under *Cicuta virosa* i st f. under *Carum carvi*, hvilken den rätteligen afser. Den nordligaste fyndorten för arten är f. n. Peskivuopio på gränsen mellan Lim. och Lt. (68° 22' enl. benägen uppg. af Lindén); varieteten *tenuifolia* är dock antecknad från L. ent. Särkijärvi, som ligger något nordligare, ung. 68° 30'. — Li.: Herb. Mus. Fenn. II p. 68 bör äfven utgå.

Såsom fossil är arten ej sällsynt, se G. And. p. 100. Sedan dess hafva yttermera flere fyndorter tillkommit, se t. ex. Lindb. und. p. 97 o. 98, Lindb. subf. p. 74, m. fl.

Till åtskillnad från var. *tenuifolia* använder Mela Kasv. för hufvudformen benämningen var. *vulgaris*.

En form med alla blad nästan 3-dubbelt delade är tagen i Tb. Saarijärvi af Brotherus!

Cicuta virosa var. *tenuifolia* Froel.

Inprimis in Fennia septentrionali et Lapponia inveniri indicatur. Nostra autem specimina nomine varietatis lecta, ut ait H. Lindberg, a forma typica non diversa sunt.

»E Sa., Kl., Ob., Lk.»: Herb. Mus. Fenn. II p. 136, se äfven Herb. Mus. Fenn. [ed. I], där formen upptages från Lapp. ross. Emellertid har jag ej kunnat utreda, hvilket exemplar härmed afsetts; detsamma gäller Sa: Herb. Mus. Fenn. II l. c. — Kl. st r: Fl. Kar., exemplar från Hiitola! — Ob. nordligaste Rovaniemi, Kuivaniemi, »Ylikiminki kyrktrakt»: Brenn Obs. ¹⁾; r Salminanti: O. R. Fries p. 159; r Alatornio [»Nedertorneå»] Salminanti: Backm. & H. p. 68; r Rovaniemi Alajääskä: Hjelt & H. ¹⁾ — Lk. »r Kittilä prope pag. ad septentriones versus haud procul a flumine Ounasjoki et ad Kaukkonen!, Kolari inter Sieppijärvi et Lombola»: Hjelt & H. ¹⁾; [Pajala: Backm. & H. p. 68; med hufvudformen: Birg. p. 98 ¹⁾]; Sodankylä Lehmänpäärimpi: Zidb. ¹⁾ — [L. ent. reg. sub-

¹⁾ Under namn af var. *angustifolia* (Kit.).

alp. r i Kaaresu'anto vid Käenjärke och Enontekiäinen Särkijärke: Læst., jfr Backm. & H. p. 68.]

Af Wahlenbergs beskrifning (se under hufvudformen) framgår, att *Cicuta* i Lappland i regeln är spädare än södernt. I Led. II p. 241—242 anföres därför var. *tenuifolia* från Lappland enl. Wahlenberg. Emellertid försäkrar Lindberg: »våra exemplar af var. *tenuifolia* äro synbarligen ej annat än små och magra exemplar af hufvudarten»: Lindb. i bref af 10, XI, 1907. I anledning häraf har jag tills vidare anfört uppgifterna från Finland såsom osäkra och bortlämnat några opublicerade uppgifter. Se äfven Birg. p. 98.

Sium latifolium L.

In parte australi Fenniae occidentalis raro occurrit, imprimis autem in Fennia orientali viget, ubi usque ad 65° lectum est.

Kalm; in ripis lacuum et fluviorum p: Prytz; Eur. omn. exc. . . . Lapp. Fenn. p. d.: Nym. Consp. p. 304; Fenn. hab. in sola mer.—or. (Carel. Olon.): Nym. Suppl. p. 144, vide etiam DC. Prodr. IV p. 124, Led. II p. 259, Lindb. Pfl. p. 15 et infra.

A1. in Alandia continente [A, B.] (p): Bergstr.; r Sund: Bergstr. Beskr., vide infra. — **K a.** Antrea in stagno Kavantholm: H. Buch! — **Ik.** vide infra.

K1. r Valamo (!): Fl. Kar.; (fq) secundum totam oram septentrionalem lacus Ladoga: Chyd.; Käkisalmi [»Kexholm»] Pärnä in ripa lacus Ladoga: Lindberg! [forsitan ad **Ik.** adnumerandum]; st fq in Sortavala (!) et Impilaks: Backm. — **Kol.** [in vicinitate fluminis Svir] (p) in fluviis, amnibus et rivulis: Elfv.; in fluvio Kuschlega: Lindroth & Cajander!; [Salmis] Uusikylä! et Salmis Kirkkojoki!: Chydenius; Solomeno: Sahlberg!, vide sub Kon.

Kon. »st r, ad pag. Suoju in fluvio fq, ad Suosaari [»Sao-serie» (!) et Solomeno el. Sahlberg formam foliis angustioribus, subfalcatis legit, Saoneshje ad Velikaja-guba! in aquosis limosis ad lit. sinus Onegae fq. Dein etiam in fl. Sepsä prope Säämä-järke vidi»: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 39.

Kp. Onda ad catarrhactam Krivetz in flumine Wig et circ. 6 km sursum a Foki, in vicinitate Jyskäjärke in ripa lapidosa

inundata ad Valkehinenskoski!, Kemi circ. 5 km [» $1\frac{1}{2}$ mil»] infra Tuhkakoski loco simili, in ripis lapidosis fluvii Wig infra Sosnontje, ad Matkatsh et nonnulla km sursum!, etiam ad Paallo deiectum Korga: Bergr. Ant., cfr Medd. XXI p. 24, ubi duobus tantum locis lectum esse dicitur, postea autem etiam aliis locis visum est.

Största delen af Finl : Fries; uppg. anger alltför vidsträckt utbredning. — Bergstrands uppg. från Aland behöfver bekräftas, då arten icke af senare exkurrenter anträffats på **A 1**. — I Wirz. M. S. upptages arten från **N y 1**. Sibbo, men uppgiften måste anses högst osäker. — I afseende å artens förekomst i **I k.** göra sig olika åsikter gällande: Cajander upptager arten, tydligen på grund af Lindbergs exemplar från Käkisalmi, från nämnda provins: Mela Kasv. V. Lindberg för fyndorten till **K 1**. och nämner uttryckligen: »fehlt auf **I k.**»: Lindb. Pfl. p. 15. Meinsh. p. 132 och XXV upptager ej arten från Isthmus. — Då Alc. III nämner **K 1**. »hela kusten från Hiitola till Salmis», bör emellertid ihågkommas, att arten numera är funnen något sydligare. — **O b.** sällsynt i Stadsbäcken: Jul. p. 277; en säkert alldeles oriktig uppgift. Ostrob. (Nylander msc.): Led. II p. 259 grundar sig troligtvis indirekt på Julins uppg., jfr äfven Brenn. Obs.

Öster om Finlands naturalhistoriska gräns är arten vida allmännare. Så nämnes, att den är formationsbildad i Onegas floddal, hvarvid särskildt framhålles: »Die Sieten sind in den Tämpeln des ganzen Wiesengebietes überall sehr häufig»: Caj. Oneg. p. 20, jfr äfven Cajander i Medd. XXVI p. 182, Caj. Westgr. p. 10 etc. — Från **Kton.** nämnes: Anträffad endast i trakten af Povjenets: Ispol. p. 61 i öfvers.; Povjenets: Kullhem!, jfr Norrl. On.

Angående en något afvikande form se under **Kon.**

En f. *submersa*, tidigare af Kihlman bestämd till *Oenanthe phellandrium*, finnes äfven från **Kon.** Saoneshje Velikaja-guba: Poppus! (Den rättade bestämningen enl. Lindberg).

Sium sisarum L.

In Fennia rarissime colitur.

Angående den obetydliga odlingen får jag i hufvudsak endast hänvisa till Elfv. Ant. p. 96, jfr Elfv. Kult. p. 115, Alc. III och Mela Kasv. V. »Colitor in usum culinarem»: Nym. Consp. p. 304. Arten upptages redan af Till. och från [**N y 1**. Mäntsälä] Frugård 1808: Elfving i Medd. XXV p. 12. Sockerrötter uppräknas bland de växter, som odlas i **O b.** Ylitornio Jolma: F. Trädg. 1909 p. 126 äfvensom i **L i.** Toivoniemi på kall jord med stor framgång: Nordling p. 307. Huruvida sistnämnda uppg. afser samma växt som de öfriga, torde dock kanske böra ifrågasättas.

Sium angustifolium L.

Per errorem apud nos indicatum est.

»Eur. omn. exc. Norv., Suec. bor. med., Ross. bor.»: Nym. Consp. p. 304. Ehuru af detta citat kunde antagas, att arten skulle förekomma i Finland, beror uppgiften dock säkert på något misstag. Tilläggas bör, att *Sium angustifolium* ej alls upptages i Nym. Suppl.

Aegopodium podagraria L.

In Fennia australi usque ad 62° frequenter provenit (excepta forsitan Alandia et ora occidentali, ubi frequentia minuitur); ad septentrionem versus subito rarescit et ultra 63° 30' vix nisi adventicium occurrit; usque ad 65° indicatur.

Till.; Kalm; in umbrosis Finl. inter. st r: Prytz; Fenn. merid.: Fries; Eur. omn. exc. Lapp. . . .: Nym. Consp. p. 305; exc. etiam Fenn. bor. multa: Nym. Suppl. p. 145, vide etiam DC. Prodr. IV p. 114, Led. II p. 247, et Liro Ured. p. 311.

A1. (»r»): Bergstr., cfr l. c. p. 5; st r Sund, [Geta] Bolstaholm: Bergstr. Beskr.; (fq): Tengstr. in dupl.!; p—st r: Arrh. & K., spec. e Finström Godby!; r Brändö Åfva, Kumlinge Snäckö: Bergr. — **Ab.** st fq: Zett. & Br.; (p): Arrh. Ann.; fq: Sand.; (p): Renv.; fq: A. Nyl., Sel., Printz, Flinck et Weeks.; st fq: V. E. Broth.; p, sed non in omnibus plagis, sterile, enum.: Caj. Kasvist. — **Nyl.** st fq: His. et W. Nyl.; fq (pc): Stenr.; fq: Sæl. Ö. Nyl.; Hogland Somerikonniitty: Brenn. Till. p. 38. — **Ka.** fq: Blom; fq in lucis et ad ripas amnium umbrosas fruticosasque: Lindén. — **Ik.** fq: Malmb.; [fq in tota Ingria: Meinsb. p. 132].

Sat. Euraåminne: Malmgr.; [Björneborg] st r et st pc—cp, Sonnäs in horto, Sådö circa domos, Ytterö (Hjördis Rosenlew per Fontell): Häyr. Björneb.; fq: Hjelt; etiam in catalogis plantarum enum. — **Ta.** st fq: Leop.; fq: Knabe Fört., Asp. & Th., Norrl. s. ö. Tav. et Bonsd.; st fq—p, interdum st cp: Borg Tiet.; fq (—fq): Wainio Tav. or. — **Sa.** fq: Hult. — **K1.** st fq usque ad Ladogam borealem: Fl. Kar.; fq: Hann. et Backm.; fq etiam in Pälkjärvi: Hjelt. Ant. p. 65. — **Kol.** fq—fq: Elfv.

Oa. r Vasa Sandviken, »Gamla Vasa»: Laur. Växtf. et

Alc. — **Tb.** Jyväskylä Lobikoski: Gadol., cfr Prim. p. 51. — **Sb.** Leppävirta haud infrequens: Enw.; p: Mela; Kuopio: C. E. Roos in dupl.!; Maaninka Hämeenmäki: Kyyhk. litt. — **Kb.** Tohmajärvi: Lackström!; Liperi p inprimis in Savo Pärnänvaara: Eur. & H.; r in vicinitate lac. Pielisjärvi ad Kopras et Piironen: Wainio Kasv., spec. e Nurmes in pago ad templum! — **Kon.** (st fq) usque ad Onegam: Fl. Kar.; fq, praesertim per part. australiores, in nemorosis umbrosis et saxosis fertilibus ad vias etc. nec non in deustis saepe cp, ceterum ad domos atque in lucis silvisque frondosis umbrosis etc. st fq, e parte bor. occ. haud adnotatum. In Saoneshje ad Schungu plur. loc.: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 39; Tolvoja: Kihlman!

Om. Teerijärvi: Hellstr.!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136. — **Ok.** Paltamo [rr] in horto praedii sacerdotis: Must.!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136 et Brenn. Obs. — **Kp.** non visum.

Ob. vide infra.

Ob. Uleåborg: S. W. Liljebloom i dupl.!; antagligen tillfällig, [Uleåborg] på en med höga nässlor och hundflokor bevuxen plats nära villaområdena å Toppilansaari, ej talrik: Zidb, jfr Brenn. Obs. Äfven här är jag benägen att anse arten tillfällig; möjl. afses samma lokal som föreg. »Kasvaa yhdessä ainoassa kohdassa Kiimingin maantien mutkassa laanilan luona aivan tien vieressä»: Leiv. Putk. Måhända erfordras äfven här närmare undersökning.

Pimpinella saxifraga L.

In Fennia ad 64° fere frequenter provenit; ad septentrionem versus usque ad 66° 40' procedit, ubi iam rarissima est.

Fq in Fennia usque ad 62° inveniri consentiunt plurimi auctores, cfr Till., Till. Icon. 88, Kalm. Hell. p. 7, Prytz; in siccis per totam Fenniam ad Uloam usque: Wirz. pl. off., cfr Fries; Eur. omn. exc. . . . : Nym. Consp. p. 306; exc. etiam Lapp. plur.: Nym. Suppl. p. 145, vide etiam DC Prodr. IV p. 120, Led. II p. 255 et Liro Ured. p. 297—298.

Oa. fq: Malmgr.; st fq inprimis in ripis amnium viridibus: Laur. Växtf. — **Tb.** fq: Broth. — **Sb.** fq: Enw.; (fqq): Mela et M. & J. Sahlb. — **Kb.** fq: Eur. & H.; fq ad Eno Jakokoski: Wainio ann.; fq, ad partem maximam subdomi-

nans, rarius st cp: Axels. Putk.; in vicinitate Pielisjärvi et Vieki-järvi st fq et in par. Nurmes usque ad Maanselkä: Wainio Kasv. — **Kon.** fq per omne territorium: Norrl. On.

Om. p Gamla Karleby, Perho: Hellstr.; p, enum. longa: A. L. Backm. Fl., quem l. inspicias; p in parte interiore: Tenn., spec. e Salo!; (fq): Lackstr. — **Ok.** (fq): Must.; p inprimis in paroeiciis australibus, in parte orientali non visa: Brenn. Obs.; Ristijärvi st cp ad pontonem prope templum: Kyyhk.; Risti-järvi cp etiam ad Putkola in vicinitate templi in margine agri: Kyyhk. litt.; Wainio Kasv. ex hac parte non comm. — **Kp.** p e Tuulijärvi! in par. Repola ad Laitasalmi! in par. Oulanka [in Kk.] et multis loc. cp: Wainio Kasv.; p—st fq, enum.: Bergr. Ant., spec. e Torovaara!; Kemi: Selin!, cfr N. I. Fellm.

Ob. Liminka: Hellström!, cfr Brenn. Obs.; [Uleåborg] »på en åkerlinda vid elfstrand»: Jul. p. 277; Uleåborg in insula Slottholmen et p in declivibus amnium haud cp [»tal-rik»]: Zidb.; Uleåborg (»fq»): Leiv.; Uleå: Eberh.; in par. Kiiminki (fq), ceterum r: Brenn: Reseb. p. 78; Kiiminki Ukkola, Alatornio Kalkkimaä et Yliluukas: Brenn. Ber. 1870; in parte australi ditionis septentrionalis [»Nor.»] Tornio, Kemi!, Simo et Tervola p, in parte maxima [»Obor.»] ad oram p, in interiore parte r, Kiiminki et Ylikiiminki: Brenn. Obs.; Kemi: M. Castrén p. 338; in collibus aridis apricis p in ditione lito-rali, Simo Sikaluoto et Kalliosaari, Kemi in vicinitate templi, Peteri cp: Keckm., cfr l. c. p. 16, ubi dicitur st fq in parte infima vallis Kemi inveniri, vide etiam Caj. Torn. p. 112; Ala-tornio prope Luukas: Hjelt; Alatornio Kaukamo: Hough. not. [forsan idem atque superior]; ad summum Sinus bottnici usque: Hellstr. Distr. p. 6; (var. *dissecta*) Torneå fq: Hellström!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136. — **Kuus.** compluribus locis in parte au-ostro-orientali: W. Brenner comm. — **Kk.** Keret: Beket. p. 566; Wainio Kasv. vide sub **Kp.**; Bergroth in hac parte non vidit, vide etiam infra.

Lim. Umba: Selin!, cfr N. I. Fellm., l. c. p. XXX et XXXVIII et Beket. p. 566; Umba in devexo graminoso haud procul a pago: Kihlman!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 136.

Al. p: Bergstr., men st fq: Bergstr. Beskr. och fq: Arrh. & K. **Al.**

och **A b.** st fq — fq på ängsmark och i lundar. Ej observerad i Gustafs. Förbisedd: Bergr. — **A b.** [Vihti] fqq: Flinck och Wecks.; st fq — fq, enum.: Caj. Kasvist. — **K a.** fqq: Blom och Lindén. — [**I k.** fqq: Meinsh. p. 133.] — **S a t.** st fq — fq och st cp — cp. Ängsbackar, lundar, älfbranter högre upp. Hvittisbofjärd fq på torrare marker: Häyr. Björneb. — **S a.** cp: Hult. **K l.** fqq: Hann. — Kol. fq — fqq: Elfv. — Kk. Arten omnämnes från denna provins i Mela Pl. Det framgår dock ej säkert, huruvida Mela påträffat den vid Skoroduma eller Ruanjärvi.

I Liro Ured. p. 298 uppräknas arten bl. a. från Kpor.

Arten upptages såsom odlad från Nyl. Mäntsälä Frugård: Medd. XXV p. 13; för min del misstänker jag, att härmed afses *P. anisum*.

Pimpinella saxifraga f. dissecta (M. B.) Spreng.

Cum forma typica rarior occurrit.

In campis arenosis par. Hvittisbofjärd [»Vitsbofjerd»] ditio- nis Bjoerneburgensis (rr) ([C. R.] Sahlberg): Prytz, cfr Mela Kasv. etc. nomine var. *dissectifolia* Wallr.

A l. (p) in parte septentrionali Alandiae orientalis [»Bn»]: Bergstr.; Eckerö, Geta: Hult ann. — **A b.** Nagu Ernholm loco petroso et umbroso: A. Dahl!; Bromarf Kansjärvi: Sand.; Lojo Lylyis in colle sicco pratensi: Edv. af Hällström!; [Vihti] formae ad hanc accedentes p: Flinck. — **Nyl.** Fagervik: His.; Ingå Svartbäck in graminoso: Brenner!. cfr Brenn. växtf. p. 78; [Nurmijärvi] st r locis humidioribus, magis umbrosis quam f. typica: Stenr.; [Helsingfors] p: W. Nyl.

S a t. r cum f. typica: Hjelt; Suoniemi: A. Lindfors!, vide etiam supra et cfr Häyr. Björneb. — **T a.** Mustiala: G. Zitting!; p: Leop.; Tavastehus in colle sicco lapidoso ad pag. Stor-Luolais c. 3,5 km ab oppido: O. Collin!; haud infrequens: Norrl. s. ö. Tav.; Lammi: alumn. J. F. Lagerblad!; r cum f. typica: Borg Tiet.; nonnullis locis: Wainio Tav. or. — **S a.** Villmanstrand Parkkarila st cp cum f. typica: Sæl. ann. — **K b.** Liperi Niinikkosaari: Europæus & Hällström!; Eno Saapaskoski in prato: J. Pehkarinen!; haud r esse videtur: Axels. Putk.; compluribus locis: Wainio Kasv. — **Kon.** p per totum fere territorium: Norrl. On.

O m. r: Hellstr. — **Kp.** pag. Jyskjärvi in marginibus agrorum, ad canalem inter Maasjärvi et Tungunjoki in declivi sicco, Sjujunvaara, Suopaissalmi, Suopaisvaara, Voingi, Kevättö-

märvi!, in vicinitate Kellovaara Pääkönniemi ad Nuokkarvi: Bergr. Ant.; compluribus locis: Wainio Kasv.

O b. r Torneå, Kemi, Uleåborg: Brenn. Obs.; Uleåborg in Slottsholmen et p in declivibus amnium haud ep [»talrik»]: Zidd., cfr Brenn. Obs.; Kemi Peteri tria spec.: Keckm.; Kemi Vaurantörmä: Rantaniemi; Torneå: Hellström!, cfr sub f. typica.

Framhållas bör måhända, att formen i Mela Kasv. [ed. II] anges såsom st fq, men ed. IV st r. — Den föreligger äfven från Kton. »in colle deusto ad pag. Semjonova ster.»: Cajander & Lindroth!, jfr Mela Kasv. V.

Sannolikt finnes formen flerstädes, ehuru den jämförelsevis sällan blifvit antecknad. Några exemplar, hvilka numera föras till hufvudformen, hafva tidigare blifvit förda till densamma; jag har ej ansett nödigt, att här omnämna dessa.

Pimpinella anisum L.

In Fennia raro vel rarissime colitur et semel aut bis in saburra etc. cisa est.

Till., Till. Icon. 63; »ob fructus aromaticos colitur»: Nym. Consp. p. 306; »harv. vilj.»: Mela Kasv. V, jfr Brenn. Flor. — **N y l.** [Helsingfors] Ulrikasborgsbergen: elev B. A. Lindberg!, exemplaret, som inlämnades under namn af *Coriandrum sativum*, är bestämdt af Lindberg 1910; Helsingfors Skatudden (L. Högman): Lindb. herb. — **O a.** [Wasa ångkvarn] i ett exemplar 1882: Laurén i Medd. XXII p. 40; [Wasa ångbåtsbrygga] 1882 [ett] par individer: l. c. p. 41. — Se äfven ofvan p. 231.

Pimpinella magna L.

In territorio non lecta est nisi unico loco in Karelia septentrionali circ. 62° 30' et 47° long., ubi verisimile est eam adventiciam fuisse, [etiam ad fines territorii ad flumen Scir occurrit].

Eur. omn. exc. . . . Fenn.: Nym. Consp. p. 305—306; **K b.** Liperi verisimiliter adventicia, adest etiam e vicinitate Mandroga ad fines orientales territorii: Herb. Mus. Fenn. II p. 136, cfr l. c. p. XI; indicatur in Fenn. or. (in Carel. bor. detexit Europæus 1869): Nym. Suppl. p. 145, vide etiam DC. Prodr. IV p. 119 et Hjelt in Medd. XXVI p. 13.

[Kol. rr in deusto umbroso et graminoso Mandroga: Elfv., spec. e Rossia!].

K b. Liperi r ad pag. Lammo in prato [»Kokkola backen!«] ad lac. Suuri Liima: Eur. & H.!

Carum bulbocastanum (L.) Koch.

In Fennia australi his annis unico loco, ut videtur adventicium, lectum est.

T a. Hattula Herrenäs [nära Parola station] (M. v. Essen): Kihlman i (Prot. 4, X, 1902) Medd. XXIX p. 5, jfr l. c. p. 38, L. Y. 1902 p. 260 [där socknen angifves oriktigt] och Mela Kasv. V; ex. från Hattula insamladt af C. L. v. Essen!

I Medd. XXIX p. 5 framhålles, att arten redan flere år förekommit å Herrenäs å odlad äng. Se angående artens allmänna utbredning Nym. Consp. p. 303 under namn af *Bulbocastanum Linnaei* Schur.

Carum carvi L.

In maxima parte Fenniae frequenter procehit; nonnullis tamen plagis frequentia minuitur. Ad septentrionem versus in parte occidentali ad 68° saltem visum, ubi iam rarum est, sed etiam ad 69° 50' inveniri indicatur. In Lapponia orientali vix est repertum, nisi forte in parte australi.

Till.; Till. Icon. 74 e Fries Öfvers., vide Hjelt Känn. p. 4 not. 6; Kalm; fq in agris argillaceis, rarius in taeniis: Hell. p. 7; in pratis, pascuis et agrorum marginibus fqq: Prytz; in pratis siccis et agris argillaceis per omnes provincias, in internis vero Tavastiae vulgatissimum: Wirz. pl. off.; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Scand.: Nym. Consp. p. 307; Fenn: Nym. Suppl. p. 145, vide etiam DC. Prodr. IV p. 115 et Led. II p. 248.

A 1. (st fq): Bergstr.; fq: Arrh. & K.; fqq: Bergr. — **A b.** fq: Zett. & Br.; fq — fqq: Arrh. Ann.; fq: Sand., Renv., A. Nyl., Sel. et Printz; fqq: Flinck, V. E. Broth. et Weeks.; Mietois et in media parte par. Mynämäki fqq, ceterum fq, ep in marginibus agri: Caj. Kasvist. — **N y 1.** fq: His.; fq, inprimis in marginibus agri ep: Stenr.; fq: W. Nyl. et Sæl. Ö. Nyl.; Brenn. non comm.; Hogland: Sælan in Medd. XXV p. 73 et 76. — **K a.** (st r): Blom; r? tantum Kirvu in vicinitate templi adnotatum: Lindén, vide sub **K 1.** — **I k.** fq: Malmb.; [ubique fqq, inprimis in pratis apricis siccis epp: Meinsh. p. 131].

S a t. dispersa: Malmgr.; (p — st fq) et st cp — cp, enum.: Häyr. Björneb.; fq, saepe cp aut cpp: Hjelt. — **T a.** fp: Leop., Asp. & Th., Norrl. s. ö. Tav. et Bonsd.; fq, saepe st cp — cp: Borg Tiet.; st fq — p: Wainio Tav. or. — **S a.** fq [in tota Savonia]: E. Nyl. & A. Chyd.; Valkiala fq: Hult Fört.; Villmanstrand Parkkarila et ad praedium sacerdotis st fq: Sæl. ann.; (r) insula Salonsaari, sacerdot. Ruokolaks: Hult. — **K l.** (fq): Fl. Kar.; r? tantum in Hiitola Vavoja adnotatum: Lindén; [Parikkala] (r) Honkakylä: Hann.; Valamo: Sæl. ann.; Pälkjärvi et Ruskiala r: Hjelt, cfr Hjelt Ant. p. 65; Backm. non comm. — Kol. st fq in viciniis pagorum et viarum: Elfv.

O a. dispersa [»spridd»]: Malmgr.; fq: Laur. Växtf. — **T b.** st fq: Broth.; Pihlajavesi fq: Norrl. n. v. Tav. p. 430. — **S b.** fq: Enw. et Mela; Iisalmi p: M. & J. Sahlb. — **K b.** Tohmajärvi Everilä ex indiciis incolarum: Hjelt; Liperi Simananniemi: Eur. & H.!; p prope domos, ad antiqua domicilia, in marginibus agrorum st pc et saepe non nisi adventicium: Axels. Putk.; st fq — fq: Wainio Kasv. — **K o n.** fq, in Saoneshje fq: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 39.

O m. fq: Hellstr., Tenn. et Lackstr.; »(st) fq»: A. L. Backm. Fl. — **O k.** st fq — fq: Wainio Kasv.; fq: Must.; (fq), in partibus maxime orientalibus st fq: Brenn. Obs.; [Kianta] fq et st cp: Kyyhk. — **K p.** st fq — fq: Wainio Kasv.; fq, quamvis non in omnibus pagis observatum: Bergr. Ant.

O b. [Uleåborg] (»r»): Jul. p. 277; (fq), in partibus maxime septentrionalibus st fq: Breun. Obs., quem l. inspicias; (st fq) et cp in Uleåborg: Zidb.; [Uleåborg] (fq): Leiv.; st fq ad oram et in valle amnis Simo, sed in partibus territorii interioribus incultis [»obebyggd»] deest: Keckm.; Kemi (fq): Rantaniemi; st fq: [O. R. Fries p. 159 et] Hjelt & H. — **K u u s.** (r): Brenn. & Nyb.; (st fq — fq): Wainio Kasv.; Ahola et Hirvasvaara in collibus herbis [»ängsbackar»]: A. L. Backm. comm. — **K k.** in par. Oulanka et Kiestinki non visum: Wainio Kasv., vide sub Kp.; (fq): Bergr. Ant. [ad Kp. partem maximam spectat]; »ad pagos Maris albi, supra Kouta vero nunquam mihi occurrit»: Fellm. Ind.; N. I. Fellm. non ipse vidit, cfr l. c. p. XXV et XXXVIII et Herb. Mus. Fenn. II p. 137; Maaselkä [»Maselga»

in hac provincia?, vide infra], a Keret [ad Archangelsk]: Beket. p. 566.

Lapp. fenn. p, in vicinitate pag. Kittilä! r: Hjelt & H.; r in cultis pagi Sattanen: Blom Bidr.; [r Kengis (Brundin), Pajala: Birg. p. 98;] per partem totam silvaticam Lapp. meridionalium fq et Tornensis parcius: Wahlenb. p. 73; p: Fellm. Lapp.; Kemijärvi ad praedium sacerdotis (N. Fellman): Moberg Klim. p. 54; [Kemijärvi] ad Pietilä: Fellm. Anteckn. I p. 273, vide infra; Kemijärvi ad Suorsa et fq ad Vuostimovaara, Sodankylä ad Kairala, Hietasuvanto, Aska, fq ad pag. Sodankylä, ad Sattanen fq et sat abundanter [cfr Blom], ad Petkula pc, ad Lokka et Mutenia: Wainio Not., cfr l. c. p. 30, Hult Lappm. et l. c. p. 39 et 93; Muonio: Malmberg in dupl.!; Muonio (68°) in prato ad Ylikylä: Montell!; Muonioniska Kutuniva ad Järisjärvi: Hjelt, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; Kuolajärvi [»Salla»] in margine agri ad Yli-Peteri: Borg & Rantaniemi!; Paatsjoki Salmijärvi in graminoso: Granit & Poppius!, cfr Medd. XXIV p. 46, num adventicium, vide infra; »secundum dicta, pro quorum fide non spondere audeo, occurrit . . . ad insulam Kjelmöen Varangriae australis, verisimiliter, si res vera est, his locis, ut multis aliis, primitus ab homine consulto dispersum ut herba aromatica aestimata»: Norm. Ind. p. 19, cfr Norm. ann. p. 28; Kjelmesø [Kjelmø apud Norm.] sinus Jarfjorden (Schübeler) fq et verisimiliter spont.: Blytt p. 869, vide infra; Varangria australis Kirkenäs 1899: Fontell!, vide infra. — [L. ent. reg. subalp. et silv. r: Læst.; non, quantum scimus, ad partem fennicam spectat, vide etiam infra.]

Lt. vide infra.

Kk. Ehuru ett Maselga finnes på gränsen emellan Lim. och Lt., antager jag dock, att Beketoffs uppg., om den öfverhufvudtaget är riktigt, icke hänför sig till detta ställe, utan till någon ort i Kk. — Lk. Ogräs vid Korvanen: Hult Lappm. I afseende å förekomsten å [Kemijärvi] Pietilä nämnes, att där förekommer vildt växande kummin, hvaraf skördas till och med till afsalu: Fellm. Anteckn. I p. 273. Hult framhåller, att artens nordgräns ligger vid Mutenia [68° 2']: Hult Lappm. p. 38. (Detta under förutsättning, att arten i Li. och Lapp. ross. anses tillfällig. Nämnas kan i sammanhang härmed, att densamma i Norge såsom fullt vildväxande uppgifves förekomma ända till 70° 26'—27': Norm. Fl. Overs. p.

310, där f. ö. närmare redogöres för dess förekomstsätt och fortplantning i dessa trakter). — **Li.** Inari (C. Berghäll): Moberg Klim p. 53, 54 och 55, möjligen har arten här varit odlad; uppg. är eljest mindre sannolik, då arten ej upptages af Kihlm. Ant. Anmärkningsvärdt är i hvarje händelse, att äfven frömognad upptages. — Angående förekomsten i nordligaste delen af Norge nämnes: [Planta] »adventicia fortuito allata v. saepius consulto in pratis seminata, pluribi, etiam Var[angria] merid., sed mox evanescens, quantum a me observata»: Norm. ann. p. 28. Senare skrives: »Nordvaranger distr. . . Nyborgs omegn, sandsynligvis tilfældig (Th Fries). Sydvaranger distr. Kjølmoen i 60-årene tilfølge handelsmand Jordan's opgave, men hvor jeg ikke noterede den under et meget flvgtigt ophold der i 1873. Jarfjorden øverst i Karpedalen ved væggen af en gamle i 1877, et par eksemplarer, utvivlsomt tilfældige og opvoksede af frø fra syden, som deres høie vækst viste. Elvenes på hjemmejorden i 1864, hvor den nogle år tidligere var udsæet af eieren M. Klerk, og hvor den opgaves endnu at holde til i 1881»: Norm. Fl. Spec. p. 511. Med stöd af dessa uppgifter och Lindéns från Lapp. ross. misstänker jag, att arten äfven vid Salmijärvi och Kirkenäs varit mer eller mindre tillfällig. — [L. ent. Arten uppräknas bland dem, som ej iakttagits omkring Kaaresu'anto: L. L. Læst. p. 292.] — Lapp. ross. Angående förekomsten vid Nuotjavr nämnes: »r täml. rikl. vid Nybygget (ursprungligen odlad). Enligt hörsägen finnes den äfven vid en lappboningsplats vid Nuotjavr»: Lindén Ant.

Carum carvi odlas säkert i mycket ringa utsträckning i vårt land. Oberäknadt de uppg. i detta afseende, hvilka framgå af det ofvanstående (se under **Lk.**, **Li.** och Lapp. ross.), har jag endast antecknat, att arten odlas i **Lk.** Kittilä: Silén Bl. p. 86. — Däremot är exporten af vildt växande kummin betydlig. År 1905 uppgick den till 164,800 kg, år 1906 till 89,900 kg, år 1907 till 146,400 kg: Statistisk årsbok för Finland 1909, Helsingfors 1909, p. 157. Tidigare har exporten vissa år varit ännu större; så uppgafs den år 1899 till 366,552 kg: Stat. årsbok 1902 p. 73 och i Elfv. Kult. p. 204 uppgifves, att år hafva funnits, då utförseln öfverstigit 400,000 kg. (I uppgifterna i Stat. årsbok ingå häri äfven öfriga kryddor; såvidt jag känner, hafva dessa dock en mycket ringa betydelse, se härom de statistiska uppg. om handel och sjöfart).

Petroselinum sativum Hoffm.

In toto fere territorio saepissime, quamvis minore copia, colitur. In parte maxime australi raro (vel rarissime) subsponte inveniri indicatur.

»Colitur caeterum ubique in hortis (*P. hortense* Hoffm.) etc., unde etiam . . . subsponte occurrit»: Nym. Consp. p. 309. — **NyI.** Helsingfors afstjälpningsplats vid tullen vid vägen till Munksnäs 1887: G. J. Österman!, jfr Mela Kasv. V, där arten upptages såsom tillfälligtvis förvildad både i **Ab.** och **NyI.** etc.

Angående odlingen får jag främst hänvisa till Eلفv. Ant. p. 96. Här må endast tilläggas, att arten upptages redan af Till.; odlad i största delen af Finland och södra Lappland: Fries. — [O b. Uleåborg] »roten tål stå ute öfver vintrarna»: Jul. p. 21 under namn af *Apium petroselinum* [L.] Både i Haaparanta och Pajala [på svenskt område] har arten odlats med godt resultat: Birg. p. 59. — L i. Toivoniemi på kalljord med stor framgång: Nordling p. 307, jfr l. c. p. 315, Eلفv. Ant. p. 23 etc. — Uppgifter angående odlingen har jag f. ö. antecknat, utom i floror etc., äfven Rein p. 83, Ign. Geogr. p. 349 (där det uppgifves, att den kan odlas ända upp till Utsjoki), Eلفv. Kult. p. 205, Medd. XXV p. 12, A. L. Backm. Fl. p. 26, Turistföreningens Årsbok 1902 p. 80 och F. Trädg. 1909 p. 127 [O b. Ylitornio], Fellm. Anteckn. III p. 646 [L k. Kemijärvi], Læst. p. 9, jfr Clarke p. 466. Denna förteckning torde dock knappast vara fullständig.

Äfven f. *crispa* (Mill.) DC. odlas jämte hufvudarten: Brenn. Flor. och Mela Kasv. V.

Apium graveolens L.

Raro in hortis colitur.

Angående odlingen får jag i hufvudsak hänvisa till Eلفv. Ant. p. 96. (Där framhålles bl. a., att arten uppgifves från Inari; någon annan uppg. därifrån är mig icke bekant.) Följ. uppg. må tilläggas: [Kp. Solovetsk: Rosberg i Geogr. F. T. 1899 p. 43]. — [O b. Uleåborg] »Silleri wil intet fort»: Jul. p. 21. — Odlas å Jolma i Ylitornio [»Öfvertorneå»] nära Aava-saksa: Turistför. Årsb. 1902 p. 80 och F. Trädg. 1909 p. 126. — Från svenska sidan nämnes: Haaparanta osäkert resultat: Birg. p. 59. I Ale. III nämnes: »odl. i Sydl[igaste delen af Finland]»; så obetydlig odlingen än är, kan denna inskränkning i afseende å dess förekomst ej anses befogad, såsom delvis äfven framgår af det ofvanstående. — Tilläggas bör, att om artens allmänna utbredning nämnes: »Eur. plur. . . . exc. Scand. plur.»: Nym. Consp. p. 309; »Fenn. deest»: Nym. Suppl. p. 146.

Oberäknadt de i det föregående anförda uppg., liksom uppg. i flororna, har jag endast antecknat följ. dylika: Eلفv. Kult. p. 115, Liro Ured. p. 308 (Helsingfors) och Medd. XXV p. 12.

Helosciadium nodiflorum (L.) Koch.

In saburra rarissime occurrit.

A b. [Vid Åbo slott!] observerad i 8 exemplar, samtliga växande tillsammans på ett fuktigt ställe, ganska långt aflägsset från den egentliga barlastplatsen . . . exemplaren voro försedda med utvecklade frukter jämte blommor: Sæl. Fröv., jfr (Prot. 7, II, 1885) Medd. XIII p. 208, floror etc.

Bupleurum protractum Link et Hoffmannsegg.

Semel adventitium est visum.

O a. Alavus [Sapsalampi] odlad äng, tillfällig, tagen af fru Eriksson!, inlämnad genom lektor Lindén: Medd. XXVII p. 91, jfr Mela Kasv. V och Alc. IV.

Conium maculatum L.

In Fennia australi raro invenitur; ad septentrionem versus usque ad 63°, in saburra etiam ultra lectum est; in Fennia orientali vix obvium.

Till.; Kalm; in ruderatis et agrorum marginibus minus fq: Prytz; in hortis, ruderatis et agris fertissimis [nonne fertilissimis] Fenniae meridionalis, Björneborg: Wirz. pl. off., cfr Fries; Eur. omn. exc. . . . Fenn. plur.: Nym. Consp. p. 315; adest in Fenn. mer. et parcius med.: Nym. Suppl. p. 148, vide etiam DC. Prodr. IV p. 242 et Led. II p. 359—360.

A 1. [Finström] Godby: Bergstr. p. 131!; Geta in pago ad templum, Höckböle et Östergeta: Hult ann.; r Geta Bolstaholm in horto: Arrh. & K. et Arrh. Fl. — **A b.** Åbo: I. Ringbom!, cfr Zett. & Br.; Åbo Kakola: Hollm.; Nådendal: K. F. Tigerstedt!; Merimasku (Karsten): Lindr. Umb. p. 89 et Liro Ured. p. 307; Piikkis et Nagu: Leche p. 26; Uskela: Nikl.!; Bromarf Kansjärvi: Sand.; r Maila in Isosaari 1859: Sel.; in eodem loco vidit Öhrnb.; Vihti (!) cp ad Olkkala: W. Nyl. p. 204; Vihti (p): Printz; [Vihti] st r Oravala, Niuhalä, Suksela, Olkkala, praedium Vanjärvi, Irjala: Flinck; Vihti in area praedii sacerdotis, Niuhalä, Myyri: Wecks. muist.; Vihti [in parte austr.-occidentali] (st fq) in locis cultis, prope praedia etc.: V. E. Broth.; Mynämäki r in horto aeditumi prope templum, iam 40 annis antea in eodem horto vidit pater: Caj. Kasvist. — **Nyl.** r Karis Rejböle: His.!; Kyrkslätt ad praedium sacerdotis: Rosb. Kyrksl. p. 109; Nurmijärvi Nääs, Helsingfors in coemeterio, Sibbo Löparö: Sæl. ann.; Stenr. non comm.; r in coemeterio Helsinge: W. Nyl.; Helsingfors Tölö: Wainio herb.; Helsingfors Skatudden et aliis locis in cultis: Hjelt; Helsingfors p in ruderatis: Häyr.; Helsingfors Gumtäkt: Hult coll.; in agris ad opp.

Borgå (!), et intra id, Perno Härkäpää, sacell. Liljendal! ad deversorium Säfträsk: Sæl. Ö. Nyl., vide etiam infra; prope Borgoram oppidum in cumulo stercoroso: W. Wahlbeck!; Lovisa: C. J. Arrh.; Hogland Suurkylä in agro solano consito (Sievers): Brenn. Till. p. 38; [Hogland] Suurkylä in areis st ep: Sælan in Medd. XXV p. 76. — **Ka.** r Viborg: Fl. Kar!., cfr Malmb.; par. Viborg Kinderi: alumn. Berg in dupl!.; haud infrequens in opp. Viborg: Zill! — **Ik.** Uusikirkko Sykiälä Mustamäki: O. A. Gröndahl!; ad oppidum Käkisalmi 1881: Sæl. ann!.; ibidem 1904: Silén Blomb. II p. 45; [in tota Ingria p: Meinsh. p. 130].

Sat. Björneborg (Simming!): Malmgr., cfr Häyr. Björneb.; Euraåminne Väkkärä: Kl. Wahlman!; r Karkku in coemeterio!, Järventaka Alanen! 1875—1896, sed hoc loco nunc extinctum, Tammerfors ad amnis deiectum: Hjelt. — **Ta.** Sääksmäki r ad praed. sacerdot.: Tikk., spec. leg. Cannelin!, cfr Liro Ured. p. 307; Sääksmäki Ridvala: Kihlm. herb., cfr Rosb. Utk. p. 220; Pälkäne Laitikkala in lapidoso agri (Zidbäck): Leop.; Kalvola (Tikkanen): Hult herb.; [Tavastehus] (p): Asp. & Th. — **Sa.** Nyslott Tallisaari pauca spec.: Buddén, vide etiam infra.

Oa. Gamla Vasa in ruinis 1880: Hedv. & Hj. Hjelt!, cfr Malmgr, qui tantum ex **Oa.** enumerat, vide autem infra. — **Sb.** r: Mela; Kuopio: C. E. Roos!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137. — **Kb.** Liperi r ad viam publicam in Alasotkuma: Eur. & H., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137.

Nyl. »Ehuru icke förut observerad förekom den i ymighet [i Borgå] sommaren 1857 och blef troligen införd från Ryssland (med hvete?)»: Sæl. Ö. Nyl. — **Sat.** Kyrö: Asp; uppg. är sannolik, men behöfver dock bekräftas. — **Sa.** I H. M. F. finnes ett exempl. af O. Carlenius, som troligen härstammar från Nyslott, hvilken ort äfven anföres af Alc. III, jfr Desideratkat. p. 17. — **Kl.** Arten uppräknas härifrån i Herb. Mus. Fenn. II p. 69, jfr bl. a. Mela Kasv. och Mela Kasv. V; numera erinrar jag mig icke specialuppgiften, hvarföre möjligheten af ett misstag icke är utesluten. — **Oa.** I afseende å förekomsten i Gamla Vasa må nämnas följ.: Laurén anför arten [enligt iakttagelser 1882, 1884, 1888 o. 1891] såsom allmän i groparna: Medd. XXII p. 43 och har insamlat den 1883! Ännu 11, IX, 1893 antecknade jag den såsom ymnig därstädes, men under de senare åren har den försvunnit; så såg jag den icke 1904, och 11, IX, 1907 sökte jag särskildt efter densamma, men kunde ej finna något enda exemplar.

Den anföres ej heller bland de vildt växande arterna i Laur. Växtf. Gamla Wasa anföres såsom gränspunkt i Herb. Mus. Fenn. II p. 137, men med stöd af ofvanstående betraktar jag den numera såsom endast tillfällig därstädes. Så betraktas den äfven Alc. III. Uppgifter från nämnda fyndort ingå äfven Lindr. Umb. p. 89, Lindr. Lisät. p. 10 och Liro Ured. p. 307. — Wasa ångkvarn: Alc. III; numera försvunnen: Hjelt. — **O m.** Brahestad Lundbergs ångkvarn: Blom!; tydl. tillfällig. Hellstr. p. 135 uppräknar arten bland dem, som ej gå till Gamla Karleby. — **O k.** [Kianta] »tavattu yksi kappale Lassilan heinäpellossa»: Kyyhk.!; arten bör tydligen betraktas såsom tillfällig därstädes. — **O b.** »Sedd i Apotheks Trägården [i Uleåborg] för några år sedan, hvarest Örten nu årligen sår sig sjelf»: Jul. p. 20; Uleåborg Toppila sund 1869: Brenner!; tydligen på barlast; Uleåborg Toppila i sept. 1887, någorl. talrik (omkr. 12 ex.): Zidb., jfr Brenn. Obs.; se äfven L. Y. 1907 p. 236. — **Kk.** Keret vid Hvita havvets strand: F. Nyl. Utdr. p. 153; uppg. behöfver bekräftas.

Coriandrum sativum L.

Raro colitur, nisi rarissime non disseminatur.

A b. Nystad 1863: Kl. Wahlman! — **Nyl.** Helsingfors Ulrikasborgsbergen 1879: Unonius!, jfr Brenn. För. p. 132; Helsingfors i trädgården vid »villa Arkadia», Fjälldal bland *Lamium purpureum* tillfällig 1895: Sæl. herb.; Sibbo »in vico Paipis ad praedium Kesis in horto, una cum *Anetho graveolente* crescens (quasi spontaneum)»: W. Wahlbeck! — **O a.** Wasa unicum spec. adventicium 1889: Hjelt. — **O b.** Uleåborg på afstjälpningsplats 3 à 4 exemplar 1887: Zidb., som dessutom omnämner exemplar tagna på ruderatplats, jfr äfven Brenn. Obs. — Arten omnämnes f. ö. i floror etc.

I afseende å den åtminstone numera mycket obetydliga odlingen har jag endast antecknat följ.: Arten upptages redan af Till. »Går till och med ända upp till polcirkeln»: Elfv. Kult. p. 204. — **O b.** [Uleåborg] gaf mogna frön 1789: Jul. p. 20. Se f. ö. floror etc. äfvensom angående artens allmänna utbredning t. ex. Nym. Consp. p. 316 och Nym. Suppl. p. 148.

Eryngium maritimum L.

Per errorem apud nos indicatum est.

A b. »Ad diversorium Sands in par. Tenala»: A. Nyl., som säger sig väl ej själf hafva sett växten, men hört den beskrivas af invånarena. På denna uppg. stödjä sig bl. a.: södra Finl.: Fries och Finl. mer.: Nym. Syll. p. 163. Äfven upptages arten i första uppl. af Byteskat. W. Nyl. Distr. säger om uppg.: »erronee, nam in loco indicato non aderit, ut communicavit D. Hisinger», hvarföre arten bör utgå ur finska floran.

Af detta släkte odlas hos oss, om ock, såvidt jag vet, ganska sällsynt, *E. amethystinum* L., se Alc. III, där den uppgifves från sydliga delen af landet.

E. planum L. upptages såsom förekommande på barlast i A b. Åbo hamn: Tallgr. p. 77.

Astrantia maior L.

In hortis colitur, rarissime etiam disseminari indicatur.

Odl. i trädg. som prydnadsväxt. Syd[liga delen]: Alc. III, jfr Brenn. Flor. och Mela Kasv. V, där arten äfven omnämnes såsom tillfälligtvis förvildad från N y I.; uppg. afser exemplar från Kyrkslätt Koskis: Brenner! — Se äfven ofvan p. 195.

Angående artens allmänna utbredning se t. ex. Nym. Consp. p. 318 och Nym. Suppl. p. 149.

Sanicula europaea L.

In Alandia passim vel satis raro invenitur.

In actis Alandiae p: Prytz, cfr Wirz. pl. off.; Fenn. mer. occ.: Fries nomine *S. vulgaris* L., cfr Trautv. Incr. p. 319; Eur. omn. exc. . . . Fenn.: Nym. Consp. p. 318; adest in Aland. (Fenn. mer.-occ.): Nym. Suppl. p. 149, vide etiam (DC. IV p. 84 et) Led. II p. 235. — A1. («r»): Bergstr.; [Föglö] Gripö (!), Idö etc.: Bergstr. p. 4; Jomala—Hammarland: Tengstr.!; Geta Pansarnäs: O. Hoffström & P. F. Molander!; Lemland Karmanäset: Leopold in dupl.!; Finström Bergö »Mellangårds verkholmen» st cp: Erics.!; Jomala Löfdal: Sæl. ann.; ad oppidum Mariehamn in nemore st cp: Sæl. herb.; Finström Emnäs, Grisholm: E. Erics.; Geta complur. loc. Bolstaholm, Hagö, Dånö, Gröndal et Gräggnäs: Hult ann., cfr Popp. p. 32; Föglö: W. Juslin in Hult herb.; Hammarland Äppelö, Geta Dånö, prope Finnö Långviken: Ch. E. Boldt; Jomala Ramsholm!, Hammarland Skarpnåtö, Lemland Lemböte, Finström Grelsby!, Föglö prope Degerby: Arrh. & K.; Vårdö Listerbyholmen! in taeniis ubique locis idoneis: Laur. Fört., spec. etiam e Lemland Nåtö!; [Sund] nonnulla spec. in pineto prope praedium sacerdotis: Prim. p. 68; Sund (!) Kastelholm, Geta Lökö: Bergr. comm.; Sund Högbolstad et Föglö Gripö cp in coryleto!: Gadol.; Föglö Näf-

versholm: H. Federley!; r Kumlinge in parte austro-orientali insulae Kumlinge! complur. locis cp: Bergr. et Bergroth in Medd. XX p. 37, cfr l. c. p. 43 et 45.

Al. Angående artens förekomst härstädes nämnes: Mycket spridd, delvis ymnig, särskildt i hassellundar: Arrh. — **Ab.** Pojo fq: A. Nyl., jfr Rupr. Diatr. p. 24; uppg. är säkerligen alldeles oriktig.

Af familjen **Araliaceae** odlas hos oss allmänt *Hedera helix* L., [ehuru] mest som krukväxt: Alc. III p. 210, jfr Brenn. Flor. och Mela Kasv. V; Sælan betviflar, att den numera odlas så mycket som förut och att den går till på kalljord; åtminstone minnes han ej, att han skulle sett den på kalljord: Sæl. ann. — Angående artens allmänna utbredning nämnes: »Eur. omn. exc. Scand. bor. Fenn. . . »: Nym. Consp. p. 319.

Cornaceae.

Cornus sanguinea L.

In magna parte Fenniae colitur et in Alandia efferata inveniri indicatur.

Al. »Planterad och förvildad vid Jomala prästgård»: Bergstr. p. 1311, jfr Herb. Mus. Fenn. [ed. I]. — **Sat.** Tyrväå: Warel. p. 18. Såvidt jag känner, förekommer arten i dessa trakter endast odlad men ej ens förvildad.

Såsom framgår af det ofvanstående, upptogs *C. sanguinea* bland de vilda arterna i Herb. Mus. Fenn. [ed. I], men uppräknas i Herb. Mus. Fenn. II p. IX not bland tillfälliga eller förvildade arter, som uteslutits. I äldre floror t. ex. Mela Kasv. I och II, Brenn. Flor. etc. anföres den äfven såsom vildt växande. I Mela Kasv. V uppgifves: »Vilj. ja mets. Al.» — Emellertid bör framhållas, att någon uppgift om artens fortfarande förekomst som förvildad vid Jomala prästgård mig veterligen icke föreligger.

I afseende å artens allmänna utbredning nämnes: »Eur. omn. exc. Scand. bor., Fenn. . . »: Nym. Consp. p. 319.

Angående odlingen får jag i hufvudsak endast hänvisa till Elfv. Ant. p. 98, jfr floror etc. äfvensom A. L. Backm. Fl. p. 25. I Wasa har äfven jag sett densamma, och Schüb. p. 288 upptager: »bis Wasa».

[*Cornus sibirica* Lodd.

Prope fines orientales sponte occurrit, ceterum in tota fere Fennia colitur.

Kpor. in nemore ad ripam fluminis Koscha haud procul a pago Sidorofskaja: Cajander! in Medd. XXVII p. 8, cfr l. c. p. 49, 134, Medd. XXVI p. 180, [Diar. 13, V, 1900], Caj. Westgr. p. 13—14, Lindb. Pfl. p. 13 nomine *C. tatarica* Mill. etc.

Det bör framhållas, att alla fyndorter för *C. sibirica* såsom vildt växande ligga utom området, såsom det begränsats i Herb. Mus. Fenn. II etc. Öster om floden Onega förekommer arten st fq—p: Cajander i Medd. XXVI p. 180. En fullständig redogörelse för de närmast Finland belägna fyndorterna lämnas i Caj. Westgr. p. 13—14, till hvilken uppsats jag får hänvisa.

Exemplaret i H. M. F. är insamladt år 1899 af Lindroth och Cajander! I H. M. F. finnes äfven ett exemplar, anträffadt af desamma i Ross. bor. »in nemore ripae fluminis Onega prope pag. Kirilova»!

Arten upptages icke i Nym. Consp.; i Nym. Suppl. p. 150 omnämnes den från »Ross. or. (etiam arct.)». — I Mela Kasv. V kallas den samma *C. tatarica* Mill. v. *sibirica* (Lodd).

Vidkommande odlingen får jag främst hänvisa till Elfv. Ant. p. 98, där *C. sibirica* betecknas såsom »den härdigaste arten», jfr Alc. III och Mela Kasv. V. F. ö. har jag endast antecknat uppg. från Nyl. Helsingfors Botaniska trädgården: Kihlm. Beob. p. 40 och O b. [Uleåborg] »viljeltynä puutarhoissa ja puistikoiissa»: Leiv. Putk., jfr Leiv. Arten uppräknas bland dem, som kunna med säkerhet odlas ända till O b. Torneå: Punt. 1900 p. 34.]

Cornus alba Wang.

In maxima parte Fenniae colitur.

Arten odlas mångenstädes i olika delar af landet, ehuru icke i större utsträckning, se framför allt Elfv. Ant. p. 98 och jfr floror etc., delvis under namnet *C. stolonifera* Mich. — Äfven jag har antecknat *C. alba* från O a. Wasa. Den uppräknas jämte föregående bland arter, som kunna med säkerhet odlas ända till Torneå: Punt. 1900 p. 34. Vidare omnämnes den från K b. Joensuu och Nurmes 1900 äfvensom O b. Uleåborg: Sæl. ann. Från Uleåborg anföres arten äfven af Leiv. Putk.

Utom de nyss anförda *C. sanguinea*, *C. sibirica* och *C. alba* odlas, ehuru mera sällan, äfven andra arter af detta släkte Så t. ex. omnämnes i Mela Kasv. V *C. mas* L. såsom odlad. Emellertid nämnes: *C. mas*

måste odlas ytterst sällan: jag har ej sett den odlad hos oss: Stel. ann. Ej heller Lindberg har sett den odlad: Lindb. comm. — Det torde ej vara skäl, att här ingå närmare på frågan om den eller de öfriga arterna.

Cornus suecica L.

In Lapponia frequentissime saepeque copiose—copiosissime provenit et quamvis minore frequentia usque in regionem alpinam penetrat; in Fennia septentrionali item frequenter copioseque invenitur, sed infra 63' 30' aut 64° in parte interiore subito rarescit et nisi in plagis valde silvestribus vix occurrit; ad oram maritimam passim (— satis frequenter), sed saepe copiose est obvia.

In Ostrobotnia & Finlandia vulgaris est: Fl. Lapp. N:o 65 p. 37; Kalm; locis umbrosis in Finl. bor. vulgatissime, in australiore rarius: Prytz cont.; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Scand.: Nym. Consp. p. 320; Fenn.: Nym. Suppl. p. 150, vide etiam DC. Prodr. IV p. 274, Led. II p. 377 et Borg Beitr. p. 99, 133 et 143.

A1. in Alandia continenti et in taeniis australibus [»Av, Bn, Csv»] p: Bergstr., (cfr l. c. p. 7); Kökar: Bergstr. p. 4; st r [Eckerö] Signilsskär, [Kökar] Idö, [Jomala] Langnöskär: Bergstr. Beskr., spec. e Jomala!; Föglö Klåfskär cp: Sievers; »på klip-piga holmar i norra delen, där den förekommer ganska allmänt»: Erics.!; Jomala Hammarudda, Sund Gesterby Kännen [»Tjenan»]: E. Erics.; Hammarland Rönnskär ad promuntorium septentrionale ins. Finbo (Bergroth), in scopulo ad occidentem versus a Trollklobben, pharus Sälskär: Ch. E. Boldt; Kumlinge Bärö, »Seglingeklobben» in Delet, Sottunga Måsshaga: Laur. Fört.; Geta Gröndal et aliis locis in parte septentrionali: Hult ann. et herb.; st r Sund Gesterby Kännen: Arrh. & K.; Eckerö Skeppsvik: Lindberg!; Föglö Juddö, Sottunga Kyrklandet p, Kökar Idö, Helsö, Karlö et Långskär: Arrh., vide etiam infra; (fq) in parte occidentali et media [= **A1.**]: Bergr., ubi loca natalia enumerantur. — **Ab.** r: Zett & Br.; st r? in parte orientali [= **Ab.**] par. Gustafs Kattkuru et ad Isojärvi, Iniö Keistö ad stagnum Frisko: Bergr.; Åbo: Just., cfr Moberg Nat. p. 127; Korpo-

ström Hjortö: I. Ringbom!; Korpo Galtö cp: Arrh.; Sagu Sandö: Elfving!; Kimito Hiitis fq, Nagu: Arrh.; Pojo p: A. Nyl.; Bromarf st fq: Sand.; [Karjala] in vicinitate Laajoki r in luco humido ad Suomenpää ad australem partem lacus Koskeljärvi pc: Caj. Kasvist.; Nystad Enskär: Kl. Wahlman!; Nystad Putsaari: Holln.; infra Pyhäjärvi ad lacum Pyhäjärvi: alumn. E. F. N. Candolin!, spec. ded. O. Collin [forsitan indigeat confirmationis]. — **Ny** I. Ekenäs Espskär etc. fq in litoribus: Häyr. Ber., cfr Häyrén in Geogr. F. T. 1900 p. 225, spec. ex Hästö! et Tofö!; p ex. gr. ad Fagervik!, in taeniis exterioribus, etc.: His.; Ingå Vesterkulla Skämmö: Brenn. växtf. p. 78; p (fq): W. Nyl.; fq ad oram: Sæl. Ö. Nyl.; Hogland locis humidis fq ex. gr. ad »Launakorkia» et »Haukavuori» ut ad oram orientalem: Schrenk p. 160; Tytärsaari: Brenn., spec. ex Hogland ad occidentem versus a Majakallio!, vide etiam infra. — **Ka**. p inprimis cp ad Kavalajärvi, Korkeasaari: Blom, spec. e Virolahti Koivuniemi!; (fq) in regione Viburgi: Fl. Kar. p. 188; [Viborg] Kiiskilä: J. Krohn in herb. lyc. n.; Trångsund: alumn. Berg in dupl.! — **Ik**. r Kivennapa prope pag. Kuokkala!, Kakki in insula Luuri, Koivisto [»Björkö»] Vasikkasaari (E. Nyl. Ber.): Malmb.; Uusikirkko Inonniemi in promuntorio ad mare: O. A. Gröndahl!; [in reg. litorali haud infrequens Rajajoki [»Sestrozsk»] . . . : Meinh. p. 141; cp ad litus Sinus fennici, enum.: Schmalh. p. 68].

Sat. frequentior in maritimis quam in interiore parte: Malmgr.; Raumo: [W.] Wallenius!; Ufsby: Karsten in dupl.!, cfr Häyr. Björneb.; nonnullis locis st fq — fq et st cp — cpp, ceterum non visa: Häyr. Björneb., cfr l. c. p. 40, 46 et vide infra; Parkano duobus locis ad meridiem versus a deversorio Kuivainen: Hjelt. — **Ta**. vide infra. — **Sa**. Kerimäki Karvila Vääränjärvensuo: A. E. Forsström!, spec. ded. Buddén. — **KI**. Impilaks Syskysalmi (Bergström!): Norrl. Symb.; Pälkjärvi r Valkiajärvi!, Suistamo saltem prope templum, sed forsitan haud infrequens: Hjelt, cfr Hjelt Ant. p. 63. — **Kol**. nondum visa est.

Oa. frequentior in maritimis quam in interiore parte: Malmgr., spec. e Vasa!; fq ad oram, in parte interiore p: Laur. Växtf., cfr Kihlm. Beob. p. XXIV; in interiore parte in par.

Storkyrö et Ylistaro: Laur.; Jalasjärvi r: Bäckm. p. 271; Töysä ad praedium sacerdotis (B. L. Frosterus): Moberg Klim. p. 50. — **T b.** Saarijärvi (Furuhjelm): Broth.; Multia (P. H. Lindegren): Moberg Klim. p. 50; Karstula Pääjärvi: Gadol.; Viitasaari Lakomäki in silva mixta subhumida: Kihlman! — **S b.** in Savonia rr: E. Nyl. Veg. p. 261; r?: Mela, spec. e Tuusniemi!; Iisalmi (!) Jyrkkä: Lundstr.! — **K b.** Liperi r [sacell. Polvijärvi] Rauanjoki!, Aisusjoki, Sukkulanjoki!: Eur. & H.; Kihtelysvaara, Pielis (E. Winter): Chyd.; [inter Pielinen et Höytiäinen] st r tribus locis in parte australi pag. Romppala in paludoso prope Palosuo, prope Matinpuro et infra Korpela, hoc loco st cp: Axels. Putk.; in Repola et parte septentr.-orientali par. Nurmes st fq, ceterum st r, Lieksa inter pagos Pankajärvi et Lieksa et ad Koukonvaara!, in parte austro-occid. par. Nurmes ad Jännevaara!: Wainio Kasv. — **Kon.** r, sub monte Miinanvaara in silvis turfosis, in Reg. occ. ad ripas fl. Suojunjoki atque inter pagos Kaitajärvi — Porajärvi pluribus locis: Norrl. On., spec. adscr. Suojärvi! et Kostamus!; Loimala! fq: Hjelt Ant. p. 65; Suojärvi: A. Genetz in Suomi II, 8 p. 201; [in silvis circa Povjenets: Günth. p. 40,] vide etiam infra et sub **Kton.**

Om. fq: Hellstr., Tenn. et Lackstr. [haec omnia ad oram spectant]; [Lappajärvi (!) in interiore parte prov.] p— st fq, ad lacum Lappajärvi fq et plerumque cp [ceterum r]: A. L. Backm. Fl., cfr l. c. p. 138 et vide infra. — **Ok.** fq, interdum cpp: Wainio Kasv.; Puolanka fq: Brenn. Reseb. p. 71; fqq, in parte orientali fq et interdum cp: Brenn. Obs.; [Kianta] (st fq) et cp: Kyyhk. — **Kp.** fqq: Sahlb. Bidr.; fq, interdum cpp: Wainio Kasv.; in taeniis fqq et cp, in reg. litorali ceterum fq, in parte media et circa Kellovaara st fq, ceterum enum. e multis locis, in parte austro-occidentali primum visa ad viam inter Lappolampi et Tiiksijärvi, [Solovetsk fqq et cpp]: Bergr. Ant., vide etiam Kudrawtsov p. 235 et Kusn. p. 118.

Ob. fqq, enum.: Brenn. Obs., quem l. inspicias; Jul. p. 274 tantum enum.; fqq: Leiv. et Keckm., vide etiam Leiv. Veg. p. 201 et Martik. p. 36; Kemi cp: Linné lter lapp. p. 175 nomine *Mesomora*; Kemi (p): Rantaniemi; fq et saepe cp in Alatornio: Houghb. not.; [ad flumina: O. R. Fries p. 155, ex enu-

meratione oblita;] fqq et saepe cp ubique: Hjelt & H. — **Kuus.** fq, interdum cpp: Wainio Kasv.; fqq: Sahlb. Fört.; fq in parte septentrionali: A. L. Backm. comm. — **Kk.** fq, interdum cpp: Wainio Kasv.; (p—st fq) locis humidis, umbrosis: Bergr. Ant.

Lapp. fenn. fqq et saepe cp ubique: Hjelt & H.; in silvis mixtis, abiegnis turfosis marginibusque humidis pratorum (p et st pc): Blom Bidr.; [fq, enum.: Birg. p. 97;] omnium vulgatissime locis umbrosis per partem silvaticam et alpinam usque in lateribus inferioribus alpium totius Lapponiae: Wahlenb. p. 50; ubique vulgaris: Fellm. Lapp.; fq—st fq in Kemijärvi, Kuolajärvi [non Koulajärvi], Sodankylä, Inari, ad Paatsjoki fq usque ad Köngäs prope Mare glaciale: Wainio Not., cfr l. c. p. 6 et 30; (st fq) in reg. silv., fq ad ripas fluminum, (st r) in lucis reg. subalpinæ: Hult Lappm., cfr l. c. p. 39; per reg. subsilv. et subalpinam fqq et saepe cp, in reg. alpinam iuxta rivulos usque ad terminum salicum st fq evadit, Peldoaivi N 440, SO 448, Ailigas SV 398, [Rastekaisa h 362]: Kihlm. Ant.; [Varangria australis] per regionem subsilvaticam et subalpinam fq—fqq et plerumque cp, ad terminum salicum iuxta rivulos saepe evadit: Arrh. ant.; e permultis locis enum.: Norm. Fl. Spec. p. 540—541, vide etiam Blytt p. 888 etc. — [**L. ent.** reg. subalp. et silv. fq: Læst.; fqq in reg. subalp., st fq in reg. alpina infima, ad ripam australem lacuum Johkas- et Skatjajaur specimina macra [»tviniga«], ulterius non visa: Lindén Bidr., vide etiam Hartm. p. 136 etc.]

Lapp. ross. fqq: Fellm. Ind.; in silvaticis locisque umbrosis totius Lapp. fq: N. I. Fellm.; enum.: Beket. p. 568; Lujauri urt cpp: Kihlm. & Palm. p. 8; fqq secundum ripas et in silvas depressas [»låglända«] reg. silv. et in Lt. et in Lim., sed fq etiam in declivibus montium alpinorum et in vallibus reg. alpinae et visa est usque ad summum fere montem Viertsoivi: Lindén Ant.; Subovi cp: Broth. Wand. p. 13, vide etiam Kihlm. Ber. p. 23 etc.

Kihlman frambåller, att arten i Helsingfors-trakten är en exklusiv kustväxt: Medd. XVIII p. 264. Detsamma gäller, enligt hvad af ofvanstående framgår, nästan hela södra Finland.

A 1. Angående artens förekomst härstädes nämnes: På klippholmar och kobbar långt ute i hafsbandet stundom ymnig: Arrh. — **A b.**

Karislojo (C. G. Grönqvist): Moberg Klim. p. 50; uppg. förefaller osannolik. — Detsamma gäller om Ny I. Mörskom kyrkoby? (J. Granholm): l. c. — I Helsingfors-trakten är arten antecknad bl. a. från Lappviksudden, öarna Estlotan, Västertokan cp: Sæl. ann. — [Hogland] äng r: Brenn., men a på våta ställen enl. Brenn. Till. p. 38. — **S a t.** Tyrväå: Warel.; Kyrö: Asp. Uppg. behöfva bekräftas; arten är ej funnen af mig i dessa trakter. Angående artens förekomst i Björneborgs-trakten nämnes: »Endast antecknad från Inderö, Ytterö, Kunnäs och Tahkoluoto, men här st fq—fq och st cp—cpp. Helst på sandjord på låglända, trädbevuxna ställen. Allundar, alsnår, lundar med al och asp eller björk, kanten af granskogar gärna bland björnmossa, kanten af skogsängar. Hvittisbofjärd fq. Luvia fq i skärgården och dessutom st cp vid Pinkkijärvi (E. Hermonen)»: Häyr. Björneb. — **T a.** [Kalvola] r »denna art har jag antecknat å en frisk fältbacke, belägen omedelbart vid landsvägen från Liljevik till Tavastebus och ungefär $\frac{1}{2}$ km från förstnämnda stället»: Knabe Växtf.; måhända bör denna förekomst tydas som tillfällig, enär arten, såvidt jag känner, i allmänhet icke förekommer på dylika ståndorter i det inre af landet. — Hauho: Herk. Då så många af Herkepei uppg. visat sig otillförlitliga, tarfvar denna bekräftelse. Emellertid anser jag icke omöjligt, att *Cornus* tidigare förekommit i dessa trakter, ehuru den numera saknas där. — Loppi: elev Lindberg i herb. lyc. n.; äfven denna uppgift bör bekräftas. — Kon. Arten upphör plötsligt, då man på andra sidan om Finlands naturhistoriska gräns passerar vattendelaren emellan Hvita hafvet och Onega: Sahlb. Dagb., se äfven längre fram under Kton. — **O m.** Angående förekomsten i trakten kring Lappjärvi nämnes: »Förekommer fq och vanl. cp särskildt på strandvallar vid Lappjärvi sjö; fqq på holmarna; dessutom i granskog vid gamla strandlinjen väster om Pyhävuori! på 20—30 meters höjd öfver sjön samt pc på den gamla strandvallen vid Sääksjärvi nedanför Tuomala (Vindala), Alajärvi Mänkijärvi (Nyström). Förekommer (enl. Ivar Thomé) äfven vid Hirujärvi» [i Alajärvi]: A. L. Backm. Fl. under namn af *Chamaeperielymenum succicum* (L.) Asch. & Gr.

Kton. Anträffades ofta på bergen i nordvästra delen af Povjenetska kretsen; på andra ställen sällsynt och förekommer där endast på flod- eller sjöstränder, Tschiasalma, Nesterova, Pelkula, Iwanowa-Gora, Babja-Salmu, Marjavaara. Äfven funnen i östra delen af Povjenetska kretsen på vattendelaren i närheten af Morskaja Maaselkä [»Maseljga»] och i trakten af Povjenets. På Siesjärvis [»Sjegoseros»] södra strand endast på tvenne ställen: Ispol. p. 61—62 i öfvers. [En del fyndorter ligga i Kon. ehuru jag anført uppg. i ett sammanhang]. Günth. p. 40 se under Kon.

[**L. ent.** En abnorm form beskrifves från stranden af Muonio älf: Læst.]

Crassulaceae.

Sempervivum soboliferum Sims.

In Karelia maxime austro-orientali unico loco a. 1884 ab J. Sahlberg inventum et ab Osic. Kihlman determinatum est.

Ksv. in spatio satis magno [»längre sträcka»] ad ripam orientalem lacus Ladoga prope praediolum Haapanava circ. 50 km [»5 mil»] ad septentrionem versus ab ostio fluminis Svir st ep in arenosis siccis graminosis: Sahlberg! in (Diar. 4, X, 1884) Medd. XIII p. 194, cfr Medd. XIII p. 222 omn. nomine *S. tectorum* L., Herb. Mus. Fenn. II p. XIII, Nym. Suppl. p. 127 nomine *S. globiferum* L. p. p. et Lindb. Pfl. p. 14.

I Reseberättelse öfver en sommaren 1884 . . . företagen Lepidopterologisk exkursionsresa nämner Ehnberg, att Haapanava ligger 7 km [»verst»] norr om Hubaritza [sannolikt Humbaritsa] vid mynningen af en mindre flod.

På mötet 5, II, 1887 framhöll Kihlman, att vår art icke är *S. tectorum* L. utan *S. soboliferum* Sims. och uppvisade skillnaden emellan dessa arter, se Medd. XV p. 197.

Det bör påpekas, att ofvan nämnda fyndort ligger ntom flora-området, sådant detta begränsas af Cajander och på nyare kartor; jfr Mela Kasv V, den enda finska floristiska handbok, som upptager arten.

Sempervivum tectorum L.

Spontanum inveniri per errorem indicatum est, raro autem vel rarissime colitur.

Upptages på grund af oriktig bestämning, såsom tillhörande landets flora, se under *S. soboliferum* Sims. och jfr Nym. Suppl. p. 126. (I Wied. & W. p. 255 uppgifves arten förekomma »in den Nachbarfloren», hvilket således ej gäller Finland) Från nyare tid föreligger uppg. Nyl. Lovisa-trakten Dunkahäll (Iverus!): Sælan i Medd. XXIV p. 21. Angående förekomsten härstädes tillägges: »Dunkahäll [har] aldrig varit bebodd . . . *Sempervivum* [har] medföljt barlast . . . [flyttad till] Degerbygården»: Iver. litt. — Odlad i trädgården på Lappviksudden vid Helsingfors: Sæl. ann. — I Mela Kasv. V nämnes: »koristuskasv. vilj.» Angående artens allmänna utbredning uppgifves: »Eur. omn. exc Scand. bor. Fenn. . . . Sed multis locis, praec. . . . Scand. non nisi inquilin. est (colitur in tectis)»: Nym. Consp. p. 258. Uppgifter om artens odling i andra länder föreligga f. ö. i särskilda ar-

beten, se t. ex. Koch, Synopsis Fl. Germ., p. 288, Garcke, Flora von Deutschland vierz. Ausg., p. 153, Lange J., Oversigt over de . . . til Danmark indvandrede Planter, p. 273, Klinge p. 513 etc. Från Finland äro endast nyss anförda uppgifter mig bekanta.

Sedum maius hos Till. anses af O. Hjelt Försök motsvara denna art och har i så fall säkerligen varit odlad.

Rhodiola rosea L.

In montibus alpinis Lapponiae Enontekiensis, ut etiam in iis, qui ad litora Maris glacialis et albi sunt, plerumque frequenter provenit, ceterum in Lapponia rara est; ad oram Maris albi usque ad 64° 35' [et nescio an infra] descendit, in occidentali autem Fennia non est obvia.

In declivibus alpium lapponicarum p: Prytz; ad ripas fluminum et rivorum Lapponiae ab alpibus usque in Palojoensuu: Wirz. pl. off.; Fenn. bor. or. et maxima pars Lapp.: Fries; Lapp. . . . alp. etc.: Nym. Consp. p. 265; Fenn. bor.-or.: Nym. Suppl. p. 129, vide etiam Led. II p. 179 et Borg Beitr. p. 99, 107, 112, 133 et 145.

Kp. Kemi: Fellm. Anteckn. I p. 521, cfr l. c. III p. 271; haud infrequens in rupibus ad Mare album: Sahlb. Bidr.; Soroka: Sahlb. Dagb.; inter Soroka et flumen Shuja!, [Solovetsk!]: Selin, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; fq in taeniis et in tota regione litorali: Bergr. Ant., cfr Bergroth in Medd. XXIII p. 36 et vide infra, spec. e Russki Gusowoi-ostrow! et Studentski-ostrow! extra Kemi, vide etiam Beket. p. 563.

Kk. Sonostrow, in promuntorio inter Kouta et Knjasha: Mela Pl., vide ceterum sub Lapp. ross.; verisimiliter haud infrequens.

Lapp. fenn. inter Huukki et Saitakoski: Lindén in Medd. XVIII p. 239, spec. e Kolari Hietanen!; per totum alpium iugum praecipue Norvegiam versus vulgatissime et in alpinis maritimis locisque inferalpinis ubique fq, sed e suecico latere haud extra alpes altiores . . . occurrit, nisi ad fluvios disseminata rarius ad Palojoensuu et versus Enontekiäinen Lapp. Torn.: Wahlenb. p. 275 et 276, cfr l. c. p. LXI; in Utsjoki (!), Inari et Enontekiäinen p: Fellm. Lapp., cfr Kihlm. Ant.; haud raro ad ripas

fluminis Muonio in reg. silv., frequentior autem in reg. subalp. [ad **L. ent.** spectat]: Norrl. Lappm. p. 258, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; Muonio (Norrlin): Wainio herb.; Muonioniska: A. Montin!, cfr Caj. Torn. p. 112; Muonio ad lat. bor. c. 68° in ripa lapidosa catarrhactae prope Ylikylä: Montell!; Pallastunturit aug. 1880 (K. Laurin): Zidb., vide infra; ad ripas fluminis Tana, semper hermaphrodita 3-4 pistillis: S. Castrén in Hush. p. 352; »ad catarrhactam Yliköngäs flum. Tenojoki, quo probabile est, rivum Lavajajoki ex alpe Rastekaisa plantam deducere, et hinc infra vulgatius, de cetero autem a nobis non visa est»: Kihlm. Ant.; in litore fluvii et in articulis rupium fq ad Köngäs prope Mare glaciale: Wainio Not., cfr l. c. p. 21; [Rastekaisa: Hult alp. Pfl. p. 191]; [Varangria australis] reg. subalp.—alp. (inf.) st fq (-p) in rupibus et ad rivulos: Arrh. ant.; Varangria australis [et borealis] e permultis locis enumeratur: Norm. Fl. Sp. p. 462, vide etiam Blytt p. 892 etc. — [**L. ent.** reg. alp. et subalp. fq, reg. silv. p: Læst.; fq in ripis, in vallibus rivulorum lapidosis etc. reg. subalpinae et alpinae usque ad montes alpinos Halti NV 925 m: Lindén Bidr., vide etiam Hartm. p. 258, Heintze Växtg. p. 60 etc.]

Lapp. ross. ad litora maris, in scissuris petrarum locisque irrigatis et declivibus vulgatissime: Fellm. Ind. p. 314; ad saxa maritima et litora irrigata Maris glacialis et albi orae occidentalis, ad oram vero borealem huius maris sabulosam nec in interioribus peninsulae lapponicae nullibi obvia fuit: N. I. Fellm.; enum.: Beket. p. 563; Teribjerka cp: Broth. Utdr. p. 130, vide etiam Broth. Wand. p. 10 et 13, Kihlm. Ber. p. 13, Kihlm. Pfl. p. 32 etc. et infra; Petshenga [»Peisen«] secundum totam oram Maris glacialis: E. Nylander & M. Gadd!; etiam multa alia spec. in H. M. F. e Lim., Lp. et Lt.

Finl. bor.: Nym. Syll. p. 261; uppg. grundar sig på missuppfattning af Fries' uppg. och rättas af Nyman själf (se ofvan). Att uppg. i Nym. Syll måste anses vilseledande, följer bl. a. däraf, att arten ej iaktogs af mig ens i sydliga delen af **Lk.**, lika litet som den upptages af Hult Lappm., se l. c. p. 150. — Kp. Angående förekomsten i denna trakt nämnes: En verklig karaktärsväxt för Kem'ska skärgården, där den förekommer öfverallt på klippiga stränder och öfver hufvud i bergsspringor, saknas (totalt) på Solovetsk: Bergroth i Medd. XXIII p. 36. Nämnas bör dock i sam-

manhang härmed, att arten upptages från Kpor.: Mela Kasv. V. — **Lk.** [I afseende å förekomsten på svenska sidan om Muonio älf nämnes: r . . . Muonio älf ned till norr om Granvik (på ung. 67° 41' n. br., 184 m. ö. h.). På finska sidan af Muonio älf sågs växten betydligt sydligare: Birg. p. 102. Vid Muonio på svenska sidan å stenig strand nedanför Kurki fors och 3 km [»verst»] ofvan Songamuotka (= 8 km ofvan Kätkesu'anto) 1886 (K. Laurin): Zidd. Se äfven Samzelius p. 183—184; de af honom anförda fyndorterna äro dock belägna längre västerut från Finlands gräns.] — På Pallastunturi är arten sannolikt ganska sällsynt; jag sökte den förgäfvets därstädes, men har dock ej något skäl att betvifla K. Laurins uppgift. — Lim. Anmärkningsvärdt är, att Lindén ej iakttog *Rhodiola* på fjällen kring Nuotjavr: Lindén Ant. I Mela Pl., där arten f. ö. upptages från flere fyndorter (äfven i Lp.), föreligger ingen uppgift från Hibinä. N. I. Fellmans uppgift, att arten saknas i det inre af Lapp. ross., måste sålunda äfven för närvarande anses riktig.

Sedum telephium L.

In parte australi plerumque satis frequenter—frequenter provenit; ad oram occidentalem passim usque ad 64° occurrit et paullo etiam longius ad septentrionem versus progreditur; in interiore parte supra 61° plurimis rarescit plagis et supra 62° 40' vix visum est.

Till.; Till. Icon. 100 ex O. Hjelt Nat.; Kalm; in montibus calvis fq: Prytz; in ruderatis lapidosis et rupibus per provincias australes et medias usque ad Närpes: Wirz. pl. off.; maxima pars Fenn.: Fries; in rupestribus Fenniae austr. maritimae a Viborg [»Wiburg»] usque ad archip. Åboënsem (vulgatissime): Fl. Ingr. p. 404 nomine *a petraeum*; Scand. exc. Norv. bor., Lapp.: Nym. Consp. p. 260; Fenn. exc. bor.: Nym. Suppl. p. 127, vide etiam DC. Prodr. III p. 402 et Led. II p. 180—181.

A1. (p): Bergstr.; complur. loc.: Bergstr. Beskr.; (fq): Bergr. — **Ab.** fq: Zett. & Br.; st fq: Arrh. Ann.; fq: Sand.; p: Renv.; fq: A. Nyl., Sel., Printz et Flink; [Vihti in parte austro-occidentali] (fq): V. E. Broth., cfr V. E. B. p. 204; [Pyhäjärvi et Pusula] (fq): Wecks.; st fq, enum., st ep in rupibus: Caj. Kasvist. — **Nyl.** par. Ekenäs fq: Häyr.; fq: His.; p, in rupibus et campis hic illic st ep: Stenr.; fq: W. Nyl. et Sæl. Ö. Nyl.; [Hogland] p: Brenn. — **Ka.** Lavansaari: E. Ny-

lander!, cfr Brenn.; Haapasaari fq: Sælan in Medd. XXV p. 80; p: Blom et Lindén. — **Ik.** (st fq): Malmb., spec. e Sakkola!; Rautu pag. Kårsälä in colle sicco arenoso: Lindberg!; Käkisalmi Kalliosaari: Silén Blomb. p. 125; [in Isthmo »Nordgebiet«] rarius et non visa nisi in plagis arenosis: Meinsh. p. 116].

Sat. p: Malmgr.; Euraäminne: Kl. Wahlman!; Huittinen: Car. p. 24 et Lydén; p — st fq (et st pc) in fissuris rupium, Hvittisbofjärd in rupibus, Luvia in insulis (E. Hermonen): Häyr. Björneb., vide etiam Silén Blomb. p. 125; in interiore parte rr et mihi non obvium nisi ad Tyrvää! Vehmais: Hjelt; Birkkala: Carlss.; Kyrö Kyröskoski: Sola Flor. p. 88. — **Ta.** Kangasala: Ilm.; [Kalvola] in locis montanis haud infrequens: Knabe Växtf.; Hauho: Herk.; st fq in rupibus: Norrl. s. ö. Tav.; [par. Gustaf Adolf] (fq): Bonsd.; Kuhmoinen: L. Y. 1909 p. 147; in parte austro-occidentali par. Luhanka st fq, ceterum ad Pohjola!, Vuarunvuori, Rappukallio, Haukkavuori et Vällyvuori, omnia in Korpilahti: Wainio Tav. or. [ad **Tb.** p. p. spectat]; Leop., Tikk. et Asp. & Th. non comm. — **Sa.** haud infrequens usque ad Jorois: E. Nyl. & Chyd., cfr E. Nyl. Veg. p. 260; [Valkiala] st fq: Hult Fört.: Villmanstrand: Simming!; Lappvesi p: Sæl. ann.; [Ruokolaks etc.] p: Hult; Kristiina »Ristiina«: A. J. Siltala in L. Y. 1906 p. 162; Nyslott: Malmberg in kat., Enw. hav. et Buddén. — **Kl.** (st fq) usque ad Ladogam borealem: Fl. Kar.; in par. Hiitola non adnotatum: Lindén; [Parikkala] p: Hann.; Valamo: Sæl. ann.; Uukuniemi: Nikl.!; st fq tantum in par. Impilaks non autem in Pälkjärvi etc.: Hjelt; (fq) in par. Impilaks et Sortavala: Enw. hav. — **Kol.** r Vosnessenje in arvo, Mandroga et Porog: Elfv.; in agris vetustis ad Vosnessenje, [Kargopol et] Olonets: Günth. p. 39 [haec forsitan ad *S. fabariam* spectant].

Oa. (p) usque ad Gamla Karleby: Malmgr., spec. e Qvarken!; Kristinestad et »Gamla Vasa«!: Hjelt; p ad oram et in taeniis, in parte interiore in Vörå et Lillkyrö: Laur. Växtf., cfr l. c. p. 13 et Kihlm. Beob. p. 35, vide etiam infra. — **Tb.** Korpilahti: Herb. Mus. Fenn. II p. 137, vide ceterum sub **Ta.** — **Sb.** nondum visum est. — **Kb.** Kide: Brand.!; Liperi r Pärnänvaara!, Tutjuvaara, Hovivaara et Suoniemi [in Polvijärvi!]:

Eur. & H. — Kon. Rasnavolok (Simming): Norrl. On., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137.

O m. p ad oram: Hellstr., spec. e Gamla Karleby!; st fq ad oram maritimam: Tenn.; primum in par. Pyhäjoki observatur, p deinde per Ostrob. meridiem versus crescens: Hellstr. Distr. p. 12, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; Pyhäjoki Rajaniemi: Lackstr.; Pyhäjoki Puustellinlahti: Leiv. Veg. p. 70, cfr l. c. p. 4 et 198; Pyhäjoki, Brahestad: Ziddb.; saltem ad Brahestad: Alc., cfr Alc. III, vide etiam sub **O a.**

Linné uppgifver i Fl. Lapp. Proleg. § 30, att denna art har sin nordgräns vid Kristinestad i **O a.**, hvilket kanske i så måtto är riktigt, att den nordligare ej är allmän, jfr äfven Linné Iter lapp. p. 199. Fries Öfvers. hänför Till. Icon. 100 till »Sedum purpureum sine flore». — **K b.** Sælan framhåller, att han 1899 ej fann arten i Juuka och Kontiolaks: Sæl. ann. — **O b.** [Uleåborg] p kuivilla paikoilla, mäkip. Kirkkomäellä [»6 Kp. Mäkip. Kirkkom.»]: Leiv. Senare tillägges: »kasvaa Kirkkomaalla metsistyneenä»: Leiv. putk.

Benämningen *S. maximum* Suter användes af flere, särskildt nyare förf.; i Mela Kasv. V kallas växten *S. telephium* * *maximum* (L.); Led. m. fl. använda namnet *S. vulgare* Link.

F. orbiculata Sæl. **K a.** på en af Batteriholmarna mellan Viborg och Trångsund: Nerv., jfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137, där formen beskrifves.

Vidare nämner Sælan, att han någon gång funnit *S. telephium* med blekröda eller rosenröda blommor, en form, som han kallat *f. rosea*. Denna föreligger t. ex. från Nyl. Helsingfors Lappviksudden 1899: Sæl. ann.

Sedum telephium * **purpureum** (L.) Link.

In parte australi et austro-orientali rarissime et vix nisi adventivum lectum est.

Nyl. Helsingfors vid nordvästra tullporten: Brenner!; Helsingfors Tölö: [elev] A. W. Forsman!; Helsinge på äng vid Fattiggården: W. Granberg! — **T a.** Hauho Juttala boställe 1859: Unonius i herb. lyc. n.; Tuulois Sairiala! och vid prästgården! ymnigt i rågåker: O. Collin!; Tuulois prästgård i hafreåker (E. M. Takala): Well. comm., se äfven längre fram. — Kol. Mandroga: [Elfving?]

I Herb. Mus. Fenn. II p. 69 betecknades denna växt såsom en varietet af *S. telephium* och upptogs såsom vildt växande. Sælan framhåller emellertid, att *S. purpureum* numera allmänt uppfattas såsom en särskild art, som i Sverige äfvensom i vissa delar af Tyskland förekommer endast förvildad: Sæl. ann., jfr Neuman p. 428 äfvensom Lindb. Enum. — I anslutning till Mela Kasv. V har jag här betecknat densamma

såsom en underart. (I Nym. Consp. p. 260 kallas den *S. vulgare* Lk * *purpureum* Lk.).

Anmärkningsvärdt är, att denna växt i Tuulois synes hafva fortlevat under många år och numera förekommer på flere särskilda lokaler.

Angående Fries' bestämning af Till. Icon. 100 se under hufvudformen. — **Ik.** Om exemplar från Nykyrka se under *S. fabaria*. [Parkala: Herb. Mus. Fenn. II p. 137; exemplaret föres numera till *S. fabaria*.] — **Ta.** På Collins tidigaste exemplar från Tuulois finnes antecknad: »praedium Saariola i en rågåker temmeligen ymnigt. Enstaka exx. växte äfven vid den nära belägna allmänna landsvägen . . . planta adventitia!» Saariola är uppenbarligen ett skriffel för Sairiola. — **Kl.** Ruskiala: Euro-paeus!, jfr Not. XI p. 457. Exemplaret är ofullständigt, men torde knappast höra till samma form som de ofvan omnämnda, hvarför det ej heller upptagits i Herb. Mus. Fenn. II p. 69.

Sedum fabaria Koch.

Quamvis iam a. 1839 in Isthmo karellico adnotatum non ante a. 1894 rite distinctum est. In Fennia austro-orientali, quantum scimus, raro aut rarissime occurrit; ad septentrionem versus apud nos 62° 30' vix attingit.

De distributione vide Lindberg in Medd. XXI p. 3; nec Nym. Consp. p. 260 nec Nym. Suppl. p. 127 e Fenn. comm.

Ik. »prata nemorosa ad rivulum Tshornaja [»Tschornaja»] e regione Viburgensi (ipse a. 1839)»: Rupr. Diatr. p. 60, vide infra; Valkjärvi cpp in agro prope praedium [»hofläger»] Veikkola etiam in duobus agris vicinis inveniri dicitur: Lindberg! in (Diar. 6, X, 1894) Medd. XXI p. 3; [plerumque in agris inter frumentum, etiam in hortis olitoriis [»Gemüsegarten»] optime evolutum, interdum in arenosis, vix nisi in Isthmo [»Nordgebiet»] Parkala [»Pargola»], Murina, Lachta etc.: Meinsh. p. 117; Parkala prope stationem viae ferratae: Flinck!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137 nomine *S. telephium* var. *purpureum*].

Kol. Vascheni ad flumen Svir in agro sicco: Poppius!, spec. valde iuvenile; Salmi pag. Mantsila [»Manssila»] in agro argilloso: Backman!, vide infra.

Kon. Saoneshje Kosmosero in agro sicco: Poppius!, cfr Medd. XXIII p. 50.

Ik. Ruprecht tillägger: »cum diagnosi cl. Koch bene convenit, contradicit tamen tempus florendi . . . apud nos *S. fabaria* versus finem

Augusti m. (calend. recent.) floret»: Diatr. l. c. Den af Ruprecht angifna fyndorten ligger dock knappast inom floraområdet. — Etiketten till Herb. Norm. XIV N:o 48 lyder: »*Sedum fabaria* Koch. Fennia orient. Wiborg et Petropoli, ubi legit Dr Kühlewein.» Uppgiften är mig (genom Elfving) meddelad af D:r H. Dahlstedt, som tillägger: »På arket [å exemplaret i Riksmuseum i Stockholm] finnas två individ, ett fullständigt och ett bestående af växtens öfversta del. Bladen äro korta, trubbiga med glesa, låga tänder. Exemplaren likna mest här [i Stockholm] befintliga exemplar från Schlesien.» Det får väl sålunda anses tvifvelaktigt, om ifrågavarande, af D:r Kühlewein samlade exemplar verkligen äro funna inom Fennoscandia. Tilläggas må, att exemplaren till Herb. Norm. XIV insamlades åren 1849—52, ehuru fascikeln sannolikt utdelades först 1853, då den i Bot. Not. 1853 p. 141 omnämnes såsom nyss utkommen. Ehuru Nym. Consp. p. 260 omnämner exemplaret såsom funnet i »Fenn. or.», upptager han i sin redogörelse för artens utbredning icke densamma från Finland. — Nykyrka: A. och C. Collan i Herb. lyc. n. under namn af *S. telephium purpurascens*. Lindberg säger om dessa för öfrigt högst ofullständiga exemplar, att, såvidt man af dem kan sluta, föreligger här samma form, som den ingermanländska, af ryska förf. benämnd *S. fabaria*. Om denna är den äkta *S. fabaria*, vågar han ej afgöra. Dessa exemplar från Nykyrka sakna mig veterligen uppgift om årtal på den vidfogade etiketten; till upplysning kan meddelas, att de af mig antecknats i slutet af 1870-talet. — **K1.** Arten upptogs från denna provins i Mela Kasv. V; måhända föreligger ett misstag, se under Kol., eller afses exemplaret från Salmi. — Kol. På Backmans exemplar är antecknad, att arten visserligen är funnen i Salmi, men sedermera utplanterats i **K1.** Impilaks på starkt gödslad plats, därifrån det ena herbarie-exemplaret härstammar; äfven detta exemplar har någon tid blifvit kalladt *S. telephium* var. *purpureum*.

Arten uppräknas bland dem, som «harvinaisina on tavattu Suomen eteläosissa, mutta jotka Onegaa pitkin nousevat paljon pohjoisemma . . . poikkeematta kuitenkin ensinkään tai ainoastaan harvoissa kohdissa mainitun rajan länsipuolisiin osiin»: Cajander i Medd. XXVI p. 182. Den upptages äfven från Kton.: Mela Kasv. V.

Sedum spurium M. Bieb.

Raro colitur et rarissime disseminatur.

Någon gång odlad på begravningsplatser och stundom förvildad: Sæl. ann. — **A b.** Nådendal Luonnonmaa Jaakkola bergsklack, trädgård: Dora Collan!; exemplaret är tillvarataget 20, VIII, 1906 och bestämdt af Lindberg 3, III, 1910. Bromarf förvildad på begravningsplatsen (G. E. T. Sandell): Sæl. ann. — **N y 1.** Helsingfors gamla begravningsplatsen 1902: Sæl. herb.

Sedum aizoon L.

Raro colitur et raro aut rarissime disseminatur, sed diu persistit.

A b. »Mag. Norrlin förevisade en *Sedum*, som torde vara *S. aizoon* L., tagen på en gård i Åbo af Stud. N. I. Tallgren! : Not. XIII p. 485. Lokalen bör hellre kallas »trädgård»: Arrh.; exemplaret är insamladt 1872. — **N y I.** Helsingfors odladt ställe 1891: Lindroth!, jfr Brenn. För. p. 132, Brenn. Flor. och Mela Kasv. II—V; exemplaret benämndes en tid *S. hybridum*. — **S a t.** Karkku Kulju i trädgården vid stranden, säkert ej odlad på 20 år: Hjelt. — Arten iaktogs af mig på Kulju 1881—1884, (möjl. 1885), men var utgången 1887 och har ej senare blifvit anträffad. — **T a.** Sääksmäki Voipaala [»Voipala»] i en trädgård 1860: K. E. Inberg! Exemplaret, som inlämnades under namn af *S. hybridum*, bestämdes 1910 af Lindberg; på dess etikett är antecknad: fanns ymnigt ännu 1877: Kihlman. Från samma fyndort föreligger ett annat exemplar, insamladt 1898 af O. Collin!, då arten äfven förekom ymnigt. Padasjoki Saksala sparsam på en backe 1888: O. v. Zansen!, inlämnadt genom O. Collin; från denna lokal föreligger ett annat exemplar, insamladt år 1895 och försedt med följ. anteckning: Denna art har för mer än ett halft sekel på obekant sätt hithämtats och trifs nu väl på de murar, som finnas i parken, där den årligen vinner mera terräng: Knabe!

Arten odlas äfven, ehuru, såvidt jag känner, mycket sällan. I Nym. Consp. p. 263 framhålles, att *S. aizoon* är en sibirisk, för Europas flora främmande art.

Sedum hybridum L.

Raro colitur: forsitan cum superiore confusum.

»Non nisi adventitie, et quidem raro in Norv. et Fenn. occurrit» Nym. Consp. p. 263, jfr Brenn. Flor. och Mela Kasv. II—V.

Såsom framgår ur relationen om *S. aizoon*, hafva några exemplar, som tillhöra denna art, en tid blifvit förda till *S. hybridum*. Något exemplar af den sistnämnda arten föreligger mig veterligen icke i H. M. F. *S. hybridum* odlas säkerligen högst obetydligt, jfr härom Mela Kasv. V.

Sedum oppositifolium Sims.

Semel, certe adventicium, est adnotatum.

T a. Sommaren 1894 . . . Heinola . . . i många års tid, ögonskenligen vildt växande invid nämnda stad på en stenig kulle ej långt från Jyränkö ström: O. Collin i Medd. XXIV p. 125—127, där arten beskrifves och närmare uppg. lämnas, jfr äfven (Prot 2, IV, 1898) l. c. p. 39; exemplaret är insamladt af V. Toppelius! Utplanterad vid Janakkala prästgård 1894, har den bibehållit sig väl och utbredt sig: l. c. p. 127.

Arten upptages icke i Mela Kasv. V.

Sedum rupestre L.

In Alandia rarissime et non ante annum 1881 lectum est.

Fenn. mer.-occ. ins. Aland. (A. Arrhenius 1881): Nym. Suppl. p. 128, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. XII.

A1. Jomala! ad Sviby ab Arrhenius et alumn. Rettig 1881 detectum et ad Mariehamn ab Elfving & Arrhenius visum: Arrhenius in (Diar. I, X, 1881) Medd. IX p. 123, cfr l. c. p. 145; ad septentrionem versus a Mariehamn 1887: E. Rettig!; Mariehamn Kasberget pc: Arrh. Fl. [idem locus atque antecedentes]; Mariehamn ad septentrionem versus a »Klintens bärg» (!) st cp 1887: Gadol!; Saltvik Kungsholmen!: J. A. Bomansson!; Jomala cp in monte ad sinum Sviby 1898 [= Klinten: Lindb. comm.]: Palmgren!

T a. Pälkäne på en bergafsats vid stranden af Mallasvesi (lyceist J. O. Saxelin!): Lindroth i (Prot. I, X, 1898) Medd. XXV p. 9, jfr l. c. p. 29 och L. Y. 1898 p. 177, där arten genom ett skriffel kallas *S. palustre*. Såsom Arrhenius påpekar i Medd. XXV p. 9, är det mer än tvifvelaktigt, om arten verkligen är vildt växande på denna plats, jfr Mela Kasv. V. Exemplaret är insamladt: »vastapää Äimälän kylää Lepo huvilan alue.» — I förbigående må nämnas, att exemplar från Åland, som flyttats till **S a t.** Karkku Linnais, under flere år bibehållit sig därstädes och t. o. m. en gång blommat, oaktadt lokalen icke var särskildt lämplig. Exemplar från Sverige, hvilka inplanterats i **A b.** Pargas på Lofsdal, hafva betydligt spridt sig. I detta sammanhang må nämnas, att flere *Sedum*- och *Sempervivum*-arter, hvilka planterats på nyssnämnda ställe, bibehållit sig därstädes 25 à 30 år; några af dessa hafva spridt sig, om än icke i samma mån som *S. rupestre*: E. Reuter 1910, jfr längre fram p. 259. — **N y l.** Exemplar af *S. rupestre*, planterade 1891 af grenskott från Åland, hafva i årtatal trifts utmärkt väl och blommat på Lappviksudden vid Helsingfors: Sæl. ann.

Sedum album L. ¹⁾

In Alandia frequenter, ceterum in Fennia maxime austro-occidentali raro vel rarissime occurrit.

Till.; in monticulis campestribus p: Prytz; Fenn. merid. occ.: Fries; Eur. omn. exc. . . . Fenn. plur. (adest tantum in

¹⁾ *β micranthum* (Bast.): Schedae p. 78, vide infra.

mer.-occ.): Nym. Consp. p. 262; tantum in **A1**, **Ab**. et **Ny1**. in vicinitate maris crescit: Schedae p. 78, vide etiam DC. Prodr. III p. 406 et Led. II p. 187.

A1. (fq): Bergstr., cfr l. c. p. 5; st fq: Bergstr. Beskr.; fq in tota Alandia: Tengstr.! et E. Reuter; etiam in Kumlinge in Sörholm et Ingersholm: Arrh. & K.; fq — st fq in Föglö, Kökar et Sottunga: Arrh.; [Sund] cp: Prim. p. 68; Kumlinge st fq: Bergr., cfr l. c. p. 43 et Medd. XX p. 37; ceterum multa spec. et adnotationes ex **A1**. adsunt. — **Ab**. r [Piikkis] Harfvarö: Zett. & Br.!; Piikkis Storgård: O. M. Reuter; Korpo (!) Kälö: Tengstr.!, cfr Rupr. Diatr. p. 24 et Bergstr.; Korpo Bendby (?) in monte: G. Renvall!; Kimito (Reuter): Arrh.; Kimito [vel potius Västanfjärd] Dalsbruk cp in monte prope officinam: Häyr.; [Karislojo] tantum in promuntorio Karkali (L. Boehm!): Sel., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; etiam ab A. Lagus et aliis! ibidem visum est; in eodem loco 1891 (alumn. E. af Hällström): Arrh.; hic illic cp in Karkali: Lindb. comm. — **Ny1**. [Ekenäs] in insula Tvärminne: A. J. Silfvenius in L. Y. 1904 p. 275, spec. ibidem leg. Lönnbohm!, spec. in Pl. Finl. exs. No 250 ibidem humosis locis in rupe sicca leg. Palmén, vide etiam infra.

Till. Icon. 149 föres af O. Hjelt Nat. både till denna art och *S. aere*; antagligen afses blott den senare (jfr Fries Öfvers.), trots att sterila grenskott saknas. — **Ab**. Karkali udde ligger på gränsen emellan Lojo och Karislojo; jag har därför hållit för troligt, att uppg. från Lojo: Ch. E. Boldt och Öhrnb. hafva afseende på Karkali. Äfven Lindberg anser detta säkert; Lindb. comm. Tilläggas må vidare, att den *S. album*, som växer på Lofsdal i Pargas, härstammar från Piikkis. Den hade spridt sig allt mer, men numera [1910] har spridningen afstannat och arten förekommer på ifrågavarande ställe rätt sparsamt: O. M. & E. Reuter. — **Ny1**. Är vid Tvärminne by, på berget S om gårdarna, planterad af Ossian Reuter och sedan under årens lopp stadd i förökning. Däremot ursprunglig vid Tvärminne zoologiska station; här växer arten på norra slutningen af Storängsberget, på ett område af några m². Planterad i Ekenäs nära Slottsbacken, där den trives väl och sprider sig: Häyr. — Fagervik (Tikkanen): Öhrnb.; enl. min tanke kräfves utredning, huruvida arten verkligen är vildt växande härstädes, då den hvarken upptages af His. eller Brenn. Växtf. — Löfö (Nerv.): W. Nyl., jfr Alc. III; äfven denna uppgift erfordrar bekräftelse på ungefär samma skäl som föregående. — Planterad af grenskott från Åland på Lappviksudden vid Helsingfors, där den i årtal trifts utmärkt väl och spridt sig vidare: Sæl. ann. — **Ob**. »Har

jag endast funnit på Krasile holme vid Uleåborg: Jul. p. 283; Kemi: M. Castrén p. 334. Möjligt, men föga sannolikt är, att dessa uppg. kunde afse något på barlast funnet ex.; också betecknas de i Brenn. Obs. som oriktiga.

I Schedae p. 78 nämnes: »Solum *β micranthum* (Bast.) apud nos occurrit.»

Sedum album var. **balticum** C. Hartm.

In Alandia, quantum scimus, unico lectum est loco.

Aland. ex Wainio 1880: Nym. Suppl. p. 128.

A1. Jomala [nonne Finström?] Björsby, sinus Emnäs in ins. Björsby: E. Erikson!, cfr Wainio in (Diar. 9, X, 1880) Medd. VI p. 251; in eodem loco lectum et a. 1880 et a. 1900.

Lindberg nämner, att han betraktar var. *balticum* som en blek form af *S. album* var. *micranthum* och håller före, att densamma lämpligast bör uppfattas som *S. album* var. *micranthum* f. *pallens* (Hartm.): Lindberg i bref af 14, X, 1908, jfr Schedae p. 78.

Sedum sexangulare L.

In Alandia rarius occurrit.

Aland. (Bergstrand; C. J. Arrhen. et Zetterman 1863): Nym. Suppl. p. 128.

A1. in rupibus taeniarum mediarum [»Cm, Rp»] (p): Bergstr.; [Sund] Kastelholm in ruinis: Bergstr. Beskr.; Eckerö: Zetterman! et C. J. Arrhenius!, cfr Diar. 5, XI, 1863, cum primum museo datum est, vide Herb. Mus. Fenn. II p. XI; Eckerö in montibus a telonio sitis ad meridiem versus: J. O. Bomanson in dupl.!; Finström Emnäs in insula Björsby: E. Erics.; Geta Kubbsund et Sund prope templum: Hult ann.; Eckerö Storby (!), Hammarland Posta et Byttböle, Finström Bergö, Långträsk prope Godby et Grelsby, Lemland Granboda: Arrh. & K., spec. e Jomala Vargsunda!; in insula minima ad meridiem versus e Statholmen in taeniis australibus: Laur. Fört.!; Finström Husö in promuntorio: E. Reuter; Mariehamn Hästhagen ad rupes una cum *S. albo* et *S. acri*: Sæl. herb.; Mariehamn ad septentrionem versus a Klinten: Gadol., cfr Ale. III; Lemland in taeniis complur. locis: Arrh.; in taeniis Lemland complur.

loc. fq: Palmgr., spec. e Jomala in saxis occidentalis partis sinus Möckelö!; Lumparland in colle sicco: T. Paavonen!

O a. Björkö: Clarke X p. 93 not; uppg. afser säkert *S. acre*, som ej upptages.

I Mela Kasv. V betraktas *S. sexangulare* såsom underart under *S. acre*: i Lindb. Enum. såsom varietet. Arrhenius anser utan tvekan *S. sexangulare* vara en god, från *S. acre* väl skild art: Arrh.

Sedum acre L.

In parte australi et imprimis austro-occidentali plerumque frequenter — satis frequenter provenit; in interiore parte quamquam iam infra 62° saltem plurimis plagis rarescit, tamen usque ad Mare glaciale progreditur.

Till.; Till. Icon. 149; Kalm; st fq in tectis et declivibus: Hell. p. 9; in collibus montosis apricis et in tectis caespiticiis antiquis (fqq): Prytz; in tectis, lapidibus, muris totius Fenniae usque in Ostrobotniam. Dein ad litus Maris glacialis circa Nordkap: Wirz. pl. off; maxima pars Fenn.: Fries; Eur. omn. exc. Lapp . . .: Nym. Consp. p. 262; adest Lapp. norv. (Norv. arct.), ubi paullo ultra lat. 71° progreditur (ex Norman), et indicatur etiam in Lapp. fenn. bor. nec non in Lapp. ross.: Nym. Suppl. p. 128; vide etiam DC. Prodr. III p. 407, Led. II p. 187, Thesl. Dynb. p. 63 et Borg Beitr. p. 99.

A l. (fqq): Bergstr.; fq: Bergstr. Beskr.; fqq, etiam in scopulis parvis extremae terrarum orae [»hafsbandet»]: Bergr., cfr l. c. p. 8. — **A b.** fq: Zett. & Br.; fq — fqq: Arrh. Ann.; fq: Sand. et Renv.; ubique fq: A. Nyl.; p: Sel.; fq: Printz; [Vihti] st fq, in vicinitate stationis viae ferratae Nummela tamen deest: Flinck; [in Vihti austro-occidentali] (fqq) in rupibus: V. E. Broth.; [Pyhäjärvi etc.] (fqq): Weeks.; fq — st fq, enum.: Caj. Kasvist., quem l. inspicias. — **N y l.** fq: His.; (p) in campis aridis et in rupibus fissurisque rupium ep: Stenr.; fq: W. Nyl., Sæl. Ö. Nyl. et Brenn. — **K a.** st fq: Blom; (st r) Kaukola in vicinitate templi, Kirvu Vasikkala: Lindén. — **I k.** p: Malmberg; [ubique fq: Meinsh. p. 116].

S a t. (p): Malmgr.; p — st fq et ad partem maximam st

cp, Hvittisbofjärd fq, Luvia compluribus locis (E. Hermonen): Häyr. Björneb.; st fq: Hjelt. — **T a.** st fq: Leop.; fq: Knabe Fört. et Asp. & Th.; st fq: Norrl. s. ö. Tav.; [par. Gustaf Adolf] tantum in parte australi, ubi fq: Bonsd.; st r compluribus locis in rupibus in vicinitate templi par. Orivesi: Borg Tiet.; r Lühanka ad praediolum Lavio: Wainio Tav. or., spec. adscriptum Lühanka Keihäsniemi! — **S a.** [in Savonia] (fq): E. Nyl. & Chyd.!; Valkiala fq: Hult Fört.; Villmanstrand! cp: Sæl. ann.; st fq: Hult; Mikkeli haud fq, Nyslott Hungersborg!: Hasselbl., etiam Buddén e Nyslott comm. — **K l.** (fq): Fl. Kar.; st r Kaukola Rami, Hiitola Vavoja: Lindén; [Parikkala] p: Hann.; ins. Valamo st fq: Sæl. ann.; Uukuniemi: Nikl.!; Kirjavalaks: Popp. p. 27; st fq in Impilaks, ceterum r, Ruskiala (!) Korpikallio! et Pälkjärvi Korkianiemi: Hjelt, cfr Kihlm. Beob. p. XXVII. — Kol. st r: Elfv., spec. e Schtjeliki!; ad oram lacus Onega ad septentrionem versus a Derevjannoje, circa Petrosavodsk et Solomeno, non autem in parte australi ad flumen Svir: Caj.

O a. p: Malmgr.; fq, in parte interiore p: Laur. Växtf. — **T b.** nondum visum est. — **S b.** Leppävirta Niirala: Enw., vide infra. — **K b.** r Tohmajärvi Joukela: Hjelt; Värtsilä in campo graminoso: Kihlm. Beob. p. XXVI; Liperi Hovivaara: Eur. & H.! — **K on.** p (fq), in parte boreali haud visa, Saoneshje Schungu fq, in Reg. occ. ad Veskelys [»Weschkelys»]: Norrl. On.; in Saoneshje ubique secundum oras lacus Onega fq, Vyrozero: Kihlm.; Klimetskoi [»Sennoguba»] et in insulis adiacentibus: Caj., vide etiam Günth. p. 39.

O m. fq: Hellstr., Tenn. et Lackstr.; Brahestad ad rupes ins. Stor-Kraseli: Blom!; A. L. Backm. ex interiore parte [Lappajärvi etc.] omnino non comm. — **K p.** [ad monasterium Solovetsk! et] in insula 32 km [»3 mil.»] ad septentrionem versus a Kemi!: Selin, cfr Beket. p. 563; Kemi fq in fissuris rupium, circa oppidum et in taeniis, in rupibus ad Matkatsch: Bergr. Ant., spec. e. Popovansaari extra opp. Kemi!

O b. (fq) in Kemi: Jul. Fört. p. 102, cfr M. Castrén p. 336; p ad oram maritimam, in taeniis fq, in interiore parte non visum nisi in Ylikiiminki: Brenn. Obs., quem l. inspicias; [Uleåborg] (fq): Leiv., vide etiam Leiv. Oul. p. 31 et Leiv. Veg.

p. 198; Uleåborg: W. Nylander!; Uleåborg st fq, Ylikiiminki et multis aliis locis: Zidb.; li: Brenn. & N.; Kuivaniemi prope Rantala: Hjelt; Simo Ruikka: Brenn. Ber. 1870!; st fq — p in plagis litoralibus, epp in insulis taeniarum, sed non obvium in partibus interioribus territorii: Keckm., cfr l. c. p. 13; Kemi p usque ad Taivalkoski: Rantaniemi; Alatornio Uiskila: Hough. not.; [r: O. R. Fries p. 161, vide etiam Birg. p. 82]. — Kk. Knjasha: Mela Pl.

Li. in rupibus ad Utsjoki (»p»): Fellm. Lapp., cfr Kihlm. Ant., Herb. Mus. Fenn. II p. 137, et Hult Lappm. p. 150, vide ceterum infra.

Lapp ross. in saxis ad litora maris (»fq»): Fellm. Ind.; »a me autem modo ad templum Kola! rr visum»: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XXVIII, quem l. inspicias, Herb. Mus. Fenn. II p. 137 et Beket. p. 563; Kantalaks prope pagum, Kaskarantsa, forsitan etiam ad Porjeguba: Mela Pl.; Kaskarantsa ad oram australem: Mela herb.; ad pag. Umba ad saxa maritima: Kihlman!; Subovi in fissuris rupium: Broth. Wand. p. 13!

S b. Angående förekomsten i Leppävirta nämnes: »Löytyy ainoastaan Niiralan kivisillalla ja sen likeisellä tien varrella. Noin 15 vuotta sitten löytyi ainoastaan muutamia kappaleita sillalla, nyt on kasvi levinnyt sekä etelään että pohjoiseen päin ympäröiville kallioille ja löytyy sangen runsaasti»: Enw. — Den senare växtförteckningen, hvarur detta är anfördt, torde vara uppgjord på 1880-talet, i hvarje händelse före 1891. Arten upptages ej i Enwalds växtförteckning af 1876. — Varkaus: Mela, som själf anför detta med?, jfr Desideratkat. p. 24. — Arten upptages ej heller från **S b.** [= 12] i Mela Kasv. II, men väl i Mela Kasv. IV. — **O b.** *Sedum* omnämnes af Julin i Flora Avasaxensis: Acerbi p. 171; uppg. förefaller mindre sannolik, då arten ej sedan dess blifvit anträffad. — **Li.** Angående förekomsten i dessa trakter bör främst framhållas, hvad Wahlenb. p. 132 säger om *S. acre*: »iuxta litora maris per Nordlandiam et Finmarkiam usque ad Nordkap ubique». — Nyborg: Schüb. Virid. p. 130; Norman, som i Fl. Spec. p. 462–466 uppräknar en synnerligen stor mängd fyndorter från nordliga delen af Norge och bl. a. p. 466 äfven några från Nordvaranger, omnämner ej arten från Nyborg, jfr f. ö. ang. förekomsten i Ostfinmarken Blytt p. 896, Hartm. p. 259 och Norm. ann. p. 26. — Från Sydvaranger föreligger mig veterligen ingen uppgift. Ehuru jag icke har något skäl att helt och hållet betvifla J. Fellmans uppgift från Utsjoki, bör det dock framhållas, att någon nyare uppgift därifrån ej föreligger,

hvarföre antagligt är, att åtminstone frekvensen är alltför hög. — Arten upptages bl. a. från Kpor.: Mela Kasv. V.

F. *imbricata* Sæl. »cum typo provenit»: Herb. Mus. Fenn. II p. 137, där formen beskrifves.

Sedum annuum L.

Plerumque rarius (interdum passim aut satis frequenter, saepius autem raro) in partibus magis occidentalibus Fenniae australis occurrit: supra 62° nisi rarissime non invenitur, sed etiam in montibus alpinis Lapponiae lectum est.

Kalm; in locis aridis campestribus Finl. austr. st r: Prytz; maxima pars Fenn.: Fries; Fenn.: Nym. Consp. p. 264; Fenn. (non nisi) in mer. adest: Nym. Suppl. p. 128; in parte occidentali Finlandiae australis usque ad **Tb.** (62° 15') (r) occurrit, etiam in **L. ent.** lectum est: Schedae p. 78, vide etiam DC. Prodr. III p. 409, Led. II p. 186 et Borg Beitr. p. 100.

A1. (p): Bergstr., spec. e Föglö!; Finström Bastö in saxosis: Sælan!; [Sund] multo rarius quam antecedens [*S. album*], sed sp hic illic velut in monte supra receptaculum scapharum [»båt-huset»] ad Mångsteckta: Prim. p. 68; Jomala Brändö in parte australi promuntorii: Palmgren!; Jomala Lemböte in rupe riparia: A. R. Ruoranen!; p in Sottunga: Arrh. — **Ab.** (r): Zett. & Br.; Åbo Runsala: Nikl.!, cfr Just.; Korpo: I. Ringbom in dupl.!, cfr Rupr. Diatr. p. 23; Karis Svartå: His. p. 59; Mietois rr pe in fissuris montis prope Hiippavuori: Caj. Kasvist.; [Nystad] Vironkallio: Söd.; Sand., Renv., A. Nyl., Sel., Printz, Flinck et alii non comm. — **Nyl.** Ekenäs Tvärminne (!) compluribus locis, Hästö-Busö uno saltem loco: Häyr.; Ingå in insula Öster-Långön: His. p. 59; Ingå Svartbäck! p: Brenn. växtf. p. 79; Kyrkslätt Siggas ad saxa (E. Ehrström) et Porkkala: Sæl. ann.; [Helsinge] Malm: Lindb. comm. et H. Federley!; Thusby unico tantum loco: Åström, cfr Åstr. & H.; Sibbo: Elis af Hällström!; (p): Sæl. Ö. Nyl.; Borgå! (r) Hammars et Äggskär, Borgnäs (!) Laha ([A. E.] Nordenskiöld): Sæl. Öfvers.; haud infrequens ad occidentem versus a Borgå: Gadol.; Mäntsälä Frugård: A. [E.] Nordenskiöld!; st r ex. gr. Mörskom!, Elimäki, Anjala et Hogland:

Sæl. & Str., cfr Brenn.; Pyttis Tuuskas: Sæl. ann.; [Hogland] Haukkavuori: Schrenk p. 161, cfr Brenn., Rupr. Diatr. p. 23 et Fl. Kar. p. 189; Hogland in monte prope Kiiskikylä unicum spec.: Sælan in Medd. XXV p. 76. — **Ka.** Sippola: Sæl. & Str.!, vide sub **Ny1.**; Sippola ad pag. Hirvelä st ep: Sæl. ann.

S a t. Birkkala (!): Malmgr., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; p — st fq, etiam in Karkku et Tyrvää: Hjelt; Vesilahti in rupe: O. Eronen!; Häyr. Björneb. non comm. — **T a.** Sääksmäki st fq: Tikk.; p: Leop.; Lempäälä Hinnankallio: Br. Malmio!, spec. e Lempäälä etiam leg. Elis af Hällström!; (fq): Asp. & Th.; st fq: Norrl. s. ö. Tav.; Sysmä [Nuoramois] inter Jokela et Hankkaan torppa!, Vahteristo: Unon.; st r in rupibus prope stationem viae ferratae Orivesi! et templum huius par. et in rupibus ripariis ad Koljonselkä [in par. Längelmäki!] sp: Borg Tiet.; in parte australi promuntorii Luhanka (!) st fq — fq ceterum p, loca maxime septentrionalia sunt Rappukallio et Vuurunvuori in par. Korpilahti: Wainio Tav. or.; Bonsd. non comm. — **S a.** complur. loc. in insulis lacus Saimaa ex. gr. Taipalsaari! Hursalo: E. Nyl. & Chyd., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; Hult non comm. — **K1.** Pälkjärvi: Hj. Neiglick!, spec. ster. in dupl.

T b. Jyväskylä Haapakoski Kanavuori: Lindroth!, cfr Medd. XXII p. 52.

Li. in alpihus maritimis et rupibus litoralibus per . . . maximam partem Finmarkiae p ep: Wahlenb. p. 132, cfr l. c. p. XXXIV et LVII; ad flumen Tana parcius: Fellm. Lapp., cfr Kihlm. Ant., (Hult Lappm. p. 150) etc.; Fjellbma ad fluv. Tana: Th. Fries p. 185 [haec loca extra Fenniam sita esse puto]; [Nyborg: Schüb. Virid. p. 130, cfr Norm. Fl. Spec. p. 470,] vide ceterum infra. — [**L. e n t.** reg. alp. r: Læst.; in reg. alp. iam circa Vittanki et Mukkavuoma: Norrl. Lappm. p. 265; Kilpisjärvi: Malmberg!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; r in declivibus graminosis alpinis reg. alpinae in partibus australibus et orientalibus montis Saivaarri (E 793 m) et Angeloddi (S 672 m): Lindén Bidr, spec. adscriptum Jokasjaur, reg. alpina, in latere orientali alpis Saivovaarri!]

A b. Pargas Sysilaks: Arrh. Ann., hvilken dock själf betecknar uppg. som osäker, om ock ingalunda osannolik. — **Ny1.** »Helsingforsiae indic.»:

Rupr. Diatr. p. 23; arten har ej blifvit sedd af W. Nylander i denna trakt, jfr W. Nyl. p. 53 not; på senaste tid iakttagen vid Helsing Malm (se ofvan). — Li. Alla fyndorter i Norm. Fl. Spec. p. 470, som uppräknas från Tana-elf och angränsande trakter, äro belägna tämligen långt från finska gränsen, hvarföre jag antager, att äfven den fyndort J. Fellman åsyftar, ligger utom floraområdet, såsom det f. n. begränsas. Med afseende å artens förekomst i angränsande delar af Norge, jfr äfven Blytt p. 894, Norm. ann. p. 26 etc. — Lapp. ross. »praecedente [*S. acri*] rarius»: Fellm. Ind., jfr Led. l. c., Beket. p. 563 etc.; N. I. Fellm. har, lika litet som någon senare botanist, sett arten i Lapp. ross. För min del anser jag sannolikt, att J. Fellmans uppg. afser fyndorten vid Tana (se Fellm. Lapp.), hvilken trakt af honom besöktes ungefär samtidigt som Lapp. ross. Arten uppräknas bland dem, som i trakten af Varangerfjorden uppnå sin östliga gräns, ehuru äfven förekommande på ryskt område: N. I. Fellm. p. XXII.

I afseende å artens utbredning i angränsande delar af Sverige se Birg. p. 86 not och jfr Hartm. p. 260 etc.

Exemplaren i Pl. Finl. exs. N:o 251 äro insamlade i »**S a t.** Birkkala Korvola in ripibus siccis»: Hedv. Forsblom.

Bulliarda aquatica (L.) DC.

In Fennia satis raro (— passim) occurrit; ad septentrionem versus usque ad 65° 50' progreditur.

In aquis prope Vasam rarius (Aeimelé): Prytz; — *erecta* [Prytzii referuntur verba], »plur. loc. legi ex. gr. in Savolaxia ad Kallavesi (Toivala), ad ostium fluminis Uleå ad Hietasaari etc. cum — *prostrata* ad flumen Kemi ad Laurila et iuxta Uleåb rg [»Uloam»] cp»: Spic. l p. 13; maxima pars Fenn.: Fries; Fenn.: Nym. Consp. p. 265; deest in Fenn. bor. multa (exc. Ostrob.) cum Lapon.: Nym. Suppl. p. 129; in Finlandia australi et media haud infrequenter crescit. In parte occidentali usque ad 65° 15' ¹⁾ procedit: Schedae p. 78, vide etiam Led. II p. 172.

A l. r.: Bergstr. (cfr l. c. p. 7); r Eckerö prope mansionem tabellariorum [»posthuset»]: Bergstr. Beskr.!: Hammarland Äppelö, pharus Sälskär: Ch. E. Boldt; Jomala Önningby: Laur. Fört.; Eckerö prope Marby: Lindberg!; Sottunga Kyrklandet: Arrh.!

¹⁾ Vide infra.

— **Ab.** Korpo Bokulla: G. Renvall!; Uskela: Nikl.!; [Muurila] r ad ripam occidentalem lacus orientalis Lampijärvi: Renv.; p: A. Nyl.; Lojo Ojamo: S. O. Lindberg!; Lojo Pullis Jalansaari etc.: Tikk. & Hult herb.; Nystad Isokari: Hollmén!; spec. in Pl. Finl. exs. N:o 249 ibidem lecta sunt. — **Nyl.** Tvärminne Långskär: Wecksell!; Snappertuna ins. Strömsö: Sæl. herb.; Esbo Skälörn: Kihlman!; p: W. Nyl. et Sæl. Ö. Nyl., spec. e Borgå! et Artsjö!; Borgå in sinu Maren, qui dicitur, amnis Borgåensis: Sæl. herb.; Pyttis Hinkaböle: Sæl. ann.; var. *prostrata* Borgå Seitlax: Sæl. Ö. Nyl. — **Ka.** Antrea in vicinitate templi in ripa inundata fluvii Vuoksi (Sælan): Lindén p. 151 not., spec. ex Antrea Hännikkälänniemi vidi in Sæl. herb.; r ad ripam occidentalem lacus Torajärvi! et ad Jääskjärvi: Lindén; Vainikka (Nerv.): Malmb. — **Ik.** Uusikirkko [»Nykyrka»] in ripa argillacea lacus Halilanjärvi! f. *submersa*, Valkjärvi Pasuri! in ripa fluvii Vuoksi pec: Lindberg, cfr Medd. XXI p. 5; Sakkola Kiviniemi in ripa fluvii Vuoksi: Sælan!; [ad ripas fluminis Neva in tota reg. litorali (saepe cpp): Meinsh. p. 115].

Sat. Sastmola: Malmgr.!; [in vicinitate opp. Björneborg] non visa nisi ad ostium fluminis Kumo et in taeniis Lyttskär, ubi st fq et st cp — cpp, Hvittisbofjärd Sandö cp in ripis vadosis: Häyr. Björneb., cfr l. c. p. 31, 44, 112—113 et Häyr. und. p. 27, spec. e Norrmark pag. Södermark ad Krootila!, vide etiam infra; p, Karkku! in ripis lacus Riippilä nonnullos ante annos cp, nunc pc: Hjelt; Kyrö: Asp; p in ripis inundatis aquarum profluentium Kyrösselkä et Hämeenkyrö: Printz comm. — **Ta.** Sääksmäki: C. O. J. Blåfield!; secundum ripas lacus Kukkia, sed st pc: Leop.; [Kalvola] st r in ripis: Borg p. 430; p: Asp. & Th.: in ripis lac. Vesijärvi et Päijäne (!), Kalkkis (Strömborg): Norrl. s. ö. Tav.; Padasjoki prope templum: Wainio ann.; p: Bonsd.!; Jämsä: Nikl.!; Sysmä [ad praedium sacerdotis]: K. V. Renvqvist!; p ad Päijäne: Wainio Tav. or., spec. e Korpilahti Raianlahti! — **Sa.** (fq), saepe cp: Hult, spec. ex Utula!; Lauritsala Huhmarinlahti: Sælan!; Villmanstrand Parkkarila in ripa arenosa lacus Saimaa: Sæl. herb. — **Kl.** [Parikkala] r ad ripam lacus Pieni Rautjärvi: Hann.; Sortavala ad deversorium Leskelä (Backm.): Enw. hav.; Impilaks Ratinen pc: Hjelt Ant.

p. 66! — Kol. non visa nisi ad Nimpelto ad ripam fluminis Svir: Caj.!

O a. Qvarken: Malmgr., cfr Laur. Växtf.; in insula minima in taeniis opp. Vasa: Laurén! nomine *Elatine hydropiper*, spec. 1894 determ. Kihlman; Prytz vide supra. — **T b.** rr Jyväskylä Palokkajärvi: Broth.! — **S b.** r: Mela; [Leppävirta] cp ad Leppäsalo, Harjula ad ripam prope balneum et in intimo sinu Kulmalahti ad Hiekkaniemi: Enw.; Varkaus Tyyskiniemi: Hasselbl.!; vide etiam Spic. et Knabe p. 22. — **K b.** [inter Pielisjärvi et Höytiäinen] (st fq) in ripis lacuum maiorum, imprimis in ripis argillosis lacus Höytiäinen fq et cp: Axels. Putk.; Juuka in ripa inundata argillosa lacus Vuokkojärvi cum *Callitrichi vernali*: Sæl. herb.; ad oppidulum Nurmes in ripa lac. Pielisjärvi, Repola in ripa lacus Kolvasjärvi: Wainio Kasv. — **Kon.** r Suunu (W. Nylander): Norrl. On.

O m. st fq in litore marino, p in ripis lacuum: Hellstr., spec. e Gamla Karleby Yxpila!, vide etiam Leiv. Veg. p. 198. — **O k.** nondum visa est. — **Kp.** [Suma: F. Nylander!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137;] in ripa argillosa infra serratriam in Soroka cum *Elatine* sp. in aqua subsalsa: Bergr. Ant.!

O b. secundum oram r Kemi, Simo etiam Ruikka, li Virkkula et Hietakari!, Uleåborg: Brenn. Obs., ubi sequentes p. p. referuntur; Uleå: Eberh.!; [Uleåborg] Hietasaari: Leiv. Oul. p. 40, cfr l. c. p. 112 et Leiv. Veg. p. 198; rr Simo Lammassari, forsitan compluribus locis, quamvis neglecta: Keckm., cfr l. c. p. 14; ad summum Sinus bottnici usque adest: Hellstr. Distr. p. 6, vide etiam Spic.

Såsom af det ofvanstående framgår, angifves nordgränsen i Schedae till 65° 15'. Ehuru i H. M. F. intet norr om li Hietakari (ung. 65° 15') funnet exemplar föreligger, finnes intet skäl att betvifla de många samstämmiga uppgifterna från nordligaste delen af Bottniska viken, ehuru visserligen arten förgäfvets eftersöktes af Brenner vid Kemi: Brenn. Ber. 1864. I Alc. IV upptages arten ända till Torneå (i st. f. li: Alc. III).

Bulliarda är troligtvis ofta förbisedd, särskildt framhåller A. L. Backm. Fl. p. 136, att så är fallet i **O m.** Lappajärvi-trakten, se äfven under **O b.**

S a t Beträffande förekomsten i Björneborgs-trakten nämnes: »Endast iakttagen vid älfvens mynningsvik och i Lyttkärs skärgård st fq och st cp — cpp, går dock ut till Styltögrunden. Unga tilländningar helst

på gyttjeblandad sand, stenstränder med små stenar närmast vattnet, i sandjord grädda gropar med vatten nära stranden, diken»: Häyr. Björneb.

Var. *prostrata* (se Spic. och under Nyl.) är väl endast en obetydlig lokalform, jfr Hartm. p. 260 och Mela Kasv. V.

Saxifragaceae.

[*Saxifraga cotyledon* L.

In summis montibus alpinis Lapponiae Enontekiensis rarissime occurrit.

L. ent. reg. alp. r . . . Kilpisjärvi (L. L. Læstadius): Læst., cfr Grape p. 105, Wahlenb. p. 111 et XIX, Herb. Mus. Fenn. II p. 137 et alii.

I Led. II p. 205 upptages arten från Torneå-träsk. hvarifrån flere uppg. föreligga, bl. a. Wahlenb. p. 111, l. c. p. XXXIV och LVII; dessutom flere något nyare uppg. Emellertid är arten veterligen icke funnen därstädes i senare tid: M. Sondén i Sv. Bot. T. 1907 p. 231.

S. cotyledon uppräknas bland de arter, som ej förekomma vid Kaaresn'anto: L. L. Læst. p. 292.]

Af *S. aizoon* Jacq. finnes i H. M. F. ett exemplar med följande anteckning: **Ta.** Birkkala Härmälä holme i trädgård, någon gång planterad: Th. Grönblom!

Saxifraga nivalis L.

In summis montibus alpinis interdum maiore frequentia provenit, ceterum in Lapponia et Fennia maxime septentrionali raro aut satis raro, in reliqua Fennia vix nisi rarissime, sed usque ad 61° 20' ad meridiem versus, occurrit.

In lateribus irriguis montium subalpinorum rarius ex. gr. Kuusamo (Aejmelé) [»Aemilé»]: Prytz; Fenn. bor. or. et maxima pars Lapp.: Fries; Carel. or., Lapp.: Nym. Consp. p. 274; Fenn. or. tota, bor. et med. partim hab.: Nym. Suppl. p. 133; in Lapponia et Finlandia septentrionali et media haud infre-

quens. In Finlandiae australis parte orientali ad meridiem versus usque ad lacum Ladoga raro occurrit: Schedae p. 78, vide etiam DC. Prodr. IV p. 38, Led. III p. 213 — 214, Borg Beitr. p. 100, 133, 147 cum nota et Liro Ured. p. 266.

Sa. Juva [»Jokkas»] prope Piikkilä: Hasselbl., spec. e Juva etiam leg. alumn. I. G. Alopæus!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137. — **K1.** ad Ladogam, in Valamo! ad litora et in rupibus ad Kirjavalaks: Fl. Kar., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137 et Birg. p. 76 not.; Impilaks!, Kirjavalaks!, Valamo: Chyd.; etiam in insula Puutsalo: Norrl. Symb.; Mäkisalo, Liuvanvuori et Haukkarinta (!) 1899, haec omnia loca in taeniis ad Sortavala: A. L. Backm. comm.; Sortavala Haavus (Poppius & H. Federley), Impilaks Majatsaari (V. Jääskeläinen): Liro Ured. p. 266; Ruskiala Korpikallio et in rupibus adiacentibus: Hjelt Ant. p. 66. — Kol. Solomeno [prope Petrosavodsk!]: Günth. p. 39, cfr Lindroth in Bot. Not. 1902 p. 169!, spec. ex eodem loco etiam leg. Ivanitski!

Tb. r Korpilahti Vuurunvuori in declivi septentr.-occidentali: Wainio Tav. or., Prim. p. 59 et Gadolin!, qui locum Vaarovuori appellat. — **Kb.** Tohmajärvi Hiidenvaara: Hjelt Ant. p. 66!; Liperi r Pärnänvaara: Eur. & H., cfr Not. XI p. 457; [inter Pielisjärvi et Höytiäinen] st r ad occidentem versus a Mölönjärvi et Saarijärvi et Telynvaara atque Talvivaara pc: Axels. Putk., spec. adscriptum Juuka Ahmovaara in Portio-kallio prope Saarijärvi! — **Kon.** rr Koselma (Simming, [Kullhem!]) et alii), Saoneshje ad promont. Asheb in fissuris petrarum dioritic.: Norrl. On.; Shuiskoi — Kiwatsh: Selin!; Jalguba: Sahlb. Bidr. et Dagb. et Günth. p. 39.

Kp. Jyskjärvi in gradibus montium ad Sirkonjärvi: Bergr. Ant., spec. adscriptum Sirkavaara!

Ob. r Rovaniemi Hepokallio et Ristikallio: Hjelt & H.; r Konttikivalo pc, prope fines territorii Rovaniemi Antinköngäs (cp) [vide sequ.]: Keckm., cfr l. c. p. 6 et 15 et Brenn. Obs.; Rovaniemi Antinköngäs ad Anttijoki prope fines par. Kuusamo et Kemijärvi pc in rupe: A. L. Backm. comm., cfr Medd. XXIX p. 112. — **Kuus.** Rukatunturi: Nyberg!; Kitkajoki: Silén!; Mäntyunturi: Wainio Kasv., ubi priores afferuntur; Urovaara

ad Paanajärvi: Mela Pl. et Montell!; in rupibus ad Korojoki! et ad Merenoja in fluvium Oulankajoki influentem: Broth. litt.; ad Kitkajoki inter Jyrävä et Pesooja prope praedium Juuma: Broth. Ber. 1883; in declivibus montis ad oram australem lacus Ruoppijärvi!, Haataja, Rukatunturi, Ruskeakallio, Pieni Mutkavaara, Jäkälävuoma: Hirn Fört., cfr Hirn in Medd. XX p. 8, ubi ad Kitkajoki prope Jyrävänkoski lecta esse dicitur; [Kuolajärvi] ad Kutsanjoki in rupibus praeruptis inter Tammakkojansuu et Jänisköngäs!: Stjernv., cfr Stjernvall p. 218, spec. e Jänisköngäs! et ad Käsijärvi! leg. Borg; Juuma Lammasvuoma: W. Brenner!; Paanajärvi pc in rupibus ad deversorium, Ruskeakallio pcc, Kulja aut Pieni Mutkavaara prope Mäntyniemi, Rukatunturi, Kitkajoki infra Juuma, Juuma Jäkälävuoma, par. Kuolajärvi [»Salla»] Oulankajoki in monte supra Savilampi! pc, Korojoki pcc in montibus inter Voho et Pernu: A. L. Backm. comm., cfr Medd. XXXV p. 198, spec. etiam e monte ad superiorem partem Sarvisuvanto!; (cpp) ad Lammasvuoma, Niittyvuoma et Jäkälävuoma: V. E. Broth. Muist. p. 103 [haec ambo partim ad eadem loca atque superiores spectant]; Hautaniityn vuoma: Eron. maant. p. 197, vide etiam Jul. p. 283 et infra. — Kk. Oulanka Kivakka! et Päänuorunen: Wainio Kasv.; in fissuris rupium secundum Ruomaanjoki [prope Kiimasjärvi] st cp: Bergr. Ant.!; Kivilampi [prope fines par. Kuusamo]: Hirn Fört.

Lapp. fenn. r Muonioniska ad Äkäsjoki inter Saivio! et Kutuniva, Kittilä in Paahtakallio inter Alakylä et Helppi! cp: Hjelt & H.; per totum alpium iugum omnesque alpes maritimas . . . fq . . . sed iuxta flumina alpina in Lapponiis suecicis rr: Wahlenb. p. 114; ad Pahdanpää iuxta templum Utsjoki: Fellm. Lapp., cfr Fellm. Anteckn. I p. 392; [r Kengis ad fluvium Tornio in rupe riparia, (maxime ad meridiem versus) Kattilakoski ad fluvium Tornio (Fristedt): Birg. p. 102, vide etiam Hartm. p. 254;] Pallastunturit Rihmakuru: Hjelt; in rupibus reg. silv. infra Serrikainen, in rupibus supra Saarikoski ad Tanhua: Hult Lappm., cfr l. c. p. 29, 94 et 150; Kuolajärvi [»Salla»] Pyhäkuru in vicinitate Vuorijärvi ad rupes: Borg & Rantaniemi!; Kuolajärvi Kiekerövaara ad Kiekeröoja in flumine

Oulankajoki influenti, in rupibus ad pontonem, qui est in Kutsanjoki, ad rivulum prope hunc pontonem et fq in Pyhäkuru: Edv. af Hällstr.; in articulis et fissuris rupium ad Ruoptuivaara in Inari et plur. loc. ad Kögäs prope Mare glaciale: Wainio Not., cfr l. c. p. 21; Kultala prope ripam fluminis Ivalo: A. Tigerstedt!; in extremis marginibus et fissuris rupium umbrosarum rarius per reg. subsilvaticam (ex. gr. ad Pyttelvaara! et Tirro) et subalpinam (ex. gr. ad Parshi, Kudossuvannonpää, Veitschinjarga, Puolmak!, circa lac. Mandoäyri pluribi): Kihlm. Ant., vide etiam infra; in valle Skietschemjoki: A. Nyman in Medd. XXXIII p. 19; Utsjoki Pihtioja prope Tana (reg. subalp.): H. Rancken!; Paatsjoki Kalkoaivi: Fontell!; Varangria australis reg. subalp. p, enum. e 5 locis: Arrh. ant.; enum. e nonnullis locis: Norm. Fl. Sp. p. 486, vide etiam Lund p. 77, Blytt p. 903 etc. — [L. ent. reg. alp. (fq), reg. subalp. et silv. r: Læst., cfr Grape p. 105; Hætta: Malmberg!; st r in gradibus montium [»bergsterasser»] et fissuris rupium reg. subalp. Vähä-et Isokurkkio, Suukoski, Pahtasaari et in monte lapidis sectilis [»skifferberget»] supra hanc insulam, (r) in reg. alpina Saivaarri (V 742 m et S), Angeloddi (E 675 m et S 672 m), Halditshok (S circ. 1100 m et V 1270 m): Lindén Bidr.; multa alia spec. in H. M. F., vide etiam infra.]

Lapp. ross. »ad Varasjoksuollo in districtu Motkensi»: Fellm. Ind.; secus totam oram Maris glacialis usque ad Ponoj (!) Maris albi, etiam in Karelia: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XLVI, Beket. p. 564 et Knabe Pfl. p. 280; Kantalaks: Fellm. Anteckn. I p. 544; Tshapoma, Kantalaks et Imandra: Mela ann.; Seredna prope Kantalaks, Shelesna, Ponoj: Mela Pl.; Shelesna prope Kantalaks: Broth. Wand. p. 4!; Hibirä [»Umbdek»] in reg. alpina: l. c. p. 8, spec. in Pl. Finl. exs. N:o 252 in fissuris humosis ad radices montis Shelesnaja leg. idem; Hibirä!, Tuatah ad Nuotjavr!: Enwald & Hollmén; Puitsitunturi ad partem australem: Axelson & Borg!; Lujauri urt Vavnbed: Kihlman!; [ad Nuotjavr] Lim. p in fissuris rupium et gradibus montium [»klimpterasser»] reg. alpinae, ut in declivibus montium Viertsoivi, Siuluovi et Siulutoldi, Lt. p in fissuris rupium secundum ripas Nuotjok in reg. silv.: Lindén Ant.; Teribjerka ep: Broth.

Utdr. p. 130; insuper multa spec. ad oram Maris glacialis et albi lecta sunt.

Kp. upptages härifrån: Herb. Mus. Fenn. II p. 70, men uppg. afser Kk.: l. c. p. 137. Senare har dock Bergroth påträffat arten i Kp. — **Kuus.** Här tillägges: Oulankajoki på de flesta berg, [likaså] på de flesta berg vid Savina och Kitkajoki: A. L. Backm. comm. — [**L. ent.** Arten uppräknas bland dem, som saknas kring Enontekiäinen: L. L. Læst. p. 292.]

Var. *elatior* [Hartm.] **Li.** Puolmak: Th. Fries Resa p. 26. Var. *tenuis* Wahlenb. **Lapp. fenn.** »cum praecedente» [ad Pahdanpää iuxta templum Utsjoki]: Fellm. Lapp.: [Rastekaisa NO 626: Kihlm. Ant.]; Seitavaara (alumn. Nordling herb.): Zidb. — [**L. ent.** Kobdovanka et Tshatsekaisa: Wirz. M. S.]

Den sistnämnda varietetten finnes, liksom äfven f. *densiflora* Ser., i H. M. F., men den är ej konsekvent särskild från hufvudformen, se Herb. Mus. Fenn. II p. 137. Angående f. *densiflora* Ser. må dock tilläggas, att den förekommer såväl i **Kl.** som **Lp.** och **L. ent.**

Saxifraga hieraciifolia Waldst. & Kit.

In Lapponia orientali raro et primum a. 1887 lecta est.

Lapp. or. centr. Imandr. (Kihlman 1887): Nym. Suppl. p. 133, vide etiam Borg Beitr. p. 100, 104, 114, 133, 137 et 145.

Lim. in alpibus Lujauri urt: Kihlman in Diar. 8, X, 1887 e Bot. Not. 1887 p. 268 etc., spec. lecta sunt ad riv. Kaltuaj prope Seidjaur!, ad rivulum Suluaj prope Seidjavr! et Sengis in lapidosis aqua frigida irroratis reg. alpinae inferioris!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. XIII, Lindr. Lisät. p. 11, Kihlm. Veget. p. 34 et Liro Ured. p. 267.

Saxifraga stellaris L.

In montibus alpinis altioribus Lapponiae frequenter provenit, extra eos videtur esse varior et nisi in Lapponia non occurrit.

In irriguis inferalpinis Lapp. p: Prytz: maxima pars Lapp.: Fries; Lapp.: Nym. Consp. p. 274, vide etiam Led. II p. 211 et Borg Beitr. p. 100, 104, 114, 115, 133 et 145.

Lapp. fenn. [r Esisaari spec. unicum. . . Kengis (Wahlenberg): Birg. p. 102, vide etiam Samz. p. 185 et infra;] Muonio 8 km ad meridiem versus a Saitajoki in rupe irrigata: Lindén!,

cfr Medd. XVIII p. 239; per universum alpium iugum et omnes alpes maritimas ubique fq, nec non extra alpes ad rivulos alpinos et fluvios p, uti . . . ad Kengis prope Lapponiam Tornensem e. s. p.: Wahlenb. p. 114 et 115; in irriguis alpinis et inferalpinis (fq): Fellm. Lapp., vide infra; Utsjoki (!): S. Castrén p. 353; »a nobis tantum in rupibus humidis ad flum. Tenojoki (!) prope Veitschinjarga!, Vädsnjunis, Puolmak et in terra nuda, aqua nivali irrigata, alpis Rouvuoaiivi! visa»: Kihlm. Ant., spec. etiam e Reppen!, vide etiam Hult alp. Pfl. p. 181 et Hult Lappm. p. 150; Inari Kaamas in loco turfoso: Granit!; Paatsjoki: E. Nylander & M. Gadd!; [Varangria australis] reg. subalp. p — st fq, enum. e multis locis: Arrh. ant.; e multis locis enum.: Norm. Fl. Spec. p. 482, vide etiam Blytt p. 902 etc. — [L. e n t. reg. alp. fq, reg. subalp. (r): Læst., cfr Grape p. 105; in reg. alp. iam ad Vittanki et Mukkavuoma: Norrl. Lappm. p. 265; in reg. subalp. st fq in ripis et ad scaturigines, fq in vallibus rivulorum reg. alp., in alpiibus Halti usque ad circa 910 m adscendit (S et SE): Lindén Bidr.]

Lapp. ross. per omnes regiones alpinas, alpesque maritimas locis irrigatis nec non ad rivulos fq: Fellm. Ind.; secundum totam oram Maris glacialis usque ad Ponoj (!) Maris albi [»socio praecedentis» *S. nivalis*]: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XLVI; [in montibus alpinis ad Nuotjavr] Lim. p et in vallibus rivulorum reg. silv. et in gradibus rupium [»klimptterasser å fjällslutningarna»] reg. alp.: Lindén Ant., vide etiam Beket. p. 564, Broth. exk. p. 76, Knabe Pfl. p. 279, Broth. Wand. p. 13 et 15; multa spec. e Lim., Lp., Lt., Lm.; maxime ad meridiem versus e Tshun!; Hibinä: Mela Pl. et herb., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137.

Arten anföres från Kengis redan af Linné Fl. Lapp. p. 137. — **K u u s.** och **L k.** »funnen i Kusamo»: Jul. p. 283. Wainio Kasv. betviflar med rätta uppg.; för vår del sågo vi ej arten ens på Pallastunturit: Hjelt & H. — **L i.** Nämnas bör, att *S. stellaris* i Fellm. Anteckn. endast upptages från Rastekaisa: l. c. I p. 393. Antagligt är, att den höga frekvens, som angifvits af Fellman äfven för denna provins, företrädesvis afser förhållandena på nyssnämnda fjäll och i Sydvaranger.

Af former omnämnes f. *pygmaea* från **L. e n t.** björkregionen vid Munnikurkio af Lindén i Medd. XVIII p. 202.

Saxifraga stellaris f. comosa Retz.

Cum forma typica raro occurrit, sed non infra 67° descendit.

[**L. e n t.** reg. alp. p: Læst.; iam in superiore reg. subalpina in ripis amnium Saarikoski et Mutkakoski (term. inferior c. 460 m), in reg. alpina inferiore nonnullis locis inter Tenonmuotka et Porojärvi et ad Toskaljaur, st fq ad rivulos alpinos montium Halti (S et SE circ. 910 m): Lindén Bidr., cfr (Diar. 1, II, 1890) Medd. XVIII p. 202, spec. e Poroeno Kahlaamakosket in ripa fluvii!]

Lp. Triostrow (F. Nylander!) et iuxta Ponoj: N. I. Fellm., cfr N. I. Fellm. Lettre p. 6, nomine *S. comosa*, quo nomine in Trautv. Incr. p. 315 e peninsula Kola enumeratur; Orloff in prato paludoso aquoso!, ad rupes prope ostium rivuli Hapajow!, Triostrow in turfosis iuxta mare!: Kihlman, cfr Kihlm. Pfl. p. 15; Ponoj in loco humido in »tundra»: Montell!, vide etiam Broth. exk. p. 76 et Knabe Pfl. p. 281, quem l. inspicias.

Saxifraga oppositifolia L.

In summis montibus alpinis Lapponiae copiose provenit.

Lapp.: Nym. Consp. p. 269, vide etiam Borg Beitr. p. 100, 104, 114, 133, 145 et infra.

L i. Sydvaranger Örnfjällen ad Kirkenäs: Granit & Poppius!, vide etiam infra; Bugönæs prope mare, Iversdalen prope Beljek, [Jakobs-elven, in vicinitate Nyborg (Lund, Th. Fries)]: Norm. Fl. Spec. p. 491, e Bugönæs etiam comm. Arrh. ant., vide insuper Blytt p. 905 etc. — [**L. e n t.** per totum alpium iugum et omnes alpes maritimas usque ad summa cacumina vulgatissime, ut etiam in petris maritimis et rupibus inferalpinis p, de cetero extra summas alpes haud visa . . . : Wahlenb. p. 113, cfr l. c. p. LXVI; reg. alp. (fq): Læst., cfr Grape p. 105; in reg. alp. iam ad Vittanki et Mukkavuoma: Norrl. Lappm. p. 265; r in reg. alp. ad imum montem Halditshok! et ad declive eiusdem australe cp (SSV 1094 m), Halti (SV 895 m) et in declivi septentrionali montis Angeloddi, in parte norvegica frequentior

Guolasjaur, Guolasjok etc.: Lindén Bidr., cfr Medd. XVIII p. 245 et Bot. Centr. LXI p. 221.]

Lapp. ross. »in districtu Peisensi (!) p ep, alibi ad Mare glaciale in rupibus inferalpinis rariorem legi»: Fellm. Ind.; in alpinis Maris glacialis et in iis circa lacum Imandra p ep: N. I. Fellm., spec. e Panfelofka!, cfr Beket. p. 564 etc.; Shelesna prope Kantalaks: Mela ann. et Pl., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; ad pag. Umba in ripa glareosa sin. Tshuidi-vum!, ad lac. Umpjavr [cfr Lindr. Lisät. p. 11 et Liro Ured. p. 365] in ripa glareosa sin. Tuil-luht ad ostium fluv. Tuiljok!, in alp. Lujauri urt Seidjaur ad rupes rivuli Kaltuaj in reg. alp. supr.!, Lujauri urt Tshutsk-njun in campo glareoso reg. alpinæ!, Katschkofka in ripa alta saxosa meridionali ep! [cfr Liro Ured. p. 269], Orloff loco frigido angusto inter rupes maritimas!: Kihlman; Hibirinä: Selin!, Malmberg! et alii!, cfr Broth. Wand. p. 8!; Tshun [»Dschyn»]: Sahlberg!, Nuotjavr in monte Tuatash!, ad piscinam Jeretik!: Hollm.; Raddeoi: F. Nylander!; peninsula piscatorum ad occidentem versus a Pummanki: Klingstedt!; Varsina: Brotherus!

»In lateribus alpium Utsjoki et montium subalpinorum Kuusamo rarius»: Prytz, jfr Fellm. Lapp. och Led. II p. 205; n. ö. Finl. och större delen af Lappl.: Fries; Finl. bor.: Nym. Syll. p. 253. — **Kuus.** »funnen i Kusamo»: Jul. p. 283. Dessa uppg., som tydligen höra tillsammans, måste anses vara mycket osäkra, för att icke säga osannolika, jfr Wainio Kasv. — **Li.** Utsjoki: Wegelius p. 235, jfr Prytz, Fellm. Lapp. etc. Ehuru arten senare blifvit funnen i **Li.**, torde dock de nyss anförda uppgifterna böra anses oriktiga, jfr Kihlm. Ant. Wahlenbergs uppg. har jag därför fört uteslutande till **L. ent.** — **Lim.** Lindén såg icke *S. oppositifolia* på Tuatash, oaktadt han flere gånger besökte detta fjäll; den är säkerligen sällsynt därstädes. Troligen finnes den också på Vuojimfjällen, ehuru han icke heller där anträffade densamma: Lindén i bref 25, IX, 1910.

Arten förekommer ej sällan subfossil i glaciala aflagringar, se t. ex. Lindberg i Medd. XXIV p. 102—103. Från Finland är den dock icke bekant.

Saxifraga aizoides L.

Ut superior, sed ad meridiem versus usque ad 66° 20' descendit.

In confinio alpium iuxta flumen utsjokense st ep: Prytz; Fenn. bor. or. et maxima pars Lapp.: Fries; Lapp.: Nym. Consp.

p. 269; hab. etiam Fenn. bor. (**K u u s.**): Nym. Suppl. p. 131; in Lapponia haud fq, in Finlandia tantum in **K u u s.** lecta est: Schedae p. 79, vide etiam Led. II p. 209, Borg Beitr. p. 100, 104, 107, 115, 133, 145 et 146.

K u u s. prope lac. Paanajärvi: Wainio Kasv.!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; Kitkajoki: F. Silén!; cpp in praeruptis rupium ad Kitkajoki prope Jyrävänkoski: Hirn in Medd. XX p. 8; Kitkajoki in rupe, quae uno alterove km ab effluvio in Oulankajoki abest: Montell!, cfr Liro Ured. p. 268; in ripa australi lacus Paanajärvi! ad occidentem versus a Miikkulanpuro, Jäkälävuoma: Hirn Fört.; [Paanajärvi] contra Mäntyniemi: Alanne p. 58 not.; Jyrävänniemi: A. R. Ruoranen!; Juuma Lammasvuoma: W. Brenner!, cfr V. E. Broth. Muist. p. 103; Niittyvuoma st pc: V. E. Broth. l. c., quem l. inspicias; Kuolajärvi [»Salla»] Oulankajoki in monte nonnulla km supra Savilampi! et ad Tairvalkoski, Juuma, Jäkälävuoma, Kitkajoki prope Juuma et ad Ahvenperänkallio, Paanajärvi cp in valle rivuli sicci ad ripam australem contra Leinonen: A. L. Backm. comm. [partem maximam ad eadem loca atque superiores spectat]; [Kuolajärvi] in monte inter Tammakka-ojansuu et Jänisköngäs cum *Pinguicula vulgaris* et *alpina*, cpp in rupibus infra Jänisköngäs: Stjernv., spec. e Jänisköngäs etiam reportaverunt Borg & Rantaniemi!, cfr Liro Ured. p. 268; ad hanc provinciam spectat etiam Ostrobothnia (Nylander): Led. II p. 209.

[**L k.** Pajala Junusuando: Samz. p. 187.] — **L i.** ad flumen Utsjokense Lapponiae extimae kemensis cp visa: Wahlenb. p. 115, cfr l. c. p. XVII et Wahlenb. Fl. Suec. p. 272; ad Mierasjärvenkasket fluminis Utsjoki in lateribus rupium cp, alibi parcius: Fellm. Lapp.; in lucis et silvis mixtis rarescentibus nec non supra saxa madefacta et aperta quoque inter Kenishkoski et Mierasjäyri! Utsjokiae fq cp, de cetero modo in alpibus Harmitschokka iuxta Pakananjoki cp et hinc versus Näytämö Varangriae, color petalorum variabilis: Kihlm. Ant., cfr Hult Lappm. p. 85, 93 et 94; Inari Schallomjok in ripa turfosa: Granit!; Unharvaara in reg. silvatica: G. Ekman!; Kielmöen [?!] et Paatsjoki!: E. Nylander & M. Gadd; Junkkila prope flumen Munkelv: A. Renvall & A. Torckell in Pl. Finl. exs. N:o 253; Paatsjoki

in montibus alpinis Petshenga ad rivulos alpinos reg. subalpinae: Granit & Poppius!; [Varangria australis] in reg. subalp. — reg. alp. inf. st fq in rupibus humidis et ad rivulos alpinos: Arrh. ant., spec. ex Angsnäs!; e multis locis enum.: Norm. Fl. Spec. p. 496, vide etiam Blytt p. 906 etc.; Wainio Not. non comm. — [L. **e n t.** reg. alp. (fq): Læst., cfr Grape p. 105 et Norrl. Lappm. p. 265; propius Kilpisjärvi ad rivulos etc. in reg. subalpina, non autem in vicinitate lac. Kelottijärvi: Norrl. Lappm. p. 263; Saanavaara: Malmberg!; r in reg. subalp. Saarikoski duobus locis, r in reg. alpina cp in clivi glareoso montis Angeloddi (N 710 m): Lindén Bidr., spec. e Poroeno reg. subalp. Mukkasoski! et Jokasjaur reg. alpina ad Toskaljaur!, vide etiam infra.]

Lapp. ross. ad flumen Niva (!), litora lacus Imandra in umbra parcius per omnes vero alpes ad rivulos locosque uliginosos (frequentior): Fellm. Ind.; »modo ad flumen Niva! et lacum Imandra mihi obviam»: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XXXVII et Beket. p. 564; ad ripas Nivajoki infra Pinosero: Axelson & Borg!; Shelesna: Mela Pl.; Hibinä: Malmberg!, Broth. Wand. p. 7 [»Umbdek»] et alii!; ad lac. Umpjavr ad ostium fluv. Tuiljok in glareosis!, Orloff in uliginosis!: Kihlman; Keinjok: Palmén!; peninsula piscatorum ad amnem Kervanto: Klingstedt!; Petshenga reg. alp. in alpe Vogoavi: Fontell!

Vidkommande förekomsten vid Saarikoski i L. **e n t.** nämnes yttermera: på tvenne lokaler, mossrika, af källdrag eller kärr fuktade strandmarker. Artens nedre gräns uppgifves här vara 455 m: Lindén Bidr.

Hufvudformen kallas var. *flava* Mela: Mela Kasv. II.

Saxifraga aizoides f. *aurantia* Hartm

Cum forma typica raro, quamvis interdum copiose, occurrit.

L. i. cpp ad ripas fluminis Tana: Wirz. M. S., cfr Kihlm. Ant. [per errorem Wirz. Prodr. refertur]; hinc inde cum forma α : Kihlm. Ant., spec. ex Utsjoki Paksujalka!; Angsnäs, Vesterelven, Barnsjarga ubique una cum α : Arrh. ant. — [L. **e n t.** r in reg. alpina st pc cum f. typica in declivi septentrionali montis Angeloddi: Lindén Bidr., spec. adscriptum Jokasjaur reg. alpina ad Toskaljaur!]

Lapp. ross. ad alpem Hibirä [»Chibirä»] (Ångstr. p. 52), etiam ad Raddeoi Maris glacialis (F. Nylander herb.): N. I. Fellm. p. 93; Hibirä: Meia Pl.; a ripa lacus Imandra usque ad (summum) montem Hibirä: Beket. p. 564; ad lac. Umpjaur in ripa glareosa fluvii Tuiljok: Kihlman!

Saxifraga hirculus L.

In nonnullis partibus Lapponiae enontekiensis frequenter inveniri indicatur, ceterum passim vel satis raro in Lapponia et Fennia maxime septentrionali occurrit, quamquam raro usque ad fines austro-orientales progreditur, in Fennia austro-occidentali non visa est.

[In Lapponia Tornoensi (P. Adlerheim): Fl. Suec. p. 142 ¹⁾]; in pratis paludosis Ostrob. et Lapp. p: Prytz; Fenn. bor. or. et maxima pars Lapp.: Fries, cfr Nym. Consp. p. 274; Fenn. deest in tota mer.-occ., in mer. et med. partim: Nym. Suppl. p. 133; in Lapponia australi et Finlandia septentrionali haud infrequenter obvia. In Finlandia australi tantum in Karelia occurrit, ad meridiem versus usque ad Isthmum karelicum provenit: Schedae p. 79, vide etiam DC. Prodr. IV p. 45, Led. II p. 210, Lindr. Lisät. p. 13. Lindr. in Acta XXII N:o 3 p. 20, Borg Beitr. p. 100, Liro Ured. p. 555–556 et Heintze Ranunc. p. 196–199.

I k. r in prato magno ad pag. Valkiamatka in par. Valkjärvi!, Rautu! ad amnem Sumbula et in pago Kopola (!), Sakkola (Nikl.): Malmb.; Sakkola Isosuo st ep inter Koti-et Perälampi: Lindb. p. 21!; Valkjärvi Pähkinämäki! et Valkoja! in prato scaturiginoso!: Lindberg, vide etiam infra.

Kol. r Mandroga! et Porog! in paludibus: Elfv.; ad meridiem versus a Selkä: Caj.; Derevjannoje: Liro Ured. p. 555; Solomeno (Kullhem): Norrl. On.; Petrosavodsk: Kiblm.

O a. Teuva [»Öfvermark»] nonnulla km ad meridiem versus a templo: Hammarström comm. — **K b.** Tohmajärvi (Backman,

¹⁾ Haec nunc apud nos Lapponia Lapp. enontekiensis appellatur; forsitan autem extra civiles Fenniae terminos sita est.

F. E. Hartman): Chyd.; Tohmajärvi Hammaslaks: E. Winter!; r Tohmajärvi Hernevaara: Backm. in dupl.! — **Kon.** st r Mundjärvi, Tiudie (!) plurib. locis, Käpselkä (!) et Kendjärvi (Simming), praesertim paludes vel prata turfosa inhabitat: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 39.

Om. Teerijärvi Granö: Hellstr.!; Teerijärvi, Lohtaja, Pulkila, Salo: Zidb., cfr Alc. III; in palude in Siikajoki: Henrik Gabriel Porthans bref till Mathias Calonius I, Helsingfors 1886, p. 126, cfr Sv. Litt. Sällsk. Förh. 18 p. 133; inter Siikajoki [»Sykajoki»] et Karinkanta (Porthan & Franzén 1794): Jul. ann.; inter Lumijoki [»Kumijocki»] et Karinkanta [»Karinkango»]: Clarke X p. 68 not., vide etiam sub **Ob.** — **Ok.** Paltamo: Lackström!; Ristijärvi (Lönnsbohm): Hult herb. et Bot. Byt.; r Paltamo Naulala in saltu [»takalolla»] ad Kotipuro, Ristijärvi: Must.; r: Brenn. Obs., ubi adnot. superiores comm.; Paltamo Mieslahti Mikkola in prato: A. R. Ruoranen!; Kianta ep in prato Myllypuro! [prope templum ad viam inter Näyhän- et Kanervaara], in ripa stagni prope Viitala st ep, ad Hiisijoki epp et ep in palude Pikkula in pago Ylinäljänkä: Kyyhk.; iam Lackstr. exk. e Kianta comm. — **Kp.** in parte media Sortansilta st pe in margine paludis, in prato paludoso infra aerariam Schuigarvi pe, ad meridiem versus a pago Voijärvi, ad Kristinanvaara!, ad viam inter Sjararvi — Maasjärvi, ep ad Kuusenkinjoki, epp in prato paludoso ad partem austro-orientalem lacus Sjuigarvi! et in palude prope Maasjärvi: Bergr. Ant., spec. etiam lectum ad septentrionem versus a Koivuniemenjärvi!, vide etiam sub **Kk.**; Sahlb. Bidr. p e tota Karelia orientali comm.

Ob. »per totam fere provinciam borealiorem p in paludosis . . . in vicin. fl. Kemensis usque in infer. par. Kemi provenit, ubi in palude sphagnosa st ep legi, e pratis par. Liminka primus forsitan reportavit H. G. Porthan»: Hellstr. Distr. p. 19, cfr l. c. p. 10, et vide sub **Om.**; ep in sphagneto Sässä in Muhos: Jul. p. 283; (p), interdum ep, in parte maxime septentrionali r: Brenn. Obs., ubi multae adnotationes comm.; Uleåborg: W. Nylander! et Zidb.; [Uleåborg] ad Oulujoki ex gr. Särkisuo 16 km ab oppido, in prato Liminka: Leiv. Putk., cfr Leiv. et Leiv. Veg. p. 198; Muhos Matokorpi et Alatornio

Kalkkimaä: Brenn. Ber. 1870 et herb.; Pudasjärvi Siuruanjoki: C. Brand.!; cfr Martik. p. 34 et 40; Pudasjärvi prope templum: C. J. Arrh.; p per totum territorium, Simo ad Viantienjoki, in palude infra Kivalot, Kemi (!) in palude Luikka prope Kallinkangas, Kuivanuoro, Karjalahti et complur. locis: Keckm., cfr l. c. p. 10; Kemi p: Rantaniemi!; Alatornio Könölä: Hougberg in dupl.!; Alatornio Kantojärvi: Houg. not.; Alkkula: Nyberg!; Ylitornio [»Öfvertorneå»] st ep in sphagneto Anttolanvuoma prope montem Karhujupukka!, incolae hanc etiam in loco paludoso vicinitatis esse indicaverunt: Hjelt & H., spec. in Pl. Finl. exs. N:o 254 par. Ylitornio in spagneto subturfoso, prope Karhujupukka leg. iidem; Rovaniemi (J. Bäckvall): Moberg Klim. p. 106. — **Kuus.** r Hännilä: Sahlb. Fört.!, cfr Wainio Kasv. (ubi Hänninen); prope templum: Ångstr. p. 52; prope Virraniemi: Broth. Ber. 1883; inter Salminen et Kesälaks in palude profundo ep: Brotherus & F. v. Wright!; in pratis humidis prope Rovejoki [?] et Hentelä, ep prope Hännilä, in sphagneto inter templum par. **Kuus.** et Aikkila ad viam: Hirn Fört., spec. adscriptum Sovajoki!; Paanajärvi Ruukki! compluribus locis in pratis carice obsitis ut etiam inter Paanajärvi et Juuma in paludosis: A. L. Backm. comm.; Juuma in prato paludoso ad Kitkajoki: W. Brenner! — **Kk.** ep in prato paludoso prope »Isoksenlampi» ad Kepajoki: Bergr. Ant.! [ad Kp. forsitan referendum], cfr Liro Ured. p. 555 [sub Kp.]; »ad flumen Tuntsa [prope Paanajärvi: N. I. Fellm.] tantum legi: Fellm. Ind.

Lapp. fenn. r Kittilä in palude inter Levitunturi et pag. Kittilä: Hjelt & H.!, cfr Caj. Entw. p. 11; Kittilä (!) Niilivaara: Sælan in dupl.!; Ahvenoja ad viam publicam inter pagos Kaukos et Kittilä: Silén Bl. p. 86; [Pajala complur. locis etc.: Samz. p. 185, quem l. inspicias; (fq) Pajala . . . Muonionvaara, terminus orientalis [in Suecia] 67° 55', 235 m supra mare: Birg. p. 102;] Sodankylä! in sphagnetis apertis ad rivulum Lintuoja et prope insulam Petäjäsäari, in sphagneto etiam prope Onnela p r ep: Blom Bidr., cfr Kihlm. Beob. p. XXI, Wainio Not. et Hult Lappm. p. 40; in paludibus firmioribus per partem silvaticam et subsilvaticam Lapp. Tornensis ubique fq et Kemensis p, ut etiam Varangriæ in Finmarkia orientali (Gunnerus): Wahlenb. p. 115,

cfr l. c. p. XVI; per partem silvaticam et subsilvaticam Lapponiae Tornensis et Kemensis usque ad sinum Varangriae (fq): Wahlenb. Fl. Suec. p. 273; in paludibus Lapp. inferioris p cp: Fellm. Lapp.; Muonio: Malmberg! et (K. Enwald): Liro Ured. p. 556; Lompolonvuoma haud procul a Muonioniska: Caj. Entw. p. 28—30, cfr l. c. p. 36: [Kuolajärvi] cp in palude Matosuo inter Sovajärvi et Kugsijärvi ut etiam ad viam inter templum (pag. Sallansuu) et Alakuolajärvi in palude Rimpioja: Stjernv.; Kuolajärvi [»Salla»] Ahmaapa prope Peteri: Rantaniemi!; Kuolajärvi ad fontem ad partem septentrionalem lacus silvestris Rokamojärvi in dimidio spatio inter Hirvasjärvi et Kursu, interdum cp in nonnullis sphagnetis ad viam inter Kursu et templum par. Salla, ad Osminaapa, cpp in Huikujänkä et Naamakajänkä ad viam inter Wuorijärvi et Huikuköngäs. Porttoaapa 2—3 km ad septentrionem versus a Märkajärvi, Pahtoaapa dimidio fere spatio inter deversoria Märkajärvi et Kellosekä et denique Kaksuopajan-aapa ad meridiem versus a praedio Mukkala et fluvium Ala-Kuolajoki: Edv. af Hällstr.: Inari in palude ad Skiečemjokka: H. Rancken!; Utsjoki (st fq): Sæl. kat.; in Varangria merid. ad paludes vastissimas inter Salmijärvi [»Ovre-Klostervand» aut »Tsjolmejaure»] et montes Vætsjer p st cp: Norm. p. 268, cfr Norm. Fl. Spec. p. 497 et Blytt p. 905. — [L. ent. reg. subalp. et silv. fq: Læst.; fq in Lapp. Torn.: Backm. & H. p. 111; (r) in reg. subalp. st cp in palude ad Hirvasvuopio: Lindén Bidr.!, cfr Bot. Centr. LXI p. 221, vide etiam supra.]

Lapp. ross. Raddeoi (F. Nylander!), in paludosis circa pag. Tshavanga cp: N. I. Fellm., cfr Beket. p. 564; in palude [»letto»] ad austro-orientalem partem lacus »Tojjävr»: Axelson & Borg!, cfr Medd. XXIX p. 38; Tshapoma: Broth. litt.; Pjalitsa! [iam Mela Pl.] in paludosis apertis et Orloff in palude aquosa!: Kihlman; Orloff: Broth. exk. p. 80; prope Triostroff: Brotherus!; Ponoj cp: Mela Pl.!, cfr Knabe Pfl. p. 281 (unic. spec.).

Upptages i Herb. Mus. Fenn. [ed. I] från K = K1; tydligen afses exemplaret från Sakkola, ehuru denna ort blifvit förd till oriktig provins. — [Ik. »ziemlich häufig»: Meinsh. p. 111; enl. l. c. p. XXIV förekommer arten dock icke på den till Ingermanland hörande delen af Isthmus, d. v. s. I.] — Om. Arten saknas i trakten af Lappajärvi: A. L. Backm. Fl.

p. 136. — **Li.** Utsjoki (Wegelius): Kihlm. Ant. bör vara Sæl. kat.; Wegelius' uppg. gäller *S. oppositifolia* (se under denna).

Från Kton. uppgifves: Ett blommande stånd anträffades i ett sankt kärr nära byn Schajesero; har annorstädes ej anträffats: Ispol. p. 61 i öfvers.

Saxifraga granulata L.

In Fennia maxime austro-occidentali satis frequenter — frequenter invenitur; ceterum in Fennia australi rarissime occurrit; ad septentrionem versus certo ultra 62° 15' sed nescio an iam supra 60° 30' adventicia, in Fennia orientali omnino non visa est.

Till.; Till. Icon. 26; Kalm; in insula Runsala et complur. loc. praecipue in collibus glareosis taeniarum: Hell. p. 9; in graminosis declivibus Finl. infer. p: Prytz; in rupibus et collibus Alandiae et circa Aboam: Wirz. pl. off.; Fenn. merid.: Fries; Eur. omn. exc. Fenn. plur. . . .: Nym. Consp. p. 272; Fenn. mer.: Nym. Suppl. p. 132; in Finlandia austro-occidentali crescit, tantum in **A1.** st fq obvia: Schedae p. 79, vide etiam DC. Prodr. IV p. 35, Led. II p. 218 et Liro Ured. p. 554.

A1. fq: Bergstr.; fq per totam Alandiam: Tengstr.!; Sund ep: Prim. p. 68; (r) Kumlinge Ingersholm: Bergr., vide etiam Lindr. Verz. p. 22, Geogr. F. T. 1905 p. 70 etc. — **Ab.** st fq: Zett. & Br.; p: Adl.; Uskela Fulkkila: K. E. v. Bonsdorff!; [Pojo] (p) ex. gr. Björköen etc.: A. Nyl., cfr Rupr. Diatr. p. 23; [Nystad] in prato ad septentr.-orientem versus ab oppido prope Ruonanperäntie: Söd.; Hollm. non vidit in vicinitate opp. Nystad; nec Sand., Renv., Sel., Printz, Flinck aut Caj. Kasvist. enumerant. — **Ny1.** Ekenäs in insula Tvärminne (!): E. H[äyrén] in Sydväst 1904 p. 602, cfr L. Y. 1904 p. 275 et vide infra; spec. in Pl. Finl. exs. N:o 255 indidem ad Krogen (!) in rupe humosa sicca leg. Inga Ström; Ekenäs Tvärminne in terra continenti inter pagum et sinum Byfjärden st ep: Häyr.; Kyrkslätt Porkkala »Kyrkogårds ön»: Greta Andersin!, cfr Medd. XXXI p. 42 et 55; in taeniis Borgå in Sundö! et Delholmen: Sæl. Ö. Nyl.; Borgå prope Gammelbacka: Ulli v. Born!, cfr Lindberg in Medd. XXXI p. 4. — **Ik.** r Kakki Kirjola (B. Alfthan!): Malmb. [num adventicia?]

S a t. Björneborg: Moberg Klim. p. 106; Ulfsby in praedio Anola ad viam versus deversorium Ruhade: Strömb., cfr Häyr. Björneb.; Huittinen: Car. p. 24 [confirmatione egeat], vide etiam infra. — **T a.** Hausjärvi in prato sicco ad Laittilajärvi: Karin Ekbohm!, cfr Lindberg in Medd. XXXI p. 4.

O a. Kristinestad nonnihil ad septentrionem versus ab oppido: Strömb.; Kristinestad ad viam versus Alisundet: M. Sundman! [num adventicia?]

N y l. »circa Helsingfors iam indicatur»: Rupr. Diatr. p. 23; Esbo: G. A. Åberg i herb. lyc. n.; uppg. behöfva bekräftas och särskildt bör det framhållas, att någon nyare uppg. från Helsingfors ej föreligger. — Rörande artens förekomst å Ekenäs Tvärminne-ön tillägges: Hasselholmen pc, Kallvassa pc, zoologiska stationen cp. Den förekommer främst på mossiga ställen kring små bergsklackar [så äfven på fasta landet], men äfven på gräsrikare ängsbackar: Häyr. — **S a t.** I tvenne exemplar i Luvia, enligt uppgift på barlast på Moorholm, det ena af fröken Anna Holmberg (torde finnas i fruntimmersskolans i Björneborg samlingar), det andra af fröken Hanna Hermonen! den 26 juni år 1901 (inlämnadt till universitetets samlingar). De senaste åren har arten icke varit synlig på platsen: Häyrén i Medd. XXXV p. 54, jfr Häyr. Björneb., l. c. p. 52 och 185 not. — **T a.** Hauho: Herk.; uppg. är mindre sannolik. — **S a.** Mikkeli på samma äng som *Phyteuma spicatum* 1 km från staden 5 à 6 exemplar, sedan ej vidare anträffad: Hasselbl.; ehuru arten antagligen här uppträdt tillfälligt, har jag dock ej velat utesluta uppg. — **O k.** [Paltamo] »2 kapp. Siivolan maalla v. 1874 (lyc. K. Huotari)»: Must., jfr Must. p. 40 och Brenn. Obs., där arten säges vara återfunnen 1884. — **O b.** Anträffad i flere exemplar vid Uleåborg, ej långt från Toppila sund å en gräslinda på fasta landet (Sandman), Muhos på en odlad äng nära prästgården (Stud. Paavo Snellman): Zidb., jfr Brenn. Obs.

Att arten i **O k.** och **O b.** måste uppfattas såsom rent tillfällig, är själfallet. Tidigare betraktade jag den äfven såsom tillfällig i **S a t.** och **O a.**, men de många uppgifterna från dessa områden bestyrka hvarandra; i Mela Kasv. V betecknas emellertid arten såsom tillfällig i **O a.**

I detta sammanhang kan nämnas, att af ett större antal åländska växter, som 1903 planterades å **S a t.** Karkku Linnais, var *Saxifraga granulata* den enda, som blommade under flere år, ehuru växtplatsen ingalunda var särskildt lämplig; numera har emellertid äfven denna art gått ut

Saxifraga cernua L.

In summa Lapponia passim copiose provenit; etiam in Kuusamo gramvis rarissime lecta est.

Maxima pars Lapp.: Fries; Lapp.: Nym. Consp. p. 273; Fenn. bor. (**Kuus.**): Nym. Suppl. p. 132, vide etiam Led. II p. 219, Borg Beitr. p. 100, 104, 107, 115, 133 et 145.

Kuus. Porontimajärvi [nonne Porontimanjärvi?]: Silén!, cfr Wainio Kasv. et Herb. Mus. Fenn. II p. 137; in rupe praerupta, ubi Porontimanjoki in Porontimanjärvi influit: Hirn Fört. I.; [Kuolajärvi] (p) in rupibus ad Kutsanjoki a Tammakkaojansuu usque ad Jänisköngäs!: Stjernv. [ad fines prov. **Lk.**].

Lapp. fenn. per alpium iugum meridionale vulgaris . . . per iugum septentrionale p cp, sed Finmarkiae r: Wahlenb. p. 116; ad Enontekiäinen et Utsjoki r: Fellm. Lapp., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137 et vide infra; Kuolajärvi Pyhäkuru st pc in parte superiore: Edv. af Hällstr.; [Rastekaisa (!) SO 718 m: Kihlm. Ant.!, cfr Norm. Fl. Spec. p. 500 etc.]; [Nyborg in reg. maritima et subalpina locis humidis (Th. Fries),] Iversdalen ad Beljek, saepe sterilis: Norm. Fl. Spec. p. 500, vide etiam Blytt p. 907, sub **Lapp. ross.** etc.; Barnsjarga. Reppen: Arrh. ant.; Varangria australis in rupibus ad Paatsjoki [»Öfre Munkelvsfallet»]: Granit & Poppius! — [**L. ent.** reg. alp. (fq): Læst., cfr Grape p. 105, Norrl. Lappm. p. 265 et alii; propius Kilpisjärvi ad rivulos etc. in reg. subalp., non autem circa Kelottijärvi: Norrl. Lappm. p. 263; Vittanki Lammasvaara: Palmén!; Saanavaara: Malmberg!; reg. alpina st r, prope fines reg. subalp. in scaturiginibus ad [Poroeno] Tenonmuotka! (495 m) et in reg. alpina superiore ad Siehkinjoki, Kuonjarvaarri, Angeloddi (N 710 et E 695 m), in montibus alpinis Halti Halditshok (SSV 1094 m) et Rinjok (857 m): Lindén Bidr., cfr Bot. Centr. LXI p. 221, alterum spec. adser. Jokasjaur Toskaljauri!]

Lapp. ross. ad sinum Varangricum r: Fellm. Ind.; ad rupes irrigatas e sinu Varangrico ad Ponoj! hinc inde cp: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XLVI et Beket. p. 565; Hibinä [»Kipinä»]: Ångstr. p. 52; Seredna et Shelesna (!) prope Kantalaks: Mela herb. et Ann.; Nuotjavr Tuatash: Enwald & Hollmén!; Lujauri urt ad rivul. Kietkuaj!, Orloff!: Kihlman; Devjatoi ad litus maris: Mela Pl.; Ponoj: Broth. exk. p. 76, Knabe Pfl. p. 279 et Montell!; **Lt.** r unico tantum loco in rimis montis ad ripam fluvii Nuotjok in reg. silv.: Lindén Ant.; Kildin: F. Nylander!

[**L. ent.** Arten uppräknas bland dem, som saknas kring Kaaresu'anto: L. L. Læst. p. 292.] — Lm. Från denna provins föreligger ingen fullkomligt otvetydig uppg. (se dock N. I. Fellm.); artens förekomst här är emellertid högst sannolik.

Var. *vivipara* Vest. [**L. ent.** reg. alp. r Moskana et Kåbdåvanka (L. L. Læstadius): Læst.] Denna varietet särskiljes icke i nyare floror. — Antagligen afses samma form med J. Fellmans uppgifter om *Saxifraga bulbifera*. Denna upptages **Li.** »ad alpem Jeskadam in Utsjoki»: Fellm. Lapp., jfr Led. II p. 219 och Kihlm. Ant., där uppg. anföres under *S. cernua*. [Rastekaisa: Fellm. Anteckn. I p. 393.] Den äkta *S. bulbifera* L. är en sydeuropeisk art, se t. ex. Nym. Consp. p. 273.

Saxifraga rivularis L.

Vix nisi in montibus alpinis Lapponiae occurrit.

Maxima pars Lapp.: Fries; Lapp.: Nym. Consp. p. 273, vide etiam DC. Prodr. IV p. 36—37, Led. II p. 221, Lindr. Lisät. p. 11, Borg Beitr. p. 100, 104, 115, 133, 147 et Liro Ured. p. 267.

Lapp. fenn. per alpium iugum septentrionale et omnes alpes maritimas . . . ubique minus fq . . . nec extra summas alpes provenit (unquam): Wahlenb. p. 117 et 118; ad Harimatskaide in Utsjoki: Fellm. Lapp., cfr Kihlm. Ant.; »a nobis tantum [in alpe Rastekaisa et] ad sinum varangricum pluribus locis visa»: Kihlm. Ant., spec. e Söholmen! prope Næsseby, vide etiam Hult alp. Pfl. p. 186; Utsjoki Paistunturit in declivi australi montis Kuivi in reg. alp.! et Pihioja ad scaturigines in valle [»sänkan»] Bodusaṽe in reg. subalpina!: H. Rancken; Palsinoja: A. Torckell in Sæl. herb.; ad fluvium Paatsjoki [?] [»Pasvig»] (Lönnbohm): Hult herb.; Paatsjoki in alpibus Petshenga ad rivulos alpinos reg. alpinae: Granit & Poppius!; reg. subalp.—reg. alp. inf. Söholmen, Barnsjarga prope Karlbunden, Bugönæs, [Rastekaisa]: Arrh. ant.; e 4 locis in Var. australi enumeratur: Norm. Fl. Spec. p. 503, quem l. inspicias, vide etiam Blytt p. 908 etc. — [**L. ent.** reg. alp. p: Læst., cfr Grape p. 105; Naimakka! et Kilpisjärvi!: Malmberg, cfr Norrl. Lappm. p. 265 etc.; r in reg. subalp. [Poroeno] Suukoski! in scaturigine ad ripam petrosam et Matkakoski, in reg. alp. complur. locis, sed pe in montibus alpinis Halti, in declivi australi montis Halditshok usque ad 1120 m adscendit: Lindén Bidr.]

Lapp. ross. ad Mare glaciale fq: Fellm. Ind.; »praece-
denti [*S. cernua*] frequentior, quacum iisdem locis legitur, de
cetero etiam ad Kantalaks (F. Nylander pl. exs.)»: N. I. Fellm.,
spec. e Panfelofka! et Subovi!, cfr l. c. p. (XXXIX et) XLVI et
Herb. Mus. Fenn. II p. 137, vide etiam infra; Shelesna: Broth.
Wand. p. 4; Tshun [»Tschuinatundran»] in reg. alp. inferiore
partis australis: Axelson & Borg!; Lujauri urt! duo spec.!, ad
lac. Umpjavr in ripa muscosa rivuli Kietkuaj, reg. silv. infer.!:
Kihlman; [in alpinis ad] Nuotjavr: Enwald & Hollmén!; Lim.
st r in reg. alpina in valle et in gradibus [»klippterasser»]
montium alpinorum Siuluovi et Tuatash: Lindén Ant., spec.
adscr. Siulutoldi!; Devjatoi ad litus maris, Sosnovets, Ponoj:
Mela Pl.; Ponoj: Knabe Pfl. p. 281 et Montell!; Triostroff!,
Raddeoi! et Gavrilova!: F. Nylander; Kislajaguba: Brenner!;
Orloff: Kihlm. Ber. p. 13 et Kihlm. Pfl. p. 32!, spec. e Gogulihal
et Gubnoi!; Petshenga [»Peisen»]: E. Nylander & M. Gadd!;
Pummanki: Broth. Wand. p. 15; Peninsula piscatorum Srednji
in parte orientali: Klingstedt!; Petshenga Vogoavi in reg. alp.:
Fontell!; Alexandrowsk: A. Torckell in Häyrén herb.; Jeretik!,
Gavrilova! et Rinda!: Brotherus; Teribjerka ep: Broth. Utdr.
p. 130; Jokonga: Enwald & Knabe!

N. I. Fellm. p. XXXIX uppräknar arten såsom förekommande i
nedre västra barrskogsregionen. Denna uppgift är dock vilseledande, enär
arten vid Kantalaks sannolikt endast förekommer på de subalpina bergen
i grannskapet; ett antagande, som i viss mån bekräftas af Brotherus' uppg.
från samma trakt. — Anmärkningsvärd är fyndorten Lp. Devjatoi vid
hafsstranden: Mela Pl.; exemplar därifrån, insamlade af Mela, har jag
sett i Wainos herb.

Saxifraga caespitosa L.

*In maritimis Lapponiae orientalis frequenter inveniri
indicatur, ceterum in Lapponia plerumque raro et in Fennia
raro vel rarissime, tamen circ. 60° 35' ad meridiem versus
lecta est.*

Maxima pars Lapp.: Fries; Lapp., Fenn. or.: Nym. Consp.
p. 270; in Lapponia satis frequenter obvia, in Finlandia orientali
raro usque ad lacum Ladoga occurrit, ceteroquin in Nylandia

loco supra allato [Nurmijärvi] lecta est: Schedae p. 79, vide etiam Led. II p. 224, Borg Beitr. p. 100, 118, 119, 133 et 147 not.

Nyl. Nurmijärvi in monte vasto 4 km a Rajamäki (A. Forsell): R. Boldt in Medd. XIX p. 18, cfr l. c. p. 23, Stenr. et l. c. p. 47; Nurmijärvi Rajamäki Hyvämäki Sepänkallio: O. Collin!, qui ibidem spec. in Pl. Finl. exs. N:o 256 a legit, [ad eundem locum atque superior spectat].

K1. cum *S. nivali* in Valamo!, sed frequentior: Fl. Kar. cfr Rupr. Diatr. p. 25, Rupr. Anal. p. 154 et Herb. Mus. Fenn. II p. 137; (fq) in Kronoborg et circa Sortavala: Chyd., spec. e Tervus Lapinlinna! et Vuorlaks!; Valamo in rupibus 1883: K. A. v. Kothen!; Sortavala Haavus: Wegel.; Sortavala Haukkarinta in declivi praerupto australi: I. M. Warttinen!, qui etiam ibidem [»Haukkariutta» (!)] spec. in Pl. Finl. exs. N:o 256 b in rupe aprica legit. — **Kol.** Petrosavodsk Logmosero: Enwald & Knabe!; Solomeno: Günth. p. 39.

Kon. rr ad Jalguba (Simming! et alii): Norrl. On., cfr Günth. p. 39, spec. e Jalguba etiam leg. Poppius!

Kp. in insula Maris albi inter Soroka et Shuja [»Tschuja»]: Sahlb. Bidr.!; [Suma: Sahlb. Dagb.]; Kemi in fissuris rupium taeniarum Gorellie-ostrow!, Studenskoi-ostrow et in nonnullis scopulis vicinis: Bergr. Ant., cfr Medd. XXIII p. 36.

Kuus. Kitkajoki: Silén!; ad Juuma! in primis ad Jäkälävuoma: Hirn Fört.; in ripa septentrionali fluvii Kitkajoki prope Jyrävänköske: Hirn in Medd. XX p. 8; Oulankajoki in monte ad Sarvisuvanto! supra Savilampi et in nonnullis montibus deorsum ad Kiutaköngäs, Juuma Jäkälävuoma, Kitkajoki prope Juuma: A. L. Backm. comm., cfr Medd. XXXV p. 198; cpp in Lammasvuoma, Niittyvuoma et Jäkälävuoma: V. E. Broth. Muist. p. 103; Juuma Lammasvuoma: W. Brenner!; Hautaniityn vuoma: Eron. maant. p. 197. — **Kk.** Keret: F. Nylander!; Pesioiva: Borg Beitr. p. 9; Sonostrow: Mela Pl.

Lk. Olostunturi in reg. alp.: Caj. Beitr. p. 16 et 19; Pallastunturit Himmelriiki: Hjelt [ster., non omnino certa]; Kuolajärvi [»Salla»] Pyhäkuru in rupibus: Borg & Rantaniemi!, cfr Medd. XXVII p. 91; Kuolajärvi Pyhäkuru st fq in parte superiore: Edv. af Hällstr. — **Li.** Utsjoki: Sæl. kat.; in articulis

rupium ad Kögäs prope Mare glaciale: Wainio Not., cfr l. c. p. 21; Angsnäs!, Bugönæs [et ad flumen Mäskelv! prope Nyborg]: Arrh. ant.; [Nyborg in reg. maritima et subalpina (Th. Fries), Bugönæs prope mare in declivi ad meridiem versus, Kjøøen, Kjølmoen: Norm. Fl. Spec. p. 506; Varangria australis Finnbukta: Fontell!, vide etiam Blytt p. 909 etc.; Wahlenb. p. 119 tantum ex alpinis meridionalibus et maritimis comm., cfr l. c. p. XVII et XXXIV. — **L. ent.** reg. alp. p: Læst., cfr Grape p. 105; Saanavaara: Malmberg!; Peeravaara (Sandman): Zidd.; reg. alp. r Saivaarri (E 793 m) et Angeloddi (S 672 m): Lindén Bidr., cfr Bot. Centralbl. LXI p. 231 et Medd. XVIII p. 245, spec. adscr. Jokasjaur reg. alp. in fissuris rupium alpis Saivovaarri!]

Lapp. ross. ad litora Maris albi ubique fq: Fellm. Ind.; in petris et rupibus maritimis fq, oram vero borealem Maris albi sabulosam fugit: N. I. Fellm., cfr Beket. p. 565; multa spec. in H. M. F. e Lim. et Lp. ad litora aut in viciniate maris lecta, velut Kantalaks: Brotherus! maxime ad meridiem versus, vide etiam Knabe Pfl. p. 280 et Kihlm. Pfl. p. 32; Tshun prope cacumen: Mela Pl. [insuper e multis locis ad mare]; Tshun [»Tschuinatunturi»] in reg. alp. inferiore partis australis: Axelson & Borg!; Lujauri urt: Kihlman!; Petshenga [»Peisen»] st fq: E. Nylander & M. Gadd!; Teribjerka cp: Broth. Utdr. p. 130.

Angående denna arts uppträdande som subfossil gäller i hufvudsak det om *S. oppositifolia* nämnda.

Saxifraga hypnoides L.

Primo culta diu persistit.

Ny l. Helsingfors Botaniska trädgården 1886: elev K. Hjelt! och Brenn. För. p. 132—133!; i Botaniska trädgården åtminstone redan 1872 eller 1873: Kihlm.; växer fortfarande (1909) på en bergskulle i Botaniska trädgården, ehuru ej så talrikt som förut; exemplar från Helsingfors Botaniska trädgård, hvilka år 1881 utplanterades på Lappviksudden vid Helsingfors, hafva därstädes bibehållit sig i flere år och äfven spridit sig: Sæl. ann.; Helsingfors ins. Sumparn in saburra navali 1873: Sælan!: Mäntsälä Frugård 1869: elev D. Kraepelien! [männe fullt säker uppg.?] — Se äfven Mela Kasv. etc. — **T a.** Birkkala Härmälä i trädgård på berg, någon gång planterad: Th. Grönblom!

[**L. ent.** Upptages såsom varietet af *S. caespitosa*: Grape p. 105; att härmed afses något annat än formen från södra Finland, torde vara säkert.]

Saxifraga tridactylites L.

In Fennia maxime austro-occidentali ad circ. 42° long. ad orientem et 61° 25' lat. ad septentrionem versus passim aut rarius invenitur.

Eur. omn. exc. Lapp., Fenn. plur. . . . : Nym. Consp. p. 274; Fenn. adest in sola mer.-occ. extima (Aboae, Aland.): Nym. Suppl. p. 132; in insula Alandia haud infrequens, in Regione Aboënsi raro (par. Kimito et Pargas) occurrit: Schedae p. 80, vide etiam DC. Prodr. IV p. 35, Led. II p. 222 et infra.

A1. (r): Bergstr., cfr l. c. p. 7; (r) [Lemland] Lemböte (!), Hammarland: Bergstr. Beskr.; Geta prope Östergeta, Saltvik Haraldsbyholmen et in montibus ad Färjsund, Eckerö Storby, Hammarland Frebbenby! cp, Jomala Möckelö: Arrh. & K.; in pag. Jomala: Laur. Fört.! et E. Reuter; Eckerö in monte ante telonium [»tullhuset»]: Lindberg!; Jomala ad rupes humosas siccas prope opp. Mariehamn: W. Granberg in Pl. Finl. exs. N:o 258 a; Finström Emnäs Björsholmen: E. Erics.; Geta Finnö: Bergr. comm.; Lemland Skobbholmen, Mariehamn in »Öhbergska backen», Finström Emnäs: Florstr.; Lemland Jersö in colle arido: Palmgren! — **A b.** Åbo (C. J. Arrh.): Zett. & Br.; Korpo: Å. G. H. in dupl.! et A. Renvall in Häyrén herb.; »Pargas (!) Ålön! fq in calcariis, in ceteris insulis mihi non obvia»: Arrh. Ann., cfr Rupr. Diatr. p. 24 et Zett. & Br.; Pargas [Ålö] Storgård in rupe calcarea: Arrhenius in Pl. Finl. exs. N:o 258 b; Kimito: Malmgren!, cfr Zett. & Br.; Hiitis Tunnamn: Arrh., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; Vihti vide sub * *adscendenti*. — **N y l.** Ekenäs in insula Tvärminne ad stationem zoologicam: Häyr. nomine f. *exilis*, vide infra; [Ekenäs] Tvärminne Krogen Storängsberget: Inga Ström!

»In collibus arenosis rarius ex. gr. in Kuusamo»: Prytz, jfr Fellm. Lapp., Led. II p. 222 och Wainio Kasv., som dock med rätta betviflar uppg. »In rupibus calcareis in Pargas et ad litora Maris glacialis»: Wirz. pl. off.; uppg. är antagligen vilseledande i fråga om Ishafvet, se längre fram. Största delen af Finl. och Lappl.: Fries; uppg. grundar sig säkert på ofvan citerade felaktiga uppg. och är afgjordt oriktig. --- N[yl.] i Herb. Mus. Fenn. [ed. I] har afseende på mellanformen till * *adscendens*, hvil-

ken där anses stå närmare *S. tridactylites*; Vihti fördes näml. 1859 till Nyland. — **Kuus.** uppräknas af Jul. p. 283, hvilket väl utgör den oriktiga grundkällan till de öfriga uppg. — Lt. »ad sinum Kola»: Fellm. Ind., jfr Led. l. c. och Beket. p. 565; N. I. Fellman hänför, ehuru med tvekan, uppg. till *S. caespitosa*; äfven om detta ej vore fallet, beror otvifvelaktigt J. Fellmans uppg. på förväxling med någon annan växt. N. I. Fellm. p. LXII anser, att nämnda uppg. möjligen kan vara riktig eller kanske afse * *adscendens*; denna åsikt synes mig dock icke tillräckligt motiverad l. c.

F. *simplex* »foliis indivisis» **A I.** r Eckerö Signilsskär cp på stränderna: Bergstr. Beskr., jfr Bergstr. p. 38 under namn af f. *simplicissima*. Sannolikt är det samma form, som i Herb. Mus. Fenn. II p. 137 kallas f. *minuta* Pollin. och af Neuman p. 423 benämnes f. *exilis* Poll.; under sistnämnda namn upptages densamma från **Ny I.** Ekenäs Tvärminne-ön, Zoologiska stationen, i mossa på berg: Häyrén herb. Denna form torde endast vara en af ståndorten framkallad modifikation.

Angående mellanformen till * *adscendens*, se under denna.

Saxifraga tridactylites * *adscendens* L. ¹⁾

In Fennia australi raro occurrit; non supra 61° 45 neque in Fennia orientali visa est.

In Fennia australi, paroecia Vihti (G. af Hällström): W. Nyl. Distr.; planta in Finlandia australi rara, tantum in Regione Aboënsi, Tavastia australi et Karelia ladogensi lecta est: Schedae p. 80, cfr Trautv. Incr. p. 314—315 et vide infra.

A b. Kimito Vestanfjärd: Malmgren!, cfr Zett. & Br.; r Lojo] in ins. Isosaari ad calcarias Hermala pcc: Sel.; etiam Öhrnb. indidem comm.; Karislojo etiam in extimo promuntorio Karkali: A. Lagus!; Karislojo Saarenpää: Tikk. & Hult herb.; Lojo Hermala in nonnullis locis, in insula Mustasaari ad septentrionem versus a »Storön» (!), Karislojo in promuntorio Karkali, complur. locis ad Maila, Karis Svartå in calcariis ad occidentem versus ab anne Bälby: Ch. E. Boldt; Lojo [nonne Karislojo?] in monte ad praedium Maila pcc: O. Collin!; Lojo in insula magna ad Hermala ad *S. tridactylitem* vergens: Tikk. & Hult herb.; eadem forma ad Karislojo Maila: Sahlb. ann.; Vihti Kirvelä: G. E. af Hällström!; Vihti in monte Kauppilanvuori: G. Lång!; Vihti forma inter hanc et *S. tridactylitem*

¹⁾ *S. Linnaei* Boiss. auct. Lindb. in Schedae p. 80.

intermedia ep in monte praedii Kauppila ad ripam lacus Averia, etiam in Olkkala: af Hällstr.!, cfr Flinck, vide etiam infra; eadem forma e Vihti Kourla: Hult in herb. lyc. n., cfr etiam W. Nyl. et Herb. Mus. Fenn. p. 45 not., ubi haec forma describitur. — **T a.** Hattula Nikkilä: O. Collin!; ibidem leg. A. Borg! [spec. adscr. Kalvola]; in Hattula: Signe Gylling! — **K l.** ad viam inter serratrinam Leskelä! et pag. Joensuu in par. Sortavala: Chyd.; Valamo: Backm.; » pluribi (Backm.), in rimis rupium umbrosis prope Kirjavalaks (!) (Variskallio) et Sortavala (Liikolanmäki) vidi»: Norrl. Symb., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; Sortavala in declivibus siccis rupis in insula Suosaari prope Kirjavalaks: G. Lång in Pl. Finl. exs. N:o 257; Kirjavalaks (!) Piispavuori: B. Poppius in Häyrén herb.; Sortavala st ep in montibus ad serratrinam Leskelä (!) [vide Chyd.] et Impilaks Mäkisalo Linnanvuori pc: A. L. Backm. comm.; Sortavala Janatasaari: Lönnbohm!; Impilaks: C. Bergström!

Största delen af Lappl.: Fries; arten är emellertid hittills ej observerad ens i norra Finland. Nämnas må i sammanhang härmed, att densamma i Norge visserligen går ända till Finmarken: Norm. Fl. Spec. p. 506, jfr Blytt p. 910 etc., men ingalunda till Finlands botaniska område. — **N y l.** Upptages härifrån: Mela Kasv. V. Då på Collins exemplar från Lojo står **N y l.** i st. f. **A b.**, misstänker jag, att uppg. afser nämnda exemplar.

Nym. Consp. p. 273 för vår art till * *Linnæi* Boiss., som bl. a. upptages från »Lapp. Fenn. mer. occ. (r)», jfr Trautv. Incr. p. 901, och Schedae p. 80. Hufvudarten af *S. adscendens* anföres af Nym. l. c. endast från södra Europa. Denna växt betraktas af flertalet författare i vårt land såsom en särskild art; i Herb. Mus. Fenn. II betecknas den såsom en varietet, jfr l. c. p. IX not; jag har i anslutning till Mela Kasv. V upptagit den såsom underart.

A b. Angående förekomsten i Vihti skrives från senaste år: »Olkalan Koiviston mäellä ja vasikkahaassa, ei kaikkina vuosina»: E. af Hällstr., jfr äfven Flinck.

F. tenuis Mela eller, såsom den troligen riktigare kallas, modificatio *Scopolii* (Vill.), omnämnes **N y l.** r: Mela Kasv., jfr Mela Kasv. V. Angående formen från Vihti nämnes: »Ex **A b.** Vihti adsunt ff. intermediae (forsan hybridæ?) inter *S. tridactylitem* et *adscendentem*»: Herb. Mus. Fenn. II p. 137.

Af släktet *Saxifraga* kultiveras i Finland, såvidt mig är bekant, ingen enda art i någon nämnvärd utsträckning, än mindre allmänt, om

ock särskilda arter odlas i en eller annan trädgård, jfr bl. a. ofvan p. 269 och 284. Ur litteraturen har jag i detta afseende endast antecknat:

S. crassifolia L. [Ny1. Mäntsälä] Frugård 1808: Medd. XXV p. 13.

S. cordifolia Haw. Odl. [ännu] i Ob. Simo: Elfv. Ant. p. 43. — Om denna art nämnes vidare: Odlas här och där i trädgårdsanläggningar: Sæl. ann.

Angående *S. hypnoides* L. se ofvan p. 289.

Chrysosplenium alternifolium L.

In Fennia australi usque ad 62° 15' et nonnullis plagis fere ad 63° passim aut satis frequenter invenitur; in maxime austro-occidentali autem Fennia aut raro occurrit aut (in Alandia) deest. Etiam in Lapponia orientali, quantum scimus, unico loco (67° 12') occurrit.

Kalm; ad scaturigines umbrosas st r: Prytz; [Eur. omn.] exc. etiam Lapp. (ex Wahlenb. ibi rr) et Fenn. bor.: Nym. Suppl. p. 133; in Finlandia australi usque ad 62° 55' plerumque satis frequenter occurrit, in Alandia tamen numquam lectum est. In Finlandia septentrionali omnino non est, unico loco in Lapponia ponojensi (67° 12') lectum est: Schedae p. 81, vide etiam DC. Prodr. IV p. 48 et infra.

A 1. nondum visum est. — **A b.** r: Zett. & Br.; Uskela Karlberg: K. E. v. Bonsdorff!; [Muurila] p: Renv.; Tenala: alumn. Berndtson in herb. lyc. n.; p: Sel.; Karis Svartå: His.; Lojo ad praedium sacerdotis: Hels.; Vihti (!) (fq): Printz; [Vihti] st fq: Flinck et V. E. Broth., vide etiam Elfving in Medd. XXII p. 35; [Pyhäjärvi! et Pusula] (fq): Weeks.; Sand., Caj. Kasvist. et alii non comm. — **N y 1.** oppidum Ekenäs p et saepe ep ex. gr. ad alnos infra «Björkskogen», quae dicitur, prope Flyet et in Björknäs in scaturiginibus: Häyr.; p ex. gr. ad Fagervik!, Sjundeå Myrans (Nerv.): His.; Kyrkslätt in praedilo Fiskartorpet ad Bobäck st ep: Sæl. herb.; st fq, p ep: Stenr.; p: W. Nyl. et Sæl. Ö. Nyl.; Thusby Mariefors st ep: Sæl. herb. — **K a.** Käyräsuo in Ala-Urpala: Blom; r Antrea Oravankytö! in saltu depresso humido, Jääski Ahola in vallibus rivulorum ad Vuoksi: Lindén; Räisälä in fossa: J. M. Saasta-

moinen! — **I k.** (fq): Malmb., spec. e Muola!; Valkjärvi: G. Appelberg!, vide etiam Silén Blomb. p. 125; [(fq) in toto territorio: Meinsh. p. 111].

S a t. (r): Gadd Sat. p. 48; st fq: Malmgr.; (r) et st cp — cp Sonnäs Mustalähde, Ytterö ad villam quandam [»en af villorna»] cp (Fontell), Norrmark ad viam publicam Björneborg versus cp (K. G. Ollonqvist): Häyr. Björneb.; st fq inprimis in sacell. Suoniemi et par. Birkkala! et Mouhijärvi (!), in Karkku!, autem rarior, etiam in Kyrö prope fines par. Mouhijärvi: Hjelt, spec. in Pl. Finl. exs. N:o 259 e Karkku [sacell. Suoniemi] Kauniais Joenalho loco scaturiginoso in valle umbrosa; (fq —) st fq: Sola Flor. p. 88, vide etiam Herlin p. 132. — **T a.** Sääksmäki (fq): Tikk.: st fq: Leop.; (fq): Asp. & Th.; st fq: Norrl. Tav. or.; Jämsä: Nikl.!; Sysmä Nuoramois praed. Rauta, Ryttylä et denique prope Tikka (!) et Soiniemi (Blom!): Unon.; ad viam ferrariam maxime ad septentrionem versus 4 à 5 km ad meridiem versus a statione Orivesi vidi, ubi st cp: Hjelt; [Orivesi etc.] st r Sinivuori in lucis sp interdum st cp, in prato humido ad orientalem partem lacus Kolhinselkä st cp, in vicinitate Savijärvi in par. Orivesi nonnullis locis sp: Borg Tiet.; Korpilahti prope templum (K. Dalström): Wainio Tav. or.; Bonsd. non comm. — **S a.** Valkiala (fq): Hult Fört.; Villmanstrand: E. Nylander!, cfr E. Nyl. & Chyd.; Villmanstrand ad praedium sacerdotis loco uliginoso st cp: Sæl. herb.; st r: Hult, spec. e Salonsaari!; Imatra, Ronkolanmäki, Rasila, Narsakkala: Hult coll. — **K l.** p: Fl. Kar.; (r) Hiitola in vicinitate templi: Lindén!; p Sortavala, Impilaks: Backm.; Parikkala r Koitsanlahti, Oravanniemi: Hann.!; Uukuniemi: Nikl.!; Kirjavalaks! et Tervus in dupl.!; Chydenius. — **K o l.** p: Elfv., spec. e Gorki!; Vosnessenje: Lindroth & Cajander!; Petrosavodsk: Simming!; Solomeno prope Petrosavodsk: Liro Ured. p. 269.

O a. (»st fq»): Malmgr., vide infra. — **T b.** Jyväskylä prope oppidum versus Muurame (Blom): Wainio Tav. or., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137. — **S b.** r Kuopio Hiltulanlaks st cp: Mela!, cfr Medd. XXII p. 3; Kuopio: Lundstr., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; Kuopio Henriksnäs: I. Boldt! et R. Enwald in dupl.! [nescio an idem locus atque superiores]. — **K b.**

Kide »Suuri suo» (Edv. Hartman): Enw. hav. — Kon. p usque ad partem mediam in nemorosis humidis ad rivulos, scaturigines et fossas: Norrl. On., spec. e Perttiniemi!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137, vide etiam Günth. p. 39.

Lp. Orloff (ad lat. bor. c. 67° 12') in saliceto ad Gubnoj: Kihlman!, vide ceterum infra.

»Ad scaturigines et in uliginosis silvaticis Nylandiae et Lapp. sub-silvaticae (Enontekiäinen): Wirz. pl. off.; denna uppg., liksom de följ., afser delvis *Chr. * tetrandrum*. Största delen af Finl. och Lappl.: Fries: »Eur. omn. exc. Norv. bor. Lusit.» . . . : Nym. Consp. p. 275 (Nymans uppg. rättas af honom själf, se ofvan); Lapponia (Schrenk pl. exs.), Ostrob. (Nylander in litt.): Led. II p. 226—227, där dessutom [J.] Fellmans m. fl. uppg. citeras. Uppg. från Lappland afser antagligen *Chr. * tetrandrum*, men huru den från Österbotten skall tolkas, synes mig ovisst, då Malmgrens uppgift, om den öfver huvud har någon grund, måste anses hänföra sig till sydligaste delen af Österbotten, som ej undersökts af F. Nylander; frekvensen i Malmgrens uppg. är i hvarje händelse mycket för hög. Märkas må också, att Laur. Växtf. icke omnämner arten. Hellstr. p. 135 framhåller, att densamma ej når upp till det af honom undersökta området. — Tilläggas bör ännu, att E. Nyl. & Chyd. upptaga arten blott från södra Savolaks. — **O m.** »Kasvaa Haapajärvellä (E. Franzén): L. Y. 1904 p. 235. Provinsen angifves icke l. c. Visserligen synes det mig tydligt framgå af de öfriga l. c. anförda uppgifterna, att härmed afses Haapajärvi i **O m.** (och icke i **Nyl.**), men då förekomsten här vore alldeles isolerad (jfr under **O a.**), och då vidare uppgiften sannolikt härstammar från en skolelev, erfordras tydligen i detta fall närmare undersökning. (Se dock F. Nylanders uppg. i Led. II p. 226 anförd här ofvan). — **Lapp. fenn.** »per Lapponiam rarissime, sed etiam ad templum Enontekiäinen [=Enontekis] lectum est»: Wahlenb. p. 111; liksom de följ. afser denna uppgift sannolikt uteslutande *Chr. * tetrandrum*, som vid denna tidpunkt ännu ej var särskild. Vidare förtjänar nämnas, att äfven Laest. anför Wahlenbergs uppg. under benämningen *Chr. tetrandrum*. [Påpekas bör ytterligare, att Samz. p. 176 uttryckligen betecknat den *Chrysosplenium*-form han funnit vid Peräjäväära gästgifveri [vid Torneå elf ung. 67° 15'] som *Chr. alternifolium* och ej som *Chr. * tetrandrum*. Detta bestrides emellertid af Heintze i Bot. Not. 1907 p. 234, som håller för, att sagda uppg. afser »*Chr. v. tetrandrum*».] »Ad templum Utsjoki . . . cp»: Fellm. Lapp.: L. i Herb. Mus. Fenn. [ed. I] har afseende på Nidsjaur-exemplaret af *Chr. * tetrandrum*. [Äfven uppgiften hos Birg. p. 102, jfr l. c. p. 85 och Zetterstedt II p. 173, har jag ansett mig böra föra till ** tetrandrum*.] — **Lapp. ross.** »ad Peisen et Normansätel»: Fellm. Ind., jfr N. I. Fellm.: det synes mig mest sannolikt, att uppg. åsyftar ** tetrandrum*. Triostrow: N. I. Fellm., jfr Beket. p. 565; exemplaret hör till *Chr. * tetrandrum*.

Arten upptages från Kton. och Kpor.: Mela Kasv. V; den föreligger äfven från Archangelsk: Herb. Mus. Fenn. II p. 137.

Chrysosplenium alternifolium * tetrandrum (Lund) Th. Fries.

In regionibus Lapponiae inferioribus et in Fennia maxime septentrionali usque ad 65° 55' ad meridiem versus raro occurrit.

Lapp. bor. or.: Fries nomine *Chr. alternifolium* var. *tetrandrum*: Lapp. bor. Finm.: Nym. Consp. p. 275; Lapp. or. (ponoj.), occ. (inar. et tulom.: J. [lege N. I.] Fellm. 1863): Nym. Suppl. p. 133, vide etiam Borg Beitr. p. 100, 112, 133, 143, Heintze Växtg. p. 47 et inprimis Heintze in Bot. Not. 1907 p. 231—237.

K u u s. Kuusamo prope templum: Stjernvall in Medd. XIX p. 19.

L k. r Muonioniska contra Rautujärvi haud procul a Kutuniva ad septentriones versus, Kolari prope Äkäslompolo!, Jouhisuanto!, haec omnia ad fluvium Äkäsjoki, Kittilä prope pagum eiusdem nominis: Hjelt & H., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137 (Kolari Äkäsjoki); Kittilä Niilivaara: Sælan!; r in luco prope pagum Sattanen st pe: Blom Bidr., cfr Wainio Not.; [r: Birg. p. 102 ¹⁾, cfr l. c. p. 85 ¹⁾]; Sodankylä plur. loc. ad Mutenia: Wainio Not. et Hult Lappm., cfr l. c. p. 14, 94 et 150; Pallastunturit: Malmberg!; Kuolajärvi [»Salla»] ad Tuntsa supra Paskakoski in ripa glareosa et scaturiginosa: Borg & Rantaniemi!, vide etiam Stjernvall in Medd. XIX p. 19. — **Li.** Utsjoki ep: Fellm. Lapp. ¹⁾; Inari: Sæl. kat. ¹⁾; ad lacum Nidsjaur: E. Nylander & M. Gadd!, cfr N. I. Fellm., l. c. p. XXXIV et Herb. Mus. Fenn. II p. X; Inari ad Törmänen abundanter: Wainio Not., cfr l. c. p. 10; »inter herbam locis occultioribus saepe in solo lapidoso. In vicinitate lacus Inari haud raro reperiri videtur (adnotatum est e pago Kyrö, Väylä!, Kettumatti, sacer-

¹⁾ Nomine *Chr. alternifolium* L.

dotio inarense), Paksusammali ad flumen Tenojoki, Mandojäjyri Utsjokiae reg. subalp.»: Kihlm. Ant.; Itaa pc: Heintze in Bot. Not. 1907 p. 236, cfr l. c. p. 235; [Inarijoki in luco prope Iskuras: H. Rancken!;] Tenojoki [»Tana»] in aggere graminoso ad Outakoski: Granit & Poppius!; p in reg. subalp. ad Tenojoki [Tana]: Lund p. 78; (fq) ad totum sinum Varangricum e Nyborg et Karlbunden [»Carlebotten»] ad Vardöe: Th. Fries p. 185, cfr Blytt p. 911 etc.; reg. subalp. st fq [Nyborg,] Karlbunden, Barnsjarga, Bugönæs in reg. alp. marit.: Arrh. ant.; Bugönæs ad isthmum prope mare, Skogerö Nordlervåg ad litus: Norm. Fl. Spec. p. 507, quem l. inspicias, vide etiam Norm. ann. p. 27 et 28. — [J. ent. reg subalp. r Ryövärinmutka prope pag. Kaaresu'anto ad templum Enontekiäinen (Wahlenb.¹⁾) et L. L. Læstadius etc.): Læst.; Gunnarinkorva: Malmberg!; r in reg. subalp. in valle rivuli ad [Lätäseno!] Peerakoski et in scaturiginibus inter Harmaajakoski et Hirvasvuopio: Lindén Bidr., cfr Bot. Centralbl. LXI p. 221; ad Kalkki ad lat. bor. c. 68° 30'. Montell!; in ripa amnis Könkämä contra Saarikoski, in fonte frigido prope Kalkki [»Kalki»]: Heintze in Bot. Not. 1907 p. 236, cfr l. c. p. 232 et 235; in parte suecica ad Saarikoski, Naimakka, Siikavuopio etc.: Heintze l. c., ubi adnotationes superiores p. p. commemorantur, vide etiam Zetterstedt II p. 173¹⁾.]

Lapp. ross. Petshenga [»Peisen»] et »Normansätel» [nonne Nordmandset?]: Fellm. Ind.¹⁾; Triostrow: N. I. Fellman!, vide supra p. 295; ad Tupujoki: Axelson & Borg!, cfr Medd. XXIX p. 38; Ponoj in stagno [»mutarapakko»] in medio pago: Mela Pl. et herb., ut etiam Montell!; Orloff in graminosis humidis: Kihlman!

I Herb. Mus. Fenn. II betecknas *Chr.* * *tetrandrum* såsom art, Heintze i Bot. Not. 1907 p. 237 liksom Lund uppfattar den såsom endast en varietet af *Chr. alternifolium*; jag har i likhet med Mela Kasv. V betecknat den såsom underart. Det bör nämligen framhållas, att medan Th. Fries i Bot. Not. 1858 p. 193, där han beskriver *Chr. tetrandrum*, betonar formens arträtt, han dock senare medger, att vissa former gjort honom »något tviflande, huruvida *Chr. alternifolium* o. *tetrandrum* äro skilda arter, hvarom jag förr varit lifligt öfvertygad»: l. c. 1873 p. 39.

¹⁾ Nomine *Chr. alternifolium* L.

Under föregående art har jag framhållit, att jag trott mig böra till *Chr. * tetrandrum* hänföra vissa uppg., som publicerats under namn af *Chr. alternifolium*, om ock en sådan identifiering främst genom Kihlmans öfverraskande fynd af sistnämnda art vid Orloff ej kan göra anspråk på absolut giltighet. I detta sammanhang vill jag ock fästa uppmärksamheten vid att de slutsatser, till hvilka Heintze kommer angående *Chr. * tetrandrum* i Bot. Not. 1907 p. 231—237, enligt min tanke i viss mån rubbas af sagda fynd, som tydligen varit honom obekant. Det faller emellertid utom planen för detta arbete att här närmare ingå på denna fråga.

Parnassia palustris L.

In toto territorio invenitur et in occidentali saltem Lapponia frequenter — frequentissime, ceterum excepta Fennia maxime australi, ubi frequentia minuitur, frequenter — satis frequenter provenit.

Till.; Till. Icon. 7; Kalm; st fq in pratis fundo argillaceo: Hell. p. 7; in pratis et pascuis humidis st fq: Prytz; in locis humidis depressis, in pratis, in collibus per totam patriam usque in alpes Lapponiae: Wirz. pl. off.; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Eur. omn. exc. . . .: Nym. Consp. p. 82, vide etiam DC. Prodr. I p. 320, Led. I p. 263 et Borg Beitr. p. 100, 113, 115, 133 et 139.

A 1. (p): Bergstr.; (fq): Bergstr. Beskr.; Brändö p, Kumlinge st fq, plerumque var. *tenuis* Wahlenb. [vide sub hac]: Bergr. — **A b.** (r): Zett. & Br.; Åbo: l. Ringbom!; »utom Aninga[i]s tull på vänstra handen på våt mark» (Ann. ad Till.): Leche p. 28; st r Pargas in fodinis calcariis Ersby, Simonsby Storgård et Piukkala, tempore frequentior fit: Arrh. & Elfv. comm.; Bromarf r Kivitok: Sand.; Uskela Kärkis: K. E. v. Bonsdorff!; [Muurila] st fq: Renv.; p: Sel.; Vihti fq: Printz, Flinck et V. E. Broth., cfr W. Nyl. et W. Nyl. p. 204; [Pyhäjärvi et Pusula] fq: Wecks.; Virmo [»Mynämäki»] (K. A. Cajander): Caj. Kasvist.; Nystad promuntorium Verknäs: Hollm.; A. Nyl. non comm. — **N y l.** Sjundea Myrans (Nerv.): His.; Esbo (Ekvall): W. Nyl.; [Nurmi-järvi] st fq — p, interdum cp: Stenr.; Thusby Träskända: Kihlm. ann., cfr Åstr. & H.; Sibbo Löparö in litore marino: Sael. ann.; st fq: Sael. Ö. Nyl.; Brenn. ex Hogland non comm. — **K a.** La-

vansaari in promuntorio septentr.-occidentali in litore graminoso: Brenn.!; (r) [Säkjärvi] Kaukiala et Vilajoki: Blom; Viro-lahti insula Pisasaari: Sæl. ann.; tantum e partibus interioribus adnotata, pe inter Sairala et templum par. Kirvu! et in Tietävälä, in medio mense Augusti st fq in pratis in Jääski, nullo modo tamen in vicinitate fluvii Vuoksi desit: Lindén. — **I k.** st fq: Malmb.; [fqq in toto territorio: Meinsh. p. 112].

S a t. st fq: Malmgr.; Inderö, Ytterö et Kumnäs st fq et st cp — cp, adnotata etiam e Lyttskär Alholmen, Styltögrunden, Räfsö (A. Pallin), Kapellskär, Mäntyluoto (L. Hedenström per Fontell), Sandholmen st pc, Säbbskär, Hvittisbofjärd p in insulis ex. gr. Bastuskär: Häyr. Björneb., cfr l. c. p. 40; Räfsö in prato maritimo: Sæl. ann.: p: Hjelt; st fq: Sola Flor. p. 88, vide etiam infra. — **T a.** st fq: Leop. et Norrl. s. ö. Tav.; p: Asp. & Th.; fq: Knabe Fört. et Bonsd.; fq — st fq, sp: Borg Tiet.; st fq — fq: Wainio Tav. or. — **S a.** st fq, »autumno in omnibus fere pratis udis florere dicitur»: Hult. — **K l.** fq: Fl. Kar.; Parikkala (p): Hann.; insula Valamo st fq: Sæl. ann.; st fq — fq: Hjelt. — **K o.** (r) Mandroga in pratis nonnullis humidis, fertilibus: Elfv.

O a. st fq: Malmgr.; st fq: Laur. Växtf., cfr l. c. p. 12. — **T b.** fq — st fq: Broth.; Pihlajavesi fq: Norrl. n. v. Tav. p. 429. — **S b.** fq: Enw., Mela et M. & J. Sahlb. — **K b.** Liperi fq in parte occid. et septentr.: Eur. & H.; fq in pratis humidis et paludosis st cp, in paludibus et ripis st pc: Axels. Putk.; fq: Wainio Kasv. — **K o.** fqq: Norrl. On., cfr Günth. p. 33.

O m. st r — p, enum. longa: A. L. Backm. Fl., cfr Medd. XXX p. 104, ubi etiam enum.; Hellström certe lapsu calami omittit, vide etiam infra. — **O k.** fq: Wainio Kasv. et Brenn. Obs.; (st) fq et cp: Kyyhk. — **K p.** fq: Wainio Kasv.; fq — st fq, e permultis locis enum.: Bergr. Ant.

O b. (st fq): Jul. p. 277; fq: Brenn. Obs.; fqq: Leiv. et Keckm.; fq: Leiv. Putk., cfr Leiv. Veg. p. 198; [st fq: O. R. Fries p. 160;] fq — fqq: Hjelt & H. — **K u u s.** fq: Wainio Kasv. et A. L. Backm. comm. — **K k.** fq: Wainio Kasv.

L a p p. f e n n. fq — fqq, interdum st cp: Hjelt & H.; in pratis humidis ripisque fluviorum lapidosis fq — fqq, etiam in salicetis subhumidis riparum saepe fq provenit: Blom Bidr.;

[fq, enum.: Birg. p. 100;] »in subhumidis graminosis universae Lapp. usque versus Nordkap ubique vulgatissime, si tantum summa alpium cacumina exceperis»: Wahlenb. p. 74, cfr l. c. p. LXII; ubique fq: Fellm. Lapp.; fq in Kuolajärvi, Kemijärvi, Sodankylä, Inari et ad flumen Paatsjoki usque ad Kögäs prope Mare glaciale: Wainio Not. p. 52; cum var. *tenui* fq in reg. silv.: Hul. Lappm.; Utsjoki fqq: Sæl. kat.; fq in pratis humidis, in ripis lapidosis vel glareosis, nec non in salicetis parcius per reg. subsilv. et subalpinam crescit: Kihlm. Ant.; fq (— fqq) per regionem subalpinam territorii investigati: Arrh. ant.; enum. e permultis locis: Norm. Fl. Spec. p. 179, vide etiam Blytt p. 1017 etc. — [L. e n t. reg. alp., subalp. et silv. fq: Læst.; fq — fqq secundum ripas reg. subalpinae cum var. *tenui* [vide sub hac]: Lindén Bidr.]

Lapp. ross. fq: Fellm. Ind.; in graminosis humidis totius huius Lapp. (p): N. I. Fellm. p. 26, cfr l. c. p. XLVII; fq in reg. silv. secundum ripas amnium, rivulorum, lacuum, ad declivia montis Kapperovi adnotata in valle rivuli prope terminum silvae: Lindén Ant.; enum.: Beket. p. 549, vide etiam Knabe Pfl. 280 et Broth. Wand. p. 11.

N y l. Härifrån nämnes: »Ingen lokal i Ekenäs-trakten är mig bekant; finnes väl dock»: Häyr. — S a t. Angående utbredningen i de inre delarne af denna provins må tilläggas, att arten visserligen, med undantag för några skogstrakter, är tämligen sällsynt i det af mig närmare utforskade området och särskildt i Karkku, men att den däremot, såvidt jag af flyktigare reseakttagelser kunnat döma, förekommer med stor frekvens något nordligare, såsom i Ikalis, Jämijärvi och Parkano, jfr äfven Sola. — O m. Förekommer uteslutande i de inre delarna af området, särskildt i Soini och kalkområdet: A. L. Backm. Fl. Äfven E. Odenvall, som insamlat arten i Vindala invid ett kalkberg nära Vesterbacka kronotorp vid Alajärvi gränsen!, anmärker, att arten f. ö. saknas i trakten. — Tenn. endast uppräknar arten utan att angifva frekvensen.

Parnassia palustris f. tenuis Wahlenb.

In Lapponia haud infrequens esse videtur; his annis etiam in Fennia et septentrionali et australi nonnullis locis lecta est. A forma typica non omnibus locis rite distincta esse videtur.

A 1. Geta Isaksö in margine fruticeti Hippophaës ad oram pratensem unicum tantum spec.: Ch. E. Boldt; Brändö et Kumlinge inprimis haec forma: Bergr., vide infra, spec. e Kumlinge Visings! — **K a.** Virolahti ins. Pisisaari in stagno sphagnoso ad mare: Sælan!, cfr Medd. XXII p. 54, quem l. inspicias.

S a t. r et st pc in alluvione arenosa inter Ytterö et Sandholmen: Häyr. Björneb.; Räsö in litore marino arenoso graminoso in vicinitate typi: Sæl. ann.

O b. Uleaborg, Kemi: Zidd., cfr Brenn. Obs., ubi r inveniri indicatur; in ripis, paludosis p in partibus interioribus par. Simo, ut ad Isotainijoki, in valle amnis Simo ad Ruona et Saukkjärvi, in par. Kemi non certe adnotata: Keckm.; Kemi rr Ajossaari: Rantaniemi!; Rovaniemi in paludoso: Sælan! — **K u u s.** inprimis in Kuusamo: Wainio Kasv. — Kk. nondum adnotata.

L a p p. f e n n. [st fq ad ripas amnium, cum f. typica sine termino confluit: Samz. p. 181, quem l. inspicias;] in alpinis plerumque: Wahlenb. p. 74, ubi describitur; Kittilä in ripa: Sælan!; cum f. typica [fq in reg. silvatica]: Hult Lappm., cfr l. c. p. 33; Kuolajärvi [»Salla»] ad Tuntsa infra Jääräkoski: Axelson & Borg!; »in adnotationibus nostris cum *a* conjuncta, ad Toivoniemi! saltem lecta est una cum *P. palustri* typica»: Kihlm. Ant.; Inari: E. Nylander & M. Gadd!; prope litus sinus Varanger inter Gornitak et Bunæs: Th. Fries p. 184 [num in **L i.**?], vide etiam Norm. Fl. Spec. p. 179 etc. — [**L. e n t.** ubique cum f. typica in reg. subalpina, fq in vallibus rivulorum reg. alpinae: Lindén Bidr., spec. e Lätäseno reg. subalp. Munnikurkio in ripa fluvii!, vide etiam infra; Muonioniska: F. W. Mäklin!; [ad **L k.** forsitan referendum.]

Lapp. ross. similibus cum forma typica locis p: N. I. Fellm., spec. e Kola!; ad mediam partem fluminis Tupujoki! in ripa, ad Juoninjoki prope Kelloojansuukoski!: Axelson & Borg; ad inferiorem partem lacus Keinjäyr: Palmén!; ad promuntorium Orloff! in uliginosis, Svjätoj-nos! in uliginosis, prope pagum Voroninsk! in ripa graminosa fluminis: Kihlman.

Angående förekomsten på **A 1.** anföres: På de flesta ställen, där [Brändö p, Kumlinge st fq] arten inom området förekommer, är det dock

icke hufvudformen utan var. *tenuis* Wahlenb. mer eller mindre väl utpräglad: Bergr. — [L. ent. var. *tenuis* Wahlenb. uppträder i denna region [björkregionen] öfverallt med hufvudformen, som ej mer anträffas i fjällreg., inom hvilken endast varieteten förekommer allmänt i bäckdalarna. Här ser man ofta ex., hos hvilka skärmbudet på blomskafket alldeles saknas: Lindén Bidr.]

Philadelphæe föres numera allmänt såsom underfamilj under **Saxifragaceæ**. Af denna underfamilj kultiveras hos oss främst *Philadelphus coronarius* L. Angående dess odling får jag i hufvudsak hänvisa till Elfv. Ant. p. 75. Här må endast tilläggas följ. uppg.: Annars nog hårdig, men [mycket ömtålig], då plantorna uppkommit af frö, skördadt i Frankrike: G. Niklander i Forstf. Prot. 1891 p. 218. — Den uppgifves gå åtminstone till Wasa: Alc. III och uppräknas senare bland buskar, som trifvas ända till Uleåborg: Puut. 1900 p. 34, jfr Elfv. Ant. l. c. och Alc. IV. Tidigare uppgafs däremot, att busken planterats i [Uleåborg] i Apotheksträdgården 1790: Jul. p. 17 under namn af »*Jasminium officinale*»¹⁾: härtill är anteckadt: »gick ut påföljande vinter». — Arten uppräknas i florum m. m., se äfven Nym. Consp. p. 245.

Öfriga arter af släktet äro mig veterligen så sällan föremål för odling i vårt land, att de här kunna lämnas obeaktade.

Ribesiaceæ.

Ribes grossularia L.

Sæpe vel sæpissime in Fennia australi colitur et imprimis in parte austro-occidentali haud raro offeratur.

»In dumetis prope pagos Finl. australis minus fq»: Prytz; södra eller västra Finl.: Fries; »praecipue culta occurrit»: Nym. Consp. p. 266 [såsom var.] under *R. ura crispa* L.; »in Fennia australi usque ad T a. Sysmä et S a. Ruokolaks, sed ubique inquilinum»: Herb. Mus. Fenn. II p. 137, jfr Alc. III [om Ruokolaks se under var. *ura crispa*], se äfven

¹⁾ Ehuru *Jasminum officinale* L. är vidt skild från *Philadelphus coronarius* L., antager jag dock med någorlunda stor sannolikhet, att Julins uppgift afser den senare, emedan han härjämte använder den svenska benämningen »Sjersmin».

Rein p. 81, Hjelt Utbr. p. 168 [35] och Liro Ured. p. 191 [uppg. hänföra sig måhända till odlade exemplar].

A 1. p på hela Åland [A, B, C, D]: Bergstr., se längre fram. — **A b.** här och där förvildad: Zett. & Br. och Arrh. Ann.: »prope oppidum Nådendal eff. sterile» och Kuustö Jullas likaså: Sæl. herb.: Bromarf funnen flerstädes förv.: Sand.; Bromarf rusthåll: G. Sucksdorff!; Uskela: Nikl.!; [Muurila] r »talojen ja kylien ympärillä, sen vuoren juurella, joka sijaitsee pohjoispuolella Pyymäkeä»: Renv.; »på Karkali [i Lojo] förvildad»: Sel.; Lojo i närheten af Lojo sjö . . . i en ung tallskog nära Lojo by äfvensom på ängs- och åkerbackar i byns närhet [här enl. Brenners åsikt förvildad]: Brenner i Medd. XXX p. 51—52, se längre fram; [Vihti] p enstaka buskar vid landsvägar, lador, gärdesgårdar, på berg och bergbranter, ofta ganska långt från boningar (Haapkylä, Torhoila, Palojarvi, Langila, Hulttila, Laukkamäki berg, Suontaka, Weikkola, Hynnölä, Irjala, Niemenkylä m. fl. st.): Flinck, som upptager arten såsom vildt växande; »yl. vilj. ja usein metsistynyt. Monasti ainakin näännäisesti villinä, esim. maantienvieressä lähellä Vehmaan rajaa, metsäpolulla Tammiston ja Keijaisten välillä, aukealla metsämäellä lähellä Järvenkalliota»: Caj. Kasvist. — **Ny 1.** Ekenäs p, Ekenäs stad, Hermansö Koön, Elgö Groplandet och Lökholmen, Alglo Ådö (fertil), Espskär. Dessa buskar finnas ofta nära stränderna (Espskär på *Fucus*-bädd), dock äfven inne på holmarna; ofta långt från människoboningar, men väl hitförda genom fågel- eller människoexkrementer. De äro vanl. små och sterila; gå således sannolikt oftast ut: Häyr.; »ad Fagervik praecedente [= *β uca crispā*] rarius»: His. I; Ingå på en liten holme [Westerkulla Orrholm!] i skärgården: Brenner i Medd. XXX p. 51, jfr Brenn. växtf. p. 78, se längre fram; Kyrkslätt »ad praed. Fasa ster. et in promuntorio Nissala ad lacum Hviträsk c. fr. (f. *glanduloso-setosa*), Helsingfors Jollas ster.»: Sæl. herb.; Kyrkslätt förvildad på Björkön i Esbo-vikens mynning 1909: Sæl. ann.; [Nurmijärvi] »monin paikoin sekametsissä, latojen ja riilien seinämillä y. m. metsistyneenä»: Stenr.; Helsingfors här och där förvildad kring staden: Kihlm. ann.; »Helsinge, Lappböle in silva»: Sælan!; »Tytärsaari, på en äng omgärdad»: Brenn.! — **K a.** Några exx. på Haapasaari: Sælan i Medd. XXV p. 80, där den betecknas såsom »efferatum»; Michikkälä Kotilahti »in silva sterile»: Sæl. herb.; rr en liten buske på berg, på Papinsaari nära Antrea kyrka: Lindén!

S a t. [Björneborg] r Ruohokari stenbacke ett exemplar: Häyr. Björneb., jfr l. c. p. 57; Kyrö: Asp, se äfven längre fram. — **T a.** Sääksmäki ad Valkiakoski eff.: Sæl. herb.; p »öfverallt förvildad»: Asp. & Th.; »förv. vid Kaitas»: Norrl. s. ö. Tav.; Asikkala rr: Nikl.!; Sysmä Nya Olkkola, gammal tomt: Unonius!, jfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; [Gustaf Adolfs socken] »förekommer på flere ställen förv.»: Bonsd., se äfven ofvan. — **S a.** Villmanstrand »in nemore praedii sacellani f. *glanduloso-setosa* cum fructu eff.»: Sæl. ann.!

O b. Barlastplats, unga exemplar hafva stundom påträffats vid Kallio i Simo, t. ex. 1888. Odlas icke inom omr.: Keckm., jfr Brenn. Obs.

I Herb. Mus. Fenn. ed. I upptogs *R. grossularia* bland de vildt växande arterna, ehuru med tillägget »efferat», men i Herb. Mus. Fenn. II har arten uteslutits, jfr l. c. p. IX not. Äfven jag för min del anser troligt, att den ingenstädes är verkligen vildt växande, oaktadt jag i **S a t.** Karkku flerstädes sett den förekomma tämligen långt från boningar och t. o. m. någon enstaka gång, om jag ej missminner mig, rätt långt ifrån odlade marker. Framhållas bör vidare, att Kihlm. Öfvers. upptager arten endast såsom förvildad på Åland. Trautv. II p. 26, där flere af de äldre uppg. anföras, betviflar, att arten (under namn af *R. ura crispa*) förekommer vild i Finland; detsamma gäller Köppen Verbr. I p. 424. En motsatt åsikt hyser Brenner, som i Prot. 7, XII, 1903 påstår, att krusbärsbusken uppträder i södra Finland under förhållanden, som tyda på att den bör räknas till vår inhemska flora (enl. ref. i Hbl. 1903 N:o 330) och antagligen är vild i närheten af Lojo sjö . . . och på en liten holme i Ingå skärgård: Medd. XXX p. 51—52, där han närmare motiverar sin åsikt, jfr äfven Flinck och Caj. Kasvist, under **A b.** — Då emellertid, fröna torde kunna passera icke blott människans utan äfven fåglars tarmkanal, utan att nödvändigtvis därvid förlora sin grobarhet, synes mig en dylik spridd förekomst lätt kunna förklaras, se t. ex. Häyr. Björneb. p. 57. Detsamma gäller äfven öfriga arter af släktet.

Vidkommande krusbärsbuskens **odling** får jag i hufvudsak hänvisa till Elfv. Ant. p. 75—76, kartan II l. c. och i Atlas äfvensom Sæl. marj. p. 25. Här må endast framhållas, att denna art är den mest omtyckta representanten för bärbuskarna; den är allmän ända till sträckan Sastmola—Fredrikshamn (se kartan): Elfv. Ant. p. 34. Arten upptages redan af Till. Uppg., som hänföra sig till dess odling, har jag antecknat bl. a. Rein p. 81, Ign. Geogr. p. 344, Elfv. Kult. p. 86, Hjelt Utbr. p. 168 [35], Häyrén i Geogr. F. T. 1900 p. 229 [Ekenäs skärgård], Stenr. p. 16, Medd. XXV p. 12, floror, t. ex. Alc. IV, o. s. v. I afseende på nordgränsen för artens odling må yttermera följande tilläggas: Svenska krusbär mogna alla år i Wasa och kringliggande socknar, engelska en del år: O. Lundén comm., jfr Elfv. Ant. p. 76; härmed öfverensstämmande uppg. har jag äfven erhållit af Hammarström. — Från **S b.** Leppävirta skrifves »yleisesti viljelty»: Enw. Det uppgifves visserligen, att bären icke mogna i **S b.** Kuopio: Sæl. ann., men däremot, att stickelbärsbusken går bra ännu i **S b.** Maaninka: J. A. Andersson i Forstf. Prot. 1891 p. 222. — **K b.** »I Kontiolahti Mönminvaara anträffade jag i augusti 1900 två kraftiga, frukt bärande krusbärsbuskar (f. *glanduloso-setosa*). I Lieksa funnos den 27 augusti 1900 i en trädgård buskar med små, mogna frukter (f. *glanduloso-setosa*). I Nurmies köping förekommo den 29 aug. 1900 buskar med mycket små, ärtstora, halfmogna frukter, (f. *glanduloso-setosa*): Sæl. ann. — **O m.** Odlas allmänt i Lappajärvi å herrgårdar: A. L. Backm. Fl. p. 26.

I sammanhang härmed bör påpekas, att i Moberg Klim, p. 87—93 anges blomning ända till **O k.** Paltamo Sutela, men bärmognad nordligast från **S b.** Leppävirta prästgård; senare upptages dock bärmognad ända till **K b.** Nurmes: Moberg Klim, II p. 77 (se ofvan). Ännu längre norrut odlas visserligen busken, men den sätter jämförelsevis sällan frukt. Så framhålles, att odlingen vid 64° är osäker: Elfv. i Atlas p. 6; sällan odl. i **O m.** Pyhäjoki: Elfv. Ant. p. 44, se äfven Moberg Nat. p. 141. Däremot nämnes, att krusbären mogna ännu i trakten af Kajana: Must. p. 41, hvilket dock torde bero på särskildt gynnsamma omständigheter. Från **O b.** Uleåborg skrives: »För femti år sedan [således i slutet af sjuttonhundratalet] trufdes endast *en* krusbärsbuske och den bar blott kart»: S. E. W—n [Sara Wacklin], Hundrade minnen från Österbotten I, Stockholm 1844, p. 2. Härifrån uppräknas arten såsom odlad äfven af Jul. p. 20 och i senare tid af Leiv.; det säges, att bären där sällan bli fullkomligt mogna: Elfv. Ant. p. 76. Likaså framhålles: I Uleåborg iakttagos d. 9 sept. 1900 buskar med omogna frukter: Sæl. ann. — I **O b.** Kemi odlas den icke: Keckm. — Å Ylitornio [»Öfvertorneå»] Jolma bära buskarna endast några bär: F. Trädg. 1909 p. 126. — Odling i **O b.** Simo har misslyckats, i **L k.** Sodankylä likaledes: Elfv. Ant. I, c. [Från Pajala på svenska sidan uppgifves: »gå, blomma och bära ibland frukt, men dessa hinna aldrig mogna»: Birg. p. 60.]

Tilläggas bör slutligen, att under de allra senaste åren [efter 1902 eller egentligen 1904] en allvarsam fara uppstått för krusbärsodlingen genom den amerikanska krusbärsmjöldaggen *Sphaerotheca mors-uvae* (Schwein.) Berk., hvilken med hvarje år gjort allt svårare och svårare härjningar: se härom i synnerhet E. Reuter i Landtbruksstyrelsens Meddelanden No LVIII, Helsingfors 1907, p. 32—37.

Af former onämnas, förutom var. *uva crispata*, äfven *v. glanduloso-setosum* Koch och *v. reclinatum* (L.): Mela Kasv. V m. fl. Ang. den sistnämnda se bl. a. Medd. XXV p. 12. — Ang. f. *glanduloso-setosa* se under **N yl.** och **S a.** äfvensom ang. odlade ex. under **K b.** — Hufvudformen kallas *a vulgare* (Spach): Jancz. p. 385.

Ribes grossularia var. *uva crispata* (L.).

Ut superior.

Till.; »in Finland»: Zigra II p. 53; Scand. med. mer.: Nym. Consp. p. 266 (såsom hufvudart); Fenn.: Nym. Suppl. p. 129, se äfven DC. Prodr. III p. 478 (såsom hufvudart).

A l. st. fq: Bergstr. — **A b.** »p v. c. ex hortis profuga»: A. Nyl. — **N yl.** Fagervik p: His. l; r Degerö, Hoplaks: W. Nyl.; Helsingfors Degerö in nemore 1887 c. fr.: Sæl. herb.

S a. »rr in margine agri pr. Keringinniemi»: Hult.

Om denna form gäller detsamma, som nämndes angående hufvudarten, jfr Sæl. Ö. Nyl. p. 25 och Trautv. II p. 26. Se vidare om formens

odling Rein p. 81, Ign. Geogr. p. 344, floror m. m. — Trautv. II p. 26 m. fl. anföras under hufvudarten.

Uppg. i Led. II p. 194–195 under namn af *R. grossularia* β *pubescens* torde närmast höra hit. Det kan emellertid ifrågasättas, huruvida dessa uppg. — eller åtm. större delen af dessa — verkligen afse den form. som af nyare förf. kallas β *uva crispa* L. Åtminstone säger släktets monograf: »Les groseilliers épineux de nos jardins, à fruit gros comme une prune et de couleurs si variées, descendent du *R. grossularia a vulgare*; ceux qui proviennent du *R. grossularia* β *uva crispa* et qui donnent des fruits plus petits, plus tardifs, très-doux, sont entièrement abandonnés; ils ne se trouvent plus que dans les jardins arriérés sous tous les rapports»: Jancz. p. 386, hvilket uttalande dock visserligen närmast gäller mellersta Europa.

Ribes nigrum L.

In maxima parte Fenniae satis frequenter—passim imprimis in vicinitate maris occurrit, in Lapponia et parte septentr.-orientali rarescit, sed ad summum fere septentrionem (69° 30') progreditur, quamvis multis plagis imprimis Lapponiae orientalis deficiat.

Till.; Kalm; in Finlandiae insulis p, in silvis rr: Stjerna p. 12; Padasjoki Tavastiae ep: Hell. p. 5; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Scand.: Nym. Consp. p. 266; Fenn.: Nym. Suppl. p. 129, vide etiam DC. Prodr. III p. 481, Led. II p. 200, Trautv. II p. 18 et 36, Ign. Geogr. p. 342, Köppen Verbr. I p. 427–428, Hjelt Utbr. p. 156 [23], Jancz. p. 348, Liro Ured. p. 191–192, 448, 548 et 583 [ad spec. culta ex parte certe spectat] et Sæl. marj. p. 26.

A1. st fq: Bergstr.; fq in parte occidentali et media [= **A1.**], saepe ep in insulis minimis petrosis [»klobbar»] et parvis taeniarum extimarum: Bergr., vide etiam Tærnstr. p. 56 et Radl. p. 235. — **Ab.** (r): Zett. & Br.; in insulis (Ann. ad Till.): Leche p. 34; in parte orientali [= **Ab.**] p: Bergr., vide sub **A1.**; Korpo: Tengstr.; Pargas minus fq: Elmgr. p. 143; Pargas fq in insulis minimis taeniarum extimarum, st r in inferiore parte: Adl.; p: Arrh. Ann.; Sagu r: Cavander p. 14 nomine »diströn»; Bromarf Kansjärvi, Bredvik: Sand.; Uskela: Nikl.!; [Muurila] (rr) hic illic in lucis circa Isontalo, fq ad ripam

australem lacus Ylijärvi: Renv., cfr l. c. p. 12; st r praecipue in insulis: A. Nyl.; p: Sel.; Vihti (fq): Printz; [Vihti] fq — st fq, plerumque frutices solitarii: Flinck; st r, enum.: Weeks.; nonnullis plagis p, aliis st r, e permultis locis enum.: Caj. Kasvist., quem l. inspicias; Nystad p: Hollm.; Nystad in »Iso Villisalo»: Söd. — **Nyl.** Fagervik ad tabernas navales («Sjöbodarna»): His.; Ingå Svartbäck r: Brenn. växtf. p. 79; Kyrkslätt in nemore ad lac. Hvitträsk: Sæl. ann.; [Nurmijärvi] st fq, sp crescens: Stenr., quem l. inspicias; p: W. Nyl.; st fq ad rivulos silvestres: Sæl. Ö. Nyl.; Brenn. non comm. et Häyr. in vicinitate opp. Ekenäs non vidit. — **Ka.** (r) in vicinitate Käyräsuo, ep in Sairikkala: Blom; st fq ad ripas amnium rivorumque, in vallibus rivorum et interdum in lucis: Lindén, cfr l. c. p. 125. — **Ik.** st fq: Malmb.; [fq in toto territorio: Meinsh. p. 113].

Sat. st fq: Malmgr.; p et pc — st pc, enum.: Häyr. Björneb.; st fq — p: Hjelt; st fq: Sola Flor. p. 88, vide etiam Herlin p. 135, ubi e nonnullis locis enum. — **Ta.** p: Leop., Asp. & Th. et Bonsd.; st fq: Norrl. s. ö. Tav.; p — st r in lucis interdum etiam in pratis humidis, sp: Borg Tiet.; st fq inprimis in Luhanka et Korpilahti maxime australi: Wainio Tav. or., vide etiam Bucht p. 24, Palander p. 11, Hult tr. p. 194, Borg p. 429, Rosb. Utk. p. 217 etc. — **Sa.** p — st fq: Hult. — **Kl.** p: Fl. Kar.; Valamo: Sæl. ann.; st fq: Hann. et Backm.; p — st fq: Hjelt, vide etiam Ångstr. p. 50. — **Kol.** p — st fq: Elfv.

Oa. st fq: Malmgr.; p: Laur. Växtf., cfr l. c. p. 9. — **Tb.** p: Broth. — **Sb.** p: Mela; Leppävirta fq cultum, r in umbrosis: Enw.; Maaninka p spont., ep prope Hämeenlahti: Kyyhk. litt.; Kiuruvesi: Lundstr.; Iisalmi r Peltosalmi: M. & J. Sahlb. — **Kb.** Kide: Brand!; Liperi complur. loc. ex. gr. Korjusalmi!, Siikasalmi, Rantala, Kalstila, Ojanlaks: Eur. & H.; r ad Tuopanjärvi in ripa pristina [»Höytiäisen rantakorvessa»] lacus Höytiäinen ad rivum nonnulli frutices et in parte australi lacus Särkilampi in pago Larinsaari frutex parvus: Axels. Putk.; Wainio Kasv. e Karelia occidentali non comm. — **Kon.** st fq — fq per maximam partem, Saoneshje ad Velikaja-guba st fq, in Reg. occ. ad Suojärvi!: Norrl. On.; in silvis (ubique): Günth. p. 39.

O m. p: Hellstr.; p e 16 locis enum.: A. L. Backm. Fl.; p ad oram: Tenn., vide etiam Krank p. 10. — **O k.** st r, in parte orientali non adnotatum: Brenn. Obs.; Paltamo: E. Castrén p. 55; Paltamo Melalahti: Brenn. Ber. 1869; Sotkamo inter Saviaho et Lääsö: Brenner!; p, adhuc in Ristijärvi Juurikkakorpi: Must., vide etiam infra. — **Kp.** enum. e multis locis inprimis in vicinitate orae, st cp ad amnem Shuja, etiam (cpp) in vicinitate Rukajärvi ad Ruuhioja!: Bergr. Ant., spec. etiam e Kemi!

O b. Uleåborg: J. Snellman, Diss. gradualis de urbe Uloa, praes. H. Hassel, Åbo 1737, p. 59: crescit ubique in pratis silvestribus et in insulis: Jul. p. 276; st r, in taeniis fq, Hailuoto [»Karlö«], Liminka: Brenn. Obs., ubi ceterae indicationes maximam partem referuntur; Utajärvi Myllyranta: Brenn. Reseb. p. 73; [Uleåborg] st cp in insulis maritimis, Raatinsaari, Hupisaari frutices nonnulli, etiam aliis locis r: Leiv. Putk., cfr Leiv. Veg. p. 208; Haukipudas: Brenner!; Pudasjärvi: Nyberg!, cfr Martik. p. 39; Kemi: M. Castrén p. 330, cfr Hellstr. Distr. p. 21; p, saepe cum superiore [*Parnassia palustris* var. *tenuis*], haud r in partibus interioribus territorii Simo Konttikivalo, Martimonjoja, baccae non permaurescunt: Keckm., cfr l. c. p. 11; Kemi st r, Alatornio Kalkkimaä cp: Rantaniemi; spontaneum in omnibus silvis, inprimis (cpp) inter Torneå et Kemi: Clarke X p. 44, vide infra; Alatornio Uiskila: Hough. not.; r Torneå (Hartm.): O. R. Fries p. 161; Turtola ad pag. eiusdem nominis frequentior quam sequens, etiam ad Pello, Ylitornio [»Öfvertorneå«] supra Portimo ad Kantomaa et quemadmodum describunt incolae fortasse ad lacum Mieköjärvi: Hjelt & H.; vide etiam infra. — **Kuus.** nondum certum, vide infra. — **Kk.** compluribus locis in virgultis laetis secundum amnem Kepajoki st cp: Bergr. Ant. [ad **Kp.** forsitan ex parte spectat]; Oulanka ad Hämeenkoski! et dicitur inveniri in vicinitate Kankahinen: Wainio Kasv.; ad flumen Keret: Fellm. Ind.; Iiava: N. I. Fellm. Pl. arct. N:o 102 et Mela Pl.; [Kuolajärvi] Tulvasaari ad infimam partem fluvii Kutsa: Borg & Rantaniemi! [ad fines prov. **L k.**]

L k. (rr) Lapinlahti in par. Ylitornio [»Öfvertorneå«] inter Koskenniemi et Lappea (Tapojoki): Hjelt & H., cfr l. c. p. 97;

ad fluvium Torniojoki [prope Hietaniemi]: Sköldebrand in Geogr. F. T. 1904 p. 94 [idem fere locus atque superior]; [Pajala Kengis: Backm. & H. p. 54, cfr Birg. p. 60 et 102;] in Lapp. kem. silvatica usque ad templum Sodankylä p cp: Wahlenb. p. 66, cfr Trautv. II p. 18 et Wainio Not.; ad infimam partem huius Lapp. (p): Fellm. Lapp.; ad lacum Kemijärvi: Nyberg!; [Kemijärvi] circ. 10 km [»en mil»] infra Vuostimo: Fellm. Antekn. I p. 259; »ad Salla in Kuolajärvi (nomine »maatshinen»), ad pag. Kemijärvi (»hillukka» nuncupatum) et inter Suorsa et Luusua (nomine »ämmikän nira») in Kemijärvi, ut ab incolis mihi indicatum est, at toto territorio mihi haud obvium»: Wainio Not.; [Kuolajärvi] ad rivos inter Vuorijärvi et Kutsa, fructus primo mense Augusto non maturi: Stjernv.; [Kuolajärvi] Pyhäkuru! cp, in lucis ad viam inter Vuorijärvi et Huikuköngäs: Edv. af Hällstr., vide etiam infra. — **L i.** Paatsjoki Maitokoski: Granit & Poppius!; Svanvig ad Salmijärvi [»C'olmejavre»]: Th. Fries p. 185, cfr Th. Fries Resa p. 61, Schüb. p. 291; ubi baccæ aestatibus calidis maturescere dicuntur, Blytt p. 914, Hartm. p. 252, Herb. Mus. Fenn. II p. 137, Norm. Fl. Overs. p. 291—292, Norm. Fl. Spec. p. 471, etc.

Lapp. ross. ad pagos Ponoj¹⁾ et Kantalahti et abhinc meridiem versus parcius: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XXI not. et Beket. p. 564.

»In desertis praesertim Lapponiae Tornoënsis frequens omnium autem vulgatissima in maritimis Tornoënsibus»: Fl. Lapp. p. 66, jfr Fl. Suec. N:o 207 p. 74 och C. Meurling, Beskrifning öfver svarta vinbärsbuskens nytta, praes. P. Kalm, Åbo 1772, p. 4; »in dumetis ad rivulos fq praesertim in Finl. boreali»: Prytz; »in nemorosis et ad ripas fluminum per totam Fenniam, provinciis interioribus arenosis forsan exceptis ad alpes Lapponiae usque»: Wirz. pl. off. Bägge dessa sistnämnda uppgifter grunda sig antagligen på Linnés Fl. Lapp., hvilket arbete emellertid icke torde vara fullt exakt i angifvandet af artens frekvens; i hvarje fall öfverensstämmar denna icke med nu rådande frekvensförhållanden, i det svarta vinbärsbusken visserligen på några få lokaler är ymnig, men ingalunda allmän. Af de många uppgifter, som i det föregående blifvit anförda från de nordliga delarne af landet, är det endast Jul. och Clarke, hvilka angifva en större frekvens eller ymnighet, och det synes mig san-

¹⁾ Vide infra.

nolikt, att dessa åtminstone indirekt äro påverkade af uppg. i Fl. Lapp., jfr äfven Hjelt Känn. p. 11. — Lapponia Tornoënsis torde väl motsvara trakten närmast norr om Torneå; Læst. upptager ej arten från **L. ent.**, hvarföre Wirzéns uppg. säkerligen är oriktig. Otvifvelaktigt är äfven, att arten är allmännare i södra än i norra Finland, jfr t. ex. Cajanus p. 25, där dess förekomst i »Cronoby skäregård» förnekas. — **Ok.** Must. p. 40 citerar enl. min tanke mindre noggrant E. Castrén »vielä Kiannalla asti»; någon direkt uppgift från Kianta känner jag för öfrigt icke. Härom nämnes: »Toistaiseksi epävarma Suomussalmelta [Kianta], muutoin kuin istutettuna pappilan lähistöllä Oulusta tuotuja. Ainakaan ei sitä ole tavattu vielä missään»: Kyyhk. litt. — **Ob.** Brenn. Obs. anför, att Clarkes uppgift gäller vägen emellan Ijo och Haukipudas; såvidt jag kunnat finna, afser den trakten emellan Torneå och Kemi. Se f. ö. längre fram p. 319 under *R. rubrum* f. *leucocarpa* Hort., där uppgiften anföres oräddgrant. — **Kuus.** Härifrån nämnes: »Paanajärven seudulla purojen varsilla *Ribes*-lajeja»: Eron. maant. p. 201. Då emellertid *Ribes rubrum* upptages af de flesta botanister, som exkurrerat i denna trakt, och då äfven var. *glabellum* är känd från provinsen, vågar jag ej tolka uppg. så, att *R. nigrum* blifvit anträffad därstädes. Yttermera nämnes: »Ej observerad af mig; enl. uppg. något ofvan Sarvisuvanto vid Oulankajoki»: A L. Backm. comm., där uppg. dock betecknas såsom osäker. — **Lk.** Angifves från Muo[ui]ojniska (ipse): Wirz. ann.; uppg. är sannolik. — Lapp. ross. Mela uppgifver sig kring Ponoj ej hafva sett *R. nigrum*, utan endast *R. rubrum*, hvilken N. I. Fellm. åter ej alls omnämner därifrån, hvarföre yttermera undersökning erfordras. Anmärkningsvärdt är emellertid, såväl att N. I. Fellmans exemplar i Pl. arct. är insamladt i Kk. som ock att någon senare uppgift än N. I. Fellmans mig veterligen icke föreligger från hela Lapp. ross.

Angående denna art uppgifves från Kton. [Povjenets]: förekommer ganska sällsynt vid bäckstränder, hvarvid alltid ej högt öfver hafvets nivå, Lumbuscha, Karelskaja Maselga, Losinaja-gora, Topornaja-gora: Ispol. p. 61 i öfvers. — Någon af de uppgifna fyndorterna finnes måhända i Kon. eller Kp.

Hvad artens **odling** angår, får jag främst hänvisa till Elfv. Ant. p. 76. Här må tilläggas, att svarta vinbärsbusken allmänt odlas i **Om.** Lappajärvi på herrgårdar: A. L. Backm. Fl. p. 26. — **Ob.** [Pudasjärvi] »yleisesti suosittu»: Martik. p. 42. — I Elfv. Ant. p. 44 uppgifves, att busken odlas sällan i Pudasjärvi. — Svarta vinbärsbuskar hafva gifvit rika skördar i Ylitornio [»Öfvertorneå»] å Jolma: F. Trädg. 1909 p. 126. — [De gå bra ännu i Pajala: Birg. p. 60.] Försök till odling hafva blifvit gjorda i Li. Toivoniemi, dit den infördes 1882: Nordling p. 307 [det nämnes ej något om resultatet] Uppgifter i fråga om artens odling har jag f. ö. antecknat Elfv. Kult. p. 86, Caj. Kasvist., Jul. p. 20, Leiv. m. fl. Se äfven ofvan under **Sb.** och **Ok.** Det bör nämnas i sammanhang härmed,

att var. *foliis incisiss* odlas som prydnadsbuske i Nyl. Helsingfors Ulrikasborgsbergen: Sæl. ann. och i O b. Uleåborg: Elfv. Ant. p. 76. — Formen med gröna bär odlas mycket sällan. Sælan har endast sett den i en trädgård på Stor Kroksnäs i Nyl. Borgå skärgård, därifrån några exemplar planterades i trädgården på Lappviksudden vid Helsingfors: Sæl. ann. För mig har uppgifvits, att nämnda form odlats i S a t. Karkku Pakkala. — Sannolikt afse uppg. i Moberg Klim. p. 93—97 delvis odlade exemplar; en del af dessa uppg. anföres i Brenn. Obs.

Af **former** omnämnas f. *incisa* Lindb. fil. I k. »Pyhäjärvi in nemore iuxta lacum prope pag. Larjava»: Lindberg! och f. *acuta* Sæl. S a. »Lappvesi Tirilä ad rivulum silvaticum»: Sælan!, jfr Mela Kasv. V, där hvardera formen beskrifves. Den förra formen omnämnes såsom odlad här ofvan, men Lindberg anser det vara osäkert, om uppgiften afser samma form, som insamlats af honom. Den af honom funna formen är absolut vild: Lindb. comm. — Hufvudformen kallas *a europæum* Jancz.: Jancz. p. 348.

Ribes rubrum L. ¹⁾

In maxima parte Fenniae et Lapponiae passim occurrit: nonnullis tamen plagis, ut in Karelia occidentali, raro vel omnino non invenitur, vide Wainio Kasv. p. 125. In plagis septentrionalibus Lapponiae var. glabellum maximam saltem partem occurrit.

Till.; omnium (copiosissime) prope Tornoam occurrit: Fl. Lapp. p. 65; (cpp) prope Tornoam et in maritimis Ostrobotniae: Fl. Suec. N:o 205 p. 73. cfr Linné Frut. p. 9 et vide infra; Kalm; complur. loc. Tavastiae, sed (cpp) in Ostrob.: Hell. p. 5; in dumetis st fq: Prytz; in locis nemorosis insularum Maris baltici Sinusque fennici et bottnici, per meridionales occidentalesque Fenniae provincias et in Lapponia ad alpes usque: Wirz. pl. off.; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Scand.: Nym. Consp. p. 266; Fenn.: Nym. Suppl. p. 129; »Finlande»: Jancz. p. 289 ²⁾, vide etiam DC. Prodr. III p. 481, Zigra II p. 60—62, Led. II p. 199—200, Trautv. II p. 37, lgn. Geogr. p. 342, Wainio Kasv. p. 124—125, Köppen Verbr. I p. 432—433, Hjelt

¹⁾ *R. rubrum* β *pubescens* Swartz, nisi aliud nominatim editur, vide infra.

²⁾ Nomine *R. rubrum* var. aut f. *pubescens* Sw.

Utbr. p. 156 [23], Borg Beitr. p. 100, 113, 133, 141, Liro Ured. p. 191, 270, etc., Sæl. marj. p. 26 et infra p. 318 sub f. *pubescenti*.

A l. spont. in par. Föglö [»Fögel»] et Jomala: Tærnstr. p. 56, cfr Radl. p. 235; p: Bergstr.; Jomala Dalkarby in nemorosis: Sæl. herb.; [Sund] Hulta: Liro Ured. p. 270; p, (spontaneum) haud visum in par. Injö et Kumlinge, in par. Brändö tantum in parte septentrionali paroeciae: Bergr. — **A b.** p: Zett.: & Br., Adl. et Arrh. Ann.; Sagu r: Cavander p. 14; Bromarf Kansjärvi, Bredvik et Söderstrand: Sand.; [Muurila] (r) ut superior [in lucis ad Isontalo, fq ad ripam australem lacus Ylijärvi], sed frequentior: Renv., cfr l. c. p. 12; p: A. Nyl.; (st r): Sel.; Karis Nyby in nemore: Sæl. herb.; Lojo »kalkbergen vid Lojo backen»: Hels.; Vihti p: Printz; [Vihti] p: Flinck, vide etiam infra p. 318; (r) Pusula ad Roso in valle rivi, ad ripam lacus Kaitlampi: Weeks.; Mietois (r) in alneto ad litus maris prope Tervois frutices solitarii, in media parte par. Mynämäki (rr) frutex solitarius ad »Vallaisten Heikola» in silva abietina: Caj. Kasvist.; Nystad [»Uusikaupunki»] Vähä Birkholma: Hollmén!; [Nystad] Kirsta et (auct. Cajander) in silva praedii Sundholm prope praediolum Matala et in silva prope praedium Salmi: Söd. — **Nyl.** Ekenäs p, e multis locis comm.: Häyr.; ad Fagervik: His.; Ingå Svartbäck p: Brenn. växtf. p. 79; [Nurmijärvi] st r, frutices solitarii: Stenr.; p: W. Nyl.; st fq: Sæl. Ö. Nyl.; in Sæl. herb. e multis locis; Brenn. non comm. — **K a.** Sippola in nemore [ad templum]; Sælan & Strömborg!; r nonnulli frutices magni in valle rivi ad praedium Räisälä: Lindén!; Antrea in nemore ad fluvium Vuoksi: Sæl. herb.; Blom non comm. — **I k.** r Kivennapa ad ripam amnis Rajajoki in pag. Kuokkala: Malmb.!; Sakkola in prato praedii sacellani: Lindberg!; Käkisalmi in pago Pärnä: Silén Blomb. p. 125 [num cultum], vide etiam infra.

S a t. st fq: Malmgr.; p — st fq et pcc — st cp, ad partem maximam pc — st pe, Hvittisbofjärd compl. locis: Häyr. Björneb.; p — st fq: Hjelt; p: Sola Flor. p. 88. — **T a.** Lemmetylä, Kuohijoki: Leop.; [Kalvola] haud infrequens: Knabe Fört., cfr Borg p. 438; inprimis ad Lepaa [»Stjærnsund»]: Pal. p. 11; p: Asp. & Th.; Hauho: Herk.; st r Pyhäniemi etc.: Bucht p. 24; minus

fq: Norrl. s. ö. Tav.; Sysmä complur. loc.: Unon.!; p in lucis inprimis prope stationem viae ferrariae Orivesi, ubi cp — st cp, et Pajukanta etiam ad saepes sp, nonnullis locis forsitan efferatum: Borg Tiet.; Jämsä: Nikl.!; [par. Gustaf Adolf] (fq): Bonsd.; r Korpilahti ad lacum Mutanen! prope praedium sacerdotis: Wainio Tav. or. — **Sa.** (p) [in Savonia]: E. Nyl. & Chyd.; Villmanstrand: A. Brotherus in dupl.!; Villmanstrand Parkkarila [in silva mixta]: Sælan!; Hult non comm. — **Kl.** [Parikkala] r Koitsonlahti in pascuo praedii consaepito [»hovin haassa»] nonnulli frutices parvi vetusti [»pehkoja»]: Hann., vide ceterum infra. — **Kol.** st fq — fq: Elfv.; multa spec. in H. M. F.

Oa. st fq: Malmgr.; Närpes: Nordl. p. 18; p, in taeniis frequentior: Laur. Växtf., cfr l. c. p. 9. — **Tb.** st r: Broth., spec. ex Urais! — **Sb.** st r: Mela, spec. e Kuopio! et Tuovilanlahti!; Kuopio Flobergsbacken: E. Nylander!; Maaninka cp in insulis ad Mustanvirta et Ruokovirta ut etiam ad Haataanniemi: Kyyhk. litt.; Kiuruvesi: Lundstr. — **Kb.** Liperi rr Halolanmäki: Hällstr.!; Wainio Kasv. ex hac prov. non comm. — **Kon.** plur. loc., ad Perttiniemi fq, in Saoneshje st fq: Norrl. On.; Dvovets: Sahlb. Bidr.; in insulis ad Tolvoja cp baccifera: Kihlm.!; vide etiam Günth. p. 39.

Om. (fq) in taeniis, r in interiore parte: Hellstr., cfr l. c. p. 133; st r, e 12 locis enum.: A. L. Backm. Fl.; fq ad oram: Tenn., vide etiam Cajanus p. 25 et Krank p. 10. — **Ok.** p: Brenn. Obs., spec. e Sotkamo Naapurinvaara!; Puolanka Väyrälä: Brenn. Ber. 1869; Kianta ad Kiannanniemi!, Kokkokoski!, Saarijärvi et compluribus locis ad Yläjoki: Wainio Kasv.; Risti-järvi!, PaItamo Melalaks prope Äijänkallio!: Lackström; [Kianta] st r ad Juunujoki et ad catarrhactas amnis Emäjoki: Kyyhk.; ad catarrhactam Vuokki: Kyyhk. litt.!¹⁾, vide etiam E. Castrén p. 55. — **Kp.** ad Kivijoki inveniri dicitur: Wainio Kasv. [num in hac provincia?]; circ. 90 km [»9·mil»] ad septentrionem versus a Kemi: Selin!; in parte media in luco ad catarrhactam prope amnem Tungu infra Maasjärvi, ad oram fruticeta densa et

¹⁾ Nomine *R. rubrum* var. aut *f. pubescens* Sw.

laeta ad amnem Shuja [circ. 3 km a pago!] efficiens, cp, ut dicitur, circ. 20 km [»2 mil»] a pago: Bergr. Ant.

Ob. Uleåborg: J. Snellman p. 59 [vide sub *R. nigro*]; (r): Jul. p. 276; p, in taeniis fq: Brenn. Obs., spec. ex Haukipudas (!) ad Pudasjoki!; Liminka: Hellström!; Utajärvi Myllyranta: Brenn. Reseb. p. 73; [Uleåborg] st cp in insulis maritimis, Raatinsaari, Hupisaari frutices nonnulli, etiam aliis locis r: Leiv. Putk., cfr Leiv. Veg. p. 208; Kemi: M. Castrén p. 330, cfr Hellstr. Distr. p. 21; p, cp inprimis in insulis taeniarum, neque tamen deest locis nemorosis partis interioris: Keckm., cfr l. c. p. 11; Kemi p: Rantaniemi; in omnibus silvis, inprimis ad viam inter Torneå et Kemi (cpp): Clarke X p. 44, vide infra p. 319; Alatornio [»Nedertorneå»] in insulis: Hough. not.; [r: O. R. Fries p. 161 ¹]; »p (— st r)» per totum territorium: Hjelt & H., spec. e Turtola Paamajoki!, vide etiam supra, Linné Iter lapp. p. 193 et Martik. p. 39. — **Kuus.** (r): E. Lagus p. 351; Kolvankijoki: Nyberg!; ad Poussu, complur. loc. ad livaara (!) et in vicinitate huius montis, prope Vatajärvi, complur. loc. ad Paanajärvi et in vicinitate Mäntyunturi: Wainio Kasv.; complur. locis in silva prope Juuma, ad Paanajärvi et Kuusinkijoki: Hirn Fört.; ad ripam amnis Korojoki prope Autti 2 frutices, Korojoki ad montem inter Voho et Pernu, Rukatunturi complures frutices, Ruskeakallio nonnulli frutices in declivi glareoso prope ripam, ad Oulankajoki! inter Ahola! et Paanajärvi fq et ad ripam et in montibus et in silva, Kitkajoki Ahvenperänkallio, ad Riekamojoki inter Juuma et Tiermas, Hirvioja inter Hipajärvi et Aventojoiki, ad Savina inter Savilampi et Viksijärvi nonnullis locis, denique indicatur cp inveniri secundum Palooja et ad Kieskisjoki, ambo prope Niemelä ad Savina: A. L. Backm. comm., cfr Medd. XXIX p. 112 ²), vide etiam Eron. maant. p. 201 [supra p. 310 impressum]. — **Kk.** ad Kepajoki unico loco: Bergr. Ant., vide etiam infra; Oulanka ad Vartiolampi et Päänurunen: Wainio Kasv.; in promuntorio inter Kouta et Knjäsha, Sonostrow: Mela Pl.

¹) Nomine *R. rubrum* var. *silvestre* Lam.

²) Nomine *R. rubrum* var. aut f. *pubescens* Sw.

Lapp. fenn. »p (— st r)» per totum territorium: Hjelt & H., spec. ex Ylitornio Lapinlahti!, vide etiam Silén Bl. p. 86 et Caj. Torn. p. 130 ¹⁾; in silvis frondosis humidis marginibusque nemorosis pratorum st fq: Blom Bidr.; [complur. locis, enum.: Birg. p. 102, vide etiam Sköldebrand in Geogr. F. T. 1904 p. 94;] Muonio Kätkesuanto: Norrlin! [**L. ent.**?]; infra radices alpium locis nemorosis per . . . Finmarkiam usque ad Puolmak p cp: Wahlenb. p. 66 ²⁾, [cfr l. c. p. XXXVII]; (fq): Fellm. Lapp.; »Kuolajärvi ad flumen Oulankajoki et pluribus locis ad Tenniö-joki, Kemijärvi in insula lacus Juujärvi, ut ab incolis mihi indicatum est, Sodankylä ad Pyhäjoki, Pyhätunturi, Aska, pag. Sodankylä, Sattanen, Kaaretkoski, Niemelä, Rovanen, Kemijoki, Lokka, ut indicatur, in insula Kiviapaja fluminis Riestojoki, Inari ad flumen Ivalojoiki fq — st fq in regione coniferarum mixtarum, ad Koppelo et Ruoptuinvaara in regione pinifera, et, ut ab incolis mihi indicatum est, in insula ostii fluminis Paatsjoki»: Wainio Not. ²⁾, cfr l. c. p. 10; st fq in reg. silv.: Hult Lappm. p. 164; Pallastunturit Tröninkuru in reg. silv.: Hjelt ²⁾; Ounastunturit in reg. subalp.: Sandm. p. 32 ²⁾; Sodankylä ad catarrhactas ad meridiem versus e Niemelä: Kihlm.; [Kuolajärvi ad Killuntajaoja circ. $\frac{1}{3}$ km a lacu Aapajärvi: Stjernv., vide etiam infra; Kuolajärvi [»Salla»] inter Siivola et Mikkola ad rivum: Axelsson & Borg!; Kuolajärvi in prato ripario ad Tuntsajoki ad ostium rivuli Sorsajoki, cp ad Pyhäkuru (1909) et compluribus aliis locis: Edv. af Hällstr.; Inari, Tana: Sæl. kat. ²⁾; Utsjoki: Wegelius p. 234 ²⁾; locis fertilioribus in convallibus fluminum, praecipue ad catarrhactas st fq (passim cp, ut ad Kultala, Kudoskoski et Palokoski flum. Vaskojoki, lac. Naamisjyri Utsjokiae) per reg. subsilv. et subalpinam. Baccae eius, ut indicant indigenae, quotannis maturescunt etiam in agro utsjokensi: Kihlm. Ant. ²⁾; Inari Toivoniemi cp: Nordling p. 307; Näytämö [»Nejden»], [Nyborg]: Arrh. Ant. ²⁾; in Varangria merid. iuxta Paatsjoki [»Pasvigelv»] ad catarrhactam inter Kloster-

¹⁾ Nomine *R. rubrum* var. aut f. *pubescens* Sw.

²⁾ Ad var. *glabellum* ad partem verisimiliter spectat.

vand et Goalsejavre nec non latere rossico in insula Store—Menikasö: Norm. p. 266 ¹⁾; iuxta partem interiorem fluminis Tanaelv ad Holmen: Norm. p. 267 ¹⁾; e multis locis enum.: Norm. Fl. Spec. p. 474—475 ¹⁾, quem l. inspicias, vide etiam Blytt p. 916, Norm. ann. p. 27 etc. — [L. e n t. in parte australi paroeciae: Grape p. 105 ¹⁾; reg. subalp. et silv. p: Læst. ¹⁾ ²⁾; st r in ripis amnium et in salicetis reg. subalpinae inferioris Vähä- et Isokurkkio. Peerakoski. Hirvasvuopio, Jäniskurkkio et cp in fruticetis ab ostio amnis Rommaeno usque ad Suukoski: Lindén Bidr. ³⁾, cfr Bot. Centr. LXI p. 221, [spec. reportatum ad var. *glabellum* pertinet.]

Lapp. ross. usque ad Kantalaks fq, deinde tantummodo ad Porje-guba, Imandra, Nuotjavr et flumina Tuloma atque Lutto rarius: Fellm. Ind. ¹⁾; usque ad oppidum Kola p: N. I. Fellm. ¹⁾, cfr l. c. p. XXXVII (XLVII) et Beket. p. 563; Shelesna: Broth. Wand. p. 5!; Seredna, Tetrina, Tshapoma, Ponoj: Mela Pl. ¹⁾; planta propria [»charakteristisch»] ad ostium fluvii Juonnijoki: Borg Ber. p. 35; [ad Nuotjavr et Nuotjok] (fq) in reg. silv. et prov. Lim. et Lt., cp in vallibus rivulorum, salicetis et in ripis umbrosis amnium et lacuum: Lindén Ant. ³⁾, cfr Lindén Beitr. p. 6 et Medd. XIX p. 13 [spec. reportatum ad var. *glabellum* pertinet]; Umba ad pedem parietis rupis praeruptae: Kihlman!; ad inferiorem partem fluvii Keinjok: Palmén!; Olenitsa: Selin!, cfr Liro Ured. p. 191; Ponoj: Mela herb. ¹⁾; Rusiniha [»Rus-nicha»] (Aubel): Klinggräff p. 54 ¹⁾; ad Tuloma 8 km [³/₄ mil] ad meridiem versus e Kola: Friis p. 211 ¹⁾; ad Tuloma frutex pulcher fructibus maturis 9, VIII, in insula Charitonovoi-ostrow 20 km [»verst»] a Kola: Kudrowtsov p. 238 et 255 ¹⁾, cfr Köppen Verbr. I p. 433 ¹⁾, ubi nomen scribitur Charitonow, et Beket. p. 563 ¹⁾; Ketola! ad lac. Nuotjavr et Lutto Sorvetsjäyr!: Fontell, vide infra p. 320—321.

A b. I afseende å förekomsten i Vihti tillägges: Dels mera sällskapligt vid stränder (gamla kyrkoruinen, Irjala, Hynnölä), dels enstaka buskar vid landsvägar, i skogar och steniga lundar etc.: Flinck. [Enligt min för-

¹⁾ Ad var. *glabellum* ad partem verisimiliter spectat.

²⁾ Nomine *R. rubrum* var. *sitcestre* Lam.

³⁾ Ad partem maximam certe ad var. *glabellum* spectat.

modan äro en del af de sistnämnda buskarna kanske tillfälliga, se ofvan p. 304.] — **Nyl.** »häufiger als *R. alpinum*»: Schrenk p. 160; Brenn. p. 38 anför uppg. bland de osäkra. — [**Ik.** Det bör framhållas, att Meinsh. p. 113 ej upptager arten från Isthmus, jfr l. c. p. XXIV.] — **Kl.** p: Fl. Kar.; ej sedd: Norrl. Symb., Backm. och Hjelt Ant. p. 66, hvarföre det är antagligt, att Nylanders uppg. hänför sig till andra delar af Karelen. — **Ob.** I afseende å Linnés uppg. gäller om denna art ungefär detsamma som om *R. nigrum* (se p. 309), jfr Hjelt Känn. p. 10–11. — **Lp.** Orloff: Kihlm. Ber. p. 16; exemplaret hör till den senare särskilda var. *glabellum*. — **Lt.** Kola (Karsten): Liro Ured. p. 191 o. 548; härom gäller detsamma. — **Lm.** Voroninsk: Kihlm. Pfl. p. 227, jfr Lindr. Lisät. p. 14 och Liro Ured. p. 548; Lovosersk: Kihlm. Pfl. p. 52 och 227; om dessa uppg. gäller detsamma som om den nyss anförda uppg. från Lp.

Angående denna art uppgifves från Kton: [Povjenets] icke frukt-bärande buskar anträffades på stranden af Suksozero omkring 60 km [»verst»] från Jewgora och vid foten af berget Eningevaara: Ispol. p. 61 i öfvers.

En tabell öfver artens dimensioner vid olika ålder i Lapp. ross. ingår Kihlm. Pfl. p. 227; det bör dock påpekas, att de anförda exemplaren höra till den senare särskilda var. *glabellum*.

Beträffande **fruktmognaden** i de nordligaste delarna af landet må ytterligare tilläggas: **Lk.** Observerad [i Kuolajärvi Lappmark af H. Stjernvall] med mogna bär ett stycke nedom expeditionens sista lägerplats (vid älfven, rakt i W från Vahtkorelavaara) den 31 augusti [1891]: Medd. XIX p. 18. — **Li.** Röda vinbär mogna . . . nästan öfverallt i socknen [Inari]: Fellm. Anteckn. III p. 330; hinna dock ej alla år till mognad . . . detta år [1826] mognat allmänt vid Ivalojoiki: l. c. I p. 403; Lutto trifdes väl: l. c. I p. 582; »i Kobholmsfjord [nära Pasvig] finder man endog Ribsbuske af ett par Alens Hoide og i Regeln hver Sommer med modne Bær»: Friis p. 159, jfr Schüb. p. 290, se äfven Norm. p. 267, Blytt p. 916 etc. — Det bör emellertid påpekas, att största delen af dessa uppg. torde afse var. *glabellum*.

I Herb. Mus. Fenn. II p. 72 upptogs *R. rubrum* från samtliga provinser (utom **Ka.** och **Kl.**) och f. *pubescens* Sw. från **Al**, **Ab**, **Nyl**, **Ka**, **Sat**, **Ta**, **Sa**, Kol., **Sb**, Kon. och **Ob**. Flertalet af de exemplar, som då fördes till hufvudformen, tillhöra emellertid, enl. benägen uppgift af Lindberg, *β pubescens* Sw., såsom denna form numera begränsas. (Angående de öfriga se under var. *glabellum* Trautv. & Meyer.) Af artens hufvudform, *R. rubrum a scandinavicum*, finnes i H. M. F. intet inom vårt floraområde insamladt, fullt autentiskt exemplar, lika så litet som någon otvetydig uppgift om dess förekomst är mig bekant. Visserligen omnämnas *R. rubrum* från **Ab**. Nystad Birkholm [»Unsikaupunki Birkholma»] i Bot. Not. 1900 p. 115; det framhålles här, att exemplaren bestämts af Janczewski, och det hänvisas uttryckligen till Janczewskis tidigare uppsats: »Sur la

pluralité de l'espèce dans le groseillier à grappes cultivé», Paris 1900¹⁾, men i sin monografi upptager emellertid Janczewski icke denna form från Finland. hvaremot *γ glabellum* angifves från Nystad. Osannolikt är dock icke, att ifrågavarande form skall kunna påträffas också i vårt land, alldenstund den i Sverige går ända till Jämtland: Jancz. p. 289, se äfven Hedlund i Bot. Not. 1901 p. 99–100 och 1907 p. 57.

Af det ofvan sagda framgår och bör än vidare betonas, att endast relativt taget få uppgifter publicerats under namnet *R. rubrum* var. (eller f.) *pubescens* Sw. eller under den därmed hos de finska förf. antagligen synonyma benämningen *R. rubrum* var. *silvestre* Lam. I några fall omnämnes dock jämte hufvudformen äfven var. *pubescens*. Så är fallet med följande uppgifter:

I norra Europa den vanligaste af alla elementararter af *R. rubrum* s. l. Den . . . är utbredd österut genom Finland . . . : Hedlund i Bot. Not. 1901 p. 65, jfr l. c. p. 72, 83 och 100. — **A l.** r: Bergstr.; Skråfskär: Bergstr. Beskr. — **A b.** [Vihti] Anmärkt vid landsvägen nära Torhoila Kuikkus torp: Flinck; [Mynämäki ja Karjala] »Laajoen seutu, viljelty Karpississa»: Caj. Kasvist. — **N y l.** »in insula Nötön prope Fagervik»: His. !; »sekametsässä Nurmijärven etelärannalla»: Stenr. — **O b.** Vid kusten r Kemi, Simo, Haukipudas vid Pudasjoki och nära Ojala, Liminka: Brenn. Obs.; lundar, strandängar, st r, antecknad blott från kustrakten, Kemi Hattsaari, Simo Selkäkari, Vatunki: Keckm. — **K k.** I ett fuktigt snår vid Pistojoki ofvanför Suvanto by: Bergr. Ant. ! [på gränsen till Kp.] — **L a p p.** **f e n n.** »locis umbrosis in silvatica parte Lapp. suecicarum omnium st fq: Wahlenb. p. 66 (under namn af *β* »foliis magis pubescentibus»).

Oafsedt här nedan uppräknade former beskrifves

Var. *glandulifera* Wainio. **L i.** »ad Törmänen in regione coniferarum mixtarum»: Wainio Not. [Acta VIII N:o 4 p. 52], jfr Wainio i Medd. XVIII p. 236, Bot. Not. 1891 p. 171 etc. Exemplar föreligga icke i H. M. F. Formen upptogs i Mela Kasv. IV, men har utgått från Mela Kasv. V.

Formen med hvita bär (f. *leucocarpa* Hort.) förekommer tämligen allmänt som odlad, men nästan uteslutande i herrgårdsträdgårdar och icke i samma utsträckning som former med röda bär. Den förvildas endast sällan. I sistnämnda afseende har jag antecknat följ.: Någon hvit vinbärsform är ej iakttagen i naturen: Hedlund i Bot. Not. 1901 p. 44. — **A b.** [Vihti] på Hynnölä stranden: Flinck. — **N y l.** »Nurmijärven etelärannalla [»samassa paikassa»] ja eräässä toisessa läheisessä . . . muutama vähäinen pensas»: Stenr.; [Helsingfors] Busholmen vid Sandviken: Brenner i bref 27, IX, 1891. — **S a t.** rr Karkku Järventaka Torseva en mindre buske, Kulju en liten buske nära landsvägen: Hjelt. — **T a.** [Hollola] Leppäluoto holme i Vesijärvi sjö och därtill ännu på ett par andra holmar eller åt-

¹⁾ I denna uppsats, ingående i Comptes Rendus des séances de l'Académie des sciences Tom. CXXX, Paris 1900, p. 589, upptages *R. rubrum* bl. a. från »Finlande».

minstone på en annan och äfven vid Vesijärvi kanal på Ainola området, men öfverallt sparsamt, d. ä. enstaka buskar: Norrlin i bref af 6, XI, 1908. — **S a.** Villmanstrand Parkkarila några buskar i en lund i närheten af Saimaa: Sæl. herb. — **O m.** Kronoby [»Cronoby»] på en liten holme i Kaskhusfjärden: Cajanus p. 25, jfr Prytz p. 17, där uppg. anföres med en viss reservation. Samma uppg. anförde jag såsom oriktig i Hjelt Känn. p. 33 not 3; sedan dess hafva emellertid, såsom framgår af det ofvanstående, flere uppg. tillkommit, hvarföre det ju är möjligt, att formen verkligen förekommit därstädes. — **O b.** [Between Torneå and Kiemi] »besides white, red and black currants, which grow wild in all the forest»: Clarke X p. 44. I Brenn. Obs. hänföres uppgiften till vägen emellan Ijo och Haukipudas, hvilket icke öfverensstämmer med mina anteckningar. Hela uppgiften förefaller mig för öfrigt mindre noggrann, hvilket ju delvis måste ursäktas en turist, som litade på Julins m. fl. uppgifter. Någon bekräftelse om hvita vinbärs förekomst i dessa trakter föreligger icke.

I afseende å formens **odling** får jag främst hänvisa till Elfv. Ant. p. 76, där det bl. a. frambålles, att den nordligast och med godt resultat odlas i **O b.** Simo och Alatornio; emellertid betecknas f. *leucocarpa* såsom öfver hufvud sällsynt, hvilket dock icke öfverensstämmer med mina egna iakttagelser. Äfven Sælan värdesätter denna form såsom tämligen allmän i södra Finland i herrgårdsträdgårdar: Sæl. ann. F. ö. har jag endast antecknat **N y l.** [Nurmijärvi] »harvemmin» [talonpojillakin]: Stenr. p. 16. — **O m.** Odlas allmänt i Lappjärvi på herrgårdar: A. L. Backm. Fl. p. 26. — **L i.** Införd å Toivonieniemi 1882: Nordling p. 307. [Det nämnes ej med hvilket resultat].

Den *vanliga formen* med röda bär (f. *erythrocarpa* Hort.) odlas allmänt i nästan hela landet, se Elfv. Ant. p. 76. Följ. uppg. må anföras: »colitur in Eur. longe plurima»: Nym. Consp. p. 266. — **S b.** [Leppävirta] »viljelty yleisesti»: Enw. — **K b.** Odlad i Juuka och Kontiolaks: Sæl. ann. — **O b.** [Pudasjärvi] »puntarhoissa yleisesti suosittu»: Martik. p. 42. Ylitornio [»Öfvertorneå»] Jolma hafva gifvit rika skördar: F. Trädg. 1909 p. 126. — [Gå bra i Pajala [**L k.** på svenska sidan]: Birg. p. 60.] — **L k.** odlas sällan i Muonioniska: Elfv. Ant. p. 44. Se f. ö. Rein p. 81, Ign. Geogr. p. 342, Elfv. Kult. p. 86, Caj. Kasvist., Stenr. p. 16 [»talonpojillakin tavallinen»], Medd. XXV p. 12, A. L. Backm. Fl. p. 26, Jul. p. 20, Leiv., floror etc.

Att i den hos oss odlade *R. rubrum* inrymmas flere ofullständigt kända former (hybrider m. m.) frambålles i Mela Kasv. V. Nämnas må, att Neuman bl. a. upptager *R. domesticum* Jancz., hvilken af Janczewski numera kallas *R. vulgare* Lam.; denna är i norden odlad och förvildad: Lindb. comm. Sannolikt hör äfven en del af de hos oss odlade formerna till *R. vulgare*, men närmare utredning föreligger icke. — Många af uppg. hos Moberg Nat. p. 143 m. fl. afse sannolikt odlade exemplar, hvarföre de här förbigås; flere af dessa uppg. uppräknas i Brenn. Obs. Uppg. i Kihlm. Beob. p. 37 afse mig veterligen endast odlade exemplar.

Ribes rubrum var. **glabellum** Trautv. & Meyer.

Anno 1902 Kihlman apud nos rite distinxit; multis locis Lapponiae inprimis orientalis lectum est, sed etiam in Fennia austro-occidentali inveniri indicatur, ubi tamen vix nisi rarissime occurrit.

»Europe dans le Nord»: Jancz. p. 290.

A b. Nystad [Uusikaupunki = »Unisikaupunki, Finlande, prov. Abo»]: Jancz. p. 290, vide supra p. 318.

O k. Kianta [»Suomussalmi»] Kiannankylä ad Jäniskanto: Kyyhkynen!

K u u s. Paanajärvi ad partem austro-orientalem in paludosis [»kärrmark»] ad ripam rivuli in Miikkolanlampi fluentis 2, VIII, 1902, Oulankajoki nonnulli km infra Ahola: A. L. Backm. comm. nomine *R. propinquum*.

L k. Muonio (ad lat. bor. c. 68°) ad inum montem Pallas-tunturit: Montell!; Kuolajärvi [»Salla»] ad Sarvioja ad occidentem versus a monte Airistunturi in nemore paludoso [»korpilehto»]: Borg & Rantaniemi! — **Li.** Inari: M. Gadd & A. E. Nylander!; Inari Marastotunturi ad ripam lacus Morgamojärvi: V. Ollila! — [**L. e n t.** Ruotajoki: Malnberg!; Lätäseno in reg. subalp. ad flumen Rommaeno: Lindén!]

L p. Ponoj in colle lapidoso prope pagum: Montell!; ad promuntorium Orloff »infra parietem rupis»: Kihlman! — **Lt.** ad flumen Nuotjok in ripa rivuli: Liudén!; Kola: Karsten! — **Lm.** ad pag. Lovosersk! in ripa alta amnis, prope pagum Voroninsk! in nemorosis: Kihlman, cfr Kihlm. Pfl. p. 227 nomine *R. rubrum*.

Alla de ofvan uppräknade exemplaren — möjligen dock med undantag för Kihlmans exemplar från Lovosersk och ett par af de allra nyaste — hafva blifvit inlämnade under namn af *R. rubrum* eller *R. rubrum* f.

Formen upptages såsom underart bl. a. från Lim.: Mela Kasv. V. Sannolikt afses exemplaret från Lovosersk, hvilken ort på etiketten föres till Lim., men enl. kartan hör till Lm.

I Lindb. Enum. användes för denna växt benämningen *R. propinquum* Turcz.; den omnämndes där för första gången från Finland (1901).

Utom ett exemplar af vanlig f. *pubescens* har Fontell från Lt. Ketola ad lacum Nuotjavr! inlämnat ett exemplar, hvilket betecknas såsom *sub-*

glabrum. Enl. benäget meddelande af Lindberg är detta sistnämnda exemplar nästan glatt och står således närmast var. *glabellum*.

Från A1. Jomala: Tengstr. finnes i H. M. F. ett exemplar, bestämdt år 1902 af Kihlman till *R. pallidum* Hedlund. I anledning häraf erinras om, att Janczewski uppfattar *R. pallidum* Otto & Dietrich 1847 såsom synonym till *R. petraeum* α *bullatum* \times *rubrum*: Jancz. p. 480. Huruvida Tengströms exemplar tillhör samma form, som Jancz. afser, känner jag ej, och än mindre vet jag, om exemplaret kan antagas vara odladt, vildt växande eller möjl. förvildadt. (Här må dock påpekas, att det på grund af analogislut synes mest sannolikt, att exemplaret varit odladt eller förvildadt). I Mela Kasv. V — mig veterligen det enda arbete, där formen omnämnes från Finland — nämnes: »vilj. ja joskus mets.» Se f. ö. om denna form Hedlund i Bot. Not. 1901 p. 102–103, l c. p. 62 och 1907 p. 57–59, där det nämnes, att *R. pallidum* i Sverige endast förekommer såsom odlad. Lindberg misstänker, att hvad Hedlund benämner *R. pallidum*, möjligen är identiskt med *R. vulgare* Lam.: Lindberg i bref af 14, X, 1908. Se ofvan p. 319.

Ribes alpinum L.

In parte austro-occidentali Fenniae plerumque frequenter — satis frequenter occurrit; supra 64° 50' nisi cultum vix invenitur; in Fennia orientali non obvium est.

Till.; »nullibi autem terrarum eandem vidimus copiosiorum quam in Ostrobotnia inter Kristinestad [»Christianiam.»] & Björneborg [»Bioerneburgum»] iuxta viam maritimam»: Fl. Lapp. p. 64, cfr Fl. Suec. N:o 206 p. 74, Linné Frut. p. 9 et Linné Iter lapp. p. 199; Kalm; in dumetis montosis fq: Prytz; terminus polaris circ. 64° lat.: Ign. Geogr. p. 342; [Eur. omn.] exc. etiam Lapp. fenn., Fenn. bor. (et med.): Nym. Suppl. p. 130, vide etiam DC. Prodr. III p. 480, Hjelt Utbr. p. 165 [32] cum tabula geographica, Hult Vedv. p. 12, Kihlm. in Atlas p. 6, Jancz. p. 460–461, Liro Ured. p. 548–549 etc., Sæl. marj. p. 26 et infra.

A1. st fq: Bergstr.; fq: Bergstr. Beskr.; fqq: Bergr. — A b. fq: Zett. & Br.; st fq: Arrh. Ann.; fq: A. Nyl.; Finby Pettu: Sand.; (p): Renv., cfr l. c. p. 12; fq: Sel., Printz et Flinck, cfr W. Nyl. p. 205; fq: Weeks; (r—) st fq, enum.: Caj. Kasvist.,

quem l. inspicias, vide etiam Cavander p. 14 etc. — **Nyl.** st fq: His.; st fq, sp: Stenr.; st fq: W. Nyl.; fq, non autem in Artsjö, Elimäki et [**Ka.**] Sippola visum est: Sæl. Ö. Nyl.; [Hogland] fq: Brenn., vide etiam Rosb. Kyrksl. p. 111 etc. — **Ka.** r ad Käyräsuo prope Ala-Urpala, Ristinieni, Korkeasaari in taeniis par. Virolahti: Blom; rr duo frutices humiliores in clivo silvestri lapidoso ad Tiurinkoski in par. Räisälä: Lindén!, vide infra et sub **Nyl.** — **Ik.** (»st fq»): Malmb., spec. e Muola!; Pyhäjärvi Rantakylä: Lindb. comm., vide etiam Fl. Kar.; [in toto territorio distributum: Meinsh. p. 113].

S a t. Kulla!, Birkkala: Malmgr.; p — st fq et pe — st ep, Hvittisbofjärd compluribus locis: Häyr. Björneb., quem l. inspicias; st fq in toto territorio: Hjelt; (fq): Sola Flor. p. 88, cfr l. c. p. 88—89; Ruovesi [Kuru] Toikko unicus frutex: Hjelt!; etiam in omnibus indicibus plantarum completis commemoratur, vide etiam supra et infra. — **T a.** Sääksmäki fq: Tikk.; st fq: Leop.; fq: Asp. & Th.; st fq: Norrl. s. ö. Tav.; Sysmä Nuoramois Ravjaskorpi: Unon.!; fq in parte australi parociae [Gustaf Adolf], rarius autem in septentrionali: Bonsd.!; [Längelmäki, Orivesi etc.] p — st r, pec — sp: Borg Tiet.; Orivesi prope stationem viae ferrariae: Hjelt; Jämsä Ohasvuori: Hult coll.; r Luhanka Hauhanmäki! et Kesäin: Wainio Tav. or., vide etiam Hult tr. p. 194 et 198. — **S a.** [Valkiala] (fq): Hult Fört.

O a. Vasa: Malmgr., spec. leg. Simming!; Närpes: Nordl. p. 18; »paullum infra Vörå observavi»: Hellstr. Distr. p. 13; st fq ad oram maritimam, in interiore parte p: Laur. Växtf., spec. e Lappo in monte Simsiö!; ad oram usque ad Oravais [= fines territorii] et nonnullis locis in parte interiore: l. c. p. 9; [Kurikka] Niinistöjärvi et Äijänpelto [inter Laihela et Ilmola] et Niinimaa: Hammarström in Geogr. F. T. 1902 p. 159 et 160, vide etiam Linné Iter lapp. p. 196. — **T b.** Virdois in fundo publico [»kronojordarna»] et ad templum, sed pe: G. O. Timgren in litt., vide etiam infra.

O m. p ad oram maritimam: Hellstr., cfr l. c. p. 133; Kronoby (tantum) in insula minima in Kaskusfjärden: Cajanus p. 25; compluribus locis in par. Ylihärmä: Laur. Växtf. p. 9; ex. gr. ad templum: Laur. comm.; rr Lappajärvi Korkeasaari!

duo frutices in silva abietina, Evijärvi [Lahdenkylä] Rumpuniemi! multi frutices in rupibus amphibolitibus [»amfibolit»] in prato: A. L. Backm. Fl., cfr l. c. p. 136, vide etiam infra; Lappajärvi Haapaniemi ad praedium sacellani: E. Odenvall!; Öfvervetil Röyrinki cp in prato (Nyström): A. L. Backm. comm.; ad ostium amnis Esse: A. L. Backman!; saltem ad Lohtaja [»Lochteå»]: Alc., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; [Kalajoki etc.] (st fq): Tenn.; saltem usque ad Siikajoki: Alc. III p. 204, vide etiam infra.

»In desertis Lapponiae . . . Tornoënsis fq»: Fl. Lapp. p. 64; största delen af Finl. och Lappl.: Fries; »Eur. omn. exc. Norv. bor., Lapp. suec., ross., Angl. mer.» . . . : Nym. Consp. p. 267; »in Finnland und im untern Theile Lapplands z. B. in Kuusamo [»Kursamskelten»], am Torneo-Fluss nicht über Jokijalka [»Ickyalka»], auch . . . am Ladoga-See»: Zigra II p. 46. — **K a.**, **S a t.**, **K l.**, **K o l.**, **T b.**, **S b.** och **O m.** se längre fram. — **O k.** »Kalfbär» uppräknas af E. Castrén p. 55 från Paltamo. — **O b.** sällsynt: Jul. p. 276, jfr om denna och ett par andra uppg. Brenn. Obs., där alla dessa uppg. betecknas såsom oriktiga; »ad infimam partem huius Lapp. ex. gr. in Kuusamo rr, ad flumen vero Torneå non superius Jokijalka adscendit»: Fellm. Lapp., jfr Led. II p. 197, T. autv. II p. 36 och Köppen Verbr. I p. 437–438 (hvaraf bl. a. framgår, att någon pålitlig uppgift icke finnes från Archangelska guvernementet). — **K u u s.** rr: Fellm. Lapp. [se under **O b.**], jfr Wainio Kasv.

Ehuru *Ribes alpinum* enligt dessa uppgifter skulle nå upp åtminstone till 66° 40', har jag dock ej vågat förlägga dess nordgräns högre än vid 64° 50', då något exemplar ej finnes från nordligare trakter, då vidare arten under senare tid ej blifvit iakttagen därstädes af någon botanist och då slutligen Hellstr. Distr. bestämdt uppgifver, att dess nordgräns [i det inre af landet] ligger vida sydligare. Houghberg meddelar, att *R. alpinum* [såsom vildtväxande] ej finnes i trakterna kring Torneå och Kemi: Houghb. i bref 1881, jfr Brenn. Obs. Se äfven Hjelt Känn. p. 11–12. Wahlenberg p. 66 anför blott andras uppg., men har ej själf sett arten i Lappland. Wainio betecknar Fellmans uppg. såsom tvifvelaktig. I Herb. Mus. Fenn. p. 44 upptages den visserligen från L., men något exemplar har ej funnits i samlingen, i hvarje fall icke sedan 1873. Om man således nödgas antaga, att arten åtminstone numera icke ens i **O b.** eller **O k.** växer vild, så förefalla likväl de ofvannämnda uppgifterna i afseende å en så föga kritisk växt högst egendomliga. Måhända är dock i fråga om en eller annan af dessa uppgifter möjligheten af en förväxling med *R. rubrum* var. *glabellum* icke alldeles utesluten. Rörande artens förekomst i öfriga delar af Skandinavien märkes, att *R. alpinum* blott af äldre förf. (Vahl och efter honom Wahlenberg) upptages från södra Nordland i Norge, medan t. ex. Blytt p. 915 misstänker, att den redan i

Bergen är blott förvildad. I Sverige når den upp till Ångermanland och Jämtland: Hartm. p. 252, således knappt så långt mot norden som **O a.**

K a. Angående förekomsten i Räisälä tillägges följ.: »Ansågs af befolkningen, som först visade mig denna växt, för en stor raritet. Något namn på densamma var ej bekant»: Lindén. — **S a t.** Ifrån Kyrö och Ikalis nämnes: »*Ribes alpinum* har jag ej själf lyckats öfverkomma Enligt Printz finnes den utom på Isosaari [en ö i Kyrösjärvi n. v. om Kyrö fall] äfven på några andra ställen»: Herlin p. 135. Se emellertid Solas uppg. Möjligen är arten dock traktvis sällsyntare, se Caj. Kasvist. (under **A b.**) — **K l.** »rarius in parte saltem meridionali provinciae»: Fl. Kar., jfr Zigra II p. 46 [se ofvan], torde hafva afseende blott på Isthmus (sannolikt är dock Malmbergs frekvensuppgift alltför hög). Norrl. Symb. och Backm. förneka uttryckligen artens förekomst i **K l.**, och ej heller jag iakttog *Ribes alpinum* under mina exkursioner i dessa trakter. — Elfv. säger om Kol. »haud vidi». — **T b.** Bärmognad omtalas från Rautalampi Koskis (P. J. Aschan): Moberg Klim. p. 106. För min del håller jag före, att uppgiften har afseende på odlade exemplar. — **S b.** »p t. ex. Kuopio»: E. Nyl. & Chyd.; då Mela ej upptager arten, torde uppg. få anses tvifvelaktig. Emellertid bör den i dessa trakter noggrant eftersökas. — **O m.** Angående artens förekomst i denna provins nämnes: »är ej sällsynt i Kronoby kusttrakt och skärgård . . . Afl. hofrättsrådet Wilh. Alcenius kände busken från sin hemort Kalajoki [se Tenn. i texten], och prosten Schroderus uppgaf på min förfrågan, att densamma äfven fanns i hans hemort Siikajoki»: Alcenius i bref af 14, XII, 1908. Arten upptages i Lappajärvi äfven från »prostgården, på gammal strandvall nedanför trädgården (måhända vild, då den veterligen icke odlas i trakterna)»: A. L. Backm. Fl. Senare skrives dock: »I bref har jag af Presidenten [N.] I. Fellman underrättats om, att *R. alpinum* (likasåväl som *Viburnum*) förr odlats i Lappajärvi prostgårds trädgård; den torde sålunda ej få betraktas som vild på stranden nedanför prostgården»: A. L. Backm. comm. Särskildt i fråga om förekomsten i Siikajoki må ännu anföras följ. uppg.: »Kvist med ♂ blommor, tagen från en på en backe nära en gård i Siikajoki växande buske (elev A. R. Wichmanns herb.)»: Zidb. — Såsom framgår af det ofvanstående, är uppgiften alldeles oberoende af Alcenii uppgift från samma socken.

Odlad förekommer *Ribes alpinum* t. ex. på Valamo i **K l.**: Berg Verbr. p. 136. — Odlad i **K b.** Joensuu 1899: Sæl. ann. — Likaså omnämnes arten från **O b.** Uleåborg: Leiv. och Leiv. Putk. Det uppgifves, att den trifves ända till Torneå: Puut. 1900 p. 34, se äfven ofvan under **T b.** och **O m.** — Så vidt mig är bekant, odlas *R. alpinum* dock relativt taget sällan.

Några former af denna art hafva ej blifvit särskilda, se Jancz. p. 461.

Oafsedt de tidigare omnämnda, mer eller mindre allmänt odlade *Ribes*-arterna, äro äfven några andra sådana arter, om ock rätt sällan, föremål för odling. Mest anmärkningsvärd af dessa är *R. aureum* Pursh. Angående denna säges: blommar i Nykarleby och Uleåborg: Elfv. Ant. p. 76, jfr Leiv. och Leiv. Putk., äfvensom florer etc. Senare nämnes om samma art: går bra, blommar [i Pajala på svenska sidan]: Birg. p. 60, se äfven Puut. 1900 p. 34.

Ribes sanguineum Pursh omtalas såsom sällsynt odlad: Brenn. Flor., jfr Mela Kasv. V. — **Ny 1.** Odlad i parken på Lappviksudden vid Helsingfors, men nedfrös om vintrarne och gick slutligen fullkomligt ut: Sæl. ann.

Ribes petraean Wulf. odlad i Helsingfors i parkanläggningen på Ulrikasborgsberget. Buskarne blommade ytterst rikligt år 1910, men utvecklade högst få frukter: Sæl. ann.

Ett par andra kanske ej fullt säkert identifierade arter förbigås här.

Onagraceae.

Oenothera ¹⁾ *biennis* L.

Inprimis in Fennia australi raro disseminatur.

»En Virginiansk växt, hvilken år 1614 först kom till Europa, men finnes nu (nästan allmänt) i våra kryddgårdar»: Gadd Försök II p. 195; »nunc in Eur. inquilina v. subspontanea. Ex America boreali oriunda, iam ab a. 1614 advena dicitur et nunc in Europa plurima quasi indigena occurrit»: Nym. Consp. p. 249; »usque ad **K b.** Puhos. Ubique adventicia»: Herb. Mus. Fenn. II p. 137, se äfven DC. Prodr. III p. 46.

A 1. Jomala prästgård och Mariehamn ej odlad: Arrh. & K.; Finström Bartsgårda ett par ex.: E. Reuter. — **A b.** r vid Åbo kyrkogård och på Kuustö: Zett. & Br., jfr Herb. Mus. Fenn. [ed. I]; [Åbo barlastplats vid slottet] ett exemplar: Sæl. Fröv.; Pargas kyrkogård förv.: C. J. & A. Arrh.; Tenala: J. A. Öberg i herb. lyc. n.; Pojo järnvägsbank: H. Grönroos comm.; [Vihti] förvildad i Olkkala trädgårdar: Flinck. — **Ny 1.** Ekenäs Danskog på afstjälpningsplats 1892: Häyr. herb.; Ekenäs kyrkogård: Leop.; Sjundeå Sjundby: Hult coll.; »ad Dahlsvik (a divo Stud. Aug. Linsén) lecta sec. af Tengström»: W. Nyl.; Helsingfors: Rupr. Diatr. p. 56 och Fl. Ingr. p. 365; Helsingfors Hertonäs: Unonius i herb. lyc. n.; Helsingfors tillfällig i Botaniska trädgården 1863 och på holmen Sumparn

¹⁾ *Oenothera*: Herb. Mus. Fenn. II p. 137, men enligt benägen uppgift af Öfverläraren Hj. Appelqvist är *Oenothera* riktigare, jfr Lindb. Enum. m. fl.

1880, sedermera försvunnen från hvardera stället: Sæl. ann.; [Mäntsälä] Frugård 1808: Medd. XXV p. 13; Borgå barlastplats 1852 (Strömborg), ej sedermera återfunnen: Sæl. Ö. Nyl. p. 25; Borgå 1853: H. Stjernvall!; Borgå lastageplats å en holme vid Borgå stad inkommen med barlast 1885: A. O. Helenius!; Borgå Hammars: Öhrnb. och Gadol. 1885; Perno Ärlandsböle [enligt kartorna Erlandsböle] »non culta»: W. Grefberg!; Lovisa Dunkahäll på barlast: Iver. litt., jfr Medd. XXXVI p. 83. — **K a.** Viborg Fåfången 1862: D. Hahl! — **S a t.** Raumo 1871: W. Wallenius!, jfr Not. XIII p. 464; [Björneborg] rr Råfsö 1901 på barlast (H. Grönlund): Häyr. Björneb., jfr l. c. p. 52; Karkku Kulju trädgård förvildad 1888, 1889, 1893: Hjelt. — **K b.** på ett odladt ställe i Puhos [»Puhois»] (Arppe): Chyd. — **O b.** Uleåborg på barlast: Brenn. herb.; Toppila 1882 i två herbarier, trol. fåtalig eller enstaka: Zidb., jfr Brenn. Obs.; Uleåborg barlastplats [trol. Toppila] 1883: S. W. Liljebloom!

Arten upptogs bland de vildt växande arterna i Herb. Mus. Fenn. I, men har uteslutits ur II, jfr l. c. p. IX not.

Någon eller några andra arter af detta släkte torde uppdragas som prydnadsväxter i våra trädgårdsanläggningar, jfr Mela Kasv. V.

Däremot odlas oftare arter af det närastående släktet *Godetia*, jfr Mela Kasv. V. Så t. ex. uppgifves en art såsom kultiverad på kalljord till och med ännu i **L i.** Toivoniemi: Nordling p. 315.

Af *Clarkia*-arter må särskildt nämnas *Cl. pulchella* Pursh, som säges vara allmänt odlad: Alc. III, jfr Mela Kasv. V och A. L. Backm. Fl. p. 26. Äfven *Cl. elegans* Dougl. är föremål för odling, se t. ex. A. L. Backm. Fl. p. 26. (I Mela Kasv. V omtalas, förutom *Cl. pulchella*, äfven andra, ej namngifna arter).

Epilobium angustifolium L.

Per totum territorium, reg. alpina ex parte excepta, frequenter vel inprimis in partibus orientalibus et in maxima parte Lapponiae frequentissime et saepe copiose—copiosissime provenit.

Fq vel fqq ¹⁾ in tota Fennia inveniri consentiunt omnes fere auctores, cfr Till., Kalm et Prytz; in lapidosis et praecipue in

¹⁾ Flinck, V. E. Broth., Weeks., Lindén, Fl. Kar., Hann., Hjelt (e **K l.**), Mela, Elfv., Leiv., Keckm., A. L. Backm. comm. (**K u u s.**); **A l.** »vix uspiam copiosius . . . fqq»: Tærnstr. p. 57; fqq, in Saoneshje fqq, in Reg. occ fq: Norrl. On.; **O b.** et **O k.** fqq, in **O k.** orientali fq: Brenn. Obs.. quem l. inspicias.

silvis exustis, alpes si excipias, per totam Fenniam et Laponiam: Wirz. pl. off., cfr Fries; Eur. omn. . . .: Nym. Consp. p. 246; in Rossia arctica in territ. Kola . . . Lapponia septentr., Fennia: Hausskn. p. 39; per totum territorium dispersum: Schedae p. 91, vide etiam Gadd Försök III p. 172, DC. Prodr. III p. 40 nomine *E. spicatum* Lam., Led. II p. 105, Borg Beitr. p. 100, 133 et 139.

Lapp. fenn. fqq et interdum cp per totum territorium: Hjelt & H.; [fq, enum.: Birg. p. 102;] in silvis frondosis, locisque siccioribus et ruderatis nec non in declivibus riparum arenosis fq — fqq, in silva deusta prope Emaus cp: Blom Bidr.: locis silvaticis fertilioribus elevatis et in pratis collinis cultisque per partem silvaticam, subsilvaticam et inferalpinam omnium Lapp. vulgatissime, nec non locis stercoreatis ad casas Lapponum per partem subalpinam et radices alpium omnium etiam Finmarkiae p cp: Wahlenb. p. 94, cfr l. c. p. LXIII; fq: Fellm. Lapp.; fq in Kuolajärvi, Kemijärvi, Sodankylä, Inari, sicut etiam ad Paatsjoki usque ad Köngäs prope Mare glaciale: Wainio Not., cfr l. c. p. 17; Pallastunturit fq usque ad reg. subalp.: Hjelt; Ounastunturit locis aridis reg. subalp., hic illic cpp: Sandm. p. 30; fq in regionibus silvaticis, (p) in cladinetis [»renlafmoar»] reg. alpinae, cp in pagis lapponum: Hult Lappm.; fqq cp per reg. subsilv. et subalpinam, in convallibus quoque rivulorum st fq supra terminum betulae adscendens, in silvis frondosis, graminosis, fertilibus, ruderatis ad habitacula, nec non in campis et silvis deustis invenitur, Hammasuro O 410, SV 445, Pietarlauttasoaivi S 377, Peldoaivi SV 490, Kuarvekods h. 400, Kudossuvannonpää N 430, Ailigas SV 400, [Rastekaisa h. 415]: Kihlm. Ant.; reg. subalp. fq: Arrh. ant.; e permultis locis enum.: Norm. Fl. Spec. p. 422-423, vide etiam Blytt p. 1117 etc. — [L. ent. reg. subalp. et silv. fq: Læst.; fq secundum ripas reg. subalpinæ, st fq in reg. alpina in declivibus montium alpinorum ex. gr. Angeloddi S 680 m et Saivaarri V 742 m: Lindén Bidr., vide etiam Norrl. Lappm. p. 262.]

Lapp. ross. fqq: Fellm. Ind.; exceptis regionibus maxime orientalibus ubique fq: N. I. Fellm., (cfr l. c. p. LI); permultis locis ex. gr. Tshapoma, Pjalitsa, Sosnovets, Devjatoi, Ponoj:

Mela Pl.; Ponoj: Mela herb.; Lim. et Lt. reg. silv. fqq in pratis [»ängsmarkerna»] secundum ripas fluvii Nuotjoki et lacus Nuotjavr et fq in lapidosis praeruptis et convallibus reg. subalpinae usque alte in reg. alpinam, ubi in declivibus montium alpinorum, non autem in cacuminibus occurrit: Lindén Ant.; Jenjavr cp: Broth. Wand.; enum.: Beket. p. 561 et Kudrawtsow p. 235.

A b. »Yl. ja runs. . . »: Caj. Kasvist. — **Nyl.** »Joskus viljelemättä jätetyillä pelloilla erinom. runsaasti»: Stenr. — **S a t.** st fq: Malmgr.; p — st fq och st pc — st cp. Lyttiskär fq och st cp — cpp. Hvittisbofjärd fq: Häyr. Björneb., där många ståndorter anföras. — **S a.** st fq: Hult; fq och cp i trakten omkring Villmanstrand: Sæl. ann. — **O a.** st fq: Malmgr. — **K b.** »Kulovalkean kärventämällä kangasmailla toisinaan sangen runsaasti»: Axels. Putk. — **O m.** ofta cp: A. L. Backm. Fl. — **O b.** uppräknas utan angifven frekvens af Jul. p. 279 och O. R. Fries p. 161. Ingen af uppg. om afvikande frekvens torde förtjäna uppmärksamhet; de vederläggas dessutom af andra uppgifter från samma trakter. — **K u u s.** Äfven på toppen af Palotunturi vid Niemelä: A. L. Backm. comm. — Utom de i det ofvanstående anförda uppg. om artens ymnighet äro äfven några andra sådana publicerade, t. ex. Martik. p. 38—39; härtill kunna läggas flere uppg. i MS, så t. ex. Borg Tiet. (från **T a.**), Kyyhk. (från **O k.**). Särskildt framhålles från Kp. Södr.: »ofta ytterligt ymnig på svedjebackar»: Bergr. Ant., där arten dessutom angifves såsom ymn. i såväl **K k.** som äfven i andra delar af **K p.**

N:o 298 i Pl. Finl. exs. »**Nyl.** par. Sibbo Löparö locis lapidosis apricis leg. V. F. Brotherus».

Af former omnämnas följ. från vårt land:

c) *pubescens* Hausskn. [**O a.**] Nya Vasa Sandvik: Hausskn. p. 38, där den beskrifves.

d) *stenophylla* Hausskn. **O b.** Karunki Nivavaara: Brenn. Obs.

e) *macrophylla* Hausskn. »häufig im Norden z. B. in Scandinavien»: Hausskn. p. 38.

m) *albiflora* Hausskn. »überall einzeln mit der typischen Form . . . in Lappland»: Hausskn. p. 38. — **A b.** Karis Svartå station: Hisinger! — **Nyl.** »ad Fagervik in coemeterio»: His. — **K a.** »Viipurin pitäjä kaurapeltö»: Keso! — **S a t.** r Nakkila: Malmgr., jfr Häyr. Björneb.; rr Karkku Lammentaka ad viam ferrariam unicum spec.: Hjelt; Suoniemi Sadanleukalu järnvägsbrant: Printz comm. — **O a.** Oravais Karivat: Laur. Växtf.! — **S b.** Lapinlahti »Lehtimäen takalistolla erään mökin pientarella näin sitä 1 kauniin pehkön aivan valkeakukkaista»: Kyyhk. litt. — **O b.** Kemi Kauppila: Rantaniemi!, jfr Brenn. Obs. — **L k.** Muonioniska: L. L. Læst. p. 253. — **L m.** Voroninsk »ad habitacula unic. spec.»: Kihlman! — Arten uppgifves äfven med hvita blommor från Kon. i närheten af byn Santalo [»Sondala»]: Ispol. p. 61 i öfvers.

Det bör kanske om denna form tilläggas, att blommorna variera från rent hvita (Kihlmans exemplar från Lm.) till svagt ljusröda (t. ex. exemplar från S a t. Karkku).

f. *rosea* Lindb. fil. S b. Jorois Järvikylä Rantahovi: Lindberg!, jfr Mela Kasv. V; Maaninka Hyttilänkylä Mömmölänsaari: Kyyhkynen! (blommorna såsom pressade hvitaktiga); Maaninka »Vesajoelle menevän tien varrella niukasti, kukat vaaleanpunaisia»: Kyyhk. litt. — Med ljusröda blommor omnämnes arten äfven från Kton. i närheten af Tshiassalmi: Ispol. p. 61 i öfvers.

Vidare beskriver Brenner i (Prot. 6, II, 1886) Medd. XIII p. 243 en f. *subverticillata* från Ny l. Helsinge [Nissas: elev V. Theslöf!].

Yttermera omnämnes och beskrifves i korthet en småblommig form från Ny l. Helsingfors Sörnäs: Brenner i Medd. XXXII p. 71.

Epilobium latifolium L.

Per errorem e Lapponia orientali indicatum est.

Arten uppräknas bland dem, som förekomma i Lappland [Lapp. ross.], ehuru ej på Novaja-Semlja: Bær i Bull. scientifique, publ. par l'Acad. Imp. des sciences de Saint-Petersbourg, Tom III, Petersburg 1837 (—1838), p. 191. Att uppgiften är oriktig, framhålles enl. Ruprecht: N. I. Fellm. p. 23 not. Ej heller senare har arten iakttagits i Lapp. ross. eller andra delar af flora-området.

Epilobium hirsutum L.

In Fennia australi his annis adventicium lectum est. Plurimae autem indicationes ad E. parviflorum Schreb. spectant.

Kalm.; »in oris maritimis Ostrobotniae locis humidis rarius»: Prytz, jfr Led. II p. 107; södra Finl.: Fries; »in Rossia europ. ab 60° lat orientem et meridiem versus in Fennia»: Hausskn. p. 54. — [Ik. »im Nordgebiete sehr selten»: Meinsh. p. 125.] — K I. Sortavala »rautatiepankin hiekkaoja noin 1 km Sortavalasta pohjoiseen»: I. M. Wartainen!, jfr Mela Kasv. V och Alc. IV. — O b. fq: Jul. p. 279. Julins liksom Prytz' tydligen på den förra grundade uppgift är säkerligen fullkomligt vilseledande, jfr Brenn. Obs. Enär arten af äldre förf. förenades med *E. parviflorum* Schreb., afse öfriga tidigare uppg. uppenbarligen den nyssnämnda arten, hvarföre jag delvis anförde dem under densamma. I K I. är *E. hirsutum* tydligen rent tillfällig; såsom synes, härstammar Wartainens uppgift från senaste tid, i det att hans exemplar äro tagna först 1899 o. 1900. I den del af I k., som räknas till flora-området, har arten hittills icke blifvit iakttagen.

Epilobium parviflorum Schreb.

In Alandia rarius occurrit.

Kalm nomine *E. hirsutum*; in scrobibus agrorum Alandiae rarius: Prytz nomine *E. pubescens* Roth, cfr Led. II p. 108; Eur. omn. exc. . . . Fenn. (adest in Aland): Nym. Consp. p. 247; Fenn. austr.: Hausskn. p. 67, vide etiam Brenner in Medd. XXXIV p. 117.

A1. Geta: N. Lund!, cfr Bergstr. p. 131; Jomala—Vårdö—Sund in fossis: Tengstr.!; Eckerö Storby: C. J. Arrh. 1862, Hult ann. [spec. in herb. lyc. n.] et Laurén!, cfr Lindr. Verz. p. 24; Lemland Flaka!, Finström Godby: Arrh. & K., hoc loco iam vidit C. J. Arrh. 1862; Saltvik ad Qvarnbo: Ch. E. Boldt; Jomala Bjørsby: Laur. Fört.; in fossis prope praedium sacerdotis par. Sund: Prim. p. 68; Sund ep compluribus locis in vicinitate Kastelholm: Bergr. comm.; Jomala Kungsö, Mariehamn Ytternäs: Palmgr.; Mariehamn in fossa: Arrh. et Florström!; Jomala Dalkarby in fossa: A. L. Backm. comm.; Jomala Öningby: Florstr.; Hammarland Postad in fossa agri secalini (W. Brenner): Brenner in Medd. XXXIV p. 117.

Ehuru arten förekommer i Ingermanland, är den dock ej känd från Isthmus, se Meinsh. p. 125–126 och jfr l. c. p. XXV.

Epilobium montanum L.

In Fennia australi et media plerumque satis frequenter (— frequenter) invenitur: ad 63° aut 63° 50' subito rarescit et supra 64° 30' (aut 65°) nisi in saburra etc. non est visum.

Till.; Kalm; in silvarum rupestribus st fq: Prytz; Eur. omn. exc. . . .: Nym. Consp. p. 248; exc. etiam Lapp. plur. et Fimm. nec non Fenn. bor. plur.: Nym. Suppl. p. 121; in Finlandia australi et media usque ad c. 64° dispersum. In Finlandia australi fq obvium: Schedae p. 92, cfr DC Prodr. III p. 41 et vide ceterum infra.

A1. st fq: Bergstr.; distributio videtur esse inaequalis, Brändö st fq, in Kumlinge non visum, sed certe neglectum: Bergr. — **A b.** st fq: Zett. & Br.; Iniö st fq, par. Gustafs unico

tantum loco, in par. Töfsala, ut videtur, praetervisum: Bergr., vide sub **A1.**; fq: Arrh. Ann., Sand., A. Nyl., Printz, Flinck, Wecks. muist. et V. E. Broth.; st fq: Renv. et Sel.; (fq): Wecks.; st r — st fq, enum.: Caj. Kasvist. — **Ny1.** (minus) fq: His.; fq, pc: Stenr.; (p): W. Nyl.; Helsingfors saltem st fq: Kihlm. ann.; st fq: Sæl. Ö. Nyl.; [Hogland] (r), Tytärsaari: Brenn.; [Hogland] r ad imum montem Pohjakorkia: Sælan in Medd. XXV p. 76. — **Ka.** p: Blom; fq: Lindén. — **Ik.** fq: Malmb.; [(fq) in tota Ingria: Meinsh. p. 126].

Sat. (p): Malmgr.; (r) verisimiliter neglectum et st cp, enum.: Häyr. Björneb.; st fq: Hjelt. — **Ta.** fq: omnes auct. exc. Borg Tiet., ubi st fq, sp inveniri indicatur. — **Sa.** fq: Hult. — **K1.** st fq: Fl. Kar.; fq: Hann., Backm. et Hjelt. — Kol. p fq, in reg. aren. non adn.: Elfv.

Oa. p: Malmgr.; usque ad Vasa: Alc.; p: Laur. Växtf., cfr l. c. p. 17, spec. e Vasa! et Kuortane Sarvikko ad amnem!; Oravais ad praedium sacerdotis: Laur., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137. — **Tb.** (fq): Broth., spec. e Viitasaari!, vide etiam sub * *collinum*. — **Sb.** Leppävirta (fq): Enw.; Iisalmi p: M. & J. Sahlb.; multa spec. in H. M. F.! — **Kb.** Kide: Brander! (f. *minor*); fq: Eur. & H.; fq, in rupibus et campis [»ahomaila»] per totum territorium st cp, interdum dominans etiam in alnetis: Axels. Putk.; in parte occidentali et australi st fq (—p): Wainio Kasv. — **Kon.** st fq — fq, e parte bor. occ. non adnotatum: Norrl. On.; Tiudie: Simming!; Dvoretz: Kihlman!, vide etiam Günth. p. 38.

Om. in saburra: Hellstr., cfr l. c. p. 136 et Herb. Mus. Fenn. II p. 137; st r, Soini Laasala (Nyström), Vuorenmaa in silva frondosa, Alajärvi in valle fluvii Lohijoki, Lappajärvi Kauhajärvi Ojala (Nyström), Tervanen in fossa, in vicinitate pagi prope templum p in fossis et silvis frondosis, Kuoppala in luco!, Pitkästön[saari]! sp in agro diu intermisso, Korkeasaari in silva frondosa: A. L. Backm. Fl., cfr l. c. p. 137, spec. e Lappajärvi in insula lacus leg. etiam E. Odenvall!, vide etiam infra. — **Ok.** Kajana Leihuvaara: Brenner!, cfr Must. et Herb. Mus. Fenn. II p. 137; (p): Must.; (p), in parte orientali non adnotatum: Brenn. Obs.; Kianta [»Suomussalmi»] Ylinäljänkä

ad montem Ahveninen, spec. pauca visa: Kyyhk. litt.! — Kp. in parte australi haud infrequens saltem circa Siesjärvi, enum. insuper e 5 locis, Ehätysvaara nonnullis locis, Kellovaara ad pag. Hiisijärvi [vide sequ.]: Bergr. Ant., spec. e deusto vetusto ad declivem montis Ontrosenvaara!, cfr Lindr. Lisät. p. 8; maxime ad septentrionem versus ad pag. Hiisijärvi 64° 30': Bergroth in Medd. XXI p. 24.

Ob. r Uleå: Eberh.!; r Uleå Pyykösjärvi: Brenn. Obs., vide etiam infra.

Största delen af Finl. och Lappl.: Fries; uppg. är med säkerhet oriktig i fråga om Finska lappmarken. »In Scandinavia usque Hammerfest; in Rossia arctica (Lapponia)»: Hausskn. p. 75; angående Lappland se längre fram; i afseende å Hammerfest se Norm. Fl. Spec. p. 425. — **Om** Arten uppräknas af Hellstr. p. 135 bland dem, som ej gå till Gamla Karleby. — Jakobstad fåtaligt på en strandbacke 1889 och 1891 (eleverna G. o. L. Peterson, ex. i deras herb.): Zidb.; måhända har arten här varit tillfällig. Af det ofvanstående framgår, att verkligt vildt växande *Epilobium montanum* först på senaste tid med säkerhet är funnen i detta landskap. — **Ob.** »Between Kunijocki and Karingango»: Clarke X p. 68 not.; uppg. torde böra bekräftas. Namnen ville jag tolka till Lumijoki och Karinkanta. — På barlast några exemplar vid Kallio i Simo 1886, sedermera ej återfunnen: Keckm. I Herb. Mus. Fenn. II p. 72 o. 137 (liksom Mela Kasv. V) upptages arten såsom tillfällig i **Ob.**, i Brenn. Obs. åter omnämnes den såsom vildt växande i Uleå, Leiv. slutligen upptager den alldeles icke; förhållandet bör yttermera undersökas. Nämnas bör, att *E. montanum* i Brenn. Obs. uppräknas såsom antecknad från några ställen på barlast af Zidb.; dessa uppgifter afse emellertid enl. Zidb. * *collinum*. — **Lapp. fenn.** »ad infimam partem huius Lapponiae p»: Fellm. Lapp, jfr Led. II p. 108; uppg. torde antingen bero på förväxling eller ock härröra däraf, att Wahlenb. p. 94—95 upptager arten »per partem infimam silv. Lapp. merid. p». På svenska sidan uppgifves arten gå till Piteå Lappmark: Hartm. p. 263, senare till (Vesterbotten och) Åsele lappmark: C. Melander i Bot. Not. 1883 p. 209, äfvensom till Norrland i allmänhet: Neuman p. 254. Märkas bör emellertid, att densamma i Norge upptages ännu för 70° 1': Norm. ann. p. 24 och till Nyborg: Schüb. Virid. p. 128, se äfven Norm. Fl. Overs. p. 263--264 och jfr Blytt p. 1119 etc. — I Mela Kasv. V upptages *E. montanum* såsom tillfällig från **Lk.**; jag känner ej, hvarpå denna uppg. stöder sig. — Lapp. ross. Beketoffs påstående p. 561, att arten af N. I. Fellman angifves för Ryska lappmarken, är grundlöst.

E. montanum upptages äfven från Kton. och Kpor.: Mela Kasv. V.

I alla uppg före 1884 innefattas *E. * collinum* Gmel. i *E. montanum*; jag tror likväl icke, att detta synnerligen inverkar på den här angifna frekvensen.

Exemplaren i Pl. Finl. exs. N:o 299 äro insamlade: »**A b.** par. Lojo SOLhem in margine silvae» af Lindberg.

Af former synes den hvitblommiga f. *albiflora* Hausskn. vara sällsynt. Den är funnen **A b.** Lojo Kiviniemi väggkant nära Linnais: Brenner! och oomnämnes Vihti Torhoila Hurri på en strandvall: Flinck. — **N y 1.** Helsingfors Botaniska trädgården i hagtornshäcken mot Kaisaniemi: Arrh. 1892 och Lindb. comm.

Enligt Sælans bestämning föreligger f. *putata* Hausskn. från **I k.** Rautu: Malmberg!

Äfven f. *minor* Hausskn. finnes representerad i samlingen. Bl. a. hör exemplaret från **O b.** Uleå: Eberh.! till denna form, se äfven under **K b.**

Arten hybridiserar hos oss åtminstone med *E. palustre* (se längre fram). Se f. ö. äfven under * *collinum* p. 335 och *E. roseum* p. 340.

Epilobium montanum * **collinum** Gmel.

Ante a. 1884 cum apud nos ex E. montano non distinctum sit, distributio nondum satis est explorata. Saltem in Fennia australi videtur esse haud infrequens; ad septentrionem versus rarescit et ultra 63° 10' nisi in saburra etc. non certum est.

Eur. mont. plur.: Nym. Consp. p. 248; Fennia ad Bomarsund, Imatra: Hausskn. p. 84, vide etiam infra; distributio verisimiliter eadem ac *E. montani*: Herb. Mus. Fenn. II p. 137; Fenn.: Nym. Suppl. p. 121; in Finlandia australi haud infrequens, in Finlandia media st r usque ad **O m.** 63° 10' provenit: Schedae p. 92 (vide sub **T b.**), vide etiam Liro Ured. p. 288.

A 1. Bomarsund: Hausskn. (vide supra); Geta: Popp. p. 26; compluribus locis in diversis plagis Alandiae: Arrh. — **A b.** Pargas st fq — fq, Korpo compluribus locis fq — st fq: Arrh.; st fq: Renv.; australibus saltem in partibus territorii, quamvis a superiore [*E. montano*] non rite distinctum: Caj. Kasvist.!, cfr Medd. XXIII p. 50; multa spec. in H. M. F. et Sæl. herb. — **N y 1.** Kyrkslätt fq cp: Sæl. ann.; Esbo: Popp. p. 26; Hogland ad imum montem Pohjakorkia: Sælan in Medd. XXV p. 73 et 76; multa spec. in H. M. F. et Sæl. herb. — **K a.** Miehikkälä Kotilahti in colle arenoso! et Jääski Vallinkoski in litore arenoso!: Sælan; Virolahti in saxosis: Sæl. herb., vide etiam infra. — **I k.** Valkjärvi Pähkinämäki in declivi arenoso arido! et Pyhäjärvi

Salitsaranta in declivi arenoso!: Lindberg; Metsäpirtti in prato sicco prope templum: E. W. Suomalainen!; [st fq in tota Ingria: Meinsh. p. 126].

S a t. st fq (— p): Hjelt! — **T a.** Hauho: M. Gadd!; Heinola complur. locis: Arrh.; Lammi Evo in declivi ad Syrjän-Alunen: A. L. Backman!; Jämsä: Sælan! — **S a.** Villmanstrand Parkkarila! locis arenosis et ad marginem viarum fq cp: Sæl. ann.!; Ruokolaks in prato litoreo ad Utula: Hult!; Imatra: Hausskn. p. 84 (vide supra); Imatra in colle argilloso-arenoso fq, Lappvesi Simola, Savitaipale in colle arenoso ad Kärnäkoski, Punkaharju: Sæl. herb. — **K l.** Uukuniemi: Nikl.! — **K o l.** Soutujärvi in campo: Cajander & Lindroth!; Petrosavodsk in foro lapidoso: Kihlman!

O a. Bötom: Malmgren! — **T b.** Jyväskylä in colle silvestri! et Konginkangas Rähkä Saukkola in campo!: Edv. af Hällström; Viitasaari Lakomäki in colle inter gramina sat alta: Kihlman in Pl. Finl. exs. N:o 300. — **S b.** Kuopio e multis locis legit K. Linkola!; Maaninka saltem ad Käärmelahti, sed verisimiliter p: Kyyhk. litt.; Pielavesi Tuovilanlaks in prato humidiusculo! et Nilsia Köyrittymäki in devexo olim deusto!: Kihlman. — **K b.** Tohmajärvi Värttilä in siccis apricis cp: Kihlman!; Ilomants! et Polvijärvi!: Woldstedt; Liperi: Europæus & Hällström!; Juuka Lonkkaavaara in nemore lapidoso et Polvijärvi in colle graminoso ad lacum Kylyjärvi: Sæl. herb. — **K o n.** Kishi in rupe: Cajander & Lindroth!

O m. rr Alajärvi Mäkelä sp in declivibus amnium, Vimpeli [»Vindala»] Lakaniemi in margine agri!: A. L. Backm. Fl., cfr l. c. p. 136; Lappajärvi in insula lacus: E. Odenvall! — **K p.** Tiiksi Ontrosenvaara, Ondajärvi et Paadane: Liro Ured. p. 288.

»Sec. Læstad. usque in Lapponiam Tornensem»: Hausskn. p. 84; uppgiften torde kräfva bekräftelse. Framhållas bör dock, att *E. * collinum* i Norge går ända till 70° 29'—30': Norm. ann. p. 24; se äfven Blytt p. 1119, Norm. Fl. Spec. p. 428 och Norm. Fl. Overs. p. 264—266 — **O b.** Toppila, Simo 1885, Ii 1883, Ii (på barlast?), i herbarier 1 eller 2 exemplar från hvarje ort; troligen fåtalig eller ensam: Zidb. (jfr Brenn. Obs. under *E. montanum*). Uppgifterna synas mig angifva förekomst på barlast; de härstamma dessutom ursprungligen från skolelever, hvarföre förekomsten bör bekräftas.

Arten förekommer äfven i Kton. och Kpor.: Mela Kasv. V.

Alla de äldre, före 1884 insamlade exemplaren äro inlämnade under namn af *E. montanum*; det synes mig ej vara skäl att här uppräknas dem alla. Däremot förtjänar det kanske framhållas, att de äldsta exemplaren af *E. * collinum* i H. M. F. äro insamlade redan på 1850-talet, så t. ex. **T a.** Hauho 1851, Jämsä 1853, **Kl.** Uukuniemi 1852, **O a.** Bötom 1859.

Ehuru så få detaljuppgifter om frekvensen föreligga, torde man dock med rätt stor trygghet kunna våga påståendet, att *E. * collinum* åtminstone i södra Finland förekommer p — st fq. Detta bestyrkes äfven af Arrhenius, som säger: *E. collinum* är med all säkerhet allmänt spridd både på Åland och i Åbo skärgård, ehuru den hittills varit förbisedd eller förväxlats med småbladiga, mindre högväxta former af *E. montanum*: Arrh. Äfven af denna anledning har jag ej ansett nödigt att här uppräknas samtliga exemplar i H. M. F.; år 1908 utgjorde dessa enl. min beräkning 45, och sedan dess hafva många tillkommit. Då tryckta eller hittills icke publicerade uppgifter om frekvensen ej föreligga, har jag däremot, såsom framgår af det ofvanstående, upptagit de speciella fyndorterna.

I Haussknechts monografi beskrifves *E. collinum* såsom en särskild art, och så uppfattas den äfven af Neuman och några andra yngre florister. I Herb. Mus. Fenn. II betecknas den såsom varietet. I likhet med Nyman, Mela Kasv. V m. fl. upptager jag den här såsom underart.

Mellanformer emellan *E. * collinum* och *E. montanum* saknas ej i H. M. F.; bl. a. märkas exemplar från **K a.** »Virolahti ad lacum Kavala-järvi in clivo arido»: Blom!, **T b.** Hankasalmi: L. M. Runeberg! (hvardera enl. Sælan). Huruvida särskildt det förra exemplaret bör tolkas såsom en hybrid, må tills vidare lämnas därhän. I detta sammanhang förtjänar påpekas, att hybrididen *E. collinum* \times *montanum* (= *E. confine* Hausskn. enl. Hausskn. p. 177) enligt Neuman synes hafva nästan fullgod frösättning, åtminstone i Sverige: Neuman p. 255. Sælan gör i anslutning här till följande uttalande: »Jag har åtskilliga gånger påträffat former, som stå fullkomligt midt emellan *E. montanum* och *collinum*. Vanligtvis har jag sett den senare förekomma på solöppnare och torrare ställen än den förra, och är *E. collinum* således enligt min mening en lokal form af *E. montanum*, ehuru jag också stundom sett dem växa tillsammans på en och samma lokal»: Sæl ann. Arrhenius åter nämner: »*E. collinum* väljer med förkärlek solöppna, mer eller mindre torra ställen, såsom klippspringsor, bergsrötter och dikeskanter, grustag och sandiga marker, ja också hafsstränder. Men jag har äfven ofta, både i Åbo skärgård och särskildt i Wärmland, på just sådana lokaler sett *E. montanum* växande samman med *E. collinum*, utan att någondera af dem i regeln förlorat sin specifika habitus och sina specifika karaktärer. Intermediära former har jag visserligen någongång iakttagit, men jag betvivlar, att sådana äro vanliga öfvergångsformer. Mångåriga iakttagelser hafva ledt mig till den upp-

fattningen, att *E. collinum* icke är en lokalform, utan — åtminstone enligt nu rådande formvärdering — fastmer bör betraktas som en särskild, *E. montanum* visserligen mycket närstående, art: Arrh. dec. 1910.

Af öfriga former torde åtminstone f. *minor* Hausskn. vara företrädd i H. M. F.; den är dock ej fullständigt särskild.

E. umbrosa uppgifves från Kton. [Povjenets] vid byn Jewgora och Kol. Petrosavodsk: Ispol. p. 61 i öfvers. — Det bör framhållas, att Ispol. l. c. not uppgifver, att »många *Epilobium*-arter äro bestämda af Haussknecht». Hvilka dessa äro, framgår dock ej; nottecknet ingår vid *E. alsinifolium* \times *palustre*.

Slutligen bör nämnas, att Arrhenius anser kombinationen *E. collinum* \times *palustre* icke alldeles utesluten i fråga om den hybrid, som i det följande kallas *E. montanum* \times *palustre*: Medd. XXVI p. 40.

Epilobium hypericifolium Tausch.

In Horto botanico multis annis lectum, sed, quantum scimus, non cultum est.

Ny 1. Helsingfors i Botaniska trädgården på två särskilda ställen 1892: Arrhenius! i Medd. XIX p. 115—117, där närmare uppg. angående artens förekomst och allmänna utbredning lämnas, jfr l. c. p. 114 o. 136, Brenn. För. p. 132—133, Mela Kasv. V, Alc. IV etc.

Det, såvidt man nu känner, äldsta exemplaret af växten i vårt land är under namn af *E. montanum* insamladt af A. Lindfors! i Botaniska trädgården 1883: Arrhenius i Medd. XXVII p. 76, jfr l. c. p. 186. På samma ställe är arten äfven anträffad 1885 af Lindfors äfvensom 1892 af Arrhenius.

Släktets monograf framhåller artens »sporadisches Auftreten»: Hausskn. p. 82.

Med anledning af artens »stora sällsynthet må här anföras följande meddelande af Arrhenius: »Vid slutet af 90-åren förekom *E. hypericifolium* sparsamt spridd i Botaniska trädgården i Helsingfors såväl utmed hag-tornshäckarna mot Kaisaniemi, som äfven i trädpartierna mellan växt-husen och Tölö-viken samt slutligen ännu i några snår midt i trädgården. Genom byggnadsarbeten, omläggning af trädgårdsland och upptagande af obrukade marker samt i följd af andra vidriga omständigheter led växten emellertid hårdt. På hösten 1902 funnos i trädgården endast några få individer kvar af den sällsynta växten. Om den sedan dess åter förökat sig där, känner jag ej.

För att emellertid rädda arten från möjlig undergång uppdrog jag i kruka ett antal plantor ur — delvis ett par år gamla — frön, som grodde snabbt och säkert. Innovationsskott och frön af dessa plantor äfvensom frön från än tidigare år nedsattes våren 1904 i trädgården på Ack-kärn i Wärmland. Här trifves växten sedan dess synnerligen väl; den frambringar årligen rikliga massor af grobart frö och visar äfven någon benägenhet att sprida sig. Under den följd af år, jag haft tillfälle iakttaga densamma, har *E. hypericifolium* bibehållit sig absolut konstant»: Arrh. nov. 1910.

Epilobium lanceolatum Seb. & Mauri.

Semel saltem in Fennia australi lectum est.

»Fl. Fennica pr. Wyburg ad Seumekanal»: Hausskn. p. 91; Fenn. mer. or.: Nym. Suppl. p. 121.

K a. nära Viborg vid Saimaa kanal: Hausskn., se ofvan och jfr referatet i Bot. Not. 1884 p. 192.

Ehuru ortsnamnet är något oriktigt återgifvet, behöfver man dock alldeles icke sväfva i ovisshet om dess tolkning. Någon annan uppgift från Finland föreligger mig veterligen icke, och något finskt exemplar finnes ej i H. M. F. Det synes mig vara riktigast att, åtminstone för närvarande, betrakta arten såsom tillfällig. Anmärkningsvärdt är, att den äfven i Sverige uppträdt på ett ungefär likartadt sätt: Neuman p. 254.

Epilobium adnatum Griseb.

Specimina hoc nomine collecta nunc omnia ad E. Lamyi F. Schultz referuntur.

E. adnatum uppgafs såsom ny för floran 1885, då den inlämnades från **A b.** [Korpo Markom] af E. Reuter: Herb. Mus. Fenn. II p. 13, jfr l. c. p. 72, florum etc., bl. a. Mela Kasv. V och Alc. IV. Exemplaret föres numera, i öfverensstämmelse med Kihlmans och Lindbergs utredning, till *E. Lamyi* F. Schultz, se Medd. XXIX p. 5. Under detta namn sammanföras äfven alla öfriga hithörande uppgifter, medan för hvarje särskild uppgift det namn anges, under hvilket berörda uppgift publicerats.

Enligt nu gällande nomenklatur är *E. adnatum* Griseb. synonym namn till *E. tetragonum* L. Frånsedt ett par exemplar af *E. Lamyi*, hvilka ursprungligen inlämnats under namn af *E. tetragonum*, och Meinshausens m. fl. uppg. (se under *E. Lamyi*), föreligga från äldre tid följ. uppg. om *E. tetragonum*: Utsjoki: S. Castrén p. 353, jfr Prytz och Led. II p. 110; Fries betecknar arten såsom tillfällig i mellersta Finl.; Scand. exc. Lapp.: Nym. Syll. p. 263. Att Castréns uppg. är oriktig, påpekas redan af F. Nyl. Spic. I p. 3; de öfriga grunda sig direkt eller indirekt på densamma.

Hvad namnet *E. tetragonum* L. angår, framhåller släktets monograf, att det bör utdömas: Hausskn. p. 99. L. c. redogöres äfven för den allmänna utbredningen af *E. adnatum*, hvaraf framgår, att arten endast går till södra Skandinavien och mellersta Ryssland, jfr bl. a. Neuman p. 255.

Epilobium Lamyi F. Schultz.

In Fennia maxime australi raro vel rarissime occurrit.

Fenn. non nisi Aboae lectum est (detect. ab [E.] Reuter 1885): Nym. Suppl. p. 120¹⁾, vide etiam Nym. Consp. p. 247¹⁾.

¹⁾ Nomine *E. tetragonum* L.

A 1. Sund Mångsteckta in fossis et ad margines fossarum: Lindén! ²⁾, cfr Medd. XXIX p. 5 et 9 ³⁾ et vide infra; Sund Tosarby in fossa agri avena consiti: J. S. W. Koponen! ²⁾, spec. ex eodem loco etiam legit V. Ollila! ³⁾; Sund in fossa prope Kastelholm: A. A. Favén! nomine *E. obscurum*, spec. determ. Lindberg. — **A b.** Nagu Sjalö: alumn. G. Marklund! ³⁾, cfr Medd. XXXIII p. 134 ³⁾ et A. Dahl! ²⁾; Korpo pag. Markom Vestergård in fossa ad collem aridum complur. spec.: E. Reuter! in (Diar. 7, XI, 1885) Medd. XIII p. 234 ¹⁾, cfr l. c. p. 263 ¹⁾, vide etiam infra. — **I k.** [frequentior ad Rajajoki [«Sestorezk»]: Meinsh. p. 126. ¹⁾, forsitan non ad hanc speciem spectet, vide infra].

Det var Kihlman, som (4, X, 1902) framhöll, att Lindéns exemplar från **A 1.** Mångsteckta liksom ock E. Reuters exemplar från Korpo tillhörde *E. Lamyi*: Medd. XXIX p. 5 etc. — **A b.** [På barlastplatsen vid Åbo slott] med *E. roseum*: Sæl. Fröv. ²⁾, jfr (Prot. 7, III, 1885) Medd. XIII p. 213 ²⁾; Åbo vid slottet: A. Torckell!, ex. inlämnadt såsom *E. obscurum*: Åbo brädgården fuktigt ställe: G. Renvall! ¹⁾, exemplaret är enl. Lindberg, som bestämt detsamma, upptill glattare än typisk *E. Lamyi*.

I Mela Kasv. V upptages *E. Lamyi* såsom underart under *E. adnatum* Griseb., i Alc. IV åter såsom varietet; jag har här följt Hausskn. För artens allmänna utbredning redogöres bl. a. Hausskn. p. 107, där arten uppgifves gå till Stockholm; se äfven Neuman p. 256. — Med stöd häraf har jag ansett mig kunna anföra Meinshausens uppgift från **I k.** under *E. Lamyi* och icke under *E. adnatum*. Något exemplar eller någon uppgift från den finska delen af Isthmus föreligger icke, hvarföre det är möjligt, att uppg. i själfva verket afser *E. obscurum* Schreb., som är anträffad i dessa trakter, men ej omnämnes af Meinsh.

Epilobium obscurum Schreb., Hausskn.

In Fennia australi rarissime (— raro) occurrit.

Ad catarrhact. Imatra Fenn. austr. (Hb. Petr.), ad canal. Saimaa (Soldan in hb. Holm. sub *E. fennico* Læstads.): Hausskn. p. 116, cfr l. c. p. 117; Fenn. mer. or., ubi in Isthmo carel. detectum a Malmberg 1876: Nym. Suppl. p. 120.

A b. Lojo in fossa prope pagum [Lojo]! et infra »Brygge-

¹⁾ Nomine *E. tetragnum* L.

²⁾ Nomine *E. adnatum* Griseb.

³⁾ Nomine *E. Lamyi* Schultz.

riet»!: Lindberg in (Diar. 5, X, 1889) Medd. XVIII p. 190; Mynämäki rr Kallis in horto: Caj. Kasvist.!, vide infra; Nystad [»Uusikaupunki»] in area: Cajander!, cfr Medd. XXII p. 52. — **I k.** r Valkjärvi ad pag. Valkiamatka in rivo coryleti: Malmb.! nomine *E. roseum*, vide infra; Valkjärvi Pähkinämäki! et Pasuri! ad fontes etiam ad marginem fontis in prato udo iuxta fl. Valkoja!: Lindberg, vide etiam sub *E. Lamyi*.

S a. Imatra et ad canalem Saimaa: Hausskn., vide supra.

Redan i Kasv. I (1877) upptog Mela *E. obscurum* från Finland under namn af *E. virgatum* Fr. och afsåg därmed tydligen det af honom tagna exemplaret från **I k.** Samma namn hade emellertid ännu tidigare användts för arten i Byteskat. I (1869), jfr Hjelt Känn. p. 137; i Byteskat. II (1878) återfinnes den ej längre. I Herb. Mus. Fenn. II p. XI upptages *E. obscurum* från **I k.** såsom 1876 särskild af Malmberg; härvid bör framhållas, att Malmbergs exemplar är insamladt 1866, ehuru, såsom af följande (sida 340) framgår, inlämnadt och omnämndt under namnet *E. roseum* (Schreb.). Exemplaren i Stockholm och Petersburg äro dock säkert äldre.

A b. I afseende å förekomsten i Mynämäki kan tilläggas: »Saapui samaa tietä kuin edellinenkin [*E. roseum*] Kallisten puutarhaan, mutta on kaiken aikaa pysynyt hyvin harvalukuisena»: Caj. Kasvist. Söd. nämner om förekomsten i Nystad: »eräässä puutarhassa.» — **N y l.** Arten anföres från detta landskap i Mela Kasv. IV. För min del är jag öfvertygad om, att härmed afses fyndorten i Lojo, som ju ligger inom landskapet Nyland, ehuru i den botaniska provinsen **A b.** I Mela Kasv. V anföres **N y l.** med ? — **K a.** Fyndorten vid Saimaa kanal (se Hausskn. p. 116) ligger möjligen i detta landskap.

Bland synonymen till denna art må — förutom *E. virgatum* Lam. — anföras *E. fennicum* Læst. »[pl.] exs. in hb. Holm.»: Hausskn. p. 120, jfr l. c. p. 116 [aftryckt här ofvan] och Nym. Suppl. p. 120.

Epilobium roseum Schreb.

In Fennia maxime australi rarissime occurrit.

Fries signo? e Fennia enumerat; Fenn. mer.-occ. (Aboae detex. Zetterman 1862): Nym. Suppl. p. 121, vide etiam Hausskn. p. 125 etc.

A b. r Åbo in platea 1857 haud procul a pristino horto botanico cum *Barbarea vulgari* et *Sisymbrio alliaria*: Zett. & Br.; museo 1862 primus dedit Zetterman!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 4; Aboae in hortis compluribus: C. J. & A. Arrh.;

[Aboa in saburra ad arcem] st ep ad maximam partem fructiferum: Sæl. Fröv.; Åbo »Brädgården»: G. Renvall!, vide etiam infra; Kuustö Jullas in fossis horti ep 1893: Sælan!; Mynämäki r Kallis in horto: Caj. Kasvist., vide infra; Nystad: Kl. Wahlman! — **Ny1.** Ekenäs propatulis domorum in oppido: W. Wahlbeck!; Sveaborg in margine viae publicae pc 1884: Kihlman!, vide infra. — **Ik.** Valkjärvi Pähkinämäki ad fontes: Lindberg!, cfr Medd. XXI p. 5; Meinsh. vide infra.

Ab. Om förekomsten i Mynämäki nämnes: »Tuli v. 1895 kasvitaimien seurassa Uudesta kaupungista Kallisten puntarhaan ja muuttui siellä pian yleiseksi rikkaruohoksi»: Caj. Kasvist. — Att flere af uppg. från Åbo hänföra sig till en mer eller mindre tillfällig förekomst, framgår af det ofvanstående. Arten föreligger äfven från »Sampalinnanmäki multa-läjiltä»: Linkola! — **Ny1.** På Sveaborg är arten sannolikt tillfällig; den upptages emellertid härifrån såsom vildt växande i Herb. Mus. Fenn. II p. 72 etc. — **Ik.** r påträffades i hasselskogen vid Valkiamatka by i Valkjärvi socken, växande i en källbäck: Malmb.; exemplaret tillhör den då i Finland ännu icke särskilda *E. obscurum* Schreb. — Angående förekomsten i Ingermanland nämnes: »Die Art ist in der Umgegend von Petersburg nicht so häufig als *E. montanum*, und nur auf einzelne, etwas feucht gelegene niedrige Ortschaften beschränkt (bei Ochta häufig) dagegen weiter fehlend; erst im Kalksteingebiete . . . häufig»: Meinsh. p. 127. Af l. c. p. XXV framgår, att arten är anträffad på Isthmus [I], men det anförda synes mig utvisa, att den därstädes är sällsynt. — **Sat.** Hämeenkyrö Kyröskoski invid träsliperiet: Printz!; sannolikt är att artens uppträdande på denna plats varit tillfälligt; det torde emellertid vara skäl att undersöka, huruvida den bibehållit sig därstädes.

I afseende å arternas ordning har jag här och i det följande använt samma ordning som Hausskn.; denna ordning afviker något från den som följes i Herb. Mus. Fenn. II.

Angående ett exemplar, insamladt å fuktigt odladt ställe på en gårdsplan i Åbo: E. Reuter!, nämner Reuter: »Männe en hybrid mellan *E. montanum* och *E. roseum*, mellan hvilka arter den växte, och från hvilka hvardera den till habitus betydligt skilde sig?» Sælan anser emellertid exemplaret vara en *E. roseum*-form med mer långskaftade blad.

Ett annat exemplar, påträffadt **Ab.** »Runsala prope Aboam in fossa»: A. Dahl! och inlämnadt under namn af *E. obscurum*, betecknas af Lindberg såsom *E. roseum* × *palustre*? Nämnas bör måhända, att denna hybrid [*E. purpureum* Fr. enl. Hausskn. p. 178] angifves såsom mycket ymnig på ett ställe i Ingermanland, ehuru ej på Isthmus: Meinsh. p. 127; den förekommer äfven i Sverige: Neuman p. 257, jfr f. ö. Hausskn. p. 140.

Epilobium palustre L.

In tota fere Fennia et Lapponia frequenter (— satis frequenter) provenit; in plagis magis septentrionalibus varietates, imprimis f. angusta Hartm., maximam saltem partem dominari videntur.

Till.; Kalm; locis uliginosis fq: Prytz; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Eur. omn. exc. . . .: Nym. Consp. p. 248; tota Europa: Hausskn. p. 129; per totum territorium fq dispersum: Schedae p. 92, vide etiam DC. Prodr. III p. 43, Led. II p. 109, Lindr. Lisät. p. 11 et 14, Borg Beitr. p. 100, 114, 133, 139 et Liro Ured. p. 510.

A1. fq: Bergstr.; st fq: Bergstr. Beskr.; st fq in par. Kumlunge et Brändö: Bergr. — **Ab.** fq: Zett. & Br., Renv., A. Nyl., Sel., Printz, Flinck etc.; st fq in par. Iniö, (p)? in par. Gustafs et Töfsala: Bergr.; (fq): V. E. Broth. et Wecks.; fq — st fq, enum., suis locis (cp): Caj. Kasvist. — **Nyl.** st fq et sp aut pc in intimis taeniis: Häyr. Stud. p. 167; st fq: His.; fq, subdominans: Stenr.; (p): W. Nyl.; fq: Sæl. Ö. Nyl. et Brenn. — **Ka.** st fq: Blom; fq: Lindén. — **Ik.** fq: Malmb.; [(cpp) [»sehr häufig»], fq in toto territorio: Meinsh. p. 126].

Sat. st fq: Malmgr. et Hjelt; p et st pc, enum.: Häyr. Björneb. — **Ta.** fq: omnes auct. exc. Borg Tiet., qui edit st fq, sp. — **Sa.** (fq): Hult. — **K1.** fq: Fl. Kar. et Hann.; Valamo fq: Sæl. ann. — **Kol.** st fq — fq: Elfv.

Oa. st fq: Malmgr.; fq: Laur. Växtf. — **Tb.** fq: Broth. — **Sb.** fq: Env.; (fq): Mela; fq: M. & J. Sahlb. — **Kb.** fq: Eur. & H.; st fq, subdominans: Axels. Putk.; fq — st fq: Wainio Kasv. — **Kon.** fq, in Saoneshje st fq: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 38.

Om. fq: Hellstr., Tenn. et Brenn. Obs.; fq — st fq, (st pc): A. L. Backm. Fl. — **Ok.** st fq: Wainio Kasv.; fq, in partibus maxime orientalibus st fq: Brenn. Obs.; fq: Kyyhk. — **Kp.** st fq: Wainio Kasv.; fq (— st fq): Bergr. Ant.

Ob. fq: Jul. p. 279; fq, in partibus maxime septentrionalibus st fq: Brenn. Obs., quem l. inspicias, vide etiam Leiv. Veg. p. 200; (fq): Leiv.; [fq: O. R. Fries p. 161;] fq: Keckm.,

cfr l. c. p. 10; st fq in toto territorio: Hjelt & H. — **Kuus.** st fq: Wainio Kasv. — Kk. st fq: Wainio Kasv.; fq: Bergr. Ant.; Keret, Kouta: Fellm. Ind.

Lapp. fenn. st fq: Hjelt & H.; [fq enum.: Birg. p. 103;] »a vix unquam in Lapponia reperi, β *lapponicum* per partem silvaticam et subalpinam Lapp. suec. omnium vulgatus nec non in inferalpinis . . . Finmarkiae p»: Wahlenb. p. 95; »ad flumen Tana, templum Utsjoki et alibi . . . (parcius), β *lapponicum* fq: Fellm. Lapp.; in Kemijärvi st fq — fq, in Sodankylä et Inari fq, etiam ad Köngäs prope Mare glaciale: Wainio Not.; st fq in reg. silv.: Hult Lappm., vide etiam infra; Utsjoki fq: Sæl. kat.; in locis paludosis, udis graminosis, per reg. subsilv. et subalpinam totius territorii st fq: Kihlm. Ant. nomine β *angustum* Hartm.; e multis locis in reg. subalp. enum. [Rastekaisa in reg. alp. inf.]: Arrh. ant.; e permultis locis enum.: Norm. Fl. Sp. p. 440, cfr Blytt p. 1122 etc. — [**L. ent.** reg. subalp. et silv. fq: Læst. nomine var. *lapponicum* Wahlenb.; (st r) in reg. subalp., enum., in reg. alp. in salicetis ad Tenonmuotka: Lindén Bidr., vide etiam sub f. *angusta*.]

Lapp. ross. ad Kantalaks et flum. Lutto: Fellm. Ind.; in paludosis inter muscos rr, var. *angustum* Hartm. fere ubique proveniens: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XLVII; enum.: Beket. p. 561; st fq in reg. silv. pratis udis, in ripis locorum paludosorum (etiam f. *angusta*) et in scaturiginibus: Lindén Ant.; spec. adsunt ex omnibus partibus huius territorii, vide etiam sub f. *angusta*.

Egendomlig är uppg. **Lk.** ruderatväxt i Sompio lappby: Hult Lappm.

Exemplaren i Pl. Finl. exs. N:o 301 **Nyl.** »Ekenäs Tvärminne Långskär inter muscos in loco humido leg. Palmén.»

De i vårt land förekommande formerna af denna art äro ännu icke utredda och särskildt i H. M. F. finnes ett större antal former, af hvilka jag dock tills vidare nödgas förbigå flertalet, jfr Herb. Mus. Fenn. II p. 138.

Var. eller rättare f. *angusta* Hartm. är sannolikt den allmännaste formen i norra Finland och Lappland. Yttermera bör framhållas, ehuru det visserligen framgår af det ofvanstående, att i Kihlm. Ant. endast denna form upptages, och att N. I. Fellm. anser den vara alldeles öfvervägande. I Mela Pl. omnämnes *E. palustre* från ett stort antal lokaler, men endast från Lv. Kuusreka upptages *E. palustre* typ. Tämmligen säkert

är vidare, att flere uppgifter, som ingå under hufvudformen, till större eller mindre del afse f. *angusta* och att den äfven delvis ingår under var. *lapponicum* och möjligen under var. *albivium*. — I mellersta Finland torde däremot f. *angusta* vara mer eller mindre sällsynt. Följ. uppgifter föreligga: **T b.** Viitasaari: Brotherus! — **K b.** Lieksa Kivivaara: Wainio!, jfr om dessa Mela Kasv. V, där formen äfven upptages från **K u u s.**, **L. e n t.**, **L k.** och **L i.** — **L k.** »In pratis paludosis, sphagnetis apertis ripisque sphagnetosis fluviorum p»: Blom Bidr. (hufvudformen upptages såsom st r, hvilket knappast är riktigt). — [**L. e n t.** Observerad i kärmark och fuktiga skogsslutningar vid Vähä- och Isokurkkio samt vid Peerakoski: Lindén Bidr.] — Lindén Ant. se under hufvudformen. Se f. ö. Brenn. Flor., Herb. Mus. Fenn. II p. 138 etc.

Var. *lapponicum* Hausskn. se Hausskn. p. 130–131, där den beskrives och kallas *a.* — Formen upptages från **L k.**, **L i.**, **L m.**: Mela Kasv. V [likaså upptages den Birg. p. 103, där det bl. a. framhålles, att den åtminstone här [vid Taipaleensuu] är fröbeständig.] Den torde dessutom finnas i H. M. F. från **L p.** och **L t.** Då den sannolikt icke är sällsynt, har jag ej ansett det vara skäl att uppräknna exemplaren; se äfven Herb. Mus. Fenn. II p. 138. — I afseende å var. *lapponicum* Wahlenb. bör det framhållas, att nämnda form icke blott innefattar var. *lapponicum* Hausskn. utan äfven var. *angustum* Hartm. och *E. davuricum* Fisch. Den sistnämnda omständigheten betonas uttryckligen i Hausskn. p. 148, där uppg. både i Fellm. Lapp. och Fellm. Ind. uppräknas under *E. davuricum*, se äfven N. I. Fellm., Bot. Not. 1884 p. 195 etc. Såsom framgår af det ofvanstående, upptages var. *lapponicum* Wahlenb. icke blott af Wahlenb. p. 95 utan äfven af Læst., som alldeles icke omnämner hufvudformen, hvarjämte Fellm. Lapp. anser var. *lapponicum* vara alldeles öfvervägande. — Var. *lapponicum* Hausskn. f. *stenophylla*. Uppgifves från **K p.** Paadane: Ispol. p. 61.

Sannolikt afses en likartad form med b) *Lapponum*, som upptages från Ingermanland och om hvilken det nämnes: »stellweise ist erstere [die Art] vorherrschend, bisweilen aber auch die andere [die Abart]»: Meinsh. p. 126.

Var. *albivium* Wainio **S b.** r [Iisalmi] Vieremä: M. & J. Sahlb. — **K b.** Lieksa Kivivaara: Wainio Kasv. [exemplaret föres numera till f. *angusta*]. — **K u u s.** Kurvinen och **K k.** Kontokki: Wainio Kasv. — **L i.** »Inari ad Kultala, Kyrö, Paatsjoki, etiam ad Köngäs prope Mare glaciale»: Wainio Not.

F. albiflora. **A b.** »joks, yhtä yleinen kuin päämuotokin»: Caj. Kasvist. — Åtskilliga hvitblommiga exemplar finnas i H. M. F., så t. ex. från **N y l.**, **S a.**, **O a.**, **S b.**, **K o n.**, **O k.** och **L i m.**, liksom äfven i enskilda herbarier; denna form — eller kanske rättare dessa former — synas dock vara vida sällsyntare än formerna med violettröda blommor. Här må tilläggas, att β *lapponicum* i Fellm. Lapp. anföres under *E. palustre* γ *albescens* Wahlenb.: Led. II p. 109.

Var. *confertifolium* Hausskn. **O b.** Kemi Laurila, Simo kyrktrakt: Brenn. Obs. — Flere exemplar af denna obetydliga form finnas i H. M. F.

Var. *fontanum* Hausskn. **I k.** »Valkjärvi ad marginem fontis in prato humido iuxta fl. Valkoja»: Lindberg! Se äfven Hausskn. p. 132 och längre fram under *E. montanum* \times *palustre* p. 358.

Var. *larandulaefolium* Lec. & Lamotte. »In S.- Europa häufig, doch auch im Norden z. B. in Finnland»: Hausskn. p. 133, jfr Brenn. Flor. Exemplaren från **T b.** Viitasaari: Brotherus! och **K b.** Lieksa Kivivaara: Wainio! (se under var. *albineum*), hvilka Sælau förde till denna form, föras numera till f. *angusta* Hartm.

Var. *monticulum* Hausskn. Uppgifves från Kp. Paadane: Ispol. p. 61.

Var. *remotifolium* Hausskn. **O b.** Uleå, Liminka: Brenn. Obs. såsom f. — Om denna form gäller ungefär detsamma som om var. *confertifolium*.

Hausskn. p. 130—135 upptager af *E. palustre* 12 former, af hvilka väl en eller annan förutom de uppräknade äfven torde finnas i Finland. Ett par andra former förekomma dessutom, såsom redan antyddes, i H. M. F.

E. palustre hybridiserar hos oss, såvidt man nu känner, åtminstone med *E. alsinefolium*, *E. davuricum*, *E. Hornemannii* och *E. montanum*, (se längre fram). Möjligtvis äfven med *E. anagallidifolium* (se under denna art p. 349) och *E. roseum* (se under denna p. 340).

Epilobium davuricum Fisch.

In Lapponia et Fennia maxime septentrionali raro usque ad 66° 5' ad meridiem versus occurrit.

Maxima pars Lapp.: Fries ¹⁾; Lapp.: Nym. Consp. p. 248 ¹⁾; in Lapp. Tornensi (Læstad., Fristedt), ad Kaaresu'anto [»Karasuando»] Kaisapakta reg. subalp. (Læstad., Frist.) . . . in Finmark. orient. ad Varanger, [Nyborg (Th. Fries)] . . . In Rossia arctica Lapponia (Fellm.): Hausskn. p. 145—146; hab. etiam in . . . Fenn. bor. (Ostrob.): Nym. Suppl. p. 122, vide etiam Häyrén in Geogr. F. T. 1898 p. 177, Lindr. Lisät. p. 11, Borg Beitr. p. 100, 112, 133 et 143.

O b. rr Simo prope Rahaselkä pc in abiegno turfoso: Keckm., cfr l. c. p. 15 et Brenn. Obs.; rr Rovaniemi Tervo in abiegno turfoso: Hjelt & H.!, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 138. — **Kuus.** Paanajärvi: Wainio Kasv. ¹⁾; prope »Niskavaaran lam-

¹⁾ Nomine *E. lineare* Mühlenb. [rectius Fr., non Mühlenb.]

min puro» ad austro-orientem versus a Paanajärvi in prato humido: Hirn Fört.!; Paanajärvi in abiegno humido prope Ontovaara: Montell!; Paanajärvi ad partem austro-orientalem in ripa rivi, Paanajärvi Haukilampi in silva humida (Montell), inter Paanajärvi et Juuma ad ripam rivi, Juuma Jäkälävuoma!, Oulankajoki in paludoso ad Venojärvi prope Savilampi! pc: A. L. Backm. comm., ex parte ad eadem loca atque superiores spectat.

Lk. Ylimuonio in silva abietina humida, Nulusjärvi in margine sphagneti [»myrlegg»] et Kittilä Tepastojoki: Mont. kärlv. p. 156; Sodankylä ad Lokka: Wainio Not.; Pälkemäjoki in reg. silv.: Hult Lappm. p. 165, cfr l. c. p. 22, 39 (et 93). — **Li.** Verkköjärvi: Silén!, cfr Kihlm. Ant. ¹⁾; Harmitschokka in reg. alpina: Kihlm. Ant.!; Inari ad Paatsjoki: Wainio Not.; Kuarvekods (Granit & Poppius): Lindr. Lisät. p. 11 et Liro Ured. p. 289; in Varangria meridionali ad tractum praedii Elvenæs [prope Paatsjoki], ad catarrhactam inter Klostervand et Goalsejavre: Norm. p. 264¹⁾, cfr Norm. Fl. Spec. p. 441, ubi dicitur inter Salmijärvi [»Tsjolmejavre»] et Bossejavre visum esse; [Nyborg in reg. subalp. (Lund, Th. Fries,)] Kirkenäs in planitie [»lavlandet»]: Norm. Fl. Spec. p. 441, spec. e Kirkenäs leg. Fontell!, vide etiam Blytt p. 1123 etc. — [**L. ent.** reg. subalp. r [enum. tantum e Suecia]: Læst., spec. nomine *E. nutans* var. *stoloniferum* e Kaaresu'anto!; Naimakka: Malmberg!; r in reg. subalpina et alpina, in illa in paludosis ad [Lätäseno] Isokurkio!, Saarikoski et Mutkakoski [spec. adscriptum Poroeno Mukkaskoski!], in reg. alpina ad inum montem Tshertti!: Lindén Bidr.; Suonttajärvi, inter Vähäniva et Kuttainen et in aliis locis: Mont. kärlv. p. 156, vide etiam infra, Hartm. p. 265 etc.]

Lapp. ross. Raddeoi: Fr. Nylander!, cfr N. I. Fellm.; Seaptioraivi [?] in valle profunda ad scaturiginem: Axelsson & Borg!, cfr Medd. XXIX p. 38; Devjatoi, Ponoj: Mela Pl.; Ponoj: Mela herb.; Porrjavr! in ripa rivi muscosa, Poarresjavr inter Voroninsk et Porrjavr!: Kihlman, cfr Lindr. Lisät. p. 11 et Liro Ured. p. 289, vide etiam infra.

E. davuricum särskildes ej som art af de äldre förf., jfr Trautv.

¹⁾ Nominē *E. lineare* Mühlenb. [rectius Fr., non Mühlenb.]

Incr. p. 286. N. I. Fellm. för den, ehuru mindre riktigt, såsom en var. till *E. palustre*; F. Nylanders exemplar från Lm. Gavrilova, som han anför under denna art, torde knappt vara annat än *E. palustre* var. *angustum*. Exemplaren från Lp. Raddeoi innehålla individ af hvardera arten.

I afseende å nomenklaturen och synonymiken får jag hänvisa till Hausskn. p. 148, jfr Focke p. 162, Bot. Not. 1884 p. 195, Nym. Suppl. p. 122, m. fl., hvaraf framgår, att *E. lineare* Fr. ej är identisk med *E. lineare* Mühlenb. I Finland användes benämningen *E. lineare*, såsom framgår af det ofvanstående, ända till år 1885. Det må yttermera framhållas, att Hausskn. p. 148 anser *E. palustre* β *lapponicum* Wahlenb. innefatta både denna art och *E. palustre* var. *lapponicum* Hausskn. (se ofvan p. 343).

Korta beskrifningar om arten ingå bl. a. hos N. I. Fellm. och i Wainio Not. — [Vidare nämnes från L. ent.: Former finnas med nästan alla blad spiralställda (Isokurkkio ex.) och andra (de öfriga) åter med nästan alla blad motsatta: Lindén Bidr.]

E. davuricum hybridiserar inom flora-området, såvidt man för närvarande känner, med *E. lactiflorum* Hausskn. och *E. palustre* L. (se längre fram).

Epilobium alpinum L.¹⁾

Cum multae adnotationes usurpato nomine colectivo Epilobium alpinum L. sunt divulgatae et species, in quas nunc dividitur, prima aestate distingui non possunt, distributio earum non rite explorata est. Una alterave harum specierum in Lapponia satis frequenter (interdum passim, interdum frequenter) saepeque copiose provenit et in Fennia septentrionali usque ad 64° 30' ad meridiem versus progreditur, ubi rarissime visa est.

In alpium lapponicarum confinio locis graminosis irriguis p: Prytz; maxima pars Lapp.: Fries, vide etiam Led. II p. 111.

Ok. Ristijärvi: Lackstr.!; Ristijärvi Matarapuro, Hyrynsalmi prope Pikkarala ad fontem magnum ad septentrionalem partem stagni, Paltamo Melalahti: Must. [forsitan confirmationis indigeat]; Kianta (!) Kiannanniemi et Saukko!: Wainio Kasv.

Ob. Pudasjärvi: Nyberg!; Hjelt & H. vide sub *E. Hornemanni*. — **Kuus.** haud infrequens in fossis: W. Nyl. Till. p. 303; p: Wainio Kasv.! — **Kk.** Oulanka Kankahinen: Wainio Kasv.

¹⁾ Species collectiva (vide infra).

Lapp. fenn. Hjelt & H. vide sub *E. Hornemanni*; in alpium omnium elatiorum graminosis subhumidis inferioribus p cp, ut etiam in locis inferalpinis et maritimis irrigatis p: Wahlenb. p. 95 et 96; in regionibus alpinis fq: Fellm. Lapp.; Pallastunturit fq? usque ad summam reg. subalp.: Hjelt; in graminosis irrigatis. Praecedente [*E. alsinefolium*] rarior est haec planta, sed in reg. subsilv. et subalpina usque ad terminum betulae plur. locis visa: Kihlm. Ant., vide etiam Lund p. 68, Blytt p. 1119, Hartm. p. 263 etc. — [**L. ent.** reg. alp. et subalp. p, enum. e Suecia: Læst.; (r) in reg. subalpina ad ostium fluvii Rommaeno et ad Saarikoski, st fq in vallibus rivorum reg. alpinae: Lindén Bidr., vide infra.]

Lapp. ross. p cp: Fellm. Ind.; p: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XLVII, vide etiam Beket. p. 561 et Knabe Pfl. p. 240.

Såsom känt innefattar enligt Haussknecht den kollektiva *E. alpinum* L. 4 arter, nämligen *E. anagallidifolium* Lam., *E. lactiflorum* Hausskn., *E. alsinefolium* Vill. och *E. Hornemanni* Reich. Visserligen särskilde Wahlenberg härifrån β *fontanum* eller, såsom den äfven kallas, β *majus* (i Fl. Suec.), men Haussknecht nämner om dessa former: »die beide zu *E. alsinefolium* mit Einschluss von *E. Hornemanni* gehören»: Hausskn. p. 159–160. För att icke förorsaka yttermera förvirring har jag ansett lämpligast att anföra de äldre uppgifterna under det kollektiva namnet *E. alpinum*. Då emellertid de senare särskilda arterna kunna vara svåra, ja i många fall nära nog omöjliga att skilja från hvarandra, och då därtill en stor del af exemplaren i H. M. F. icke tillåter en säker bestämning, torde det f. n. icke vara möjligt, att noggrant angifva deras utbredning. Här må emellertid påpekas, att Nym. Consp. m. fl. anse *E. anagallidifolium* vara den form, som närmast motsvarar *E. alpinum*, jfr äfven Herb. Mus. Fenn. II p. 73 not. Med stöd af mina egna anteckningar och exemplar skulle jag åter anse *E. Hornemanni* i finska Lappmarken vara den förhärskande arten och *E. anagallidifolium* jämförelsevis sällsynt, jfr Hjelt & H. p. 127 not och 128, se äfven längre fram p. 354. I detta sammanhang må påpekas, att Borg i (Prot. 1, XII, 1900) Medd. XXVII p. 39 angående *E. alsinefolium* och *E. Hornemanni* nämner, att »enligt föredragarens mening kunde artgränsen emellan ifrågavarande växter icke upprätthållas». F. ö. får jag hänvisa till protokollet l. c. Lindberg framhåller, att Borg har rätt i detta uttalande.

[**L. ent.** Lindén Bidr. använder benämningen *E. anagallidifolium*, men tillägger: »Möjligt är att i denna utbredning innefattas äfven former hörande till *E. Hornemanni*.»]

E. alpinum-majus Blytt **Li.** »Alm. i Birkeregionen»: Lund p. 78.

Epilobium anagallidifolium Lam.

In Lapponia inprimis superiore occurrit, vide ceterum sub E. alpino.

Eur. plur. alp.: Nym. Consp. p. 248, vide etiam Hausskn. p. 153 et Borg Beitr. p. 100, 104, 133 et 145.

Lk. r ad fontes esse videtur et tantum e Kolari Äkäsajoki reportatum: Hjelt & H.!; Pallastunturit: Mont. kärlv. p. 156. — **Li.** Utsjoki Akkojaurre in ripa humida ad tectum [»kåtan»] in reg. subalp.: H. Rancken!; Varangria australis Renö Örnfjället in reg. alp.: Granit & Poppius!; Varangria austr. Skogerø in parte septentr.-occidentali 252 m supra m., Nordlervåg: Norm. Fl. Sp. p. 430, quem l. inspicias; Varangria australis Jakobself: Fontell!; [Tana: Sv. Murbeck in Bot. Not. 1886 p. 198. — **L. ent.** Kaaresu'anto [»Karasuando»] ([L. L.] Læstadius!): Hauskn. p. 153; reg. alpina ad imam alpem Tshertti ad rivum! et Po-roeno reg. subalp. Saarikoski in fossa!: Lindén, vide ceterum sub *E. alpino*; Jokasjaur Toskaljaur (Lindén): Liro Ured. p. 290.]

Lim. in alpinis Lujauri urt multa spec.: Kihlman!; reg. silv. et subalp. st r pc ad Siulujoki [spec. ad **Lt.** ductum!], st cp in vallibus rivorum in declivi occidentali montis Viertsoivi et in valle lapidosa ad imas alpes Vuojim: Lindén Ant. — **Lp.** Kusminnos in scaturiginosis!, Ponoj in ripa lapidosa rivuli!, Orloff! multa spec. et Triostrow!: Kihlman; Ponoj (Fellman): Hausskn. p. 153, spec. e Ponoj etiam leg. Brenner! et Montell! — **Lt.** vide sub **Lim.** et infra. — **Lm.** ad lac. Porrjavr in ripa lapidosa rivuli! et Vutmana inter Kolmjavr et Jokonsk in uliginosis!: Kihlman; Rinda! in ripa lapidosa et Semiostroff!: Brotherus.

Arten upptages äfven såsom förekommande »in territorio Kola (Fellm.)»: Hausskn. p. 153, jfr angående denna och Haussknechts öfriga uppgifter referatet i Bot. Not. 1884 p. 196, men denna uppg. grundar sig antagligen därpå, att *E. alpinum* upptages i Fellm. Ind. — Om densamma säges »in territorio [**Lk.** et **Li.**] forsan crescit, at mihi haud obvium»: Wainio Not.

Ett par exemplar, om hvilkas tolkning olika åsikter gjort sig gällande, har jag förbigått. Däremot bör det nämnas, att ett par andra

exemplar ansetts tillhöra hybriden *E. anagallidifolium* × *Hornemanni*. Det ena exemplaret är taget i Lim. »in alpe Lujauri nrt Vavnbed in ripa rivuli reg. alpinae unacum *E. anagallidifolio* et *E. Hornemanni*»: Kihlman!, som anmärker, att en stor del af pollenet är oduglig. Det andra exemplaret från Lp. »ad rivulum»: Kihlman! tillhör enligt Borgs bestämning samma hybrid. Måhända erfordras dock ännu närmare undersökning.

I detta sammanhang bör nämnas, att ang. *E. alpinum* v. *dasycarpum* Hartm. nämnes: »Ex insula Kitofka [in Lt.] in Muotofskaja guba Maris glacialis . . . reportavi»: N. I. Fellm. — *E. dasycarpum* Fr. föres af Haussknecht såsom synonym till *E. anagallidifolium* × *palustre*: Hausskn. p. 158. Huruvida dock denna hybrid här föreligger, torde väl få anses osäkert.

Epilobium lactiflorum Hausskn.

Quantum scimus, apud nos in Lapponia (raro vel) rarissime occurrit.

Probabiliter in maxima parte Scandinaviae alpinae divulgatum: Hausskn. p. 159, vide etiam Nym. Suppl. p. 122 et Borg Beitr. p. 100, 104, 133, 147 et 154.

Li. in alpinis Bugönæs 312 m supra mari, [Jakobselven]: Norm. Fl. Sp. p. 432. — [L. ent. Jokasjaur in reg. alpina ad lacum Toskaljauri: Lindén!]

Lim. Lujauri urt ad rivulum Suluaj prope lacum Seidjaur in reg. alpina superiore ad rivulum siccum! et Strashem- pachk [?, nomen difficile lectu] in devexo herbido!: Kihlman. — Lp. Lumbofski: Brenner!, vide infra. — Lt. Petshenga! Knächucha: Fontell!

Haussknecht upptager icke några fyndorter från Finland eller dess närmaste grannskap. I Sverige går arten söderut ända till Dalarne och Hälsingland: Wiström p. 6 och 8, hvarföre det är sannolikt, att den äfven hos oss skall anträffas längre mot söder. Emellertid upptager Lindén ingen annan fyndort än den ofvananfönda från Toskaljoki [på exemplaret står, såsom ofvan framhållits, Toskaljauri], hvilken lokal i Lindén Bidr. anföres med en viss tvekan.

Det äldsta exemplaret i H. M. F. är Brenners, som insamlades redan 1863 under namn af *E. origanifolium*: först 1884 uppvisade Sælan, att det tillhörde *E. lactiflorum*: Herb. Mus. Fenn. II p. XIII. I Mela Kasv. V be-tecknas växten, liksom *E. anagallidifolium*, såsom underart under *E. alpinum*.

Kuus. *E. alpinum* var. *albivum*, som upptages »Mäntytunturin alustalla»: Wainio Kasv., afser måhända *E. lactiflorum*.

Hybriden *E. Hornemanni* × *lactiflorum* uppgifves **L. ent.** »ad Nuljalaki leg. Forelius mixt. c. *E. lactifloro* (Herb. Scheutz)»: Hausskn. p. 176. Angående hybriden med *E. davuricum* se längre fram p. 357.

Epilobium alsinefolium Vill.

In Lapponia rarius, sed saepe copiose, occurrere videtur; ad meridiem versus usque ad 64° 30' lectum est, ubi rarissime invenitur. Adnotationes partim etiam ad E. Hornemanni spectant.

Maxima pars Lapp.: Fries¹⁾; Eur. omn. alp. subalp. . . . : Nym. Consp. p. 248, vide etiam Led. II p. 111¹⁾ et Hausskn. p. 162–166.

Ok. Ristijärvi Juurakkakorpi: Lackström!¹⁾, cfr Medd. IX p. 174¹⁾, et Lönnbohm!; Kianta Meriläissuo: Must.¹⁾; r Ristijärvi Juurikkakorpi [vide supra], Paltamo Kempkala: Brenn. Obs., ubi superiores commemorantur, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137; [Kianta] r in scaturiginibus prati paludosi ad Myllypuro: Kyyhk.!, cfr Brenn. bidr.; Kianta [»Suomussalmi»] prope praedium sacerdotis (Kyyhkynen): A. L. Backman in Medd. XXXIII p. 34 [ad eundem atque superior locum verisimiliter spectat]. — Kp. Rukajärvi in scaturiginibus prati humidi prope Kivioja ep: Bergr. Ant., cfr Medd. XXI p. 24.

Ob. r Rovaniemi etiam in Palovaara: Brenn. Obs., ubi etiam sequentes commemorantur, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 137 et Medd. IX p. 174¹⁾; Pudasjärvi 1886: Zidb.¹⁾; r Simo prope Konttijärvi ad partem septentrionalem lacus Saukkojärvi, nisi in partibus interioribus territorii non occurrit et copiosior in parte austro-orientali par. Rovaniemi prope Komsajärvi, ep: Keckm., cfr l. c. p. 10; Rovaniemi Lohiniva: Hjelt & H.!, vide infra. — **Kuus.** prope templum: Ångstr. p. 52¹⁾, cfr Hausskn. p. 162 et vide infra; r Paanajärvi: Sahlb. Fört.¹⁾; complur. loc. ad Paanajärvi: Wainio Kasv.¹⁾, spec. e Mäntyniemil; prope

¹⁾ Nomine *E. origanifolium* Lam. aut *E. alpinum* var. *origanifolium* (Lam.).

viam publicam inter Aikkila et Rukatunturi, ad Kiekkipuro: Hirn Fört.; Paanajärvi Rajala in scaturigine: A. R. Ruoranen in Häyr. herb.; Paanajärvi ad ripam austro-orientalem ad Miihkulanlampi, inter templum et Ruukki in scaturiginibus, etiam ad ripam amnis Pistonjoki prope finem Rossiae (W. Brenner): A. L. Backm. comm. — Kk. cp circa scaturigines infra Irosyrjä: Bergr. Ant.!

Lapp. fenn. in scaturiginibus st r Muonioniska prope Kutuniva, Kolari Jouhisuanto! ambo ad fluvium Äkäsjoki, Kittilä in vicinitate lacus Kukasjärvi!, infra montem Aakenustunturi et prope Isovaara: Hjelt & H.; Kittilä Niilivaara: C. E. Soldan!, cfr Hjelt & H.; [enum.: Samz. p. 177—178; p enum.: Birg. p. 103;] in ripis paludosis vel sphagnetosis ad Emaus et Onnela pratoque scaturiginoso prope pagum Sattanen st r occurrit: Blom Bidr. ¹⁾; in fontibus frigidis gradu 3 therm. centigr. numquam temperatoribus per totam Lapp. silvaticam . . . interdum fq: Wahlenb. p. 95 et 96 ²⁾; ad omnes fere fontes frigidos cp: Fellm. Lapp. ²⁾; Sodankylä in monte Pyhätunturi, prope Kopsujärvi in iugo Suoloselkä, in Vaulokankaat, Inari locis scaturiginosis prope Kultala st fq, ad Törmänen, plur. loc. ad Paatsjoki, etiam ad Köngäs prope Mare glaciale: Wainio Not., cfr l. c. p. 8, 23 et 26; Pallastunturit (!) Tröninkuru: Hjelt; Ounastunturit Raututunturi [in reg. alpina]: Sandm. p. 28 et 29 ¹⁾; etiam in reg. subalp.: l. c. p. 32 ¹⁾; p in reg. silv., enum.: Hult Lappm., cfr l. c. p. 39; fq in locis scaturiginosis, nec non in paludosis umbrosis iuxta rivulos praecipue inter Hypna (*Amblyst. stramineum*, *sarmentosum*, *exannulatum* etc.) in reg. subalpina, etiam in reg. subsilvatica multis locis visum, ex. gr. ad Muddusjärvi, Paksusammali, et in reg. alpinam inferiorem hinc inde penetrat, ex. gr. in alpe Ailigas: Kihlm. Ant. ¹⁾; reg. subalp. — reg. alp. inf. fq — st fq in locis humidis, ad rivulos etc.: Arrh. ant. ¹⁾; enum. e multis locis: Norm. Fl. Sp. p. 437, vide etiam Lund p. 78 ¹⁾, Blytt p. 1120, Hartm. p. 263 ¹⁾ et Bot. Not. 1886

¹⁾ Nomine *E. origanifolium* Lam. aut *E. alpinum* var. *origanifolium* (Lam.).

²⁾ Nomine *E. alpinum* β *fontanum* Wahlenb.

p. 198. — [**L. ent.** reg. subalp. (fq), reg. silv. p: Læst. ¹⁾]; fq in scaturiginibus secundum ripas fluviorum in reg. subalpina, in reg. alpina r et non adnotatum nisi ad Tenonmuotka et Toskaljoki: Lindén Bidr. ¹⁾, vide infra.]

Lapp. ross. ad fontes fere omnes frigidos: Fellm. Ind. ²⁾; ad scaturigines p rarius: N. I. Fellm. ¹⁾, cfr Beket. p. 561; Lei-voiva in parte orientali sp: Borg in L. Y. 1899 p. 157 [ad fines prov. **Lk.**]; Lt. fq in vallibus rivorum et ad scaturigines reg. silvaticae, Lim. cp ad imos montes Vuojim in reg. silv.: Lindén Ant. ¹⁾; Kuusreka, Tshapoma, Ponoj: Mela Pl. ¹⁾, vide etiam Broth. Wand. p. 7 et 10.

Arten uppgifves äfven från Kton. [Povjenets] sumpiga kärr vid foten af berget Nesterova i närheten af byn Nesterova i stor mängd. Några exemplar också funna vid vägen från Tschiasalmi till Pelkula på flodstranden: Ispol. p. 61 i öfvers.

Såsom af ofvanstående framgår (se p. 347), innefattar *E. alpinum* β *fontanum* Wahlenb. icke blott denna art utan äfven *E. Hornemanni*, och detsamma är säkert äfven fallet med de uppgifter, hvilka ingå under benämningen *E. origanifolium*, (se härom äfven under *E. Hornemanni*). På grund däraf har jag ansett nödigt att noga framhålla de uppgifter, som icke publicerats under namnet *E. alsinefolium*. Tilläggas må, att icke blott i de anteckningar, hvilka 1877 fördes af Hult och mig i **Ob.** och **Lk.**, utan äfven i ståndortsobservationerna i Medd. VIII användes benämningen *E. origanifolium* (se Hjelt & H.). — Angående Borgs åsikt se under *E. alpinum* (p. 347). — I Mela Kasv. V föres denna art jämte *E. Hornemanni* såsom varietet till *E. origanifolium*. Lindén anmärker uttryckligen, att hans anteckningar utom denna art äfven omfatta *E. lactiflorum* och *E. Hornemanni*, hvarföre utbredningen särskildt i **L. ent.** blir något osäker.

Lindberg framhåller: Typisk *E. alsinefolium* är utan tvifvel mycket sällsynt, den alldeles öfvervägande delen exemplar tillhör den form, som kallas *E. Hornemanni*: Lindb. comm.

Kuus. Då Haussknecht anför Ångströms uppg., sker det med följ. ord: »sub *E. orig.* v. *majus* mixt. c. *E. Hornem.* in hb Sonder»: Hausskn. p. 162. — Lapp. ross. Härom nämnes: »sec. [J.] Fellm. in Ledeb. Fl. Ross., non vidi»: Hausskn. p. 162.

Då några exemplar i H. M. F. blifvit uppfattade på olika sätt, har jag i hufvudsak anfört endast de exemplar, hvilka bestyrka litteraturupp-

¹⁾ Nomine *E. origanifolium* Lam. aut *E. alpinum* var. *origanifolium* (Lam.).

²⁾ Nomine *E. alpinum* β *fontanum* Wahlenb.

gifterna; härmed vill jag dock ingalunda antyda, att bestämningen af dessa i alla fall kan anses vara definitiv.

Af former upptages f. *alternifolia* Hausskn. från **O k.** Ristijärvi och **O b.** Rovaniemi Lohiniva: Brenn. Obs.

Enligt Sælans bestämning tillhöra flere exemplar i H. M. F. f. *latifolia* Hausskn.

Arten hybridiserar hos oss åtminstone med *E. palustre*, se längre fram p. 355.

Epilobium Hornemanni Reich.

Plurimae indicationes nomine E. alpini divulgatae ad hanc speciem pertinere videntur. In Lapponia videtur satis frequenter inveniri; etiam in Fennia septentrionali occurrit.

Vide ceterum sub *E. alpino* et *E. alsinefolio*.

Lappon.: Nym. Consp. p. 248; Lapp. Fenn. bor.: Nym. Suppl. p. 121, vide etiam Hausskn. p. 174 et Borg Beitr. p. 100, 116, 133 et 143.

O k. r Hyrynsalmi, Ristijärvi, Paltamo, Kianta: Brenn. Obs. [num omnino certum, vide infra]; Ristijärvi: Herb. Mus. Fenn. II p. 137; Paltamo: Alc. III; [Kianta!] in scaturiginibus et locis humidis [»kosteikoissa»] st fq et cp: Kyyhk.!, vide ceterum sub *E. alpino*. — **K p.** Rukajärvi [64° 10'] in scaturiginibus pratorum humidorum ad austro-occidentem versus a lacu Rukajärvi: Bergr. Ant.!

O b. r Ylitornio Aavasaksa: Brenn. Obs., ubi etiam sequentes enumerantur; Pudasjärvi: Herb. Mus. Fenn. II p. 137; st r tantum in interioribus territorii partibus visum, Simo prope Konttikivalo, ad Ruonajoki, prope Palovaara (Brenner): Keckm., cfr l. c. p. 10 et 15; (p — st fq), etsi non in omnibus partibus praecipue ad meridiem versus adnotatum, in adnotationibus nomine *E. alpinum*, Rovaniemi Palovaara (Brenner!): Hjelt & H. — **K u u s.** Kuusamo (Ångström): Hausskn. p. 174, vide sub *E. alsinefolio* et infra; Oulankajoki Ahola!—Sarvisuanto in prato ripario, Kallunki—Märkäjärvi (ad viam publicam Kuolajärvi versus) in valle rivi ad Palotunturi, Oulanka Savilampi in silva, Paanajärvi in ripa austro-orientali ad Miikkulanlampi,

Posio Timisjärvi in rivo sicco, Vierusjärvi—Peniötunturi in par. Kemijärvi [forsitan in **Lk.**] in scaturigine, denique ad Someron-joki (W. Brenner): A. L. Backm. comm.; Paanajärvi Rajala in scaturigine: A. R. Ruoranen in Häyr. herb. — Kk. nondum adnotatum, sed certe detegendum.

Lk. p — st fq, spec. e Kolari Kenttäniemenniskanoja, Äkäslompolo et Jouhisuannonvaara (f. *pumila*) reportata: Hjelt & H., cfr sub **Ob.**; [Pajala Huukis: Murbeck in Bot. Not. 1886 p. 198, cfr Birg. p. 103;] Pallastunturit in reg. subalpina: Caj. Beitr. p. 37; Kuolajärvi in Saukkotunturi, ad Salla etc., Sodankylä st fq in iugo Suolonselkä: Wainio Not.; st r in scaturiginibus ad Tankajoki et Kopsusjärvi: Hult Lappm., cfr l. c. p. 11 et 94, vide etiam infra. — **Li.** Inari ad Törmänen et plur. loc. ad Paatsjoki, ad Köngäs prope Mare glaciale st fq: Wainio Not., cfr l. c. p. 6 et 8; Ivalo Ruikka: A. Torekell in Häyr. herb.; [Varangria septentrionalis Nyborg (Th. Fries)], Varangria australis Ropelven supra Lille Ropelven: Norm. Fl. Spec. p. 434. — [**L. ent.** Kaaresuanto [»Karasuando»] ([L. L.] Læstadius): Hausskn. p. 174; Vaivanenlaki: Bot. Not. 1886 p. 198; spec. reportata a Munnikurkio duobus locis in reg. subalpina et Mutkakoski e reg. alpina a Toskaljoki: Lindén Bidr., vide ceterum sub *E. alsinefolio.*]

Lim. Tupujoki (Kivilinna): Liro Ured. p. 289. — **Lp.** Pjalitsa (Kihlman! = »Kairamo»): Liro l. c., cfr Lindr. Verz. p. 24 [ambobus locis sub **Lv.**]; ad Lumbofski (Laurin in Fellm. Pl. arct. N:o 94): Hausskn. p. 174. — **Lm.** spec. in H. M. F., ut etiam e **Lim.**, **Lv.**, **Lp.** et **Lt.**: Herb. Mus. Fenn. II p. 73.

Denna arts förekomst i Finland påvisades först af Haussknecht, hvars monografi utkom 1884, jfr Herb. Mus. Fenn. II p. 13.

Ehuru *E. Hornemanni* är nog sällsynt i vissa delar af flora-området och många exemplar i H. M. F. f. n. föras till densamma, har jag dock af skäl, som framhållits vid *E. alsinefolium*, i allmänhet ej uppräknat dessa exemplar. Säkert torde vara, att de alla ej äro fullt identiska, jfr äfven Borg i Medd. XXVII p. 39 och under *E. alpinum*. Då ingenting tills vidare blifvit publicerad om dessa former, förbigår jag dem för tillfället.

Lindberg framhåller, att *E. Hornemann* är den allmännaste formen af *E. origanifolium* i Lappland och att flertalet exemplar i H. M. F. tillhöra densamma: Lindb. comm. 1911.

O k. Brenner anför, utan att påpeka det uppgifterna ingått under annat namn, samtliga uppgifter angående *E. alpinum* under namnet *E. Hornemanni*; detta gäller äfven **O b.** Osäkert är därför, om alla dessa uppg. hänföra sig till *E. Hornemanni*, ehuru detta visserligen är sannolikt (se äfven ofvan p. 347). — **L k.** »in Lapponia Kemensi (Schrenk sub *E. nut.*)»: Hausskn. p. 174. Då Schrenk endast genomrest en obetydlig del af **L k.** [se N. I. Fellm. p. VIII], misstänker jag, att uppg. afser Kemi i Kp, så mycket mer som ortnamn m. m. hos Haussknecht ofta äro ganska vilseledande; så t. ex. Lumbowski i »Lapp. Fennica or.», hvarjämte Kuusamo eller egentligen »Knusamo» anföres under »Norvegia . . . Finmarkia bor.», för att endast taga uppgifterna rörande *E. Hornemanni* i betraktande.

Lapp. ross. Lindén påpekar, att *E. Hornemanni* ingår under uppg. om *E. alsinefolium* och *E. alpinum* (*E. anagallidifolium*): Lindén Ant. — Lp. Det bör framhållas, att exemplaret i N. I. Fellm. Pl. arct. N:o 94 är utdeladt under namnet *E. alpinum* var. *origanifolium*, hvilket yttermera bevisar, att flere af de uppg., som här ingå under namnet *E. alsinefolium*, i själfva verket afse *E. Hornemanni*.

E. Hornemanni hybridiserar hos oss åtminstone med *E. palustre* (se längre fram). Angående hybrididen *E. Hornemanni* × *lactiflorum* se under den senare arten. Om en möjlig hybrid med *E. anagallidifolium* se under denna. Huruvida arten hos oss hybridiserar med *E. alsinefolium*, måste anses osäkert.

Epilobium alsinefolium × **palustre** Sæl.¹⁾, Hausskn.²⁾

In Lapponia et Fennia septentrionali raro (vel rarissime) occurrit. Etiam alias formas hybridas complecti videtur.

O k. Ristijärvi Juurikkakorpi ad scaturiginem inter *E. alsinefolium* proveniens: Lackström!, spec. determ. Sælan, cfr Medd. IX p. 174 nomine *E. organifolium* × *palustre* et Herb. Mus. Fenn. II p. XIII; Ristijärvi inter *E. alsinefolium* proveniens: Lönnbohm!, cfr Brenn. Obs.; Kianta [»Suomussalmi»] cp in prato humido prope praedium sacerdotis (Kyyhkynen!): A. L. Backman in Medd. XXXIII p. 34, cfr Brenn. bidr., vide etiam infra.

O b. Rovaniemi Palovaara: Brenner!, cfr Sælan in Medd.

¹⁾ In (Diar. 16, V, 1883) Medd. IX p. 174, ubi describitur, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. XIII.

²⁾ *E. Haynaldianum* Hausskn. p. 177.

IX l. c. et vide infra; r in scaturiginibus ad orientem versus a Palovaara ad finem versus Rovaniemi ep et extra territorium ad ripam australem lacus Kamsajärvi in eadem par.: Keckm., cfr l. c. p. 10 et 15 et Brenn. Obs. — **Kuus.** inter *E. alsinefolium* proveniens: Nyberg!, cfr Sælan in Medd. l. c.; Posio Timisjärvi in rivulo sicco unic. spec. cum parentibus etiam Kurvinen in scaturigine ad ripam amnis Kotijoki ¹⁾ (W. Brenner!): A. L. Backm. comm.

Lk. rr Kittilä prope Isovaara: Hjelt & H.!; Ylimuonio in rivo parvo in catarrhactam Visanto influenti: Mont. kärlv. p. 156; Kuolajärvi [»Salla»] infra montem subalpinam Salla: Rantaniemi! ¹⁾; Kuolajärvi [»Salla»] in stagnis prati paludosi in vicinitate lacus Rakkojärvi ad meridiem versus a Nurmitunturi ep: Borg & Rantaniemi! ¹⁾; Kuolajärvi, Politimavaara, in rivo alpino: Edv. af Hällström! ¹⁾, vide etiam infra.

Lv. ad rivulum Aarumuaj c. 7 km a lacu Akjaur ad Sosnovets versus: Kihlman! ¹⁾. — **Lp.** Pjalitsa ad fontem: Kihlman! ¹⁾.

Då Sælan först särskilde hybriden *E. alsinefolium* × *palustre*, var den icke funnen i Skandinavien, och Hausskn. p. 170–171 upptager den uteslutande från södra Europa (jfr Focke p. 162). Emellertid har den senare äfven iakttagits i Sverige, se Bot. Not. 1886 p. 198, Neuman p. 259 etc. Hos oss är den ännu föga studerad i naturen.

Hybriden uppgifves äfven från Kton., samma ställe som föregående [*E. alsinefolium*]: Ispol. p. 61 i öfvers.; det tillägges i en not, att många *Epilobium*-arter äro bestämda af Haussknecht; se ofvan p. 352 och jfr l. c. p. 336. Montell framhåller, att hans exemplar tillhör hybriden *E. alsinefolium* × *palustre* v. *lapponicum* Hausskn.; detta gäller säkert äfven flertalet af de i öfriga uppg. omnämnda exemplaren.

Borg, som bl. a. bestämt Kihlmans exemplar från Lv., anser, att här föreligger hybriden *E. Hornemanni* × *palustre*; detsamma gäller hans och Rantaniemis exemplar från Lk. — **Ok.** Brenn. Obs. kallar formen från Ristijärvi till *peralsinifolium*. — **Ob.** Exemplet från Palovaara! kallas f. *perpalustre*: Brenn. Obs.

Angående de nu nämnda exemplaren skrifer Lindberg: Äro nog alla bastarder mellan *E. palustre* och *E. Hornemanni* (*alsinefolium*): Lindb. comm. — Här bör dock framhållas yttrandet: »Die in dieser Gattung aufgestellten zahlreichen Bastardformen bedürfen zum Theil noch genauere Begründung»: Garcke p. 140. Detta gäller emellertid i ännu högre grad de närmast följande hybriderna.

¹⁾ Forsitan *E. Hornemanni* × *palustre*, vide infra.

Det torde i många fall vara vanskligt att på herbariematerial söka åtskilja *E. alsinefolium* \times *palustre* och *E. Hornemannii* \times *palustre*, hvarföre jag endast upptagit dem med de benämningar, under hvilka de inlämnats resp. publicerats. Emellertid vill jag yttermera framhålla, att *E. Hornemannii* \times *palustre* torde vara den allmännare af de båda.

***Epilobium davuricum* \times *lactiflorum* Hausskn. ¹⁾**

In Lapponia maxime orientali rarissime inveniri indicat Haussknecht.

Lm. Ad Kljättnij [»Kletnich»] leg. [N. I.] Fellm. pl. arct. mixt. cum *E. palustri* (Hb. Berol.): Hausskn. p. 148, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 138 et X not.

I Herb. Mus. Fenn. II p. 138 påpekas, att exemplar saknas i H. M. F. Om man fränser uppg. i Bot. Not. 1884 p. 195 och Herb. Mus. Fenn. I. c., hvilka äro rena citat, har ingen uppg. angående hybridens förekomst i Finland mig veterligen tillkommit sedan Haussknechts monografi. Hybriderna upptages ej ens i Mela Kasv. V. Se äfven ofvan p. 356. Allt detta gäller i hufvudsak äfven följande hybrid, om hvilken dock Murbeck publicerat ett par uppg. äfven från gränstrakten mot Finland. Speciallokalen, hvilken hos Hausskn., såsom framgår af det ofvanstående, kallas Kletnich, benämnes i Herb. Mus. Fenn. II p. 138 Klättnij. Å kartan lyder namnet Kljättnji. Hvilket namn, som är det riktiga, kan jag ej afgöra.

***Epilobium davuricum* \times *palustre* Hausskn. ²⁾**

In Lapponia rarissime invenitur.

[Li. circa Nyborg: Murbeck in Bot. Not. 1886 p. 198.]
— [L. ent. Kaaresu'anto [»Karasuando»] leg. [L. L.] Læstad. sub *E. palustri* v. *riparium* (Hb. Petr.): Hausskn. p. 149, cfr de hoc et insequenti Bot. Not. 1884 p. 196.]

Lp. ad Ponoj leg. [N. I.] Fellm. Pl. arct. N:o 96 (Hb. Berol.): Hausskn. I. c.; e Lumbofski adest inter spec. *E. palustris* f. *angustae* spec. unicum verisimiliter f. hybrida inter *E. davuricum* et *palustre*: Herb. Mus. Fenn. II p. 138, cfr Murbeck in Bot. Not. 1886 p. 198.

¹⁾ *E. norvegicum* Hausskn. p. 178.

²⁾ *E. Lindblomianum* Hausskn. p. 178.

Vide etiam Herb. Mus. Fenn. II p. X not et sub superiore.

Lp. Exemplaret från Lumbofski är insamladt af Brenner!, men bestämdt af Sælan och Kihlman, och detta med tvekan, enär endast en euda liten individ förefinnes bland exemplar af *E. palustre* f. *angusta*.

Epilobium Hornemanni \times palustre Hausskn. ¹⁾

In Fennia septentrionali et Lapponia raro aut rarissime nascitur.

O k. Kianta [»Suomussalmi»] in vicinitate praedii sacerdotis in prato Salmipuro: Kyyhkynen!, cfr Brenn. bidr.

Vide ceterum sub *E. alsinefolio* \times *palustri*.

Hybriden omnämndes första gången från Finland i Lindb. Enum. (1901).

Epilobium montanum \times palustre Hausskn. ²⁾

Adhuc nisi rarissime in Fennia austro-occidentali non lectum est.

A b. Pargas Ålön Skräbböle: Arrhenius in (Prot. 2, XII, 1899) Medd. XXVI p. 38—40, ubi describitur.

Kihlman förde i Medd. XIX p. 70 ett exemplar, insamladt af Brenner i Nyl. Helsingfors!, till denna hybrid. I Medd. XIX p. 95—96 framhöll Brenner, att nämnda exemplar endast utgjorde en något afvikande form af *E. palustre*, stående närmast var. *fontanum* Hausskn. I Medd. XXVI p. 40—41 försäkrar Arrhenius, att Brenner otvifvelaktigt har rätt. I afseende å den utförliga beskrifningen får jag hänvisa till originaluppsatserna. — Kortare eller längre citat af Arrhenii beskrifning ingå flerstädes. Se äfven ofvan p. 336.

Circaea lutetiana L.

Per errorem apud nos indicata est.

Kalm; »in locis umbrosis roridis Finl. medialis rarius»: Prytz, jfr Led. II p. 113; »locis umbrosis provinciarum meridionalium et mediarum»: Wirz. pl. off., jfr Led. l. c.; »in nemoribus umbrosis Nylandiae (Borgå), Alandiae et insularum dittonis Aboënsis rarius»: Wirz. Prodr. p. 7, jfr Rupr. Diatr. p. 23; södra Finl.: Fries; Finl. mer: Nym. Syll. p. 264, jfr äfven Wied. & W. p. 15 och Georgii III p. 645. — **I k.** Björkö (Wirzén):

¹⁾ *E. connexum* Hausskn. p. 178.

²⁾ *E. montaniforme* Knaf. ex Hausskn. p. 178.

Rupr. Diatr. p. 31. — **S a t.** Huittinen [»Hvittis»]: Car. p. 23. — **T a.** Hauho: Herk. p. 57. — Ehuru arten således uppgifves från flere ställen i vårt land, kan det väl anses för fullt säkert, att den icke finnes i Finland, jfr Spic. I p. 2 och W. Nyl. Distr. Särskildt förnekas dess förekomst på Aland af Bergstr. p. 131 och vid Borgå af Sæl. Ö. Nyl. p. 25. De äldsta uppgifterna såsom Carenius', Herkepaus' (och Kalms) torde f. ö. hafva uppkommit därigenom, att *C. alpina* i Fl. Suec. ed. I upptogs såsom varietet och under samma nummer som *C. lutetiana*.

Circaea intermedia Ehrh.

Per errorem apud nos indicata est.

»In nemoribus umbrosis humidis Nylandiae et insularum Aboënsium et Alandensium parcius»: Wirz. Prodr. p. 7 och 8, jfr Rupr. Diatr. p. 23; södra Finl.: Fries, jfr Wied. & W. p. 15 och Nym. Syll. p. 264. — W. Nyl. Distr. säger om denna och *C. lutetiana*: »non visæ», och detta gäller fortfarande dessa arters förekomst i Finland.

Circaea alpina L.

In maxima parte Fenniae passim — satis raro occurrit; ad septentrionem versus, quamquam imprimis supra 63° rarescit, saltem usque ad 67° 40' visa est.

Kalm; ad scaturigines silvaticas Finl. inferioris p: Prytz; locis umbrosis, roridis, silvarum et montium prov. merid. et mediarum, Tammerfors, Mäntyharju: Wirz. Prodr. p. 8; Scand.: Nym. Consp. p. 249; Fenn. exc. bor. plur. (deest etiam in Finm. et Lapp. plur.): Nym. Suppl. p. 122, vide etiam DC. Prodr. III p. 63, Led. II p. 114, Lindr. Lisät. p. 12 et Liro Ured. p. 291.

A 1. r: Bergstr.; Kökar: Bergstr. p. 4; [Finström] Bergö: Erics.!; Sund (!) prope templum, Geta Gröndal: Hult ann.; Jomala Ingby ad septentrionem versus a pago a. 1904, nunc extincta: Florstr.; rr Sottunga Kyrklandet: Arrh.!; r Brändö Asterholma Korsö et Lappo!: Bergr. — **A b. r:** Zett. & Br.; Korpo: Hollm.; Merimasku: Karsten in dupl.!; Karuna: A. Brotherus in herb. lyc. n.; Nagu prope templum, Pargas r Långholm, Tertsund et Brunnäs, Kimito (!) Skinnarvik: Arrh. et Arrh. Ann.; Bromarf (st fq): Sand.; [Muurila] (rr) ad molas Kaukelmaa, ad montem prope praediolum Pitkälahti: Renv.; p: Sel.; Lojo complur. locis: Hels.; Karis prope Svartå: Hisinger!; Vihti (fq): W. Nyl.,

W. Nyl. p. 204 et Printz; [Vihti] p — st fq: Flinck!, quem l. inspicias; Karjala Lemmi rr ad lacum Lemmi in ripa orientali pc: Caj. Kasvist. — **Ny**l. Ekenäs st r Koön: Häyr.; r Ingå Stor-Ramsö [»Ramsjö»]: His.!; Ingå Vesterkulla Skämmö! et Jakob-Ramsö: Brenn. växtf. p. 79; Barö st fq: Sæl. ann.; Kyrkslätt: Brenner!; Esbo Rulludd: Kihlm. ann., spec. adscriptum Kaitans!; r ad ripam australem lacus Nurmijärvi prope praedium Simonsberg cp, c. 1 km a praedio Hyvämäki ad septentrionem versus una cum *Stellaria Friesiana* et *Galio trifloro* st cp: Stenr.; Mjölö: W. Nyl.; Thusby haud r: Åstr. & H.; Borgå p ex.gr. Kardrag, Sundö, Perno Sondarö: Sæl. öfvers.; p: Sæl. Ö. Nyl., spec. e Pyttis [Hinkaböle!]; Strömfors Bullers et Reimars st fq: Sæl. ann. — **Ka**. Virolahti Käyräsuo in pago Ala-Urpala: Blom!, cfr Lindr. Lisät. p. 12 et Liro Ured. p. 291, ubi in par. Vehkalahti lecta esse dicitur; st r Antrea Oravan-kytö, Räisälä Sirlaks, Jääski Ahola! st fq in vallibus rivorum, in silvis depressis umbrosisque adnotata: Lindén. — **Ik**. p: Malmb., spec. e Valkjärvi!; Uusikirkko (Chr. Gobi): Liro Ured. p. 291; Valkjärvi Pähkinämäki in luco: Lindberg!; in vicinitate opp. Käkisalmi: Silén Blomb. p. 124; [st fq: Meinsh. p. 128].

S a t. (st fq): Malmgr.; p et st cp — cp, enum., Hvittisbofjärd p: Häyr. Björneb.; (fq) in Birkkala ad Harju [»Harjo Capell»] (Gadd): Leche p. 16, cfr Hjelt in Medd. XXVI p. 9; p — st r: Hjelt, spec. e Karkku!, cfr Liro Ured. p. 512; (st fq): Sola Flor. p. 89; multa alia spec. in H. M. F. — **T a.** p: Leop., Asp. & Th. et Norrl. s. ö. Tav.; haud infrequens: Knabe Fört.; Sysmä Heronlampi, Tepo! et Ravjaskorpi: Unon.; st r Vehkasalo cp, Ansioniemi: Bonsd.; Jämsä: Nikl.!; [Längelmäki] Sinivuori sp interdum st cp in lucis: Borg Tiet.; st r — p Luhanka Onkisalo, Tientaali, Vanhoinen et Sikolahti, Korpilahti Peuha et Pohjola: Wainio Tav. or., vide etiam Borg p. 437—438 et Hult tr. p. 194; complura spec. in H. M. F., inprimis ex parte australi. — **S a.** Valkiala r: Hult Fört.; Villmanstrand: Simming!, cfr Lindr. Lisät. p. 12 et Liro Ured. p. 291; Lappvesi ad praedium sacellani prope Villmanstrand: Sæl. herb.; r Imatra, Rasila: Hult; inprimis circa Nyslott: E. Nyl. & Chyd., spec. e Nyslott leg. [Ph.] Lindfors!., cfr Fl. Kar. p. 189; Sääminki: T. Churberg in herb. lyc. n.

(locus nescio an incertus), vide etiam supra. — **K l.** st r, ad Ladogam borealem plur. loc.: Fl. Kar. p. 189, spec. ex Impilaks Pususaari!; st r Hiitola in vicinitate templi: Lindén; [Parikkala] r tantum in prato ad Alahovi: Hann.; Parikkala: J. Lagervall!, cfr Liro Ured. p. 291; Parikkala Kangaskylä: A. Kopperi!; Sor-tavala! et Uukuniemi!: Nikl.; Kirjavalaks: Backm.; r Pälkjärvi Anonniemi: Hjelt. — **K o l.** p: Elfv., spec. e Porog!; e multis (9) locis enum., quorum maxime septentrionalis est Solomeno: Caj!., vide etiam Liro Ured. p. 291.

O a. r Närpes (!): Malmgr.; r [Iskmo] Grönvik (W. Sabelli): Laur. Växtf.; Vasa Långviken pc: E. Boehm comm., cfr Laur. Växtf.; Gamla Vasa prope Kapellbacken: Bj. Jurvelius! — **T b.** r Jyväskylä: Broth!; Jyväskylä Lohikoski: Wainio Tav. or. et Prim. p. 51. — **S b.** r [Leppävirta] Vokkola in nemore: Enw.: p: Mela; Kuopio (Relander): Fl. Kar. p. 189, spec. report. C. Roos!, E. Tani! et V. Hornborg!; Kuopio (Lönbohnm): Liro Ured. p. 291; Kuopio Puijo in silva: A. Hendunen!; Kuopio Vehmarsalmi prope Tavila: Linkola!; Pielavesi: Lundstr.!; Pielavesi Korkeakoski in abieto fertili: Kihlman!; Maaninka Kinnulanlahti! ad Lahtela, Häkönen, Haapamäki aliisque locis, Lapinlahti Lehtimäki, Nilsjä Kinahmi ad rivum et in saltu ad lacum Valkeinen: Kyyhk. litt.; Nilsjä (!) Pisa Pisanpuro: Linkola!; Iisalmi r ad amnem prope templum: M. & J. Sahlb.! — **K b.** Tohmajärvi Värtsilä in silva nemorosa: Kihlm. Beob. p. XXX; Kide: E. Winter!; Liperi Sysmä Ruutujoki: Hällström! — **K o n.** p — st fq, ad Mundjärvi plur. loc. cp, in Reg. occ. ad Klimskij (Simming): Norrl. On.; Kusaranda: Kihlm.; haud pauca (4) spec. in H. M. F., vide etiam Günth. p. 38.

O m. rr Lappajärvi Korkeasaari! et Kyrösaari sub abietibus: A. L. Backm. Fl., cfr l. c. p. 136 et 138, spec. e Lappajärvi etiam leg. Nyström! et E. Odenvall! — **O k.** [Kianta] ad Pahanpuro in vicinitate Kiannanniemi! cp: Kyykh. litt., cfr Brenn. bidr., vide etiam infra. — **K p.** Rukajärvi ad primam catarrhactam infra Hiisijärvi! inter gramina et frutices loco umbroso ad ipsam aquam, Jyskjärvi infra montem ad Sirkonjärvi loco umbroso et humido: Bergr. Ant.

O b. nondum visa est. --- **K u u s.** r Paanajärvi (!) ad ripam Mäntyjoki (!): Wainio Kasv.!; in vicinitate »Niskavaaran puro»: Hirn Fört.; ad Merenoja in fluvium Oulanka influentem: Broth. litt.; Paanajärvi sub rupibus prominentibus [»klipput-språng»] ad Mäntkoski!: A. L. Backm. comm. [verisimiliter ad eundem locum ac Wainio Kasv. spectat].

L k. rr ad fines sacell. Kolari et par. Muonioniska prope Äkäsjoki contra Rautujärvi: Hjelt & H., cfr l. c. p. 101, Herb. Mus. Fenn. II p. 138 et Hult Lappm. p. 40; Kuolajärvi [»Salla»] in abiegno ripario, humido et laeto ad fluvios Korja et Jyrhä-mä: Borg & Rantaniemi!; Kuolajärvi [»Salla»] infra Korja in luco ripario: Axelson & Borg!, vide etiam infra.

Största delen af Finl. och Lappl.: Fries; arten förekommer blott i allra sydligaste delen af finska Lapplanden. — **O a.** och **S b.** Till Kristinestad, Jorois: O. Hjelt M. S., anföres såsom uppmaning till vidare undersökningar. — **O k.** Kajana Kuluntalaks: Must., jfr Brenn. Obs., där arten kallas rr; måhända behöfver uppgiften bekräftas. — **O b.** d. v. s. O i Herb. Mus. Fenn. [ed. I] afser **K u u s.** — **L k.** i närheten af Pallastunturit (K. Laurin) 1880: Zidb. och Zidb. bref; måhända tarfvar äfven denna uppg. bekräftelse. Vore den riktig, blefve artens nordgräns omkr. 68° 5'. — **L i.** Ostfinmarken (Deinboll), »hvor den dog ei er fundet i sen. Tider»: Blytt p. 1123; »totius Finmarkiae nullibi a me visa»: Norm. ann. p. 23. (Se dock Norm. Fl. Spec. p. 443).

Trapa nataus L.

Quamquam in Fennia, quantum constat, iam per diu non provenit, tamen fructus huius speciei subfossiles multis locis lecti sunt.

De distributione pristina vide in primis Lindb. Phyt. p. 188—189 et Lindb. Res. p. 330—334, cfr G. And. Spätqu. p. 18, Lindb. Phyt. p. 193 et 194 et Lindb. Res. p. 344.

A 1. Funnen i torfmossar bland andra subfossila växter: Olsson i Prot. 4, XII, 1897, jfr Bot. Not. 1898 p. 23, G. And. p. 130 etc. [Liksom Olssons öfriga uppgifter måste äfven denna anses högst osäker, jfr Lindb. Phyt. p. 188; den har därför utgått från det i Medd. XXIV publicerade protokollet. Detaljuppgifterna förbigår jag med anledning här af helt och hållet.] — **A b.** [Karis] Svartå rikligt i en gyttja, som underlagrar en torf i den s. k. Anta mosse i Mölnaby: G. Andersson i Naturen 1894 N:o 39 p. 114, jfr G. And. p. 40, där det bl. a. nämnes, att den tyckes alldeles

upphöra ungefär 30 cm från gyttjans öfre kant, och l. c. p. 130; Karis Grabacka Stormossen, Långängskärr och Starckom Stormossen, Karislojo Särkjärvi Riitkorpi och Mustalahti Luhdansuo: Lindb. comm., jfr Lindb. Phyt. p. 188 och 190; Kisko Pyysuo i gyttja på 4 m djup samt i en annan mosse med samma namn invid Karislojo gränsen på 2,6 m djup i gyttja: Lindb. comm.; Lojo Stormossen, som utfyller dalgången mellan Pälträsk och Hemträsk i Lilltötar by, . . . under circa 75 cm mäktig torf rikligt med nötter: Naturen l. c. p. 115, jfr G. And. p. 44 och 130 äfvensom Sern. p. 589; Lojo Stortötar Ylijoki ängen: Lindb. torfm. I p. 34 m. fl.; Lojo Lilltötar mosse vid Ingå gräusen, Stortötar Tötar gård Ylijoki ängen och Lempoonsuo nära Laxpojo, Sammatti Raatinsuo vid Lojogränsen [jfr Lindb. Phyt. p. 189—190], Myllysuo, Siitonsuo och Hemjoensuo, Nummi Kovala vid Myllyjärvi V om Nummikyrka i två mossar vid Pitkäljärvi sjö och Hyrsylä filinlammensuo nära Pusula gränsen: Lindb. comm., jfr Lindb. Phyt. p. 188 och Lindb. Res. p. 331; Kiikala Vihrasuo på 5,5 m djup: Lindb. comm.; Vihti i kärr i närheten af Otalampi och Tuohilampi, vid Otalampi på ett djup af 5,8 m under den nuvarande jordytan . . . funnen af agr. Havola (Hels. San.): Nya Pressen 1907 N:o 217 s. 3, jfr Lindb. Phyt. p. 188 och Lindb. Res. p. 332, där arten säges vara funnen i Kaisaniemensuo; Vihti Albonsuo 3 km E om Ojakkala, Kourla Isosuo, Katinhännänsuo vid Otalampi träsk, Kydönsuo i Siippo by nära Otalampi och Lammenpäänsuo i SV hörnet af socknen invid Lojo gränsen, Pusula Luhdansuo 5 km NV från Pusula kyrka och Karhiansuo 6 km NV om Pusula kyrka: Lindb. comm., jfr Lindb. Phyt. p. 188 och Lindb. Res. p. 331—332 äfvensom angående enskilda fyndorter l. c. p. 329 och 337; Pyhäjärvi kärr i Ahmo by i södra delen af socknen: Lindb. Res. p. 332. — **Nyl.** Ingå Kalkulla i ett gyttjelager under torf i den s. k. Stubbängen vid afloppskanalen för Varo träsk å Kalkulla gård: Naturen l. c. p. 115, jfr G. And. p. 45 och 130, äfvensom Sern. p. 589, Lindb. torfm. I p. 34, Lindb. Subf. p. 74 och isynnerhet Lindb. Phyt. p. 191—192; Nurmijärvi Klaukkala by Isosuo S om Valkjärvi sjö, Perttula by Mustinsuo åt NV från Valkjärvi sjö och Palkkisilta by Pikikorvensuo: Lindb. comm., jfr Lindb. Phyt. p. 188, där stället kallas Pihikorvensuo. — **Ik.** »Jag tror på grund af de ofvan (l. c. s. 125) omtalade lämningarna, att arten finnes i Rautakorpi i Pyhäjärvi socken»: G. And. p. 130; Valkjärvi mosse vid Valkjärvi sjö och Muola mosse vid Parkkilanlampi: Lindb. comm., jfr Lindb. Phyt. p. 187 och 188.

Ta. Nastola på Toivonoja vid södra ändan af Sylvjärvi 76 m öfver hafvet, således ofvanför Litorinahafvets gräns: Naturen l. c. p. 115 not, jfr G. And. p. 77 och 130, Lindberg i Medd. XXXV p. 54 etc. — **Sa.** Savitaipale i Riilahti kärr på 1 1/2 m djup i dyjorden 30 à 40 st. nötter: Helsingfors Posten 1905 N:o 263; Savitaipale Jäkälä gård i Jokeinmaankylä by, funnen af T. Jäkälä i Riilahti kärrmark: Alcenius i (Prot. 7, XI, 1908) Medd. XXXV p. 53—54, där närmare uppgifter lämnas, jfr bl. a.

Lindb. Phyt. p. 188, där det framhålles, att denna fyndort 61° 12' är den nordligaste, där fossil *Trapa* iakttagits i Finland, G. And. Spätqu. p. 18 etc.

Af de olika formerna är »f. *laevigata* Nath. typisk i [Nyl. Ingå] Stubbängen jämte talrikt med former, som representera hela serien till *subconocarpa* Nath. . . . I [Ab. Lojo] Stormossen . . . finnas äfven f. *rostrata* Nath. och f. *elongata* Nath. . . . F. *coronata* Nath. mycket typisk i [Ab. Karis] Anta mosse, där den med små variationer ensam uppträder: Naturen l. c. p. 116, jfr G. And. p. 126—130 jämte taflorna III och IV. Häraf framgår bl. a., att vid [T a. Nastola] Sylväjarvi råder *laevigata*-typen: G. And. p. 128. F. ö. omnämnas f. *conocarpoides* Nath. och *conocarpa* Aesch. bl. a. från [Ab. Lojo] Stormossen: l. c. p. 129, se äfven taflorna, där alla formerna äro afbildade. — Alla nötter från S a. Savitaipale tillhöra f. *coronata* Nath.: Lindberg i Medd. XXXV p. 54.

Såsom af ofvanstående framgår, har *Trapa natans* under de senaste åren af Lindberg blifvit uppvisad på 31 nya fyndorter utöfver de 7, därifrån den tidigare varit bekant. Se härom Lindb. Phyt. p. 188; sedan dess har dock arten yttermera blifvit funnen på några ställen, se Lindb. Res. p. 331. (De osäkra fyndorterna äro härvid icke tagna i betraktande). Tilläggas må, att *Trapa* ensamt inom Lojo härad af Lindberg påträffats i 19 prof. härstammande från 16 särskilda mossar och kärr: Lindb. Res. p. 333. Angående de former, som förefinnas å dessa nya fyndorter, nämner Lindberg, att hvad som säkert kunnat konstateras, tillhör f. *coronata*: Lindb. comm., jfr Lindb. Phyt. p. 192 och Lindb. Res. p. 331.

De äldre eller äldsta uppgifterna ingå i Naturen 1894 N:o 39. Här må tilläggas, att G. Anderssons uppsats är betitlad: Om den forntida förekomsten af sjönöten (*Trapa natans* L.) i Finland. — Att artens förekomst sammanfaller med ekens maximiutbredning framhålles: l. c. p. 115. F. ö. omnämnes arten från Finland bl. a. i Medd. XXVI p. 14 not, Mela Kasv. V. G. Andersson, Svenska Växtvärldens historia, Stockholm 1896, p. 44—45 och af Sernander i Sv. Bot. T. 1910 p. 70—71, jfr äfven G. And. p. 33 och Lindb. Res. p. 335.

Angående artens nuvarande utbredning se t. ex. Nym. Consp. p. 249, Nym. Suppl. p. 122 och isynnerhet Geogr. F. T. 1896 p. 72—73. Häraf framgår bl. a., att den i Finland närmaste fyndorten, där arten f. n. förekommer, är sjön Immeln i Skåne: Neuman p. 260—261, jfr Lindb. Res. p. 330.

Tilläggas må, att släktet *Trapa* i Engler, Die natürlichen Pflanzenfamilien III, Abth. 7, p. 223 föres till en särskild familj **Hydrocaryaceae**.

Halorrhagidaceae.

Myriophyllum verticillatum L.

In Fennia australi et media raro (— satis raro) occurrit; in parte interiore, ubi plerumque raro (— rarissime) tantum invenitur, 63° vix superat, sed ad oras maritimas usque ad 65° 45' saltem, sed verisimiliter usque ad 68° 10' ad septentrionem versus progreditur.

Till., vide infra; Kalm; in stagnis graminosis st r: Prytz; Fenn. merid.: Fries; Eur. omn. exc. . . . Lapp. Fenn. plur.: Nym. Consp. p. 250; in Finlandia australi plerumque in vicinitate maris st r occurrit, in parte interiore r usque ad **Tb.** et **Sb.** (c. 63°) lectum est, ad oras Sinus botnici propius septentrioni usque ad opp. Kemi (65° 50') progreditur: Schedae p. 92; per totam Europam: Schindler p. 87—88, vide etiam DC. Prodr. III p. 68 et Led. II p. 118.

A1. (st r): Bergstr.; r Sund: Bergstr. Beskr.; [Sund] in fossa prope praedium publicum Skarpans: Prim. p. 68; Eckerö Marby in loco sicco ad stagnum: Palmgren!, vide infra; Finström Ämnäs: Florstr. — **Ab.** »Aboae in incili viae ferreae ad caurum monti Kakola subj.»: N. Aschan!, vide etiam infra; Bromarf in stagno prope templum st ep: Sand., spec. e Bromarf Refbacka!; Vihti in lacunis caenosis [»dypölar»] ad ripam lacus Kirjava! infra praedium sacerdotis: Weeks. muist. — **Ny1.** Ekenäs Ramsholmen, Snappertuna Sundsbacka! in aqua subsalsa ad septentrionem versus a Gulludden et Raseborg in fossa: Häyr. herb., vide etiam infra; Fagervik Långån! ad praediolum Visanbacka et »Snällböle flyet»!: Hisinger; ad meridiem versus ab oppido Borgoa in lacuna aquatica: W. Wahlbeck!; Perno Forsby: W. Grefberg! — **Ka.** rr [Virolahti!¹⁾] in »turan» ad pago Koivuniemi: Blom; Lavansaari: E. Nylander!¹⁾; in canali Saimaa ad claustrum catarrhactae Lavola! et Antrea in

¹⁾ Nomine *M. pectinatum* DC. aut saepius *M. verticillatum* var. *pectinatum* (DC.).

stagno Kavantholm!: H. Buch. — **Ik.** r Björkö Kiurlahti: E. Nylander! [in E. Nyl. Ber. Vasikkasaari], cfr Fl. Kar. p. 189 et Malmb. [in Alc. III Kuivalahti]; Kivennapa Terijoki in stagno iuxta mare: Lindberg!, vide infra; [(fq) in reg. litorali: Meinsh. p. 121, vide infra].

Sat. r et st ep ad serratrinam Pihlava!: Häyr. Björneb., cfr l. c. p. 185 et vide infra. — **Ta.** Lempäälä Kuokkala: Well. comm. ¹⁾; Hattula ad amnem inter Lehijärvi et Vanajavesi: Lindberg!, cfr Lindb. Medd. p. 279; r in fossa inter pagum Hätilä! et Tavastehus et in canali inter arcem et oppidum: Asp. & Th., cfr Malmgr.; Padasjoki Syrjäntaka Pannujoki: Lang!; Padasjoki Vähäsalo: Åström in dupl. ¹⁾; rr Längelmäki in ripa limosa lacus Lahnajärvi! st ep: Borg Tiet.; Sysmä: K. Renqvist! ¹⁾, cfr Not. XIII p. 465; Sysmä Palvala: K. J. Lagus!; [par. Gustaf Adolf] r: Bonsd.; r Luhanka in stagno Koivisto! ¹⁾ et in sinu Retuvesi lacus Päijäne: Wainio Tav. or. ¹⁾ — **Sa.** Villmanstrand Kaukas! in sinu lacus Saimaa cpp florens: Sæl. ann. nomine f. *intermedia*. — **Kl.** Valamo: Malmberg! ¹⁾; Kurkijoki Jättijärvi: J. S. W. Koponen!; Impilaks: Europæus! ¹⁾, cfr Norrl. Symb. et Not. XI p. 457 ¹⁾; Sortavala Otsoislampi: V. Jääskeläinen! — **Kol.** Kalajoki in amne prope templum: Lindroth & Cajander!; prope Petrosavodsk: Günther! ¹⁾

Tb. r Viitasaari Ilmojoki cum * *pectinato*, in quod evidenter abit: Broth., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 138; st r Viitasaari compluribus locis: Broth. ¹⁾, spec. e Kinnula! ¹⁾, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 138 ¹⁾; Viitasaari in fossa paludis ad lac. Vuosijärvi prope praed. Hintikka!, [unde etiam lectum est in Pl. Finl. exs. N:o 302,] Lakomäki! in fossa argillosa: Kihlman. — **Sb.** (r) Mela; (rr): Mela ¹⁾; Leppävirta: Enwald! nomine *M. spicatum*; Kuopio: W. Pipping! ¹⁾; Kuopio Hirvilahti in lacu Levälampi: Buddén! ¹⁾, (cfr Medd. XXIII p. 13); Kuopio Jynkkä Vaivaslampi: Lönnbohm!; Kuopio in aqua in lacu Suovunjärvi: Linkola!, vide etiam infra; Maaninka, etiam in Kiuruvesi ad praedium Paara in lacu Osmanki! ¹⁾: Lundstr. ¹⁾, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 138 ¹⁾; Maaninka Hyttilänkylä cpp in

¹⁾ Nomine *M. pectinatum* DC. aut saepius *M. verticillatum* var. *pectinatum* (DC.).

freto ad insulam in sinu Mustalahti! ad Salmenniemi versus: Kyyhk. litt.; Pielavesi lacus Haapajärvi: W. Hornborg!

O m. Jakobstad Notbergsfjärden: Fontell!, cfr Medd. XXIII p. 39.

O b. [Uleåborg] in stagno [»lammikossa»] ad Oulujoki prope Koivuniemi in praedio Kannainen: Leiv. Putk.!, cfr Leiv. et vide L. Y. 1904 p. 236; Uleåborg [»Oulu»] in ripa occidentali ins. Hietasaari: Huumonen!; Simo prope Ruikka: Brenner! nomine *M. spicatum* f. *sterilis*, spec. determ. Lindberg; Simo in stagno [»göl»] 2 km ad meridiem versus a Parsiala! ad viam publicam et Kemi! ¹⁾ 3 km ad meridiem versus ab oppido ad occidentem versus a via publica: V. W. Westerlund, cfr Brenn. bidr.

L k. Kittilä pcc in lacu Immellompolo ad septentrionem versus a templo: Caj. comm., cfr Mela Kasv. V et vide infra.

L p. Svjätoj-noss in aqua fluitanti: Kihlman! nomine *M. alterniflorum*, vide infra.

Arten är äfven känd från Kpor. nära Koskesero i vattenpölar: Caj. comm., jfr Mela Kasv. V.

Millefolium aquaticum hos Till. anses af O. Hjelt Försök motsvara *Myriophyllum verticillatum* (och möjl. gäller detta äfven Tillandz *Foeniculum aquaticum*: l. c. p. 223 not); ehuru arten i (Ann. ad Till.) Leche p. 31 säges förekomma »in Slotsgrafven», torde dock såväl uppg. som bestämningen böra anses osäker. — **A b.** Korpo: Desideratkat. p. 25; uppgiften har, om jag ej missminner mig, inkommit på grund af ett oriktigt bestämdt exemplar från Å. G. H.; se f. ö. ofvan under Till. — **N y 1.** [Snappertuna] Totalfladan i väl skyddade laguner. Samlar slam som föregående [*M. spicatum*]: Häyr. Stud. p. 168. — **S a t.** Kyrö: Asp; en ytterst osäker uppg. — **L k.** Angående uppgiften från denna provins påpekar Lindberg, att man snarare skulle haft skäl att härstädes vänta *M. spicatum*, hvilken såväl lefvande som subfossil insamlats i provinsen: Lindb. comm. Exemplar i H. M. F. föreligger icke. — **L p.** Om exemplaret från Svjätoj-noss skriver Lindberg: Har ingenting med *M. alterniflorum* att göra. Högst sannolikt *M. verticillatum* och ej *M. spicatum*. Senare nämner han: »Sedan jag ånyo granskat exemplaret, skulle jag knappast tveka att anse det tillhöra *M. verticillatum*, ehuru exemplaret är utan blommor»: Lindb. comm.

Osäkert är, huruvida *M. verticillatum* förekommer såsom fossil i

¹⁾ Nomine *M. pectinatum* DC. aut saepius *M. verticillatum* var. *pectinatum* (DC.).

Finland. Visserligen upptages arten med synnerlig tvekan: Lindb. torfm. I p. 16, men senare skriver Lindberg, att denna uppgift bör utgå: Lindb. comm.

Anmärkningsvärdt är, att arten uppräknas bland dem, som från Kalm's tid [till 1852] ej iakttagits i Finland: W. Nyl. Distr. p. 77. I Herb. Mus. Fenn. II p. 73 upptages arten endast från 4 provinser (härtill komma dock 2 på grund af litteraturuppg. och 2 andra för var. *pectinatum*); dess nordgräns enl. uppg. l. c. p. 138 ansågs vara icke fullt 63°. I det ofvanstående upptages arten från 16 provinser (oberäknadt Kpor.); nordgränsen är 68° 10' eller åtminstone 65° 45'.

Af de i vårt land förekommande formerna är var. (eller rättare f.) *intermedium* Koch kanske den allmännaste. Om denna nämnes: »Forma nostra est intermedia inter typum et var. *pectinatum*, bracteis nonnihil brevioribus a typo recedens»: Herb. Mus. Fenn. II p. 138, där endast denna och f. *pectinata* upptagas. Senare är äfven *a pinnatifidum* Wallr. inlämnad från **I k.** Kivinebb: Lindberg!, **S a t.** Björneborg: Häyrén! och **S b.** Kuopio Suovunjärvi: Linkola! (se om dem ofvan). Äfven uppg. i Häyr. Björneb. är publicerad under namnet *a pinnatifidum*. — Modif. *terrestris* Neilr. föreligger från **A l.** Eckerö: Palmgren! — Måhända bör det framhållas, att exemplaret i Pl. Finl. exs. N:o 302 (se under **T b.**) är utgifvet under namn af *a intermedium* Koch.

F. *pectinata* (DC.) upptogs tidigare, t. ex. hos Broth., såsom underart, medan densamma i Herb. Mus. Fenn. II p. 73 uppfattas såsom varietet. För min del är jag böjd att ansluta mig till följande uttalande: »Durch den Standort bedingt entwickeln sich folgende Formen . . . Wie bemerkt sind diese drei Formen Erzeugnisse des Wasserstandes. Bei nassem Spätsommer sieht man meist die Form a [*pinnatifidum*], während bei trockenem meist b [*pectinatum*], und bei wechselnder Witterung die Uebergangsformen [*intermedia*] . . . sich bilden»: Meinsh. p. 120—121. Detta bekräftas äfven af familjens senaste monograf, som säger: »varietates descriptae nisi formae biologicae foliis bracteisque ob inundationem variabilem variantibus»: Schindler p. 88. Emellertid har jag särskildt utmärkt de exemplar, som åtminstone någon tid blivt förda till var. *pectinatum*, hvarvid dock bör påpekas, att dessa former icke längre äro särskilda i H. M. F. — Ännu må tilläggas, att flere ex. enl. Sölan hafva uteslutande honblommor.

Myriophyllum spicatum L.

In maribus ut etiam in lacubus Ladoga et Onega plerumque satis frequenter—passim provenit, ceterum autem raro aut rarissime tantum occurrit; ad septentrionem versus quam-

quam magis magisque rarescit, tamen usque ad summum fere septentrionem inveniri indicatur.

Kalm; in rivulis silvaticis p: Prytz, vide infra; (Fenn. merid.): Fries; ad Helsingfors saltem haud rarum: W. Nyl. Distr. ¹⁾); Eur. omn. exc. . . .: Nym. Consp. p. 250; exc. etiam Lappon.: Nym. Suppl. p. 123; »fast kosmopolitisch. Bewohnt ganz Europa»: Schindler p. 90, vide etiam DC. Prodr. III p. 68, Led. II p. 118—119 (ad *M. alternifolium* ex parte spectare puto, vide infra) et Lindb. Res. p. 326.

A1. (p): Bergstr.; complur. loc. Kyrksundet in par. Sund, in stagno Jomala: Bergstr. Beskr.!: Föglö, Geta: Hult ann. ¹⁾); Kastelholm: Sæl. herb.; Jomala in stagno Dalkarby: Palmgren! et Printz! [»Jomala träsk»], vide iam Bergstr. Beskr.; Lumparland prope sacellum: Florstr.; Bergr. vide sub **A b.** — **A b.** (fq): Zett. & Br.; (r?) par. Gustafs Kunnarais, Lypörtö et Kaurissalo, Iniö Åselholm: Bergr.; (fq): Sand. et A. Nyl.; r in lacu Lojo prope Kaukola in aqua valde profunda: Sel.; Vihti (»fq»): Printz; [Vihti] st r in fossa prati riparii ad Veikkola, Hiidenvesi ad insulam Kinava, in amne Suksela et in amne Vanjoki: Flinck; [Vihti] Hiidenvesi: Lindberg in Medd. XXXIV p. 170; Pyhäjärvi rr nonnulla spec. sterilia in ostio amnis in Pyhäjärvi influentis: Wecks., cfr Lindb. Res. p. 326; Mietois p in sinu Saari et ad ostia amnium Mynäjoki et Laajoki: Caj. Kasvist.; Nystad [»Uusikaupunki»] Sorvacko in fossis contra Madonmaa florens: Söd. — **Ny1.** Ekenäs: His.!: (fq) in regione intima . . . st fq in reg. exteriore: Häyr. Stud. p. 168, quem l. inspicias; Ingå in taeniis, ex. gr. in Barösund! et ad Stor-Ramsö [»Ramsjö»]: His. ¹⁾); Ingå Svartbäck: Brenn. växtf. p. 79; st fq in taeniis interioribus par. Esbo: Kihlm. ¹⁾); (p): W. Nyl. ¹⁾); st fq ad Helsingfors in aqua salsa et subsalsa: Sæl. ann.; st fq: Sæl. Ö. Nyl.; Borgå in taeniis maritimis st fq: Sæl. ann.; st fq secundum oram: Sæl. & Str., vide etiam Medd. XXXIV p. 170. — **K a.** Lavansaari: E. Nyl. Ber.!: et Brenn.; ad Viborg: Fl. Kar. p. 193, cfr Malmb. — **Ik.** Kakki [»S:t Johannes»] Laurikkalahti ad septentrionem versus a de-

¹⁾ Nomine var. *marimum* Lindbl.

versorio Vaahtola: Lindberg in Medd. XXXV p. 72; [(st fq): Meinsh. p. 121].

Sat. Raumo: Å. G. H. in dupl.!; p et st ep — cp, enum., Hvittisbofjärd st r in aqua subsalsa: Häyr. Björneb., cfr l. c. p. 28 et 46; rr Tyrvää Vankimusjärvi ep a. 1871, anno 1882 autem exstinctum: Hjelt!, cfr Medd. XXVI p. 16; Malmgr. ex hac prov. non comm. — **Ta.** Janakkala una cum *Lemna trisulca* (O. Sundvik): Lindb. comm. — **Kl.** saltem ad Ladogam borealem: Fl. Kar.; Sortavala: Appelberg! et E. Winter in dupl.!; Impilaks (!) p: Backm. et Hjelt!

Oa. Kaskö: Malmgr.!; p — st fq ad oram: Laur. Växtf., cfr l. c. p. 11, spec. e Vasa! — **Kon.** (st fq), in Saoneshje fq, in Reg. occ. Suojärvi: Norrl. On.; Perttiniemi in lacu Perttijärvi: Simming!; tantum in Sennoguba [insula Klimetskoj]: Caj.; circa Schungu: Günth. p. 38.

Om. p, frequentior in aqua marina: Hellstr.! — **Ok.** [Kianta] in lacu Kallioinen in pago Kiannankylä haud ep: Kyyhk. litt., cfr Brenn. bidr., vide etiam Must. — **Kp.** nondum adnotatum est.

Ob. st r in plagis litoralibus, Kemi, Simo etiam ad Ruikka!, Uleåborg, Kempele, Liminka, Hailuoto [»Karlö»!]: Brenn. Obs., quem l. inspicias; Liminka: Brenn. herb.; Oulu [»Uleå»] in sinu Kempele: Eberh.!; [Kempele] Kiviniemi: Leiv. Oul. p. 87; [Uleåborg] Hietasaari: l. c. p. 41, cfr de ambobus l. c. p. 112; [Uleåborg] ad litus: Leiv. Putk., cfr Leiv. et vide infra; Simo prope Ruikka ad viam publicam in stagno vadoso: V. W. Westerlund!; p in regione litorali Kemi Pörhölänpudas et prope Karinhaara, Simo Joutsenjärvi prope Ervasti: Keckm., cfr l. c. p. 9 et 14; [Haaparanta: Hjelt.] vide etiam infra. — **Kuus.** r Vaimonlampi (Nyberg!): Wainio Kasv., spec. sterile. — **Kk.** nondum adnotatum est.

Lk. Kemijärvi in Vuostimojärvi, Sodankylä in flumine ad Kairala in Jesiöjoki et in stagno prope pag. Sodankylä (67° 25'): Wainio Not.; Kuolajärvi Vuorijärvi et ad effluvium et in ipso lacu: Edv. af Hällstr., vide infra. — **Li.** Paatsjoki Salmijärvi [»Pasvikelven Tsjolmejavre»] prope Svanvik partim sterile, partim fructibus maturis fine m. augusti 1861 (Th. Fries, ipse), Goalse-

javre: Norm. Fl. Spec. p. 445, cfr Th. Fries p. 185, Th. Fries Resa p. 61, Norm. Ind. p. 17, Norm. p. 265, Blytt p. 1128, Hartm. p. 267 etc, vide etiam infra. — [L. e n t. Enontekiäinen: Fellm. Lapp. [ad *M. alterniflorum* verisimiliter spectat, vide infra]; reg. subalp. r (Hartm.): Læst., cfr Hartm. p. 267, Birg. p. 85 et vide infra; Lindén Bidr. non enum.]

Lt. r f. *squamosa* in reg. silv. duobus locis valde propinquus ep in Peskivuopio et Peskilampi! contra coloniam ad ostium fluminis Nuotjok: Lindén Ant., cfr Lindén Beitr. p. 9.

Af Berghell i Fennia XIII N:o 2 p. 28 betecknas arten på grund af Lindbergs undersökningar såsom en reliktforn från en tid, då det Baltiska hafvet öfver Ladoga och Onega stått i öppen förbindelse med Ishafvet, jfr äfven Lindberg i Medd. XXXIV p. 170. I det ofvanstående har jag sökt särskildt framhålla de fyndorter, å hvilka arten förekommer i sött vatten, se äfven Häyr. Björneb. Huruvida densamma dock på alla dessa fyndorter kan betraktas såsom en reliktforn, synes mig osäkert.

Då de äldre förf. ej skilde denna art från *M. alterniflorum*, är det sannolikt, att flere uppgifter under namnet *M. spicatum* i själfva verket företrädesvis afse *M. alterniflorum*. Så är särskildt fallet med Kalms och Prytz' uppg.; sannolikt hänför sig Herkepaecus' uppg. från T a. äfvensom uppg. i Fellm. Lapp. uteslutande till den sistnämnda arten. Wahlenbergs uppg. både i Fl. Lapp. och Fl. Suec. har jag anfört under denna senare art.

S a t. Kyrö: Asp; uppg. är högst osäker. — T a. Hauho: Herk.; uppg. afser efter all sannolikhet *M. alterniflorum* (se ofvan), enär denna art ej upptages, men säkert förekommer i trakten. — Kp. Anmärkningsvärdt är, att Bergr. Ant. ej upptager några fyndorter för *M. spicatum*. — O b. «Sehr gewöhnliche Wasserpflanze in flachem, schlammigem Uferwasser und in Tümpeln»: Leiv. Veg. p. 201. Med stöd af öfriga uppg. från denna trakt förmodar jag, att frekvensen är vilseledande, om än arten sannolikt ställvis uppträder ymnigt. — Angående förekomsten i L k. Vuorijärvi nämnes yttermera: I själfva sjön på större djup, där den ofta fastnar i utsatta nät . . . Vattnet i Vuorijärvi är mycket kallt och klart, såsom i en källa. Sjön torde vara flere 10-tal m djup. Hvitahafslaxen går ända upp i Vuorijärvi: Edv. af Hällstr. — L i. Th. Fries tillägger: »Osäker såsom varande steril, men troligen tillhörande denna art»: l. c. p. 185. I anledning af att uppg. af dess auktor således ej ansågs fullt säker, upptogs den icke i Herb. Mus. Fenn. II p. 73. Numera har dock Norman bekräftat densamma, hvarjämte säkra uppg. från nordliga delen af flora-området tillkommit. Ett par uppgifter från lokaler, som ligga nära Finlands naturalhistoriska gräns, men hvilka ej upptagas af Norman, har jag förbigått. Wahlenbergs uppg. anföres under *M. alterniflorum*, jfr äfven Wahlenb. Fl. Suec. p. 643. — [L. e n t. Uppg. i Fellm. Lapp. afser efter

all sannolikhet den härstädes vida allmännare *M. alterniflorum* (se ofvan). Från finskt område föreligger icke någon fullt säker uppgift.] — Lapp. ross. Beket. p. 562 anför N. I. Fellmans uppg. angående *M. alterniflorum* under *M. spicatum*.

Såsom fossil är arten redan tidigare funnen i ancyclus-leran vid **K a.** Viborg: G. And. p. 71 och 107. *F. muricata* [Neum.] är insamlad i **S b.** Jorois Järvikylä: Lindb. torfm. I p. 9, 11 och 16, jfr l. c. p. 6 och Lindb. Phyt. p. 180. Vidare uppräknas arten från samma ställe vid Valvatos, utan att det nämnes något om formen: Lindb. Subf. p. 74 och Lindberg i Medd. XXXIV p. 170. Senare är den äfven funnen i **O k.** Loijussuo i Kuhmo [»Kuhmoniemi»] socken circa 160 m öfver hafvet: Lindberg i Medd. XXXV p. 193, där närmare uppg. lämnas, jfr Lindb. Phyt. p. 182. Yttermera uppgifves *M. spicatum* vara iakttagen såsom fossil i **I k.** Kivenapa [»Kivinebb»] vid Linnanmäki: Lindb. Phyt. p. 178 och **I k.** Valkjärvi Vermatsujärvi: l. c. p. 179. Under allra senaste tid är arten äfven anträffad vid Mosskulturforeningens undersökningar sommaren 1910 i prof från två mossar i **L k.** Kittilä och en mosse i Sodankylä: Lindb. comm. Angående artens uppträdande i glaciala aflagringar, se äfven Lindberg i Medd. XXIV p. 102, Lindb. Phyt. p. 183 och G. And. Spätqu. p. 20—21.

Hvad **formerna** angår, anföras några af de äldre uppg., såsom af det ofvanstående framgår, under namnet var. *marinum* Lindbl. Då denna form icke upptages i nyare arbeten, har jag här anført uppgifterna under hufvudformen.

Angående var. *squamosum* Læst. nämnes: »Synes vara den form, under hvilken arten uppträder inom den nordligaste delen af sitt utbredningsområde. Samma form träffas emellertid öfverallt, där växten lefver i bräckt vatten, t. ex. . . . i trakten kring [**N y l.**] Fagervik»: G. And. p. 106. Se äfven Brenn. Flor. — I litteraturen från vårt land har jag f. ö. endast funnit uppg. **O b.** Kemi: Zidb., jfr Brenn. Obs. — Lt. se under hufvudarten. — Sannolikt är formen ej sällsynt och några exemplar i H. M. F. tillhöra måhända densamma — öfvergångsformer mellan denna och typen äro dock talrikare. — Om var. *squamosum* nämnes för öfrigt: »Denna form har intet systematiskt värde. Exemplar, som uppkommit från öfvervintringsknopporna, ha de för v. *squamosum* egendomliga bladen i behåll nedtill på stammen»: Lindb. comm.

Angående f. *muricata* [Neum.] se under artens förekomst såom fossil.

Myriophyllum alterniflorum DC.

In maxima parte territorii satis frequenter (—passim) provenit; in Fennia maxime austro-occidentali varius tamen inveniri videtur.

Usque ad lacum Inari [»Enarensem»] Lapponiae fq: Wahlenb. Fl. Suec. p. 643 nomine *M. spicatum*; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Scand. (immo Lappon.): Nym. Consp. p. 250; Fenn.: Nym. Suppl. p. 123; usque ad Scandinaviam: Schindler p. 94, vide etiam Trautv. Incr. p. 288 et 289, ut etiam Borg Beitr. p. 100, 112, 134 et 142.

A 1. Geta in stagnis: Hult ann.; Hammarland Långträsk: Florstr., vide etiam infra. — **Ab.** Pargas in sinu maris ad templum: Arrh.; Uskela loco sicco: Nikl.!; fq: Renv.; st fq: Sel.; Vihti (!) fq: Printz et Flinck, vide infra; fq: Wecks.; Mietois cum superiore [*M. spicato*] in intimo sinu Saari: Caj. Kasvist.; Zett. & Br., A. Nyl. et Sand. non comm. — **Nyl.** p: His.; p — st fq, hic illic ep: Stenr.; Esbo: W. Nyl.; Thusby: Åstr. & H.; st fq: Sæl. Ö. Nyl. — **K a.** Lavansaari (H. M. F.): Brenn.; Vehkalahti in lacu Alajärvi ep: Sæl. ann.; st fq: Blom; st fq in amnibus et rivulis: Lindén. — **I k.** p: Malmb.; ep in stagno ad Kiviniemi: Rupr. Diatr. p. 87 et Fl. Ingr. p. 371; [in rivulis reg. septentrionalis ubique fq, enum.: Meinsh. p. 121].

S at. st fq: Malmgr.; Lyttskär st fq (et st pc), ceterum non adnotatum nisi e Ruohokari: Häyr. Björneb., cfr l. c. p. 44; p — st fq, in amne Nohkua multo crassior solito: Hjelt. — **T a.** (fq): Leop.; p: Asp. & Th.; st fq: Norrl. s. ö. Tav., Bonsd. et Wainio Tav. or.; fq — st fq, interdum st ep: Borg Tiet. — **S a.** st fq: Hult. — **K l.** (st fq): Fl. Kar. et Hann.; (fq): Enw. hav.; nec Backm. nec Bergström comm.: Norrl. Symb.; Suis-tamo prope templum: Hjelt Ant. p. 66. — **K ol.** in amnibus nonnullis reg. silv. et coll. fq, interdum ep: Elfv.; e permultis locis enum.: Caj.

O a. st fq: Malmgr.; p: Laur. Växtf. — **T b.** p: Broth. — **S b.** (fq): Enw., Mela et M. & J. Sahlb. — **K b.** Kide: Brand.; st fq: Hällstr.; st fq, hic illic ep: Axels. Putk.; st fq: Wainio Kasv. — **K on.** st fq — fq, in Saoneshje saltem ad Schungu: Norrl. On., cfr Günth. p. 38.

O m. p — st fq in interiore parte: Hellstr.; st r, enum. e multis locis, saepe ep: A. L. Backm. Fl. — **O k.** st fq: Wainio Kasv.; [Kajana] (r): Must.; (r) Ristijärvi, Paltamo, Kajana, in parte orientali st fq: Brenn. Obs.; compluribus locis et ep: Kyyhk.

— Kp. st fq: Wainio Kasv.; st fq — fq: Bergr. Ant.; [Solovetsk: Selin!]

Ob. p, enum.: Brenn. Obs.; (fq): Leiv.; enum.: Leiv. Veg. p. 201; p, enum.: Keckm.; [p secundum amnem Sangis-elf: O. R. Fries p. 161;] p et saepius cp in fluviis et maioribus et minoribus: Hjelt & H., cfr l. c. p. 97. — **Kuus.** st fq: Wainio Kasv.; Oulankajoki st fq saltem compluribus locis, enum.: A. L. Backm. comm. — **Kk.** st fq: Wainio Kasv.

Lk. p et saepius cp: Hjelt & H., vide sub **Ob.**; [complur. locis, enum.: Birg. p. 103;] in locis tranquillioribus fluviorum et in stagnis per totum territorium fq: Blom Bidr.; »per partem silvaticam Lapp. praecipue meridionalium p, etiam in fluvio subsilvatico Idijoki Enontekense parcius vidi»: Wahlenb. p. 252 nomine *M. spicatum*; fq in fluviis in Kuolajärvi, Kemijärvi, Sodankylä, sicut etiam in flumine Ivalojoiki in Inari, observatum etiam in flumine Paatsjoki usque ad Kögäs prope Mare glaciale: Wainio Not.; fq in amnibus: Hult Lappm., (cfr l. c. p. 150); per reg. subsilv. et subalpinam st fq usque ad lac. Mandojäyri Utsjokiae et Näätäjoki, hinc inde, ut in fluv. Vaskojoki, st cp, sed saepissime sterile: Kihlm. Ant., vide etiam Wahlenb. Fl. Suec. p. 643; Näytämö: Arrh. ant.; »in Varangria meridionali in Klostervand, in Goalsejavre . . . ad plurima loca tantum sterili lecto, de determinatione tamen vix dubitandum esse videtur»: Norm. p. 265, cfr Blytt p. 1128; enum. e nonnullis locis: Norm. Fl. Spec. p. 444—445, vide etiam Norm. ann. p. 25. — [**L. ent.** reg. subalpina et silv. fq: Læst.; fq in reg. subalp. et subsilv.: Norrl. Lappm. p. 268; tantum infra Vähäkurkkio adnotatum: Lindén Bidr., vide etiam sub *M. spicato*, Backm. & H. p. 223 et Hartm. p. 267.]

Lapp. ross. in aqua pacifica fluviorum lacuumque usque ad summum septentrionem, Vaidoguba (E. Nylander!), haud raro: N. I. Fellm.; Lt. reg. silv. st r, adn. tantum e freto vadoso inter Hevossaari et ripam occidentalem fluvii Nuotjok, in fluvio Nuotjok prope coloniam cp, Lim. reg. silv. r Siululampi: Lindén Ant.; Porjeguba: Mela Pl.; Pjalitsa: Mela Pl. et herb., spec. in H. M. F. adsunt e Lim., Lp., Lt. et Lm. Porrvavr: Kihlman!

A 1. »Lemland [Lemböte: Bergstr. Beskr.] och Söderby invid bron (H. M. F.): Bergstr. p. 131; då något exemplar från dessa lokaler ej numera finnes i samlingen, anföres uppg. under nödig reservation. — Från Lv. föreligger f. n. ingen fullt säker uppg.; artens förekomst därstädes är dock synnerligen sannolik. — Uppgifterna Wahlenb. p. 252 och Wahlenb. Fl. Suec. p. 643 under namn af *M. spicatum* har jag ansett mig böra anföra under *M. alterniflorum*, som ju särskildt i Lappland är vida allmännare än *M. spicatum*. Måhända hade detsamma äfven bort iakttagas med uppg. i Fellm. Lapp. (Se under *M. spicatum*).

A b. [Vihti] sågs å vattenranden af Oravalampi krypande på land och rent grön: Flinck. — **S a t.** Stundom gröfre än vanligt: Hjelt, se ofvan. För min del misstänker jag, att en dylik form någongång med orätt tagits för *M. spicatum* (se under denna). En dylik form omnämnes äfven från **L k.** Kuolajärvi i Vuorijärvi sjö: Edv. af Hällstr.

Några egentliga former eller varieteter af *M. alterniflorum* äro ej särskilda.

Arten uppgifves äfven från Kton. [Povjenets] i stor mängd i sjön Ondosero mellan Korguba och Ondosero: Ispol. p. 61 i öfvers.

Såsom fossil är arten funnen vid [**A b.** Lojo] Humppila: G. And. p. 48 och 106, jfr Sern. p. 574. Fynd af fossil *Myriophyllum*, hvilka möjl. tillhöra denna art, omnämnas dessutom t. ex. från **S b.** Jorois Järvikylä: Lindb. torfm. I p. 10 o. 11.

Hippuris vulgaris L.

In tota fere Fennia et Lapponia, excepta tantum regione alpina, satis frequenter (—passim) provenit.

Till.; Kalm; in aquis stagnantibus fq: Prytz; in rivulis, fontibus, fluviis minoribus fossisque in Lapp. subsilvaticam usque: Wirz. Prodr. p. 5; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Eur. omn. exc. . . .: Nym. Consp. p. 249, vide etiam DC. Prodr. III p. 71, Led. II p. 119—120, W. Nyl. Distr., Borg Beitr. p. 100, 112, 134 et 139.

A 1. st fq: Bergstr.; fq — st fq: Bergr., quem l. inspicias. — **A b.** (fq): Zett. & Br., Sand. et A. Nyl.; fq — st fq: Arrh. Ann.; p: Renv. et Sel.; st fq: Printz; st fq — p: Flinck; fq: Weeks.; st fq, saepe cp: Caj. Kasvist. — **N y l.** fq: His.; st fq, hic illic cp: Stenr.; st fq: W. Nyl. et Sæl. Ö. Nyl.; Tytärsaari: Brenn., vide etiam Häyr. Stud. p. 167 et Medd. XXXI p. 101 (forma hoc loco commemorata ad var. *litoralem*

spectat). — **Ka.** Lavansaari: E. Nyl. Ber. et Brenn.; p: Blom; (r), enum.: Lindén. — **Ik.** p: Malmb.; [(fq): Meinsh. p. 119].

Sat. st fq: Malmgr.; st fq et st pc — cp, enum.: Häyr. Björneb.; p: Hjelt. — **Ta.** st fq: Leop.; (fq): Asp. & Th.; p: Norrl. s. ö. Tav.; (fq): Bonsd.; p, interdum st cp: Borg Tiet.; complur. loc., enum.: Wainio Tav. or. — **Sa.** p: Hult. — **Kl.** st fq: Fl. Kar.; p, enum.: Hann. — **Kol.** (r), ad Sermaks frequentior: Elfv.

Oa. st fq: Malmgr.; fq: Laur. Växtf. — **Tb.** st fq cum f. *fluitanti*: Broth. — **Sb.** (fq): Enw.; p: Mela. — **Kb.** (fq): Eur. & H.; p in variis territorii partibus, subdominans: Axels. Putk.; p: Wainio Kasv. — **Kon.** plur. loc., Saoneshje ad Schungu, in Reg. occ. ad Leppäniemi: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 38.

Om. fq: Hellstr.; fq: A. L. Backm. Fl., quem l. inspicias; st fq: Tenn. — **Ok.** p: Wainio Kasv.; st fq: Must.; (r) Paltamo: Brenn. Obs.; p — st fq: Kyyhk. — **Kp.** p: Wainio Kasv.; p — st fq, enum.: Bergr. Ant.; enum.: Beket. p. 562.

Ob. fq: Jul. p. 271; st fq — fq: Brenn. Obs., quem l. inspicias; (fq): Leiv., vide etiam Leiv. Veg. p. 201; st fq: Keckm.; Pudasjärvi fq: C. Brand.; [st fq: O. R. Fries p. 161;] st fq et interdum st cp, maximam partem f. *fluviatilem* refert: Hjelt & H. — **Kuus.** p: Wainio Kasv.; st fq: Sahlb. Fört.; »(st) fq» in fluvio Oulankajoki et inferiore parte fluvii Kitkajoki: A. L. Backm. comm. — **Kk.** p: Wainio Kasv.

Lapp. fenn. st fq: Hjelt & H., vide sub **Ob.**; [fq, enum. e multis locis: Birg. p. 103;] in fluviis ripisque udis eorum st fq: Blom Bidr.; per partem silvaticam inferiorem p in aquosis usque ad Mutenia [»Muttania»] Lapp. kemensis: Wahlenb. p. 1; (fq): Fellm. Lapp.; st fq — p in Kuolajärvi, Kemijärvi, Sodankylä, sicut etiam in flumine Ivalojoeki in Inari, in Salmijärvi fluminis Paatsjoki: Wainio Not.; complur. locis in amnibus: Hult Lappm.; ad flumen Vaskojoki plur. locis, Kettu-Matti, Parshi et lac. Mandojäyri Utsjokiae reg. subalp.: Kihlm. Ant.; p in reg. silv. usque ad . . . Fællesdistrikterne: Lund p. 87; Varanger complur. loc.: Th. Fries p. 185; e permultis locis enum.: Norm. Fl. Spec. p. 447, vide etiam Th. Fries Resa p.

61, Norm. ann. p. 25, Blytt p. 1127, Hartm. p. 268 etc. — [L. ent. reg. subalp. et silv. p: Læst., vide etiam Zetterstedt II p. 178 et sub f. *fluviatili*, quae r e reg. alpina enumeratur.]

Lapp. ross. fq: Fellm. Ind.; in aquosis p usque ad Litsa (F. Nylander) et peninsulam piscatorum Oceani glacialis: N. I. Fellm., cfr l. c. p. XLVII; enum.: Beket. p. 562; Lt. fqq in reg. silv., saepe cpp in fretis et sinubus vadosis fluminis Nuotjok: Lindén Ant., vide infra; Subovi: Broth. Wand. p. 13; e permultis locis enum.: Mela Pl.; in H. M. F. multa spec.

Lt. Om förekomsten i Nuotjok tillägges: Former med öfver vattnet delvis nående normala blad i toppen och formen *fluitans* i starkt rinnande vatten äro de vanligaste och öfvergå i hvarandra utan gräns. På uttorkade ställen observerades den icke: Lindén Ant.

Oafsedt de i det följande behandlade formerna omnämnes en f. *minima* från Om. [Öfvervetil] Iso Röyrinki: A. L. Backm. Fl., till hvilken uppsats jag hänvisar.

Såsom fossil är arten trol. allmän: G. And. p. 103, där den dock uppräknas från endast tvenne ställen. Sedermera hafva emellertid många fyndorter tillkommit, se Lindb. torfm. I p. 35, Lindb. exk. p. 15 m. fl., Lindb. und. p. 99, Lindb. Bot. p. 257, Lindb. Phyt. p. 182, 190 och 192 m. fl. och jfr Lindb. Subf. p. 74.

Hippuris vulgaris modificatio fluviatilis (Web.).

Cum forma typica, ex qua in aqua rapidius fluenti oriri videtur, occurrit.

»In rivulis et aquis fluentibus. In Ostrobottnia boreali saepe fructificantem legi»: Spic. I p. 6; *Hippuris vulgaris* formis *fluitans* et *maritima* ex ora meridionali ad Fenniam borealem usque ambis procedit: W. Nyl. Distr.

A1. Eckerö in stagnum Böle: Sælan!; p: Bergr. p. 69, quem l. inspicias. — **Ab.** Bromarf Refbacka: Sand.; [Vihti] enum.: Flinck; in aqua fluenti: Caj. Kasvist. — **Nyl.** p, Fagervik, Sångars, Kalkulla, Dal etc.: His. ¹⁾; st fq in amnibus: Stenr.; (st r): W. Nyl.; Borgå ad Ebbo: Sæl. Ö. Nyl. — **Ka.** vide infra. — [**Ik.** in regione litorali: Meinsh. p. 119.]

¹⁾ *H. fluitans* upptages på grund häraf såsom art från Fennia: Trautv. Incr. p. 289.

S a t. p: Malmgr. — **S a.** (r) Narsakkala, Rasila: Hult. — **K l.** p: Flor. Kar. — **K o l.** Petrosavodsk (Günther, Kullhem): Norrl. On.

O a. p: Malmgr.; Gamla Vasa (Hasselblatt): Laur. — **T b.** st fq cum f. typica: Broth. — **K b.** in rivulo Erola st pc: Axels. Putk.

O m. p: Hellstr.; ad Myllyaho in Lohijoki: A. L. Backm. Fl.; p, Nivala: Tenn. — **O k.** p: Brenn. Obs., quem l. inspicias sub f. typica.

O b. in parte septentrionali prov.: W. Nyl. Till. p. 302; p, in parte maxime septentrionali st fq: Brenn. Obs., quem l. inspicias; in omnibus in aqua fluenti fq in tota amne Simo, p in regione litorali: Keckm., vide etiam supra et sub f. typica.

L a p p. **f e n n.** [complur. locis enum.: Birg. p. 103;] una cum praecedente [f. typica], praesertim locis rapidioribus fluviorum p: Blom Bidr.; β caule flaccido foliis numerosioribus »in fluvio Muonio Lapp. Tornensis inferioris visa est cum aqua fluitans»: Wahlenb. p. 1; in Ristijoki et Sompiojoki: Hult Lappm.; Kemijärvi: E. Nylander in Sæl. herb.; [Kuolajärvi] fq in omnibus minoribus velut Särkioja prope templum: Edv. af Hällstr.; enumeratur etiam a Fellm. Lapp., vide etiam sub f. typica. — [**L. e n t.** reg. subalp. fq: Læst.; fq in reg. subalp. [et subsilv.]: Norrl. Lappm. p. 268, vide etiam infra.]

L t. in aqua fluenti fluminis Kola prope oppidum eiusdem nominis (r): N. I. Fellm., cfr l. c. p. XXXVII, vide etiam sub forma typica.

Insuper in nonnullis M. S. enumeratur, ut etiam in H. M. F. adsunt specimina e permultis provinciis praeter iam enumeratas ex. gr. **T a.**, **K u u s.** et **Lim.**

F. fluvialis kallas, särskildt af äldre förf., *f. fluitans* Liljebl. Då dessa namn mig veterligen åsyfta samma form, har jag ej ansett det vara mödan värdt att utreda, hvilketdera namnet som användes af resp. förf.

Emedan *f. fluvialis*, såsom synes, upptages af många förf., bl. a. äfven i Herb. Mus. Fenn. II, har jag trott det vara lämpligast att behandla densamma under särskild rubrik, ehuru den uppenbarligen endast är en tillfällig ståndortsform och således här i anslutning till Mela Kasv. V betecknas som endast en »modificatio». Utöfver de uppgifter i det ofvanstående, hvilka mer eller mindre tydligt framhålla detta, må ännu anföras: »Att den förra [*H. fluvialis* Weber] endast är att betraktas såsom

en af rinnande vatten frambragt form, torde alla vara ense om»: Lindberg i Medd. XXXI p. 107, jfr äfven t. ex Bergr. p. 69, Flinck m. fl. — **K a.** »I starkare strömmande vatten tvingas växten [*Hippuris vulgaris*] delvis eller helt och hållet under vattnet och öfvergår mer eller mindre fullständigt till modif. *fluitans* (Web.) Wigg., som observerades i [Kirvu] Tietävälä och [Kaukola] Järvenpää»: Lindén. — [**L. e n t.** Endast denna modifikation, som alltid uppträder i mer eller mindre starkt strömmande vatten, anträffades öfverallt på de lugnare ställena i älften, ofta täckande stora ytor af älfbottnen. Inom fjällreg. anträffad endast vid Valtijokis mynning (spars.): Lindén Bidr.] — I Mela Pl. omnämnes formen från Lv., jfr Herb. Mus. Fenn. II p. 74.

Hippuris vulgaris f. litoralis Lindb. fil.

His demum annis cum a sequenti sit distincta, distributio nondum satis explorata est. Tamen et in provinciis australibus et in Lapponia lecta est, vide Lindberg in Medd. XXXI p. 109—110, ubi describitur.

A 1. Finström Bergö in aqua subsalsa: Sælan!; Eckerö Kyrksundet: Lindb. herb.; Föglö Degerby in litore: H. Federley! — **A b.** Töfsala Ketarsalmi: Bergr., quem l. inspicias et vide infra; Rimito in sinu maris: Th. Grönblom! — **N y 1.** Ekenäs: Lindb. herb.; Ingå Svartbäck: Brenner!, cfr Brenn. växtf. p. 79 nomine *H. vulgaris* var. *maritima*, vide infra; Kyrkslätt Strömsby Heikovik in litore marino ad ostium rivuli: Brenner!; Helsingfors Degerö Jollas Bastuvik: I. Fazer in Lindb. herb.

S a t. Raumo: Simming!

O m. Brahestad in fossa aquosa: Blom! — **K p.** ad oram sinus Kemi: Bergr. Ant., vide infra.

Lim. Umba: Selin!

Alla exemplar, utom Federleys från **A 1.** och Grönbloms från **A b.**, äro omnämnda i Medd. XXXI p. 110; härvid har jag utgått från antagandet, att de, som ej förvaras i H. M. F., finnas i Lindb herb. På grund af beskrifningen förmodar jag, att Bergroths uppgift från **A b.** Töfsala Ketarsalmi hänför sig till denna form. Detsamma är sannolikt äfven fallet med uppg. från **K p.**, då Bergroth nämner om formen: »Ej typisk, 6 à 7 blad i krans»: Bergr. Ant. under *H. vulgaris* f. *maritima*. — **N y 1.** Brenners uppg. från Kyrkslätt under namn af *H. vulgaris* var. *maritima* torde högst sannolikt afse var. *litoralis*, så mycket mer som *H. tetraphylla* upptages särskildt och Brenners exemplar från samma ställe tillhör var. *litoralis*.

Hippuris vulgaris * tetraphylla L. fil.

In maribus passim — satis raro occurrit; usque ad summum septentrionem progreditur, ubi nisi rarissima inveniri non videtur.

Habitat litora maris lutulenta in Finlandia, ad praedium Qvidja [»Quidiö»] paroeeciae Pargasensis prope Aboam cpp: C. N. Helenius, Diss. bot. de Hippuride, resp. C. R. Brander, Åbo 1786, p. 10, ubi describitur et depinguitur nomine *H. maritima*; in ripis lutosi archipelagi aboënsis p: Prytz¹⁾; in aquis maritimis Sueciae, Finlandiae etc.: DC. Prodr. III p. 72¹⁾; ad litora marina limosa hinc inde, ad exitum fluminis Uleå ep: Spic. I p. 5 et 6¹⁾; in oris Sinus fennici et bottnici ad Raumo usque: Wirz. Prodr. p. 5 et 6¹⁾; Fenn. et Lapp. bor. or.: Fries¹⁾; ex ora meridionali ad Fenniam borealem: W. Nyl. Distr.¹⁾, vide etiam Led. II p. 120¹⁾ et in primis Lindberg in Medd. XXXI p. 107—110²⁾.

A1. Eckerö Storby (— Lemland): [Tengstr.]¹⁾²⁾, cfr Bergstr. p. 132¹⁾; Finström Bergö: Sælan in dupl.!, Finström Ämnäs et Strömsvik: Arrh. & K.¹⁾; Jomala Godby in litore marino: Florstr.¹⁾; (fq — st fq): Bergr.¹⁾, quem l. inspicias, vide etiam sub **Ab.** — **Ab.** Pargas Simonby: A. Nordenskiöld!²⁾, cfr Zett. & Br.¹⁾; typ. e Töfsala Vuorenpää!²⁾: Bergr.¹⁾, vide ceterum sub **A1.**; Åbo p: Arrh.¹⁾, cfr Liljebl. p. 3¹⁾; Pargas p: Adl.¹⁾; Pargas Brunnäs, Attu et Malmen ad Lofsdal: Arrh. Ann.¹⁾; Nystad p: Hollm.¹⁾, spec. e Vähä Birkholma!²⁾, vide etiam supra et Rupr. Diatr. p. 24¹⁾. — **Ny1.** r in taeniis intimis (sinus Norrby), st r in taeniis interioribus, ubi haec forma sola occurrit, in taeniis exterioribus [»längre ut»] deest: Häyr.Stud. p. 168¹⁾, quem l. inspicias; Ekenäs Danskog in sinu maris vadosa st ep: Häyr.²⁾ et Häyr. herb.²⁾; p in taeniis: His.¹⁾, spec. e Stor-Ramsö!²⁾ [»Ramsjö»], Brändö!¹⁾ et Altvik!¹⁾; Ingå Svartbäck!: Brenn. växtf. p. 79²⁾, spec. etiam leg. W. Brenner!²⁾, cfr Medd.

¹⁾ Nomine *H. vulgaris* var. aut f. *maritima* (Hell.), interdum etiam *H. maritima* Hell.

²⁾ Nomine *H. * tetraphylla* L. fil.

XXXI p. 101²⁾; Kyrkslätt Porkkala in litore marino: Kihlman!²⁾; Esbo Lill-Bodö: Lindb. herb.²⁾; st fq cum f. typica: W. Nyl.¹⁾, cfr Rupr. Diatr. p. 24¹⁾; Helsingfors (W. Schölin in Herb. Florae Rossicae N:o 616): Lindberg in Medd. XXXI p. 109²⁾; Helsinge Nordsjö: I. Jansson²⁾ et N. Reincke²⁾ in Lindb. herb.; Sibbo: Wirz. M. S.¹⁾; p in taeniis par. Borgå et Perno!²⁾: Sæl. Ö. Nyl.¹⁾. — **Ka.** Fredrikshamn (Qvist): Fl. Kar. p. 189¹⁾, cfr Sæl. Ö. Nyl.¹⁾ et Fl. Ingr. p. 373¹⁾; Virolahti in taeniis maritimis: Sæl. ann.²⁾. — [**Ik.** ad oram maritimam in plagis remotioribus: Meinsh. p. 120¹⁾.]

Om. Pyhäjoki Hyttämä: Lackstr.¹⁾; Brahestad Bredskär in stagno: Blom!²⁾. — **Kp.** infra officinam serrariam in Popovansaari in fossa limosa sinus intimi, Stora-Keliak!²⁾ in fossa litoralì, [Solovetsk!²⁾ in litoribus]: Bergr. Ant.¹⁾.

Ob. r Kemi, Simo, Uleåborg, Liminka: Brenn. Obs.¹⁾, ubi sequentes commemorantur; Liminka in litore marino: Brenner!²⁾, cfr Brenn. bidr.²⁾; Uleåborg: W. Nylander!²⁾, cfr W. Nyl. Till. p. 302¹⁾ et Brenn. Bidr.²⁾; [Oulunsalo] Salonniemi Varjakka in litore: Leiv. Oul. p. 22¹⁾, vide etiam Leiv. Veg. p. 201¹⁾; Uleåborg Nuottasaari: Zidd.¹⁾; st r in litoribus limosis Simo Kantola et cp ad Lintukkalahiti: Keckm.¹⁾; oppidum Kemi Huha: Rantaniemi¹⁾, vide etiam Spic.¹⁾ etc. supra. — **Kk.** Gridinä: Ångstr. p. 51¹⁾.

Li. Paatsjoki in litore marino ad Mare glaciale: E. Nylander & M. Gadd!²⁾; Jakobsself: Fontell!²⁾.

Lapp. ross. Lapponia (Schrenk in litt.): Led. II p. 120¹⁾; in ripis fluminis Tuloma iuxta Kola cp: N. I. Fellm.¹⁾, cfr Beket. p. 562¹⁾; Tshavanga in stagno litoreo: Kihlman!²⁾; Sosnovets: Mela Pl.¹⁾; Svjätoj-noss: Enwald & Knabe!²⁾; Krugloje [in **Lm.**]: Brotherus!²⁾; Jokonga: Enw. ann.¹⁾.

Då de äldre uppgifterna under namn af *H. (vulgaris* var.) *maritima* äfven torde innefatta var. *litoralis*, har jag ansett det vara skäl att framhålla, under hvilket namn uppgifterna publicerats. Med undantag för det senare inlämnade exemplaret från **Li.** Jakobsself omnäm-

¹⁾ Nomine *H. vulgaris* var. aut f. *maritima* (Hell.), interdum etiam *H. maritima* Hell.

²⁾ Nomine *H. * tetraphylla* L. fil.

nas alla de exemplar, hvilka här anförts under namnet *H. * tetraphylla*, af Lindberg i Medd. XXXI p. 109—110.

Åsikterna äro i hög grad delade, huruvida *H. * tetraphylla* bör betraktas såsom form, varietet, underart eller art, se härom Lindberg i Medd. XXXI p. 109. Såsom af det ofvanstående delvis framgår, användas af olika författare samtliga dessa beteckningssätt. (I Herb. Mus. Fenn. II p. 74 betecknades växten såsom f.). Sommerf. p. 1 anser, att *H. maritima* endast är en af årstiden beroende form; denna åsikt har jag dock ej sett omfattad af någon annan botaniker. I likhet med Mela Kasv. V upptager jag här *H. tetraphylla* såsom underart.

A b. En egendomlig form af *Hippuris*, iakttagen nära Ispois och omnämnd af E. Reuter, torde äfven afse *H. * tetraphylla*. — **Nyl.** Ingå Svartbäck: Brenn, växtf. p. 79¹⁾, se under f. *litoralis*. — **Ik.** Från finska sidan föreligger mig veterligen ingen uppgift.

Ceratophyllaceae.

Ceratophyllum demersum L.

In maxima parte Fenniae raro, etsi interdum copiose, invenitur et plerumque sterile occurrit. Ad septentrionem versus usque ad 65° 45' progreditur, sed supra 63° 20' nisi perpauca locis non lectum est.

His annis cum permultis locis subfossile et in Fennia et in Lapponia lectum sit, temporibus pristinis multo maiore frequentia et distributione occurrisse videtur.

In puteolis submersum prope Aboam rarius: Prytz; Fenn. merid.: Fries; Eur. omn. exc. . . . Lapp.: Nym. Consp. p. 251; exc. etiam Fenn. (bor.) et med. plur.: Nym. Suppl. p. 123; Fenn. Karel.: Gürke p. 399, vide etiam DC. Prodr. III p. 73, Led. II p. 123 et inprimis Lindb. Res. p. 327—330.

A1. (p): Bergstr.; st r Sund Kyrksunden: Bergstr. Beskr.; Finström Grelsbj! cp cum fructibus in stagno Långträsk: Arrh. & K., cfr Kihlm. Ber.; Geta Bolstaholm cp [spec. leg. T. Nybergh!],

¹⁾ Under namm af *H vulgaris* var. *maritima* (Hell.).

Finström Grelsby in stagno cp: E. Reuter, vide infra; Geta in stagno Meddalen: Palmgren!; Finström Ämnäs: Florström! — **Ab.** Åbo [Reso] Ekstenscholm (A. Cajander!): Zett. & Br.; [S:t Karins] Hirvensalo Särkilahti! et Mustalahti! in mari, etiam Häppilä! in stagno cum fructibus: N. Aschan; Pargas Gunnarsnäs etc.: Arrh. Fl., vide infra; Pargas Ålön in stagno Lampis cp: Link. Kasv. p. 52; Pojo (Tikkanen & Hult): Öhrnb.; Karislojo in stagno Pipola ster.: A. Lagus; Lojo in sinu Humppila et in vadis lapidosis extra promuntorium septentr.-orientale insulae quondam »Ulvala» dictae: Ch. E. Boldt; Lojo Hormajärvi [»Holmavesi»]: Sern. p. 579 [ad eundem atque superior locum spectat, vide infra]; Lojo cp in stagno parvo ad occidentem versus ab Outamo (O. Sundvik): Lindb. comm., cfr Lindb. Res. p. 327; [Vihti] r cp in lacu Oravalalampi!, sp [»mera spridd»] in lacu Kirkkojärvi, sterile tantum visum est: Flink; Lokala [»Lokalahti»] in lacu: Söderman!; [Nystad] in sinu ad oppidum!, cum fructibus in fossis ad Sorvakko contra fabricam [»väki-pyörätehdasta»]: Söd.; Nystad in sinibus portus exterioribus, aqua subsalsa, fundo pingui et limoso: Arrhenius! — **Nyl.** »Ekenäs(!), in fossa ad portum, specimina sterilia ibi tantum vidi»: His.!; [Ekenäs] in freto inter terram continentem et Degerö: Häyr. Stud. p. 167, cfr l. c. p. 138, Häyrén in Geogr. F. T. 1900 p. 232 et vide infra, spec e Snappertuna Sundsbacka in aqua subsalsa!; rr Strömfors in freto angustissimo inter insulas Vahterpää et Gäddberg sterile: Sæl. Ö. Nyl., spec. e Reimars!; Lovisa in rivo ad orientem versus: C. J. Arrh. — **Ka.** ad Viborg: Fl. Kar. p. 193, cfr Malmb.; Viborg cp in fossa arcis: Zilliacus in dupl.!; Jääski in parte australi lacus Jääskijärvi: H. Buch!; Antrea: V. Niiranen! — **Ik.** Kakki ad Kirjola (Nerv.): Malmb.; Valkjärvi in stagno in pago Nurmijärvi: Lindberg!; [(»fq»): Meinsh. p. 289 nomine *C. vulgare* Schleid.].

Sat. Birkkala Vaakkjärvi: Th. Grönblom! — **Ta.** Kangasala in lacu prope templum: Hjelt!; r Rulja in aqua 0,3—0,9 m [1—3 fot] alta: Leop.; [Hollola et Asikkala!] st r Vesijärvi nonnullis locis in sinu ad praedium sacerdotis et ad insulam minimam prope Kaitas cp: Norrl. s. ö. Tav., cfr Medd. XXXV p. 73 et vide infra; r Korpilahti [Päijäne] Ylijärvi! et Veijon-

järvi!: Wainio Tav. or., cfr Prim. p. 58. — **S a.** Villmanstrand in sinu lacus Saimaa florens et fructificans 1885: Sælan!; Lappvesi Lauritsala: A. Brotherus!; Taipalsaari: E. Nylander!; ad oppidum Nyslott sterile: Sæl. herb. — **K l.** Sortavala Airanne cum fructibus: R. Wegelius! et K. H. Hällström!, cfr de ambobus Medd. XXIII p. 13.

S b. [Kuopio] r in stagnis ad pagos Hirvilahti et Jänne-niemi 1873: Mela, cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 138; Kuopio Hirvilahti in lacu Levälampi: Buddén!; Kuopio Ryönä Haukilampi: Linkola!; Maaninka Mustalahti Hyttilänkylä! cp et Lapinjärvi! Taivallahti, ut videtur, etiam cp: Kyyhk. litt.; Nilsia Saarikylä ad molendinas Piekelä: alumn. Knabe in litt. ad Sælan, vide infra. — **K b.** [Inter Pielisjärvi et Höytiäinen] (st fq — p) st fq secundum ripam lacus Pielisjärvi, spec. solitaria: Axels. Putk. — **K on.** In Kendjärvi [»Kenjärvi»] Kar. rossicae: Fl. Kar.!; r Pertijärvi (Simming!, Günther), Saoneshje ad Schungu!: Norrl. On., cfr Günth. p. 38 et Herb. Mus. Fenn. II p. 138; ad Schungu florens etiam aestate frigida 1888: Kihlm.

O k. Kianta in duobus lacubus: Kyyhk. litt. 1911.

O b. rr Kemi in ripa Herva stagni Vajokas! Juurakkopudas semper sterile: Rantaniemi, cfr Medd. XXIII p. 50 et Brenn. Obs., spec. e Kemi Vajokas etiam leg. Ehnberg!

A l. Angående förekomsten härstädes nämnes: Geta »Bollstaholm». Förekommer i ganska stor mängd i träsket framför karaktärsbyggnaden; anträffad i mängd i Grelsbys träsk i Finström d. 24 juli [1886]. På båda ställena funnos fertila exx. i stort antal: E. Reuter. Äfven Bergr. comm. omnämner arten från Geta Bolstaholm. — **A b.** Arten omnämnes [Åbo] »Heikkilä in inundatis»: Wirz. ann.; Pargas vid Gunnarsnäs, Malmen och Lofsdal »har jag under somrarna 1886–87 sett talrika, kringflytande bitar, utan att jag dock lyckats upptäcka dess verkliga växtställe»: Arrh. Fl.; [Pargas Ålön] »mahdollisesti myös Gräggböleträskissä, josta en sitä kuitenkaan ole etsinyt»: Link. Kasv. p. 52. Angående förekomsten i Lojo nämnes: »Boldts och Sernanders lokaler äro säkert desamma. Humppila ligger just vid Hormajärvi. Jag har sett den på djupt vatten på ett annat ställe i Hormajärvi»: Lindb. comm., jfr Lindb. Res. p. 327. — **N y l.** Simmar omkring uti sundet mellan fastlandet och Degerö. Icke slamsamlande; ständigt rent mörkgrön: Häyr. Stud. p. 167. — **S a t.** Kyrö: Asp; uppg. behöfver bekräftas. — **S b.** Knabes uppg. tarfvar kanske bekräftelse. — **O k.** Den *Ceratophyllum*, som med tvekan omnämnes från [Kuhmo] Ontojoki: Must. p. 58, är nägon *Chara* [-art] (Mustonen i bref): Brenn. Obs.

Såsom fossil ansågs *Ceratophyllum* tidigare vara högst sällsynt. Så nämnes om densamma: [Anträffad] »i Rautakorpi mosse nära Sortanlaks i Pyhäjärvi socken [I k.] ymnigt i gyttja, möjligen ekzon. Vid Hollola [T a.] i Vesijärvi, där *C. demersum* ännu finnes lefvande, sökte jag förfäves efter fruktificerande exemplar; talrika subfossila frukter funnos i bottenlammet»: G. And. p. 99. Senare uppräknas arten bland växtfossil funna i O k. Kuhmo [ej Sotkamo såsom i Medd. XXXIII] på en höjd af 160 m öfver hafsytan [invid Ontojärvi]: Lindberg i Medd. XXXIII p. 76—77, jfr Medd. XXXV p. 129 och Lindb. Phyt. p. 182. Likaledes omnämnes *Ceratophyllum* såsom fossil på 8 meters djup från S a t. Huittinen [»Hvittis»]: Lindberg i Medd. XXXVI p. 75 äfvensom I k. Kivennapa [»Kivinebb»] Linnamäki: Lindb. Phyt. p. 178. Ännu senare nämnes: »I flere af de prof, som vid Finska Mosskulturforeningens undersökningar af torfmarker tagits inom Lappmarkens härad under sommaren 1910, har *Ceratophyllum* kunnat påvisas. Sålunda har jag sett den i ej färre än 26 prof härstammande från 17 särskilda torfmarker, däraf 2 i Enontekiäinen, 2 i Mnuonioniska, 8 i Sodankylä och 5 i Kittilä socken. Denna art, som numera är försvunnen från Lappland, har sålunda tidigare varit utbredd öfver hela Lappmarken och synbarligen varit en af de vanligaste vattenväxterna därstädes. *Ceratophyllum* har öfverhufvudtaget inom Finland tidigare haft en mycket allmännare förekomst, hvilket äfven framgår af talrika fossila fynd af densamma, särskildt inom södra Finland, och har här liksom i Lappmarken tillhört ett tidigt skede af vår vattenfloras utveckling»: Lindb. comm., jfr Lindb. Res. p. 328. Här må ännu tilläggas, att *Ceratophyllum* är funnen såsom fossil på 11 ställen inom Lojo härad: Lindb. Res. p. 329. Då alla dessa fyndorter uppräknas l. c. p. 328—329, får jag här endast hänvisa till nämnda uppsats, jfr äfven l. c. p. 332, 333, 335, 336 och 343—344. Se f. ö. angående artens förekomst såsom fossil Lindb. Phyt. p. 183 och 193, G. And. Spätqu. p. 18 och 20—21 äfvensom Lindb. Res. p. 329—330

I fråga om familjens plats har jag här följt Herb. Mus. Fenn. II. Det bör dock ihågkommas, att den i Engler Prantl, Die natürlichen Pflanzenfamilien, III, 2 p. 10—12 har sin plats emellan *Nymphaeaceae* och (*Magnoliaceae*) *Ranunculaceae*, jfr Lindb. Enum. m. fl.

Ceratophyllum submersum L.

Subfossile in unico loco Fenniae australis inveniri indicatum est, sed cum C. demerso auctore Lindberg commixtum.

I k. [Pyhäjärvi] Rautakorpi [mosse nära Sortanlaks i gyttja, möjligen ekzon]: G. And. p. 100, där p. 99—100 olikheterna mellan frukterna af denna art och *C. demersum* framhållas; se äfven hithörande afbildningar l. c., och jfr Hjelt i Medd. XXVI p. 15 (eg. p. 14 not 6). Då emellertid *C. demersum* såsom fossil varierar ganska mycket, kan den fossila före-

komsten af *C. submersum* i Finland ej anses säker: Lindb. comm. Senare tillägger Lindberg: »Frukter utan basaltaggar har jag påträffat flerstädes, äfven i Lappland. Anser därför Anderssons bestämning alldeles osäker, då dessa arter ej säkert kunna skiljas på frukterna»: Lindb. comm.

Lythraceae.

Lythrum salicaria L.

In parte australi et media Fenniae satis frequenter — frequenter occurrit; ad septentrionem versus quamquam rarescit, usque ad 67° 15' progreditur.

Till.; Kalm; in litoribus maris et lacuum fq: Prytz; Eur. omn. exc. Lappon.: Nym. Consp. p. 251; »in parte meridionali et media Fenniae (usque ad 63° lat.) satis frequenter vel frequenter obvium, boream versus rarescit, sed usque ad 67° lat. progreditur. In parte meridionali prov. Ostrobotniae (64° — 63° 30') iam rarum vel rarissimum est, sed [in] vicinitate Maris Bottnici et fluminum Tornio et Kemi pluribus locis obvium usque ad circulum polarem (Rovaniemi 66° 30', Raanujärvi 66° 40', Pello 66° 50'). Etiam in viciniis Maris albi usque ad circulum polarem rarissime progreditur (ad Keret 66° 15' in Karelia Rossica et ad flumen Niva 67° 15' in parte australi Peninsulae lapponicae). In parte orientali Ostrobotniae et occidentali Kareliae archangelicae iam locis multo magis meridionalibus deest, inventum tantum¹⁾ ad Ontojärvi in paroecia Kuhmo Ostrobotniae 64° 5' et ad Luvajärvi in Karelia archangelica 64° 30' (Wainio scripsit): Koehne E., Lythraceae monographice describuntur, Addenda (Engler Bot. Jahrb. IV H. 4), Leipzig 1883, p. 393; »in ganz Europa nördlich bis . . . 67° 15' in Finnland und Russisch-Karelien, Süden der Halbinsel Kola»: Koehne E., Lythraceae (Das Pflanzenreich H. 17), Leipzig 1903,

¹⁾ Posthac multis e locis adnotatum, vide infra.

p. 74, vide etiam DC. Prodr. III p. 82—83 (*α vulgare*) et Led. II p. 127—128.

A1. (st fq): Bergstr.; fq: Bergstr. Beskr.; fqq in litoribus: Bergr. — **Ab.** fq: Zett. & Br.; st fq: Arrh. Ann. et Renv.; fq: A. Nyl., Sand., Sel., Printz, Flinck et V. E. Broth.; (fqq): Wecks.; st fq — p: Caj. Kasvist., quem l. inspicias. — **Nyl.** fq: His.: st fq, suis locis st cp: Stenr.; fq: W. Nyl.; st fq: Sæl. Ö. Nyl.; fq in litoribus: Brenn., vide etiam Häyr. Stud. p. 168. — **Ka.** (p): Blom; p — st fq in ripis amnium: Lindén. — **Ik.** fq: Malmb.; [per totam Ingriam plus minusve distributum: Meinsh. p. 124].

Sat. (p): Malmgr.; st fq — p et pc — st cp, enum.: Häyr. Björneb.; st fq—fq: Hjelt. — **Ta.** st fq: Leop., Norrl. s. ö. Tav. et Wainio Tav. or.; fq: Knabe Fört., Asp. & Th. et Bonsd.; st fq in ripis lacuum et amnium, sp: Borg Tiet. — **Sa.** st fq: Hult. — **K1.** fq in litoribus rupestribus Ladogae: Fl. Kar.; (p), enum.: Hann.; Valamo fq: Sæl. ann.; st fq: Hjelt. — **Kol.** st fq — fq: Elfv.

Oa. p: Malmgr.; st fq: Laur. Växtf. — **Tb.** st fq: Broth. — **Sb.** fq: Enw.; (fqq): Mela; Iisalmi: Lundstr., cfr Moberg Klim. II p. 92; M. & J. Sahlb. non comm. — **Kb.** Liperi fq: Eur. & H.; [inter Pielisjärvi et Höytiäinen] st fq — p, secundum ripam lacus Pielisjärvi spec. solitaria st fq, ceterum non visum: Axels. Putk.; st r — p in parte australi et occidentali par. Lieksa ad pagum eiusdem nominis, Nurmes ad Konnanlampi et Kopras, Repola ad Vuosiniemi et Tsholka: Wainio Kasv. — **Kon.** pluribus locis ad ripas Santalo, Lishmajärvi, Suunu, Koselma (Kullhem) [spec. leg. Simming!], Kendjärvi (Simming), in Saoneshje fq: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 38.

Om. st fq: Hellstr. et Tenn.; fq — st fq, sp ad partem maximam, enum.: A. L. Backm. Fl., quem l. inspicias; Pyhäjoki: Brenn. Obs., vide etiam Clarke X p. 68 not. — **Ok.** r Kuhmo Hietaperä ad Ontojärvi: Brenner!, cfr Brenn. Reseb. p. 75; [Kajana] (»st fq»): Must.; r Paltamo, Kajana, Kuhmo: Brenn. Obs.; [Kianta] in parte occidentali lacus Alanteenjärvi et inde deorsus cp ad catarrhactas: Kyyhk., cfr Brenn. bidr.; Kianta Kokkokoski in pago Ruhtinaansalmi et Juntusranta in eodem pago st fq in ripis, fq in aquis ad Vuokki: Kyyhk. litt. — **Kp.**

(tantum) ad Luvajärvi prope fines par. Repola: Wainio Kasv.!; Kemi: Beket. p. 562; enum. e permultis locis, sed plerumque non maiore frequentia aut copia: Bergr. Ant., vide infra.

Ob. Liminka: Hellström!; r »endast på ett litet Stenskär vid Uhleå elf»: Jul. p. 284; in vicinitate orae fq, in interiore parte st r, Ylitornio, Karunki, Rovaniemi, Tervola, Simo, Pudasjärvi, Ylikiiminki, Kiiminki, Utajärvi, Liminka: Brenn. Obs., ubi maxima pars sequentium et nonnulli alii commemorantur; [Uleåborg] fq: Leiv., vide etiam Leiv. Veg. p. 200!; in parte septentrionali par. Pudasjärvi: Sahlb. Fört., vide etiam Martik. p. 40; Kemi(!): M. Castrén p. 340; ad summum Sinus bottnici usque: Hellstr. Distr. p. 6; p in vicinitate orae Simo Tiuranen in litore septentrionali et occidentali ep, in valle amnis Simo fq in vadis lapidosis amnis alvei: Keckm., cfr l. c. p. 16; Kemi (fq): Rantaniemi; r Torneå (Læstadius): O. R. Fries p. 161; Rovaniemi: Nyberg!; Alatornio p: Hough. not.; Matkakoski [in Karunki auct. Brenn. Obs.]: Wirz. pl. off.; Ylitornio [»Öfvertorneå»] Raanujärvi, Kaarannes, Harrila, Portimo, fortasse etiam ad Turtola: Hjelt & H.; ad flumen Tornense usque ad Pello: L. L. Læst. p. 295; Ylitornio: Herb. Mus. Fenn. II p. 138. — **Kuus.** nondum adnotatum est. — **Kk.** ad Juumakoski in Kepajoki, in ripis lapidosis lacuum Kuittijärvet p: Bergr. Ant.; Keret: Fellm. Ind., cfr N. I. Fellm.

Lim. »ad flumina Keret et Niva. Altius versus septentrionem procedentem non observavi»: Fellm. Ind., cfr N. I. Fellm., qui spec. vidit, et l. c. p. XXXVIII; Umba: Edgr. & Lev., cfr de his Herb. Mus. Fenn. II p. 138.

»Rarissime Finmarkiae intimae»: Wahlenb. Fl. Suec. p. 312; »ad ripas fluminum et lacuum a Nylandia usque ad Matkakoski Tornensium. Dein in Finmarkia iterum occurrit»: Wirz. pl. off. Om förekomsten i Finmarken må tilläggas, att den uppgifna fyndorten ligger i Norge [vid Alten]: Blytt p. 1130 (enl. Zetterstedt), där densamma dock anföres under reservation. Arten upptages alldeles icke i Norm. Fl. Spec., hvarföre uppg. åtminstone tills vidare måste betecknas som tvifvelaktig. Största delen af Finl. och Lappl.: Fries; arten förekommer blott i allra sydligaste delen af finska Lapplanden. Att sålunda Fries' uppgift, hvad Lappland beträffar, är vilseledande, kan med så mycket större visshet påstås, som **Lapp. fenn.** »ad infimam partem huius Lapponiae»: Fellm. Lapp., jfr Led. II p. 128 och N. I. Fellm. p. XXVIII sannolikt har afseende på de ofvan-

nämnda fyndorterna i nordligaste Österbotten, jfr Hjelt Känn. p. 53 not 1. — I sammanhang härmed må nämnas, att artens nordgräns i Sverige är Neder-Kalix—Haaparanta: Birg. p. 82, jfr äfven Wahlenb. p. XX. — I fråga om utbredningen i Kp. må tilläggas följande utdrag ur Bergroths originalanteckningar: I sydvästra delen observerad endast vid Kemijokis utflöde ur Kalmarvi på sandstrand, i södra delen å Ristisaari i Paadane viken, Särkijärvi Käensaari, stenig strand af Ondajärvi några km S om Korpilahti, Onda vid Padun och stranden nedanför »Harjun Sauna», Rukajärvi-trakten stränderna af Merujärvi, Tjongarvi och Tschirkkakemijoki, mellersta delen [»Centr.»] å en liten holme i Koivuniemenjärvi, liten klippa i Lesolanjärvi, stranden (stenig) af Maasjärvi och flerstädes vid Tungunjokis stränder, Kellovaara-trakten (a) utmed älven speciellt på steniga stränder vid forsén, vid älven från Luvajärvi—Kiimasjärvi och Kiimasjärvi—Nokeus flerstädes, kustområdet flerstädes utmed Wigs stränder ända ned till Soroka, Jyskjärvi-trakten (a) på steniga stränder och ymnig vid stranden af Alajärvi: Bergr. Ant. — Lt. Beket. p. 562 anför alldeles oriktigt uppg. i Fellm. Ind. från Kola. Likaså upptages arten från Kola: Koehne Monogr. i Engler Bot. Jahrb. I H. 4 p. 330; denna uppg. rättas genom utredningen i IV H. 4 p. 393 (se ofvan).

I afseende å **formerna** af denna art bör först anföras följ. uppg. af Linné: »Notabilem proferam plantam quam reperi . . . ad fluvium puta Kemi prope templum; haec enim foliis gaudebat alternis, floribus in alis solitariis. Caulis erat pedalis, rectus, simplex; Folia alterna, cordato—lancoolata, sessilia; Flores ex singula ala foliorum superiorum prodibant solitarii, sessiles. Unicam vidi talem plantam, vera autem variatio, et non distincta erat species»: Fl. Lapp. p. 153—154, jfr Linné Iter lapp. p. 179 och Smith p. 164. [I Brenn. Obs. kallas denna form *rariiflorum* Brenn.] — Vidare omnämnes i Wirz. M. S., att exemplaren från Matkakoski tillhört en egen form, ehuru de sedan gått förlorade. En f. *rariiflora* med endast 1 å 2 blr vid de nedersta skärmladen, funnen vid Helsingfors Tölö viken af Europæus, beskrifves Not. XIII p. 457 af Brenner, liksom f. *depauperata* från Helsing i Medd. XIII p. 243. F. *rariiflora* Helsingfors Lappviksudden på hafsstrand med hufvudformen och **Sa.** Villmanstrand Parkkarila på sjöstrand tillsammans med hufvudformen: Sæl. herb. I **Oa.** Wasa vid Långviksträsket! har äfven jag sett en dylik mycket fåblommig form, se äfven Brenners redogörelse i Medd. XIII p. 243. Sælan] framhåller, att denna form säkerligen icke är sällsynt, om man blott ger akt på densamma: Sæl. ann. Dessa afvikelser torde dock enligt Koehne l. c. [Engler I H. 4 p. 330 not] endast vara monstrositeter. Ännu i det senaste, mig tillgängliga arbetet af familjens monograf säges: »In formis tere omnibus observantur exemplaria ± monstrosa bracteis auctis latisque, saepe reflexis v. refractis, flores solitarios in axillis gerentibus»: Das Pflanzenreich, H. 17 [se ofvan p. 386], p. 76.

Vidare omnämnas formerna *verticillata* Mela och *alternifolia* Mela, hvarjämte hufvudformen kallas f. *oppositifolia* Mela: Mela Kasv. (Dessa former äro delvis långt tidigare anmärkta, se Koehne l. c., jfr äfven Mela Kasv. V, där äfven f. *glabricaulis* Koehne omnämnes (se längre fram).

Yttermera omnämnes f. *glabra* Rupr. **Ok.** Kuhmo Hietaperä, f. *sparsifolia* Sæl. **Ob.** Liminka och f. *ovato-brevifolia* Sæl. **Ob.** Rovaniemi Korva [männe Karvo?]: allt enl. Brenn. Obs. — F. *sparsifolia* är samma form som f. *alternifolia*: Sæl. ann. Om exemplaren i H. M. F. skriver Lindberg, att alla tillhöra γ *vulgare* DC. subv. *genuinum* (Gr. & G.) Koehne [se Koehne i Pflanzenr. p. 77]. »Det glattaste exemplaret är från Nyl. Pyttis in litore: Sælan & Strömborg!; detta torde kunna betecknas såsom γ *vulgare* DC. subvar. *glabricaule* Koehne. — β *intermedium* uppgifves från Ingermanland [se t. ex. Koehne i Engler I p. 330, Koehne i Pflanzenr. p. 76], men har jag ej i H. M. F. kunnat finna något exemplar, som hör hit»: Lindb. comm. — De anteckningar om oväsentliga variationer, som gjorts på etiketterna till särskilda exemplar, har jag förbigått. Här må endast tilläggas, att om var. *vulgare* DC., hvilken i Koehnes tidigare monografi betecknades såsom var. β , finnes l. c. en fullständig beskrifning m. m., hvori bl. a. nämnes: »invenitur per totam speciei aream»: Koehne i Engler Bot. Jahrb. I p. 330. I den senare monografin uppräknas särskilda underformer, bl. a. från Schweden, Russland: l. c. p. 77.

L. virgatum L. omnämnes såsom stundom odlad: Mela Kasv. V.

Peplis portula L.

In Fennia australi aut rarior est aut passim occurrit; supra 62° 30' vix nisi adventicia lecta est.

Kalm; locis inundatis Finl. inf. st fq: Prytz; Eur. omn. exc. . . . Lapp. plur.: Nym. Consp. p. 252; exc. etiam Fenn. bor. omn. et med. plur.: Nym. Suppl. p. 124; in Finlandia australi usque ad c. 62° p vel st r: Schedae p. 91, vide etiam DC. Prod. III p. 77, Led. II p. 124 et infra.

A1. (r): Bergstr., cfr l. c. p. 7; [Finström] Godby prope Färjsund: Bergstr.; Geta prope templum (fq), ad Möckelgräs etc.: Hult ann.; Sund: Brenner!; Geta Höckböle!, Lemland Granboda, Kumlinge prope templum: Arrh. & K., cfr Bergr.; Saltvik Saggö: Oss. Reuter in Häyr. herb.; Eckerö prope Marby: Lindberg!; Jomala Österkalmar: Laur. Fört.; Hammarland Äppelö, Geta Bolstaholm et st ep [»rätt allm.»] ad Sund Kastelholm: Bergr.

comm.; Jomala Önningeby: Florstr., vide infra; [Lemland] Lemböte in fossa: H. Varén! — **Ab.** (r): Zett. & Br.; ad fodinas argillaceas laterum (Ann. ad Till.): Leche p. 22, cfr l. c. p. 12; p in Åbo et Pargas(!): Arrh., vide etiam Link. Kasv. p. 50; Merimasku: Karsten in dupl.!; Nagu Ernholm in silva in via humida: A. Dahl!; Uskela: Nikl.!; [Muurila] (r) cp [»yleinen»] ad ripam septentrionalem lacus Ylijärvi: Renv.; (st fq) Bromarf Håkansarf, Bredvik et Vättilaks, Finby Pettu: Sand.; p: Sæl.; Lojo Lylyis: P. Gadd!; Vihti ad amnem prope templum: W. Nyl. p. 210, cfr W. Nyl. p. 204; Vihti (st fq): Printz; [Vihti] (st fq) in fossis et ad fossas argillaceas aut limosas, etiam ad ripas: Flinck; [Pyhäjärvi] r in ripa argillacea amnis ad effluvium eiusdem a lacu Pyhäjärvi: Weeks., spec. e Pyhäjärvi Högfors!; r Mietois ad septentrionem versus ab Antikkala, Mynämäki in Mynäjoki infra praedium Kallis, in vicinitate Härmässuo prope lacum Valkamajärvi, Kalela cum *Elatine alsinastro* in semita pecudum ad septentr.-orientem versus a pago Kalela: Caj. Kasvist., quem l. inspicias; p in Nystad: Hollm., spec. e Stor-Birkholm!, spec. in Pl. Finl. exs. N:o 297 in opp. Nystad Birkholm, subaquoso loco leg. idem. — **Nyl.** p ad Fagervik!, Backa, Hirfdal in par. Ingå et ad Rejböle in par. Karis: His.; Karis Dragsvik: Häyr. herb.; Ingå Svartbäck (!) p: Brenn. Växtf. p. 79, vide etiam infra; Kyrkslätt loco aquoso silvae ad praedium Tyris st cp: Sæl. herb.; [Nurmijärvi] p in fossis argillaceis et in ripis argillaceis p cp: Stenr.; Helsingfors Gumtäkt! ad sinum Gammelstad: Kihlm. ann.; (prius non visa: W. Nyl. p. 53 not.) Thusby: Åstr. & H.; p: Sæl. Ö. Nyl.; Askola in fossis aquosis ad praedium Grefvas, Pyttis! in stagno ad Myllykylä una cum *Elatine alsinastro*: Sæl. ann.; Borgoa in ripa lutosa lacus Molnbyensis: W. Wahlbeck! — **Ka.** ad viam inter Fredrikshamn et Lovisa (Kymmene): Fl. Kar. p. 189; in pago Alahämes: Blom, spec. e Säkjärvi Vilajoki!; Virolahti in fossa aquosa ad pag. Virojoki st cp: Sæl. herb.; r Antrea Hatula! in margine limoso lacunae maioris: Lindén. — **Ik.** p: Malmb., spec. e Pyhäjärvi Konnitsa!; Sakkola Kiimajärvi: Nikl.!; Uusikirkko in via paludosa ad pag. Sykiälä: O. A. Gröndahl!; Pyhäjärvi Kiimajärvi

in via argillacea! et Metsäpirtti Saarois in stagnis prati!: Lindberg; [per totam Ingriam haud infrequens: Meinsh. p. 123].

Sat. p: Malmgr., spec. e Nakkila!, cfr Häyr. Björneb.; [Björneborg] r et st ep Inderö prope pagum in aqua stagnante (a. 1901 exsiccata): Häyr. Björneb.; p — st r: Hjelt, spec. e Karkku!; pc in Jämijärvi, Ikalis et Kyrö: Printz comm., spec. ex Ikalis Särkikoski in ripa lacus! — **Ta.** Tampere in ripa plana: Sola!; Kalvola (Tikkanen): Hult coll.; Kalvola in vicinitate Kutila in fossa argillacea: Borg!; Sääksmäki r Jutikkala: Tikk.; Pälkäne prope Laitikkala, Tyrväntö in rivulo ad meridiem versus a praedio Tykölä, haud ep: Zidb.; (r) [Sahalahti] Saaris, [Kuhmalahti] Pento: Leop.; p: Asp. & Th.; Vanaja [»Vånå»]: Kekoni!; Janakkala Turenki in loco argillaceo ad aquas [»stråten»] Vanajavesi: Häyr. herb.; Hauho: Herk.; Asikkala st r: Nikl.!; p: Norrl. s. ö. Tav.; st r in Tav. austro-orient.: Wainio ann.; Sysmä Nya Olkkola: Unon.!; [par. Gustaf Adolf] r ad Marsmäki: Bonsd.; [Längelmäki?, Orivesi (!)?] r in viis argillaceis, udis ad septentrionem versus a Nihuanjärvi, sp: Borg Tiet. — **Sa.** Ruokolaks Siitola: Simming!, cfr Hult; r Utula: Hult. — **K1.** Unkuniemi (Nikl.): Fl. Kar. p. 189; Leskelä ep: Chyd.; Parikkala: J. Sahlberg!; Sortavala: Wegel.; Impilaks ad intimum sinum: Hjelt Ant. p. 66! — Kol. r Vosnessenje, Sermaks plur. loc.: Elfv., spec. e Rossia!; a Kuschlega usque ad Nikola compluribus locis, in flumine Svir [a Rovskoja] usque ad Nikola, Nimpelto, Vosnessenje, Soutujärvi, Shoksu: Caj., spec. e Muuromi!; Salmi Ulahta: Wegel.; ad viam publicam inter Petrosavodsk — Selkä: Norrl. On.

Kon. r Tiudie (Sahlberg), Saoneshje ad Velikaja-guba! in depressis denudatis semiexsiccatis vel inundatis pluribus locis: Norrl. On.; Vyrosero: Kihlm., cfr Herb. Mus. Fenn. II p. 138; Klimetskoi [»Sennoguba»]: Caj., vide etiam Günth. p. 38.

Mellersta Finl.: Fries; kan knappt anses riktigt. »Limites septentrionem versus hisce locis designantur . . . Lapponia occidentalis meridionalis»: Koehne, E. i Engler Bot. Jahrb. I, Leipzig 1880, p. 265; »Europa nördlich bis . . . Südwest-Lappland»: Koehne, E. Lythraceae (Engler, Das Pflanzenreich, H. 17), Leipzig 1903, p. 58. Hvardera uppg. är alldeles vilseledande hvad Finland angår. — **A1.** Angående förekomsten tillägges: Detta år [1907] uppträdde arten rätt allmänt i vattensamlingar, åtminstone

i de södra delarna af fasta Åland: Florstr. — **S b.** Kuopio: Knabe p. 22; uppg. förefaller högst osäker. — **O m.** [Gamla Karleby] på barlast: Hellstr. p. 136; exemplar från Gamla Karleby Yxpila! — **O b.** Ylitornio [»Öfvertorneå»] (Wirz. M. S.): Brenn. Obs., där uppgiftens oriktighet påpekas.

Brenner omnämner från [Ny l. Kyrkslätt] Svartbäck f. *aquatica*: Medd. XXXII p. 71.

Thymelaeaceae.

Daphne mezereum L.

In tota Fennia passim—rarius interdum etiam satis frequenter invenitur; in Lapponia australi raro vel rarissime occurrit et usque ad 68° 18' ad septentrionem versus lecta est.

Till.; Kalm; »finnes vid Selkis [»Selckis»] i Mouhijärvi socken till största myckenhet, äfven på holmarna i skären»: Hell. p. 8 et 9; in dumetis p: Prytz cont.; in silvaticis ad Lapp. inferiorem usque, Sodankylä: Wirz. pl. off.; maxima pars Fenn. et Lapp.: Fries; Scand. (exc. Norv. arct., Lapp. plur.), Fenn. (mer.): Nym. Consp. p. 640; Fenn. med. et bor.: Nym. Suppl. p. 272; per totam Finlandiam p obvia, in Lapponia r, ad summum fere septentrionem progreditur: Schedae p. 91, vide etiam Led. III p. 546 — 547, DC. Prodr. XIV p. 530 — 531, Trautv. II p. 36, Köppen Verbr. I p. 630 — 631 et tabulam geographicam in II, Ign. Geogr. p. 342, Hjelt Utbr. p. 160 [27] et tabulam geographicam, Hult Vedv. p. 8 et Sæl. marj. p. 26.

A l. (r): Bergstr.; [Föglö] Degerby exstincta: Bergstr. p. 4; Jomala: Bergstr. Beskr.; minus fq [Jomala] Ytterby—Geta: Tengstr.!; Finström Bergö Husö: Erics. et Arrh.; Sund Kastelholm (C. N. A. Tapenius): Moberg Klim. p. 186; Hammarland Hamrudda 1881: Arrh., spec. ex Hammarland Varfsvik!; Lemland insula Flaka: Arrh. Fl.; Eckerö: Mela herb.; circa pag. Jomala st fq: Laur. Fört.; Lemland Korsö et Jungfruskär ad fines par. Jomala etiam st cp [»rätt allmänt»] 1910 in silvis ad meridiem versus ab

Eckerö Storby: Florstr.; st r Brändö in pago Brändö Söderholm et Torsholma Brunsö, Kumlinge Ingersholm et Snäckö: Bergr. — **Ab.** (st r) Iniö Storsalmis: Bergr.; Piikkis [»Pikis»] Busilla (Ann. ad Till.): Leche p. 26; Bjärno Öfverby ad stagnum praedii Pojo: E. G. Printz; Uskela Hakostaro: K. E. v. Bonsdorff!; p ad ripam orientalem lacus Vähäruokijärvi in Sammatti, promuntorium Karkali: Sel.; st r in paroeciis circa lacum Lojo: Hult coll.; Vihti (st fq): Printz, cfr W. Nyl. p. 205; Vihti p enum. ex 11 locis: Flinek; in parte austro-occidentali par. Vihti st r in lucis: V. E. Broth., cfr V. E. B. p. 200; st r Pyhäjärvi in valle amnis Haavisto! et ad imos montes in solitudine Vaahteristo, Pusula ad Ahonpää Haijala et ad orientem versus a lacu Tarkeila: Wecks.; r Karjala 6 frutices et multa virgulta Pahnassuo Vehkasaari: Caj. Kasvist.; Nykyrka Mennäs: Hollm.; Zett. & Br., Sand., Renv. et A. Nyl. non comm., vide etiam infra. — **Nyl.** p: His.!; Kyrkslätt ad lacum Humaljärvi: Sæl. ann.; [Nurmijärvi] (st fq), pc: Stenr.; st r: W. Nyl.; Helsingfors (!) Degerö Stansvik: Nikl.! et Sælan!; Thusby (st fq): Åstr. & H.; p: Sæl. Ö. Nyl., spec. e Pyttis!; Borgå Tirmo et Karsby: Sæl. herb.; Sibbo in taeniis maritimis ins. Löparön et Elimäki Filppula: Sæl. ann.; [Hogland (!)] (r): Schrenk p. 158; Hogland (!) (st fq): Brenn.! et E. H [äyrén] in Hbl 1903 N:o 132 B, vide etiam Geogr. F. T. 1901 p. 251 et infra. — **Ka.** Sippola in nemore prope templum: Sæl. ann.; Virolahti Käyräsuo ad Ala Urpala: Blom!; r — st r in parte interiore, adnotata ad Kirvu Sairala! et duobus locis ad Tietävälä, Räisälä Sirlaks, in vicinitate fluvii Vuoksi p — st fq: Lindén. — **Ik.** p: Malmb.; Pyhäjärvi: R. Læthén!; [in toto territorio plus minusve fq: Meinsh. p. 288].

Sat. p: Malmgr.; st r, enum. saltem e 5 locis: Häyr. Björneb.; st r — p: Hjelt, spec. in Pl. Finl. exs. N:o 296 par. Karkku Kauniais Joenalho ad rivulum in luco lectum est; st fq: Sola Flor. p. 89; Ruovesi Toikko 1899: Hjelt, vide etiam Hell. (supra), (Ann. ad Till.) Leche p. 26, Herlin p. 131 et 135; etiam in omnibus indicibus plantarum enumeratur. — **Ta.** st fq: Leop.; Pälkäne p, interdum st cp: Zidb.; p: Asp. & Th., Norrl. s. ö. Tav. et Bonsd.; Sysmä enum.: Unon.; st r, sp:

Borg Tiet.; »p (—fq)» Luhanka ad Vahermäki 1,64 m [»5 1/2 jalka»] alt.: Wainio Tav. or., vide etiam Borg p. 438 et Prim. p. 60; multa spec. in H. M. F. — **S a.** [in Savonia] p: E. Nyl. & Chyd.; Villmanstrand: A. Brotherus!; ad Parkkarila prope Villmanstrand: Sæl. herb.; [Ruokolaks] (rr) prope Matikkala: Hult; Juva Huttula (A. Poppius): Moberg Klim. II p. 158. — **K1.** st fq: Fl. Kar.; Hiitola ep in luco ad Veijalanjärvi: Lindén; Parikkala p, enum.: Hann.; Valamo: Sæl. ann.; p: Hjelt. — **Kol.** p: Elfv.; e permultis locis enumeratur: Caj. (etiam in **Kon.**); haud pauca spec. in H. M. F.

O a. (p). Malmgr.; Närpes Yttermark ad Orrmosskällan: E. af Hällström!; r Jalasjärvi: Bäckm. p. 271; r Malaks (D:r E. Sandelin), Vörå, Oravais ad Pitkäjärvi: Laur. Växtf.; Ilmola Pässilänvuori Äijänpelto p et Niinimaa infra Sikavuori: Hammarström comm. et in Geogr. F. T. 1902 p. 159—160. — **T b.** p: Broth., spec. e Viitasaari!, vide etiam Prim. p. 51. — **S b.** Leppävirta (fq): Enw., cfr Lundstr.; p: Mela, spec. e Kuopio!; Maaninka Haataanniemi! et ad rivulum Toso in pag. Pöljänkylä, Nilsjä pe ad rivulum in stagnum Loutteinen! influentem: Kyyhk. litt.; Iisalmi Vieremä (J. Lindberg): Moberg Klim. p. 186; M. & J. Sahlb. non enum. — **K b.** Kide: Brand., cfr Moberg Klim. p. 186; Tohmajärvi Niirala (N. E. Arppe): Moberg Klim. II p. 158; Liperi p ex. gr. Lammo!, infra Hovivaara etc.: Eur. & H.; [inter Pielisjärvi et Höytiäinen] p—st fq, spec. solitaria, rarius subdominans, in declivibus montium Koli ad ripam versus st ep: Axels. Putk.; st r—p Lieksa Nevala, Nurmes ad Ylikylä, Saramo et Petäinen inveniri dicitur, Repola Koroppi: Wainio Kasv. — **Kon.** st fq, in Saonshje plur. loc.: Norrl. On., vide etiam Günth. p. 49 et sub **Kol.**

O m. p: Hellstr., cfr l. c. p. 133, spec. ex Alaveteli [»Nedervetil»!]; Lappajärvi: Moberg Nat. p. 167 [quod nescio an ad culta spec. spectet]; st r ad partem maximam in par. Soini et in regione calcifera [»kalkområdet»], enum. ex 11 locis: A. L. Backm. Fl., quem l. inspicias, cfr l. c. p. 137 et Medd. XXX p. 104, spec. ex Alajärvi—Vindala Moskvankallio prope praediorum Vesterbacka!, indidem leg. E. Odenvall!; p: Tenn.; Brahestad: Moberg Klim. II p. 157 et 158; r: Oulainen: Zidb., etiam

enumeratur e Kalajoki et Pyhäjoki Vuotti, ut olim adnotavi. — **Ok.** inprimis ep in par. Paltamo: Jul. p. 281; Paltamo Melalahti: Brenn. Reseb. p. 69 et Lackström!; st r — p Kuhmo Lentiira!, Kianta ad pag. Vuokki et Riihivaara inveniri dicitur et complur. loc. in vicinitate Kiannanniemi et Vasonniemi, ut etiam ad Saukko, Kokkokoski et Yläjoki visum: Wainio Kasv.; [Kajana] (p): Must.; r Paltamo Melalahti, Kajana, Kuhmo et Kianta: Brenn. Obs.; [Kianta] complur. locis Vasonniemi, Pesiönkoski in ripa, Alanäljänkä ad Niemelä et ad ripas amnis Junnujoki: Kyyhk.; [Kianta] haud r etiam ad Ylinäljänkä: Kyyhk. litt., spec. adscriptum »Kiannanniemen takalistolta!» — Kp. Jyskjärvi ad Vonkanjoki, Kostamus ad Lusma: Wainio Kasv.; p — st fq, enum. e permultis locis: Bergr. Ant., spec. e Siiterin-vaara ad ripam lacus Siesjärvi!; [Solovetsk {»Solovki»}: Beket. p. 590].

Ob. (fq): Jul. p. 281, vide sub **Ok.**; p, in partibus septentrionalibus r — st r, Simo, Kuivaniemi ad Kärppäoja, Ii, Pudasjärvi, Kiiminki inter Ukkola et Mannila, Ylikiiminki et Utajärvi: Brenn. Obs., quem l. inspicias; Utajärvi Myllyranta: Brenn. Reseb. p. 73; in par. Kiiminki (!) (fq), quamvis ceterum r: l. c. p. 78; Pudasjärvi et in aliis locis iam allatis: Zidb.; Kemi: Linné Iter lapp. p. 175 nomine »Gnidium» [auct. Smith p. 152], M. Castrén p. 330, Brenner! et Rantaniemi!, cfr Acerbi p. 128; Kemi Kallinkangas: Kihlm. & Arrh. 1880; p in partibus territorii interioribus, Simo ad Viantienjoki, Laurila in prato, Martimonoja et ep ad Konttikivalo, Kemi Kallinkangas prope Laurila, Isoruona etc.: Keckm., cfr l. c. p. 11 et 15; Kemi (fq) in partibus inferioribus, p in partibus superioribus: Rantaniemi; [Alatornio] Katajamaa et Uusijärvi: Hough. not., cfr Moberg Klim. p. 186; Ylitornio Tengeliö (J. Lang): Moberg Klim. II p. 158; [Rovaniemi] Kivalonotta inter Autio [»Autti»] et Viiri [ad fluvium Kemi]: Fellm. Anteckn. I p. 282; O. R. Fries non comm. — **Kuus.** st r prope templum (Sahlb. Fört.), ad Iivaara, Mäntytunturi et complur. loc. ad Paanajärvi!: Wainio Kasv.; ad Merenoja, qui rivulus in flumen Oulankajoki influit, Kuolajärvi Sovanköngäs: Broth. litt.; inter Säkkiänvaara et Juuma, Ruskeakallio, prope Mäntyniemi: Hirn Fört.; secundum Oulankajoki p — st fq, inter Ollilajärvi et Oulanka uno loco, inter

Kiutaköngäs et Taipale, in valle Kiutajoki, ad inferiorem partem fluvii Aventojoiki, auctores fide digni edunt ep inveniri in insula in Savina 1 km infra Porolammit sub circulo polari, Juuma in silva ad austro-orientem versus a Jyrävä ad Kitkajoki etiam ad Ruskeakallio pe in silva: A. L. Backm. comm.; Kurvinen in ripa orientali amnis Särkijoki: W. Brenner! — Kk. Oulanka ad Vartiolampi et Päänuorunen: Wainio Kasv.; ad Taivalkoski in Pistojoiki: Bergr. Ant.; Siprinki et Sonostrow: Mela Pl.

Lapp. fenn. rr Kittilä Aakenusjoki prope Mantooja et Sapukkaolja!: Hjelt & H., cfr l. c. p. 101 et Herb. Mus. Fenn. II p. 138; Kittilä prope Kätkjärvi: Silén Bl. p. 94; »in lucis densis humidis Lapp. infimae silvaticae rarius ex. gr. a me lectum ad Akankoski infra Sodankylä Kemensis»: Wahlenb. p. 98, cfr l. c. p. XVI, LXIV—LXV et Schüb. p. 239; ad infimam partem [»infimum pastum»] huius Lapp. p: Fellm. Lapp.; »Kuolajärvi ad paludem Pietari-Pahahka prope Kersilä, ut ab incolis mihi indicatum est, Sodankylä ad Pyhätunturi, ut ab incolis mihi indicatum est, Kalkkivaara, Kaaretkoski (fructus ab incolis ibi lectos vidi). Etiam in luco ad catarrhactam prope Salmijärvi ¹⁾ visum est, ut ab incolis mihi indicatum est»: Wainio Not., cfr Hult Lappm. et l. c. p. 40; [Kuolajärvi] ad rivulos inter Vuorijärvi et Kutsa: Stjernv., vide infra; Kuolajärvi [»Salla»] inter lacus Rahkojärvi et Honkasjärvi ad meridiem versus ab Ala-Kurtti in valle nemorosa: Borg & Rantaniemi!; Kuolajärvi Pyhäkuru, ubi ep, ad Enjanjoki et Sulohaara in Enjanjoki influentem: Edv. af Hällstr.

Lapp. ross. Sashejka ad lacum Imandra (Karsten), Umba (Selin!) et denique iuxta Ponoj: N. I. Fellm. p. 52, cfr l. c. p. XLV, Beket. p. 590 et Herb. Mus. Fenn. II p. 138; Kantalaks: Beket. p. 590; Shelesna! prope Kantalaks et Hibirä [»Umbdek»]: Broth. Wand. p. 5 et 7; Seredna [etiam Mela herb.] ad Kantalaks, Porjeguba, Tetrina, Tshapoma et Ponoj: Mela Pl.; Kano-sero: Edgr. & Lev.; Tuitsitunturi in declivi australi in luco: Axelson & Borg!; Tshavanga in silva frondosa iuxta flumen!, Tshapoma in silva nemorosa saxosa!, ad rivulum Rusiniha!:

¹⁾ Vide infra.

Kihlman; Ponoj in loco humido ad occidentem versus a pago: Montell!; Lt. rr in reg. silv. ad ripam amnis Kuskimjoki [prope ostium fluminis Nuotjok]: Lindén Ant.!

Ab. Åbo 1758: Moberg Nat. p. 167. — **Nyl.** Ej observerad i Ekenäs landsförsamling. Esbo Kilo p och pc: Häyr. — **Lk.** Angående förekomsten i Kuolajärvi tillägges yttermera: «Inga frukter funna [vid Vuorijärvi]. Mognar dock i trakten»: Stjernv. — **Li.** Då Wainio ej själf sett arten vid Salmijärvi, synes mig denna uppg. kräfva bekräftelse. Vore den riktig, blefve artens nordgräns ungefär 69° 25'. — [**L. ent.** Arten uppräknas bland dem, som saknas kring Kaaresu'anto: L. L. Læst. p. 290. — Vidare uppräknas arten bland dem, som hafva sin nordgräns vid Pajala: Birg. p. 53.] — Lim. Köppen Verbr. I p. 631 not 1 antager, ehuru med tvekan, att med Umba menas Umbosero, (67° 20' à 67° 40'). Uppgiften afser emellertid byn Umba 66° 40'.

Det uppgifves, att arten någon gång kan uppnå manshöjd [i **Om.**] Soini Takala-Rintala i Rasi löfskog: A. L. Backm. Fl. Se äfven Wainio Tav. or. under **Ta.**

»Undantagsvis **odlad** som prydnadsväxt. Bär af vildt växande buskar samlas i Uleåborgs-trakten för afsalu till apotek; allmogen köper däraf till husmedicin»: Elfv. Ant. p. 95, jfr l. c. p. 41. Likaså upptages *Daphne mezereum* såsom odl. i Caj. Kasvist., A. L. Backm. Fl. och af Leiv. äfvensom Leiv. Putk. Den uppräknas bland arter, som trifvas ända till Torneå: Puut. 1900 p. 34.

Några uppgifter om att arten skulle förekomma såsom fossil, känner jag icke från vårt land.

Elaeagnaceae.

*Hippophaë*¹⁾ *rhamnoides* L.

Ad oram et inprimis in taeniis exterioribus Maris baltici et Sinus bottnici satis frequenter aut passim saepeque copiose provenit, in intimis autem taeniis non occurrit.

Per litora Sinus bottnici cp: Fl. Lapp. p. 296; ad litora Maris baltici praesertim in Alandia [et Roslagia]: Fl. Suec.

¹⁾ *Hippophaë* in Herb. Mus. Fenn. 11 etc., sed *Hippophaë*s auct. Hj. Appelqvist, cfr Lindb. Enum. etc.

N:o 906 p. 356; Ostrobotniensibus Hafstörne, Alandis Finnbær: l. c. p. 355; Kalm; in agris taeniarum Fenniae: Gadd Försök III p. 172; cpp in Pyhämaa inter Raumoam et Nystad: Diss. acad. de Hippophaë, Præs. C. N. Hellenius, resp. P. Stenberg, Åbo 1789, p. 7; in oris maritimis petrosis p: Prytz cont.; Fenn. merid. et media: Fries; in Ostrobotnia saltem ad Uleåborg usque provenit: W. Nyl. Distr.; per litora insulasque Maris baltici . . .: DC. Prodr. XIV p. 607; Ostrobottn. Aland.: Nym. Consp. p. 644; **Ab.** tantum ad oram occidentalem, **Ob.** ad summum Sinum bottnicum usque: Herb. Mus. Fenn. II p. 138; Fenn. occ. etiam Aboae et in Satakunta: Nym. Suppl. p. 274; ab Alandia usque ad Torneå: Norrlin in Oma maa p. 39, vide etiam Wahlenb. p. XVIII, Prytz p. 14, Led. III p. 552, Ign. Geogr. p. 342, Köppen Verbr. I p. 640, Hjelt Utbr. p. 164 [31], G. Andersson in Geol. För. Förh. Bd XVII, Stockholm 1895, p. 45 et Caj. Atl. p. 12.

A1. in maritimis Alandiae cpp: Tærnstr. p. 58, cfr Linné Iter lapp. p. 201 et Radl. p. 235; (st r): Bergstr., cfr l. c. p. (7 et) 135; complur. loc. secundum oras maritimas: Bergstr. Beskr.; in litoribus maritimis et in pratis uliginosis (fq): Tengstr.!; cp ad litora secundum sinum Bomarsund: Prim. p. 71; Arrh. & K. e 13 loc. enumerant; cum etiam ab aliis multis loc. lecta sit, verisimile est speciem in maxima parte Alandiae st fq inveniri, vide etiam Medd. XIII p. 200 et 206 et infra; fq in partibus septentrionalibus par. Brändö et Kumlinge: Bergr. p. 19, vide etiam infra. — **Ab.** par. Gustaf Enskär: Bergr. p. 20, vide etiam infra et sub **A1.**; in taeniis par. Nystad(!) p cp: Hollm.!; [Nystad!] Hiulahti, in insula parva in sinu Santtionlahti, in insula prope promuntorium inter sinus Janhuan- et Santtionlahti, denique in Rauhaluoto: Söd.; Pyhämaa vide supra.

Sat. p secundum oram maritimam: Malmgr.; st fq — fq et st pc — cp, sed in maritima tantum regione: Häyr. Björneb.!, vide infra.

Oa. p secundum oram maritimam: Malmgr.; fq in litoribus: Laur. Växtf., vide infra, vide etiam Linné Iter lapp. p. 198 et Nordl. p. 18.

Om. st fq in taeniis: Hellstr.; fq ad oram: Tenn.; Kala-

joki Rahjankylä cp in taeniis: Tenn. in exordio, vide etiam Brenn. Obs., Krank p. 10, Leiv. Küst. p. 74 et 78, ut etiam Leiv. Veg. p. 207 et cfr l. c. p. 96 etc.

O b. Uleåborg: W. Nylander!, cfr supra; st fq in taeniis et promuntoriis exterioribus: Brenn. Obs., quem l. inspicias; in proxima vicinitate oppidi Uleåborg non occurrit neque in ora neque in insulis, sed in insulis magis remotis, li Röyttä cp: Leiv. putk., cfr Leiv., vide etiam Leiv. Küst. p. 134 et 154 et denique Leiv. Veg. p. 207; (fq) in parte septentrionali Sinus bottnici: Brenn. Reseb. p. 77, spec. e Simo Maksniemi!; li Maa-grunni: Brenn. l. c.; Simo p cp, fructus maturos profert: Hough. not.; in litoribus st fq -- p Simo(!) Tiuranen(!) cp et Kantola, Kemi Ajossaari et Kuivanuoro: Keckm., cfr l. c. p. 11 et 13; Kemi p: Rantaniemi!; [Alatornio] Björkö (rr): Clarke X p. 93 not.; [r: O. R. Fries p. 163, cfr l. c. p. 156,] vide etiam supra et infra.

»Ad litora Maris baltici (Alandiae) et Sinus fennici, ad bottnicum usque in Luvia»: Wirz. pl. off., jfr Trautv. II p. 29—30 och Köppen Verbr. I p. 640. Arten förekommer ej vid finska viken; hvarken Zett. & Br. eller Arrh. upptaga densamma och än mindre någon förf. från Ny1. Att haf-tornen går ända till öfversta delen af Bottniska viken, om än därstädes i allmänhet förkrympt till växten, framgår af det föregående. — **A 1.** »Allmän i norra delarna af Brändö och Kumlinge, mera sällsynt i öfriga delar af förstnämnda socken och i mellersta Brändö»: Bergr. p. 19—20. Antagligen afses, att arten är mera sällsynt i öfriga delar af Kumlinge [sistnämnda i st. f. »förstnämnda»].

Här må tilläggas några mera speciella uppgifter angående buskens förekomst och växtsätt i olika delar af landet. — **A 1.** Härifrån nämnes: På Ytternäs vid Mariehamn växer haftornen i manshöga och något högre (1 — 3,5 m höga), täta häckar, hvarvid honbuskarna vanligen äro högre än hanbuskarna: Sæl. ann. »Bildar mer eller mindre allmänt täta, stundom ända till 3,6 m [=c. 2 famn] höga snår på hafsstränderna»: Ch. E. Boldt. «Lemlands skärgård, allmän, [antecknad från 16 ställen, uppr.]. Jomala flerst., exempelvis: Ytternäs, flerst.; Svinö; kring Ramsholmen; Hammarudda; öster om Lemströms kanal vid Lumparn, rikl. Hammarland, flerst. vid västra kusten. Eckerö flerst., exempelvis på sydkusten samt vid Marby. Geta flerst., exempelvis Dånö. Finström flerst., exempelvis vid Högskolan; Bergö, rikl. på Husö. Saltvik, exempelvis vid norra delen af Saltviken. Sund, vid Lumparn. Föglö, holme nära Bånö i östra Föglö nära Sottunga. Är sällsynt i Föglö och af mig ej anträffad i Kökar. Uppträder helst på stränder, äfven steniga, och bildar ogenomträngliga, ofta till

5 m. höga snår. Anträffas äfven, ehuru mindre ofta, inne i landet på låga ängar samt stundom äfven på mer högt belägen mark, men i mindre snår»: Palmgr. Från gränstrakten mellan **A1.** och **Ab.** skrives: »Som känt växer den i sammanhängande, ytterst täta snår eller häckar utmed låga stränder, så att snårets yttersta del vidtager omedelbart ofvanför den steniga strandremsan. De yttersta individerna äro oftast små och låga (eller par dm i höjd), och sedan bli de mera inåt allt högre och högre, så att öfre ytan af det täta löfverket bildar likasom ett ned emot stranden sluttande plan»: Bergr. p. 20. — Från **Sat.** nämnes åter: »Inre gränsen går från Ytterö udden mot Kirrisanta till Råfsö, där arten förekommer endast på yttre sidan; en enstaka lokal finnes dessutom på Ytterö på en liten stenig udde mellan Trolloura och Huvitus. Vanligen bildar haftornen¹⁾ en 1—3 m bred, ofta afbruten zon strax utanför alarna, men förekommer äfven mellan alarna och t. o. m. innanför dem bland enar m. m. På yttersta udden af Ytterö finnas ytterligare några m² stora, omkr. 0,5 m höga bestånd utanför den sammanhängande zonen, och dylika bestånd träffas äfven på Sandholmen och på näset emellan Herrainpäiväluoto och Gräsoura. Längst ute på Kumnäs! udde samt på Säbbskär utbreda sig haftornsnår öfver än större ytor. Sandstränder, stenstränder, bergskrefvor (Råfsö). Höjden växlar mellan 0,5 och 2 m. De inre och besuggade grenarna ofta borttorkade, stundom äfven de yttre och t. o. m. hela buskar. Man fick ett intryck af att växten ej trifves rätt väl. Hvittisbofjärd på hafsstränder; Luvia rikligt i skärgården (E. Hermonen)»: Häyr. Björneb., jfr l. c. p. 45, 46 och i synnerhet p. 130 äfvensom Häyr. und. p. 31 och Häyr. Växtl. — Hvad **Oa.** och södra **Om.** angår, skrives: På steniga, oländiga stränder trifves allmänt i hela skärgården *Hippophäis rhamnoides*; i Wasa ser man den sällsynt på likartad lokal på fasta landet. De jämna, gräsbevaxta sandstränderna i Nykarleby skärgård uppsökas icke af denna torniga buske, blott på de yttersta holmarne finner den sådan terräng, att den kan göra sig hemmastadd: Laur. Växtf. p. 9.

Artens höjd uppgifves till 1—3 m: Ale. III. På **A1.** kan haftornen någongång blifva något högre (se ofvan). Längre norrut uppnår den högst 2 meters höjd (se under **Sat.**), och i nordligaste delen af sitt utbredningsområde blir den i allmänhet icke högre än 1 m: Keckm., se äfven Leiv. Veg. p. 207 och l. c. p. 96 etc. Af sistnämnda arbete framgår, att haftornen äfven i **Om.** undantagsvis kan uppnå en höjd af 3 m och en tjocklek af 1 dm.

Hippophäis rhamnoides odlas mig veterligen sällan hos oss. Härom nämnes: Sällsynt, har blommat i **Ob.** Simo: Elfv. Ant. p. 95. »Usein istutettuna puistoissa»: Mela Kasv. V; frekvensen öfverensstäm-

¹⁾ Häyrén skriver hafstornet; enligt uppgifter från kompetent håll torde haftornen vara riktigare.

mer icke med hvad jag iakttagit. Af speciella uppg. har jag endast antecknat Nyl. Ekenäs Tvärminne Lovik-sund, planterad, trifves: Häyr.

Mig veterligen är haftornen icke funnen såsom fossil i Finland. Angående dess förekomst i Jämtland etc. se Lindberg i Medd. XXIV p. 102.

Af denna familj odlas främst *Elaeagnus argenteus* Pursh. Härom nämnes: Rätt mycket spridd genom hela landet, blommar i Nykarleby, Haapavesi och Uleåborg, Kuopio mogen frukt (Kihlman): Elfv. Ant. p. 95, jfr Mela Kasv. och Alc. III (utbredningen alltför inskränkt). Här må endast tilläggas, att arten uppräknas bland dem, hvilka trifvas ända till Torneå: Puutarha 1900 p. 34. Den omnämnes såsom odlad i Ob. Uleåborg: Leiv. putk., jfr Leiv.

Långt mindre allmänt odlas, såvidt jag känner, *E. angustifolius* L. Om denna art säges: Mindre allm. odl.: Alc. III, jfr Mela Kasv. Den samma omnämnes äfven såsom odlad i Ob. Uleåborg: Leiv. Putk., jfr Leiv. — Angående artens allmänna utbredning m. m. se t. ex. Nym. Consp. p. 644 och Nym. Suppl. p. 274.

Errata.

- P. 14 v. 1 lege Mela Kasv. III pro Mela Kasv.
 P. 17 v. 7 lege Mela Kasv. III pro Mela Kasv.
 P. 146 v. 20 lege 21 pro 12.

Errata leviora corrigant, qui nostra benevoli legent

Notae auctorum.

V.

- Alc. IV = Alcenius, O. Finlands kärleväxter. Fjärde uppl. 1907.
- G. And. Spätqu. = Andersson, G. Das Spätquartäre Klima. (Die Veränderungen des Klimas seit dem Maximum der letzten Eiszeit). 1910.
- A. L. Backm. comm. = Backman, A. L., quae litteris mihi exposuit.
- A. L. Backm. Fl. = Backman, A. L. Floran i Lappajärvi jämte omnäjd. (Acta XXXII). 1909. Multas observationes communicavit A. Nyström.
- Birg. Till. = Birger, S. Tillägg till Pajala sockens flora. (Bot. Not. 1907). Uppg. af fängelsedirektör E. Orstadius i Pajala: l. c. p. 69.
- Borg ann. = Borg, V., quae litteris exposuit.
- Borg. Tiet. = Borg, V. Tietoja kasvistosta ja kasvillisuudesta Längelmäen, Orihveden ja Kuorehveden pitäjissä. M. S.
- Brenn. bidr. = Brenner, M. Nya bidrag till den nordfinska floran. (Acta XXXIV). 1911.
- Brenn. För. = Brenner, M. Förändringar i Helsingfors stads flora. (Medd. XXXI). 1906.
- Brenn. växtf. = Brenner, M. Nya växtfynd från västra Nyland, hufvudsakligen från Ingå. (Medd. XXXIV). 1908.
- V. E. Broth. = Brotherus, V. E. Luettelo Vihdissä löytämistä kasveista. M. S.
- V. E. Broth. Muist. = Brotherus, V. E. Muistelmia käynnistä Juuman kalliolaaksoissa. (L. Y. 1909).
- V. E. B. = B[rotherus], V. E. Vähäsen Lounais-Vihdin kasvikunnasta. (L. Y. 1906).
- Caj. comm. = Cajander, A. K., quae per colloquium aut litteris exposuit.

- Caj. Oneg. = Cajander, A. K. Beiträge zur Kenntniss der Vegetation der Alluvionen des nördlichen Eurasiens II. Die Alluvionen des Onega-Thales. (Acta Soc. sc. F. XXXIII, N:o 6). 1905.
- Caj. Torn. = Cajander, A. K. Beiträge zur Kenntniss der Vegetation der Alluvionen des nördlichen Eurasiens III. Die Alluvionen des Tornio- und Kemi-Thales. (l. c. XXXVII, N:o 5). 1909.
- Caj. Waldt. = Cajander, A. K. Ueber Waldtypen. (Fennia XXVIII, N:o 2). 1909.
- Diels = Diels, L. Droseraceae. (Engler, Das Pflanzenreich H. 26). 1906.
- Ehnb.* = Ehnberg, K. J. Adnotationes, quas mihi dedit I. V. Hasselblatt. M. S.
- Eron. maant. = Eronen, Oiva. Kuudes maantieteellinen ylioppilasretki Kuusamoon kesällä 1908. (Geogr. F. T. 1909).
- Florstr.* = Florström, Br., quae per colloquium aut litteris mihi exposuit.
- Forstf. Medd. = Finska Forstföreningens Meddelanden.
- F. Trädg. = Finska trädgårdsodlaren 1907—
- Gobi & Tranzschel, vide Liro Ured. p. 591.
- P. Hann. = Hannikainen, P. Kuvaelmia Suomen maakunnista. III Karjala. 1864.
- Heikel = Heikel, B. W. Om Fruktodlingen i Finland. (Landbruksstyrelsens Medd. N:o LVI). 1907.
- Heintze *Ranunc.* = Heintze, A. Om *Ranunculus lapponicus* och andra af granens följevaxter i Skandinavien. (Bot. Not. 1909).
- Heintze Växtg. = Heintze, A. Växtgeografiska anteckningar från ett par färder genom Skibottendalen i Tromsö amt. (Arkiv för botanik, Bd VII, N:o 11). 1908.
- E. af Hällstr.* = af Hällström, Eljas. Muutamia lisäyksiä J. A. Flinck'in kirjoittamaan luetteloon Vihdin siemenkasveista. M. S.
- Edr. af Hällstr.* = af Hällström, Edv., quae litteris mihi exposuit.
- Hänn. = Hänninen, K. Havaintoja Paanajärvestä. (Geogr. F. T. 1910).
- Häyr. Adv. = Häyrén, E. [F.] Adventivväxter från Lappvik i Tenala socken. (Medd. XXXV). 1909.
- Häyr. Björneb. = Häyrén, E. [F.] Björneborgstraktens vegetation och kärleväxtflora. (Acta XXXII, N:o 1). 1909. Observatio-

nes, quae ad Hvittisbofjärd pertinent, maximam partem fecit K. G. Ollonqvist.

Ispol. = Писловатовъ, Е. Краткій очеркъ растительности по-
вѣнчскаго уѣзда олонцкой губерніи. 1903.

Iver. litt. = Iverus, J. E. D:son, quae litteris ad Th. Sælan missis exposuit.

Jancz. = Janczewski, E. de. Monographie des Groseilliers *Ribes*
L. (Mémoires de la Société de Physique et d'Histoire na-
turelle de Genève Vol. 35). 1907.

Keso Alt. = Keso, Alma. Über Alter und Wachstumsverhältnisse
der Reiser in Tavastland. (Acta XXXI, N:o 1). 1908—1909.

Kranck Tallf. = Kranck, H. Tallformationerna i Finland. (Geogr.
F. T. 1907).

Kullhem vide Simming.

Kyyhk. = Kyyhkynen, O. Luettelo Suomussalmen pitäjään kasveista (1905
—1908). M. S.

Kyyhk. litt. = Kyyhkynen, O., quae litteris mihi aut H. Lindbergi com-
municavit.

Laur. comm. = Laurén, E. W. C., quae litteris mihi communicavit.

Leiv. putk. = Leiviskä, I. Oulun putkilokasvien luettelo. M. S.

Leiv. Veg. = Leiviskä, I. Über die Vegetation der Küste des
Bottnischen Meerbusens zwischen Tornio und Kokkola.
(Fennia XXVII). 1908.

Levander, K. M. vide Edgren, Kl.

Lindb. Bot. = Lindberg, H. Botanisk undersökning af torfmar-
ker inom Lappo och Ilmola socknar. (Mossk. 1904). 1905.

Lindb. Phyt. = Lindberg, H. Phytopaläontologische Beobach-
tungen als Belege für postglaziale Klimaschwankungen in
Finnland. (Die Veränderungen des Klimas seit dem Maximum
der letzten Eiszeit). 1910.

Lindb. Res. = Lindberg, H. Resultaten af de phytopaleontolo-
giska undersökningarna inom Lojo härad. (Mossk. 1910).

Lindb. vide etiam Schedae (et Pl. Finl. exs.).

Link. Kasv. = Linkola, K. Kasvullisuudesta eräässä Lounais-
Suomen pikkujärvessä ja sen rannoilla. (L. Y. 1911).

Liro Ured. = Liro, J. I. Uredineae fennicae. (Bidr. till känn.
af Finlands natur och folk 65 h.). 1908. Spec. vulgaria
non attuli, nisi multae aut permultae adsunt adnotationes.

Lönnsbohm vide Must.

- Martik. = Martikainen, Aura. Pudasjärven pitäjän maantieteestä. (Geogr. F. T. [1907 et] 1908).
- Mela Kasv. V = A. J. Melan Suomen Kasvio. Viides painos toim. A. K. Cajander. 1906.
- Mont. kärlv. = Montell, J. [E.] Några anmärkningsvärda kärlväxter från Muonio och Enontekis. (Medd. XXXVI). 1910.
- Norrlin in Oma maa = Norrlin, J. P. Oma maa I p. 29—44. [1906].
- Nyström, A., vide sub A. L. Backm. Fl. etc.
- Ollonqvist, K. G., vide sub Häyr. Björneb.
- Pl. Finl. exs. = Plantae Finlandiae exsiccatae. Fasc. I—VIII. 1906.
- Puut. = Puutarha 1898—
- Saarinen = Saarinen, Alma S. Viides maantieteellinen ylioppilasretki. (Geogr. F. T. 1906).
- Sæl. marj. = Sælan, Th. Suomen marjoista ja sienistä. (Oma maa V p. 19—26). 1909.
- Schedae = Schedae operis, quod inscribitur Plantae Finlandiae exsiccatae. 1906. Adnotationes scripsit H. Lindberg.
- Schindler = Schindler, A. K. Halorrhagaceae. (Engler, Das Pflanzenreich H. 23). 1905.
- Siitoin Sar. = Siitoin, K. Sarajärven eläimistö. (Acta XXIX, N:o 10). 1908.
- Silén Bl. = Silén, F. Blombiologiska iakttagelser i Kittilä Lappmark. (Medd. XXXI). 1906.
- Silén Blomb. = Silén, F. Blombiologiska iakttagelser i södra Finland. (Medd. XXXII). 1906.
- Silén Blomb. II = Silén, F. Blombiologiska iakttagelser i södra Finland II. (Medd. XXXV). 1909.
- Sola Flor. = Sola, A. A. Floristisia tutkimuksia Näsijärven länsipuolisissa seuduissa kesällä 1905. (Medd. XXXII). 1906.
- Suomal. = Suomalainen, E. W. Hietasärkkä muodostuksista Tvärminnen luona. (Geogr. F. T. 1906).
- Sv. Bot. T. = Svensk Botanisk tidskrift utg. af Svenska Botaniska Föreningen 1907—
- Tallgr. = Tallgren, Br. Människans inflytande på växternas geografiska utbredning. (Geogr. F. T. 1907).

- Wall. = Wallenius, I. M. Maantieteelliseltä retkeltä kesällä 1905.
(Geogr. F. T. 1907, si sola pagina citatur, et 1908).
- V. E. B. vide B[rotherus], V. E.
- Wecks. muist.* = Wecksell, J. A. Muutamia muistinpanoja J. A. Flinck'in kasviluetteloon Vihdistä. M. S.
- A. *Wegel.* = Wegelius, A., quae litteris etc. mihi communicavit.
- Wiström = Wiström, P. W. Växtgeografiska studier rörande öfvergången mellan den nordsvenska och mellansvenska kärlväxtfloran. 1906.
-

Index.

Violaceae — Elaeagnaceae.

(<i>Acer campestre</i>)	146.	<i>Carum bulbocastanum</i>	233.
(<i>A. dasycarpum</i>)	146.	<i>C. carvi</i>	233.
(<i>A. fraxinifolium</i>)	146.	<i>Cenolophium Fischeri</i>	209.
(<i>A. ginnala</i>).	146.	<i>Ceratophyllum demersum</i>	382.
(<i>A. negundo</i>)	146.	<i>C. submersum</i>	385.
<i>A. platanoides</i>	137.	<i>Chaerophyllum aromaticum</i>	219.
(<i>A. pseudoplatanus</i>).	146.	<i>Ch. bulbosum</i>	218.
<i>A. rubrum</i>).	146.	<i>Ch. Prescottii</i>	216.
(<i>A. saccharinum</i>)	146.	<i>Ch. temulum</i>	218.
(<i>A. tataricum</i>).	146.	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	293.
<i>Aegopodium podagraria</i>	228.	<i>Chr. * tetrandrum</i>	296.
(<i>Aesculus hippocastanum</i>)	147.	<i>Cicuta virosa</i>	222.
(<i>Ae. pavia</i>).	147.	<i>Circaea alpina</i>	359.
<i>Aethusa cynapium</i>	211.	<i>C. intermedia</i>	359.
(<i>Althaea officinalis</i>).	81.	<i>C. lutetiana</i>	358.
(<i>A. rosea</i>)	81.	(<i>Clarkia elegans</i>).	326.
(<i>Ampelopsis quinquefolia</i>)	153.	(<i>Cl. pulchella</i>)	326.
<i>Anethum graveolens</i>	197.	<i>Cnidium renosum</i>	208.
<i>Angelica litoralis</i>	190.	<i>Conioselinum cenolophioides</i>	208.
<i>A. silvestris</i>	192.	<i>C. Fischeri</i>	206.
<i>Anthriscus cerefolium</i>	222.	<i>C. tataricum</i>	206.
<i>A. silvestris</i>	219.	<i>Conium maculatum</i>	238.
<i>Apium graveolens</i>	237.	<i>Coriandrum sativum</i>	240.
<i>Archangelica litoralis</i>	190.	<i>Cornus alba</i>	243.
<i>A. officinalis</i>	187.	(<i>C. mas</i>).	243.
<i>Astrantia maior</i>	241.	<i>C. sanguinea</i>	242.
<i>Bulliarda aquatica</i>	266.	[<i>C. sibirica</i>]	243.
<i>Bupleurum protractum</i>	238.	<i>C. suecica</i>	244.
(<i>Buxus sempervirens</i>).	179.	<i>Daphne mezereum</i>	393.
<i>Callitriche autumnalis</i>	175.	<i>Daucus carota</i>	184.
<i>C. polynorpha</i>	173.	(<i>Dictamnus albus</i>)	136.
<i>C. stagnalis</i>	168.	<i>Drosera anglica</i>	52.
<i>C. vernalis</i>	168.	<i>Dr. anglica</i> × <i>rotundifolia</i>	57.

<i>Dr. intermedia</i>	50.	<i>Erodium cicutarium</i>	128.
(<i>Dr. intermedia</i> × <i>longifolia</i>)	60.	<i>E. moschatum</i>	132.
<i>Dr. longifolia</i>	52.	<i>E. romanum</i>	131.
<i>Dr. rotundifolia</i>	48.	(<i>Eryngium amethystinum</i>)	241.
(<i>Elaeagnus angustifolius</i>)	402.	<i>E. maritimum</i>	240.
(<i>E. argenteus</i>)	402.	(<i>E. planum</i>)	241.
<i>Elatine alsinastrum</i>	68.	<i>Euonymus europaea</i>	152.
<i>E. hydropiper</i>	73.	(<i>E. nana</i>)	152.
<i>E. triandra</i>	70.	<i>Euphorbia cyparissias</i>	162.
<i>Empetrum nigrum</i>	179.	<i>Eu. esula</i>	160.
<i>Epilobium adnatum</i>	337.	<i>Eu. exigua</i>	165.
<i>E. alpinum</i>	346.	<i>Eu. helioscopia</i>	162.
<i>E. alsinifolium</i>	350.	<i>Eu. palustris</i>	159.
<i>E. alsinifolium</i> × <i>palustre</i>	355.	<i>Eu. peplus</i>	164.
<i>E. anagallidifolium</i>	348.	<i>Eu. virgata</i>	161.
<i>E. angustifolium</i>	326.	<i>Foeniculum officinale</i>	204.
<i>E. * collinum</i>	333.	(<i>Geranium alpinum</i>)	116.
<i>E. connexum</i>	358.	<i>G. bohemicum</i>	118.
(<i>E. dasycarpum</i>)	349.	<i>G. columbinum</i>	121.
<i>E. daruricum</i>	344.	<i>G. dissectum</i>	121.
<i>E. daruricum</i> × <i>lactiflorum</i>	357.	<i>G. lucidum</i>	126.
<i>E. daruricum</i> × <i>palustre</i>	357.	<i>G. molle</i>	125.
<i>E. Haynaldianum</i>	355.	<i>G. palustre</i>	116.
<i>E. hirsutum</i>	329.	<i>G. pratense</i>	109.
<i>E. Hornemanni</i>	353.	<i>G. pusillum</i>	122.
<i>E. Hornemanni</i> × <i>palustre</i>	358.	<i>G. pyrenaicum</i>	121.
<i>E. hypericifolium</i>	336.	<i>G. Robertianum</i>	127.
<i>E. lactiflorum</i>	349.	<i>G. sanguineum</i>	107.
<i>E. Lamyi</i>	337.	<i>G. silvaticum</i>	112.
<i>E. lanceolatum</i>	337.	<i>G. viscidum</i>	125.
<i>E. latifolium</i>	329.	(<i>Godetia</i> sp.)	326.
<i>E. Lindblomianum</i>	357.	<i>Haloscias scoticum</i>	205.
<i>E. lineare</i>	344.	(<i>Hedera helix</i>)	242.
<i>E. montaniforme</i>	358.	<i>Helianthemum chamaecistus</i>	61.
<i>E. montanum</i>	330.	<i>H. vulgare</i>	61.
<i>E. montanum</i> × <i>palustre</i>	358.	<i>Helosciadium nodiflorum</i>	237.
<i>E. norvegicum</i>	357.	<i>Heracleum arcticum</i>	204.
<i>E. obscurum</i>	338.	(<i>H. giganteum</i>)	200.
<i>E. organifolium</i>	350.	<i>H. sibiricum</i>	200.
<i>E. palustre</i>	341.	<i>H. sphondylium</i>	203.
<i>E. parviflorum</i>	330.	<i>H. villosum</i>	200.
(<i>E. purpureum</i>)	340.	<i>Hippophaë rhamnoides</i>	398.
<i>E. roseum</i>	339.	<i>Hippuris * maritima</i>	380.
<i>E. tetragonum</i>	337.	<i>H. * tetraphylla</i>	380.

<i>H. vulgaris</i>	375.	<i>Parnassia palustris</i>	298.
<i>Hypericum hirsutum</i>	63.	<i>Pastinaca sativa</i>	198.
<i>H. montanum</i>	63.	(<i>Pavia flava</i>)	147.
<i>H. perforatum</i>	65.	(<i>P. rubra</i>)	147.
<i>H. quadrangulum</i>	64.	<i>Peplis portula</i>	390.
(<i>Impatiens balsamina</i>)	136.	<i>Petroselinum sativum</i>	236.
<i>I. noli tangere</i>	132.	<i>Peucedanum palustre</i>	195.
<i>I. parviflora</i>	135.	(<i>Philadelphus coronarius</i>)	302.
<i>Imperatoria ostruthium</i>	195.	<i>Pimpinella anisum</i>	232.
<i>Laserpicium latifolium</i>	183.	<i>P. magna</i>	232.
(<i>Lavatera thuringiaca</i>).	82.	<i>P. saxifraga</i>	229.
(<i>L. trimestris</i>).	82.	<i>Polygala amara</i>	149.
<i>Levisticum officinale</i>	186.	<i>P. comosa</i>	149.
<i>Libanotis montana</i>	210.	<i>P. vulgaris</i>	147.
<i>Linum catharticum</i>	105.	<i>Rhannus cathartica</i>	157.
(<i>L. grandiflorum</i>)	105.	<i>Rh. frangula</i>	153.
<i>L. usitatissimum</i>	103.	<i>Rhodiola rosca</i>	250.
<i>Lythrum salicaria</i>	386.	<i>Ribes alpinum</i>	321.
(<i>L. virgatum</i>)	390.	(<i>R. aureum</i>)	325.
(<i>Malope grandiflora</i>)	81.	<i>R. grossularia</i>	302.
(<i>M. trifida</i>).	81.	<i>R. nigrum</i>	306.
(<i>Malva alcea</i>)	81.	(<i>R. pallidum</i>)	321.
<i>M. borealis</i>	77.	(<i>R. petraeum</i>).	325.
(<i>M. crispa</i>)	81.	<i>R. rubrum</i>	311.
(<i>M. moschata</i>)	81.	(<i>R. sanguineum</i>).	325.
<i>M. neglecta</i>	79.	(<i>Ricinus communis</i>)	168.
<i>M. rotundifolia</i>	77.	(<i>R. sanguineus</i>)	168.
<i>M. silvestris</i>	80.	(<i>Ruta graveolens</i>)	136.
(<i>M. verticillata</i>)	81.	<i>Sanicula europaea</i>	241.
<i>M. vulgaris</i>	79.	<i>Saxifraga</i> * <i>adscendens</i>	291.
<i>Mercurialis annua</i>	166.	<i>S. aizoides</i>	276.
<i>M. perennis</i>	166.	(<i>S. aizoon</i>)	269.
<i>Myriophyllum alterniflorum</i>	372.	<i>S. caespitosa</i>	287.
<i>M. pectinatum</i>	365.	<i>S. cernua</i>	284.
<i>M. spicatum</i>	368.	(<i>S. cordifolia</i>)	293.
<i>M. verticillatum</i>	365.	[<i>S. cotyledon</i>]	269.
<i>Myrrhis odorata</i>	214.	<i>S. crassifolia</i>	293.
<i>Oenanthe fistulosa</i>	214.	<i>S. granulata</i>	283.
<i>Oe. phellandrium</i>	213.	<i>S. hieraciiifolia</i>	273.
<i>Oenothera biennis</i>	325.	<i>S. hireulus</i>	279.
<i>Oxalis acetosella</i>	99.	<i>S. hypnoides</i>	289.
<i>O. corniculata</i>	102.	<i>S. nivalis</i>	269.
(<i>O. stricta</i>)	102.	<i>S. oppositifolia</i>	275.
(<i>O. tropaeoloides</i>)	102.	<i>S. rivularis</i>	286.

<i>S. stellaris</i>	273.	<i>Torilis anthriscus</i>	185.
<i>S. tridactylites</i>	290.	<i>Trapa natans</i>	362.
<i>Scandix pecten</i>	222.	(<i>Tropaeolum Lobbianum</i>).	103.
<i>Sedum acre</i>	261.	(<i>Tr. maius</i>).	103.
<i>S. aizoon</i>	257.	(<i>Tr. peregrinum</i>).	103.
<i>S. album</i>	258.	<i>Viola arenaria</i>	22.
<i>S. annuum</i>	264.	<i>V. biflora</i>	34.
<i>S. fabaria</i>	255.	<i>V. canina</i>	17.
<i>S. hybridum</i>	257.	<i>V. canina</i> × <i>Riviniana</i>	42.
<i>S. oppositifolium</i>	257.	<i>V. canina</i> × <i>rupestris</i>	44.
<i>S. * purpureum</i>	254.	<i>V. canina</i> × <i>stagnina</i>	44.
<i>S. rupestre</i>	258.	<i>V. collina</i>	15.
<i>S. sexangulare</i>	260.	<i>V. epipsila</i>	1.
<i>S. spurium</i>	256.	<i>V. epipsila</i> × <i>palustris</i>	45.
<i>S. telephium</i>	252.	<i>V. hirta</i>	14.
<i>Selinum carvifolia</i>	194.	(<i>V. Mauritii</i>)	36.
<i>S. Gmelini</i>	206.	<i>V. mirabilis</i>	31.
<i>S. lineare</i>	208.	<i>V. mirabilis</i> × <i>Riviniana</i>	46.
<i>Sempervivum soboliferum</i>	249.	<i>V. mirabilis</i> × <i>rupestris</i>	47.
<i>S. tectorum</i>	249.	<i>V. * montana</i>	18.
<i>Silaus pratensis</i>	204.	<i>V. odorata</i>	15.
<i>Sium angustifolium</i>	228.	<i>V. palustris</i>	7.
<i>S. latifolium</i>	226.	<i>V. pseudoepipsila</i>	45.
<i>S. sisarum</i>	227.	<i>V. Riviniana</i>	27.
(<i>Staphylea pinnata</i>).	152.	<i>V. Riviniana</i> × <i>rupestris</i>	47.
(<i>Tilia americana</i>)	99.	<i>V. rupestris</i>	22.
<i>T. cordata</i> × <i>platyphyllos</i>	98.	<i>V. silvatica</i>	27.
(<i>T. euchlora</i>)	99.	<i>V. stagnina</i>	16.
<i>T. platyphylla</i> × <i>ulmifolia</i>	98.	<i>V. suecica</i>	1, 6.
(<i>T. platyphyllos</i>).	99.	<i>V. uliginosa</i>	10.
(<i>T. tomentosa</i>)	99.	<i>V. umbrosa</i>	11.
<i>T. ulmifolia</i>	82.	<i>V. tricolor</i>	36.
<i>T. vulgaris</i>	98.	(<i>Vitis vinifera</i>)	153.

ACTA
SOCIETATIS
PRO FAUNA ET FLORA FENNICA

36.

HELSINGFORSIÆ
1912

HELSINGFORS,
J. SIMELII ARVINGARS BOKTRYCKERIAKTIEBOLAG
1912.

Acta

36.

- N:o 1. **Lundström, Carl**, Beiträge zur Kenntnis der Dipteren
Finlands. VIII. Supplement 2. — *Mycetophilidæ*, *Ti-*
pulidæ, *Cylindrotomidæ* und *Linnobiidæ*. Mit 7 Tafeln. 1— 70
- „ 2. **Hirschmann, Nikolaj**, Beitrag zur Kenntnis der Ostra-
kodenfauna des Finnischen Meerbusens. Zweite Mit-
theilung. Mit 3 Tafeln und 15 Textfiguren. 1— 68
- „ 3. **Palmgren, Alvar**, *Hippophaës rhamnoides* auf Åland.
Mit 10 Tafeln und einer Karte. 1—188
- „ 4. **Norrlin, J. P.**, Nya nordiska Hieracia, II. 1—127
- „ 5. **Luther, Alex.**, Studien über acöle Turbellarien aus
dem Finnischen Meerbusen. Mit 2 Tafeln und 17 Fi-
guren im Text. 1— 60

1 Karte, 22 Tafeln, 32 Textfiguren, 513 Seiten.

BEITRÄGE ZUR KENNTNIS
DER DIPTEREN FINLANDS
VIII.
SUPPLEMENT 2.

MYCETOPHILIDÆ, TIPULIDÆ, CYLINDROTOMIDÆ
UND
LIMNOBIIDÆ.

VON

CARL LUNDSTRÖM.

ACTA
SOCIETATIS
PRO FAUNA ET FLORA FENNICA.

35.

HELSINGFORSIAE.
1909—1911.

Pris 6 Fmk.

